LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
AT URBANA-CHAMPAIGN

x839.31
C15s
1647

RARE BOOK ROOM

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign

http://www.archive.org/details/stichtelyckeryme01camp

CHRISTELYCKE ONSONDICHEYT.

Den Phariſeus roemd', hy had een wel gevallen
Aen ſijn' ſchijnheylig', en verniſte deugdliche'en.
Chriſt'lijcke Onſondicheyt was by hem niet met allen.
Des Publicaens berouw, ontſondigd' hem alleen.

Dit moet ſtaen voor Folio 129.

D. R. CAMPHVYSENS

STICHTELYCKE RYMEN,

Om te lesen ofte singhen.

Onderscheyden in III. Deelen.

Op nieuws over-sien en grootelijckx vermeerdert / oock de Noten van Druck-fauten ghecorrigeert /

En verrijckt met vele Copere Figuren.

Tot AMSTERDAM,

By IACOB COLOM, Boeck-verkooper op het Water aen de Kooren-merckt Anno 1647.

TOT DOCKUM A°
DIRCK RAPHA

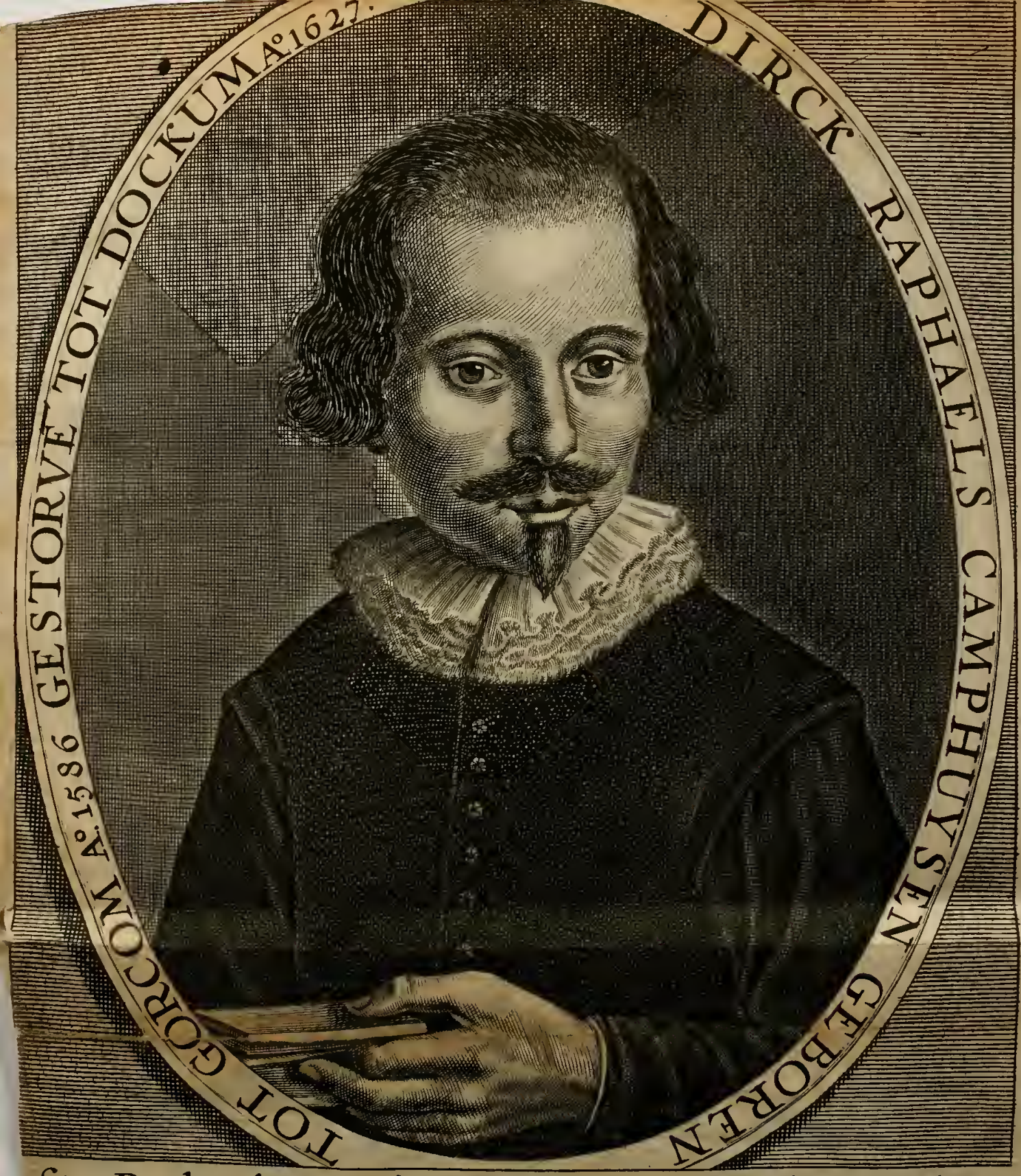

Siet Raphaels *waerde ſoon, waer in een ziele woonde,*
Die elck door pen en tong, ten hoogen hemel troonde.
So eer; wie 't nut vermengd' met ſoet, den prijs gewan,
Camphuyſens Stichtlyck Rym, *tuijgt:* dits de rechte man.

I. A. C.

x 839.31
C 15a
647

DEN HEER
FRANCOYS VAN LIMBVRCH,

Advocact voor den E. gerechte der Stadt Amsterdam,
welvaren.

Waerde Heere, en vriendt,

Ck geve nu ander-mael aen den dagh *Camphuysens Stichtelijcke Rijmen*, waer by gevoeght eenige die noyt in druck geweest sijn, welcke ick oordeele, niet van de minste sijner wercken. Hebbe veele de Nooten doen by voegen, oock andere doen suyveren van fouten, en een stuck met vier partyen laten componeren. Voorts hebbe eenige ontwerpsels, of uyt beeldingen op sommighe sijner E. wercken willen inschicken, het welcke, of ick yeder, oock V.E. voldaen sal hebben, twijffele; dewijle des Autheurs gevoelen dies aengaende, in eenige deser sijne gedigten, daer mede schijnt te strijden. Doch tot mijn verschoning komt dit; dat Camphuysen Salr. my bekende niet lang voor sijn overlijden, dat hy al wat hart ontrent dit sijn gevoelen geyvert hadde, derhalven noyt begeerde de Beeldenstraf, &c. neven sijne wercken in druck uytgegeven soude werden.

Tot 't invoegen vande printgens, hebben my beweeght dese reden: Ick merckte, dat de Wereldt hedensdaegs, meer en meer de selve om helst, en daer toe sich seer genegen begint te thoonen, soo hebbe my ingebeelt, dat door beeltgens, dese voortreffelijcke mans wercken, des te meer onder de man soude komen, in handen genomen, gelesen worden, en profijt

tot ſtichtinge doen mochten. Soo het ſoo uyt valt (als ick verhoope) ſal my hertelijck verheugen, en mijne koſten wel beſteedt achten.

Ick hebbe eenige veerſkens onder de Plaetgens gerijmt, om de ſelve eenigſins te verlichten. 't Wit ofte oogmerck van alle deſe Lietgens eygentlijck uyt te beelden, is 't eenemael onmogelijck, der halven hebbe moeten met eenige Hiſtorien, van diergelijcke ſtoffen yets daer by ontwerpen. De veerſkens van een ander (die 't beter ſijn werck ware geweeſt) verwachtende, bleven te lang achter; 't werck onder de pers ſijnde, moeſt voort.

Ick offere dit alles V. E. Achtb. Verſoeckende (naer u gewoonlijcke heusheydt en beſcheydenheyt,) mijne vrymoedigheyt te verſchoonen, in 't opdragen van een ſoo ſlecht en gering bedrijf, of toeſtel, 't welck de bedillers ongetwijffelt, ſal connen dienen om haere bitſige tanden mede te ſtoocken: doch verſeeckere my, ſoo V. E. door eenige de minſte gonſt-blicke uwer oogen, of geleerde tonge, gelieft af te geven: (hoe my eenige verſchooninge, om de goede meyninge die ick daer in gehadt hebbe, behoort toegepaſt te worden) dat my niemandt ter wereldt, als dan ſoo t'eenemael, of plotſelijck ſal durven op 't lijf vallen, en verguyſen.

Dit is dan op 't aldervriendelijckſte mijn verſoeck en bede, 't ſelve te dirigeren na uwe wijſheyt ſich gedragen ſal.

Waer op my verlaetende waerde Heere, ſal eyndigen, Godt biddende V. E. en familie gelieve te nemen in ſijn H. beſcherminghe, en V. E. Achtb. dat ick mach behouden V. E. goede gunſte, blijvende V. E. getrouwſte Vriendt, en Dr.

Jacob Colom.

Uyt mijnen winckel, den 1. April. 1647. Amſterdam.

Aen den Christelycken Lesez.

HEt is my (beminde Leser) vry wat tegen, dat ick juyst mede een Boeck inde Werelt moet brengen, ende (ten minsten na schijn) oock deel hebben aen de al-ghemeene Sotheyt van Boeck-maeck-lust, insonderheyt in dese tijden, waer in dagelijcks de Werelt met Boecken, en voor al met Rijmeryen, soo gepropt word, dat het eenen verveelen mochte, alleen maer de Tijtels en Opschriften, 'k swijge de Boecken selfs te leesen. En evenwel (hoe-wel onwillig) moet ick, en vinde my (om verscheyden redenen) soo veel als gedwongen. Sal derhalven (de-wijl't nu doch so is als 't blijven moet) t'uwer onderrechtinge, een weynig seggen van 't Boeck selfs, daer in hebbe ick voor eerst voor gehad, dat alle Rijmen hare mate ofte voeten en gelijckmatig getal van syllaben souden hebben, om soo wel gelesen als gesongen te konnen worden, na dien doch alle Rijm ofte Gedicht, (na oudt gebruyck en oock aert van de sake) behoort soo wel leselijck als singelijck, en soo wel singelijck als leselijck te sijn. Leselijck, segge ick, op sekere maten en voeten: 't welck van weynighe Rijmers deur-gaens na-gekomen wordt: want gemeynlijck leydt men de syllaben na den sang of getal der toonen; daer nochtans veel eer de sang moeste geleyd zijn, na de syllaben en dicht-mate. Hier door was ick genootsaeckt vele sangen of wijsen (soo men 't noemt) anders te berijmen dan-se voor-henen berijmt zijn geweest. In de sake selfs binde ick my niet soo seer aen woorden en manieren van spreecken, ('t welck oock in 't rijmen niet wel doenlijck ende niet seer aen-genaem En is) als aen sin van de Heylige Schriftuyre. Soo ick daer in, yewers mochte missen: die in desen wat beters voort brengt, sal my ende alle vromen dienst doen. In mijn Rijm end' Dichten, sullen sonder twijffel, de rechte Oordelaers en Konst-hebbers veele fauten sien, doch misschien op verr' na soo veel niet als ick selfs. Wat raedt? het oordeel gaet wijder dan de konst, ick sied'er meer in, dan ick altijdt doen kan. En tegen danck moet ick som-tijds een faute lijden. Volheyd en aerdigheydt van sin (die voor al moet gaen) en bevallicheydt van woorden en syllaben, willen niet al-tijd t'samen: immers met my niet. Eenige die, selfs ketters in de konste zijnde, andere nochtans daer voor, ende haer selven alleen, voor de rechte houden, sullen vele van de fauten die eygentlijck fauten zijn, over 't hooft sien, maer onder-tusschen lichtelijck 't heele Werck voor een faute en voor konsteloos houden. Seer wel, 'k gun een yeder 't vermaeck van zyne opinie. Ick ben vol-daen, als maer 't Boeck sijn Opschrift vol-doet, dat is: dat het u, Christelijcke (of tot Christelijckheyt bereyde) Leser, stichte, en met eenen vermake, 't zy door de stof of konst: waer toe voor al van nooden is dat het klaer en verstandelijck zy. In 't welcke, hoe grooten vlijt oock aen-gewent is, ick even-wel my selven niet alle-sins heb konnen genoeg doen; gelijck ick oock duchte den Leser niet te sullen gedaen hebben. De rest al t'samen, is ijdel ende buyten ons, die nergens van werck moeten maecken dan van 't geene dat vorderen kan tot onser onsterffelijcken heerlijck-wordinge, die ick u van herten toe-wensche; Godt biddende, u daer in by te zijn met sodanige genade en hulpe als sijne Wijsheydt, u van nooden acht.

Vaert wel.

ICk ben geen Krijgs-trompet, die ſoeck met ſtale ſpitſen
Verwoede Benden aen malckanderen te hitſen;
Noch Vedel, die verpacht aen Venus lodder-oog,
Natuurs aen-ritſing porr' en wacker met mijn boog;
Maer uyt den Heyl'gen Geeſt her-boren Davids Harpe,
VVelck' over-ſtaeg den draff der dert'ler Dichten warpe,
Als mijn geluyt galmt door der wolcken miſt en damp,
Daer onſe Borgerſchap gekoſt heeft Chriſti ramp:
En raed' elck Ancker-vaſt ſijn Ziele te vertuyen,
Aen 't Hemelſch door geloov' en hoop, die d'ydel buyen
Zijn machtig door te ſtaen van 's Wer'lts bewegenis,
Als pracht, en wat meer ſond' ſy met ſich ſlepend' is.
Mijn Rijmer die uw ſchenckt ſulck' over-ſchoone Leſſen
Is weer beſchoncken, als de jongſte Soon van Ieſſe.
Met vol-propt', in-gedruckte', en opgehoopte maet,
In Godes Rijck daer vreugd in eeuwig bloeyen ſtaet.

C. I. Vinckel.

ONtſchaker van geluck! wat heeft u doch bewogen?
Uw baet? of onſe ſcha? dat ghy ons dus berooft
Van ons' vergode geeſt: wiens ſinne-rijcke hooft
Eerſt onlangs, wel verdient, met Lauwer werd om-togen?
Lof-rijcker vult g' u karr' met menig waen-vermogen,
VVant eynd'lijck was hy uw ſelf-willig vaſt belooft.
Miſ-gunden ghy ons 't luck? hy heeft doch vaſt geſlooft
Om ons te doen gedweeg uw komen onder d'oogen.
Maer neen, ghy zijt beweegt van eender u genan:
De tweede van die naem, daer 's weynig twijffel an,
Vermidts hy merckten dat ſijn Stichtelijcke RYMEN,
Met heylig ſoet vervult, ſijn Rijck veel af-breuck de'en:
Dees' KAMP die heeft hy tot ver HUYSENS toegeſtre'en:
Nu doet ſijn God'lijck Dicht deeſ' vyant noch beſwijmē.

I.K. Hofman.

NOch Eer, noch Hooge Staat, en ſocht gy te verwerven,
Maer voor u Vader-landt den Hemel te beerven,
O ſchrand're Hemels-knaep! ghy hebt de wulpſe Ieugd
Al ſingende geleydt, tot heyligheyd en deugd,
En na Gods wil en wet haer zedig Rijm geſchreven,
En ſelver voor-gegaen, met vrolijck, heylig leven,
Een-voudig, wel te vre'en, in vreugd of tegen-ſpoedt,
Soo 't van den Hemel quam, gedijden 't u ten goed':
De ſondaers leerden ghy, boet-vaerdiglijcken weenen,
En bouden ſoo Gods Kerck met levendige ſteenen;
Dus kroond u Gode nu met wiſſe ſaligheydt,
In 't vreugdig Hemel-rijck van eeuw tot eeuwigheydt.

H.S.

DE hol-gekaeckte Dood; wiens honger 't al verſlockt,
Had nauw in gulſigheydt ſijn leven in-geſchockt,
En wauweld' aen de ſmaeck van d'af-ghekloven ſchoncken;
Als uyt den grave quam een nare galmt geklocken
En mijnd' het lichaem voort; en om de ziel te hael,
Quam 's Hemels Adel af, met Goddelijcke prael,
En voerd' hem op haer koets, waer voor vier Hengſten drabbelden.
De tijd-genoot die 't ſag: hoe Aerd' en Hemel grabbelden,
Borſt dus in tranen uyt: Soo derv' ick dan de Ziel,
Die in den Heere my met David onder-hiel.
Niet ſoo, ô vroom gemoed, en toont u niet onedel,
Siet hier ſijn harp, en 't geen af-ſchilfert van ſijn Vedel.

C. V.

TOE-

TOE-EYGEN-RYM.

Aen de Nieuwelingen in Chriſtelijcke Deugde.

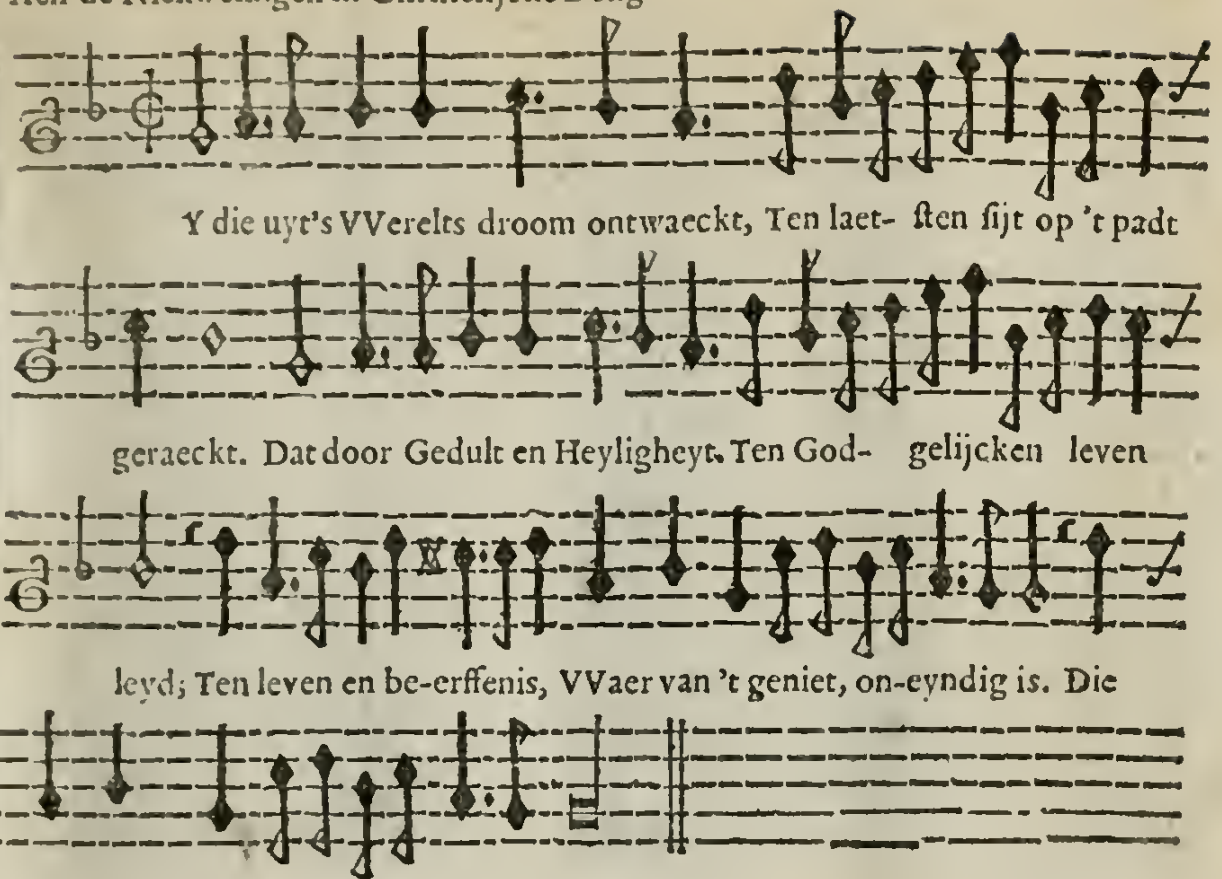

1. Ontfang, en bruyck dit Rijmen-werck;
De leſſen van u Mede-klerck;
De leſſen, die ick wenſch en hoop'
Dat ghy, in uwes Deugdes loop,
Of al getrouwelijck beleeft,
Of beter kont dan die-ſe geeft;
De leſſen uyt uw's Heeren Woord,
VVel dick maer noyt te veel gehoort.

3. VVat

3. VVat ſchaed de ſpoor voor 't VVillig peert?
De Leerſaem' is noyt ſat geleert,
Door blaſen raeckt in brand 't geen ſmoockt
En 't vuyr brand ſtercker, als men 't ſtoockt.
't Raet nutt'lijck al wat quaedt ontraet.
't Baet veel dat yet tot 't beſte baet.
Hoe veel 't oock komt, noyt quam 't te veel
'tGheen noodigh is voor 't noodighſt deel.
4. 't Is waer, door kennis van Godts Soon
Zijt gy des wer'lts begeert' ontvloôn:
De ſonde, daerg' aen waert gehecht
En door een taeyen luſt verknecht,
Daer over ſucht en ſchaemt g'u nu;
Daer van is nu de Ziele ſchu;
Die ſiet ghy nu met bet'rings wenſch
En ſmert, in uwen even-menſch:
5. In plaets van 't quaed by u gepleegt
Eer 't hert van dooling was ontleêgt.
VVord nu (door waerheyds drift geport)
Des Heeren jock van u geſchort:
En ſlaet oock (ſonder om te ſien
Na 't blinde doen van blinde liên)
De handen vlijtig aen den ploeg.
't Is veel: maer veel is niet genoeg.
6. 't Is niet genoeg op deſe baen,
Daer ſtil-ſijn, is, te rugge gaen;
Daer deugde deugde trecken moet,
En licht blijft ſtaen die ſich niet ſpoedt.
Daer alle vuyl en vuylheyds ſchijn
Uyt Lichaem, Ziel, en Geeſt moet zijn;
Daer goet begin geeft blick van Loon,
Maer trou vol-duyren eerſt de Kroon.
7. VVaer luſt is, maer geen nauwe weet,
Haeſt beurt' et dat men qualijck treed;
Veel qualijck tre'en maeckt ſpoede-loos;
Door onſpoedt wort men moede-loos;
Door moede-looſheyd, traeg en ſlap:
En dus (want quaed is quades trap)
Raeckt heel aen't droomen die dreyg-droomt,
En valt wel die aen 't glippen koomt.
8. En recht als 't quaedt te mets verſlimt,
En tot het quaedſt by trappen klimt:
Soo mede 't goed: want nut brengt nut.
En d'eene Deugd is d'anders ſtut.
VVel-weten baert wel-leventheyd;
Veel wel-doen, wel bedreventheyd;
Bedreventheyd, vaſtheyd in Deugd;
Deugds vaſtheyd, vaſte herten-vreugd;
9. Vaſt' herten-vreugd, een nader ſmaeck,
Van 't onverganckelijck vermaeck;
De nader ſmaeck, een ſtercker tocht
Na 't Leven dat'er word geſocht;
De ſtercker tocht, een ſtercker doen,
Een nauwer trachten, raſſer ſpoen,
En (ſpijt, vervolging en ellend)
Een manlijck duren tot den end.
10. Hier is veel Leering en gedicht
Dat, tot d'Onchriſten Ziel gericht,
U niet in uwen ſtand en raeckt;
Dan, 't ſtijft al wat in deugd vermaeckt;
't Is recht vermaeck voor 't vroom gemoed:
Al wat tot waerheyds eere doet,
Tot waerheyds eere doet al 't geen
Dat ('t zy tot wien) ſpreeckt waerheyds reên.

ONNVTT' EN SCHADELYCKEN ARBEYDT.

Hoe vroet de menſche in aerde en ſtof,
En ſoeckt alſoo noch eere en lof,
In aller ydel-ydelheyt
Onnutt' en ſchadige arbeyt.

SANG:

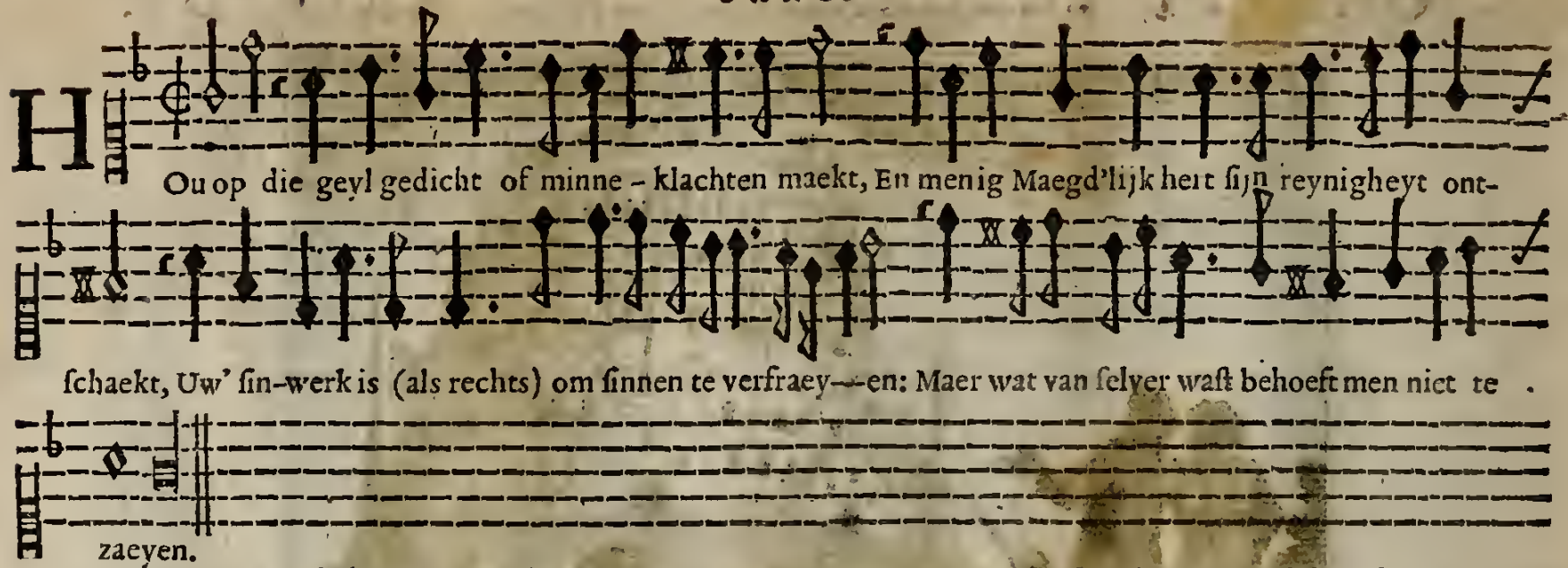

2. Hou op, verweende konſt, van malle Malery,
Het voedtſel van qua'e luſt en fieltſche ſotterny.
De jong' en teere rijs breeckt door ontydigh ſwaeyen;
En wat van ſelver waſt behoeft men niet te zaeyen.

3. Hou op tijdt-quiſtig hooft dat Leugen-ſtory dicht,
En d'onbedochte Ieugdt verydelt en ontſticht.
Een hongerige maeg is met geen windt te paeyen;
En wat van ſelver waſt behoeftmen niet te zaeyen.

4. Hou op verdwaeſde pen die ſotte eer-ſucht ſtijft,
En loffelijk van Krijg, van Slaen, van Moorden ſchrijft;
Die tooren, wraeck, en nijdt, in 'therte doet vertaeyen:
Al wat van ſelver waſt behoeft men niet te zaeyen.

5. Hou op verwijfde handt, die, t'wijl gy beſig zijt
Met nieu fatſoen en dracht, (te mildt in geldt en tijt)
Staeg an een nieuwe wint van Sottigheyt laet waeyen:
Al wat van zelver waſt behoeft men niet te zaeyen.

6. Hou op die daghelijcks een nieuwen vondt voor-ſtelt
Tot mindering van Liefd' en meerdering van geldt;
Die d'Arent tot een Gier, en Ravens maekt van Krayen:
Al wat van zelver waſt behoeft men niet te zaeyen

7. Hou op vergifte tong die 'tvolck in ſonden vleyt;
Die u een Leytſter waent, maer leydend' haer verleyt;
En tot u valſchen trooſt Gods reden durft verdraeyen:
Al wat van zelver waſt behoeftmen niet te zaeyen.

8. Hou op, verdoolde Ziel van u dwaes-ſinnigh doen;
Hou op ſorg-vuldelijck de boosheyt uyt te broen,
Berou en ramp ſult gy van ſotten arbeydt maeyen:
Al wat van zelver waſt behoeft men niet te zaeyen.

Riche-

RICHT-SNOER DER BEGEERTEN.

Dwaelde Eſau eertijts in't verkieſen,
Moeſt hy ſyn voor-recht ſoo verlieſen,
Kieſt en begeert voor alle ſaken
't Geen u kan eeuwigh vrolijck maken.

SANG: *Shal I bed her go;* Of: O ſlaep ô ſoete ſlaep.

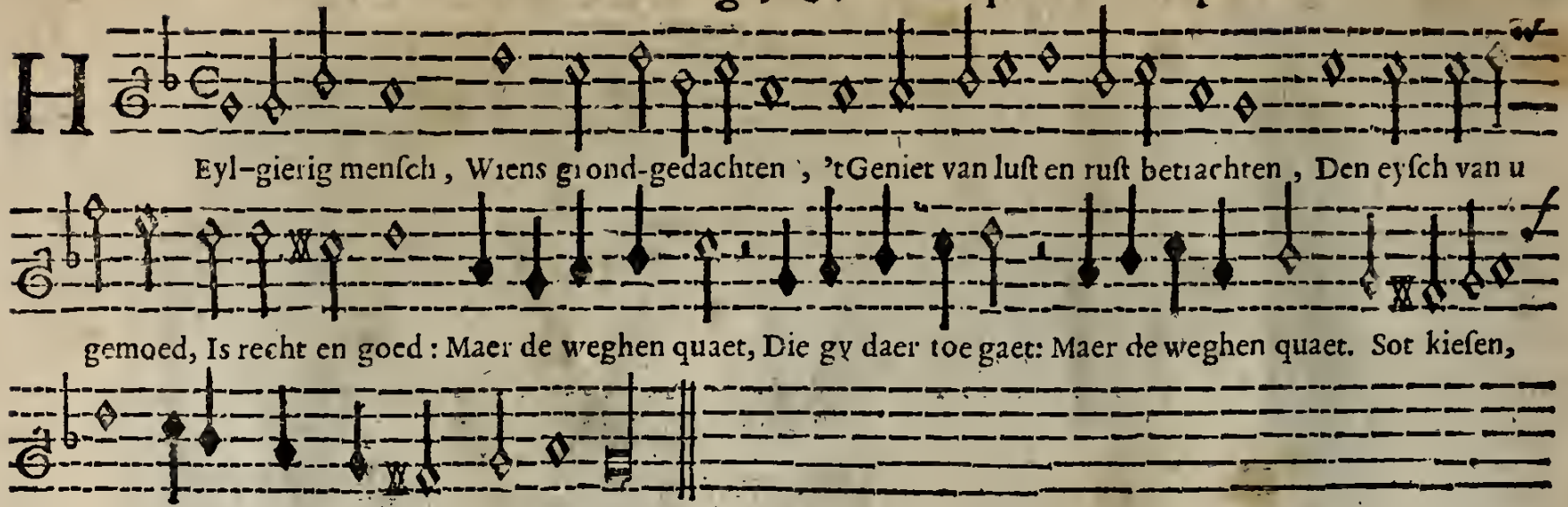

H Eyl-gierig menſch, Wiens grond-gedachten, 'tGeniet van luſt en ruſt betrachten, Den eyſch van u gemoed, Is recht en goed: Maer de weghen quaet, Die gy daer toe gaet: Maer de weghen quaet. Sot kieſen, Doet menig menſch ſijn wens verlieſen.

Rom. 12.23.

2 Hy ſoeckt al daer niet is te vinden
Die ſich door 't Sienlijck laet verblinden.
Sirac. 11.2. 'tIs Liefd die hem aen-ſtouwt,
En oock weer houdt.
Laes hy kreeg genoeg
Nam hy niet te vroeg:
Laes hy kreeg genoeg gegeven,
Socht hy 'tGenoeg niet in dit leven.

3. De beſte liefd', is, hier ſich haten;
Luc. 9. 23. 24. 2. Cor. 7. 10. De trouſte Trouw, hier ſich verlaten.
't Schijnt droefheyt, maer 'tverblijdt:
Want Stof en Tijdt
Van gewenſchte ruſt
En vol-maeckte luſt:
Van gewenſchte ruſt, onendig,
Is niet in't Vluchtig en Ellendig.

4. Ick weet een Stadt die fundament heeft, Heb. 10. 10.
Gebouwt van die begin noch endt heeft:
Daer vindt (in vreucht en eer)
De menſch ſich weer,
Die hem ſelfs verlieſt,
En Gods weg verkieſt: Jer. 14. 6.
Die hem ſelfs verlieſt op Aerden,
O wiſſeling waert om, aen-vaerden.

GOD-

GOD-SALIGHEYDTS GENOEGSAEMHEYDT.

Wat's al het goet en magt en eere
Ten bluſt in't minſt het *meer begeere*,
In't hart der vrome ſtadich leyt,
Godſalicheyts genoechſaemheyt.

SANG: Sal ick noch langh in heete tranen.

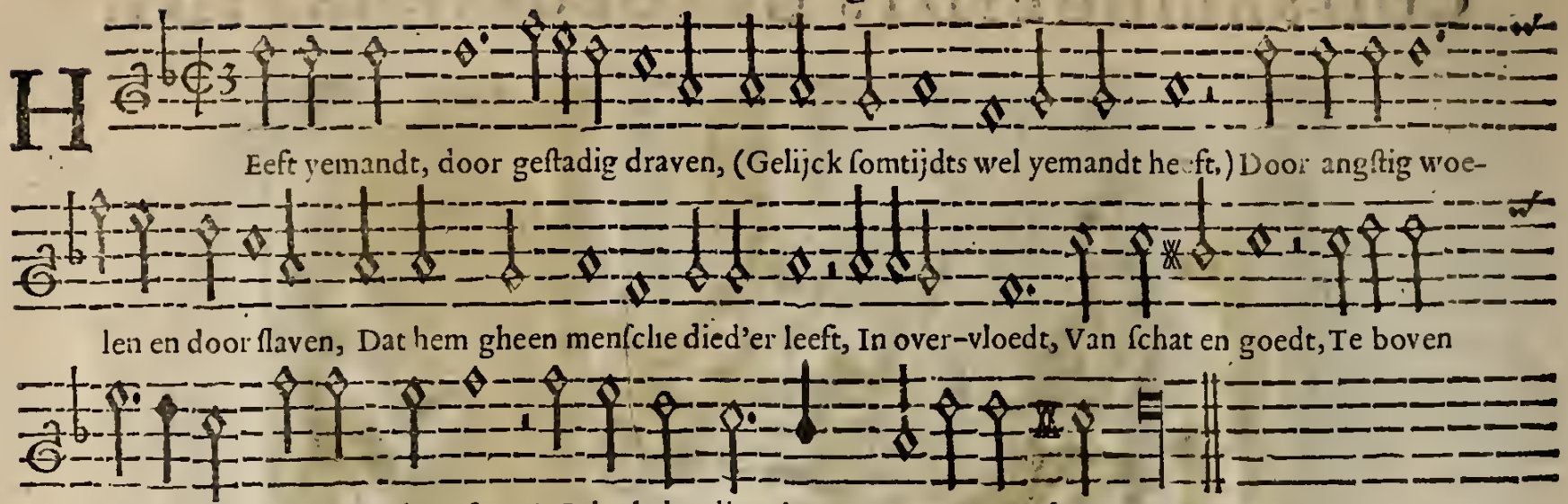

Heeft yemandt, door geſtadig draven, (Gelijck ſomtijdts wel yemandt heeft,) Door angſtig woe-

1 Reg. 3.13. len en door ſlaven, Dat hem gheen menſchie died'er leeft, In over-vloedt, Van ſchat en goedt, Te boven

Eccleſ. 4.8 gaet: 'tGeluck dat dient hem ſeer; 'tGeluck dat dient hem: Maer **genoegh is meer.**

2. Wort yemant hier ſoo hoogh verheven
(Gelijck doch ſelden yemant wort)
Dat hy, in ſtaeg en pijnlijck ſtreven,
Van ſtercke eer-luſt aen-geport,
Door hoogen ſtaat,
Romeynſche daedt,
Of kloeck verſtant, komt tot de hoochſte eer:
'tIs veel verworven: Maer **genoeg is meer.**

3. Kan yemant, died'er leeft, geraken
(Als doch geen menſch ter Werelt kan)
Tot ſulck geniet van aertſche ſaken
Dat hy met ruſten toe end' an
Al ruyckt, en ſmaeckt,
Hoort, ſiet, en raeckt
Wat wel-luſt geven mach: dit Luck loopt veer
En boven 'tmenſch'lijck: Maer **genoegh is meer.**

2 Sam 15.4 1 Reg. 16.3 Jud. 13.10 1 Reg. 3.28

4. **Genoeg** heeft niemant van de menſchen.
Dan die, in 'tAerdtſche door-geſtre'en,
Nu viert van Aerdtſche hoop' en wenſchen,
En, (met ſulcks als hy heeft, te vre'en)
Geruſt en ſtil,
Heeft wat hy wil,
Wil wat hy heeft; kan wat hy poogt en doet,
Doet wat hy kan; een Heer van ſijn gemoet.

Heb. 13.5

5. Het Aerdtſch kan niemant ſoo verſmaden
Dat hy meer dan hy heeft niet wenſcht,

Prob. 16.32. Phil. 4.11.

Dan

Dan die, van Aerdtſche liefd' ontladen
Philip. 3. 20. En door Gods ſtercken Geeſt ontmenſcht,
Na Beter tracht,
Op Beter wacht,
van Beter, dat vol-maeckt en eeuwig is,
Te ſullen e.ven, leeft in 'thert gewis.
6. Ge.n kan niemant zijn van 'terven
Des grooten Heyls, daer God me'e loont,
Van nimmermeer te ſullen ſterven,
Van ſteets te woonen daer God woont,
Dan die, be.eydt
Act. 14. 22. Tot alle leyt
Dat God in ſijnen dienſt hem over-ſendt,
Den wil ſijns Soons blijft doen tot aen den endt.
7. Belach nu, dwaſe Werelts-knechten,
(Hoe weeldigh, rijck, en hoogh van ſtaat)
Belach-ſe die hier 'thert niet hechten:
Behalven 'tHeyl dat noyt vergaet,
Krijgt, ongeſocht,
Een ſlecht-bedocht,
En (na u arme oordeel) arme bloedt
Al 'theyl daer gy met pijn vergeefs om wroet.

SANG: *Si tanto gratioſe.* Of: O ſchoonſte Perſonagie.

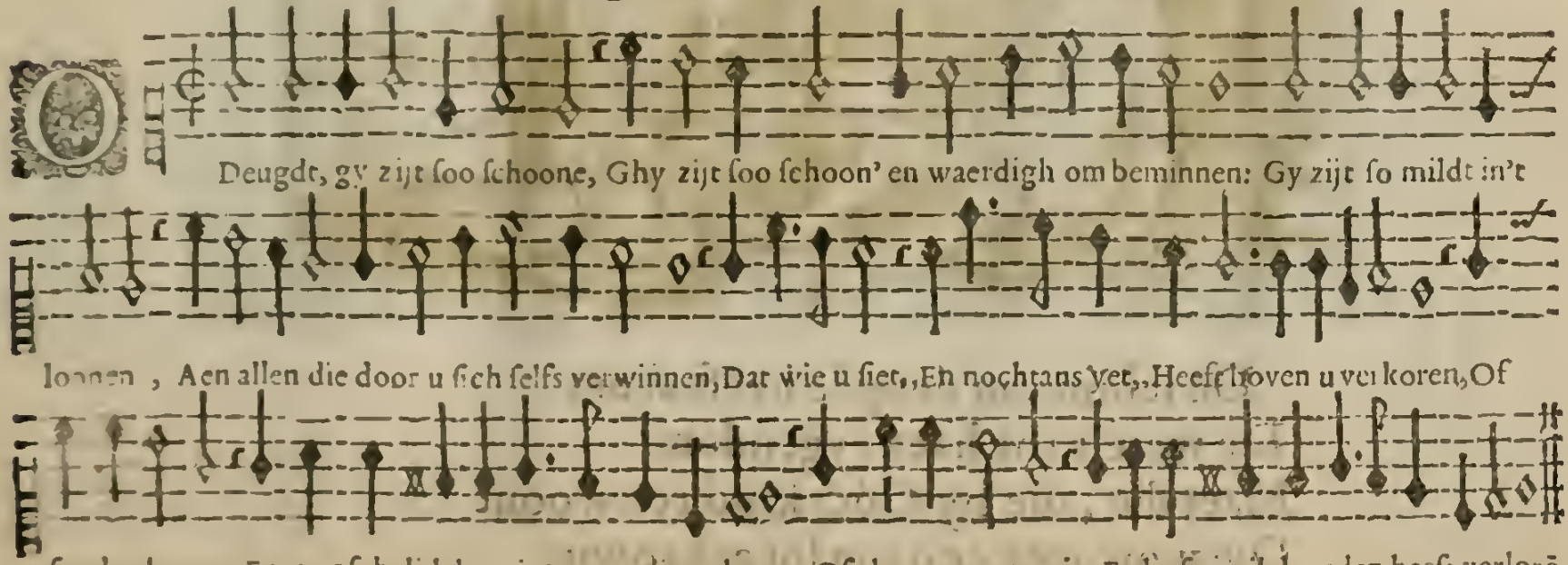

LOF VAN DEVGHDE.

De ſchijn van deugde heeft al om
De werelt tot haer eygendom,
Maer die, die by Gods kind'ren woont
Die wort met eeuwig lof gekroont.

2. Door Deugdt is van de Beesten
De mensch, Gods e'el geschep, meest onder-scheyden:
Deugt plegen, kan de geesten
Mits in ellendt met vreugde over-spreyden:
Deugdt wel gevat,
Is eenen schat
Dien niemant kan ontroven:
Deugdt by 'tonaerdig
En beestig volck versmadigt en verschoven,
Acht God soo waerdig
Dat hy, om haer, den mensch op-voert na boven.

3. De Deugdt, waer van wy singen,
En 'theyl-begeerig hert toe willen wijsen,
Leyt niet in 't doen van dingen
Die Heydensch-wijse menschen, als deugd prijsen;
Of die, gesuft
Door aerdtsch vernuft,
In lof zijn hoogh geresen:
Maer in 'tbetreden
Van 'tHeylig padt daer w'in Gods leer van lesen:
'tIs recht en reden
Dat Loonders wil loon-hebbers Wet moet wesen.

Noodiging tot Deugde. Aen de Jonckheydt.

SANG: *Questa dolce Sirena.*

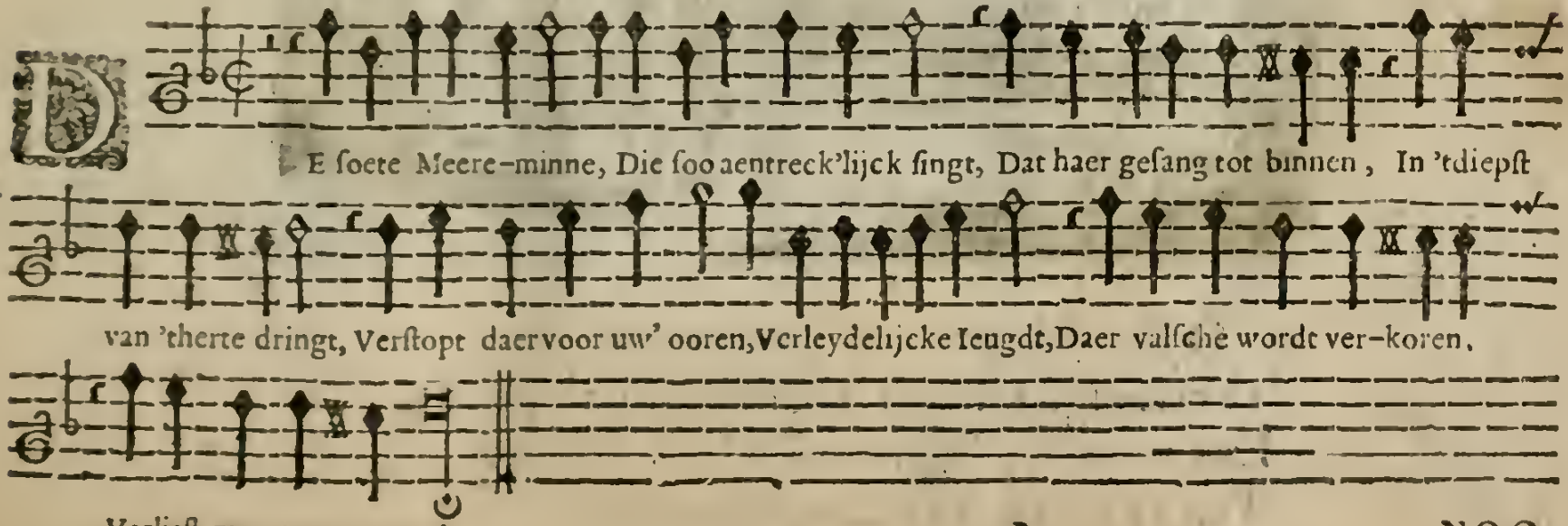

NOODIGING TOT DEVGDE.

O Jonckheyt vliet 'tvermomde ſoet,
'tVerradigh ſchoon 'tbedrieghlijck goet
Des werelts, 'tgeen u Ziel ſal dooden
Ten zy ghy u van *Deught laet nooden*.

5. Al is-se schoon bepeerelt
En heerlijck in cieraet,
'tIs even-wel de Werelt
Die met al 'thaer vergaet:
1. Joh. 2. 17. Daer niemant (hoe ellendig)
Sijn liefde oyt op lag
Soo hys' in haer inwendig
Onopgetooyt besag.
Heb. 3. 7. 5. Verstopt, niet 'slichaems leden
Met Was of dichte Wol,
Maer hebt 'tverstant van reden,
Het hert van aendacht vol.
Gebreck van goe besitters
Matt. 12. 43. 44. Geeft qua bewoonders ste'e
Deuchts aenvang brengt wat bitters,
Maer 'tendt, veel soetheyt me'e.
4. In-dien gy nu in domheyt
Het merch van uwen tijdt;
Op 'tpadt dat af en om leydt
Dwaes-lustelijck verslijt:
Die nu soo soet komt troonen,
Soo schoon en heyl'-rijck laet't,
Heb. 12. 16. Sal met berou u loonen;
En noch mis-schien te laer.

5. Ick eysch niet dat gy rustig
En vrolijck laet te zijn,
Maer dat g'u wacht voor't lustig Heb. 3. 13.
Welcks eynde loopt op pijn.
Ick eysch niet dat gy 'tminnen
'tMinlustig hert belet't,
Maer dat gy slechts uw' sinnen
Op minnens waerder set.
6. Te willen 'tLief' ontbeeren.
Is tegens Liefds natuur.
Des Minnaers hoochst begeeren,
Is dat de minne duur;
De minne kan niet duren
Als 'tMinlijck wort gemist:
En eynd'lijck volgt'er treuren
Daer waen sich heeft vergist.
7. Laet schijn u niet verblinden;
Schrickt niet voor deugts gedaent
Gy sult-se soeter vinden
Dan gy in 'teerste waent.
Allencken, wort hy magtig
Die ernstig werck begint.
En Liefd is dubbel-krachtig
Als sy Liefs-trouw bevint.

TWEE-SPRAACK. SANG: *Engelſche Echo.* OF: Malſims.

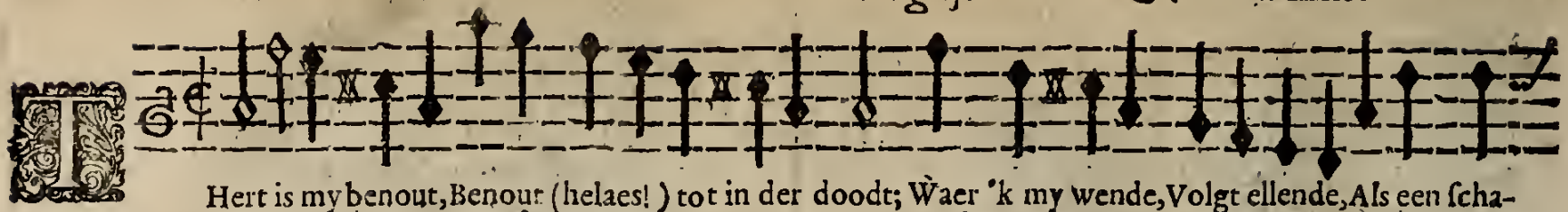

THert is my benout, Benour (helaes!) tot in der doodt; Waer 'k my wende, Volgt ellende, Als een ſcha-

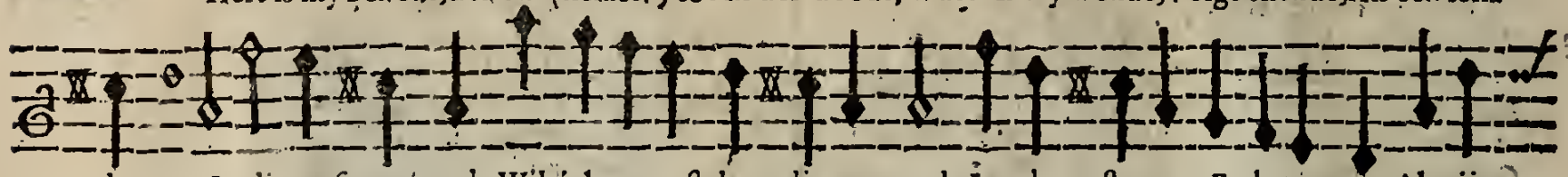

duw na. In dit eenſaem woud, Wil ick, geperſt door diepen noodt, Luyd uyt-ſteenen, En beweenen, Al mijn

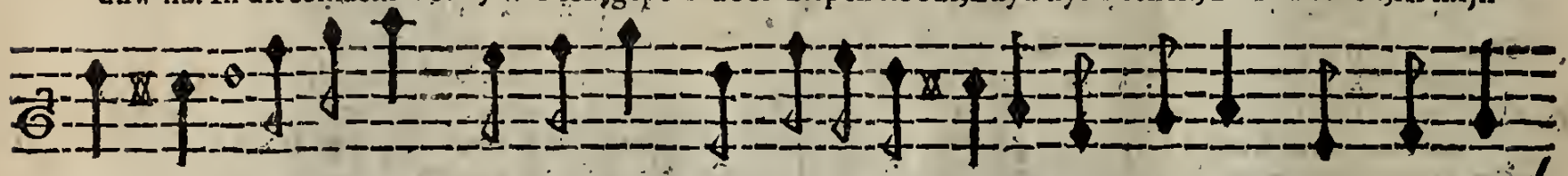

ramp en ſcha. Ach! wanneer, Kr ijg' ick we'er, 't Geen ick ſoo beminden? **Neem een keer/ Soeck niet meer/**

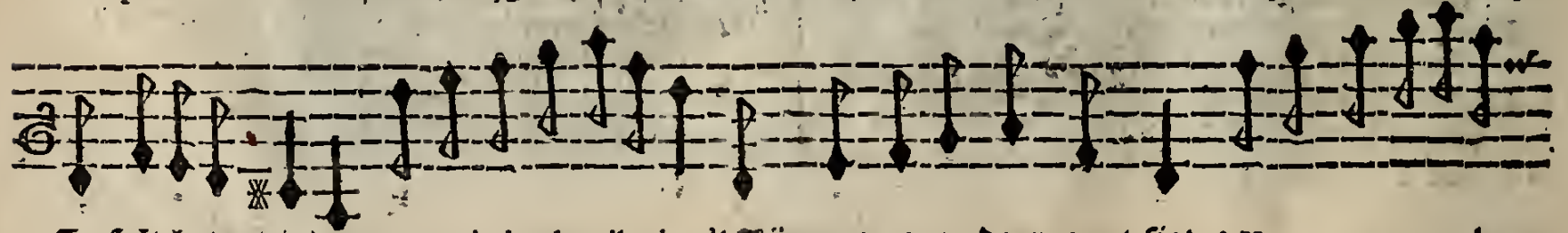

Gy ſult beter vinden. Beter vinden kan ik niet. **'t Zijn qua oogen daer g' upt ſiet.** 'tHert my noyt tot beter

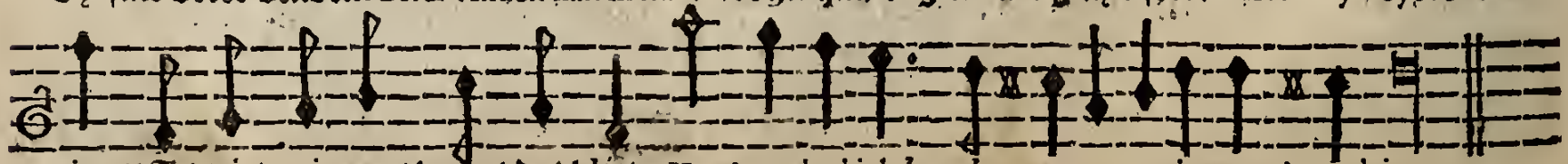

riet. **'t Is niet minneng waert dat bliet.** Hoe 't zy, had ick 't we'er-om, ten eynde waer 't verdriet.

AEN-

AENVECHTINGS OPMERCKINGH.

De brooſe menſche licht'lijck ſneeft
Die ſteedts in weelde en welluſt leeft,
Wie d'ydelheyt met luſt aenſchout
Aenvechting, ſtreckt hem heylſaem ſout.

M. 2. 'kMeynden, ick ſtond vaſt;
'tGeluck dat loeg my minlijck toe;
Staats vermeeren,
Schat en eeren
Scheenen my bereydt;
'kVoelden my verraſt,
En ne'er gevelt, ick weet niet hoe;
't Luck, ſchoon heenen
En verdweenen,
Liet my 'therten-leyt
Wie rooft my
Soo t'onty'
Al mijn herts vermaken?
G. R. **Een die dy**
Los en vry
Van ellend wil maken
M. Quaet (eylaes!) en weerd geen quaedt.
G. R. **Quaedt weert quaedt als 'tGodt toe-laet.**
M. God, die goedt is, weert geen baet.
G. R. **Weeld beſnoepen is geen haedt.**
M. 'tSchijnt waar, maer liever noch had ick een ander
M. 3. Wat ick ren of loop, [raedt.
Hoe ick my ſelven quel of pijn,
Wat ick ſlave
Hoe ick drave,
Laes! 'tis ſonder vrucht.
Sterf vergeeſſe hoop,
Wech uyt mijn hert, 'ten wil niet zijn:
'tIs al tegen;
Heyl en Segen
Zijn van my gevlucht.
Is'er dan
Niet waar an
My trooſt kan geſchieden?
G. R. **Wis/ het kan:**
Vliedt ſlechs van
'tGeen van u wil vlieden.
M. Wie kan vli'en als 'thert noch haeckt?
G. R. **Die lang ſoeckt/ en noept genaeckt.**
M. Wie laet geern 'tgeen ſoo vermaeckt?
G. R. **Die noch beter heeft geſmaeckt.**
M. 'tIs waer: als Beter komt, wort Snooder geern ver-
M. 4. Moedt mijn ziele moedt. [ſaeckt.
Wat moedt? (helaes!) waer op? waer na?
'tAerdtſche miſſ' ick;
Beter giſſ' ick:
Maer wat giſſens re'en?
Vindtm' oock beter Goedt?
Het oog ſeyt neen; het hert ſeyt ja.
'tOog kan liegen;
'tHert, bedriegen.
Wie volg ick van tween?
Onbekendt
Is my 'tendt
Daer 'k toe wort gedreven.
G. R. **Die ellendt**
Neemt en-ſendt
Wil u 'tEeuwig geven.
M. 'tEeuwig? maer wie weet of waer?
G. R. **Dyt de Schrift is 'topenbaer.**
M. Waarheyt is miſ-ſchien niet daer.
G. R. **'tKlaer bewijſt hem ſelven klaer.**

M. Hoe

M. Hoe soet is 'tdroef gemoet een waar-gelijcke maer.
M. 5. Waer-om was het doch
Dat my-her Onverganckelijck
In voor-tijden
Min verblyden
Dan te deser stondt?
Laes! ick sie 'tbedroch:
'tGloof, niet in 'thert ontfanckelijck,
(Door 'tin-beelden
Van 'svleesch weelden)
Lag slechts inde mondt.
Nu is 'twat
Maer dien schat
Vond ick geern noch klaerder.
G. R. Wordt niet mat
Die toe-vat
Grypt allencken naeder.
M. Ach! die sach. Wis gaer voor Raem:
G. R. Een geloof is aengenaem.
M. 'tSien daer by, waer oock bequaem.
G. R. Sien en Gelooven gaen nopt t'saem:
Deugdt die Deugdts loon niet stet / draegt waerlijck Deugdts naem.
M. 6. Leef noch, hope, leef:
'kBegin een ander heyl te sien;
Duysternissen
De'en 'tmy missen;
Schijn had my verblindt.
Kleef niet, sinnen kleef,
Kleef niet aen 'tgeen dat noch moet vlien:
'tIs al sterfflijck
En bederfflijck
Watm' op Aerden vindt.
Langs wat baen
Sal ick gaen
Na 'tgeluckig leven?
G. R. 's Levens paen
Vindt gy staen
In Gods Woordt geschreven:
M. Die oordeelt de Werelt, mal.
G. R. Onrecht oordeel brenght tot val.
M. Och! die paden sijn soo smal!
G. R. 't Rijcke loon versoet'et al.
M. Wel aen ick sie een weg die 'kbet bedenken sal.

TWEE-SPRAACK.

SANG: Schoon Amarillis, Segt wat uw' wil is.

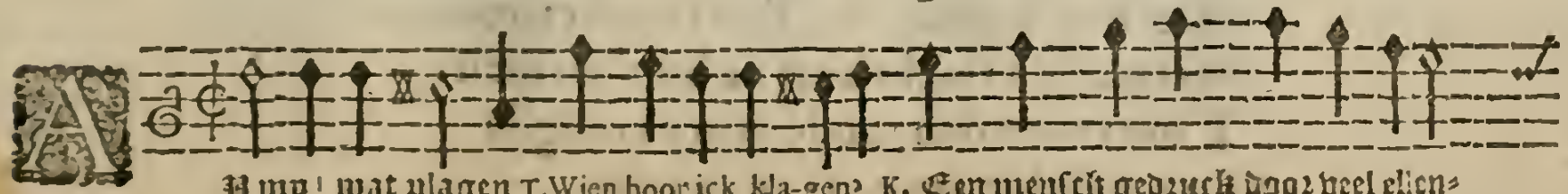

Pimp! wat plagen T. Wien hoor ick kla-gen? K. Een menschgedruck door veel elien- Rom. 7. 24.

MID-

MIDDELEN TOT HEYL EN DEVGDE.

Siet hoe 't gedrocht, den ſwacken menſch
Bevecht, en tracht hem na hun' wenſch
T'ontvreemden vande ware vreugde
En middelen tot heyl en deugde.

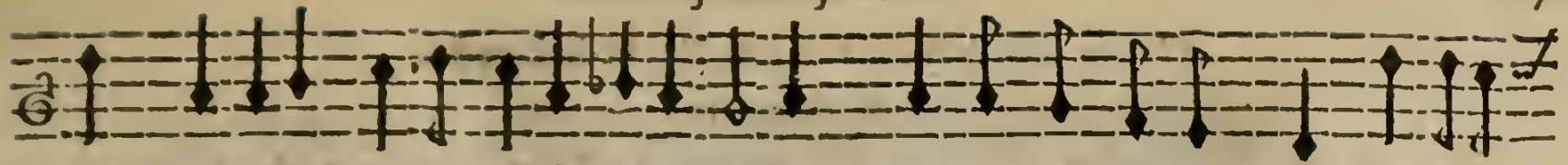

den. T. Daer is geen quaet so groot, of God kan 'twenden K. God went geen sondaers quaet. T. Ia: als hy

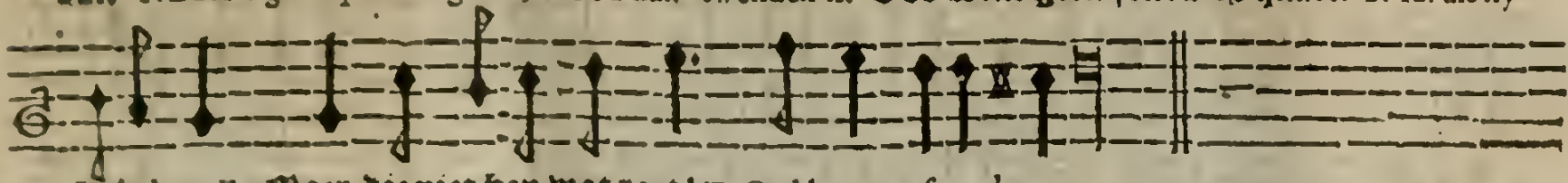

soide laet. K. Maer die niet kan wat raet? T. God kan raet sen- den.

Klager. 2. 'k Wil: maer mis krachten.
Troosteres. Kracht wast door trachten.
K. Qua'e wenst maeckt trachten onvermogen.
T. Qui'e wenst wijckt door onsichtig tegen-pogen.
K. Na wenst te doen/ is soet.
T. Na raedt te doen, is goet.
K. Wenst wort te sterck gevoet.
T. Maer 'tis door logen.
K. 3 Wat dort qua'e wennis?
T. Gebreck van kennis.
K. Hoe kan de kennis Deugde werken?
T. De kennis doet elcks dings waerdije mercken.
K. Wat brengt dat merken in?
T. Of groot' of kleyne minn'.
K. Helaes! Domheyt van sin
T. Kan ondeugdt stercken.

K. 4. Wat raedt tot domheyt?
T. Merckt waer 't padt krom leyt.
K. Wat vordert om daer toe te raecken?
T. Met hert en ziel geheel tot God te naken.
K. Hoe naeckt men God? T. Te met.
K. Hoe eerst? T. Door reyn gebedt.
K. 't Hert is te seer beset
Met aerdsche saken.
T. 5. Maeckt ruymt van binnen.
K. Hoe sal'k beginnen?
T. Hoe groot u noot is over-wegen.
K. Wat nutheydt is daer in voor my gelegen?
T. Noodts kennis die port aen.
K. Waer toe? T. Tot God te gaen.
K. 'k Wil/ na u raedt/ bestaen.
T. Goe wil krijgt segen.

Onder den Persoon van een Recht-bekeerde.

SANG:

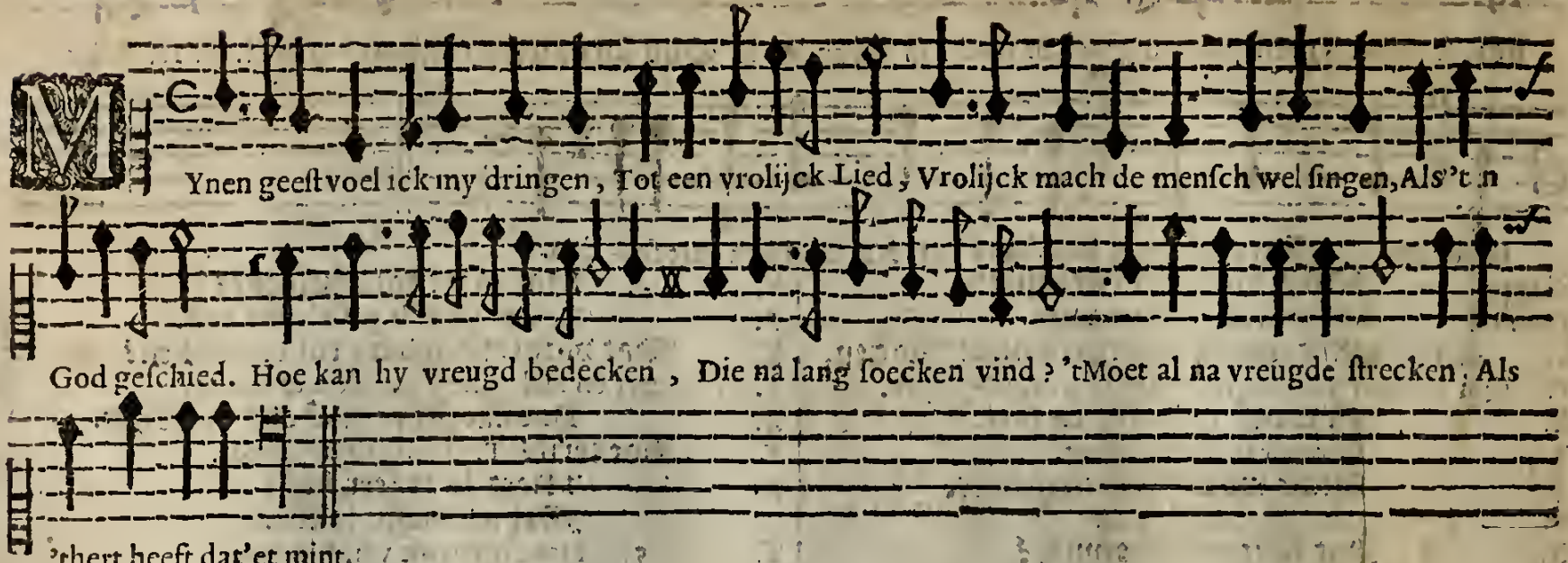

1 Par. 17. 9. MYnen geest voel ick my dringen, Tot een vrolijck Lied; Vrolijck mach de mensch wel singen, Als 't n God geschied. Hoe kan hy vreugd bedecken, Die na lang soecken vind? 'tMoet al na vreugde strecken, Als 'thert heeft dat'et mint.

2 'tIs vermakelijck te spreken
Van sijn droeffenis;
Als, bedroeftheyds stof geweken,
Vreugd' in plaetse is.
De mensch, dien, t'wijl hy wandert;
Het dool-padt valt heel suur,
Gedenckt, als 't na verandert,
Met vreugd zijn avontuur.

Psal. 30. 12.

3. Lang had ick vergeefs geloopen
In mijn onverstand;
'kHoopten daer niet was te hoopen;
'kSocht daer ick niet en vand:
Op snood' en aerdsche dingen
Hat ick mijn hert geset;
Door lust tot vryheydt, gingen
De sinnen recht na 't net.

1 Tim. 2. 13.

4. Moest ick het beminde derven;
'tHert en had geen rust:
Kond ick het som-tijdts verwerven;
'tStopten geenen lust.

Eccl. 5. 6.

DO-

DOLINGS EYNDE.

De weelde en dertelheyt, was hem te ſwaer om dragen,
Verandering hy kieſt, die winckte hem vriend'lijck toe.
Maer als hy quam in 't laeg, en voelde ſpot en ſlagen,
En honger, dorſt, en koud', doe was hy Doling moe.

'tVerſtandt dat ramp ſou' ſchutten
En wiſt niet hoe het ſou':
Het hert dat heyl wou' nutten,
En wiſt niet wat het wou.
5. Mijn gedachten liet ick weyden,
Weyden, wijdt en breydt:
'tEen ding was van 'taer verſcheyden,
Doch t'ſaem ydelheydt.
Cant. 3.1. 'kSocht waer ick ſoeken konde,
Doch op een dool-compas:
'tWordt niet op Aerdt gevonden
Dat noyt op Aerdt en was.
6. God, die goedt is, liet de ſtralen
Rom. 10.17. Van ſijn Heylig Woordt
Op mijn hert van verre dalen;
'tLicht ſloegh ijlings voort;
'tHert uyt den ſtof geheven,
Sach (doch door ſchemering)
Een weg die na een leven
Dat beter was, toe-ging.
7. 'tGoedt was ſchoon dat ſich vertoonden; Heb. 1.4.
En, hoe 'tnaerder quam,
Hoe 't in d'oogen noch meer ſchoonden
En 'thert tot ſich nam;
De Liefd' begon t'ontvuncken;
Door luſt van 'tHeyl hier naer,
Liet ſich het hert beduncken
Geen weg en was te ſwaer.

SANG: Als op 't voorgaende.

II.

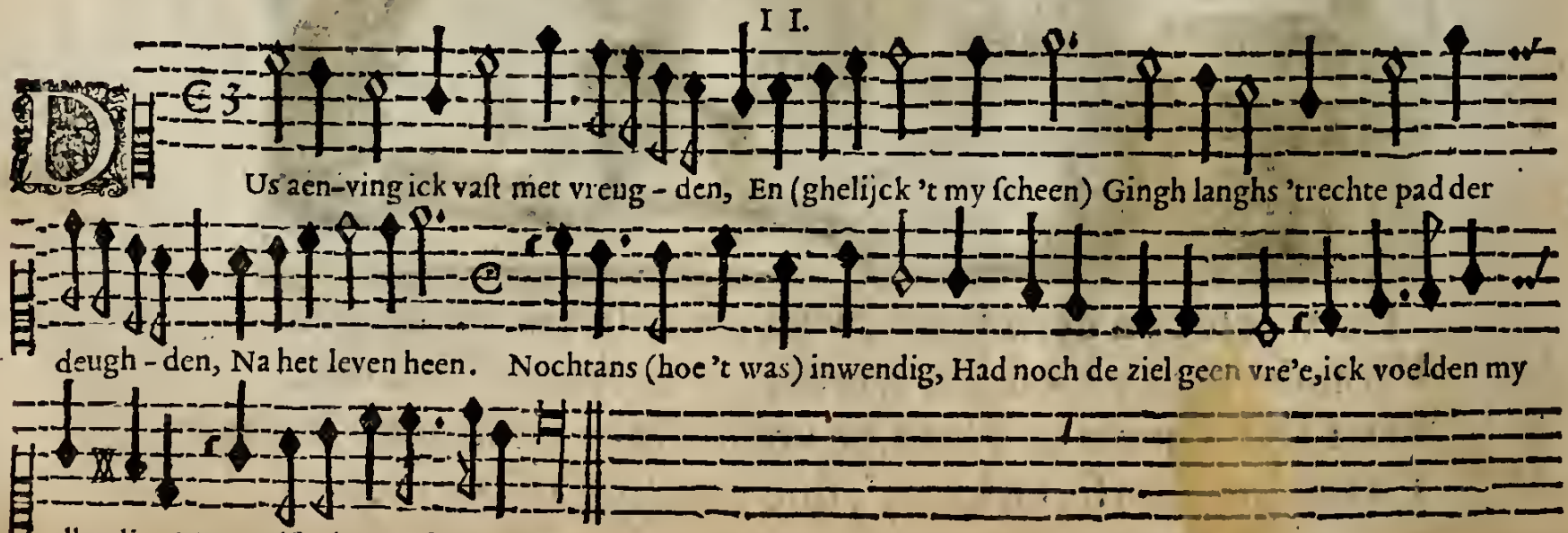

Phil. 3.6.

Als

2. Als het hert' had 't geen 'tbegeerden,
Was het noch al vet;
Jac. 1. 15. Maer alsz' haren wensch ontbeerden,
Had de Ziel verdriet;
'tHert wou', wel deugdt beminnen,
Soo lang 'tgeen Tegen vondt:
Scheen wel te staen van binnen
Als 'twel van buyten stondt.

3. Van het grof vermaeck der sonden.
Die de wer'lt selfs laeckt,
Was de Ziele wel ontbonden
en niet invermaeckt:
1 Pet. 2. 11. Maer 'svleeschs subtijle lusten,
En menigerly begeert,
Die 'thert meest kan ontrusten,
Was noch niet al geweert.

4. En doe God nu diepe stroomen
Van swaer ongeval, Matt. 7. 27.
Van ellend' en kruys hier komen,
Laes! was 'tniet-met-al:
De nevels die verdwenen;
Allencken vand' de Ziel
Dat sy niet was dat gene
Daer sy sich eerst voor hiel'.

5. Liefde tot het salig leven
Had in 'thert wel ste'e,
Maer de aerdsche Liefd' (gebleven)
Woond' en was'er mee:
De Ziel wou' geern na boven; Gal. 5. 17.
Mids datse' oock hier troost vand.
Het hert wou wel gelooven,
Maer socht op Aerden pand.

SANG: Als op de voor-gaende.

III.

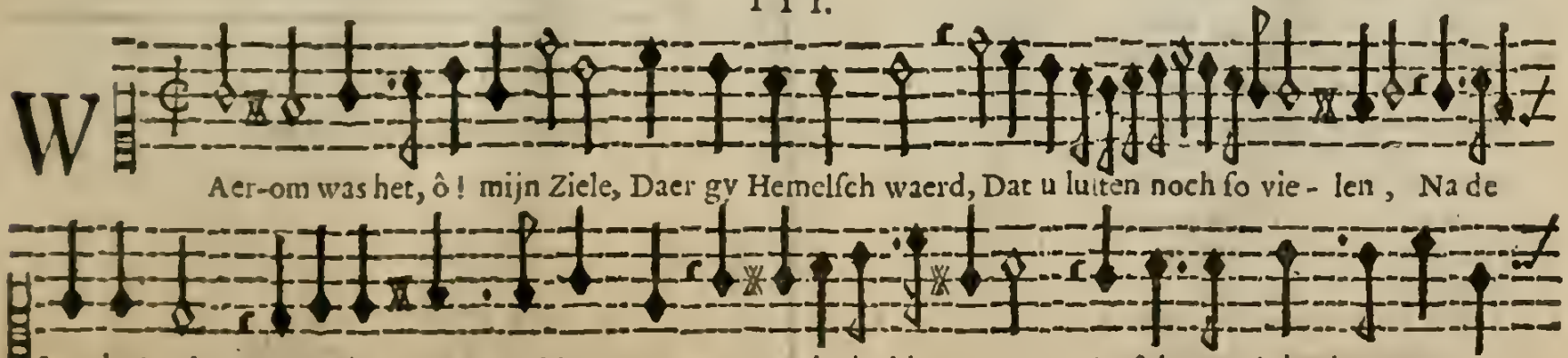

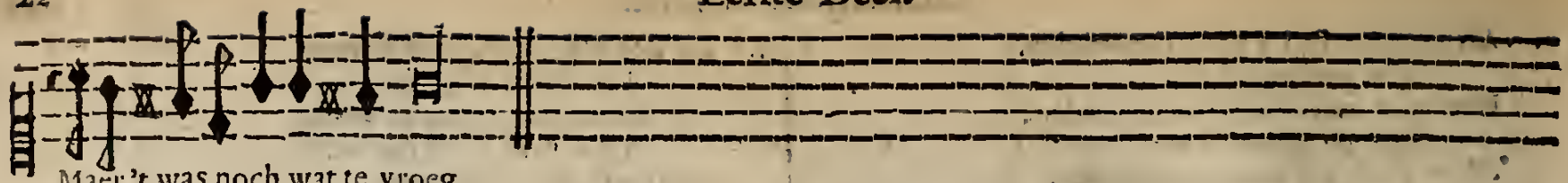

Maer 't was noch wat te vroeg.

5 Deut. 24.1. 2.3.4. 2. Gy ſaecht wel het land van vrede,
Als door eenen miſt;
Maer op 'tpad dat Gy moeſt treden,
Was niet wel gegiſt,
Gy woud, door weinig leerens;
Licht weten wat het zy.
Wat anders is van veerens,
Wat anders van na-by.

Matt. 13.12. 3. Soo lang God de aerdſche ſaken
Noch in voor-ſpoed liet,
Hoorden gy wel van verſaken,
Maer verſtond het niet,
Door ſwacken luſt gedreven,
Beſtond gy ſom-tijdts wat,
En woud wel over-geven,
1 Tim. 6.4. Maer niet al wat gy had:

4. Door gebreck van wel te weten
Wat ſulck heyl aen-langt,
Fantaſeerd' ick my een keten
Van 'tgeen niet t'ſaem hangt:
Ick wou' twee dingen knoopen
Waer aen geen knoopen is;
Jac. 1. 6. 8. Twee wegen teffens loopen,
Maer liep-ſe beyde mis.

5. 't Hert tot tweederley genegen,
Stondt ſtaeg wanckelijck:
'tEen was 'tander in de wege:
'tEeuw'g, 'tVerganckelijck,
Het Aerdſch met vliet te ſoeken.
Was niet vol-uyt myn ſin.
Het Hemelſch te bekloecken,
Belette d'aertſche minn'.

6. Dus na beyden ſoeckend', ſocht ick
Geen van beyden wel:
Van 'tvergeefſche ſoecken brocht ick
Niet dan hert-gequel. Matt. 6.24.
'kSloeg acht wat and're ſeyden;
Doch al haer trooſt was windt;
Laes! die my wilden leyden,
Die waren ſelver blindt.

SANG:

In 'tſoetſte van den May.

IV.

'T Geloof allencken kleynder,
Waer heel te niet geraeckt,
Soo God 'tgeſicht niet reynder
Had, door ſijn Woordt, gemaeckt:

De

Ephes. 3. b
De ſchat van ſijn genaden
Wierd my ſo op-gedaen,
Dat ick des Levens paden
Gants klaer voor my ſach ſtaen.

Jac. 1. 23. 24.
2. Door 'tWoordt wel t'over-dencken,
Vand ick de Deugd ſoo ſchoon,
En 'tdoon dat God wil ſchencken,
Een ſulcken waerden loon,
Dat wied'er na wil vaten,
Nootwendig vleeſch en bloedt,
Met al wat aerdtſch is, haten
En gantſch af-ſweeren moet.

3. Ick ſach dat ſulck verſaken
1. Pet. 2. 1.
Geen vryheyt en laet
Tot toorn verwijten wrake,
En al wat ſmert of ſchaedt;
Tot pracht tot heerſching dwingen,
Vyandig weder-ſtaen;
En geen van al die dingen
Die d'Aerdſche Dieſd' voor-ſtaen.

4. Dees ſtandt (ſach ick) kon maken
Datm' hier ziel-ruſtig leeft.
Geen onruſt kan hem naken
Matt. 19. 27.
Die alles over-geeft.
Die niet heeft, daer het herte
Hier troost heeft of op ſtaet,
Gevoelt geen zielen-ſmerte
Als God wil datmen 'tlaet.

Pſal. 119. 18.
5. 'tGeſicht van God verkregen,
De'e my met grondt verſtaen
Dat ick van beyde wegen
Maer een alleen moeſt gaen.
'tMinſt moeſt voor 'tmeeſte wijcken;
Te groot was my 'tverſcheel:
Het Aerdſche liet ick ſtrijcken,
En koos een Hemelſch deel.

SANG:

Als op 'tvoorgaende.

Oorſt

Queſta dolce Sirena *Pag.* 8.

V.

HEt beſt heb ick verkoren;
Luc. 10. 42.
Dies is mijn hert verblijdt:
Veel luſt is hem geboren
Die ſijn Quel-luſt is quijt
Geen tonge, die de ſoetheydt
En vreughd' ovt ſprack of riedt,
Die om en in't ghemoedt leydt
Daer die keur recht geſchiedt,

2. Maer met wat vreugden-ſtroomen
Joel 2. 13.
Wort na, de ziel vervult,
Die van Deugd in-genomen
En innerlijck door ſuilt't,
Van quaed en ſond geſcheyden,
Nu een is met haer God,
En door geweldt noch vleyden
Af-treedt van ſijn gebod.

3. Wat

Pſal. 119. 45.
3. Wat Vreugd ſie ick my moeten
Nu ick ben op het pad
Dat toe end' a'n de voeten
Recht brengt na Gods ſtad
Van 'tAerdſch ben ick ontbonden:
Mijn God en ick zijn een:
Sterf ick maer ſteeds der ſonde,
De band kan noyt ontween.

2Sar. 3.42.
4. O dubbel, dubbel ſalig
Die ſoo hier is gepaert!
Wat tong is ſoo ſchoon-talig
Die immer na ſijn waerd,
Kan na ſijn waerd uyt-ſpreken
De ſoetheyd van dien band
1. Cor. 6.17.
Die ons, voor vrees van breken,
Gods Geeſt laet tot een pand?

5. Mijn God, die, mijns gedachtig,
Voor eerſt my hier verkleent,
Pſal. 119.73
En na met u ſoo krachtig
Hebt door uw' Woord vereent,
Maeckt deſen grooten ſegen
Geduerſaem over my,
Tot dat ick op-geſtegen,
In weſen by u zy.

6. Wilt, Heylig God, my toonen
En doen bemercken klaer
Of yet in my mocht woonen
Dat u noch tegen waer:
Noch waer of worden konde;
Op dat ick 'tflucx uyt-roe,
En geener ſonden wonde
Bedeckt in 'thert en voe.

SANG: Forgs Gaillarde.

Forgs Gaillarde.

I.

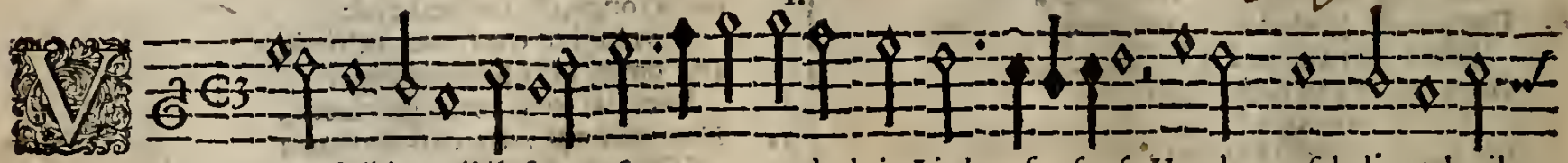

CHRIS-

CHRISTELYCK GEVECHT.

Den geeſtelijcken Leeu ons aller ouden vyant,
Benaut, en pranght, en klemt, den menſch, dat hy om byſtant
Zich keert, tot hem die Schilt, en Sweert, en Helm, kan geven.
De ganſche Ruſting. d'Overwinning, 't Ecu wich leven.

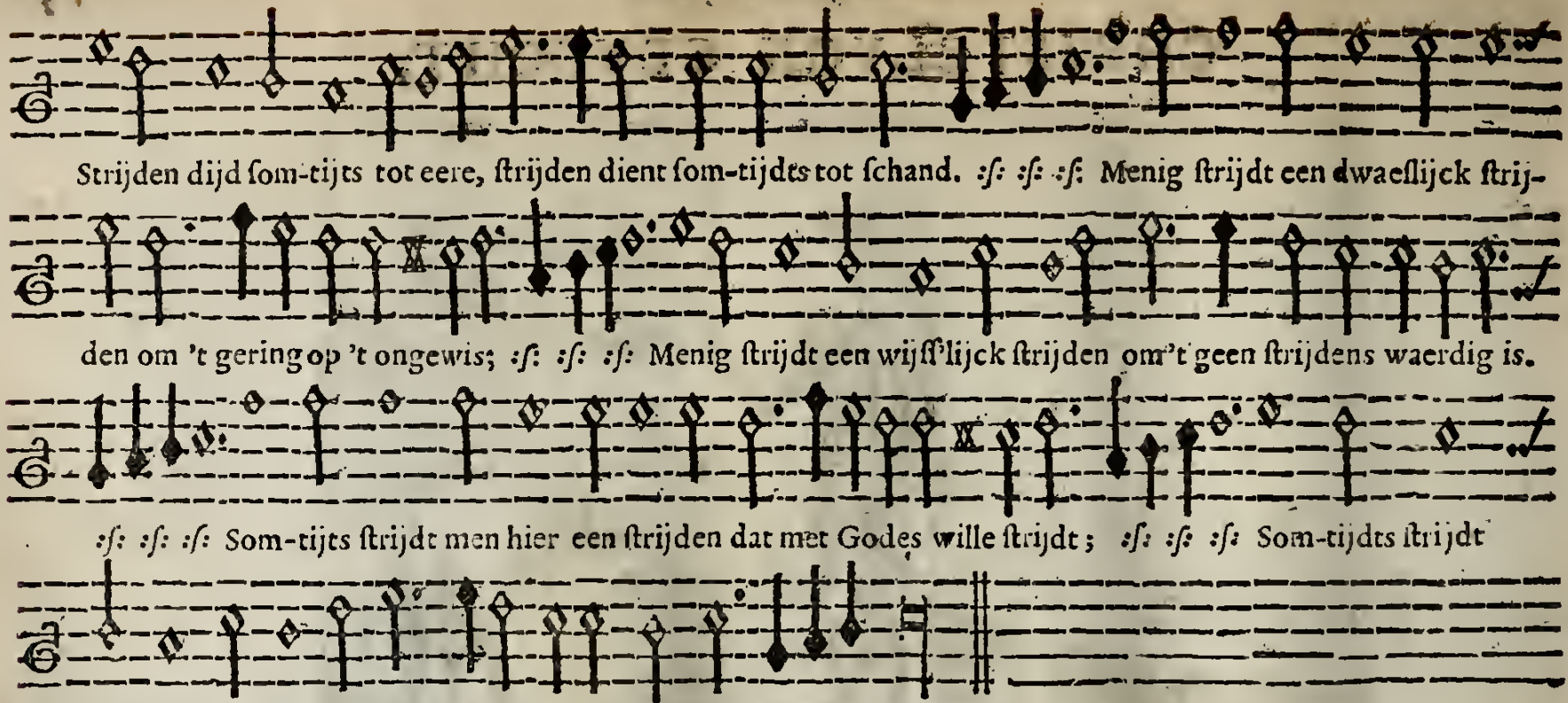

2. Chriſten-menſche, wilt gy ſtrijden; ſtrijden dat ghy over-wint;
Over-wint, dat gy der kroonen Kroon voor u bereydet vint:
Soo moet ghy verſtaen en weten, Waer-om ghy den ſtrijdt aen-gaet;
Wie u Vyant; welck het Wapen daer men hem me'e weder-ſtaet.
Die niet weet waer-om hy ſtrijdet, volgt niet recht ſijn Capiteyn:
Die ſijns Vyandts niet is kundig, acht hem, tot ſijn ſcha'e, te kleyn:
Die niet heeft waer me'e te ſtrijden, ſchoon hy al den ſtrijdt niet vrucht,
Wort in 't ſtrijden licht verſlagen, of geraeckt ſtracks op de vlucht.
3. 't Strijden dat gy hebt te ſtrijden is om aerdſche eer noch lof; 2 Cor. 10. 3. 4.
Is om geene Wereltsluſten, vrienden, magen, huys noch hof;

Is

Is om niet Vergaenckelijcks: het zy wat Weelde, Eer, of Schat:
2. Pet. 2.11 Christenen zijn hier uyt-landers, sonder vaste Erf of Stadt.
Wie sal strijden om 'tverwerven van het geen hy niet en acht?
Wie kan vechten om't behouden van 'tgeen hy noch heeft noch acht?
Wie wil krijgen om't verkrijgen van een ding 'twelck, als hy 't heeft,
Groot gevaer van meerder schade, met veel angst en sorgen, geeft?
4. 'tStrijden dat gy hebt te strijden, uwe Slag dien gy hier slaet,
Is niet met den swacken Mensche, die uyt vleesch en bloet bestaet:
Is niet met den swacken Mensche, die, uyt stof te saem gebracht
En genoodtschickt om te sterven, kleyn en nietig is van kracht:
Ephes. 6.12. Is niet met den swacken Mensche, die u (hier op Aerden vreemt)
Als hy alles komt ontnemen, dan noch niets van 't uwe neemt:
Is niet met den swacken Mensche, die maer aen het lijf en tast,
En wanneer hy komt op 'tho oghste, 'tleven neemt, en u ontlast.
5. 'tStrijden dat gy hebt te strijden, en in God gestreden word,
Is met Stael noch eenig Wapen daer men menschen-bloet me'e stort.

Wat behoeft hy 'tYsren harnasch die alsulcken vyant heeft
Welck, uyt vleesch noch bloed bestaende, 'tsienlijck lijf geen wonden geeft?
Waer toe sal hy 'tStael gebruycken die al 's Werelds Schoon en Soet
Niet so waert wil noch kan achten als een druppel menschen-bloed:
Als een druppel bloed van menschen: dien men al-tijdt goedt, voor quaed;
Segening, voor vloeck moet geven; liefde schuldig is voor haet. Rom. 12.14
7. 'tStrijden dat gy hebt te strijden is om 'teeuwig Hemelsch Goed.
'tGoed soo seer van hem benijdet met wien gy hier strijden moet:
'tIs om Eer die van den waren Eerder, God, wort toe-geleyt;
Eer en lof, waer van de Kroone niet verdort in eeuwigheyt;
'tIs om Rijckdom en om Schatten die noch roest noch mot Matt. 6.20.
en schend:
En bewaert in 't bovenst' Boven, dief noch roover oyt ontwend:
'tIs om een de hoochste wel-lust, die steeds duurt, en soo Versaet
Dat de lust om haer te proeven nimmer-meer nochtans vergaet. Sirac. 24.14.
7. Uwe Vyand (sterck; ja stercker dan al wat sich sterck beroemt;
Vorst en God van dese Werelt, in Gods Woord te recht genoemt)
Is een Geest: niet Een; maer eenig, en van talle-loos getal:

Die u omgaet, boven ſweeft, en ſtedig loert op dijnen val:
1 Pet. 5. 8. 'tIs Hy, die des vleeſch begeerten en der ſinnen eygen luſt,
Door veel duyſendt liſtigheden tegen u ten ſtrijde ruſt:
'tIs Hy, die de ſchalcke vonden van zijn dienaers (hier en daer)
Weet te ſturen: uwe Vyandt is de gantſche helſche ſchaer.

SAMG:

Als op 't voorgaende.

II.

'TWapen dat gy aen moet hebben, daer gy mede moet te veldt,
Daer ghy ſtrijdt me'e moet beginnen tegen 't Geeſtelijck geweldt,
Tegen al't bedrogh en liſten van een ſoo geſwint Vyand,
Eph. 6. Is het Gheeſtelijcke Wapen 'twelck u Godt u ſchickt ter handt.
Dit moet gy geheel aentrecken: niet een ſtuck en mach'er van:
(Waer men hem maer bloot kan vinden; treftmen ſtrax zijn vyandt an)
Dit moet ghy geheel aentrecken, om, wanneer 't aen 'tſtrijden geldt,
Vaſt te ſtaen; en onbeweeglijck, u te dragen als een held.
2. Een Soldaet, om onbelemmert, rap, en vaſt te zijn van le'en.
Werſ. 24. Moet geſchort ſijn met een **Gordel** rontſom om ſijn lenden heen;
Een goedt Chriſten, om tot ſtrijden flucx te zijn en vaſt te ſtaen,
En, door 'sBuycks vermaeck en luſten nimmer traeglijck toe te gaen;
Nimmer yet te ſluymer-ooghen: moet Gods **Waerheyd** (die hem wijſt
Hoe men 'sLijfs behoeft', en alles wat de Werelt acht en prijſt,
In ſijn waerd' en maet moet ſchatten en gebruycken) vaſt en ſtijf
Rondtſ-om om ſijn hert behouden, als een gordel om het lijf.
3. Om het hert (fonteyn des levens) van quetſuur te houden vry,
Spr. 14. Heeft een aerdſch Soldaet van nooden dat ſijn borſt behar-naſcht zy:
Om ſijn, hert (fonteyn van Deugde en van alle doen en laet)
Scheut-en ſteeck-vry te bewaren voor al 'sDuyvels liſt en raedt:
Om den luſt en wil tot ſonden, ſtaeg en ernſtig te verho'en,
Heeft een Chriſten-Krijgſ-man Deugd-luſt en **Rechtveerdichheyd** van doen:
Deugd-luſt, die hem een **Borſt-wapen** en onbreeckbaer ſtael verſtreckt
Werſ. 25. Tegen in-breeck der begeerten, die de Duyvel ſteeds opweckt.
4. Een Soldaet, die in den oorlog menig-mael verplaetſen moet,
Heeft van doen (om wis te treden) ſtercke **Schoenen** aen ſijn voet';
Een goet Chriſten, die op Aerden heeft een ongeſtadig lot,

Als

Als hy veel-tijdts veel moet ſwerven, in den dienſt van ſijnen God,
Brengt, al waer hy komt gewand'len, waer hy aen-land of verkeert,
(Na den aert des Euangeliis, hem van ſijnen Heer geleert)
Brenght al waer hy komt, als Schoenen aen ſijn voeten voor ſich me'e
Een gemoet en hert dat **veerdig** en gewilligh is tot **vre'e**.
5. 'tGrootſt gevaer dat een Soldaet heeft, is, van ſteen, vuer, en geſchut,
Om dit wel te konnen mijden, is voor al ſijn **Schild** hem nut:
Vers. 16. 'tHoochſte leet waer me'e de Duyvel, als hy heeft vergeefs bekoort,
'tChriſten-herte komt beſpringen, is, vervolging, haet en moort.
Dit zijn 's Duyvels vuyr'ge-ſchichten, 't wapen daer hy ſterckſt me'e kampt.
Hier is ons 't **Geloof** van nooden, als een Schildt daer 'tal op ſchampt:
Wat vraegt hy na galg, na radt, na ſwaert, na vuyr, na alle quaedt,
Die 'tGeloof heeft dat God alles loont met loon die noyt vergaet?
6. 'tLaetſte ſtuck van ſijn Schut-wapen, dat een Krijgſ-man neemt en ſet
(Om voor wonden te bevrijden) op ſijn hooft, is ſijn **Helmet**:
Vers. 17. 'tLaetſte ſtuck van uw' Schut-wapen 'twelck gy nu ten ſtrijdt bereydt,
Moet aen-vaerden, is den Helm van wiſſe **Hoop' der Saligheydt**:
Hoop', die u verſtant en ſinnen vaſt doe ſtaen in Chriſti Leer,
En door geene tegenheden dencken om een ander heer.
Hy ſal vruchten nochte vluchten, die, met ſulcken Helm voor-ſien,
Harde ſlagen kan verdragen, en den Duyvel 'thooft durf bien.
7. Niet genoeg is 't, dat een Krijgſ-man ſchut en ſcherm voor wonden heeft,
'tSwaerd moet hy daer neven dragen, daer hy ſelfs me'e wonden geeft; Vers. 7.
Niet genoeg is 't, dat een Chriſten heeft waer meed' hy quaed af-weert:
Maer hy moet oock 't **Swaerd** aen-gorden, daer hy mede ſich verweert,
En parthy de vlucht doet nemen: ja ſoo dapper komt aen boord
Dat hy eynd'lijck 'ſtrijden mijde. Dit is 't **Swaert des Geeſt/ Gods Woord**:
Woord, dat alle 's Vyants liſten klaer ontdeckt en van ons drijft.
En in **Waerheyd / Vrede / Deugt-luſt / Geloof** / en **Hoop'** de Ziele ſtijft.
8. Chriſten Krijgſ-held, dit 's uw wap'ning daer gy me'e ten ſlag moet tre'en.
Hier met heeft uw Capiteyn, de Soone Godes ſelfs geſtre'en:
Selfs geſtre'en, en over-wonnen. Maer noch een ding hoort'er by:
In't **Gebedt** moet gy oock waken en geduerſaem zijn, als Hy: Vers. 18.
In't Gebedt en nedrig ſmeecken: 'twelck, als 't uyt 'sgeeſts grond en-ſchiet,

Als een pijl ten hemel gaende, maeckt dat gy veel hulp geniet :
Hulp, waer door gy 't Geeſt'lijck Wapen ſtercker dan voor heen begeert ;
Soo begeert, verkrijgt, verkregen, hout en wel gebruycken leert.

SANG: Mijn hert is bedroeft bet in den doodt.

III.

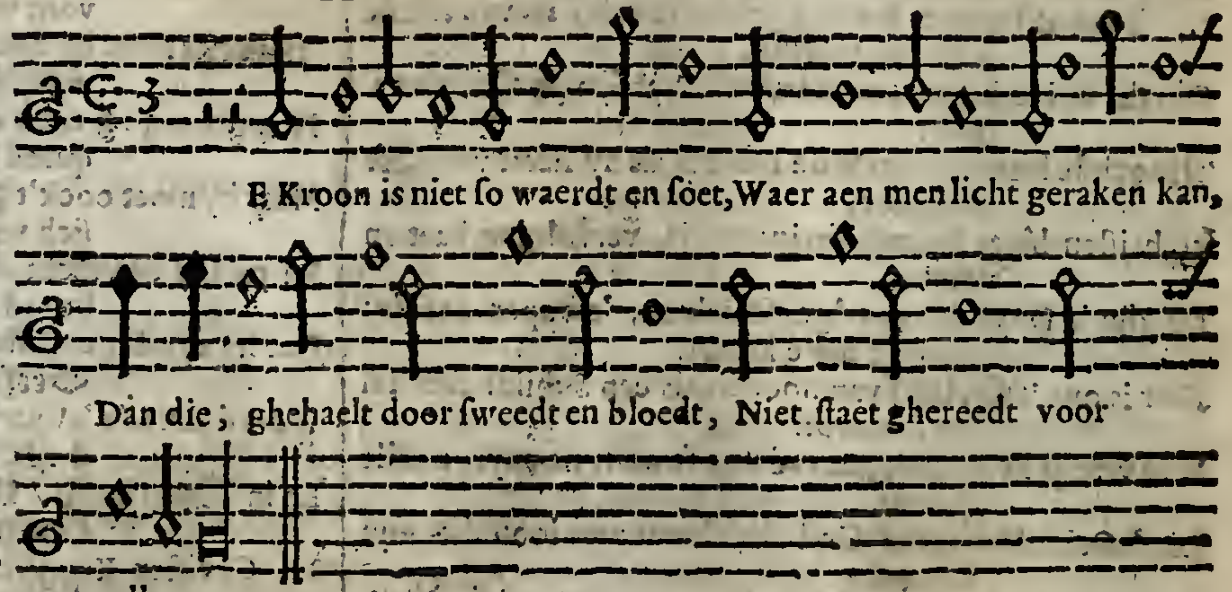

2. Dat d'Aerdſche menſch het hoochſte Goed
Goed-dunckentlijck verhopen derf,
Is om dat hy niet wel bevroed
De waerdigheyd van 's Hemels erf,

3. Die in ſijn horte na waerdy
d'Onſterffelijckheyt heeft geſchat,
Geloofd' eer dat ſ'er niet en zy
Dan dat menz' heeft door lichter pad.

VOORNEMENS BEKRACHTIGING.

Wie Christelijcke winst, int bouwen van sijn' Ziele,
Beneerstigt, moet den boom der sonden gantsch vernielen,
Den wortel moet reyn wech, met nauwe opmerck en achting,
So thoont men inder daet *Voornemens Recht bekrachting*.

Sang:

Y klaegt dat gy al-tijdt, Verwon- nen word in d'in- nerlijcke ſtrijdt;
Ia ſchier meeſt Als de Geeſt, Diep bevreeſt, Voor het quaed met gant- ſcher
krachten, Sich wil wachten: Daer de ſond, Houd haer grond, Helpt geen
trachten.

2. 'tVoor-nemen geeft geen baet
Soo lang noch 'thert de Liefde leven laet.
Daer die blijft,
Port en drijft,
Sterckt en ſtijft,
Voed en ſtouwt-ſe d'aerdſche ſinnen.
't Sterckſt moet winnen.
Soeck, waer 'tzy:
Hier moet gy
'tWerck beginnen.
3. Wilt gy dat 'tvuer niet brand:
Soo doof het uyt, of doe het aen een kant.

Die

Die Parthy
Laet voogdy
Hoe kan hy
Oyt (Hoe vast oock voor-genomen)
Boven-komen?
'tIs te slecht,
Sien (noch knecht)
Heer te dromen.
4. Ontwortelt uwen boom,
In dien gy wilt dat daer geen vrucht van koom.
'tIs de Leer
Die de Heer
Gaf wel eer:
Alles om sijn School te naken)
Te versaken.
Roey Liefd' uyt:
U besluyt
Sal 'tWit raken.

Wel-doen en Vrolijck zijn.

N. N. aen den Autheur.

SANG:

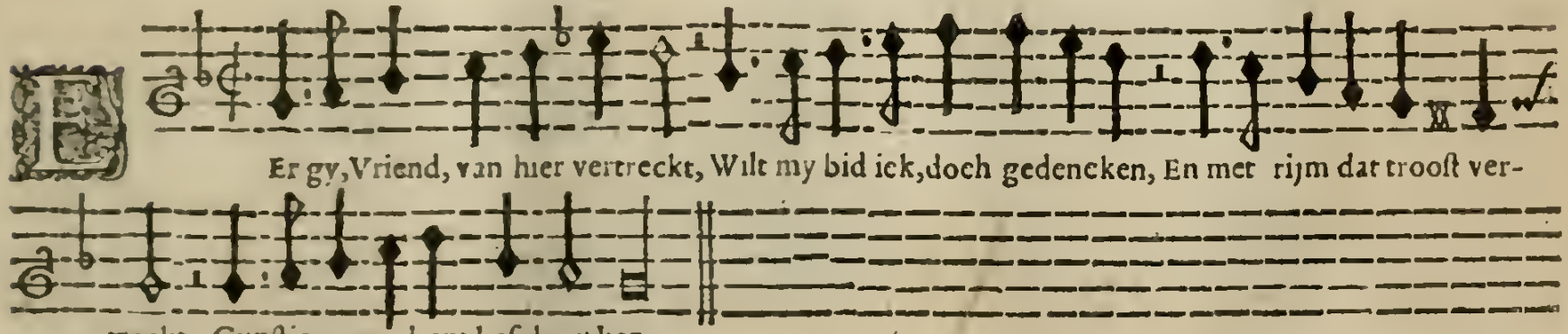
Er gy, Vriend, van hier vertreckt, Wilt my bid ick, doch gedencken, En met rijm dat troost ver-
weckt, Gunstig onverdient beschencken.

1. Schenckt my van de Troostel-wijn,
Waer met d'opper-schencker vulden,
Uwe kruyck in druck en pijn,
Die 't u al deed' duldig dulden.
2. Sorge, sieckte, herte-leyd,
My gestadelijck om-ringen:
Wroeging my een nette breyd
Dat mijn Ziel niet kan ontspringen.
4. Licht u wondert dat ick ga
Tot een die heeft meerder lijden:

'kWeet niet vriend, maer ick verſta
Dat gy vaſter zijt in't ſtrijden.
5. Elck ſijn quale ſwaerder weegt,
Doch die Godes gunſt mach nutten,
Licht in geen gevaer beweegt
Door d'onwanckelbare ſtutten.
6. Of my ſieckte, druck, gevaar,
Ballingſchap ja doot om-randen
Smaackt' ick Godes gunſte maar,
Breken ſoud' ick al hun banden.
7. Maer Gods trooſte, gunſt of Geeſt
Kan ick in mijn Ziel niet ſmaken:
'tLijf geplaegt, de Ziel bevreeſt,
Lijdens trooſt vergeefs na haken.
8. Dit is, vriend, mijn opper-quael,
Quale grootſt van alle qualen,
Daer by mijn druck al-te-mael
Weerdig niet is om verhalen.
9. Hoe-wel ick mijn qualen ſchat
('tZy bekend' of ſeer verborgen)
Wel ſoo ſwaer om ſwelgen, dat
Menig ſoud daer aen verworgen.
10. 'kWeet de tijd die alles ſlijt,
Slijt het tijdelijcke lijden;
'tLijden maeckt geen Ziel onblijd
Dien Gods Geeſt en gunſt verblijden.
11. Maer de Ziel en lichaems heyl
Miſt die treed onwiſſe treden,
Struyckelt op den weg onveyl,
Valt en breeckt vaſt al ſijn leden.
12. Van den dranck u toe-gedeelt,
Deelt my weder in't medoogen,
Eer mijn quael te veel verveelt,
En ick werd in't graf getogen.
13. Van den Sterckſten gy geſtereckt,
En getrooſt door d'opper-Hoeder
Door Gods Geeſt (die in u werckt)
Bid ick trooſt u mede-broeder.
14. Eer gy dan vertrecket vriend,
Neemt my eens in u gedachten,
En my met u gaven dient
Om mijn Ziele-zeer te ſachten.

Amicus tuus quem noſti.

D'Autheur aen N. N.

SANG:

Nu leef ick in verdriet &c.

DIt lang (door ſieckt vertraegt) rijm-werckjen ſent u toe
Een die in vrienden dienſt wel ſwack, maer noyt is moe.
Niet als die dat ſich roemt 'twelck u gedicht hem heet.
Maer als ſulck die, ten deel, Gods Recht ten minſten weet;
2. Niet om dat gy van hem behoeft te zijn geleert,
Maer om dat gy 't van hem ſoo ernſtig hebt begeert:
Niet dat hy dit of dat op u alleen juyſt paſt:
Maer wil ſlechts dat gy ſelfs, dy ſelfs in 'therte taſt.
3. En ſtaet het ſoo met u als uwe pen my ſey:
Quaels oorſaeck, en oock hulp, hebt gy hier alle-bey.

Maer

Maer hebt gy 'tflechs uyt luſt, of om de kunſt geſtelt:
Soo is 'tvoor die ſoo ſijn als u gedicht u meld.
4. Voor my, het is my ernſt: en 'twaer weeld' in mijn geeſt,
Dat flechs de reden trofft, en gy vry 'tdicht niet preeſt:
Dat flechs de redens kracht tot Deugdes daden dreef,
En ick vry eeuwelijck verachte rijmen ſchreef:
5. Dat flechs een Ziel hier door geraeckt' uyt 'sdoods gevaer,
En mijnes naems gerucht vry eeuwig doncker waer.
Gebruyck ick, daer ick kan, bevalligheyd van konſt:
Niet My, maer 'tgeen ick ſoeck, ſoeck ick daer mede gonſt.
6. Een ſieckelijcke maeg (hoe wel't ter ſieckt niet geeft)
Neemt 'tbitter beter in als 'tſoet om-ſtrijckſel heeft.
Het cierelijcke vat en geeft den dranck geen ſmaeck;
En nochtans doet het me'e den drincker al vermaeck.
7. Door luſt noch goed, noch quaed, te leyden, heeft beſcheyd
Wanneer de luſt (hoe kindſch) door waen tot waarheyt leyd.
Hier tuſſchen, vind u geeſt hier in yet nuts of ſoets:
Gebruycket, en danck God, Beſchaffer alles goets.

TROOST-RYM.

SANG: Pſalm VIII. Item:

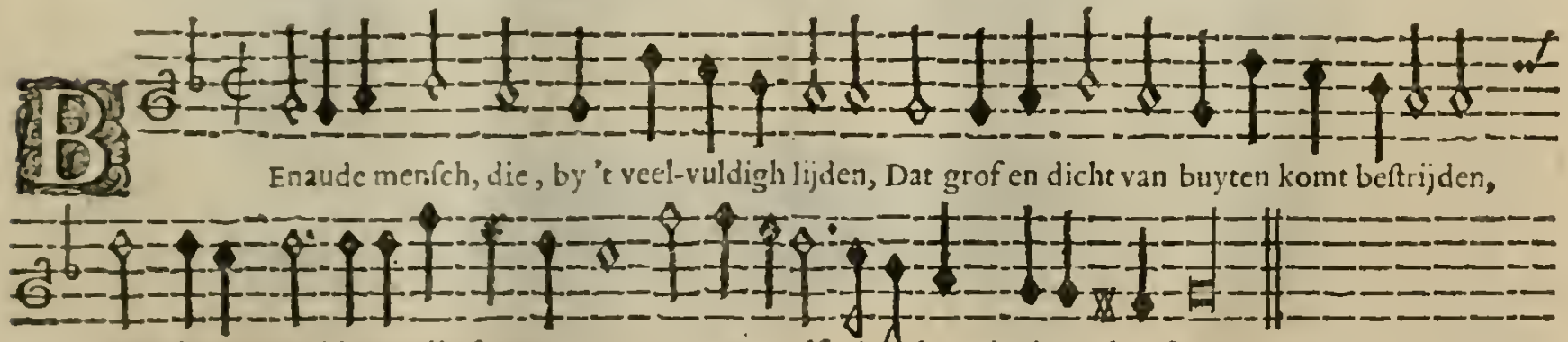

2. Die valt verwert in 'tnet van nare wroeging,
Leeft ſonder vreed' en ware herts benoeging;
Uw nood (ick ken 't) is groot, ja over-groot,
En doet u daegs wel meer dan eenen dood.
3. Hulp is u wenſch; vertroofting, u begeeren,
Die ſmert erkent, heeft wil om ſmert te weeren;
Die wil, ſoeckt raed; die ſoeckt, vind dit of dat;
Die d'in-gang vind, raeckt licht ten eynden 'tpad.

4. Hulp is u wenſch: en evenwel kond't weſen
Dat ware hulp u quael niet ſou geneſen,
Om dat miſ-ſchien het hert, al ſiende blind,
De ſmert wel haet maer noch de wond bemind;
5. De ſmert alleen geſint is te verdrijven,
Maer ſmerts fonteyn, ter ſchuyl wil laten blyven;
Waer door 'tdan ſucht en hoopt na medicijn
Die 'tof noyt vind, of die niet heeft dan ſchijn.
6. Verwondert u de vreemtheyd van mijn ſeggen?
'tLeyd diep en vaſt al wat men geern laet leggen.
De menſch bedriegt een ander als hy kan;
Sijn eygen hert bedriegt hy toe end' a'n.
7. Wel aen dan die u ſelven recht bekent zijt,
En 'sherts bedrog door ſcherpe wacht ontwent zijt;
Of valſche vrees, of ſieckt', of ſonden zijn't;
Dat vreugdens Sonn' u Ziele niet beſchijnt.
8. Waen-ſchrick en angſt uyt mangel dat in 'tbloed is,
Of krijgt, of houd geen plaets, wanneer 'tgemoed is
Door wae. heyds leer genadelijck verlicht,
En van Gods wil ten rechten onder-richt.
9. Die Godes wil uyt't Woord ſijns Soons verſtaen heeft,
Weet of hy uyt of na 'tricht-loot gegaen heeft.
Dies voelt ſijn Ziel noch ſmert noch hert-gequel,
Dan als ſijn gang af-wraeckt van Gods bevel.
10. Kom nu die geern u herten-leet ſoud koelen,
En niet kont recht van 'tgeen gy voelt, gevoelen;
Zijt gy beluſt te weten waer 't u let;
Kom, ſpiegel u in Gods vol-maeckte Wet.
11. O hebt gy die getrouw'lijck na-gekomen;
Wech met de vrees en 'tongegronde ſchroomen;
De nevel ruymt, de bulleback verdwijnt
Die uwe Ziel ten onrecht heeft gepijnt.
12. Het goet geweet, uyt-weldoens kund geboren,
Neemt we'er ſijn plaets, door kleyn verſtand verloren;
Doet we'er ſijn werck; en vry van d'ijd'le ſmert.
Geeft Godes vreed' een herberg in het hert.
13. Soo 'tſonden zijn (gelijck men meeſt ſiet beuren)
Die u den Geeſt ontrooſtelijck doen treuren:
Daer is, daer is geen ander trooſt noch raedt,
Dan dat gy ſnel van ſonden u ontlaedt.
14. Is 'tveel licht 'tquaed van u voor-gaende leven,
(Doch nu niet meer met wil van u bedrieven)
Dat u dien beul in uw gemoed aen-voed:
Voor-leden ſchult quijt God om ware boet.
15. De goede God ſiet maer op 't geen dat nu is.
Daer 's menſchen hert vol-uyt van ſonden ſchuis.
Word oude ſchuld, hoe dicht op een gekliſt,
Door boet en be'e geboet en uyt-gewiſcht.
16. Maer zijn't in u de noch-gepleegd' ondeugden,
Die 's herten grond wan-hopelijck ontvreugden:
'tIs meer dan recht dat gy geen leven hoopt,
Soo lang gy noch des doodes pad in-loopt.
17. 'tIs Meer dan recht, dat gy, noch onrechtveerdig,
Dat quellen lijdt. Die Helle zijt gy waerdig
Soo lang u Ziel geen beter vruchten ſchaft.
Sulck roept om trooſt, die nutter is geſtraft.
18. Belet Gods mond de ſprake niet t'ontijde:
Sy maeckt bedroeft, maer om te doen verblijden.
In 't ſondig hert is 't wroegen als een zout
Daer 't God een wijl van 'theel verderf door houd.
19. Met recht derft hy Gods over-waerde bly-pand
Die vriendſchap houd met Gods geſwooren vyand.

Die

WELDOEN EN VROLIICK ZIIN.

De Man na Godes hart, vond in ſijn Harp vermaeck
Maer meeſt in Lof, en danck, die hy ſo God toe brachte.
Soo blyd' en vrolijck zijn, met weldoen, dats de ſaeck,
Dats 'tgeen dat God vereyſcht, Elck yv'rich ſal betrachte.

Die reyne God lijd in ſijn eeuwig rijck
Niets, niets onreyns: gelijck bemint gelijck.
20. Des erfs waer-pand en wil u God niet geven
Dan als hy 't erf u al heeft toe-geſchreven;
De erffenis en eygent God u niet
Soo lang hy noch de Werelt in u ſiet:
21. Soo lang gy noch word ongetrou bevonden,
En weetens blijft ook in de minſte ſonden:
'tZy wat 'et zy van al wat is of leeft
Waer door u heit in deugd beletſel heeft:
22. 't Zy wijf, 'tzy kint; 'tzy vrees voor ſchand, voor ſchade,
Voor arremoed, voor all' hoe groote quaden.
Het vonnis ſtaet: Na nu de menſche ſaeyt,
Word of de dood of 't leven, na, gemaeyt.
23. Het vonnis ſtaet, de weg is klaer geweſen:
Mijn Leereling en kan hy geen-ſins weſen
Die alles niet op Aerden en verſaeckt.
Wat uyt-vlucht noch? de reden is te naeckt.
24. Wat is 't (helaes!) of ſchoon de menſch, by vlagen,
Door een geſocht en ongegrond behagen
Sich ſelven vleyd of trooſt geeft in de ſond,
En ſtopt met kracht Gods mede-tuyg den mond?
25. 't Kan wel een wijl bedriegen, maer niet helpen:
De wonde wel beſtolpen, maer niet ſtelpen.
In d'aſch word't vuyr gedeckt, maer niet gedooft.
En tegen danck word waarheyd noch gelooft.
26. Sijn eygen hert en kan geen menſch ontvluchten.
Ook mids in vreugd doet hem de knager ſuchten.
En ſchoon g'u ſelfs ſtaeg-uyt bedriegen kond't:
Wat is 't als 't komt op 's levens laetſte ſtond?
27. Dan opent eerſt het hert ſijn diepſte kaam'ren;
Dan ſpreeckt hy klaer, dien gy nu of doet ſaem'ren,
Of t'eenemael de droeve ſpraeck verſtopt
En willens niet kond voelen dat hy klopt.
28. Het eeuwig quaad, 't oneyndelijck verderven,
'tVerſchricklijck vuer, 'tonweder-leeflijck ſterven,
Sal in't genaken van dien oogen-blick,
'tHert ſchricken doen met veer een ander ſchrick;
29. Met duyſent-werf grouſamer angſt doen ſchroomen
Dan nu noch wel in 't wanckel het kan komen,
T'wijl 'tleven ſtaeg meer levens hope teelt,
En langer tijd van dag tot dag verbeeld.
30. Ach! ſware pijn! onmog'lijck uyt te ſpreken,
En by geen pijn op Aerd, na waerd geleken,
Wanneer de menſch ſijns weſens eynde ſiet,
En noch van God noch Werelt trooſt geniet!
31. Ramp-ſalig menſch, hou op van ſchemer-oogen,
Heb met u ſelfs, heb met u ſelfs me'edoogen.
Voor lange pijn kies korten arrebeyd.
Volg Godes Geeſt terwijl hy u noch leyd.
32. De eerſte uyr moet daer toe aen-genaem zijn.
Die 't nu niet is, kan morgen min bequaem zijn.
Geen menſch heeft borg van 't minſte ſtipjen tijd.
Verlaet het quaed terwijl gy 's machtig zijt.
33. Verlaet het quaed eer 't ſelfs u gaet verlaten.
Eſaus geween (hoe bitter) kan niet baten.
Qua'e raed verraed: verraed maeckt achte-loos:
Achte-looſheyd broeyt Zot en Bot tot Boos.
34. Des Moorders eynd (waer van het onrecht duyden
De Ziel vermoord van veel onwijſe luyden)
Bedrieg' u niet. Want wat beſcheyd hebt gy

Dat

Dat het juyſt ſoo met hem was als met dy ?
35. Dat hy (als gy) voor die ſijn laetſte ſtonde
Wel oyt tot boet bequaemheyt heeft gevonden?
Dat hy voor die ſijn laetſte trooſt-begeert',
Sich niet al lang te voren heeft bekeerd ?
36. Hier gaet gy los. En nochtans moeſt gy vaſt zijn
Indien 't met grond op u recht kon gepaſt zijn.
Al wat gy hebt,al waer gy oock kont ſien,
Wat is 't ? helaes ! Een ver-gehaelt Miſ-ſchien.
37. En ſchoon 't waer ſoo gelijck gy 't waent te weſen:
Waer hebt gy oyt in 't heylig woort geleſen?
Waer is beloft' uyt Godes mond gedaen,
Dat het juyſt ſoo met u,als hem ſal gaen ?
38. Waer Gods beloft ſoo klaer niet als de Son is,
Daer gaet de menſch onwijſſelijck op 't onwis :
Die 't onwis kieſt,heeft in 't gevaer [ſchijnt] ſin ;
En die 'tgevaer bemint, vergater in.
39. Wat ſal ick meer ? 't Geen gy my nu ſiet ſpreken,
Voelt gy uw hert u dagelijcks toe-preken.
U hert,dat (door onluſt op 't rechte pad)
Van God miſ-ſchien,meer heeft dan 't gaern wel had.
40. Wat ſal ick meer ? nu kond gy, wilt g', ontſpringen.
De Reden neygt maer kan geen herten dwingen.
't Is waer,haer kracht is Goddelijck en ſterck:
De Menſch nochtans moet willig ſelfs aen 't werck.
41. Wat ſal ick meer ? Waerheyd heeft weynig woorden.
Noyt hoord' hy Menſch die oyt God ſelfs niet hoorden,
't Begin en 't ſlot, is, Heyligheyd en Deugd :
En met een woort : DOE WEL , EN ZY VERHEUGT.

SANG: Pluſtoſt que je te die La cauſe &c.

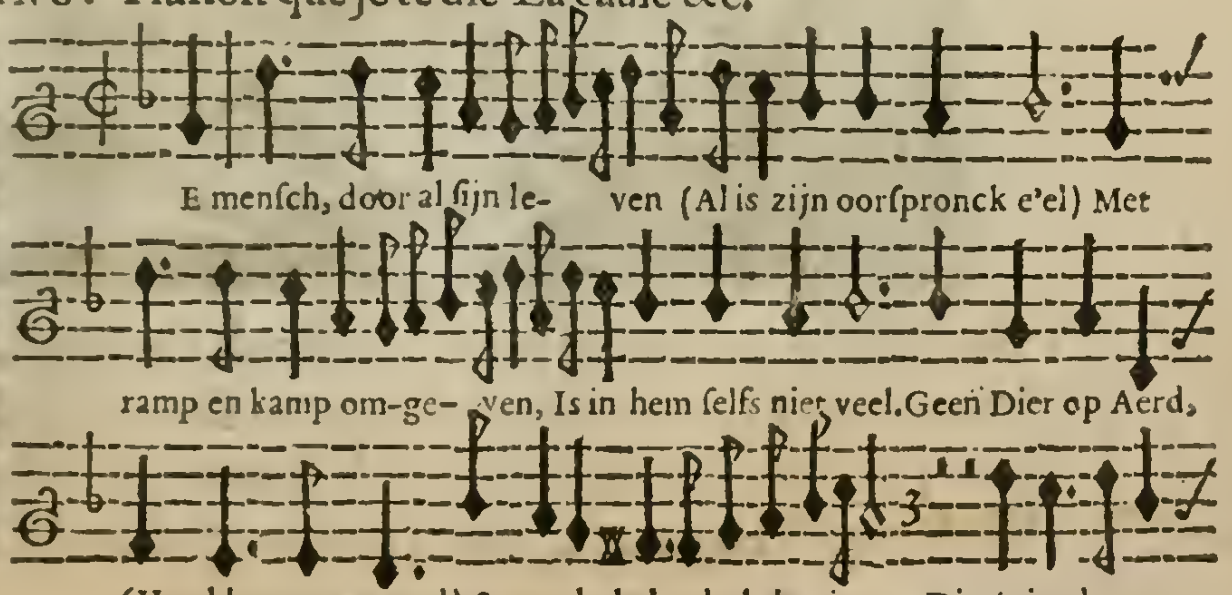

DEUG-

DEVGDELOOS-HEYTS ELLENT.

De nijd (ô wreede beul) ontstack die soo u Borst
Dat gy na 't leven en na 't bloedt u Broeders dorst ?
Wel; hebdy 't Godloos stuck bekomen na u lusten,
Nu hebdy een gemoet dat nimmer u laet rusten.

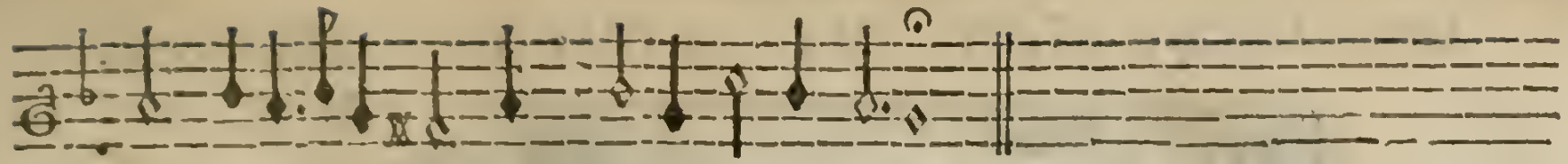

Deugd, In God vervreugd) Van 't quaedſte Quaed niet vry is.

2. Doo 't meer Ve.ſtaen en weten,
Waer hy van Deugd niet leeg,
Kon hy geluckig heeten:
Nu is 't hem in de weeg.
De domm' Natuur
Is 't niet ſoo ſuur
Van ramp te zijn beſtreden,
Als hem dien 't quaed
Veel dieper gaet
Door over-leg van reden.

3. De Bee ten treft geen pijne
Dan die, en all 'er, is:
De menſch (door waen en ſchijnen
In 't he.te ongewis)
Vreeſt menig-mael
d'Ellend en quael
Die of niet eens ſal komen;
Of ſoo' aen-ſtaet,
Soo word het quaed
Verdubbelt door ſijn ſchroomen.

4. Proeſt hy, door luſt te bluſſchen,
Som-tijts een aerdſch ve maeck:
Steeds ſpeek'er onheil tuſſchen,
En ſchend der vreugden ſmaeck.
Daer d' een ellend
Som-wijlen end
Sal d' ander we'er beginnen.
't Quaed is vruchtbaer;
't Een broet het aer;
't Oud heeft het Nieu ſteeds binnen.

5. En ſchoon hy al geduurig
Met 't Avontuur ſoo ſtond
Dat hy op Aerd, noyt truurig,
Niet wederwaerigs vond:
Wat raed met 't hert,
Waer uyt ſtaeg ſmert
En droefheyd op komt wellen,
Door weet die 't heeft
Dat hy niet leeft
Soo God hem 't perck komt ſtellen?

6. Helaes! wel ongenadig,
Wel wreed is hy geplaegt,
Die van ſijn hert geſtadig
Beklaegt, geknaegt, vertſaecht,
Van elck gerieft,
Getrooſt, gelieft,
Bewaeyt met voor-ſpoeds winden,
In plaets van heul,
Een ſtrengen Beul
Iuyſt aen ſich ſelfs moet vinden.

7. En ſchoon het kon al weſen
(Gelijck het ſchier niet kan)

ONGELIICKE STANT DER VROME EN GODLOOSE.

Noch tijd'lijck goet, noch eer, noch 'tkleetje a la Mode
Den ſtand geluckigh maeckt, der Goddeloose en ſnoode.
Maer by een groene Beemte, en Boom, en friſſe Beecke
Voed God de vrome, en doet haer mildelijcke queecke.

Dat hy heel ſonder vreeſen
Sijn Draed t'en enden ſpan:
In bitter roet
Verkeert al 't ſoet
Als hy nu ſiet voor oogen
Een hoop'loos Af,
Een wormig graf,
En 't Ziel-verraed der Logen.

Uyt-breydinge over Pſalm I. SANG:

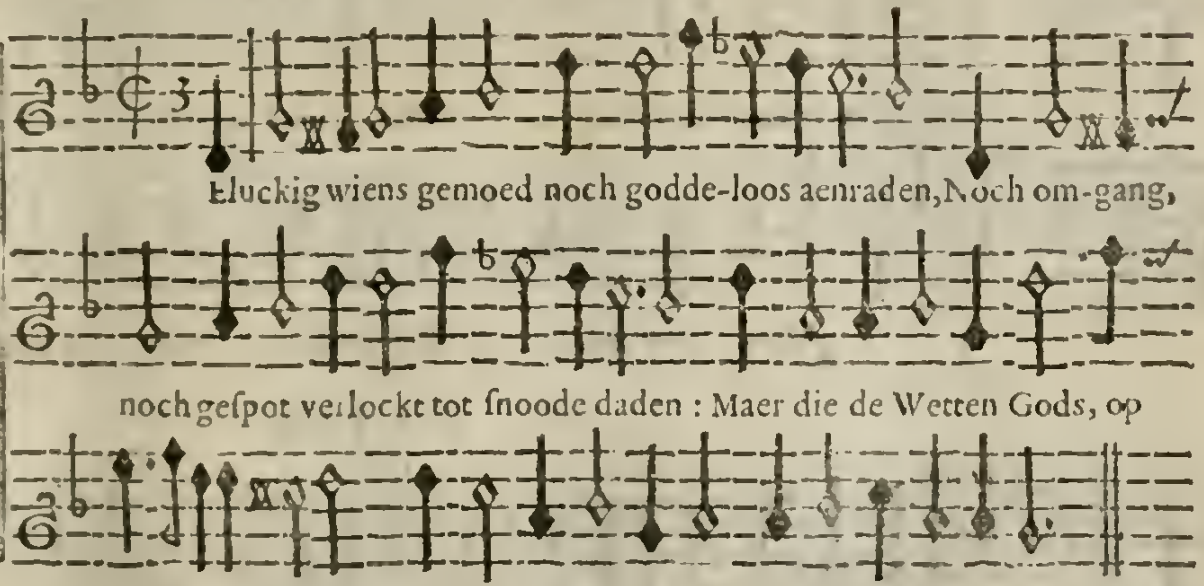

2. Gelijcker-wijs een Boom, waer neven komt gevloeyen
Een friſſche Water-beeck noyt op en houd van groeyen,
Maer, al-tijd blader-rijck, op ſijn bequame tijd
Den gragen acker-man met rijpe vrucht verblijd:
3. Soo ſal de Vrome zijn, maer niet de God-verſmaders,
Moet-willighlijck verblind, haer eyghen Ziels verraders,
Maer moeten zijn als 't ſtof, dat met een ſnelle vlucht,
Een draey-wind, heen en weer, verſpreyd door d'ydle lucht.
4. En als men voor de banck van recht gericht ſal komen,
Hoe angſtigh moet dan ſtaen de ſchare der onvromen!
Want God bemint de Deugd, en al wie Deugde heeft,
Ghelijck hy ſonde haet, en al wie ſondigh leeft.

CANTUS

Pavaen Lachrimæ a 4. *Duodecimi Toni.*

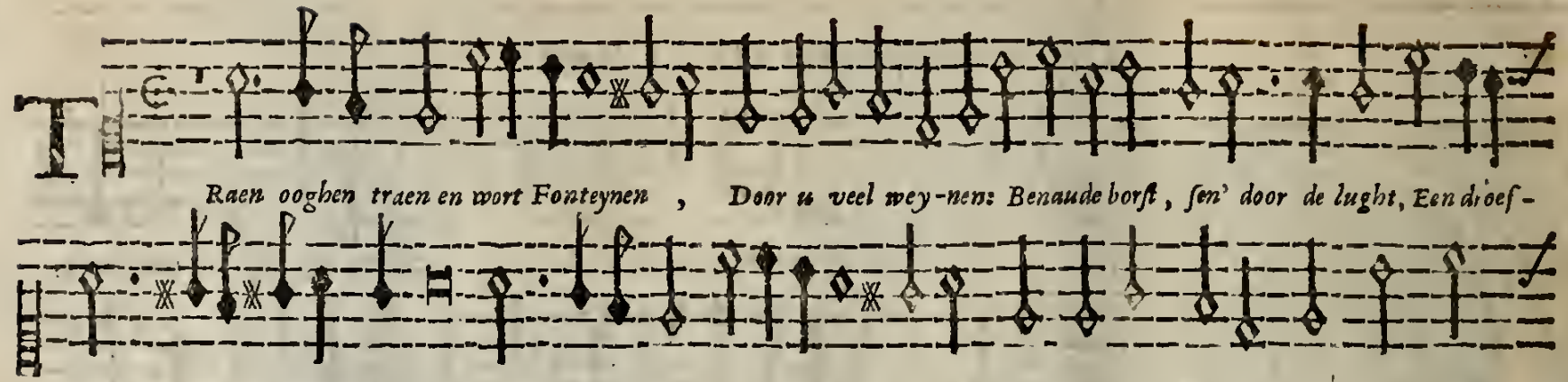

ALTUS.

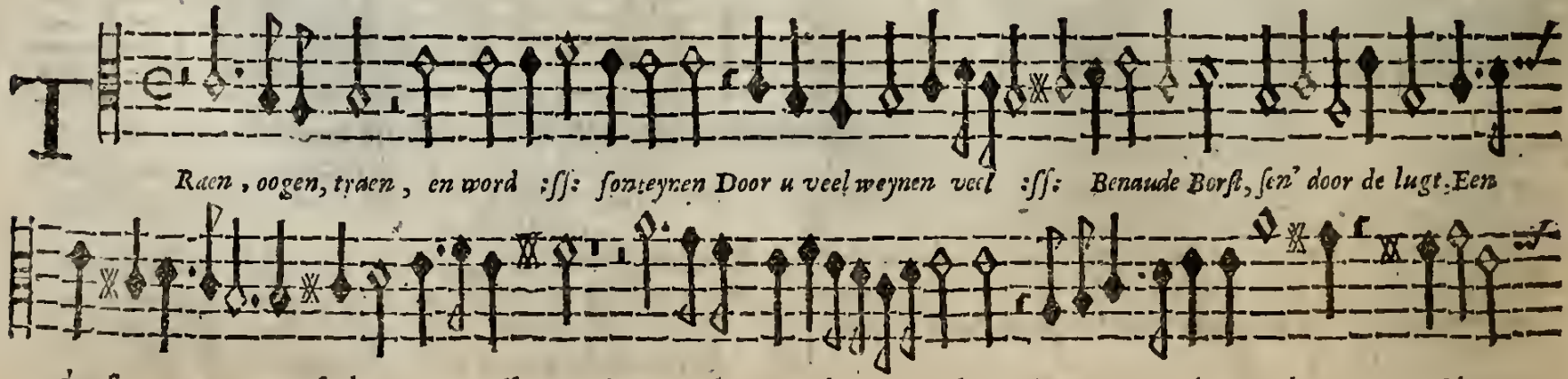

TENOR.

Pavaen Lachrimæ a 4. *Duodecimi Toni.*

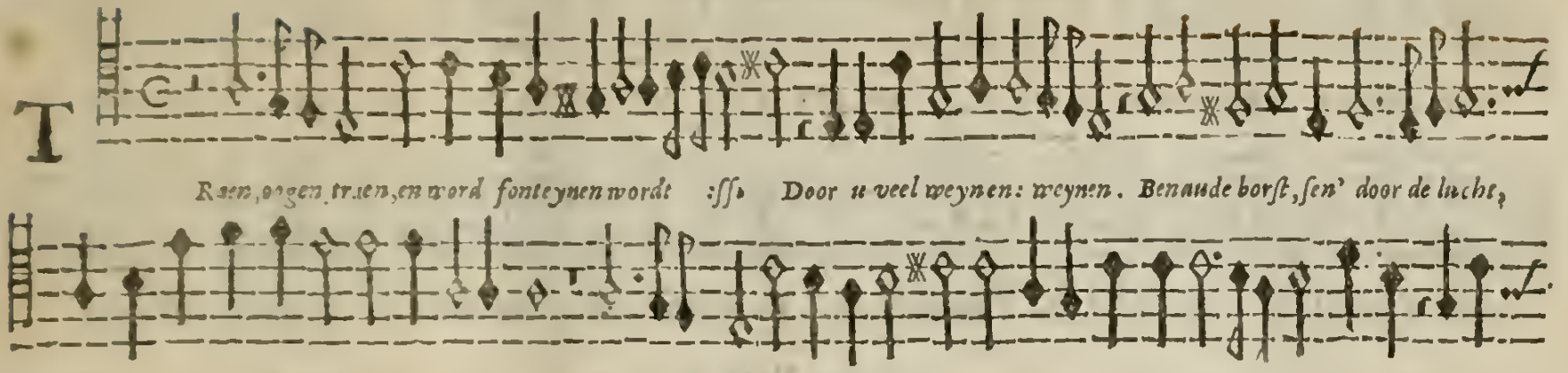

BASSUS.

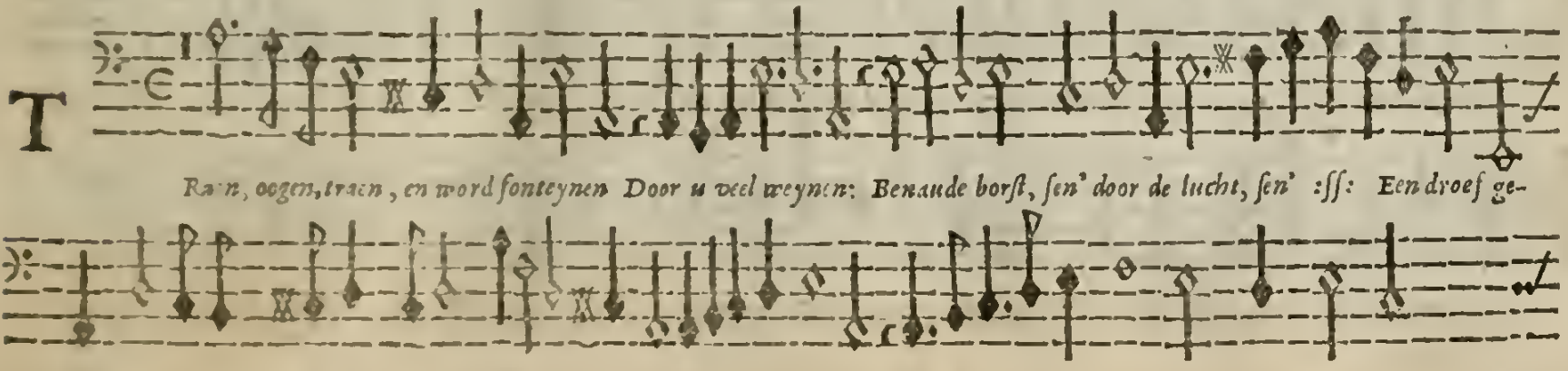

Cantus.

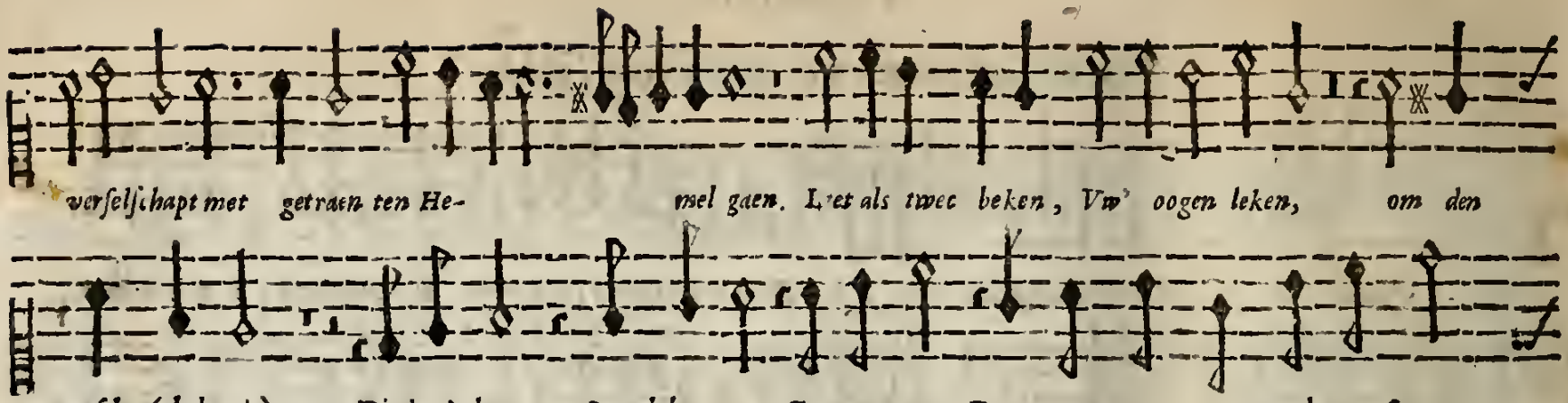

Altus.

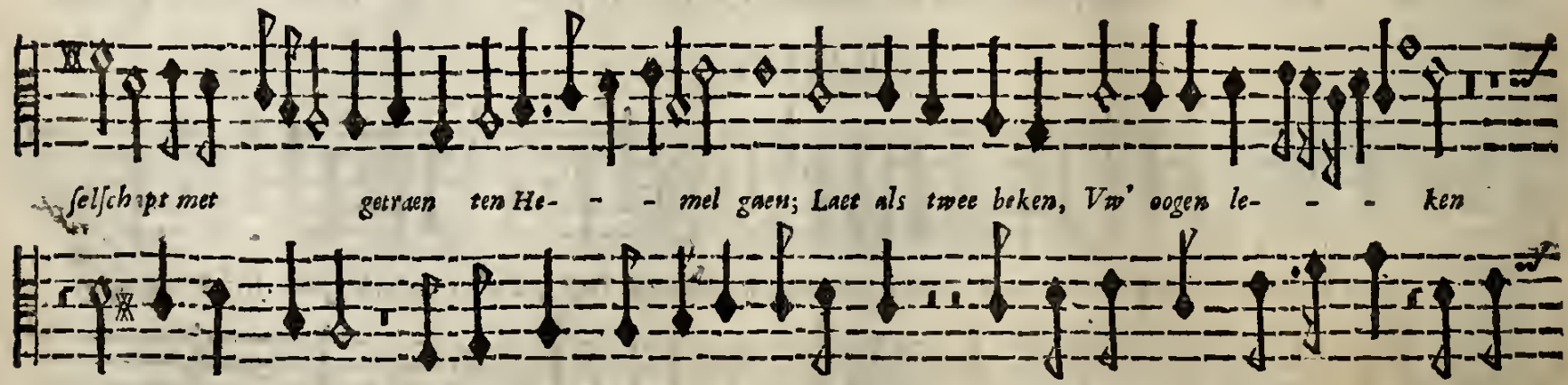

TENOR.

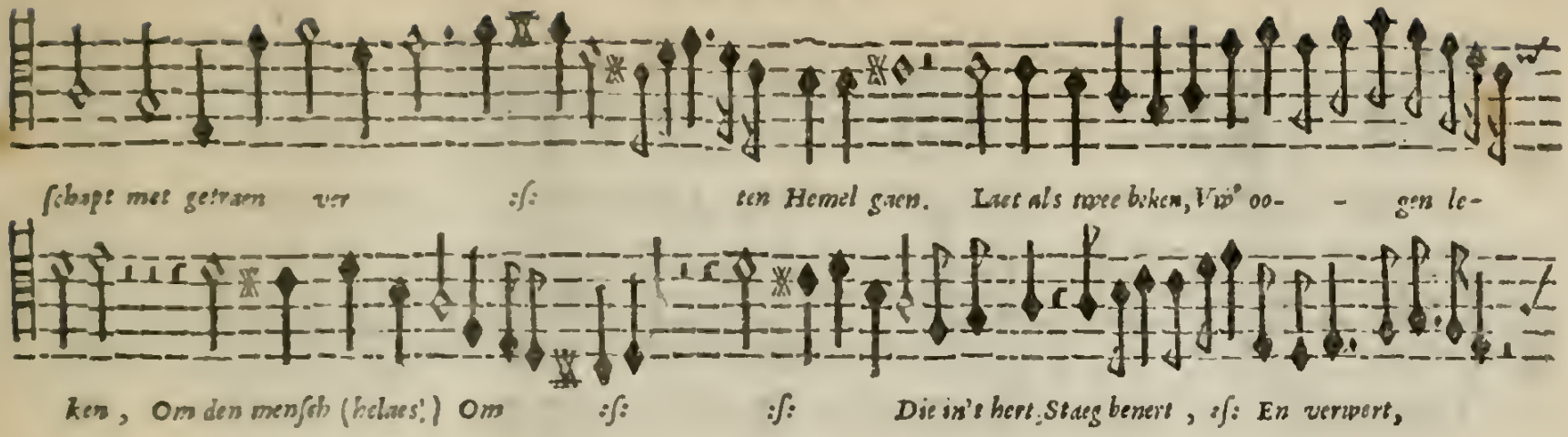

BASSUS.

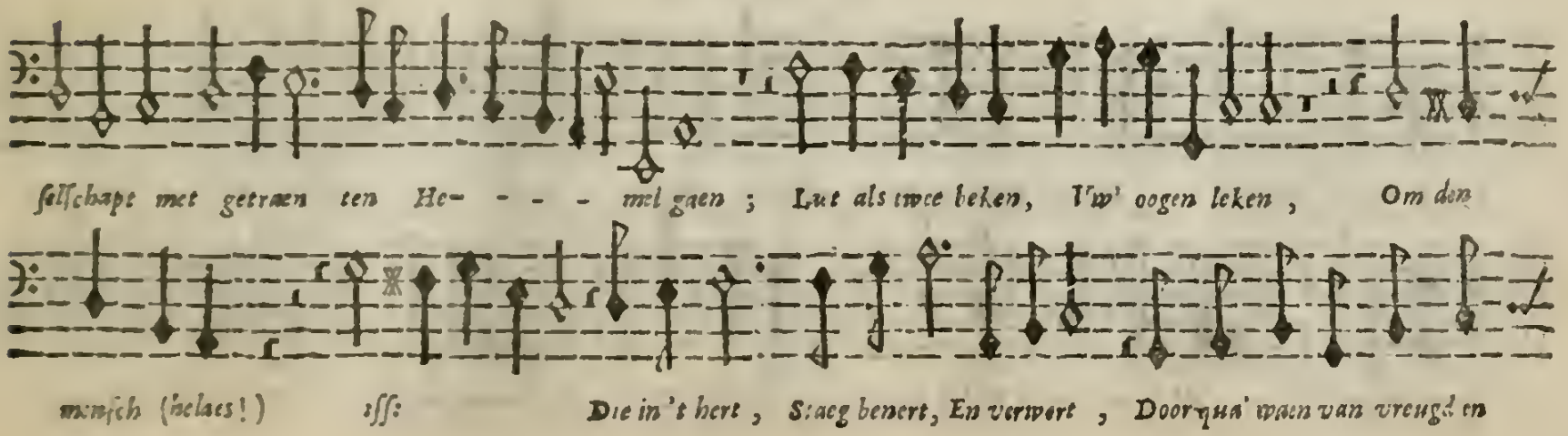

Cantus.

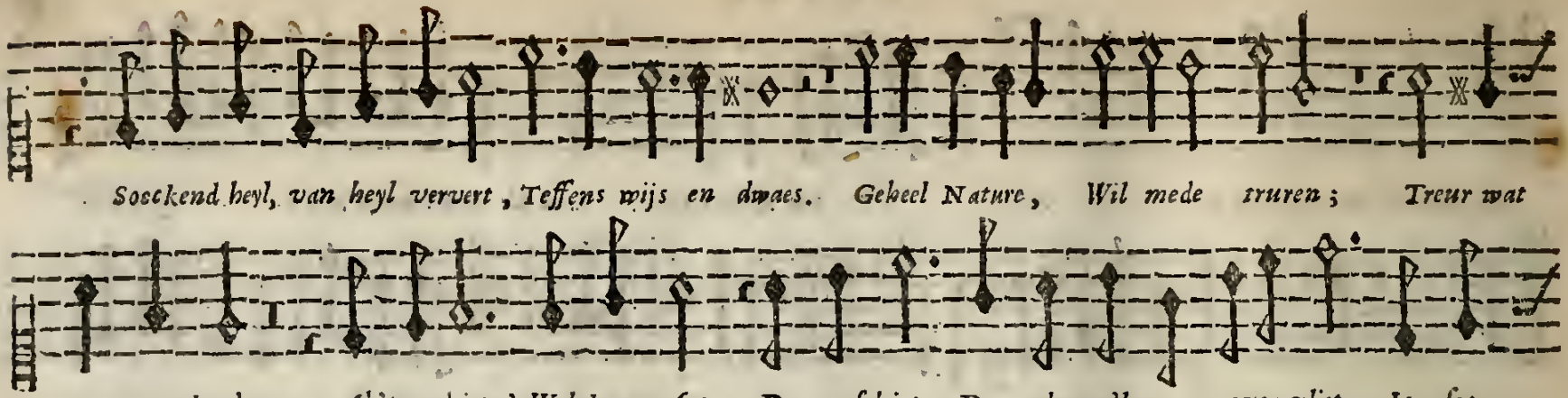

Soockend heyl, van heyl ververt, Teffens wijs en dwaes. Geheel Nature, Wil mede truren; Treur wat treuren kondt: Al 't verdriet, 't Welck men siet, Dat geschiet, Daer de wer'lt van over-vliet, Is soo

Altus.

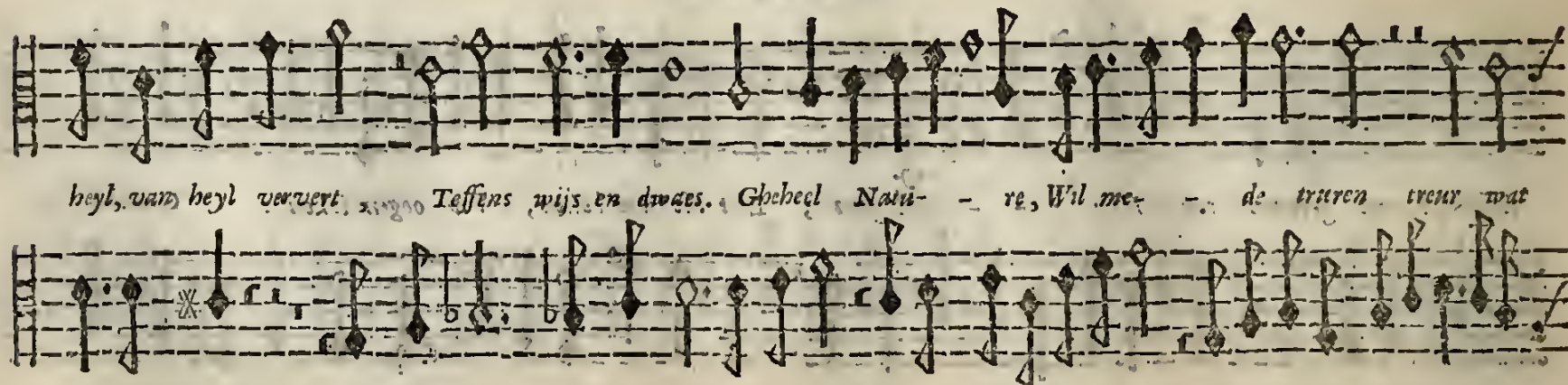

heyl, van heyl ververt, Teffens wijs en dwaes. Geheel Natu- re, Wil me- de truren treur wat treuren kondt: Al 't verdriet, 't Welck men siet, Dat geschiet, Daer de Wer'lt van overvliet, Is so treurens waerdig niet,

TENOR.

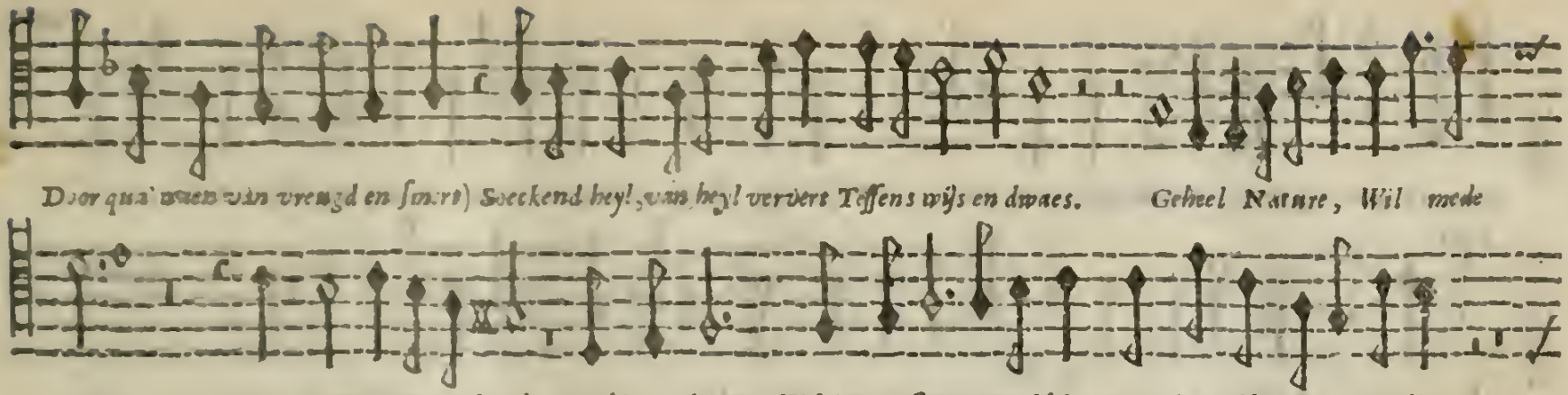

BASSUS.

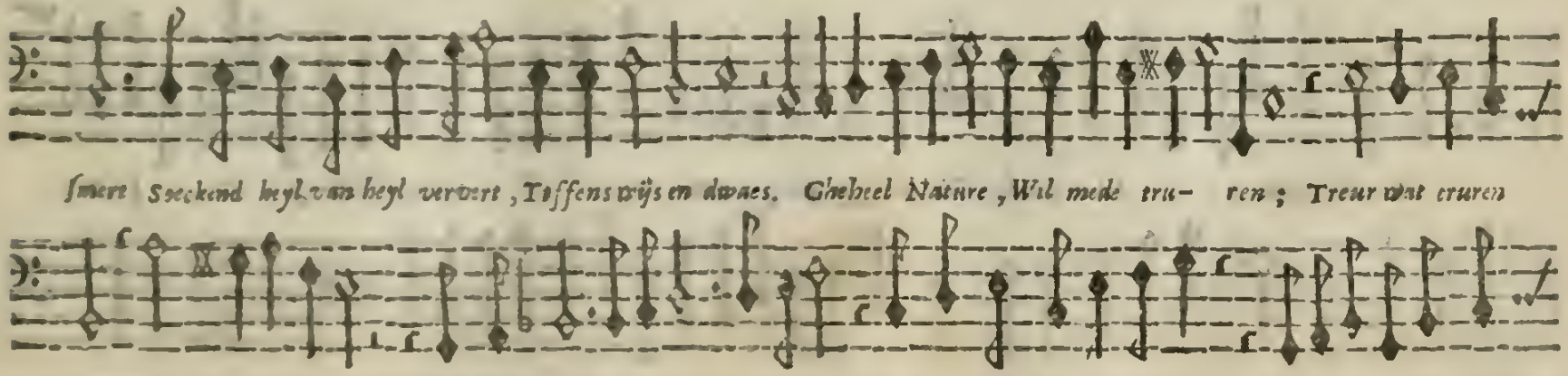

CANTUS.

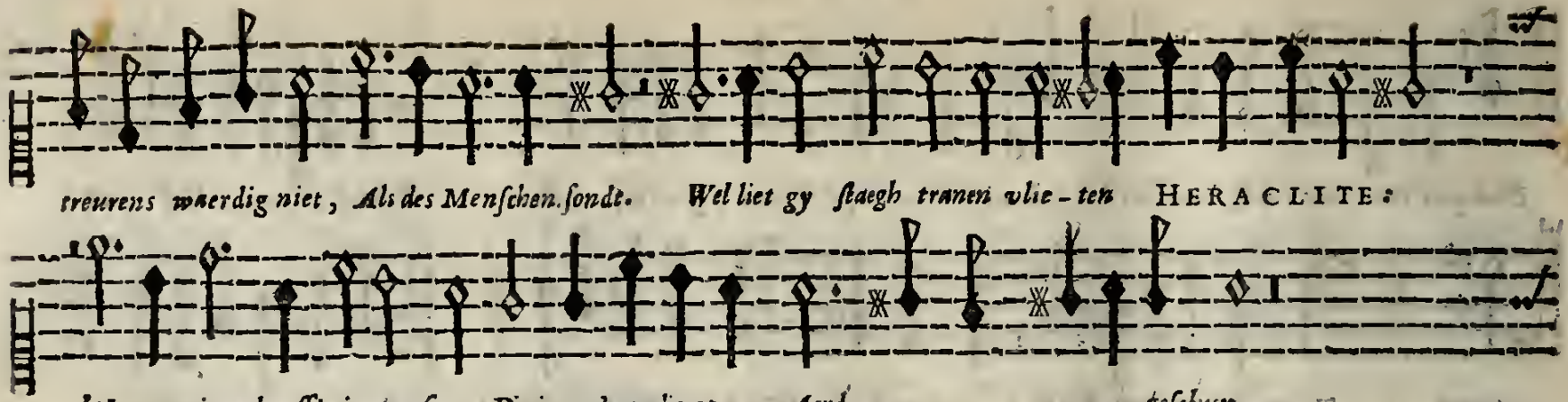

ALTUS.

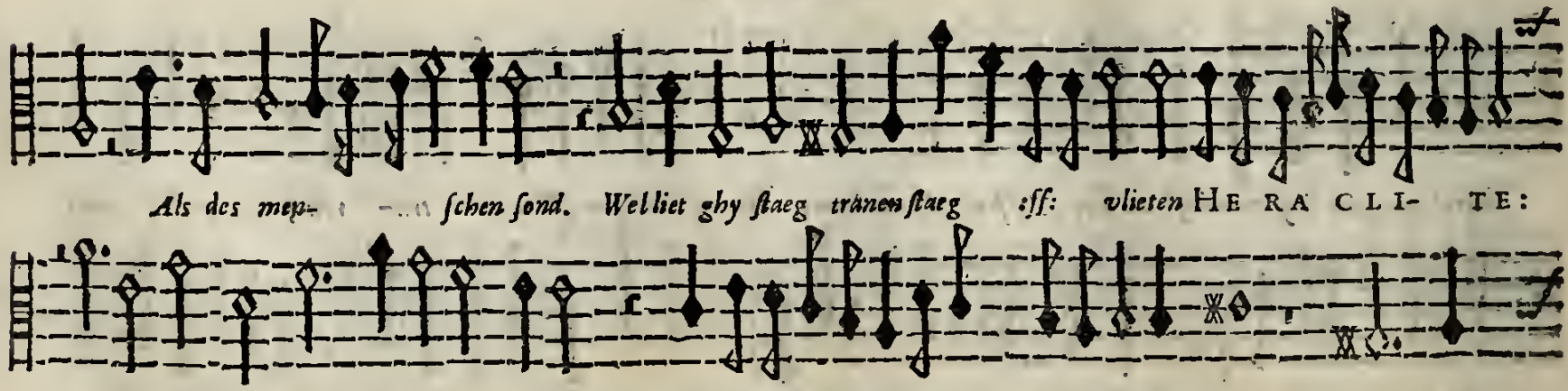

TE-

TENOR.

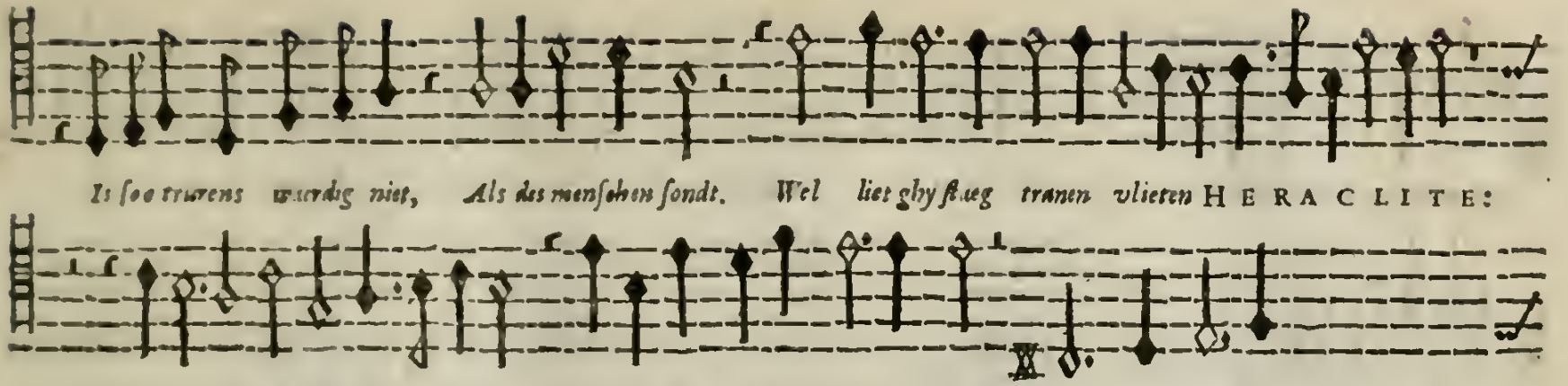

Is soo treurens waerdig niet, Als des menschen sondt. Wel liet ghy slaeg tranen vlieten HERACLITE:

't Is ghewis droeff'nis, te sien, De jamm'ren die op Aerd geschien. Met meer reden

BASSUS.

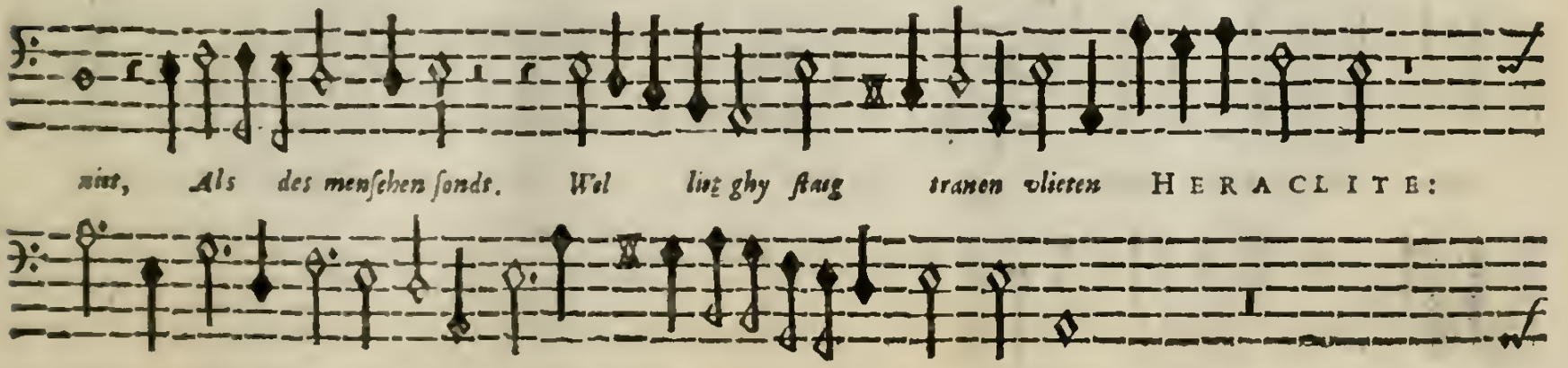

niet, Als des menschen sondt. Wel liet ghy slaeg tranen vlieten HERACLITE:

't Is ghewis droeff'nis, te sien, De jamm'ren die op Aerd gheschien.

CANTUS.

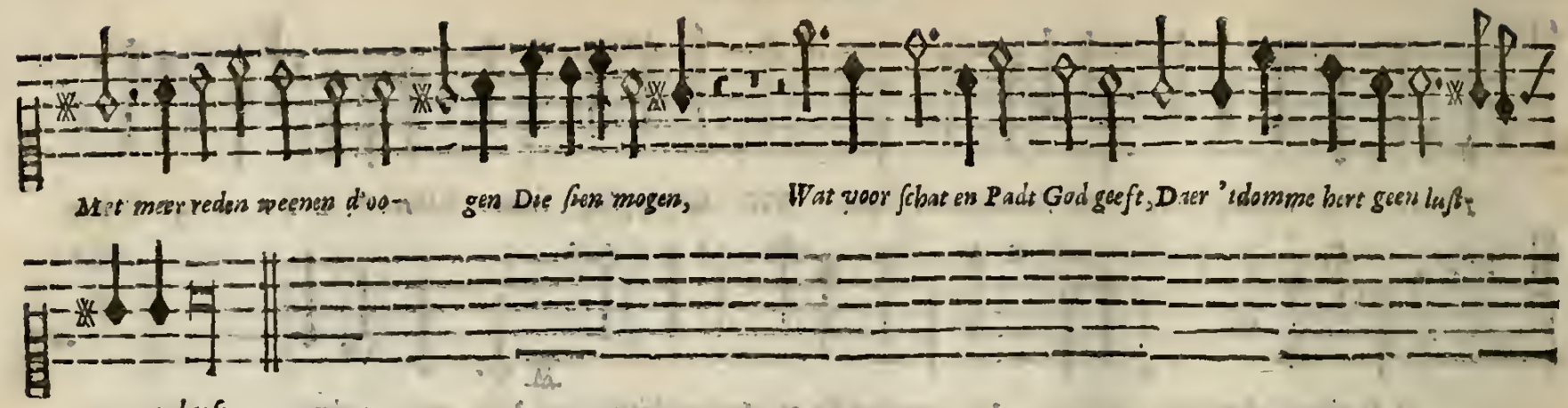

ALTUS.

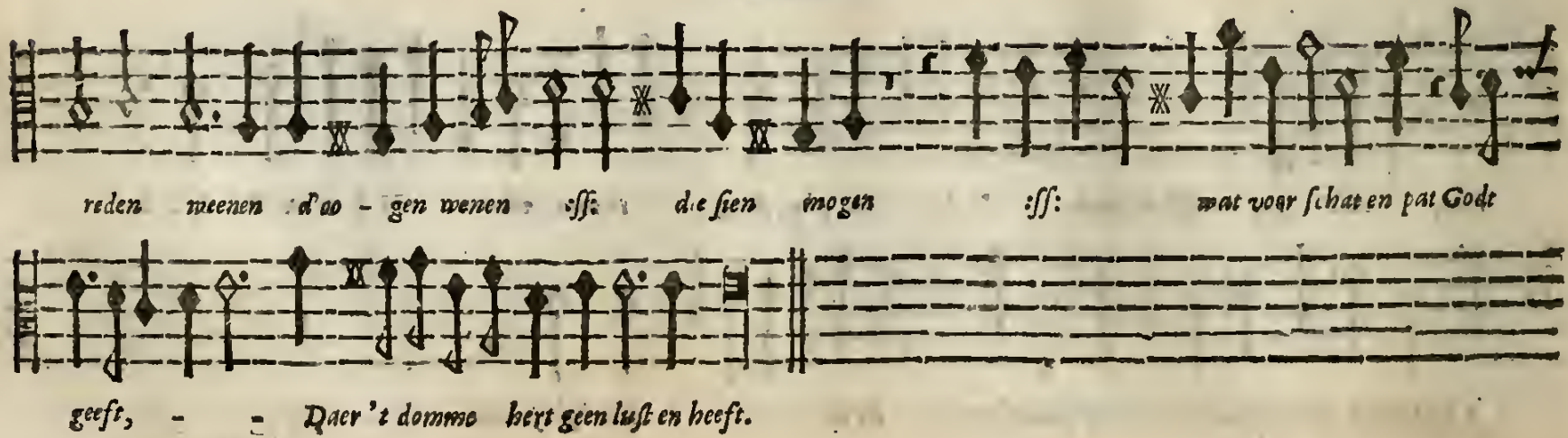

TENOR.

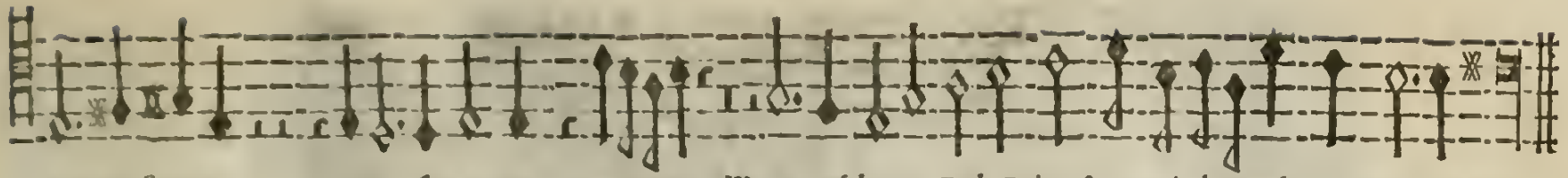

weenen d'oogen, - Die ſien mogen - mogen, Wat voor ſchat en Padt God geeft, Daer 't domme hert geen luſt en heeft.

BASSUS.

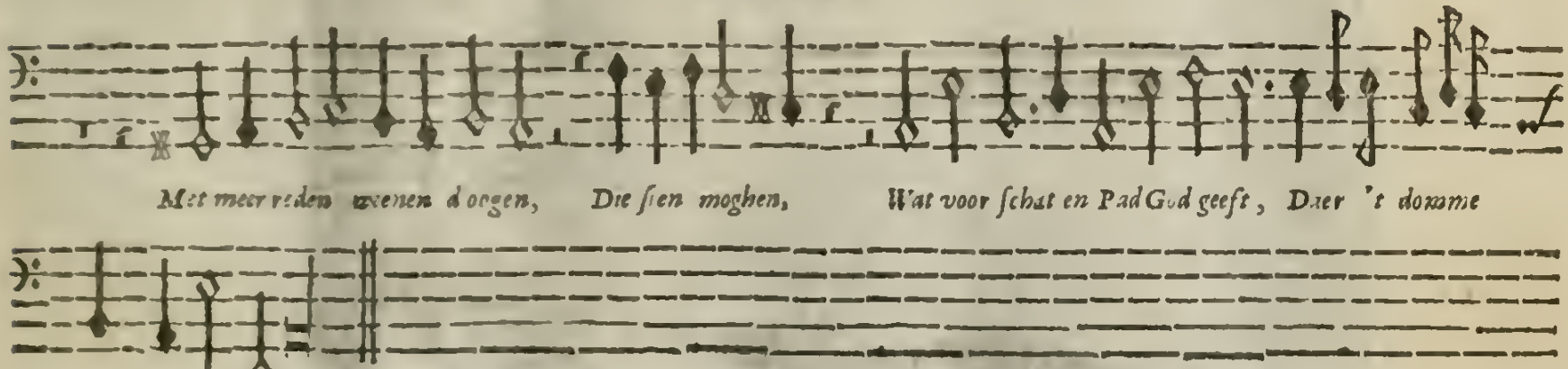

Met meer reden weenen d'oogen, Die ſien moghen, Wat voor ſchat en Pad God geeft, Daer 't domme hert geen luſt en heeft.

CHRISTELYCKE KLACHTE.

O ! wee, Jeruſalem, ſoo riep eer Godes Sone;
Met tranen ô ! merck doch, wat t'uwen vrede eyſt.
Hoe ſucht hy om ons heyl, hoe yv'rich gaet hy thoonen,
Zijn gonſt, als hy om ons, ſo lijd, ſo ſtrijd, ſo reyſt.

SANG:

Doulants Lacrymæ.

Raen, oogen, traen, en
word fonteynen
Door u veel weynen:
Benaude borst, sen'
door de lucht,
Een droef gesucht.
Ween mede, ween al
gy op-rechte
Ween Godes knechten:
Laet suchten tot den
Hemel gaen;
Vang klagten aen.
Laet als twee beken,
Uw' oogen leken,
Om den mensch (helaes!)
Die (in 't hert,
Staeg benert,
En verwert,
Door qua waen van vreugd en smert)
Soeckend heyl, van heyl ververt,
Teffens wijs en dwaes.
Geheel Nature,
Wil mede truren;
Treur wat truren kondt:
Al 't verdriet,
't Welck men siet,
Dat geschiet,
En de Wer'lt van over-vliet,
Is so treurens waerdig niet,
Als des menschen sond.
Wel liet gy staeg tranen vlieten
HE-RACLITE:
't Is gewis droeff'nis, te sien,
De jamm'ren die op Aerd geschien.
Met meer reden weenen d'oogen,
Die sien mogen,
Wat voor Schat en Pad God geeft,
Daer 't domme hert geen lust en heeft.

2. Rust, Ziele, rust noch niet van klachten
En treur-gedachten;
Mijn stemme, geeft niet anders uyt
Dan klaeg-geluyt.
Ach! ach! ach! ach! wat menschen herte
Smelt niet door smerte
Wanneer 't soo grooten ydelheyt
Wel over-leyt?
Verdoolde menschen,
Sot is uw wenschen,
En u paden slim:
't Ware Goed,
't Welck (hier soet
Voor 't gemoed)
Hier na vreugdig leven doet,
Treet gy schier als met de voet
En jaegt na een schim.
Gods Lieff'lijck trecken,
Gods ernstig wecken

Blijft

DER GODLOOSEN NIETIGHEYT.

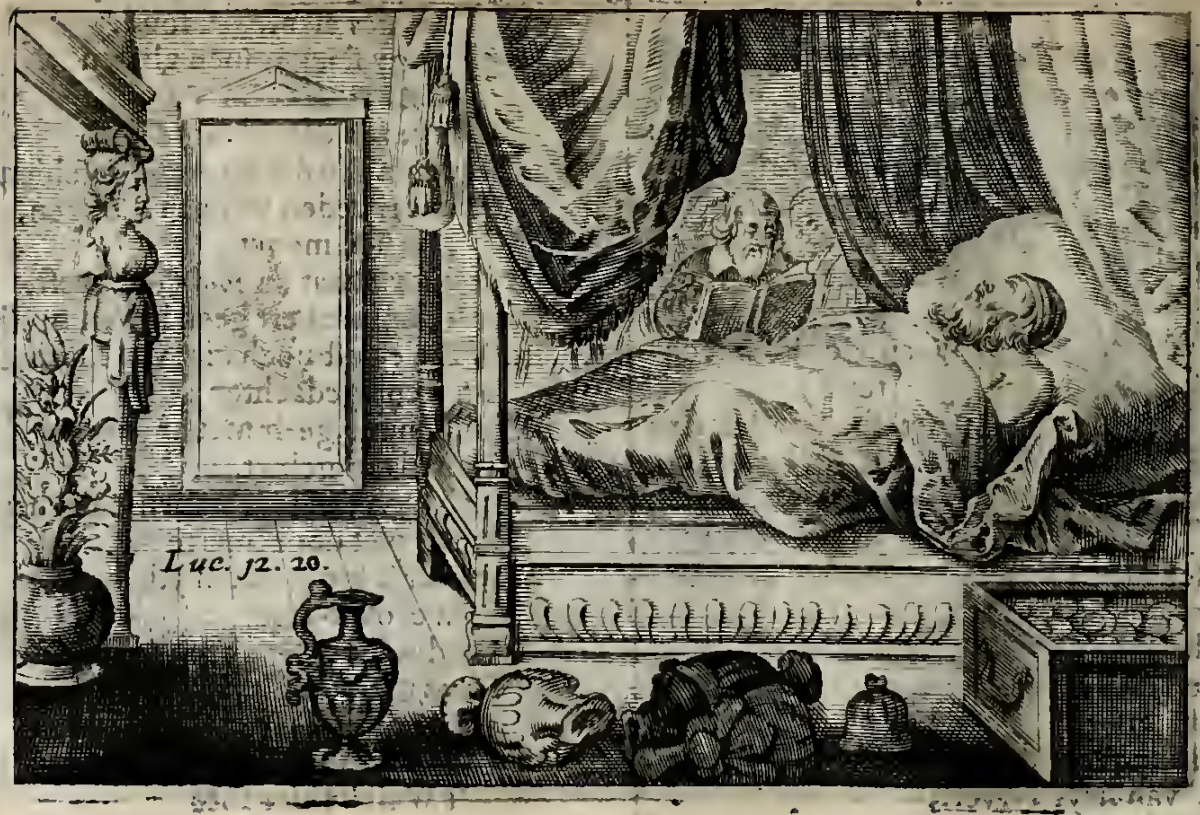

Stelt yemant zijne trooſt (vergetend' Godes byſtandt)
Op yet hoe Heerlijck 'tſchijnt, hy wert des hoogſten vyand.
End' of hy zich of and'ren ſchijnt ſo te behaghen,
Sijn nietheyd ſal hy ſelfs gevoelen, en beklagen.

Blijft u noch al by:
Maer wat baet't?
Gy verſmaet
Heylſaem raet;
Gods beminde, die u quaed
Willen ſchutten toont gy haet:
Ach! wat raſerny!
Aerdſche menſch, in ſtof begraven,
Slaef der ſlaven,
Kom weer-om: 'tis dom gedaen,
't Getoonde dwael-pad noch te gaen.
Maer die u van d'Heer der heeren
Geern laes leeren,
Hoort al voort na 't Woord van God:
Geen wiſſer weg dan ſijn Gebod.

Uytbreydinghe over Pſalm CXXIX. en XLIX.

Over Pſalm 129.

SANG: Engelſche Fortuyn.

I.

SY hebben my (ſoo ſegge Iſrael)
Van jeuget op, door veelderley gequel;
Van jeuget op mijn ondergang geſocht?
Geſocht, maer noyt nochtans my overmocht.
2. Gelijck een boer dwers door den acker rijd
En dien al-om met ſijnen ploeg door-ſnijd,
Soo hebben ſy oock op mijn lijf gedaen
Door haer ſoo veel en ongenadig ſlaen.
3. Maer hy die ſiet op alles wat'er leeft,
En, na verdienſt, of loon of ſtraffe geeft,
Heeft haren ſtrick en vaſt-geknoopten band
Ontween geruckt met zijn vermogen hand.
4. Sy moeten noch al t'ſaem te gronde gaen,
En op de vlucht, die Zion tegen-ſtaen:
Sy moeten zijn gelijck 't bedrieg'lijck kruyt
Dat by geval op hooge daken ſpruyt:
5. Gelijck het kruyt dat dort eer 't is vol-groeyt;
Waer over hy ſijn armen niet vermoeyt
Die 't Koren maeyt, en die 's in ſchoven bind,
Sijn gragen ſchoot niet van verladen vind.
6. 't Welck, niet geacht, van geen paſſerend' menſch
Die 't waſſen ſiet, krijgt deſen goeden wonſch:
De ſegen Gods ſy over dy geſtort
Op dat gy lang en vol van vruchten wort.

Over Pſalm XLIX.

II. SANG:

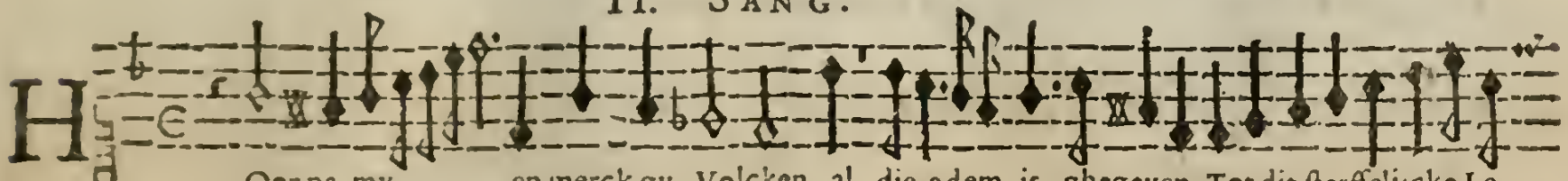

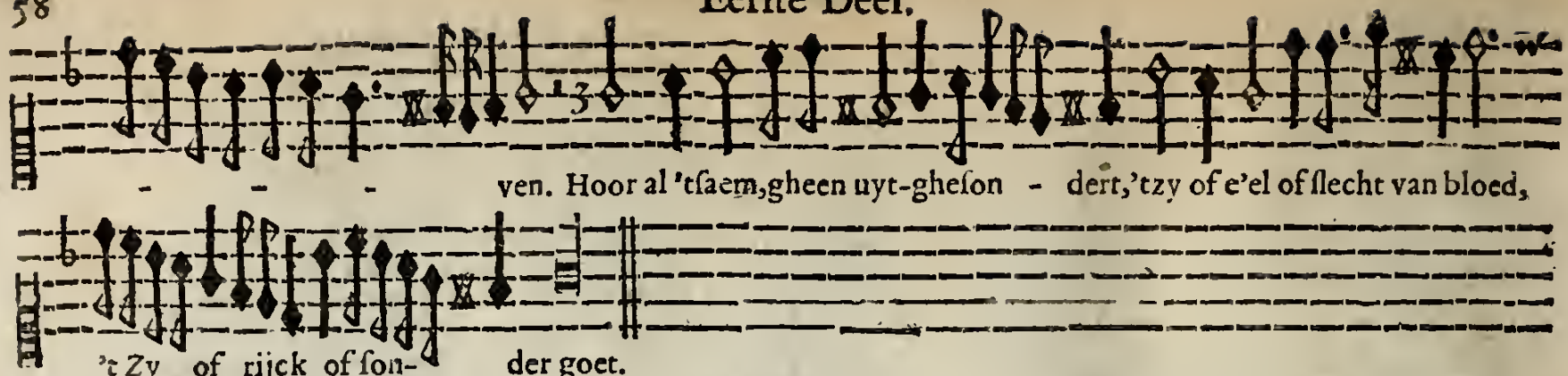

2. Uyt mijn hert ſpringt een fonteyne die de lippen op doet breken
En den mond van wijſheyd ſpreken.
Goede dingen ſal ick ſingen; en een ongemeen geluyt
Sal men hooren van mijn Luyt.
3. Waer-om ſal ick, bang voor kommer, hert en ſinnen ſich doen raſſen
Om veel goeds by een te taſſen?
En my werpend' in de ſonde van mijn booſe we'erparthy,
Wachten ſulcken eynd als hy?
4. Siet het leven, doen, en weſen van de machtig' en geld-rijcke,
Die ſo trots daer henen ſtrijcken;
Die ſich op haer goed vertrouwen; daer het hert ſich op vergroft,
En de mond van zwets en poft:
5. Kan wel d'eene broeder d'ander, als hy nu de dood ſiet naken,
Trecken uyt des doodes kaken?
Daer en is in al de Werelt, als de dood haer werck komt doen,
Voor ſijn leven geen rantſoen.
6. Want hy ſelfs, met al ſijn ſchatten, al ſijn goud-en ſilver-hoopen
Kan hem ſelfs geen leven koopen.
'tMach wat ſlepen, 't mach wat dralen: even-wel, hy moeter aen.
Niemand kan den dood ontgaen.
7. Siet de wijſe; ſiet de dwaſe; ſiet de menſchen met malkander:
d'Een die ſterft ſoo wel als d'ander.
Hebben ſy wat goeds of erven: ſy beerven maer een graf,
En een ander leeft 'er af.
8. S'hebben haer verheven huyſen, haer vermaeckelijcke hoeven,
En veel meer dan zy behoeven,
Somtijdts denckt'er 'thert met vreughde, ſomtijdts we'er met droefheyd a'n,
En nochtans men moet'er van.
9. S'hebben afkomſt en geſlachten, eer en gunſte by de men-

menſchen,
En ſchier al wat ſe wenſchen.
Mocht men 't eeuwelijck behouden, (denckt haer hert) ô! dat waer fijn!
Maer 'tmoet al verlaten zijn.
10. Als de Lente van haer luſten (die al ſteeds na 't eynd geſpoeyt heeft)
Over is, en uyt-gebloeyt heeft,
Sterven ſy daer heen als beeſten, daer geen leven meer voor is;
Eeuwig wech in duyſternis.
11. Dat is immer groote dwaeſheyd 't waerde leven ſo te enden
En ſijns Zielen heyl te ſchenden.
Even-wel, die na haer komen, prijſen 't; en, als wel gedaen,
Sullen d'eygen gangen gaen.
12. Daer-om erven ſ' oock het ſelve dat haer dwaſe Ouders erven:
Sulcken leven, ſulcken ſterven.
In het graf ve deift-ſe, knaegt-ſe, ſchendſ' een dood die over-wint:
Als een wolf een ſchaap verſlint.
13. Sy doch, die alſulcke dingen noyt en pleegden, noyt en preſen,
Daer en ſal 't ſoo niet me'e weſen.
Eeuwig rotten en verderven blijft den Godde-looſen by;
Maer haer, vreugd en heerſchappy:
14. Heerſchappy en vreugd: wiens ſoetheyd in 't genieten over-ſoet is,
Ia ſoo luſtig voor 't gemoed is
Als den neuſ', het lieflijck geurtjen dat vroeg in den dage-raet
Uyt het dauwig kruytjen gaet.
15. Wat mach 't een God-looſe baten, niet te zijn en veel te ſchijnen?
Sijnen ſchijn moet doch verdwijnen.
Schoon 't en kracht ſal hem begeven: hy moet varen daer 't al vaert:
Van het prachtig huys, in d' Aerd.
16. Maer de Heer (dat 's mijn betrouwen) ſal het eynde der onvromen
Over my niet laten komen;
Maer ſal mijnen geeſt bewaren, dat ick, van 'tverderven vry,
Mijne dood geen dood en zy.
17. Siet gy eenigh menſch berijcken en in eere hooch opvoeren.
Laet u Ziel dat niet ontroeren.
Siet gy ſijnen ſtamme bloeyen en dat hy verheven wert:
Gaet u geen nijd in 't hert.
18. d'Uyr van ſterven is ghekomen: Wat ſal hy met 't goed bedrijven?
Hy moet wech, en 't goed ſal blijven.
Van ſijn ſchatten, van ſijn erven, volght hem niets, noch kleyn noch groot,
En met hem is 't alles dood.
19. 'tIs wel ſoo, ter-wijl hy leven, en, door weeldig ſich te toeven,
's Levens luſten noch mach proeven,

Sal hy daer op ſich vertrooſten; en te ſtaen na lijfs vermaeck,
Roemen als een fraeye ſaeck.
20. Maer wat helpt het, als hy, dwaſe, 't pad des doods ſal moeten treden,
Even als ſijn Vaders deden?
Als hy, t'ſamen met dit leven, in ſijn oog ſo goet en ſoet,
Eeuwig 't licht ontbeeren moet?
21. Kort: heeft yemand goet of erve, maer gheen wijſheyt in ſijn ſaken
Om na beter goed te haken:
So verſcheyd hy uyt dit leven even als het vee verſcheyd:
Sonder Deugd en Saligheyd.

SANG:

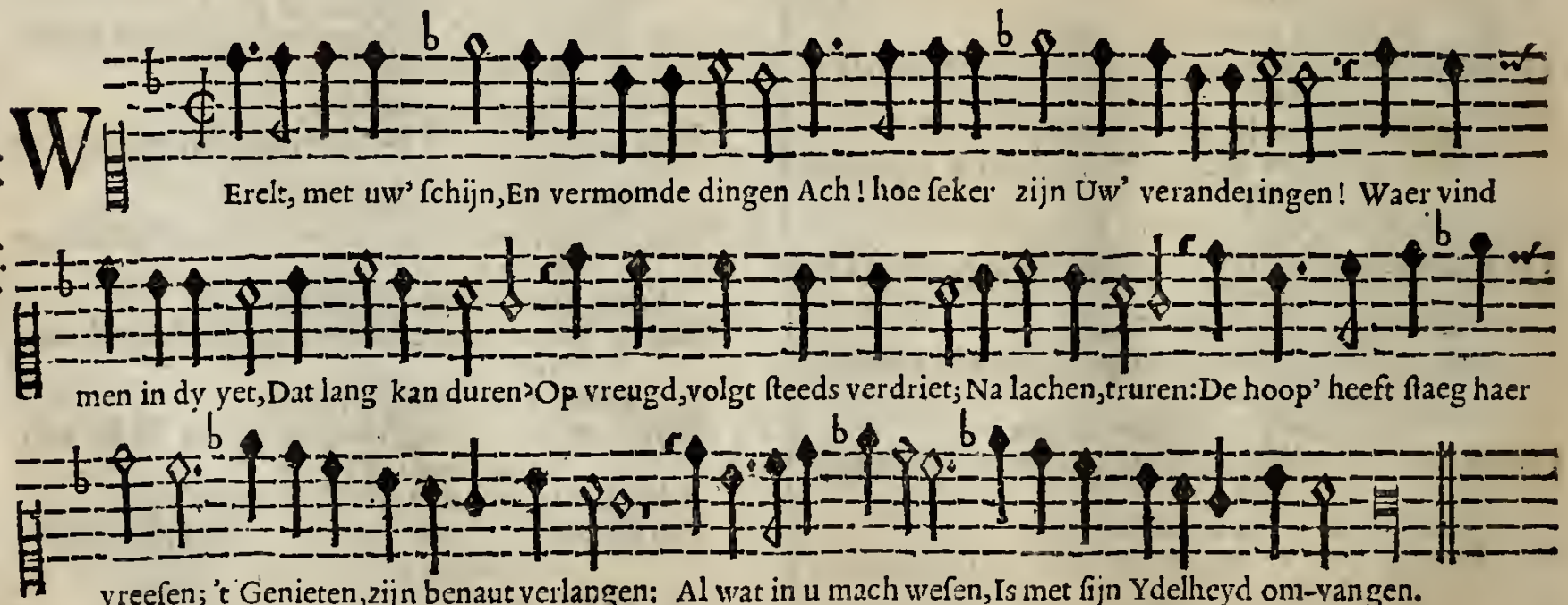

2. 't Bloempjen, dat nu ſtaet
Tot vermaeck van elcken,
Eer een uyr om-gaet
Sal 't miſ-ſchien verwelcken:
't Gediert dat d'oor vermaeckt
En ſingt in blyheyd,

Weet

's WERELTS YDELHEYT.

Heer Haman was in Top, niets ſtond hem ſchier te vreſen.
Hoe haeſt'lijck quam het op, 't ſpul dreygde hem uyt te weſen.
't Gebeurde niet alleen, dat hy vernieticht wert,
Maer ſmaed, en galg, en ſtrop, brack hem 't verydelt hert.

Weet niet hoe haeſt hem naeckt
Verlies van Vryheyt :
Niets, dat een vaſte uyr heeft.
Licht meynt de menſch, door voorſpoed droncken,
Dat hy 't geluck in huer heeft :
Maer 't dooft ſnel uyt, dat ſnel kan voncken.

3. Laes ! wat ſnelder keer
Nemen Aerdſche ſtaten !
Hoe vlack ſijnſe ne'er
Die noch korts hooch ſaten !
Die, eertijds in gebied
Van Steed' en Landen
Nu zijn gedaelt tot Niet,
Met ſmaet en ſchanden ;
Die, (ſom) door trouwe ganghen
In haren laſt en moey'lijck ſlaven,
Nu moeten Wet ontfangen
Van die ſy ſelfs eerſt Wetten gaven.

4. Ach ! hoe doolt het hert
Dat ſich hier laet binden,
En in enckel ſmert
Vaſte vreugd wil vinden :
Dat ruſt in onruſt raept ;
En wil door droomen,
Waer aen het ſich vergaept,
Tot Ziel-heyl komen.
Maer (och !) wie kan beſinnen
Hoe dwaes die menſch ſy van gedachten
Die, om een Niet te winnen,
't Een datt'et al is, niet wil achten ?

5. Of ick ſchoon nu ſwerf,
Eenſaem en verlaten,
Sonder land of erf,
Steeds op vreemde ſtraten ;
Al wat vergaet en vliet
Is niet van 't Mijne.
Hy miſt ter Werelt niet
Die blijft by 't Sijne.
O ! die in 't end kan raken
In 't eeuwig vreugden-huys ſijns Heeren,
Al 's Werels waen-vermaken
Wil ſulcken dienaer geern ontbeeren.

6. God die mijn Geſicht
Door de held're ſtralen
Van uw Hemelſch licht
Hebt gevrijd van dwalen,
En 's Werelts valſch bedroch
Klaer doen aenſchouwen :
Laet my die oogen doch
Al-tijdt behouwen :
Op dat, als ick dit leven
Onſondig leef in al mijn handel,
Het land my werd gegeven
Daer ick nu met mijn geeſt vaſt wandel.

TYDELYCK LOON VAN QVAET EN GOET DOEN.

Al leed Jaïri Soon, Hoop ſeyd' hem 'tſal verand'ren,
d'Hoovaerdige Haaman, wert noch eenmael plagens moe.
'tSal God verdrieten, of, wie weet hoe gy elck-kand'ren,
Ontmoeten ſult. 'tgebeurd', maer weynigh dacht hy, Hoe.

SANG:

Ruſteloosen ſlaep, Daer de ar- me menſch in leydt Die, 's Werelts

vriend en knaep, Sich der ſond' en y- delheyt, Over heeft gegeven en tot

heyl en le- ven, Door ramp en doot wil gaen, In wat dieper kercker,

Houd des booſheyts wercker, Sijn ey- gen Ziel gevaen! Een goet gemoet (waer hy 't maer wijs)

Verſtreckt op Aerd een Pa- radijs: En dat verſuymt hy bottelijck; Gods wijſheyd wraeckt hy ſottelijck,

Een

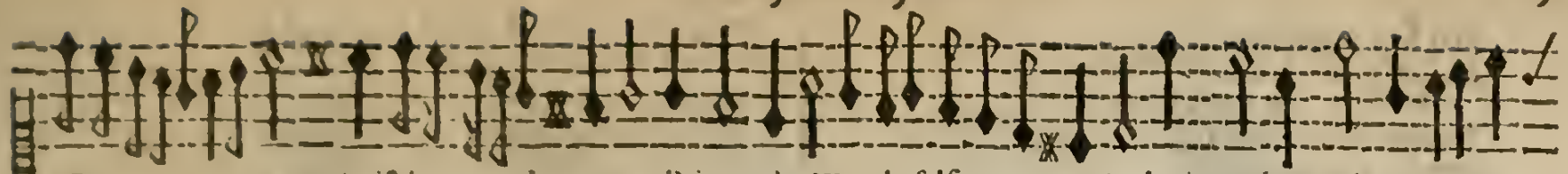

Een quaet geweet (wist hy 't maer wel) is op de Werelt selfs een Hel wiens pijnen zijn onnoeme-

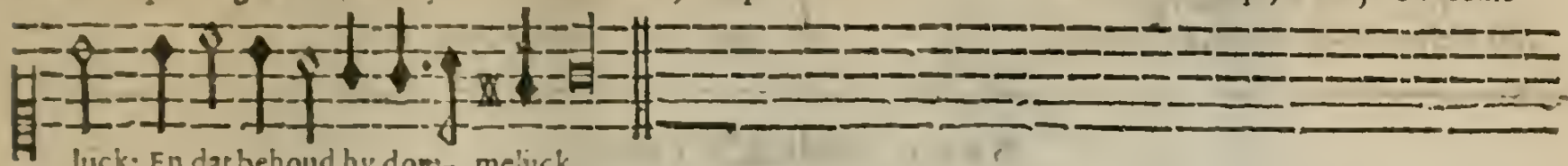

lijck: En dat behoud hy dom- melijck.

2. Den brand en scherp gebijt,
Job 15. & 20. Dien sulck mensch, t'eenigen tij',
Inwendig voelt en lijd
En na wensch niet kan voor-by,
Soeckt hy wel te smooren,
En niet meer te hooren
Die stomme herten-spraack;
Soeckt hy wel te sussen,
En den brand te blussen
Door sondelijck vermaeck
Maer [och!] 't is al vergeefs bedocht;
't Is by sijn vyand hulp gesocht;
Pijn-stelling, in d'oorsaeck van pijn;
Genesing in dood'lijck venijn.
Zout-water kan geen dorst verslaen.
Vuyr by vuyr, doet geen vuyr vergaen.
't Gebruyck van sondelijcke lust
Deur-troost geen hert in sond ontrust.
3. Vergeefs is 't dat hy jaegt
Na al wat vreugd is of schijnt,
Die den Beul met sich draegt
Die hem onophoud'lijck pijnt.
Hy soeckt met-gesellen
In sijn pijnlijck quellen,
En gaet van ste'e tot ste'e:
Maer 't zy wat hy handelt,
Waer hy komt of wandelt,
Hy brengt hem selven me'e.
En noch is 't yet so lang sulck man
De stoff' sijns schijn-heyls hebben kan:
Maer als hem die nu eens ontgaet,
(Gelijck geen ding hier vast en staet)
So quijnt in dubb'le pijn, de Ziel
Die sich door waen-troost onder-hiel'.
d'Onsaligst' is hy died'er leeft,
Die troost op God noch Werelt heeft.
4. Hoe edel is 't gemoedt
Dat, in Gode vast gevest, Epe. 34. & 15.
In alles wat het doet,
Streeft en arbeyd na het Best:

Dat ſich tegen ſonden
En 's vleeſchs ſchalcke vonden
Heeft, als met ſtael, om-vat,
Deugdelijck en heylig,
Segen-rijck en veylig,
Is ſoo eens menſchen pad,
Sijn Ziel, woon-plaets van alle Deugd,
Vind niet in haer dan ruſt en vreugd:
Komt hem van Buyten quelling aen,
Van Binnen kan hy trooſt ontfaen.
Hoe hy hier ſtreeft, hoe hy hier ſtrijd;
Waer hy hier leeft, wat hy hier lijd;
Hy vind in allerley geval,
God, en hem ſelven, over-al.

Sang: Galliarde Eſſex.

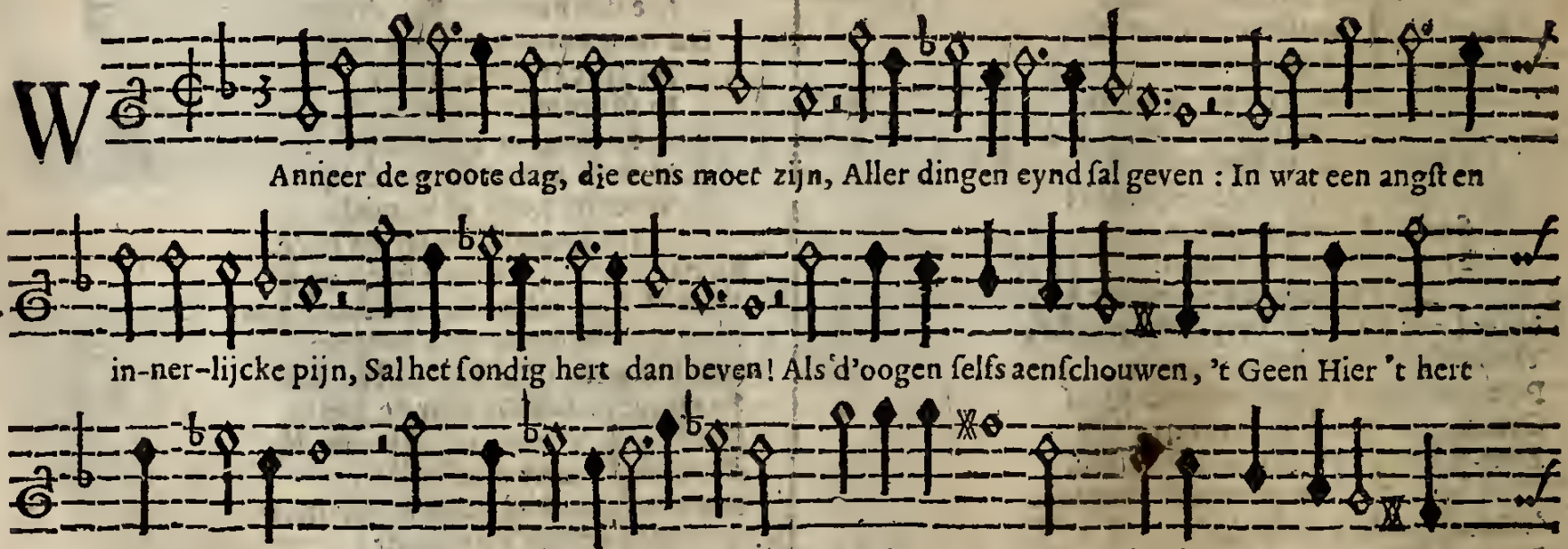

Lur. 23. @. 30. Heb. 9.v.27. Apoc. 6.@.16.

't Geen

VAN 't LAETSTE OORDEEL.

Die ſchrickelijcke dach, des Werelts uyterſte ende,
Sal ons die groote God, al t'ſamen eens toe ſende.
't Vertoeven niet belet, elck Chriſten ſulcx belijt,
De komſt, is wel gewis, maer ongewis de tijt.

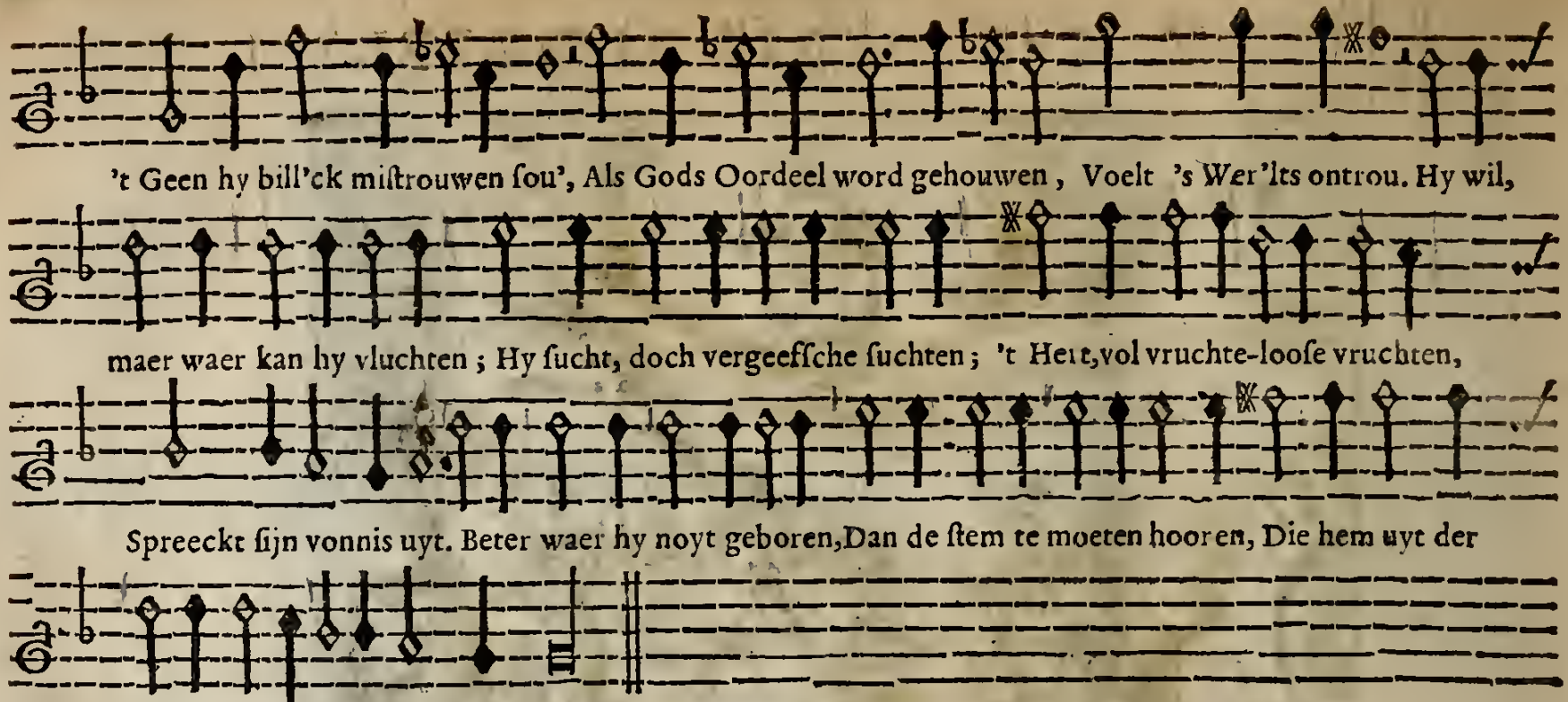

't Geen hy bill'ck miſtrouwen ſou', Als Gods Oordeel word gehouwen, Voelt 's Wer'lts ontrou. Hy wil,
maer waer kan hy vluchten; Hy ſucht, doch vergeefſche ſuchten; 't Hert, vol vruchte-looſe vruchten,
Spreeckt ſijn vonnis uyt. Beter waer hy noyt geboren, Dan de ſtem te moeten hooren, Die hem uyt der
uyt-verkoren Blijde Wooning ſluyt.

1 Pet. 3. & 9.

2. De dag toeft wel, en alles blijft ſoo 't was
Dies gy meynt g'hebt niet te ſchroomen:
Maer 't geen ten onpas komt, komt noch te ras;
Traeg'lijck komen, is oock komen.
God laet den Dag vertragen,
Niet om dat g'oock traeg zijn ſult;
Maer ſijns goedheyts wel-behagen
Word ſoo vervult.
Den Sondaer wil hy dragen
In lanckmoedelijck gedult,
Of miſ-ſchien de ſtraff' en plage
Sturf met de ſchuld.
En of ſchoon veel duyſend' Iaren
Tot des Heeren dag noch waren,
Sal u doch de Dood niet ſparen,
Die elck uyr zijn mag.
In de Dood ('t zy hoe geleden)
Is geen Tijd, dat wijſt de Reden;

Over duysend Iaer, is, Heden:
Sterf-dag, Oordeel-dag.
3. Menſch, die, (hoe ſeer dit leven u behaegt)
Steeds den dood hebt op de hielen,
Had gy, voor Twee, die gy in 't Lichaem draegt,
Duſend oogen in uw Ziele:
Oog', om te konnen mercken
War het is dat u ontbreeckt,
En hoe gy door dwaſe wercken
In ellend ſteeckt:
Soo mocht de geeſt ſich ſtercken
Dat (g'hoe ſeer 't vleeſch tegen-ſpreeckt)
Door u ſelfs tot Deugd te percken,
Gods toorn ontweeckt.
Laes! wat raed alſm' is aen 't hollen?
't Rolt licht voor' geen is aen 't rollen:
Valſche trooſt, die 't hert komt vollen,
Werckt groot Ziel-verraed.
't Boek ſijns herten wel door-leſen,
Kon des Ziels ontoov'ring weſen:
Maer door medicijn te vreeſen,
Blijft ſieckt' even quaed.

SANG: Pſalm XXXII.

I.

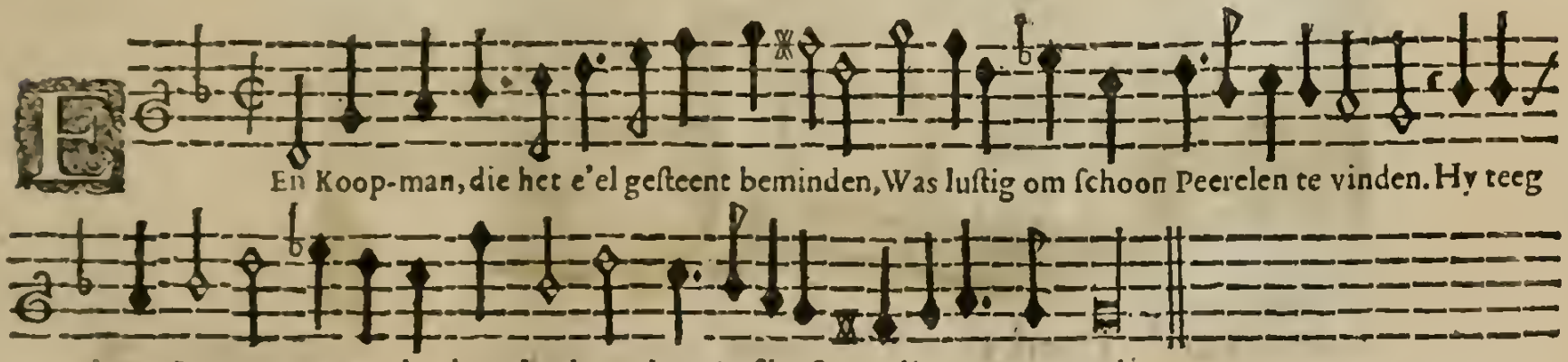

Matt. Cap 13. b. 45. 46.

En Koop-man, die het e'el geſteent beminden, Was luſtig om ſchoon Peerelen te vinden. Hy teeg
van huys en toog van land tot land, Op hoop' of hy ſijn gading yewers vand.

2. Hy vand een Peerl', die, ſchoon en uyt-genomen,
Sijn hert alſoo met luſt heeft in-genomen
Dat hy al 't ſijn terſtond te gelde brocht
En voor het geld des ſchoone Peerle kocht.

3. Dit ſteld' eer-tijds Gods hooch-beminde Soone
d'Heer IESUS voor, om ſchadu-lijck te toonen
Hoe 't waarlijck zy gelegen met dat ding
Daer hy den menſch van leerd' en in voor-ging,

DE WIISE KOOP-MAN.

Of van de ware verſakinghe ſijns ſelfs.

Die weerde Peerl Gods Woort, wort gantſch gering geachtet.
Des Satans kramery, blinckt vele ſchoon in't oog.
De wijſe Koop-man, ô! wat anders hy betrachtet,
Hy mintſe, en kooptſe, en thoont, dat al de reſt niet doog.

4. De ſchoone Peer'l is 't pad na 't eeuwig Leven,
(Des Heeren Kennis, in ſijn Woord beſchreven)
'tWelck menig Menſch noch vind, noch van en weet;
En die 't al vind, licht niet op-recht betreed.
5. Gods Soon beluſt om 't ware heyl te ſchincken,
Doet voort in 't Woord, en laet ſchoon Peerlen blincken:
Thoont 's Levens Weg. en komt een Goed aenbien
Dat valt belaet, doch Hier niet word geſien.
6. De duyvel (ons geſworen we'er-partye)
Doet voort, en pronckt met valſche kleynodye
Valſch is ſy wel, en Ziel-heyl ver daer van,
Doch ſulcks, die 't oog op Aerd aen-ſchouwen kan.
7. Elck Menſch van 't quaed, uyt eygen aert, af-keerig,
En na 't geniet van heyl en ruſt begeerig.
Soeckt na 's Heyls weg; Dien gaet hy In, of Mis,
Na 't hert of veel of min Deugd-lievig is.

SANG:

Als op 't voor-gaende.

II.

DE menſch in 't quaed, door qua' gewoont verdorven,
Daer Deugd-luſt heel in 't hert is uyt-geſtorven,
Staet-oogt ſoo ſlip op 's duyvels kramery
Dat hy mol-blint, Gods wegen ſtapt voor-by.
2. Soo hem ſom-tijts Gods glans in d'oogen ſchimmert:
Stracx wort in 't hert daer tegen aen getimmert:
Hy ſchout het Licht, en mijd het pijnlijck Woord
Dat hem ſijn ruſt en ſond-vermaeck verſtoort.
3. 'tIs waar, hy gaet te mets of veel ter Kercken:
Pleegt uyterlijck Gods-dienſtelijcke wercken:
Heeft oock ſom-tijds van God en Hemel ſpraack:
Maer 't Hert had noyt daer van den minſten ſmaack.
4. 't Leyt fabels-wijſ' in ſijnen mond en herſſen;
(So 't anders waer de waarheyt moeſt hem perſſen)
Daer van te reden-kav'len dunckt hem fraey,
En klapt'er van gelijck een Papegaey.

SANG:

Als op de voorgaende.

Oock:

Benaude menſch, die by 't veelvuldig lijden.

Pag. 38.

III.

DE menſch, die, niet in 't quade gants verſopen,
Voor waarheyts licht in 't hert wel houd een open;
Doch, wanckelijck, noch tuſſchen beyden zeylt,
En 't hert aen Deugd en Ondeugd heeft gedeylt.
2. Die Redens raedt ſom-wijlen wil betrachten,
En weder-om by tijden niet ſal achten:
In 't kleyne niet vol-trou, maer ſlof en laf,
Kieſt ſom-tijds 't Pad, maer treed'er meeſt we'er af.
3. Ten deel in 't licht, ten deel oock noch in 't duyſter,
Straelt hem in 't oog den aen-genamen luyſter
Van 's Heeren Peerl' en Goddelijck Kleynood:
Welcks Deugd en kracht hy aen-ſiet voor ſeer groot.
4. Hy ſiet en merckt dat hier door is te raken
Tot vaſt geniet van eeuwelijck vermaken:

Noch-

Nochtans, wat maeckt den koop-luſt in hem ſlap ?
'tGeſicht (helaes!) van 's duyvels koomenſchap.
5. Satan (doch dien hy niet voor ſulckes ſiet aen)
Heeft hy met ſijn bedrieglijck' waer voort ſien-ſtaen.
Waer by de Ziel onkundiglijck geraeckt ;
Of meer of min ſich ſlaef van heeft gemaeckt.
6. Soo by den luſt 't genieten is gekomen,
En 't hert daer door van liefd' heel in-genomen :
Of dan 't verſtand al ſchoon wat anders ſiet,
Liefd', ond en ſterck, doet nieu en ſlap te niet.
7. Eer 't God'lijck Licht ter deeg al-om-kan ſtralen
En ſijne kracht tot in den grond doen dalen,
Hangt 's duyvels-liſt voor 'twelig hert een ſlot
Na 't ſchoon kleynoot en bied hy na een bot.
Matt. 6. 9. 20. 21. 22.
8. Is hy in luſt ſoo diep noch niet verloopen :
Een ſtercker treck heeft hy dan wel om koopen,
En komt, en komt wel na, maer komt niet heel.
De Peerl' is ſchoon : maer Al is al te veel.
9. 'tKan anders gaen : (na dat dan in den Geeſt is
En wil, en moed) hier hebt gy 't ſoo als 't meeſt is.
Wat raedt nochtans hier tuſſchen met 't Gemoed ?
Waer haelt hy ruſt die 't herte niet vol-doet ?
10. Raed? neen. Raed? ja. Raed voor den onberaden.
Met loſſen ſchijn, met wind ſich te verſaden :
Met ijd'le trooſt en uyt-vlucht 't hert te voen,
En ſoo 't Geweet een ſtil gewelt te doen.
11. Menigerley, (hoe-wel 't al t'ſamen ſot is)
Na dat de menſch of ſcherp van breyn of bot is,
Valt dit bedroch. En als d'uytvlucht ontvlucht.
Soo boet men 'tmeeſt met een beklag of ſucht.
12. Die naeſt op 't pad, niet heel op 't pad wil weſen.
Is alderſwaerſt van dooling te geneſen.
Daer heel moet zijn, ſchaed half. Min heeft min ſchijn,
Selfs voor die 't heeft; Veel, meynt licht Heel te zijn.

SANG:

IV.

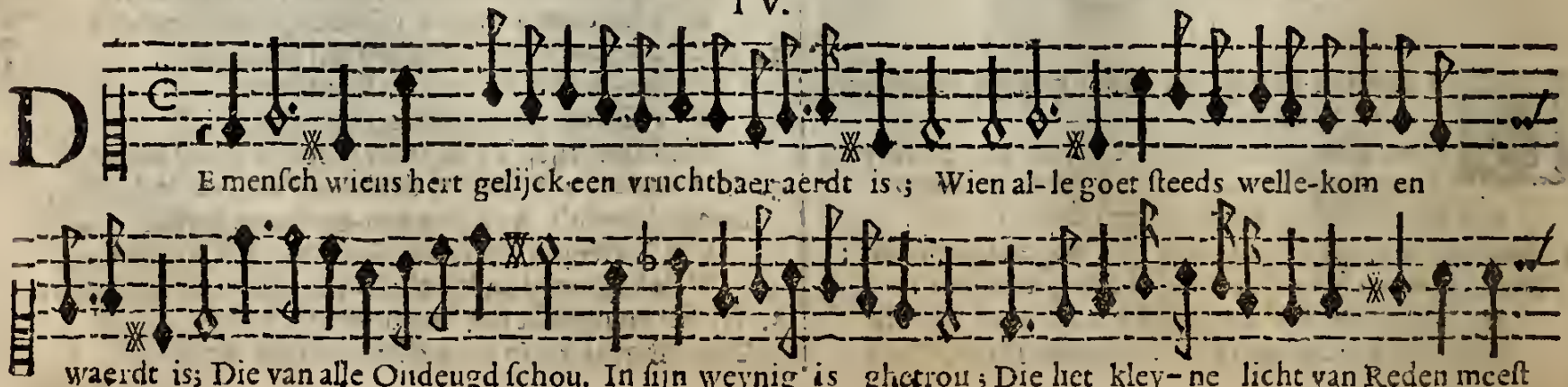

Phil. 3. 8. 7 8. 9. 10 11 12. 13 14. 15

(door

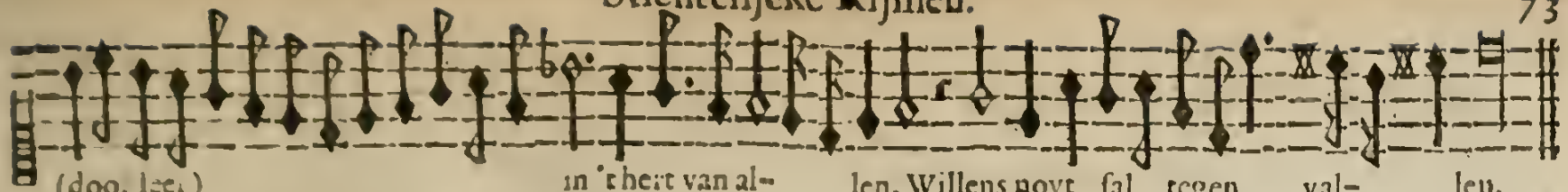

(doo. leet) in 't hert van al-

2. Dien 't niet aen Wil, maer slechs aen Kennis schort:
En komt hy yet, onwetend' komt te kort:
Die om-soeckt en port al voort,
En al-tijd na beter hoort:
Die sijn hert met geene dinghen die de oogen Hier aen-schouwen
Wel en heel vernoegt kan houwen:

3. Soo haest Gods Licht door 't Woord in 't herte straelt,
En hy nu voelt waer in hy heeft gedwaelt;
En hem nu d' Onsterflijckheyt
Klaer in 's herten ooge leyt:
Niets en kan hem weder-houden; niet en kan zijn voet beletten
't Pad te gaen van Christi Wetten.

4. Al waer God spreeckt, daer hoort en is hy stil;
Al waer God eyscht, geeft hy al wat God wil;
Niets en laet hy ongedaen;
Noyt versuymt noch blijft hy staen;
In geen ding en blijft hy achter; nergens thoont hy sich een roover:
Alles, alles geeft hy over.

5. Haet, tooren, wraeck maeckt hy uyt 't hert sich quijt,
Met alle daed die voor 's vleesch liefde strijd;
Vreef' en Hope stelt hy Wet
len, Willens noyt sal tegen val- len.
Na de Maet die God hem set;
Alles acht hy dreck en schade met des Heeren groot' Apostel,
Niets, dan slechts die Peerl', is kostel.

6. Uyt heeft geweld en aerdsche heerschappy;
De wap'nen wech; het swaerd gaet van de zy',
Weer-loos, licht en los gela'en,
Gaet hy na een beter staen;
Na een beter staet en erve: d' aerdsche macht en 's Werelts saken
Laet hy Godes oog bewaken.

7. Geen ding so waerd, daer hem hier 't hert aen kleeft:
Noch erf, noch land, noch yet, hoe lief hy 't heeft;
Vrienden, magen, eer noch goed,
Huysen, have, lijf noch bloedt;
Oude waen noch Eygen wijsheyt, Kerck noch Priester, wenst noch zeden:
Nergens vast dan aen Gods reden.

8. Uyt-willig staet sijn hert: en 't moet soo staen
Sal Christi Leer der Zielen grond beslaen;
Sal des Waarheyds e'el kleynood
Wercken aller sonden dood:
Sal de dood van alle sonden en 't beleven aller Deugden
Brengen t'aller vreugden vreugden.

SANG:

O nacht Jaloersche nacht.

V.

1 Cor. 13. 4. 21. DIe 't al, met reden, eyscht, dien moetm' oock alles geven.
God eyscht het al. Waer heen, gy die u of op quaed
Met schijn-deugds grijn vermomt, of op een leef-loos Leven,
Of op een weynig doens, of 't schijnbaer Veel verlaet?
Matt. 2. 23. 27. 28. 't Is leelijck: (ver van deugd) uyt-wendiglijck rechtveerdig
Te laten voor den mensch, met een besmet Gewis';
En, als een waerde gast, doch 't avond-mael onwaerdig
En sonder Bruylofts kleet, te sitten aen den disch.
Matt. 7. 3. 4. 4. 3. t Is leelijck: (ver van deugd) van and'ren oordeel strijcken,
En selfs 't verdoemde quaed te laten noch te vli'en?
Of in sijn broeders oog te komen splinter-kijcken,
En in sijn selfs gesicht den balck niet eens te sien.
Luc. 14. 16. 17. 18. 19. 20. 4. 't Is leelijck: (ver van deugd) sijn onschuld gaen te maken,
Wanneer ons Christus noyt en acht sijns Bruylofts waerd,
Matt. 7. 15. Op acker, wijf, of vee: Of in schaaps-kleed te naken,
Maer binnen in het hert te zijn van wolven aerd.
Matt. 7. 21. 22. 23. VErgeefs is 't: (ver van yet) voor God met offerhanden
Of ongeheeten werck te zijn kloeck in de weer:
Of (suymig in Gods Wil) met 't saem-gevouwen handen
En ne'er-gebogen kni'en te roepen Heer, Heer, Heer,
6. Vergeefs is 't: (ver van yet) al kon men Propheteren,
Ia selfs in Christi Naem de Duyv'len uyt doen gaen;
Of, na gesloten deur te seggen, Heere, Heere,
Hier zijn wy doe ons op, dat wy in mogen gaen.
7. Vergeefs is: (ver van yet) het Pharisesch dancken, Luc. 18. 9. 10. 11. 12. 13.
Uyt waen van niet soo boos als andere te zijn;
Of op-geblasentlijck 't Inwendig te verblancken
Door ongeeyschte deugd en Heylicheedtjens schijn.
8. Vergeefs is 't: (ver van yet) een Israliit te heeten; Rom. 2. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28.
Te hooren, en met een te rusten op de Wet;
Te zijn van Abr'ams saet; den wille Gods te weten;
Te onderscheyden 't geen Gods wil ons vooren set.
9. Vergeefs is 't: (ver van yet) in Gode sich te roemen;
Te proeven wat'er hooch en overtreffend' is;
Der duysterlinge Oog en Leitsman sich te noemen,
Der sotten Onder-wijs, der slechten Kentenis.
10. Vergeefs is 't: (ver van yet) den naem en faem te dragen
Van alles wat men is of daer men sich voor houd;
In Isi'el Meester zijn: of daer in sich behagen
Dat een de woorden Gods, voor and're zijn vertrout.
11. Vergeefs is 't: (ver van yet) te willen en te loopen, Matt. 23. 15.
Geen moeyte sich t'ontsien, gereed te zijn en rap
Om (door gereys, gedraef) een Sect-genoot te koopen;
En t'ijveren na God, doch sonder wetenschap.
12. Vergeefs is 't: (ver van yet) te zijn van Christi vri'nden Matt. 11. 47. 48. 49. 50. Rom. 8. 35.
En maegschap na den vleesch. Vergeefs, of jemant seyd'
Dat hy wis Christi zy, en niets en is te vinden
Dat immer-meer van Gods en Christi liefd' hem scheyd.

13. Ver-

13. Vergeefs is 't (ver van yet) te ſeggen: Hebben wy niet
Gemeenſaemlijck met u gewandelt en geleeft,
Spijs ende dranck genut't? Hebt oock, ô Heere, gy niet
Op onſe ſtraten ſelfs gepredickt en geleert?
14. Vergeefs en ijdel is 't dien ſalig uyt te ſpreken
Die 't vrolijck mid-dag-mael ſal eten in Godes Rijck;
Of dat des Heeren hand een wonder-daed of teecken
Aen ons beweſen heeft tot Gunſt-en liefde-blijck.
15. Vergeefs en ijdel is 't: te hebben openbaring
Van 't Kennelijcke Gods; het niet-gewilde quaed
Te doen, 't gewilde goet te laten met beſwaring
Te vlieden dat men wenſcht, te volgen dat men haet.
16. Vergeefs en ijdel is 't: te weſen in-geentet
In den Olyven-boom; te eten 's Heeren Brood,
Te drincken 's Heeren Kelck, door waen (vaſt in-ghe-prentet)
Van dat men ſtaet, al heel te meynen, 'k heb geen noot.
17. Vergeefs en ijdel is 't al ſprack men alle talen;
Al wiſt men alle weet; al had men 't G'loof ſoo ſeer
Dat 't machtig waer een berg van ſijne plaets te halen
En dien weer elderwaerts na wil te ſetten ne'er.
18. Vergheefs is 't al te ſaem (als daer niet anders by koomt)
Wat dat men doet, of ſeyt; of wenſcht of heeft voor gaef.
Wat batet of de menſch hem ſelven Heer en vry droomt,
Wanneer hy in der daet noch is der ſonden ſlaef?
19. 't Is yet, maer ver van Veel: (want openbare ſond'ers
Die doen 't ſoo wel als gy) dat gy de geen bemint
Die u oock minlijck is. 'tEn is niet groots noch wonders
Dat daer Liefd' is, daer Liefd' tot weder-liefd' verbind.
20. 't Is yet, maer ver van Veel: Gods zaed in 's herten
Te hebben wel bevat, ſoo dat'et waſdom krijgt,
En hoop van vruchten geeft: maer, daer na ſwack en ſwacker,
Ten laetſten heel verſterft en tot geen vruchten ſtijgt.
21. 't Is yet, maer ver van Veel: Nau-hertelijck wel-dadig,
Aen d'armen nu en dan een noot-gaef te beſte'en;
En ſich Gods-dienſtelijck ſom-tijts, of oock ſe hier ſtadig,
Te ſpeenen van gemack door vaſten en gebe'en.
22. 't Is yet, maer ver van Veel: Een nieu geplante ſpruyte
In Gods Wijn-berg te zijn; Of dat men veel gebo'on
Van jongs op heeft beleeft, Maer laet op 't pad ſich ſtuyten
Wanneer vol-maeckter wegh gethoont word van Gods Soon.
23. 'T Is veel, maer niet Genoeg: De arme in haer nooden
Te deylen al ſijn haef met een ruym-dad'ge hand:
Of onverſaegdelijck het lijf te laten dooden,
En voor Gods eer en leer te geven tot den brand.
24. 't Is veel maer niet genoeg: Dat m'eens verlicht geweeſt heeft:
(Door 't Hemelſche gheſchenck en gunſt in 't hert vermaeckt)
Of dat men een-mael deel gehad aen Godes Geeſt heeft,
Gods goede woord en kracht der Koomſtig' eeuw' geſmaeckt.

BEKLAG OVER d'YDELE WEET EN EER-LVST.

Siet deſen Chrijgſ-Helt ſtaen, hoe iſſet hem ontvallen.
Den Studioſ' bedruct, hy weet noch niet met allen.
God, en hem ſelf, te zijn gantſch vreemt en onbekent,
Wat iſt? als Krijgs-Mans eer, beklagelijck ellent?

25. 't Is veel, maer niet Genoeg : al is men schoon gheko-
men
Tot Zions waren berg, de Stadt van God gebout,
't Hemelsch Ie. usalem ; Al is 't heer opgenomen
Tot daer 't ontelbaer tal der Eng'len sich onthoud :
26. Tot d'uyt-verkooren schaar der Eerst-geboortelingen,
Der spieg'len in 't Geloof : Tot God die alles richt ;
Ia tot in 't .lder-hoochst der Hem'len door te dringen,
(Tot dat de Geesten zijn) met sijnes herts gesicht :
27. Tot dat. de. menschen geest bewaert wort tot den Le-
ven
Die in vol-komen deugd hier hebben door-gereyst:
Tot I E S U M Middelaer van 't Nieu Verbond, gegeven
Doo. 't bloed dat gunst, niet wraeck (als 't bloed van
Abel) eyst.
28. 't Is Veel, maer niet Ghenoeg : Dat m' eens door
Christi kennis
De fonds besoedeling, des Werelts vuylicheyd
Ontvloden is geweest in vaste Deugds gewennis ;
Of 't pad al heeft bekent dat ter Gerechtheyt leyd.
29. 't Is Veel maer niet Genoeg: Dat Christus onse wercken
Ons arbeyd, lijdsaemheyt, en vele deugdlijckhe'en
Al prijst: ja d'ijvering soo groot in ons kan mercken
Dat by en onder ons de qua'en niet sijn gele'en.
30. 't Is veel, maer niet Genoeg, 't aen-hooren en niet hoo-
ren
Die als Gesanten Gods, doch valsch'lijck, komen aen;
Of dat men, sonder sich aen lief of leet te stooren,
Veel heeft om Christi Naem lijdsamig uytgestaen.
31. Wat dan? Wat is Genoeg? De schoone Peerl' te koo-
pen
Om alles wat men heeft: Al waer m' hem weet en kent
Den weg van Christi Wet getrouwelijck te loopen,
En onbeweegelijck op blijven tot den end.

SANG: Era di majo.

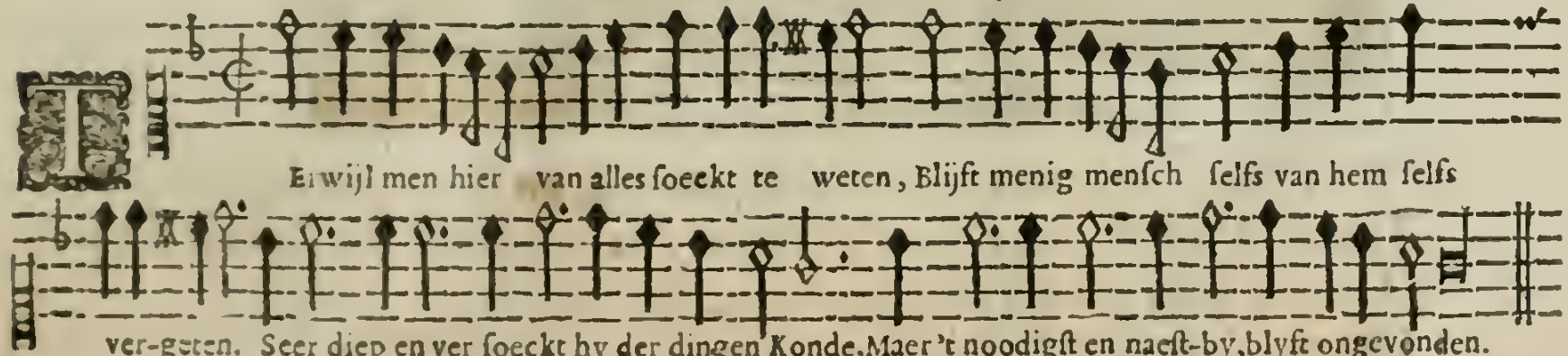

TOE-VERLAET DER RECHTVEERDIGEN,

Onder 't Oude Verbond.

Met Peert, en Sweert, en Schilt, en Pijl, en Boog, en Slinger,
Trock 't volck van t'Oud Verbont, na 't Land; dat Godes vinger
(Door *Vyerige Colom*) haer aen wees. Canaan,
Dat was 't beloofde Rijck, en vreugd, voor yder Man.

1. De heel Natuyr wil ons verſtand doordelven.
Elck denckt om veel, geen menſch ſchier om ſijn ſelven.
Door Konſt en Weet geſtadig na te hygen,
Kan 't hert of noyt of ſelden beu:te krijgen.
2. Door vragen, hooren, ſuſſen, ſchrijven, leſen,
Soeckt men te kennen en gekent te weſen;
Oock van die wy, noch ſy ons noyt en kenden;
ſelfs in den Dood, des kennens perck en ende.
3. Helaes! wat is 't als 't leven ſo vaſt heen ſchiet,
En wy op elck, en we'er op ons elck een ſiet?
In die' onkund' van 't geen hoogſt is van noode,
Ste ſtm', onbekent hem ſelven en oock Gode.

Uyt-breyding over Pſalm CXXV. CXXI. en XXIII.

Over Pſalm C X X V.

SANG:

Het daget in den Ooſten.

I.

VVAt Winden dat'er ruyſchen, wat Regen datt'er plaſt,
Het hooge Huys van Zion ſtaet onbeweegt en vaſt:
Het hooge Huys van Zion etc.
2. Wat menſchen dat'er dreygen te moorden en verſlaen
Al die op God vertrouwen, en ſullen niet vergaen.
Al die op God vertrouwen etc.
3. De hooch-getopte bergen zijn als een vaſte ſchans
Rondſ-om Ieruſ'lem henen, geen vyand heeft'er kans:
Rondſ'om Jeruſalem henen etc.
4. Gods toe-ſicht die hy ſtadig rondſ-om ſijn volck laet gaen,
Is haer als vaſte muren: geen vyand kand'er aen.
Is haer als vaſte muren etc.
5. Hy ſal 't rechtveerdig hoopjen, ſijn duyr-bemint Gheſlacht,
Niet eeuwig laten blijven in booſer menſchen macht:
Niet eeuwig laten blijven etc.
6. Niet eeuwig laten blijven in een ſoo droeven ſtaat,
Op dat het ſijne handen niet uyt en reyck tot quaad:
Op dat het ſijne handen etc.
7. Op dat het de God-looſheyd te met niet in en ſuyp.
En door der booſen by-ſijn die haer in 't hert niet ſluyp.
En door der booſen by-ſijn etc.
8. God, die-ſe van u af-wijſt die 't kromme pad inſlaen,
Doe wel den vromen herten die reyne wegen gaen.
Doe wel den vromen herten etc.
9. 'k Bid dat gy dijn Iſraël den ſoeten vrede geeft,
Den vrede laet behouden, ſoo lang maer als hy leeft.
Den vrede laet behouden etc.

SANG:

Vpt bitterhept der Zielen.

Over Pſalm C X X I. Item: *Pſalm* C X X X.

II.

1. Ick hoor Trompetten klincken;
De Vyand is na-by;
Ick ſie Harnaſſen blincken:
En niemand is met my.

Het hert klopt door 't benouwen:
Dies laet ick, diep beſchroomt,
't Geſicht 't gebergt aen-ſchouwen,
Of daer geen hulp van koomt:
2. Daer is geen hulp voor-handen;
Voor-handen dan van God;
Van God die 's Werelts landen
Heeft onder ſijn gebod:
Van God, die 's Hemels lichten
Heeft onder ſijn gebied,
En die 't wel eer al ſtichten
Dat 's menſchen ooge ſiet.
3. Wie kan Gods volck betrapen,
Al ſijn-ſe onverdacht?
Wanneer de wachters ſlapen,
Houd God om haer de wacht.
Hy is niet als de menſchen,
Die, op de wacht geſet,
Als ſy geen ſlaep en wenſchen,
De ſlaep haer wagt belet.
4. Noyt ſlaep beving ſijn oogen,
Noyt had hy ſlapens luſt:
Dies wy vry-moedig mogen
Gaen nemen onſe ruſt.
Sijn hulp die hy doet blijcken,
(Welck' alle leet verdooft)
Die mach men vergelijcken
Een ſchadu boven 't hooft.
5. De Sonn', op hoogen dage,
Schoon ſy al brandig ſteeckt,
Kan door haer hit niet plagen
Als Hy haer krachten breeckt:
De Maen, in vochten nachte,
Schoon ſy de le'en verkoud,
Doet op ons le'en geen krachte
Als hyz' in warmte houd.
6. Geen Quaed en kan u deeren:
't Zy of gy buytens huys
U ſelven moet generen,
Daer is geen vrees voor kruys;
't Zy of gy binnen deuren
In uwen huyſe bent,
Geen quaed kan u gebeuren
Van nu tot aen uw end.

Over Pſalm XXIII.

SANG:
Frogs Galliaerde. *Pag.* 56.

III.

ALs een herder ſijne ſchapen in een groen landouwe weyd,
En, om haer den dorſt te laven, na de verſche beken leyd:
Soo is oock de Heer mijn Hoeder. En om dat de Heer my hoed,
Sal voor 't lijf noch ſpijs ontbreken noch verquicking voor 't gemoed.
Lae ick, als een doolend ſchaapken, af-gegaen van 't rechte pad,
Ongewiſſe gangen dede en verkeerde wegen trad:

Bracht

Bracht hy als een trouwe Herder, bracht hy mijne voeten we'er
Op des levens rechte straten, om sijns Naems hoogwaerde eer.
2. Of ick schoon (gelijck een kudde die in doods perijckel staet,
En som-wijlen langs der heyde tot een prooy der wolven gaet)
Wand'len moest op sulcken wegen daer men eynd noch uyt-komst siet,
En geen mensch in 't nare doncker sich tot leyds-man aen en bied:
Ja in sulcke nooden raeckte daer de dood voor oogen stond,
En de Ziel by geene menschen hoop' van troost noch hulpe vond.

Noch en soud' ick niet vertsagen, nu gy helpt en by my zijt
Als een herder die sijn schapen trouw'lijck met sijn staf bevrijd.
3. Gy bereyd my voor de oogen van mijn vyand een bancket:
Daer so word my overvloedig alle spijse voor-gesct:
Daer so druypt mijn hooft van oly, en mijn beker vloeyt van wijn:
Dit vervult mijn geest met vreugde en mijns vyands hert met pijn.
All' de dagen die ick leve (en daer op vertrouw' ick my)
Blijst my Godes rijcke gunste en sijn milde goedheyd by.
All' de dagen die ick leve (des ben ick in 't hert gewis)
Sal ick blijven in de Wooning daer de Heer mijn God in is.

SANG: Esprit qui fais mouvoir mes nerfs & mes arteres.

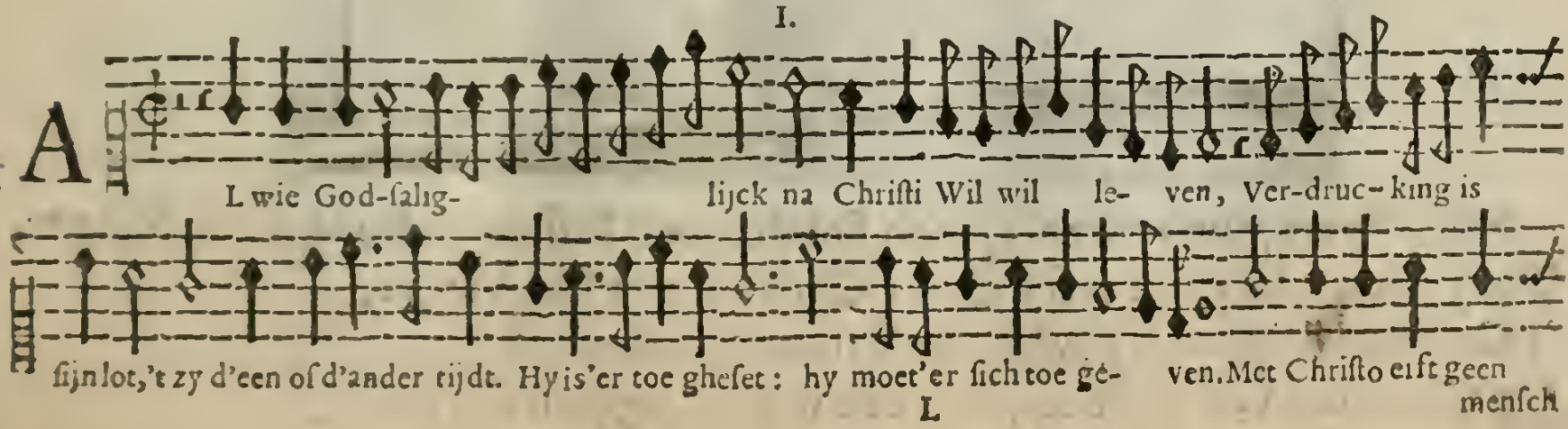

TOE-VERLAET DER RECHTVEERDIGEN

Onder 't Nieuwe Verbond.

Noch Peert, noch Sweert, noch Schilt, noch Pijl, noch Boog, noch Slinger,
Tot yemants leet, en raeckte oyt Chriſten met ſijn Vinger,
't Gemoed blijft vaſt geveſt, op 't onverganckelijck.
Op Chriſtum Godes Soon, in 't eeuwig vreugdich Rijck.

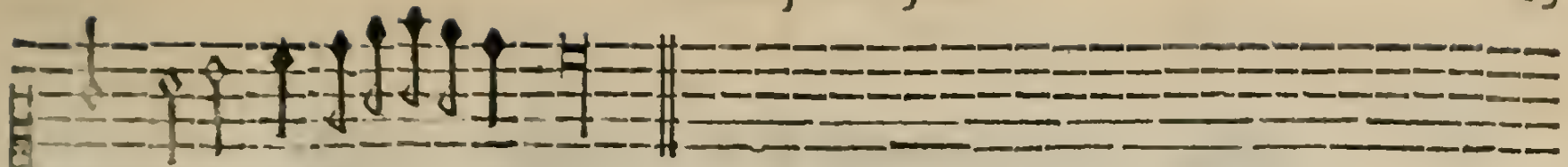

menſch, dan die eerſt met hem lijd.

2. Die lijd, ter-wijl hy lijd, lijckt hier voor 't oog onſalig;
Die hier onſalig is, heeft God niet tot ſijn ſtut.
't Beſluyt heeft waarheyds ſchijn, doch is onvaſt en dwalig:
Rom. 8. b. 28. b. 35. Wie God recht-lievigh lieft, heeft alle ramp te nut.

3. Al heeft de vrome menſch op Aerden alles tegen;
Al heeft de heel natuyr hem oorlog aen-geſeyt;
Al ſcheyd het al van hem: Deurt hy maer op Gods wegen,
't En is gheen blijck dat oyt Gods Liefde van hem ſcheyd.

Deut. 36. 4. 't Is waer, van dag tot dag (om wel-doens wil verſchoven)
Sleept hy ſijn dood; als 't ſchaap ter ſlacht-banck heen gebracht:
Deut. 37. In alles even-wel komt hy noch ſtaeg te boven
Door hem wiens liefd' in 't hert ſtort over-winnens kracht.

Rom. 5. b. 3. 4. 5. 7. Sijn kruys, daer roemt hy in: waer-om? hy weet dat Lijden
Geduld; Geduld Deugd-proef; Deugd-proef Heyls hope geeft.
Hy weet dat hy (met ſmaeck van Godes liefd' in 't ſtrijden,
Beſtort door Godes Geeſt) geen ijd'le hoop' en heeft.

2 Cor. 4. b. 17. 6. Het licht-heen-gaende kruys, (ſoo machtigh is de Waarheyd)
Hoe-wel 't in 's Werelts oog als Ellends-teycken leyd,
Werckt in 't God-deugdig hert een over-ſware Swaarheyd
En eeuwig-durend' wicht van Heyl en Heerlijckheyd.

SANG:

Als op 't voor-gaende.

Item:

O nacht jaloerſe nacht.

I I.

Rom. 5. b. 6. 7. 8. 9. 10. DE Geeſt en kan in kruys niet ongevoelijck weſen;
En nochtans, mids in pijn, maeckt hy dit wis beſluyt;
Dat wie de Hoochſte liefd' aen yemand heeft beweſen.
(Hoe 't gaen mach) nimmer-meer in minder liefde ſtuyt.

2. De alder-hoochſte liefd' die God oyt konde toonen,
Heeft hy vol-uyt getoont doe hy ſijn liefſte pand,
Sijn alder-waerdſten ſchat, ſijn hert-verkoren Sone,
Om ons, ter wreeder dood, gaf in der booſen hand.

3. Om ons heeft op-geweckt tot een Onſterff'lijck leven;
Aen ſijne rechter hand in Majeſteyt geſtelt;
In Hemel en op Aerd volkomen macht gegeven;

't Gewelt van hel en Dood gedaen in sijn geweld.
4. Die by soo stercken re'en Gods Zegel heeft verkregen,
Wat nood, al vind Natuyr by-wijlen 't kruys onsacht;
Rom. 8.v.18. 19.20. 21.22. 23. Al 't lijden deses tijds en is geen-sins te wegen
By 't Goed en Heerlijckheyd die na Gods kind'ren wacht,
5. By 't Goed en Heerlijckheyd; waer na sy die in hope
d'Ellend en ydelheyd hier onder-worpen zijn,
Met haer gedacht' en hert geduyrichlijcken loopen,
En suchten, als na 'teynd, van ongeval en pijn.
6. En suchten; recht gelijck de stomme domme dieren,
(Als voeldens' oock den last van d'Aerdsche ydelheyd)
Met uyt gereckten hals, na haer behoefte gieren
Door blinde drift en treck van haer natuyr geleyd.

SANG:

Geluckig wiens gemoed &c. *Pag.* 46.

III.

1 Joh. 3.v. 2. OGrootheyd van Gods Liefd' ! O ! vasten wijck der vromen,
Die tot de Deugd langs 't pad van Christi Wetten komen !
Sie, Godes Kind'ren, sie (op dat gy manlijck strijd)
Sie, en door-grond wat 't zy, Dat gy Gods Kind'ren zijt.
2. Hier draegt gy nu den Naem, en hebt ten deel het wesen
Van ware Kind'ren Gods; in rechte Godes vreese
Toont g' u God-aerdiglijck een eygen Godes Spruyt,
En druckt hier Gods natuyr in uwe daden uyt.
3. Maer als hy nu verschijnt die Doods geweld komt vellen;
Die, uyt Niet-wesendheyd, u 't wesen sal her-stellen
En trecken krachtelijck uyt 't eeuwig doods vergeet
Sult gy volmaeckte lijck het geen zijn dat gy heet.
4. Word hem met recht den Naem van Vader toe-geschreven
Die maer natuyrlijck teelt, doch 't wesen niet kan geven
Hoe billijcker dan dien, die machtelijck her-schept,
Van wien gy, op-geweckt, 't recht-levig Leven hebt?
5. Gelijck God noyt en sal, soo 'n kan hy oock niet sterven.
Dees Godlijck' eygenschap hebt gy te over-erven.
Eens heerelijck gemaeckt (ô ! diepe heyles grond)
Soo sal 't onmog'lijck zijn dat gy we'er sterven kond.
6. In wesen en natuyr (als gy sult in sijn Rijck zijn)
Sult gy den grooten God selfs wesentlijck gelijck zijn.
Het is en moet so zijn: de reden kan geen mis.
Want dan sult gy Hem sien, Hem sien, gelijck Hy is.
7. God wesentlijck te sien, en valt in geen natuyre
Dan die God-wesig is; die eeuwelijck kan duyren;
Van ver een and're stof gebout en toe-gericht
Dan al die wort aen-schouwt van 't Sterffelijck gesicht.
8. Die 't opperst' heeft beraeckt, en kan niet hooger stijgen.
Die door geseg verkleynt, doet meerder nut met swijgen.
Mijn penne isser uyt. O soeten toe-verlaet:
Geluckig, die u heeft; en wijs, die na u staet.

EEN

EEN NOODIG.

Neemt dit voor Martha, hier geſtelt by haren Heere,
Maria yv'rich om ſoo 't ſchijnt te redeneeren.
Siet Marthaes Commernis, en groote moey'lijckheen.
Maer wat was 's Meeſters les? Het noodig is maer een.

Brief aen N. N.

SANG: Geen ſmert en duert des menſchen ronden tijd.

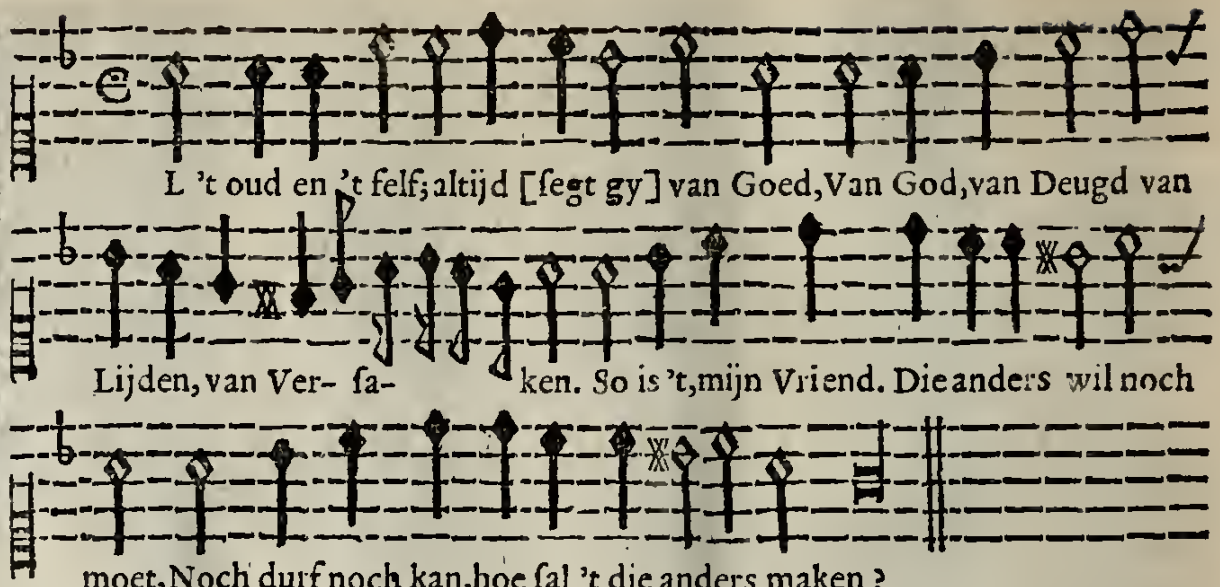

2. Mal, is bene'en; hooch, boven mijn verſtant;
Wer'lts, mach ick niet; diep, kan noch wil ick dichten.
Veel beter ſlecht en al-tijd Eender-hand,
Dan oyt door qua' Verſcheydenheyd t'ontſtichten.

3. Nu rijm ick recht, dan dwers; nu kort, dan lang;
Nu dus, dan ſoo; op alderhande wijſe;
Nu geef ick dees, dan-wé'er een ander ſang;
't Is and're ſaus, maer al de ſelve ſpijſe.

4. Die Een alleen voor d' Opper-noodig houd,
Wat luſt heeft die van Velen veel te quelen?
En wat kan 't ſcha'en, al teemtmen ſtaeg het Oud,
Als 't Oud alleen het eeuwig Nieu kan geven?

5. Wie reed't niet geern van 't geen uyt Sterflijckheyd
Alleen ons redt? wie leent niet graeg ſijn ooren?
Die Novt ſat denckt, en is noyt ſat geſeyt;
Die noyt ſat doet, en kan hem noyt ſat hooren.

6. Seer kort, mijn Vriend, en koſt'lijck is de Tijd.
Gods trou Geſant gebied hem uyt te koopen.
Die over-ſchied, hoe nutter dat m' hem ſlijt,
Hoe vaſter ſteun om Beter Tijd te hopen.

GOD-

GODDELIICK ONTSACH.

Uyt-breyding over Pſalm CXIV.

SANG:

Mijne Harp, bekleed met rouwe.

DOe Iſraël, na veel ſlavens, uyt Egypten ſchied,
En het edel huys van Iacob,, 't vreemde volck verliet,
Doe bleeck klaer dat God de Heere,, Iuda had beſint,
En Iſrael wou beheerſchen,, als ſijn waerde kind.

2. Als de Zee dit werck aen-ſchoude, deyldenſ' haer van een;
Als het de Iordane merckte,, vlood-ſe rug-waerts heen,
d' Hoog-getopte Bergen ſprongen,, als de ramm' in 't groen.
En de Heuvels als de lamm'ren,, in de weyden doen.

3. Wat was u, gy Zee, wat was u,, dat gy ſoo wech vlood?
En u, gy Iordane, dat gy,, tegen ſtroom op ſchoot?
Wat ſaegt gy, ô Bergen, dat gy,, ontſprongt op dat pas,
Even als de ſatte rammen,, ſpringen in het gras?

4. En gy Heuvels, dat gy huppeld',, als het jonge vee?
't Was de groote God van Iacob,, die d'Aerd beven de'e;
Dien de heel Natuyre dienen,, en ſteeds hooren moet;
Die een Rots wel kan doen worden,, tot een Water-vloed.

SANG: Madonna mia pietà.

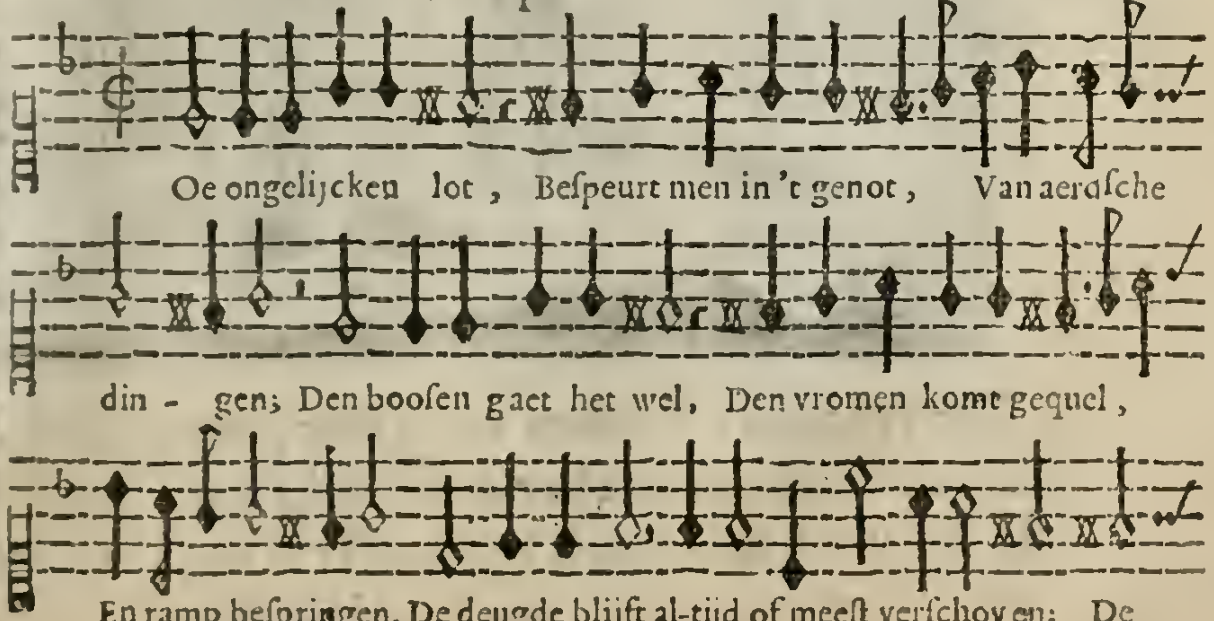

Man. Iach 3. v. 14 15. 16. 17. 18.

HEYL

HEYL VYT ONHEYL.

De vroomſte ſietmen veel, ſeer jammerlijck verdruct ;
En dat verdruckers, het verdrucken noch geluct ;
So dat verdructe noch verdruckers heyl aen bringen.
Wat iſt een wonder? wie begrijpt dees hooge dingen ?

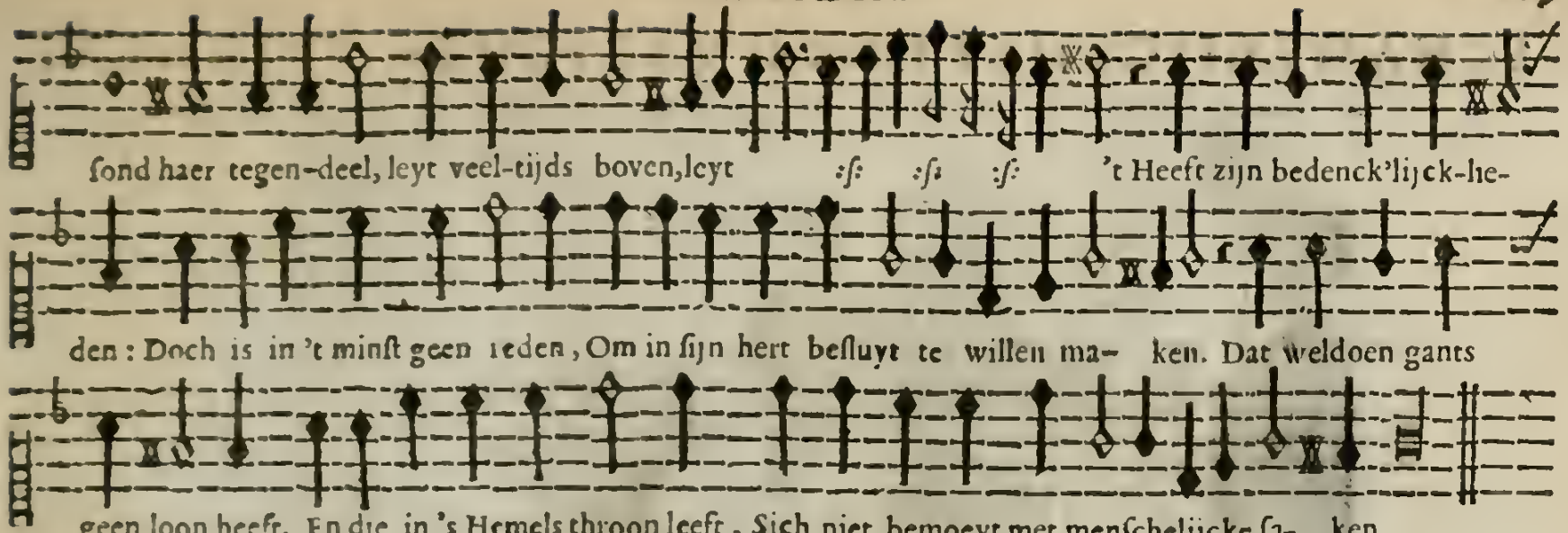

2. O neen: heel anders is 't
Dan 't blinde oordeel giſt
Door ſchijn, die mis leyd.
Soo gy 't beſluyt omkeert;
Vergeldings muſſen, leert
Vergeldings wiſheyd.
Kreeg Deugd ſteeds Aerdſchen loon,, ſoo mocht men vreeſen
Ofs' oock met Hemelſch loon,, gekroont ſal weſen.
Maer nu op 't Deugdig leven
Geen loon hier wort gegeven
Dan dien 't ſelfs heeft, door hoop' en ruſt'lijck noegen;
Soo mach en moet men ſluyten;
Dat God den Vromen, buyten
Dees ſnoode Aerd, een Beter wil toe-voegen.

3. De Sonde, 't hoochſte Quaed,
Is, in ſich ſelven, haet-
De Deugd gunſt-waerdig.
God in hem ſelven goed,
Blijft hem die Deugde doet,
Trou en rechtvaerdig.
Gelijckheyd in natuyr,, moet Liefde baren;
Op-rechte Liefd' baert luſt,, om ſich te paren
En ſteeds vereent te vinden
Met 't warelijck-beminde,
Om 't hoochſte Goed en liefde te doen ſmaken.
Laet God dan in dees tijden,
Om re'en, ſijn vrienden lijden;
Haer aert nochtans kan Liefde niet verſaken.

SCHADELIICKHEYT DER VALSCHER TONGEN.

Doeg d' Edomiters tong, in ſchallickheyt bedreven,
Coſt' vijf en tachtentich, geſallefden hun leven,
Een Abjathar alleen, geluckelijck ontquam.
Wat is de valſche Tong, een ſchaed'lijck Vier en Vlam.

SANG: Yets moet ick u Laura vragen

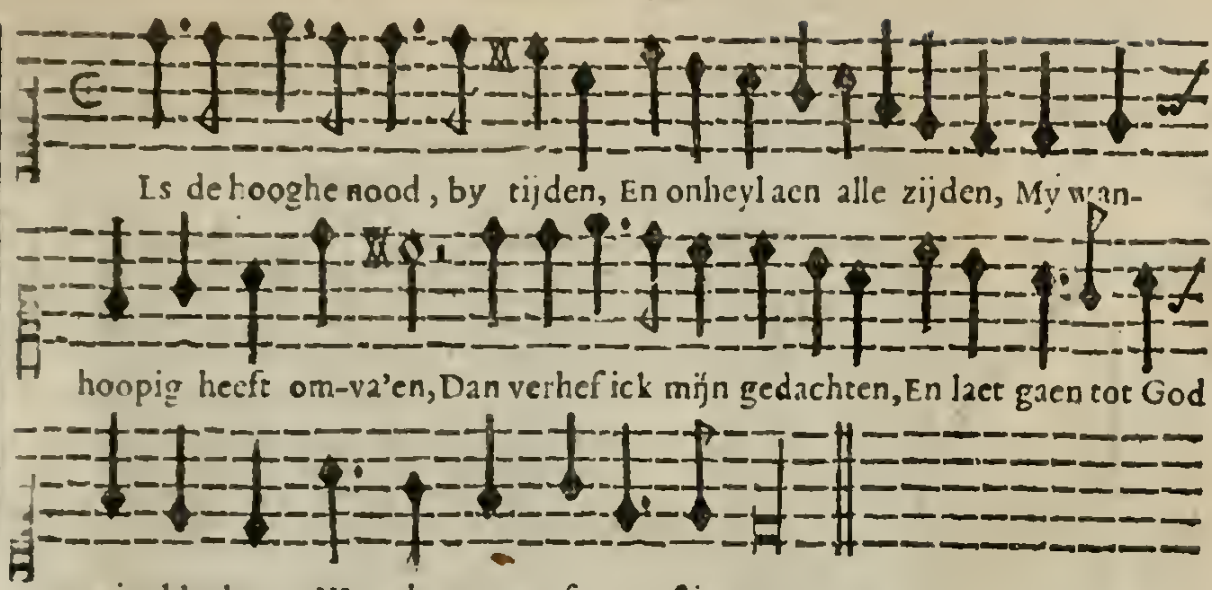

2. Heere weest met my te lijden,
En koom doch mijn Ziele vrijden
Van 't vergiff dat dood'lijck plaegt,
En een leugenaer, behendig,
(Schoon van buyren, vuyl inwendig)
In sijn valsche tonge draegt.
3. Kander yets soo grou'lijck wesen
Dat de valsche tong sal vreesen
Doo haer t'eken a'n te gaen?
Word ter yets soo quaed gevonden
Dat de boose leugen-monden
Niet stout-moedighlijck bestaen?
4. Scherpe pijlen, af-gevlogen
Van eens stercken Krijgs-mans boge,
Gaen soo niet door vleesch en bloed:
Pijlen met venijn bestreken,
Doen in 't Lijf geen sulcke steken
Als de tong wel in 't Gemoed.
5. 't Vuyr, als 't in jenever-boomen
Heeft de over-hand genomen
Door de krachten van sijn hit,
Kan 't licht al tot asch verteeren:
Maer noch kan 't soo seer niet deeren
Als een soo geringen lid.
6. Wee my! dat ick moet gaen dutten,
En een vreemd'ling in de hutten

Van Kedar en Meſech, zijn.
Dat ick by een volck moet blijven
't Welck ſich voed in twiſt en kijven.
Is mijn Ziel ſoo grooten pijn.
7. 't Hert wil my geen ruſte geven
Dat ick by een volck moet leven
Daer de Vrede word gehaet:
By een volck, dat, als mijn reden
Is van vriendſchap en van vrede
Dies te meer na oorlog ſtaet.

SANG:

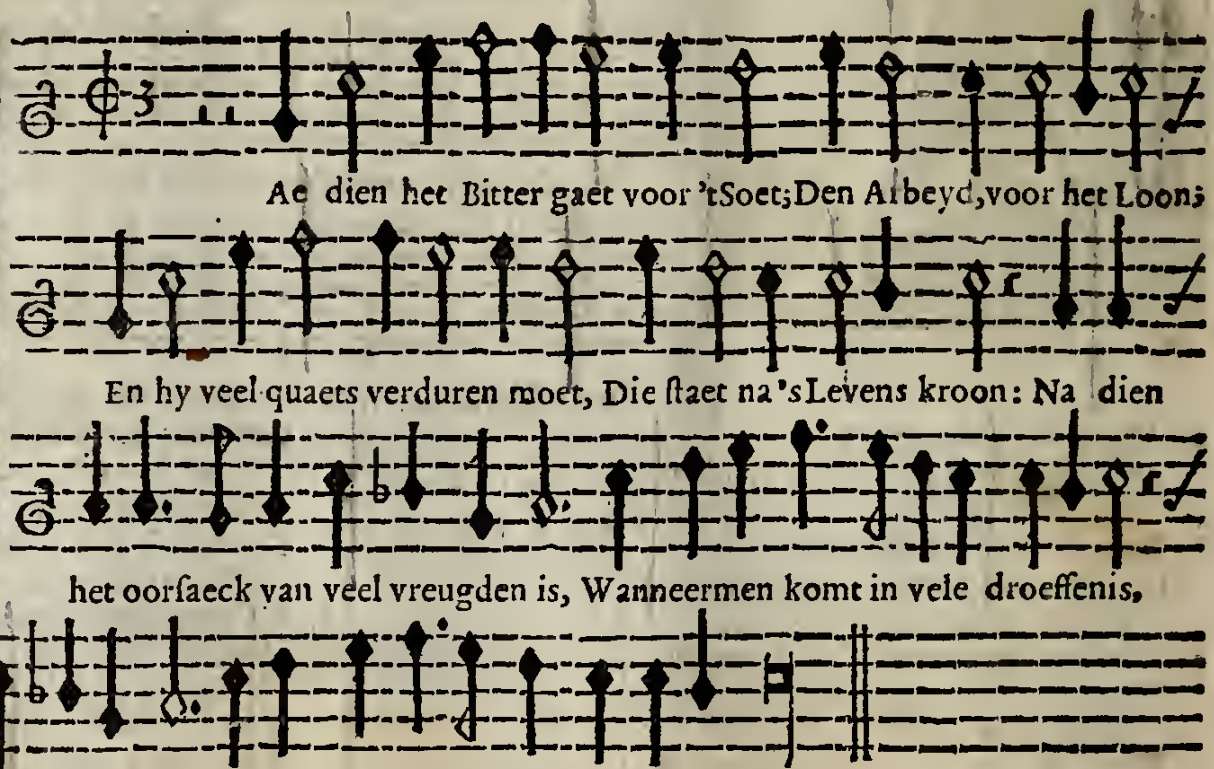

2. Soo danck ick, Heer, van herten dy
Dat gy my waerdig kent
Dat ick om uwen Name ly'
O! wel-kom wat gy ſend.

GEBED IN TEGENWOORDIG

En toekomstelijck lijden.

O! Heere Ieſu! hoe ging u die quáel ter Herten,
Hoe ſmerten u die ſmert, verr' boven alle ſmerten.
't Aenſtaende lijden, (u, bekent door Gods beſchicking)
Parſte u bloets drupp'len af. Ghy bad. God ſond verquicking.

't Is waer, 't en is noch maer een kleyn begin:
Doch, wilt gy, 'k wil dien weg oock verder in.
Maeck my, is 't uwe goedheyd aen-genaem,
Tot meerder waerdig, doch daer by bequaem.

2 Cor. 12. 9. 8. 9. 3. Als my som-tijds mijn eygen kracht
En 't swaerste kruys in-valt,
Een snellen angst schiet door 't gedacht
En 't bloed om 't hert, bestalt:
Maer als ick denck wat kracht uw kracht wel eer
In swacke menschen wracht, verquick ick we'er.
En als ick vind hoe trou gy zijt en goed,
Beschanst de Ziel haer we'er met nieuwen moed.

4. Noch leeft en werckt hy die de macht
Der duysternissen heeft:
Noch leeft en werckt gy oock, die kracht
Om over-winnen geeft.
Noch dorst hy, **Menschen-moorder**/al na bloed,
Noch blijft gy, **Mensch-behouder**/even goed;
Wat nood of ons een stercke Vyand moet't
Rom. 8. 9. 31. Als gy, veel stercker Vriend, ons hulpe doet?

5. Al moet men door den kruys-weg heen:
't Is hard, maer salig pad.
En beter, met Gods volck gele'en
Dan Sonden-nut gehad.
Al moet men uyt sijn land met schand en scha':
Deugds-loon en Gy volgt over al noch na.
('t Aerdsch Vader-land te missen, valt hem licht,
Die 't eeuwig Goed en U heeft in 't gesicht.)

6. Al vind de Deugd schier nieuwers heul,
En schijn-deugd 't volck verleyd:
Al is onwijsen ijver beul
Van Satans listigheyd:
Al word de Waerheyd, door een snoode list,
Verkettert, en voor leugen gevonnist:
Al opent sich een deur tot alle quaed:
't Kan al niet scha'en als gy ons niet verlaet.

7. Al krijgt de Satan, of sijn le'en,
In 't een of 't ander land,
't Verkeert-geleerde rot by een,
Stout op de aerdsche hand:
Al broeyt daer uyt een bloed-of Moord-placcaet:
't Kan al niet scha'en als 't maer de Ziel niet schaed;
't En schaed geen Ziel, wanneer-se stutzel heeft;
S'Heeft stuts genoeg, als Gy maer troost en geeft.

8. Hoop op uw hulp, is de Pilaer
Die 't herte in hope stijft.
'k Verwensch geen kruys, hoe groot en swaer,
Soo gy maer by en blijft.
Maeck dat de geest, die moed van verren geeft,
Na-by, de selve moed, en meerder heeft.
Geen nood te groot, soo gy maer mede gaet.
Geen leet te wreed, soo gy maer by en staet.

9. Vw Heyl'gen, op der Aerd verspreyd,
(Verspreyd, en niet bekend)
Weest die oock met u goedicheyd
Geduriglijck ontrent.
Blijft haer getrouwelijck in lijden by,
Op dat haer lijden niet vergeefs en zy:
Op dat haer lijden noyt en zy besmet
Met yet dat strij' met wel-verdragens Wet.

JOODSCHE BLIITSCHAP.

Iö, Triumph, Iö, Iö, was Jacobs Kind'ren ſingen,
Verloſt (door 'tMeyr) van ſlaverny, ſach men haer Vrolijck ſpringen,
Gods hand, en hulp, en woort, tot vreugt en voorſtand van haer allen,
Was dat elck Vyand moeſt (hoe groot) voor haer ter neder vallen.

Uyt-breyding over Pſalm CXXII.

SANG:.

I.

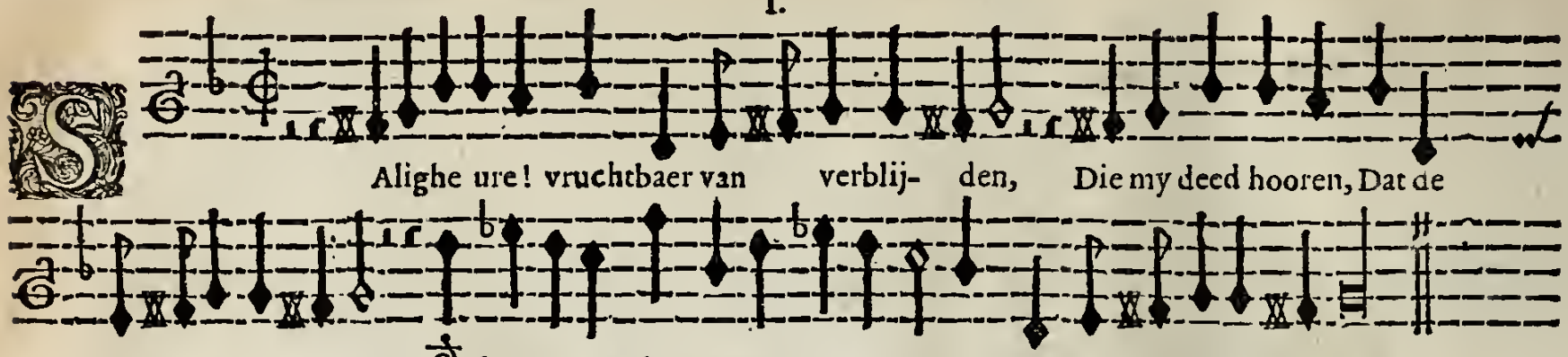

2. Dat ons de dagen weder ſullen keeren
Dat men ſal in-gaen in het Huys des Heeren,
En Salems muren met haer ſchoon gebouwen
Vreugdig aenſchouwen.

3. En onſe voeten op haere e'le ſtraten,
Haer hooge poorten vrolijck treden laten.
Een Stad een Stad is 't al van ouds geſtichtet,
En op-gerichtet:

4. En op-gerichtet voor Iſraëls Soonen
Om ſich daer binnen t'ſamen te vertoonen;
Om in Gods tempel eere te bewijſen
En God te prijſen:

5. God daer te dancken voor ſijn goede daden:
God daer te off'ren, om de Ziel t'ontladen
Van alle feylen door het gantſche leven
By haer bedreven.

6. Al die in Rechten hebben yet te hand'len.
Moeten na deſe groote Stadt toe wand'len:
Daer kan Iſraël ſteeds in alle ſaken
Aen vonnis raken.

7. Daer ſtaen de Throonen om Gods volck te richten
En alle twiſten onder haer te ſlichten,
Door Gods beſturing David in-gegeven
En ſijn na-neven.

8. E Dele Salem, ſchoonſte van de Steden,
'k Wenſch en her-wenſch u duyſent ſaligheden:
En die u minnen, bid ick dat de ſegen
Van God toe-regen.

9. Van herten gunn' ick dat uyt uw Palleyſen
De waerde Vrede nimmer en ver-reyſe,

Maer

Maer in 't bevangsel van uw hooge muren
Eeuwelijck dure.

10. Wat is de reden die my soo doet haken
Na uwen Vrede, wel-stand, en vermaken?
Die my doet hopen dat noyt ongelucken
U sullen drucken?

11. 't Is om mijn vrienden die ick heb daer binnen:
Die ick en die my weder-om beminnen:
Om menig Broeder, welckes herte 't mijn' is,
En 't mijne 't sijn' is.

12. Wat is de reden, dat ick gantsche nachten,
Geheele dagen, wensch in mijn gedachten
Dat gy noyt segen noch geluck moet derven,
Maer eeuwig erven?

13. Om dat de Heere, dien wy moeten poogen
Gods-dienstig t'eeren uyt als ons vermogen,
U tot sijn wooning (die gy steeds moet wesen)
Heeft uyt-gelesen.

Over Psalm CXXVI.

SANG: Te May als alle Vog'len singen.

II.

VVAt heeft ons hert een vreugd' ontfangen,
Doe Zion, die daer lag gevangen
In alsoo vreemde landen
Door hulp van onsen sterken God verlost is van haer banden!

2. Wy stonden tusschen hoop' en vreesen;
Het docht ons eenen droom te wesen;
Wy durfden nau verblijden,
Om dat wy soo heel onverwacht, geraeckten uyt ons lijden.

3. De traentjes van de wang genomen;
De lachjes in de mont gekomen;
Gods roem op onse tongen,
Gods eer door al ons snaren-spel, daer wy hem lof me'e songen.

4. Doe sprack het Heydensch volck, (verslagen
Door 't groote wonder dat-se sagen)
Ey! watte groote daden
Heeft haren God aen haer getoont! sy leven onbeladen.

5. Het Heydensch volck heeft recht gesproken,
Daer-om is ons nu 't hert ont-loken,
De keeltjes quinckeleeren,
Vermengt met onses Harps geklanck, een eeuwig lof des Heeren.

6. Groot is ons vreugd, schoon staen ons saken:
Gy Heere, kont-se grooter maken
Soo gy van slavernijen
De rest van u gevangen volck, genadig wilt bevrijen.

7. Op dat-se dicht de wegen vullen
Wanneer-se t'huys-waert komen sullen,
Gelijck de snelle beken,
Gedreven door den Zuyden-wind, met kracht in 't land in-breken:

8. Wanneer-se, door 't geweldig drijven,
Niet binnen d'oevers konnen blijven,
Noch haren loop betemmen,
Maer Ackers, veld', al wat'er is, met baren overswemmen.

9. Die 't edel zaet moet gaen betrouwen
In ongelegene lau-douwen,
Schier ſonder hoop' van vruchten,
Sijn hert is hem ſo ſeer belaen, men hoort hem dick-wils ſuchten.
10. Maer eer yet lang ſoo krijgt het ſegen
Door eenen milden Somer-regen;
De ſoete windjes waeyen:
Dan komt hy dubbelt in de vreugd, met blijſchap gaet hy maeyen.
11. Doe wy, ver van ons Vader-erven,
In vreemde landen moeſten ſwerven,
Lag onſe moet ter neder: (der;
Maer nu wy 't ſoete Vader-land betreden, komt hy we-

SANG:

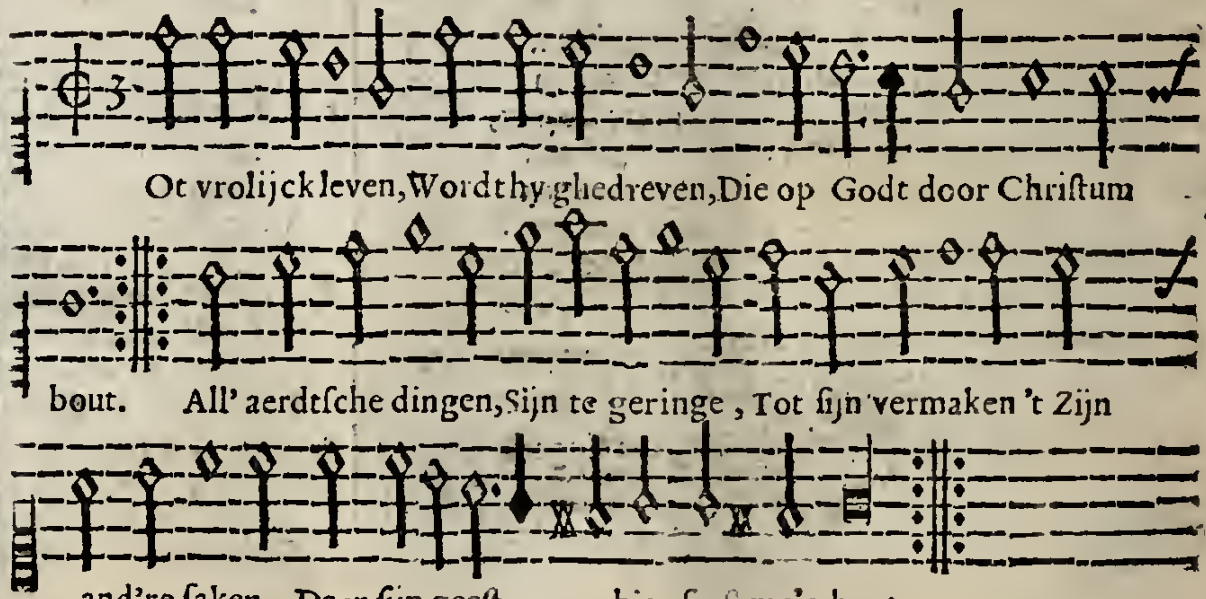

Phil. 4. v. 4.

8. Tot allen tijde
Te weſen blijde
Is hem uyt Gods mondt geboo'n.
Lijckt hy uyt-wendig
Voor 't oog ellendig:
't Onduerſaem ſtrijden
Is 't hert geen lijden,
Door de hoop' van 't heerlijck loon.
3. Sijns herten oogen,
Van d' Aerd getoogen,

CHRISTELIICKE BLIITSCHAP.

Io, Triumph, Iö, was aller Chriſt'nen ſingen:
Na dat 's hun vrede Vorſt aen 't hout des Cruys op-hingen,
Want Cruys, noch Graf, noch Doot, noch Hel, kond hem verkloecken,
Hy quam zyn Jong'ren by, om 't doolend' Schaep te ſoecken.

En ten Hemel op-gevoert,
Sien en bevatten
Al daer de ſchatten
Van roeſt en motten,
Verderf en rotten
Eeuwelijck onaen-geroert:
4. Waer op en over
Geen dief, geen roover,
Lange tijd noch ſpijt noch nijd,
Geſach of kracht heeft,
Geweld of macht heeft;
Noyt kan ontwenden,
Noyt kan doen enden
Salig die alſoo verblijd.
5. Dat 's vreugd die grond heeft,
Die hert en mond geeft
Vrolijck denck-en ſprake-ſtof:
Mids in de wolven,
Vervolgings golven,
Benautheyds klippen,
Houd ſy de lippen
Stadig vol van Godes lof.
6. Waer Schat, waer hert is:
Waer God, geen ſmert is,
Maer de vol 't van alle vreugd:
Waer Deugd, waer God is:
Waer Gods gebod is,
En hert en oor leyd
Soo 't Chriſtus voor-leyd,
Daer 's de God ver-eyſchte Deughd.

SANG:

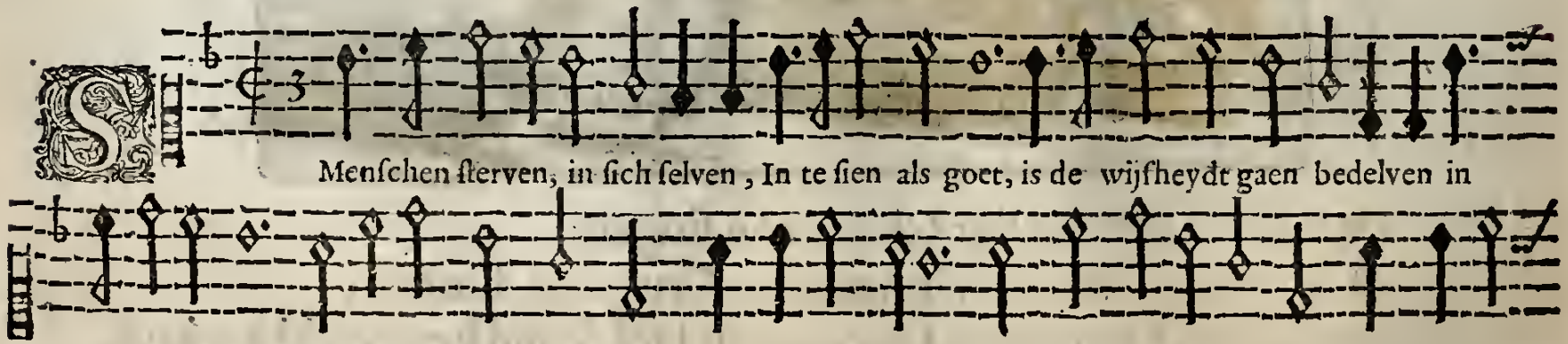

ligs

AENMERCKING DES DOODS.

Wat is de Dood, als Dood, en een gantſch nietigh weſen,
Een levende Hont, wort voor een doode Leeuw gepreſen.
't Geen op d'aen-merckinge, des Doods, hier wort verclaert,
Is na mijn oordeel ſchoon, en dobbel leſens waert.

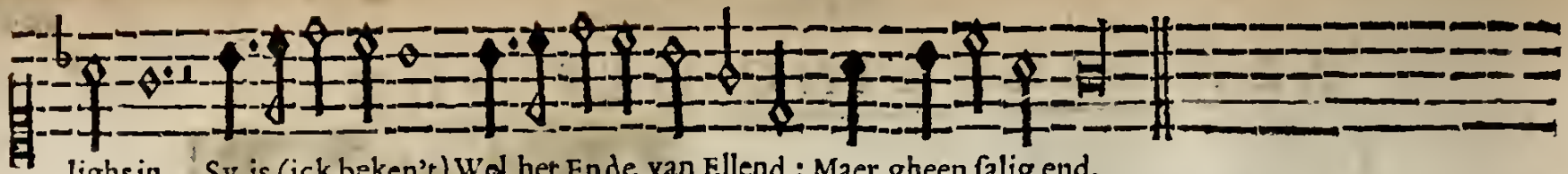

lighs in. Sy is (ick beken't) Wel het Ende van Ellend : Maer gheen salig end.

2. Heyl te hebben, kan niet wesen
Sonder heyls geniet.
In 't uyt-wesig doode wesen
Wie geniet daer yet ?
Het Leven is de grond
Van Genietenis,
Doch daer noyt heyl nyt stond
Waer geen Weten is.
In Heyl of Heyls schijn,
Moet van lust of van on-pijn
Waen of Weten zijn.

3. In de Dood en is geen Weten :
(Na de Wijs' ons seyd)
't Dood sijn selfs, dan Rust te heeten,
Is groot onbescheyd.
Des menschen Slaep ('t is waer)
Draegt den name me'e
Van Rust, en nochtans daer
Heeft geen Wetenste'e
Maer door-grond de re'en :
't Slapen waer geen Rust (ô neen)
Waer 't geheel alleen.

4. Volgden op den Slaep geen Waken,
Soo waer Slaep geen Rust :
Maer nu is 't natuyrs vermaken
En begeerde lust,
Om dat de mensch, versterckt
En verquickt in le'en,
Des rustens vruchten merckt
Als de Slaep is heen.
Maer des doodes staet
Die gants geen genot en laet,
(Ver van Rust) is quaed.

5. Eenen Hond (soo seyd de Wijse)
Die noch is en leeft,
Is meer dan een Leeu te prijsen
Die geen leven heeft.
Den Dood, blood in-gesien
Sonder anders meer,
Rust noemen, lijckt mis-schien,
Maer 's geen wijse leer.
Die'r Soo na verlangt,
Is als die 't hert aen yet hangt
't Welck hy noyt ontfangt.

6. Dit 's een klaer en naeckte sake,
Die elck vaten kan.
Waer van daen nochtans het haken
In schier yeder man,
Om eere, naem, en lof
t'Hebben na den dood ?
Recht of het doode stof
Yets daer van genoot ;

Recht

Reecht als bracht een woort
Daer men noyt den wind van hoort,
Heyl en vreugde voort.
7. 'tIs of over-botte botheyd;
Of, kan 't niet geſchie'n
Dat een menſch, niet heel in ſotheyd,
Niet ſou' beter ſien;

Soo moet'et zijn om dat
d'Onverganck'lijckheyd,
Natuyrs begeertſten ſchat,
Soo haer glans verſpreyd
Dat de Menſch (ſchoon blind
Op het pad waer langs m' haer vind)
Selfs haer ſchadu mint.

VOOR-SCHADUWING VAN 'tRIICK CHRISTI.

Uyt-breyding over Pſalm XLV.

SANG:

I.

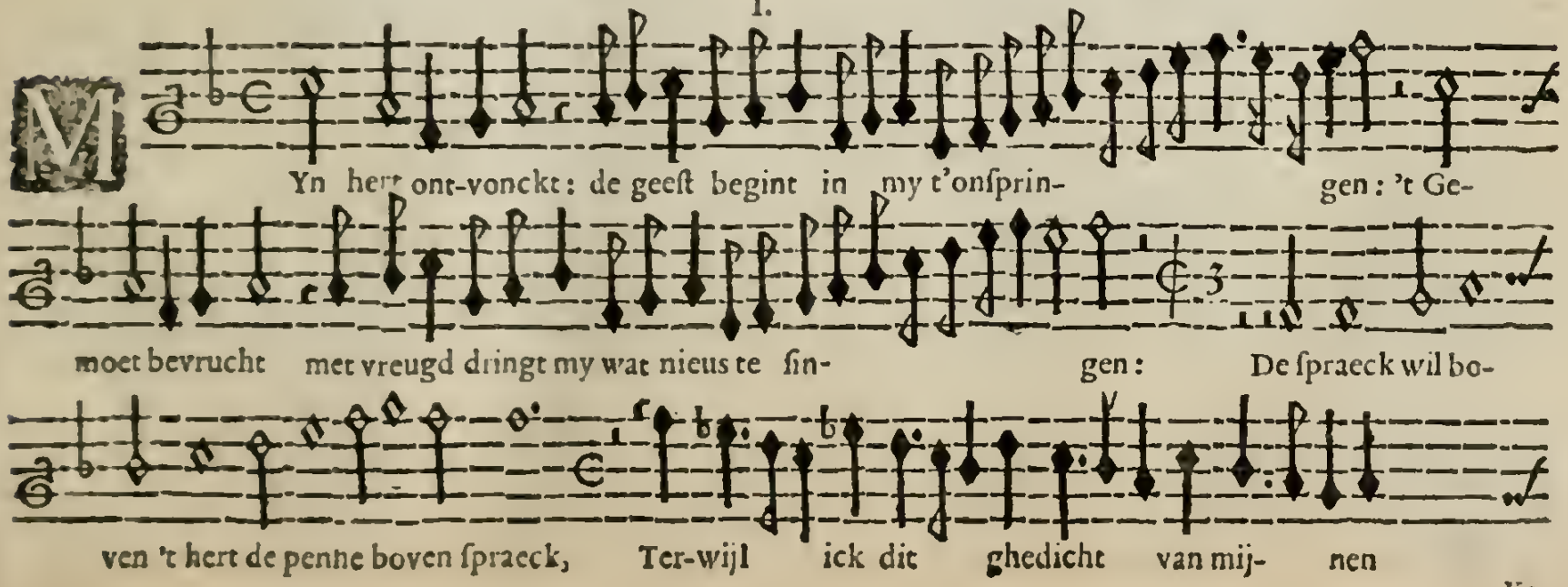

Ko-

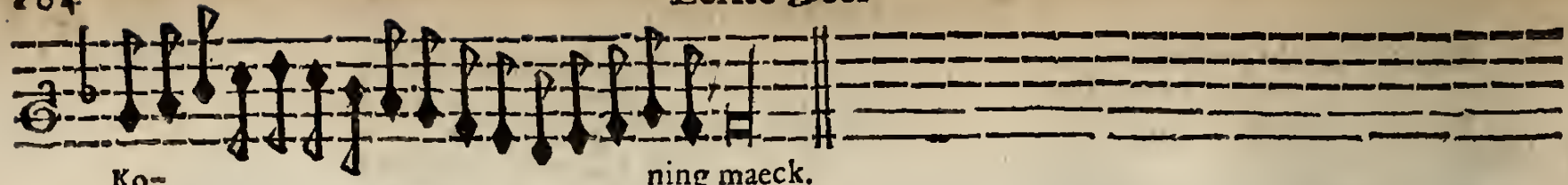

Ko- ning maeck.

2. O gy by wien geen menſch in ſchoon 't en lief-getal-
licheyd
Te vergelijcken is; wiens tong, door haer bevallicheyd,
Der menſchen herten treckt; waer door 't gebeurt
dat ghy
Gods ſegen-rijcke gunſt al-tijd hebt op uw' zy:
3. Wel aen, kloeck-moedig Held, gereet tot ſware wegen,
Voeg aen u ſtercke zy den Koninglijcken Degen.
't Geluck zy uw geley: treck heen, manhaftig Vorſt,
En toon uw we'er-party een ontvertſaegde borſt.
4. Treck heen: en laet al-tijd Gerechticheyt en waarheyt
Uw's wagens toomen zijn: ſoo krijgt uw naem een
klaerheyt.
En uwe rechter-hand, in 't ſtrijden noyt ſoo koen,
Sal wonder om end' om, in vreemde landen doen.
5. Durf yemand tegen u ten ſtrijde ſich verheffen:
Met uw raeck-rijck geſchut ſult gy hem 'therte treffen;
De trotze volcken oock doen ſincken haren moed,
En, onder u gebracht, doen vallen u te voet.
6. Een Rijck wiens vaſten throon gedurig blijven ſtaen ſal;
Een Rijck dat nimmermeer verſwacken noch vergaen
ſal [draegt:
Is 't Rijck waer van dat ghy de kroon en ſcepter
Een Rijck dat billijck is, en daer-om God behaegt.
7. Met vreugden-ſalf heeft God u aenſchijn over-goten,
En hooger u bemint dan al u met-genoten,
Om dat gy boven Goed of eenig Aerdſche ſchat,
Gelijck gy onrecht haet, het recht hebt liefgehad.
8. Dies is 't uw volck een vreugd, wanneer gy, als een Ko-
ning, [ning,
Te voor-ſchijn komt ghetre'en uyt uw yvoiren woo-
En een uyt-heemſche lucht al-om uyt uw gewaed,
Als reuck van Aloës en Myrrh', ten neuſ' in-gaet.
9. Dies is 't uw volc een vreugd en luſtig om aenſchouwē,
Wanneer men, achter dy by dyne ſtaet-jonck-vrouwen,
In 't braef gheſelſchap ſiet veel Konings dochters
Die met eer-biedicheyd u ten gebode ſtaen. [gaen.
10. De Koningin uw Bruyt (wiens hayr met gout door-
ſtraelt is,
Met enckel dierbaer goud dat van Ophir gehaelt is;
Die klaer van goude gaet, en in al haer geſiny'
Van fijnen goude blinckt) ſtaet u ter rechter zy'.
11. MAer gy ô Koningin, merck op en leen uw ooren,
Om met bedaerden ſin mijn reden aen te hoorē.
Vergeet uws vaders huys, u maegſchap van nu aen:
De Koning moet alleen in uw gedachten ſtaen.
12. Gun hem alleen het oog, geef hem alleen de ſinnen:
Soo ſal uw ſchoon gedaent hem nooden tot u minne
En trecken oog en heert. Wel op, bewijs hem eer,
En buyg dy onder hem Hy is, Hy is uw Heer.
13. De Koningin van Zor, die goud-en water-rijck is,
Wien geen nabuerig vorſt in macht en pracht gelijck is
Sal u geſchencken doen van purpur en van goud:
Geſchencken die elck acht en hoog in waerden houd.

14. De

14. De Magtig' onder 't volck, die [dus] voor niemand wijcken, [ken.
Die ſullen me'e door be'e haer ned'rig hert doen blijc-
Maer ſie, ô Koning ſie: uw Bruyt eens Konings kint,
Is ſchoon, ja over-ſchoon, in al wat m' aen haer vint.

15. Schoon is haer lijf-cieraet; noch ſchoonder hare leden;
Noch ſchoonder haer gemoed, de woonſte'e van goe zeden.
Al gaet-ſe in haer goud, al zijn de leden fris:
So ſchoon is 't buytenſt niet als wel 't inwendig is.

16. Met kleed'ren die de naeld bevalliglijck door-dwaelt heeft,
En een geleerde hand met zyd' en goud bemaelt heeft,
Isz' aen-gedaen, die nu, als Bruyt en Koningin,
Met haren Ioff'ren ſleyp geleydt word tot u in.

17. Een blijde wel-koms-roep, een vreugdelijck gemommel,
Een vrolijck hand-geſlag, een aen-genaem gedommel
Ver-vult al-om de lucht, ter-wijl ſy, ſelfs verblijd,
Met haren ſchoonen ſtaet na 's Konings huys toe rijd.

18. EN op dat u, ô Maegd, geen teederlijck veerlangn
Na die u naeſt beſtaen, het herte oyt bevangen
Sult gy, in plaets van haer, haeſt ſien van u' geſlacht,
't Welck 't heele Aerden-rond ſal hebbē in ſijn macht.

19. Hier tuſſchen ſal u lof niet ongeweten blijven:
Mijn tonge, met haer tael; mijn penne, door haer ſchrijven,
Sal u, van tijd tot tijd, door yders mont doen gaen,
En in elcks hert, met danck, uw heugeniſſe ſtaen.

Over Pſalm CX.

SANG:

I I.

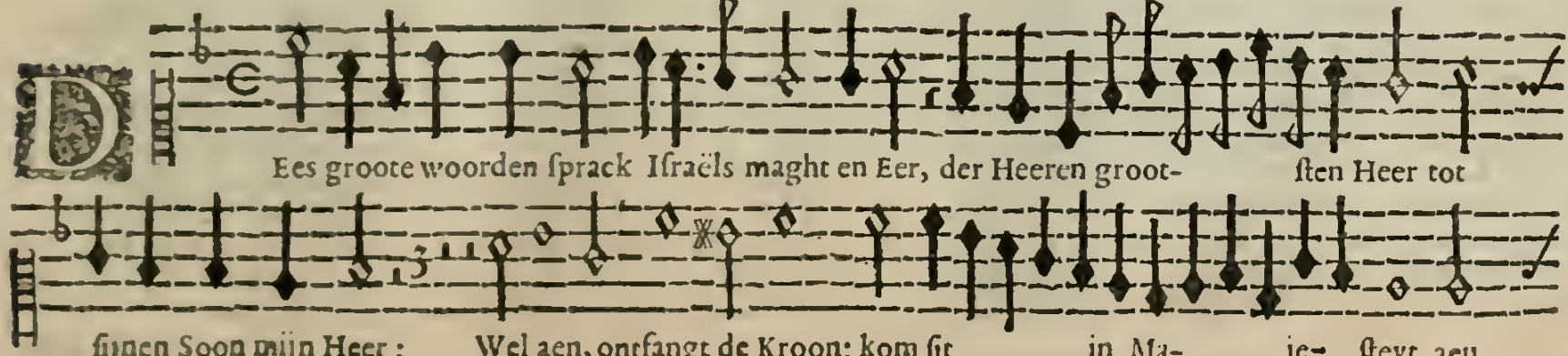

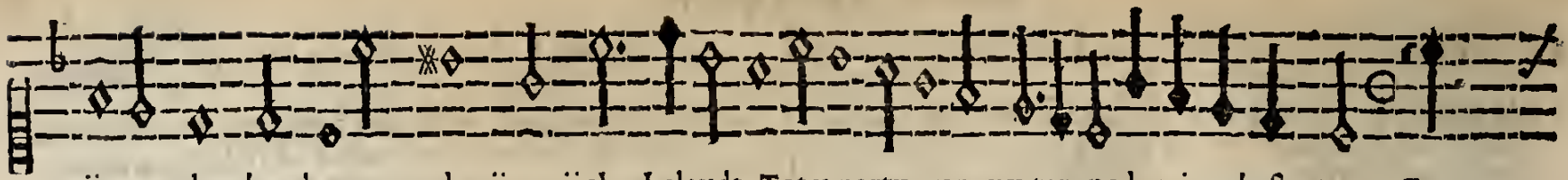

mijne rechterhand aen-vaerd mijns rijcks beleydt, Tot u party van my ter neder is gheſtort, En

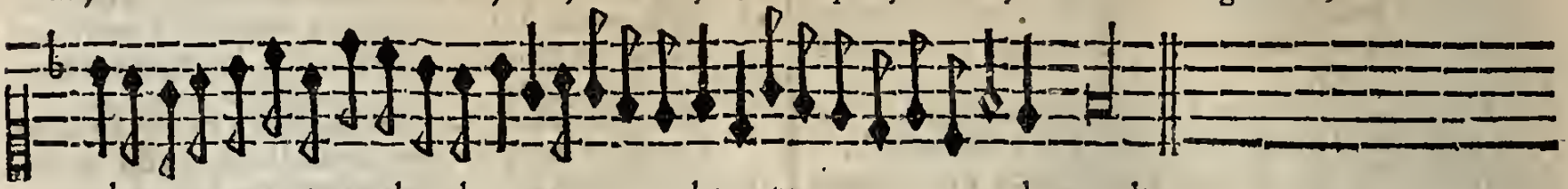

als een voe- te- banck van u be- tre- den wordt.

2. Uyt had hy. Maer ô gy mijn Heer, des Heeren Soon,
Uyt Zion daelt tot u de glory van uw kroon:
Uyt Zion ſal dijn God de macht van uw Gebied
Doen reycken waer de Sonn' haer held're ſtralen ſchiet;
Dat gy het volck beheerſcht, en 't muytig hert ſoo wint
Dat elck ſich willig buyg, op-recht met u geſint.
3. Wanneer gy dan we'er-om ſult komen van den tocht,
En 't mannelijcke ſwaert verwinning heeft gewrocht,
Sal 't heyr, van bend aen bend, vercierlijck in 't gewaed,
Met u haer Opper-hooft, in ſchoonen pracht en ſtaet,
Na Gods geheyligt Huys eenſ-gangs de voeten ſpoen,
En u, haer Sterckt en Raed, al-daer haer offer doen.
4. Daer (door 's Gelucks toe-lach, verheven in den geeſt)
Word haer de blijde dag een luſtig Sege-feeſt.
Des Hemels klare dauw, vroeg in den dage-raet.
Wanneer de goude Son noch dicht by d'Aerde gaet,
Beſwemt het teere kruyd met ſoo veel dropjes niet,
Gelijck men dicht tot u het volck toe-vloeyen ſiet:
5. Toe-vloeyen ſiet van Weſt, toevloeyen ſiet van Ooſt,
Van Zuyden en van Noord, als tot ſijns herten trooſt;
Vol eere, vrees en dienſt. En dit is 't noch niet al:
God heeft een eed gedaen: (die noyt verbreken ſal)
Dat gy, dat gy, mijn Heer, dat gy Groot-prieſter zijt
Als Melchiſedech was, Groot-prieſter voor al-tijd.
6. Hy die dit ſwoer, ſal ſteeds ter rechter-hand u ſtaen;
Oock menig Dwinge-land in ſijnen toorn verſlaen;
En doen het heydenſch volck ſijn ſtrenge oordeel ſien:
Een vreeſſelijcken ſlag ſal onder haer geſchie'n.
En die hooch in gebied, als Goden ſijn geſtelt,
Sal hy bevinden doen ſijns ſtercken arms geweld.
7. En als de tijd nu port dat dit moet ſijn gedaen,
Sal hy ſoo grooten ſaeck niet traegelijck aen-gaen:
Maer als een onverſchrickt en moedig oorlogs-held,
(Die ſijns vyands ſlag-oord, dat nu vaſt ruymt het velt,
Snel op de hielen is, en 't lachend' Luck aen-vat)
Door 't heftig na-gejaeg ten laetſten af-gemat:

8. Uyt

8. Uyt d'een of d'ander beeck, gevonden by geval,
De hit van ſijnen dorſt met haeſt gaen leſchen ſal:
Alſoo wil oock de Heer, de Heer in 't ſtrijden ſterck,
Geſwind en vuyrig zijn in dit ſoo grooten werck.
Dies hy oock, na den ſlag, van ſlaen en ſtrijden moe'.
Het triumphante hooft heeft na de ſterren toe.

SANG: Bruyn verwe word gepreſen,

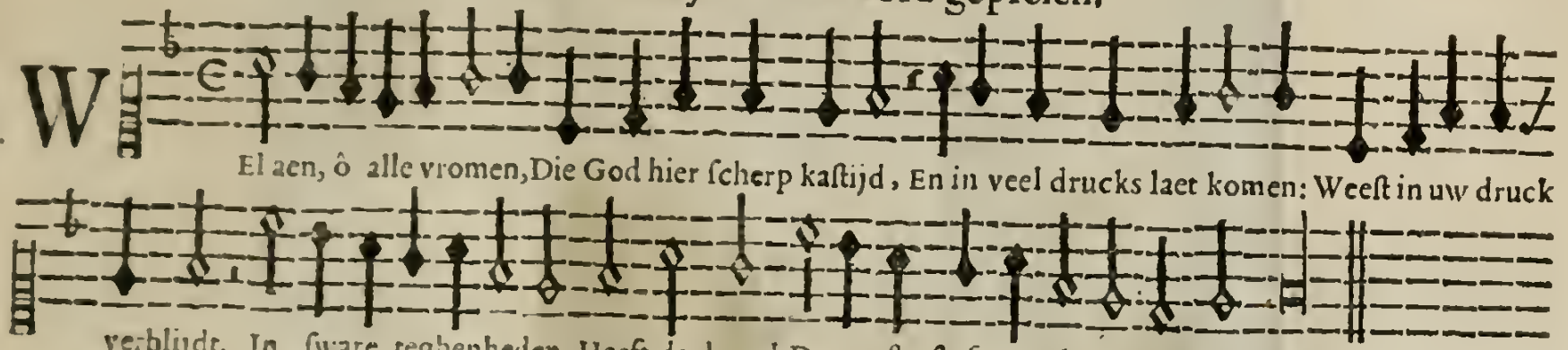

Wel aen, ô alle vromen, Die God hier ſcherp kaſtijd, En in veel drucks laet komen: Weeſt in uw druck verblijdt. In ſware teghenheden, Heeft de deugd, De meeſte ſtof en reden, Van veel vreugd.

2. 't Is niet uyt haet of tooren
Als u Gods hand komt ſlaen,
Maer dat gy niet verloren
Soud met de Werelt gaen.
't Geen Booſen dijd tot plage,
't Selve ding
Is u, kont gy 't wel dragen
Segening.

3. Gods tucht-roe' doet u weten
Dat hy u noch bemint,
En niet en heeft vergeten,
Maer noch houd voor ſijn kind.
Geen Vader na den vleyſche,
(Draegt hy ſucht)
Die, als 't de nood ſal eyſchen,
't Kind niet tucht't.

4. Een vleeſchelijcke Vader
Kaſtijd na fantaſy;
Op dat hy 't kind van quader,
Door vroege tucht, bevry:
Maer God die in geen ſaken
Oyt gaet mis,
Wilt ons door tucht ſoo maken
Als hy is.

5. **Aen-vechting** baert op-merckers;
Op-mercken maeckt bequaem
Tot Deugd en heyl'ge wercken;
Deugd / by God aen-genaem.

KASTIIDINGS SALIGHEYT.

Vreeſt yemant God, die lieft zyn tucht en zyn beſoecking.
Jobs en Mannaſſes tijt-genooten gantſch verleyt,
Die nament qualijck op, en hieldent een vervloecking,
Tot hun de uytkomſt leerd', Caſtijdings Saligheyt.

Onmackelijck, doch veylig
Gaen, leert hy
Die wil dat yeder heylig,
Als Hy, zy.
6. Veel Soets na weynig Galle,
Wat nood als 't ſoo behoeft?
Gods kind'ren hebben alle
Van deſen kelck geproeft.
Liet God ons ſonder lijden
Staeg in g'luck:
Geen ſtoff' waert van verblijden,
Maer van druck.
7. Ontbeert men hier het gene
Dat noyt kind Gods ontbeert:
Licht miſt-men, na, met eenen
Sijn hoochſte Ziel-begeert'.
Soo ſcherpe tucht of hinder
Noyt voor-viel,
't Waer klaer dat God voor Kinder
Ons niet hiel'.
8. 's Vleeſchs voor-ſpoed is een ſegen,
Maer ſulck niet als gy wacht,
En meeſt van die verkregen
Die God voor Baſtert acht.
Wie op verganck'lijckheden
't Hert noch veſt't
Schijnt niet genoeg te vreden
Met het Beſt.
9. Flau dan in geen kaſtijding;
Beſcheld of laeckſe niet.
Maeck oock geen keur in lijding;
Neem ſo als 't God u bied.
Hem maet te willen ſtellen,
Acht God quaed.
En waer toe 't ſondig quellen
Dat niet baet?
10. In reyn Geloof op Aerden
Als vreemd'ling heen te gaen,
Is hooch by God in waerden
En een groot werck gedaen:
Dies is 't ſom-wijl van nooden
Dat God dael
En 't hert al zijn By-Goden
Gants ont-hael.
11. Daer ſal ſoo licht yet ſchuylen
Daer ſich noch 't Vleeſch me'e ſtut
En 't hert door kan vervuylen:
Dies is de ſuyv'ring nut.
Licht deed' men 't onkruyt ſterven
Soo men 't ſach;
En Liefd' komt door Liefs derven
Aen den dag.
12. All' Aerdſche trooſt moet henen;
(Qua' toe-verlaet baert ſmert)
God wil en moet alleene
Een God zijn in uw hert.
Des menſchen trooſt op 't Sticht'lijck,
('t Zy hoe kleen)
Weert hy-ſe niet; kan licht'lijck
Van God ſche'en.
13. Wil God u niets hier laten:
Weeſt willig en bereyt:

De droeff'nis heeft een mate,
Maer niet de Lijdſaemheyd.
Vol-maeckt moet haer werck weſen
Gants end' al,
Soo ſy van God vol-preſen
Worden ſal.

14. Kort is de pijn en 't ſuchten,
(Want 't leven ſelfs is kort)
Maer lang en ſoet de vruchte
Die ons daer door geword.
Betruurt dan hier geen Truren.
Sal 't wel zijn:
't Geduld moet ſoo lang duren.
Als de pijn.

SANG: C. Pypers Pavane.

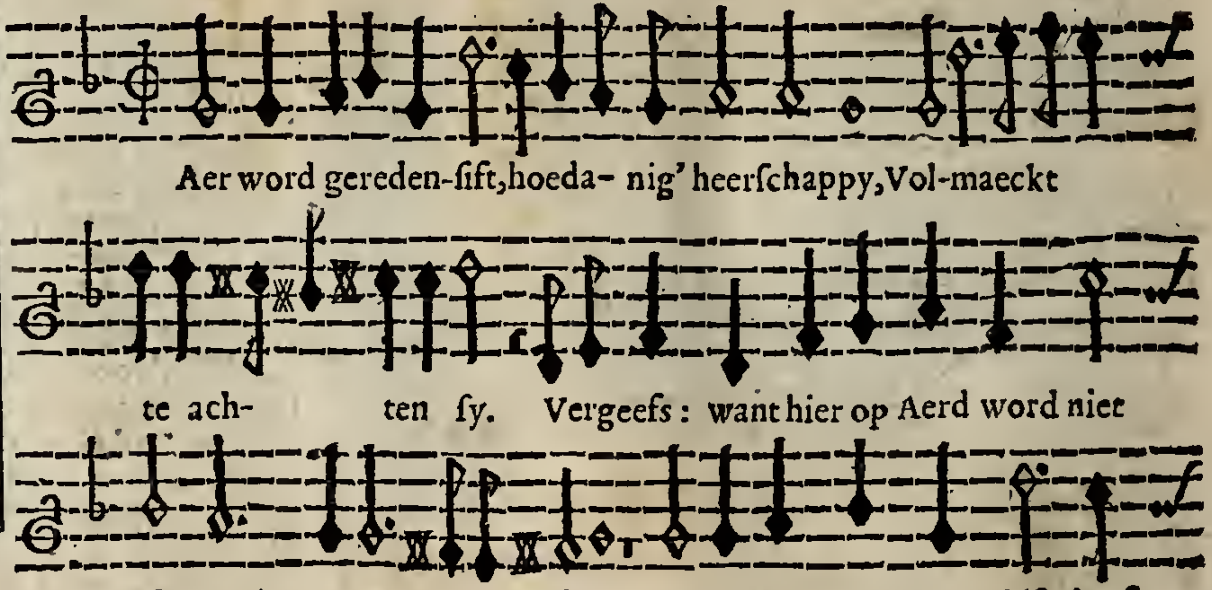

niet

VAN VOL-MAECKTE REGERING.

Wat was 't een Heer'lijck werck, als ware wijsheydt voerde,
Den Scepter in 't gerecht, waer veel in twijffel hangt,
En giften, gunst gehuer, voor-oordeel 'tbreyn ontroerde:
Siet hoe de Moeder, na recht vonnis hier verlangt.

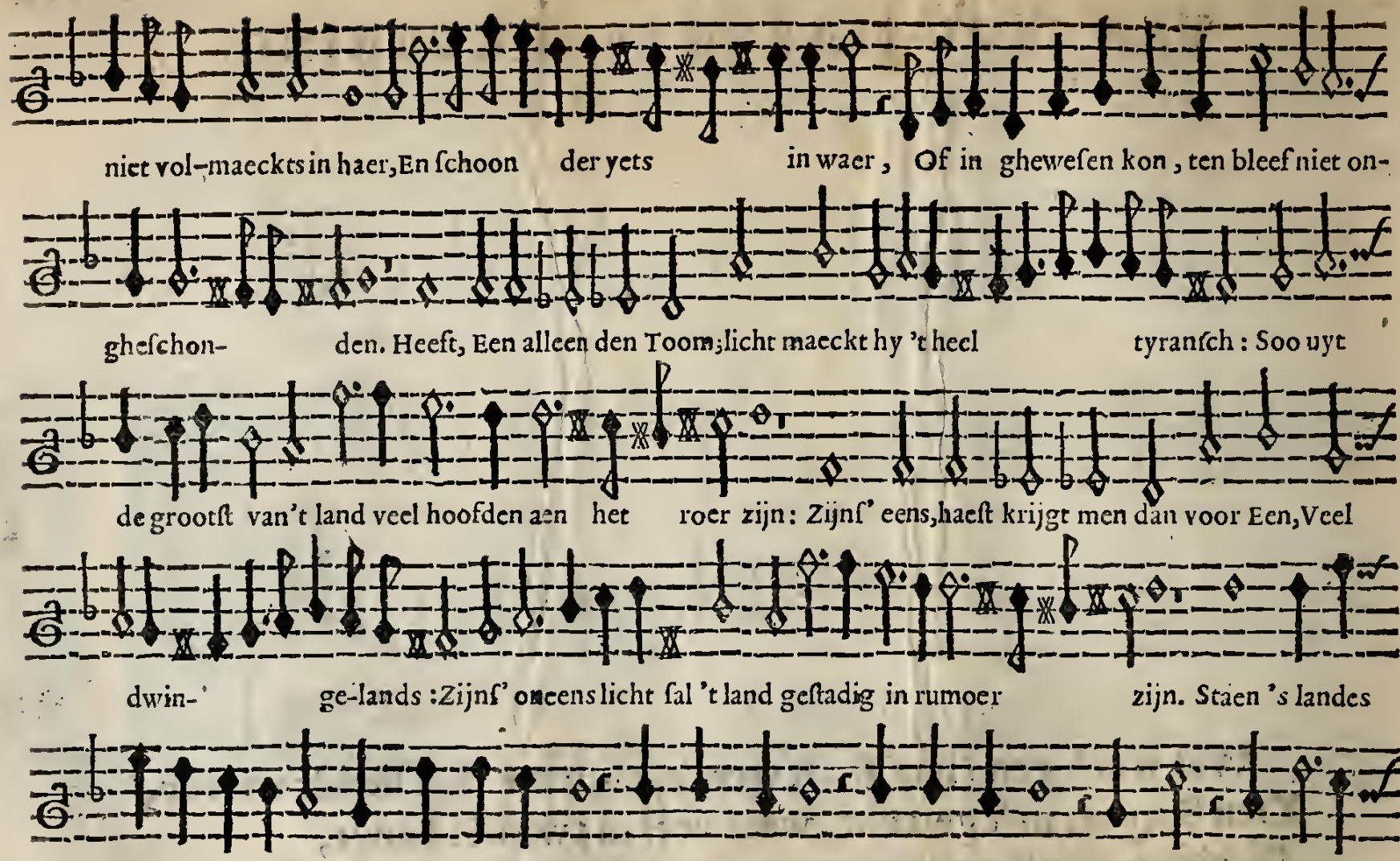
niet vol-maeckts in haer, En ſchoon der yets in waer, Of in gheweſen kon, ten bleef niet on-
gheſchon- den. Heeft, Een alleen den Toom; licht maeckt hy 't heel tyranſch: Soo uyt
de grootſt van't land veel hoofden aen het roer zijn: Zijnſ' eens, haeſt krijgt men dan voor Een, Veel
dwin-' ge-lands: Zijnſ' oneens licht ſal 't land geſtadig in rumoer zijn. Staen 's landes
ſaken by de Menigt': Hoe grooter, Hoop Hoe quader koop. Elck loopt ſijn loop. Elck tracht en jacht

na

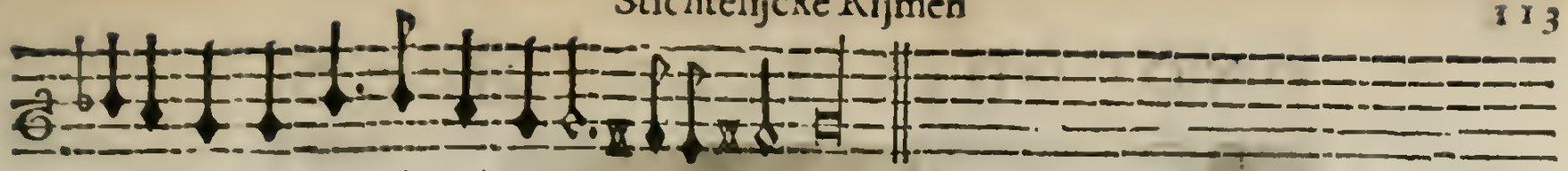

na 't ſijn. Hoe meer, hoe min vereenicht.

2. Of ſchoon **Utopia**/ 't verdichte Nergens-land
Op aerden ſich al vand: [heyd:
Noch waer 't ver van vol-maeckt' en ruſtelijcke wiſ-
Is 't Hooft ſom-wijlen wel, ſo ſchort het aen de Le'en;
Of wil het lijf na re'en, [leyd.
Soo volgt licht 't Hooft een pad dat ſorgelijck en mis
De draey'lijck' en voor t'oog-onſienelijcke wil
Doet menſchen heerſchappy ſteeds onvol-maecktheyt houwen,
En ſet der dingen ſtand ſtaeg op een loſſe ſpil.
Op onvaſt fondament kan niemant oyt vaſt bouwen.
Wiens, Waer, en Hoe de heerſchappy is,
Noyt wort'er wet
Voor 't hort geſet.
Wat is 't belet?
Onmacht in Kracht en Weet, die alle menſchen by is.

3. Volmaeckte Monarchy en onbeſproken Kroon
Heeft IESUS Godes Soon.
Hy heerſcht in ſijn Gemeent', en heerſcht alleen volkomē.
Daer is de Onder-daen gewillig onder-daen;
Die niet en wil, mach gaen:
Daer doet men niemand dwang om onder 't jock te kō-
men.
Daer heeft in d'Over-heer qua' wil of luſt geen plaets:
Dies nimmer-meer noch 't Hooft noch 't Lichaem hoeft te vreeſen
Of Kroons of Staats verderf. En wil een Lid yet quaeds,
Dat moet van quaed af-ſtaen, of 't kan geen Lid meer weſen.
Daer ſiet de Heerſcher in de herten:
Die ſtelt hy maer
Van doen en laet,
Van goed van quaed:
Die leyd, bereyd; bewaert, en waer-ſchouwt hy voor ſmerten.

4. Kom onvernoegde menſch die geern waert in een [Rijck
Daerm', heel volmaecktelijck
Beheerſcht, mocht ſonder ſchroom van ramp en onruſt leven:
Hier moet gy zijn: doch ſo, dat gy (hoe onvolmaeckt)
Soo 't Onvol-maeckt noyt laeckt
Dat g'onder ſijn toom u niet ſoud willen geven:
Dat gy ('t zy wie 't oock is die 't roer in handen heeft)
Sijn eer niet geven ſoud, of niet ſoud willen hooren
In alles waer ſijn wet geen ſond-bevel een geeft.
Die Machts gebod veracht, vergadert ſich Gods tooren.
Het is een plicht van d' Over-hooge
Chriſti voogdy:
Dat elck, wie 't zy,
d'Aerdſch heerſchappy
Al ſtil, met wil, en niet uyt vrees voor ſtraf, gedooge.

ONDOODELIICKEN DOOD.

Door 'tſterven; Lazarus, het ſterven moeſt ontloopen.
So ſach oock Stephanus, in 't ſterven d'Hemel open.
So yder Chriſten Menſch, in d'alder laetſte nood:
Acht ſterven voor gewin; Ondoodelijck de Dood.

SANG: Qual vive Salmendra.

Elijck de Salamandr' in 't vier kan ſve- ven, (Soo

Apoc. 14. ℣. 13.

't waer is dat men ſchrijft) En noch in weſen blijft: Soo oock de menſch, ten

eynd in Godt ge-ble- ven, Al is :ſſ: hy dood/ Al

is hy doot al :ſſ: heeft in den doot noch le- ven. O! hoog-geluckig ſterven!

O! :ſſ: in doods verderf :ſſ: het leven niet te derven. O! hoog-geluckig ſterven!

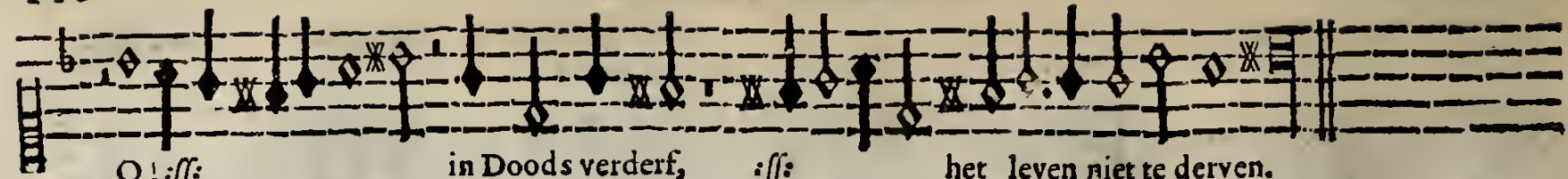

O ! :ſſ: in Doods verderf, :ſſ: het leven niet te derven.

2. Al is hy dood, nochtans ſoo leeft hy Gode,
Die ſijnen geeſt bewaert,
Om we'er te ſijn gepaert
Met 's Lichaems-huys : niet dit gering en ſnoode,
Maer een vol-maeckt, gelijck Gods Hemel-boden.
O ! hoog-geluckig ſterven !
In doods verderf, het leven niet te derven.

3. 't Is God, 't is God, die vaſt heeft voor-genomen
Te redden uyt verderf
Tot eeuwig levens erf
Al die door Deugd haer eygen wil betoomen,
En in 't Geloof vol-ſtandig, tot hem komen.
O ! hoog-geluckig ſterven !
In doods verderf, het leven niet te derven.

4. 't Is God; dien 't noyt aen macht en kan ontbreken ;
Wiens wetten vaſt en wis,
Wiens wil onbuyglijck is.
't Geen hy voor-neemt, daer mach men ſo van ſpreken
Als of 't (ſchoon ver) in daed al waer gebleken
O ! hoog-geluckig ſterven !
In doods verderf, het leven niet te derven.

5. O ſoete Dood ! geen Dood met recht te heeten,
Maer Slaep en Arbeyds ruſt :
Want op u volgt en luſt
En (na een kort, of by-na geen, Vergeten)
Een Weder-denck en ſelfs-genietig Weten.
O ! hoog-geluckig ſterven !
In doods verderf, het leven niet te derven.

6. Voor 't lang geſlaep en duſ men niet bevreeſt zijn :
In tijds is 't dat m' yet lijd.
d'Uytweſig heeft geen Tijd :
Als 't heerlijck Lijf vereent ſal met den Geeſt zijn ;
Sal alle Tijd maer een oog-blick geweeſt zijn.
O hoog-geluckig ſterven !
In doods verderf, het leven niet te derven.

Voor A. G. *over den dood van haer lieve Echt-genoot* I. E. G.

SANG.

Te Mey als alle Vog'len ſingen.

VVAer toe, mijn Ziel, waer toe geſteent ?
Waer toe gehert-pijnten geweent ?
Laet waerheyt eens recht keuren :
Die oorſaeck heeft van vreugd, betoont ondankbaer-heyd door treuren.

2. Mijn Man, mijn waerde Helft, is heen,
En ick alleen. Alleen ? ach neen !
God en een goet Geweten [geten
Doen alle druck en eenſaemheyd door haer by-zijn ver-

3. Mijn Lief is heen : maer 't meeſt-gelieft,
Waer door mijn Ziele was gerieft,

Heeft

VREVGDE EN ROV IN 't AFSTERVEN der Rechtveerdighen.

d'Hebreeuſche Dichter ſingt, dat aller Heyl'gen ſterven ;
Seer Coſt'lijck is voor God. Dit matich dan u rou :
Ey laet den eygenaer, ſyn eygen erve erven,
En meng de rou met vreugt, 't ſy Kint, of Man, of Vrou.

Heeft hy my na-gelaten:
Sijn Leer en Voor-beeld op het pad van 's Levens rechte ſtráten.

4. Sijn lout're Deugd ſtreckt my een ſpoor
Om met Hem deur de ſelve Door
Kloeck-moedig in te dringen,
En 't Goddelijcke eer-geſang in Godes Stad te ſingen.

5. Om met hem voor 's Lams throon te ſtaen
Met witte kleed'ren aen-gedaen,
Verheerlijckt onverderflijck,
Verloſt van pijn, vervult met vreugd, en (als God ſelfs) onterflijck.

6. Het tijdelijcke ſlind de Tijd;
Het quijtelijcke ben ick quijt:
Sijn Lichaem, 't welck, van Aerde,
Ter Aerden moeſt, is in der Aerd; de Geeſt, by God in waerde.

7. By God: die hem ter ſaligheyd
Bewaert, en heeft een Lijf bereyd
Dat, (als 't Baſuyn gaet klincken)
In aller eeuwen eeuwigheyd gelijck de Son ſal blincken.

8. O! Goddelijck Al-wijs beſtier!
Sou' hy Daer heen, hy moeſt van Hier;
Sou hy ſijn eygen erven
En ſien 't gewenſchte Vader-land, het Vreemde moeſt hy derven.

9. Nu heeft op hem de nijd geen kracht;
Nu is hy uyt Tyrannen macht;
Nu is hy weech getoogen.
(Daer niemand hem verſeeren kan) uyt aller ooghen oogen.

10. Nu krenckt hem geen booſheyd, hoe boos;
Nu is 't geweld gewelde-loos;
Nu moet den Haet ſijn ſtralen,
Hoe ſterck geſchoten, krachte-loos in 's haters hert ſal dalen.

11. Sijn kamp heeft hy kloeck uyt-gekampt:
Gegort, gewapent, wijs-gelampt,
Op ſchilt-wacht, los van ſonden,
In wel-doen vol van alle deugd heeft hem ſijn God gevonden.

12. Wat waer mijn vorder treuren dan?
Liefd' tot my ſelfs, niet tot mijn Man.
't Schijnt ſchier gelucks benijden,
In ſulcker Helden ſal'gen dood niet ernſtig te verblijden.

13. Maer weenen dan de oogen mijn,
Soo moeten 't vreugde-tranen zijn:
Of ſal 't uyt droefheyt ſpruyten;
Door mededoogen met de Wer'lt, moet ick dan tranen uyten.

14. De Werelt, die door ſulcken Licht
In 't blind verſtand kon zijn gericht,
Om van 't gevaerlijck dolen
Te rug getogen, ſich met ernſt te geven in Gods Schole.

15. Te geven op des Levens baen,
Om 't eeuwige vergaen t'ontgaen;
Ach! voor een Chriſten herte
Is 's Menſchen ſonde 't waerdig ſtof en eenig ſtof van ſmerte.

16. Laes! hy is weg: de ſnoode Aerd
En was die Son niet langer waerd,
O! droeve duyſterniſſen,

Hoe

Hoe seer verdickt u donckerheyd nu gy sulck Licht sult missen.

17. Mijn God die licht en duyster schept,
Gegeven en genomen hebt,
Vergadert en gescheyden:
Gelooft, gelooft sy uwen Naem in aller eeuwicheyden.

18. Gun dat de troosting van uw' Woord
Meer dan natuyrs treck zy gehoort;
En, als druck 't hert komt klemmen,
Al-tijd de ware redens-kracht in my mach boven swemmen.

19. Laet my uw's Geestes hulpe by,
Die my in druck een bol-werck zy.
geen murmurerig klagen,
Maer wille-loose lijdsaemheyt kan u alleen behagen.

20. Geef dat ick my u over-geef,
En gants na uwen wille leef,
Om waerlijck te genieten
Daer nu de krachten van mijn Ziel haer stralen henen schieten.

Twee-spraack voor A. R. *over d'Af-lijvicheyt van sijn lieve Soon* I. A.

SANG:

Engelsche Fortuyn. Met vier regels/
Of: Met acht/
D' Engelsche Gaillarde.

Menschelijcke. NU treurt, mijn Ziel, in desen droeven stand.
O harde dood van een soo waerden pand!
Weemoedicheyt. Wat laet gy my meer dan gedachtenis,
Die in den geest een nest van smerten is?
Wijsheyts Rading. Heeft dan de Dood so veel ramp-salicheyt? 2
Dat eens moet zijn/ mach dat so sijn beschreyt?
Te sterven/ is een al-gemeyne Wet/ Heb. 9. 27.
Van God (die noyt yet quaeds en Doed) geset.

M. W. 2. Onrecht waer druck, had hy geen recht Waer- 3
De stut en staf van mijnen Ouderdom. [om.
De lust en rust van mijn grijsheyt, is he'en:
Die veel verliest, sijn tranen hebben re'en.

W. R. Wat heeft de Mensch waer op hy vast mag staen? 4
Dat sterff'lijck komt/ moet sterff'lijck henen gaen/
Vergeefs besucht men 't gaen van 't noodig pad.
En beter noyt dan al te lief gehad.

M. W. 3. Hoe kranck is Re'en daer droefheyt 't hert door-klieft! 5
Noodwendelijck volgd Liefde 't geen sy liest.
Wie maeckt sich los daer hē natuyr maeckt vast?
Waer 't Hebben vrood, 't Ontbeeren niet en past.

W. R. Re'en weeght de saeck so-s' is / niet so-se schijnt/ 6
T'onrecht duert liefd' als liefdes stof verdwijnt/
En die van 't geen elck treft/ sich rekent vry/
Sijn gront is sot of vol van hoovaerdy.

M. W. 4. Ach! waer die bloem niet al te vroeg gepluckt! 7

Ach

DOOD-TROOST.

Of vele Joden, zich bemoeyden om te trooſten,
De Suſters Lazari, ten had te recht geen klem:
Maer als de Heere quam, ô! als de Son in 't Ooſten
Op rijſt, ſo rees voor hun een Doot-trooſt door ſyn ſtem.

Ach! waer hy niet ontijdig wech geruckt!
't Verlies is min, wanneer, door 't vol geniet,
't Hert scheiner-re'en van minder droefheyt siet.

W. R. Of vroeg of laet/ o mensch / wat leyter aen/
Als doch de weg in 't eynd moet zijn ghegaen/
En/ als de Ziel den steun mist van haer rust/
't Geniets gedenck ontsteeckt/ maer stopt geen lust.

M. W. 5. Nochtans 't is soet, 't soet hebben als men kan:
Maer wech is wech: dood, is geen hoop meer van
Hoe langer vreugd uyt 't by-zijn is geproeft,
Hoe meerder re'en van min te zijn bedroeft.

W. R. 't Zy 't lieve dy/ 't zy gy het Lieve laet:
Liefs missen smert als 't hert niet is versaet.
Geen ware vreugd / dan in steeds bly-te-zijn/
End'lijck vermaeck end nimmer sonder pijn.

M. W. 6. Ach! had hy doch, in-dien niet heel vol-leeft,
Ten minsten niet door sulcken dood gesneeft!
Ach! waer hy niet verslonden van de Zee!
Dood wesen, baert; doods-wijs' verswaert het wee.

W. R. 't Zy hoe/ 't zy waer de mensch sijn leven end/
Het Hoe of Waer 'en geeft heyl noch ellend.
De Dood is goed of quaed tot aller tijd/
Na dat hy goed of quaed is/ diese lijd.

M. W. 7. Nochtans 't is hard, in droeven schip-breucks, nood,
Te sterven een geweldelijcken dood:
Gesondes lijfs dat pad te moeten tre'en.
Dood-zijn is g'lijck, doods-weg (helaes!) versche'en.

W. R. Een die van sieckt op sijnen leger quijnt/
Door angst en quael aen geest en lyf ghepijnt/
Lijd meer dan hy/ die over-yligt wert:
De korst' (als 't nood) is ver de beste smert.

M. W. 8. Helaes! 't is soet voor die de reys neemt aen,
Dat wijf en kind ronds-om het sieck-bed staen:
Maer dat men sterft, ver af van vriend en maeg
In-dien 't geen is, ten minsten 't schijnt een plaeg.

W. R. Al dit en meer (hoe schijn-soet, fraey/ en wel)
In 's Wijsen oog en is 't maer poppen-spel.
Hy acht geen ding of 't doet sijn Ziele sta'.
En waer men is/ men is God even na.

M. W. 9. Nochtans 't is veel, Dat yemant, op het bed,
Tijd heeft waer in hy op sijn Ziel-stand let.
Die d'ure siet, maeckt staet: en onverrast
Word op het stuck veel vevliger gepast.

W. R. De rechte tijd van boete dien God geeft/
Is yeder stip van 't leven daer m' in leeft.
Die dien versuymt / heeft al te lang ghebeyd.

Hopt van de Dood den vromen onbe-repd.

M.W. 10. De reden bind : nochtans hoe komtet by?)
Des redens kracht doet weynig kracht in my.
Of is dan druck bedrucktheyds medecijn ?
En pijnlijck-zijn, verlichting van de pijn ?

W. R. Die reden hoort/en niet na reden doet/
Of vat-se niet/of heeft een dwaes gemoet.
Daer druck druck weert/staet sottichepd te pronck :
Die brand vermijd/blusscht oock die minste vonck.

M.W. 11. Helaes ! Natuyr, hoe seer mens' oock weerhoud !
Neygt innerlijck en treckt al we'er na 't oud :
't Zy dat sich 't hert in sijn weeckheyd behaegt,
Of lange waen der Zielen slentel draegt.

W. R. Quaeds hulp lept steeds in reden niet alleen :
Daer reden stupt/begint men door ghebe'en/
Heeft langhe droogt' het vat te seer verstaeft :
Dpt d'Ader selfs/wordm' aldermiltst gelaeft.

SANG:

Schoonste Nymphe van het Woud.

VVAt is 't onvernoegde mensch,
Dat u wensch
Stadig na wat Nieuws komt drijven?
Neemt de heele Werelt voor,
Loopt-se door :
't Is de Wer'lt en 't sal-se blijven.
2. 't Geen men tegenwoordig siet,
Is geschied ;
't Geen de tijd hier na sal bringen,
Is of nu, of al geweest.
Op een leest
Schoeyen alle aerdsche dingen.
3. Bouwen, breken, krijgen, slaen,
Doo'n, verrae'n,
Iachten, trachten, soecken, wroeten,
Wat men hoort, beleeft, aen-schouwt,
't Is al 't Oud
Dat op Aerd' ons sal ontmoeten.
4. Nieuwe menschen voed en baert
Steeds de Aerd,
Maer geen nieu begeert' noch haken.
't Was als 't is, en 't Is als 't was :
d' Ouden pas
Houden al des Werelts saken.
5. d'Eygen weg die Cyrus trad,
Was oock 't pad
Van den grooten Alexander :
Daer na ging hem Cesar in :
Cesars sin
Is nu weder in een ander.
6. Dus aenschouwtm' in alle ding
Wisseling
Van begeert' en sinne-buyden.
Nu sijn' hier ; een ander jaer

Eccles. 1. 9. 10.

Op

NIET NIEVS ONDER DE SONNE.

De wijſe Salomon, kond warelijck beſpeuren,
't Geen dagelijcks geſchiet, men eertijts ſach gebeuren;
Dies ſprack hy overluyt, bedaerdt en wel beſonne:
't Is al het oud en ſelf, niet nieus onder de Sonne.

Op een aer:
Nu by dees, dan by die luyden.
7. Dat in 't Groot eerſt is beſpeurt,
't Selve beurt
Naderhand in 't Kleyn en Lage:
Hier by ſtucken en ten deel,
Daer geheel;
Nu geſtadig, dan by vlagen:
8. Hier, door liſticheyd en kunſt;
Daer, door gunſt:
Nu, met voor-ſpoed; dan onſpoedig:
Hier, met moeyt' en weder-luſt,
Daer, met ruſt:
Nu, met vreeſe; dan kloeck-moedig.
9. Soo lang menſchen menſchen zyn,
Sald'er pijn,
Ramp, gevaer, en onluſt weſen.
Soeck op Aerd geen Paradijs
Zijt gy wijs.
Leeg uw hert van hoop' en vreeſe.
10. 's Werelts heyl en ongeval
Is een bal
Daer me'e d' aerdſche luſten ſpelen,
En ne'er valt, na d' opper-heer
't Sacht of 't Seer
Onder menſchen wil verdeelen,

NOO-

NOODIGE KOSTEN-BESINNING.

Hier ſchijnt dat yder ſegt, dus dientet overlegt;
So gaetet na den vleyſch, en minſt naer 's Hemels eyſch.
Maer die door Chriſti laſt, beſchreven d'Heylige blad'ren,
Tot Geeſt'lijck overleg, zyn trouwe en waerde Vad'ren.

STICHTELIICKE RYMEN.

TWEEDE DEEL.

SANG: Gy die uyt 's Werelts droom ontwaeckt.

WIe ſich ter hooger Schole geeft
Daer Chriſti Woord den Scepter heeft
En aller menſchen herten, Wet
Van willen, doen, en laten ſet;
Om, door 't betreden van Gods pae'en,
Na d' onverganck'lijckheyd te gaen:
Moet ſien dat hy ſich wel beſint
Eer hy ſoo grooten werck begint.

2. Bevinding ſcheelt van mond-geſeg.
Luc. 14 v. 31. 32. Goed werck vereyſcht goed over-leg,
Hy over-leyt ſijn ſtuck niet recht
Die voor den aen-tref van 't gevecht
Niet nederſit, en overdenckt
Wat heyr-kracht hy te velde brengt,
En dat hy met tien-duyſent man
Geen twee-mael tien verſlaen en kan.

Spr. 28. 29. 30. 3. Die Toren-bouwens is geſint,
En niet, eer hy 't ſich onder-wint,
Maeckt rekening en overſlag
Of hy oock 't werck vol-voeren mag,
Maer moet noch end'ling ongedaen
't Gebouw ten halven laten ſtaen:
Sijn doen is onbedacht en ſot,
En by de ſchade krijgt hy ſpot.

4. De weg is ſmal, de poort is eng. Matth. 26. 27.
Des Meeſters eerſte les luyd ſtreng:
Verlaet, verſaeckt, treckt herten af
Van al wat wer'lt oyt geeft of gaf,
Van al wat lief is op der Aerd:
Die ſoo niet komt, is mijns niet waerd:
Die ſoo niet komt, is onbequaem
En noch niet waert eens Leerlings naem.

5. VVat wil dit ſcherp (doch trouwe) VVoord?
Of ſtracks te rug, of manlijck voort:
Of al, of niet-met-al beſtaen:
Of 't padjen net, of niet gegaen:
Klim niet, is u den berg te hoog:
Of tref het wit, of quijt den boog.
Geſtuckte deugd en geld'er niet
Daer God vol-komen werck gebied.

6. Het is wat groots dat gy begint.
Het is wat hoochs dat gy bemint.
De wegen van de Hemel-reys
Zijn ſware wegen voor het vleyſch.
Kloeck is de menſch en e'el van moed
Die over-ſlag van koſten doet,
En even-wel noch niet en ſchrickt.
't VVerck luckt na ſich de menſche ſchickt.

VVIS-

WISSEN INGANG IN 't RIICK GODS.

Wilt gy den ingangh, tot Gods Rijck te rechte weten,
't Begin, het midden, 'teynd', het kruys-padt is 't geheeten.
Verwinners van het kruys, en wil'ge opnemers ſijnt;
Die 't licht van Gods genaed', ſoo Heerelijck beſchijnt.

SANG: Si vous eſtes belle. In Canon met 4.

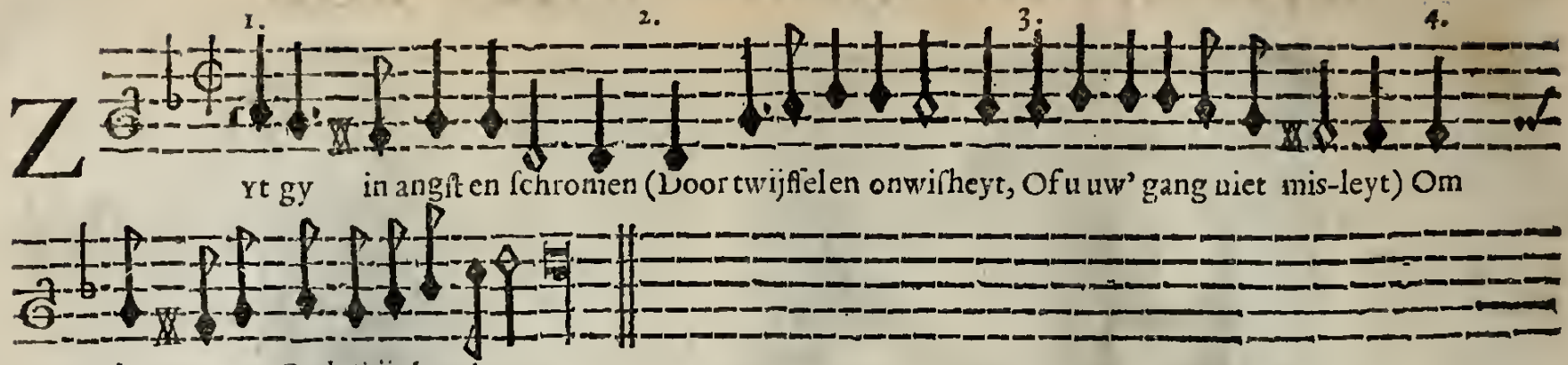

2. Om niet meer ſoo te beven
Door twijffel-wetig weten,
Soo bind u met Deugds keten
Aen God en 't eeuwig leven.
3. 't Geloof, dat in 't gemoed is,
Daer moet ſich deugd by paren
En luſt om voor te varen
In al wat recht en goed is.
4. By deugd-luſt eyſcht goe Kennis
Om, ſtuck voor ſtuck, Deugds wegen
En ſien en t'over-wegen,
Tot vaſte Deugds gewennis.
5. De kennis mach niet ledig
In 's menſchen herſſen leggen,
Of in een ydel ſeggen.
Goe kennis maeckt goed-zedig.
6. Sy moet die maet doen ramen
Om noyt in geene wercken
Te treden uyt de Percken
Van 't Chriſtelijck betamen.
7. Hier moet ſy 't niet by laten,
Maer ſonder morrig klagen
Vervolg en kruys doen dragen
En ſtellen 't hert gelaten.
8. 't Gelaten hert, niet doffig,
(Soo weynig als ne'er-ſlachtig)
Moet, Vuyrig en aen-dachtig,
In God-plicht noyt zyn ſloffig.
9. 't Hert in God op-getogen,
Moet Broederlijcke minne
Niet ſluyten uyt de ſinnen,
Maer ſtaeg daer na doen poogen.
10. 't Hert Chriſt'lijck Broeder-lievig,
Moet in dat perck niet ſtuyten,
Maer liefd' aen Allen uyten,
En weſen elck gerievig.

11. Zijn deſe eygenſchappen
In u geplaetſt, ô menſche:
Wat hoeft gy meer te wenſchen?
Gy zijt op 's Hemels trappen.
12. Word g'hier van leeg bevonden:
Soo zwiert gy als een blinde
Die ſtad noch pad kan vinden,
Noyt reyn van d'oude ſonden.'

Christeliicke Onsondigheyt.

SANG:

Ick ly' in 't hert pijn &c.

1. Icht werden in den menſch door quade re'en te
Goe ze'en verlooren. [hooren
Van twee qua'e dingen moet (na 't woord al
oud in d'ooren)
't Beſt zyn verkoren.
Meynt Quaed, gevaer of ramp, ſoo is 't waerachtig:
Maer in-dien ondeugd of ſond;
De ſpreuck is ongegrond
En leugenachtig.
2. In ſonden valt geen keur: Het quaed en heeft geen mate
Recht, is deugds-ſtrate.
Die wel daer op wil gaen, moet alle ſonde laten
En ſtadig haten.
In ſond'lijckheyt verſchillen quade daden:
Waer is 't: en nochtans kan 't ſcheel
(Hoe weynig of hoe veel)
't Quaed niet ontquaden.
3. Geen wete-blijvig quaed, hoe kleyn, of 't kan ons ſtuyten
En van God ſluyten.
Die 't vonnis heeft, moet deur: die buyten is, is buyten:
't Slim moet uyt-muyten:
Sal noch de Knecht (hoe-wel min) ſlagen lijden
Die door ſloff' onkund mis treed:
Te min kan, die klaer weet
Sijn ſtraf onrglijden.
4. Gehoorſaemheyt is 't geen dat God in ons wel-dragen
Meeſt kan behagen.
God wil des menſchen hert; niet ſom-tijds en by vlagen
Maer all' ons dagen; [gen
Niet half, maer heel. Wie dan door ſond (hoe kleene)
Af-godeert en van 't Goed vlied,
Die kan in vreugde niet
Met God vereenen.

OMKEERING DES HERTS-BEWEGINGEN.

Ghy die u maght misbruyckt, en wilt tyranniseren;
Oock die in geylheydt steets, u dert'le leven slijdt,
Vws harts beweginge (ick bid') wilt ommekeren:
Wint soo die Sege-palm, want kort is 's levens tijdt.

SANG:

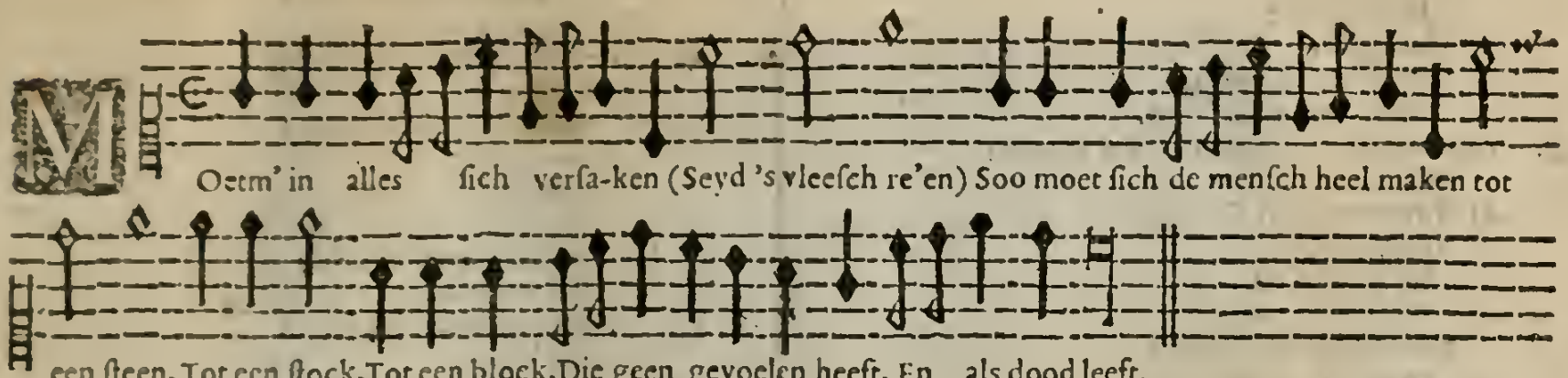

2. Grof, onredelijcke Reden,
Grof mist gy.
Tochten en beroerlijckheden
Blijven by.
Geen begeert
Word geweert;
Geen in-geschapen lust
Blijft ongebluft.

3. Lieven, haten, hopen, vresen
Staet hem vry:
Eer en schat-graeg mach hy wesen;
Droef en bly.
Toorn, en wraeck,
Luft, vermaeck,
Al goed, als 't is gewend
Na 't rechte end.

4. Lieven, mach en moet hy staedig:
Maer sijn God;
Christum sijnen Heer wel-dadig;
Deugds-gebod.
Hy draegt haet:
Maer tot quaed,
En wat door sond'lijckheyt
Ter dood-waert leyt.

5. Hy hoopt: maer op 't Onverderff'lijck
Eeuwig Goed;
Hy vreest: maer hem die onsterff'lijck
Worden doet.
Hy soeckt eer:
Maer (gants veer
Van d'Aerdsche af-gesch'een)
By God alleen.

6. Hy soeckt schat: maer noyt gevonden
Op der Aerd.

Hy betreurt: maer 's menschen sonden,
Treurens waert.
Hy is vroo:
Maer alsoo
Dat op al wat vergaet
Sijn vreugd niet staet.
7. Toorn en wraeck mach hy wel plegen:
Maer aen sich,
Als sijn voet is van Gods wegen
Af-gangig.
Hy soeckt lust,
Weeld', en rust:
Maer sulcke die beklijft
En vast by blijft,
8. Kort: geen herts-tocht of begeeren
Sterft, of ruymt,
Maer word door het omme-keeren
Slechts geschuymt,
En 't gesicht
Slechts gericht
Daer 't heenen hoort en moet:
Van 't quaed na 't Goed.
9. Dit om-keeren noemt Gods reden
Eenen Dood
Van de lust en d'aerdsche leden:
Want seer groot
Is 't geweld
Dat de Held
Die sich hier toe wil spoe'n;
In 't eerst moet doen.
10. Eer gewoont en waen ter degen
Zijn uyt 't hert,
Schijnen hem de nieuwe wegen
Vol van smert:
Maer in 't gaen
Van Gods pa'en,
Vind hy des Deugdes loop
Soet boven hoop'.

SANG: La Daulphine.

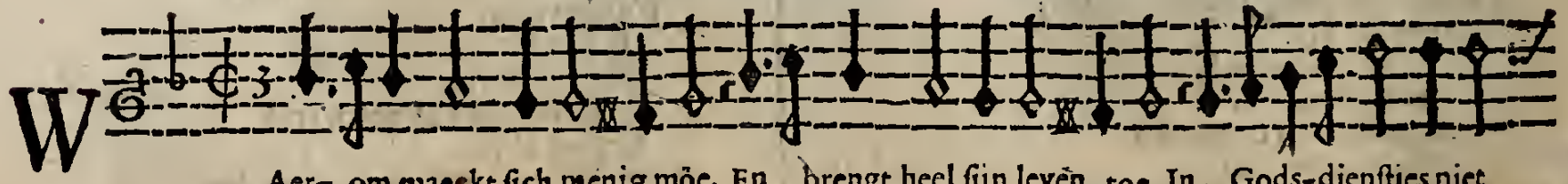

Aer- om maeekt sich menig möe, En brengt heel sijn leven toe, In, Gods-dienstjes niet

Matt. 7. 21. 22. 23.

geboo'n;

QVA'E TOEVERLAETS BEDROG.

Ruſt doch niet op den ſleur, van Kerck-gaen, Hande-waſſen,
Of wat in 't reynigen, oyt uyterlijck beſtont.
Ten zy wy onſen God, en naeſten liefd' toe-paſſen
Al zyn wy buyten ſchoon, vuyl zyn wy inden gront.

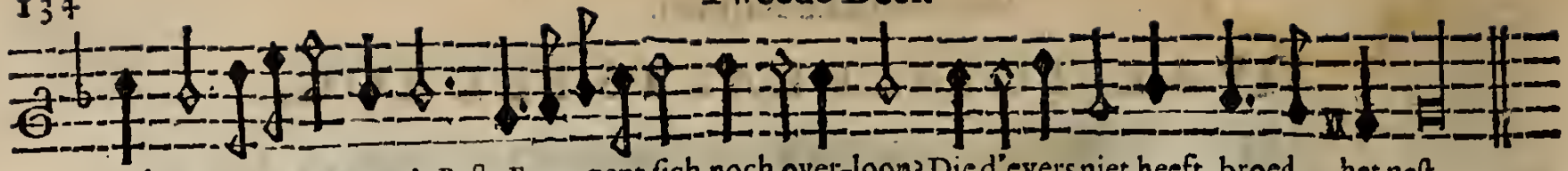

geboo'n ; En , ver van 't Beſt, Ey- gent ſich noch over-loon? Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

2. Hoe houd menig ſich ſoo ſterck
Aen ſijn Nacht-mael, Doop, en Kerck,
Die ſich nochtans als een ſwijn
In wel-luſt meſt,
En noch Deugd heeft noch Deugs ſchijn ?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt,

3. Waer-om yvert menig man
(En ſiet deur noch venſter a'n)
Voor Religijs Zuyverheyd :
Daer ondeugds peſt
Dicht nochtans aen 't hert hem leyd ?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

4. Hoe is menig ſoo te vre'en
Dat hy meynt hy zy 't alleen,
Als 't kleed koord noch boord en heeft ;
Daerm' in d' reſt
Als de ſchalcke Werelt leeft ?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

5. Hoe is menig ſoo verſaet
Dat hy ſelden verder gaet,
Als maer van de Goede Saeck
(Soo voor als leſt)
Is al ſijnen teem en ſpraeck ?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

6. Hoe is menig ſoo vernoegt,
Als hy van den geeſt veel zwoegt,
En wat hooch is : doch in daed
Geen Geeſt, maer Geſt
En ſond-droeſſem blijcken laet ?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

7. Hoe is menig ſoo geruſt,
Als hy maer den dwaſen luſt
En elcks leer en doen beſpot;
Maer ſelfs, gequeſt
In 't geweet, ver is van God ?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

8. Waer men d'oogen henen ſlaet
Is bedrog en quaed verlaet,
Op een waen en vleyery
Dwaeſſ'lijck geveſt.
Waer van daen dees ſotterny ?
Die d'eyers niet heeft, broed het neſt.

DEVGDS MIDDEL-PAT.

Hou ſtadig oogh en hert, op 's levens Enge-poorte.
(Schuwt water ende vier,) na d'eeuw'ge Vreugden-ſtadt;
Hoe ſtruyckelt, ſneuvelt hier een volck van alle ſoorte,
Door on-bedreventheyt, op Deugdes Middel-padt.

SANG: Wilder dan wild, wie ſal my temmen.

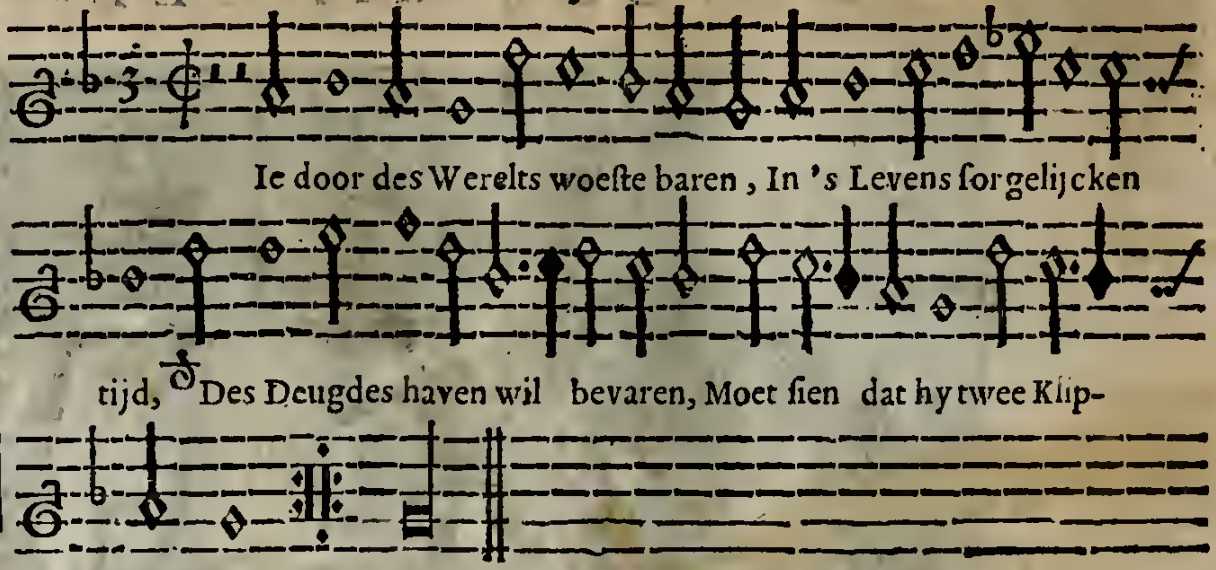

2. Keur-heylicheyd en Achte-looſheyd
Moet ſteeds uyt al ſijn wercken zijn;
Het Laetſt, verruckt tot loſſe booſheyd;
Het Eerſt, bedriegt door Deugdes-ſchijn.
3. De Achte-looſ', om niet te vallen
In vieſe eygen Heyligheyd,
Betracht geen heylicheyd met allen,
Selfs die niet die ten Hemel leyd.
4. De Eygen-heylig, om ſijn ſaken
Quanſuys te nemen wel en wis,
Gaet uyt ſijns herſſens Regel maken
Daer uyt Gods Woord geen Regel is.
5. Bey ſijn-ſe blind, wel door verſcheyden
Bedriegery en leugen vond,
Maer die nochtans in alle beyden
Op wortelt uyt een ſelve grond.
6. Om los in luſten te verſuypen,
Schouwt d' een (kax) nau-geſetticheyt;
Om 't rechte Deugden-werck t'ontſluypen,
Soo ſoeckt het d'ander daer 't niet leyt.
7. Dus vallenſ' yeder aen een zijde
Waer van d'een tegen d'ander ſtaet,
Maer nochtans beyde zijn te mijden:
Want alle beyde zijn-ſe quaed.
8. Bey' zijn-ſe quaed; maer d'een noch quader
Als d'ander is. Hoe dommer boos,

Apoc. 3. 15. 16. 17.

Hoe

Hoe dick-maels de geneſing nader:
Daer Schijn verbind. is reden voos.
9. Die heel al naeckt is, voelt ſijn naecktheyt
Wanneerm' hem voelens oorſaeck geeft.
En lichter ſiet men ſijn mis-maecktheyt
Als 't Aen-ſicht geen op-ſmuckſel heeft.
10. Maer die ſich vleyd op ſchijn en wanen,
Door Heylicheydjens toov'ery,
Meynt dat elck wie hem komt vermanen
In deugd veel minder is dan hy.
11. DE wijſe Chriſten maeckt geen wetten
Daer Godes mond geen wetten geeft.
Op Ditjes, Datjes onwis letten,
Is buyten 't oog-wit dat hy heeft.
12. Maer dat hy 't wis heeft, ſal noch leven,
Noch dood, noch yets, te geender uer
Oock 't minſte quaed hem doen aen-kleven:
Daer ſtaet hy vaſt gelijck een muer.
13. Daer hy in twijffel van Gods wet is,
Houd hy al-tijd ſich aen het geen
't Welck, ſoo 't geen Deugd of God-geſet is,
Altoos met 't quaed niets heeft gemeen.
Rom. 14. 23. 14. Alſoo nochtans, Dat ſulck beknijpen
Van hem geacht word noch geroemt,
En die 't niet juyſt als hy begrijpen
Van hem verſmaet zijn noch verdoemt.
15. VVAt middel om ſoo wel en effen
Het middel-pad te konnen gaen?
1 Pet. 2. 19. Sijn hert en oogen te verheffen;
Van al wat God niet is, af-ſlaen:
16. Sich ſelfs noch niemand noyt vertrouwen
In wat men doen en laten moet,
Maer aen Gods wil ſich vaſt te houwen,
Daer Chriſti woord de weet van doet.
17. Verſchricken u d'oneenicheden
Die'r vallen over 's Woords verſtand:
Schrick niet: geeft u gemoed in vrede.
Wy hebben Gods beloft te pand.
18. De Waerheyd ſelfs, kan niet bedriegen.
Wie (ooc in 't minſt') hoort na Gods ſtem,
Belooft God hulp: God kan niet liegen.
Doolt yemand dood'lijck: 't ſchort aen hem.
19. Qua' wil maeckt lichticheyd tot ſwaerheyd.
In duyſter is Licht, Duyſternis.
De Waerheyd is haer ſelfs een klaerheyd
Als 't hert maer recht God-hoorig is.

SANG:

Ionge Dochters vol van jeugden.

ELck heeft ſyn by-ſonder drijven;
Elck heeft ſijn by-ſonder luſt,
Daer ſijn geeſt op werckt en ruſt,
Dien hy geern het liefſt laet blijven,
Daer hy geern van ſpreeckt en queelt:
Elck heeft wat daer hy me'e ſpeelt.
2. Van ongoddelijck vermaken,
Selfs voor ons natuur verdriet,
Spreken nu mijn Rijmen niet,
Maer alleen van ſulcke ſaken
Die in ſich noch quaed noch goed,
Zijn een ſpeel-tuyg in 't gemoed.

SPELS MATE.

Noch Jubal noch die volgde, al Spelend' ſagmen haten;
Maer wierden van Gods Volck ten goeden wel gebruyckt.
Als 't Spelen Spelen blijft. En Spelende, Spels Mate,
Nae geene Kalven-vreugt, of valſche Godſ-dienſt ruyckt.

3. d'Een heeft luſt in ver te varen,
d'Ander koeſtert hond' of paerd;
Dees, door-gront der dingen aert,
Die bemint geſang en ſnaren;
Sommig vogel-vangt en viſcht;
Menig ſtoockt en alchimiſt.
4. Hier bemint men fraeye boecken;
Ginder, 't mooye huyſ-geraet;
Daer een nieuwe-tijnekjes praet;
Elders, 't diepe onder-ſoecken;
Over-al, of dit of dat:
Nergens of men mint'er wat.
5. Uw's gebuer-mans luſt is tuynen,
Of te ſien op kruyden kracht;
U vermaeck is op de jacht,
Of met fret en net in duynen;
Rijmpjes maken, is het Mijn:
Met een woord elck heeft het zijn.
6. Elck nochtans heeft wel te letten
Op ſijn eygen dat of dit;
Waer, en Hoe ſijn popjen ſit.
Goed noch quaed heeft me'e ſijn wetten.
Vraegt gy wat ſe zyn? In 't kort:
Dat de Pop geen Af-god word.
7. 't Popjen kan een Af-god teelen
Als een al te grooten waen
1 Cor. Tot de luſt word toe-gedaen
7 & 19. Daer gaet Spel dan boven ſpelen;
30. 31. Daer word pleyſter plaets-verblijf;
En het luſt-paerd draeft te ſtijf.
8. Neen: het mach-ſe wel verquicken,
Maer geen Heer ſijn van Natuur.
Al te veel, heeft quaden duur.
Maet moet alle dingen ſchicken.
't Popj' is ſoet doch te gering
Voor het hert, ſoo e'elen ding.
9. Dan heeft luſt het hert beſeten,
Als men 't hem ſoo veel in-ruymt
Dat men daer door yet verſuymt
Dat van God ons is geheeten;
Of veraert, en valt tot yet
Dat ons d'Opper-heer verbied.
10. Als men 't popjen van zijn luſten
Tot verdriet ſijns naeſtens heeft:
Als men daer door aen-ſtoot geeft,
Of bedroeft en doet ontruſten:
Alſmer niet me'e ſpeelt, maer praelt
En ſijn eer-ſuchts ſtof uyt haelt.
11. Alſm' een ander niet mach lijden
Die d'er juyſt geen ſoet in vind;
Of die dier-gelijck bemint
Gaet belaſt'ren of beſnijden,
En (als of 't wat ſonders waer)
d'Een den and'ren valt in 't haer.
12. Alſmer 't gene dat op Aerde
Alder-koſt'lijckſt weſen moet,
Heel, of ſoo veel me'e verdoet
Dat men niet houd om, na waerde,
Wel en grondig te verſtaen
Hoe men wis tot God ſal gaen.
13. Alſm' om luſts verlies gaet quijnen,
Of ſoo ernſtig is bedroeft

Alsom 't geen men nood'lijck hoeft,
En noch trooſt noch ruſt kan vijnen
Voor men dat, of immers yet
Dies-gelijcks in plaetſe, ſiet.
14. 't Hert is 't roer van 's menſchen daden:
Daer mach geen ding ſtuer-man zyn,
't Zy met wat in-ſicht of ſchijn,
Dan begeert' om ſich t'ontquaden
En door Goddelijcke deugd
In te gaen in Godes vreugd.
15. Die begeert moet boven drijven;
Daer moet 't hert me'e zijn door-zult't,
't Ander word ſom-tijds geduld't.
Maer en mach'er niet verblijven.
Een is noodig: Een alleen
Moet in 't Hoog; de reſt, bene'en.
16. Iuyſte ſchalen wegen effen.
Vaſte voet ſchrickt noyt van 't pad.
't Wijſe hert weet Hoe en Wat.
Salig die de Maet kan treffen,
En de Pop daer hy me'e ſpeelt
Maeckt tot een leer-achtig Beelt.

Brief aen N. N.

SANG: Une Ieune fillette.

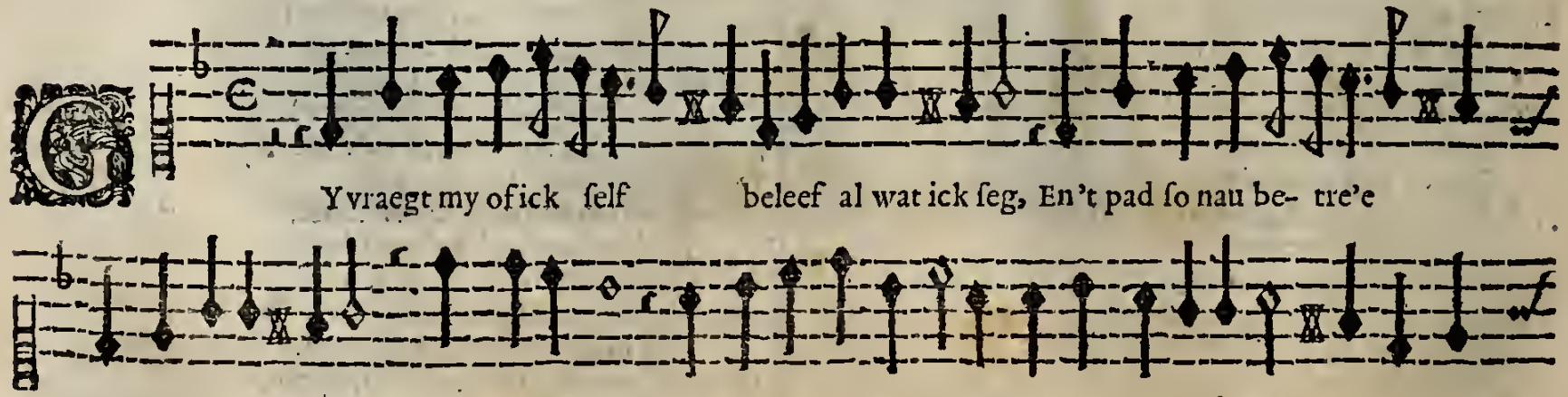

dat

DEVGD-SOECKERS OOG-PVNCT.

Johannes volgt van verr', den Heere Jeſum naer.
Als Petrus dit nu ſach, Heer ſprack hy wat ſal deſen?
Wat wil dees Jongeling? wat mach ſyn Oog-punct weſen,
Deugt-ſoeckend' was 't, ſoo bleeck uyt Jeſu antwoort klaer.

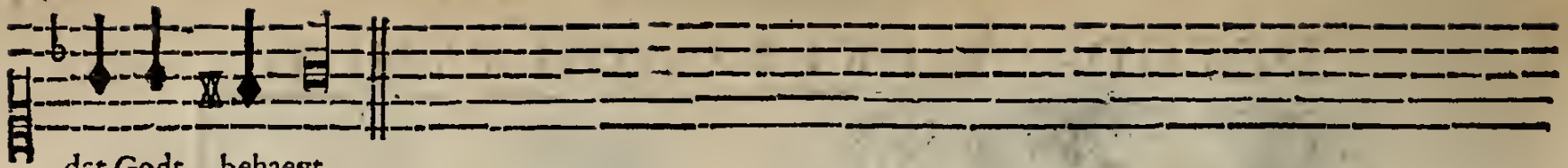

dat Godt behaegt.

2. Gelooft gy dat de weg kan en moet zijn gegaen :
Soo houd gy ſ' oock voor dwaes al die geen gang beſtaē.
Wat 's u aen my ?
De waerheyd moet u drijven,
En niet doen achter blijven
Om yemants ſotterny.

3. Gelooft gy dat de weg niet wandelijck en is :
Niet waer 't, al ſeyd ick ſchoon dat ick in geenen mis
Op 's Levens paen.
Nau ſiftig gingt gy viſſen,
En hiet geen-miſſen, miſſen,
Tot ſtijving van u waen.

4. Meeſt is hy die ſo vraegt van waarheyt over-tuygt,
Maer tot gehoorſaemheyt in 't hert noch niet gebuygt.
Moet-willens blind,
Soeckt hy 't voorbeeld van Menſchen,
Maer ſal in 't herte wenſchen
Dat hyd'er geen en vind.

5. Deugd melden, lijckt na roem; ſond-biechten, is onnut:
't Eerſt kan aen-ſtoot'lijck zijn ; 't laetſt in de ſond een
Wat moet, dat moet. [ſtut.
Siet niet hoe ick of and'ren
('t Zy wel, 't zy qualijck) wand'ren,
Maer hoe gy ſelfs wel doet.

6. 't Doen ſelfs, moet tuyge zijn, maer niet des Doenders mond.
'k Sag geern, ſoo gy in my noch yet af-padigs vond,
Dat gy 't my ſeyd.
Toont my maer Godes reden :
Te bet'ren mijn mis-treden
Ben ick al-tijd bereyd. [oog.

7. Een Chriſten leeft voor Gods, niet voor des menſchen,
Wat waer 't of een ſich ſelfs en and'ren al bedroog
Door woord of ſchijn ?
Goet moet het vonnis wijſen :
Vergeefs is alle prijſen
Eens anders en het ſijn. [prijckt.

8. Beſt is hy die 't Beſt' heeft, en noch met 't Beſt niet
Een Chriſt lijckt als hy is; en is ſoo, als hy lijckt.
Of 't menſchen ſien
Is hy niet om verlegen.
Sijn ſorg is, rechte wegen
Te treffen, qua' te vli'en.

9. Hier-tuſchen ſo 't Geloof 't hert ſoo te voor-ſchijn haelt,
En in ſijn doen de glans van deugd ſoo helder ſtraelt
Dat elck het ſiet
En niet en kan niet mercken :
't Is d'uyt-komſt van ſijn wercken,
Maer 't twit en oog-meick niet.

10. t'Is heuglijck (ick beken 't) voor yder Chriſt (veel meer
Voor 't hert noch jong in Deugd) dat Voor-beeld kom
De Wet nochtans [by Leer:
Is

Is 't geen waer na 't geſichte
Sich ſtadig heeft te richten,
Al feyld' het Voorbeeld gants.
11 Het Voorbeeld word gelieft, gewenſcht; niet af-ghe-
vraegt:
Met vreugd (wanneert'er is) aenſchouwt; niet na-ghe-
Gebruyckt, bedocht, [jaegt:
Gevolgt, ge-eert, gepreſen;
Maer, als een noodig-weſen,
Niet angſtelijck geſocht.
12. Uw geeſt ontſet ſich niet, al vint hy d'antwoort ſtraf:
Veel beter trou, en hard, dan ſchadelijck, en laf.
Sie ſtadig in:
Veel uyt-ſien doet vergapen;
't Vergapen baert verſlapen
Van Deugd-en Heyl-gewin.

SANG: Pavane Philippi.

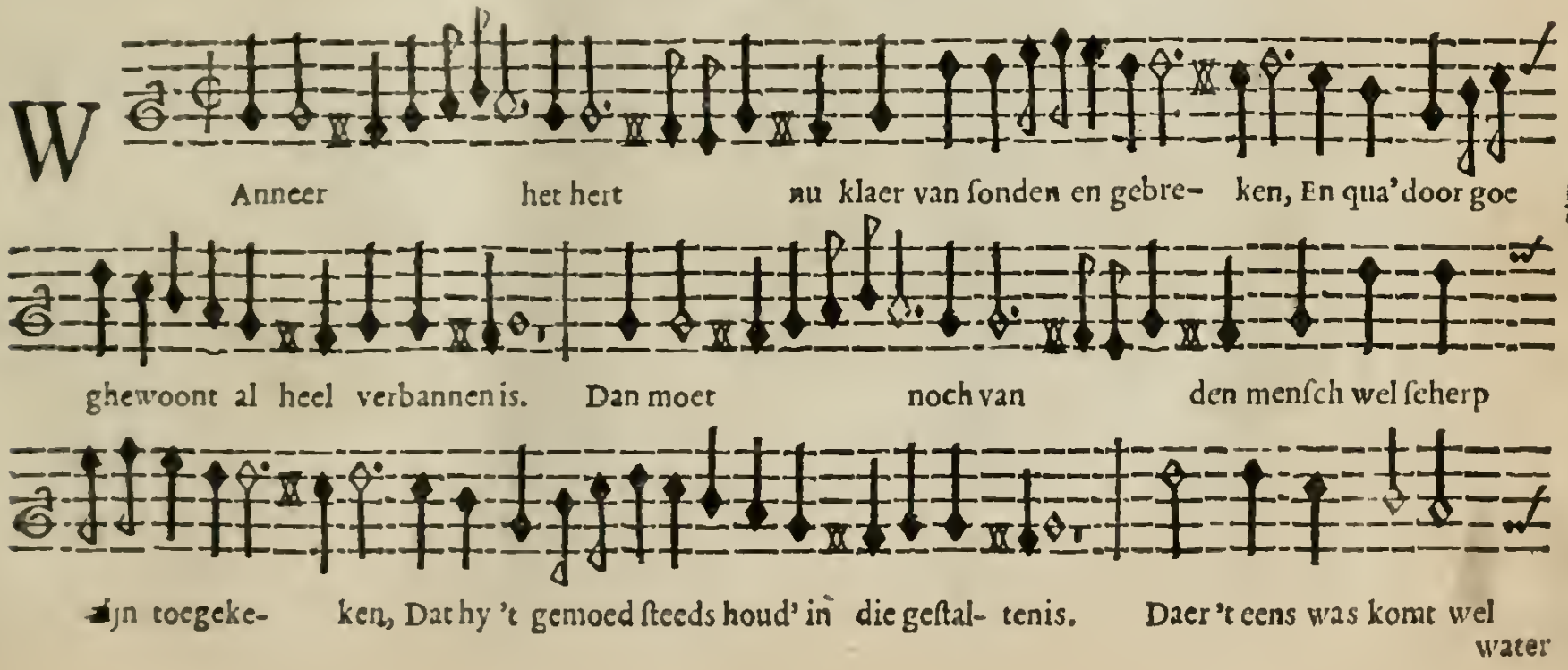

Heb. 3. 12. 13.

water

NOODSAECKELIICKE WACHT.

Die looſe ſaeyer ſaeyd', geſtadig ſoo hy konde,
En ons maer luy en traeg, of ſlap of ſlaep'righ vonde:
Wel op dan Boulien, die na 't eeuwigh oegſten tracht,
Weeſt yvrigh, neerſtig, denckt, nootſaeck'lijck, is de wacht.

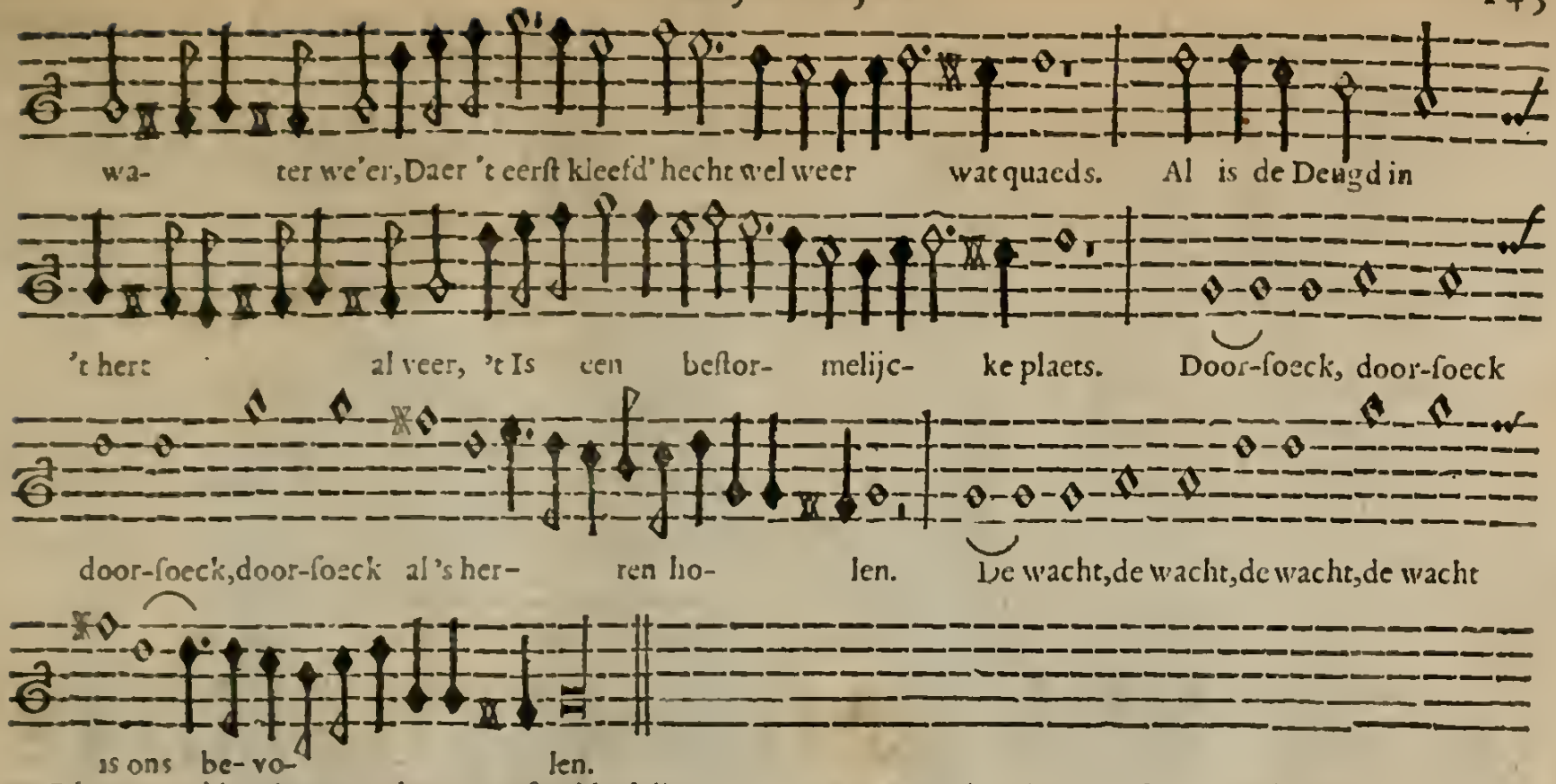

2. Die uyt God is gebaert, en kan geen ſond bedrijven :
'k Er-ken des waerheyts tael. Nochtans (ſoo leert Gods woord)
Is 't mog'lijck datm' in 't hert Gods ſaet niet laet verblijven,
Allencken af-geleyd : ſoo krijgt de ſond' een poort.
De ſonde wil noch kan hy niet
Soo lang als hem ſijn hert ſoo ſtaet :
Maer 't hert kan om-ſlaen, alſm'er vet,
Door feyl van wacht, van 't quaed in-laet.
Siet dat u ſchat, u ſchat, u ſchat, niet wert ontſtolen :
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

3. De Deugd komt door 't Geloof: 't Geloof is geen aenſchouwen,
Geen taſtelijcke Weet : 't Geloof gaet in 't verſtant,
Door redens over-leg, na 't hert in 't kleyn getrouwe :

't Verſtand, door Redens ſchijn, is buyglijck uyt zyn ſtand.
Al is der ſonden wortel dood,
Een qua' begeert' ter herten uyt,
d'Aerd' iſſer noch: Daer d'Eerſt uyt ſproot,
Is mog'lijck dat een Tweede ſpruyt.
De neſt, de neſt, de neſt, de neſt leyd diep verſcholen:
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

4. Wanneer de menſch, die hier in heylicheyt ſijn leven
Door-bracht heeft na Gods wil, komt ter onſterff'lijckheyd,
En 's Hoogſten Goeds genot van God hem is gegeven,
Dan ſal 't onmog'lijck zyn dat yemant hem verleyt.
Daer is niers dat bewegen kan;
Daer 's nieu natuyr en volle ruſt:
Hier, daer men hoopt en veer is van,
Baert twijffel wel een vreemde luſt.
Hou ſterck, hou ſterck, hou ſterck, hou ſterck aen Waerheyts Schole:
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

5. Wie, voort-geteelt uyt God, van Goddelijcker aert is,
Geſint gelijck als God, door 't maentig Woord hermaeckt,
Die ſondigt niet: Waer-om? Om dat hy ſo bewaert is
Door eygen wacht, dat ſelfs de booſ' hem niet eens naeckt.
Hy let op ſijne wegen nau,
En mijd (door 's ſaecks ſwaer-wegentheyd
In hert en ſinnen al-tijd gau)
De ſond en ſonds gelegentheyd.
Daer wacht, daer wacht, daer wacht, daer wacht hoeft, kan men dolen:
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

SANG: *Eſſex Lamentatie.* Of: Wat if a daye &c.

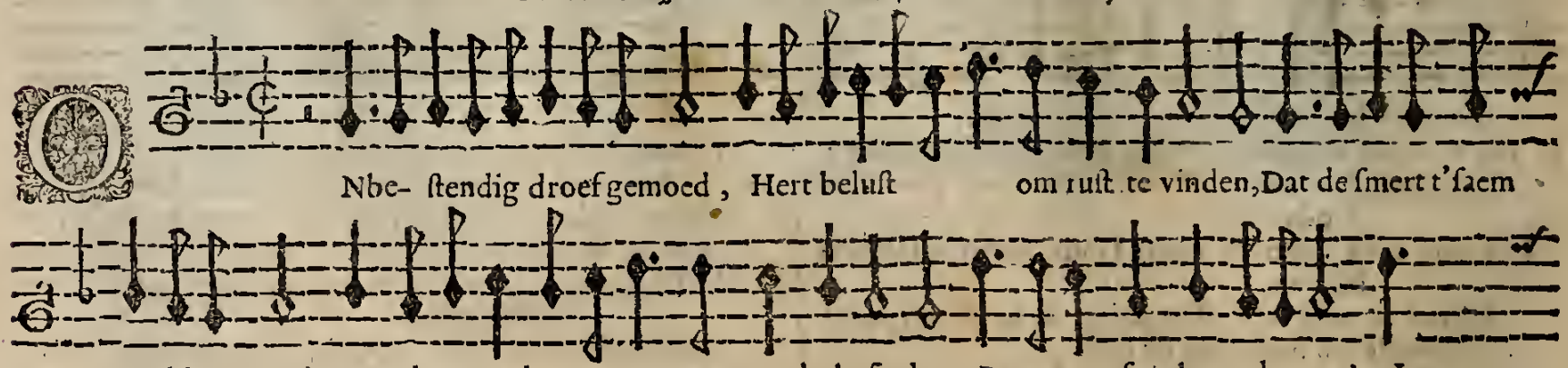

ONGERVSTIGHEYTS OORSPRONG.

't Is binnen 's Menſchen Hart, dat ruſt of onruſt geeft,
't Vytwendigh mach met recht, noch ruſt noch onruſt brengen,
Die vaſt ſijn Hart gegrondt, op Godt en waarheyt heeft,
Geen Weerelts ramp 't gemoet, met onruſt kan vermengen.

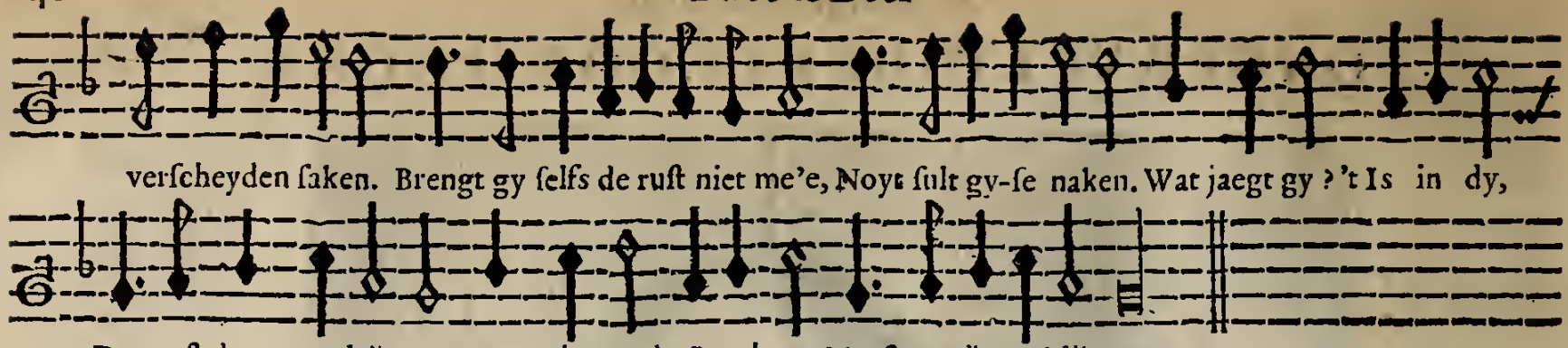

verſcheyden ſaken. Brengt gy ſelfs de ruſt niet me'e, Noyt ſult gy-ſe naken. Wat jaegt gy ? 't Is in dy,

Dat ruſt doet verdrijven. Loopt niet verd : In u hert, Moeft gy zijn en blijven.

2. Waerder (denckt gy) vre'e in 't Land ;
Dan ſou alle dingen wel zyn ;
Waer of dees of die van kant,
Soo ſou 't hert vry van gequel zijn :
Had ick dus of ſoo veel goed,
Soo leefd' ick goruſtig :
Derfd' ick maer dees tegen-ſpoed,
Soo waer 't herte luſtig :
'k Waer ſteeds bly
Soo ick vry
Van dees houlijcks block waer :
'k Waer te vre'en
Had ick Een'
Daer ick me'e in 't Iock waer.

3. Had gy dit of had gy dat,
't Waer hoe 't waer: (daer gelt geen meenen)
Soo lang gy u ſelven had,
Bleeft ghy even-wel aen 't ſteenen.
Of het Land al waer in vre'e,
Noch bleeft gy in roeren :
In uw' Ziel draegt gy-ſe me'e
Die ſteeds oorlog voeren.
Goed, of neen ;
Spoed, of geen :
't Kan geen hert her-ſtellen.
Ongehout,
Of getrout :
't Siecke hert moet quellen.

4. Waerder dees of die al niet,
Even-wel bleeft gy in onluſt,
Soo gh' u ſelven niet ontvlied,
Nimmer-meer ontvliedt gy d'onruſt.
't Quel-ſtof komt van buyten aen,
Na de ding' haer neygen ;
't Quellen en in 't hert doen gaen,
Heeft elck van ſijn eygen.
Selden tijd
Sonder ſtrijd
Door u gantſche leven.
Al-tijd yet

Dat

Dat verdriet
En gequel kan geven.
5. Soeck het waer gy kont en wilt,
Wend het over alle boegen ;
Iſſer innerlijck geen ſtilt :
Al-tijd blijfter ongenoegen.
Soo lang gy bent die gy bent,
('t Is vergeefs om'-keken)
Sal tot droefheyt en ellend
Nimmer ſtof ontbreken.
En of wel
In 't gequel
Blickt een Sonne-ſchijnt-je :
't Set geen bloed :
In 't gemoed
Schuylt het ſchalck venijntje.
6. 't Hert, in Dengd noch kout noch heet,
Saed ſich niet aen 's vleeſch vermaken ;
Oock, door feyl van goed Geweet,
Kan het Godes gunſt niet ſmaken :
Dit geeft in de Ziel onluſt ;
Onluſt maeckt kleyn-zeerig,
Licht-geraeckt, los, ongeruſt,
Quellijck, murmurerig.
Uyt die grond
Komt de wond
Daer moeſt quael geneſen.
Sal 't recht deeg,
't Hert moet leeg
Van ſijn lolheyd weſen.

SANG:

VErlies van heyl komt uyt de ſond ;
De ſond', uyt niet-wel-waken.
Verſuym van wacht, uyt ongeruſten grond
En hert-pijn in aerdſche ſaken ;
Onruſt, uyt qua' rek'ning maken.
2. Qua'e rek'ning komt uyt miſ-verſtand
En onrecht prijſ' of laken
Van yder ding. Soeckt gy, ô menſch, een ſtand
Die, door deugd, tot God doe naken :
Leer voor al goe' rek'ning maken.
3. Door Waen word Liefd' te hoog geſteld ;
Liefd' port tot toorn, tot wrake,
Tot druck, gequijn, en al wat ruſt ne'er-velt.
Maer niets ſal u 't herte raken,
Kont gy ſlechs goe' rek'ning maken.
4. Acht elck ſoo 't is : niet min noch meer.
Die dit heeft tot ſijn baken,
Haeckt na elck ding ſoo weynig en ſoo ſeer
Alſme'r na behoort te haken,
Vry van 't quade rek'ning maken.
5. Dat weg moet, is geen Liefde waerd :
(Daer Liefde ſterft, ſcheyd truren.)
't Moet wech, 't moet wech al wat'er is op Aerd;
Godes heyl alleen, ſal duren :
Daer moet Liefde 't hert heen ſturen.
6. Sterft u een vriend : 't is Menſchen lot ;
Dat ſterff'lijck is moet ſterven ;
Een aerden-pot is maer een aerden-pot ;

QVA' REKENINGS ONRVST.

Geluekig die zyn ty', kan reeck'nen, giſſing leggen
Op eeuwig levens reys, by daeg en oock by nacht,
Op hooghte, diepte, lengd', perijck'len voor te ſeggen
Qua'e reeck'nings onruſt vliet, en ſtadig hout verdacht.

Breeckbaer waer raeckt licht tot ſcherven :
Al 't verderff'lijck moet verderven.
7. Begeeft u vrienden gunſt : wat raed ?
Dat los ſtond, kon ontſlippen,
Krijgt gy voor eer, verachting, ſpot en ſmaet :
d'Eer was wind : die gaet licht glippen.
't Heyl hangt aen geen menſchen lippen.'
8. Moet gy uyt goed, uyt haef en land :
't Zijn 's Werelts Tragedy- kluchten.
Van lang beſit had gy noyt borg of pand.
't Los geluck, geaert tot vluchten,
Word niet vaſt door traen of ſuchten.
9. Ontgaet u 't noodig lijfs vermaeck :
't Is d'Aerd van aerdſche dingen.
't Treft ons natuur : maer is nochtans geen ſaeck
Die in 's herten grond mach dringen
Ons met onruſt te beſpringen.
10. Wil my des vyands ſwaerd verſlaen :
'k Waer ſot liep ick ter wapen.
Wil Hemel, Aerd, en alles t'ondergaen :
't Is ten onder-gang geſchapen.
Vrees kan geen vry hert verknapen.
11. Geen onruſt nut, gegrond, noch vry
Dan die d'er komt door ſonde.
Weeſt vry in 't hert onruſtig en onbly'
Soo lang noch die, Zielen-wonde
Niet door Boet' en is verbonden.
12. Dat 's onruſt, doch om waer onruſt
Geheelijck uyt te braken,
En 't Soet vermaeck en volle Zielen-luſt
Van de Hemel-ruſt te ſmaecken
Door goe' Rekening te maken.

SANG:

I.

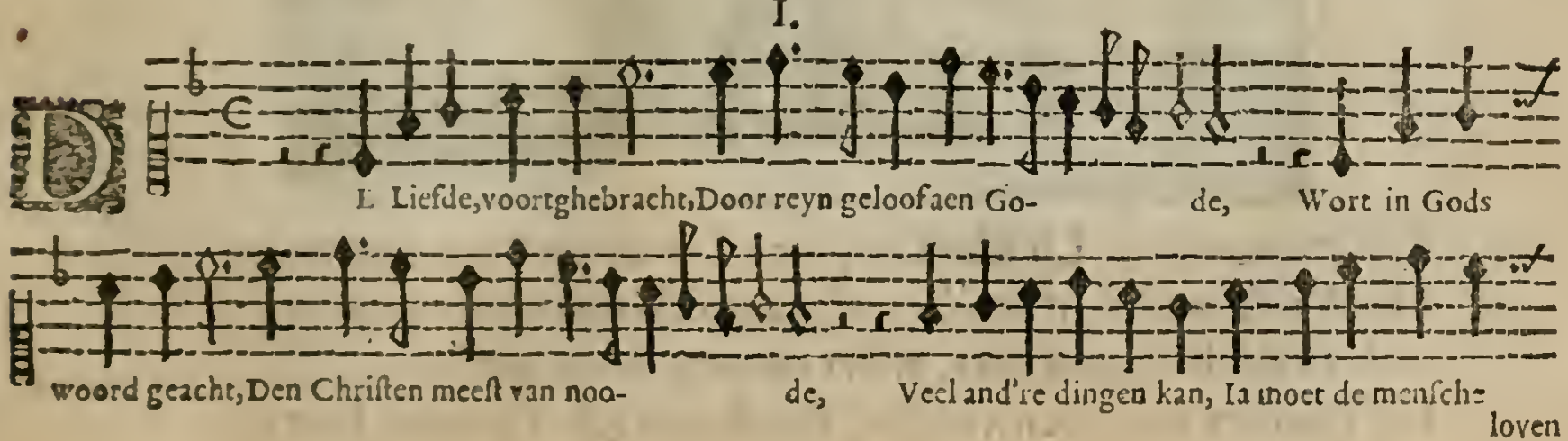

't LOF VAN LIEFDE.

Hier wort des Liefdes Lof, met Croon en Palm vertoont,
Oock of men 'tLijf ten brand, aen d'Armen Aelmis geve,
Alst liefdeloos geschiet, wort nemmermeer geloont.
Op Liefdes wercken volght, het Eeuwigh Vrolijck leven.

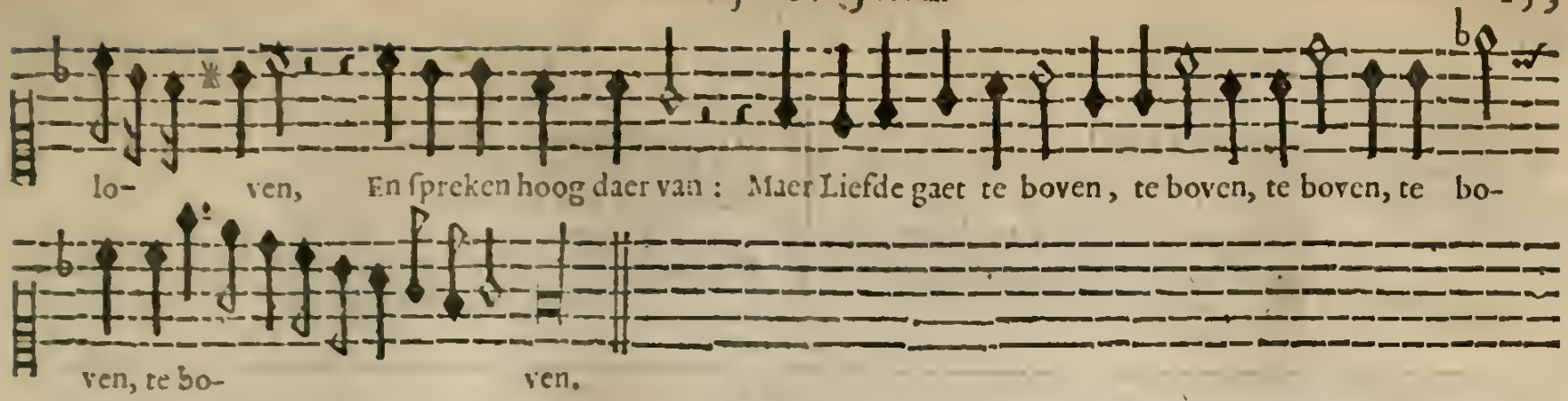

2. Het waer een hoogen trap,
1 Cor. 13. 8. 1. Waer by geen hoogt kan haſen,
Te hebben wetenſchap
Van all' oock Eng'len talen :
Soo yemand ſoo veer quam,
Elck menſch kreeg hy tot eerder ;
Sijn lof ten wolcken klam ;
Maer Liefde brengt noch veerder, noch veerder, noch veerder, noch veerder.

3. 't Waer groot en ſonderling,
Dez. 2. Ia nimmer ſchier vol-preſen,
In elck ziel-nuttig ding,
Geleert en kloeck te weſen ;
't Waer veel en ongemeen
Dat yemant waer een weter
Van alle hevm'lijckhe'en ;
Maer Liefde is noch beter, noch beter, noch beter, noch beter.

4. Soo ſtereck Geloove de'e
Dez. 2. Dat yemand Bergen konde
Verſetten vande ſte'e
Daer ſy in 't eerſte ſtonden ;
De faem bracht, meer en meer,
Sijn hogen lof te gader,
En hem by elck in eer ;
Maer Liefd', by God noch nader, noch nader, noch nader, noch nader.

Verſ. 3. 5. 't Is loffelijck, ſijn haef
Al-ſamen te beſteden
Den armen tot een gaef
In haer nootdruftícheden ;
Het brengt by vrome lie'n
Den doender, ja den pooger,
In achting en aen-ſien ;
Maer Liefd', by God noch hoogher, noch hoogher, noch hooger, noch hooger.

Verſ. 3. 6. 't Is treffelijck gedaen,
In ſmaetheyd, hoon, en ſchande

Sijn leven af te gaen,
En geven 't lijf ten brande:
De daed maeckt doenders naem
By alle vromen klaerder,
Geacht en aen-genaem:
Maer Liefd', by God noch waerder, noch waerder, noch waerder, noch waerder.

7. Wat is of weſen ſal;
(Hoe hooch) by Liefd' is 't minder,
Ia ſonder Liefd' is 't al
(Hoe nut) onnut en hinder.
Elck ſta dan wie hy zy,
De leerling met de leerder,
Na alle gaven vry;
Maer na de Liefd' noch meerder, noch meerder, noch meerder, noch meerder.

SANG:

II.

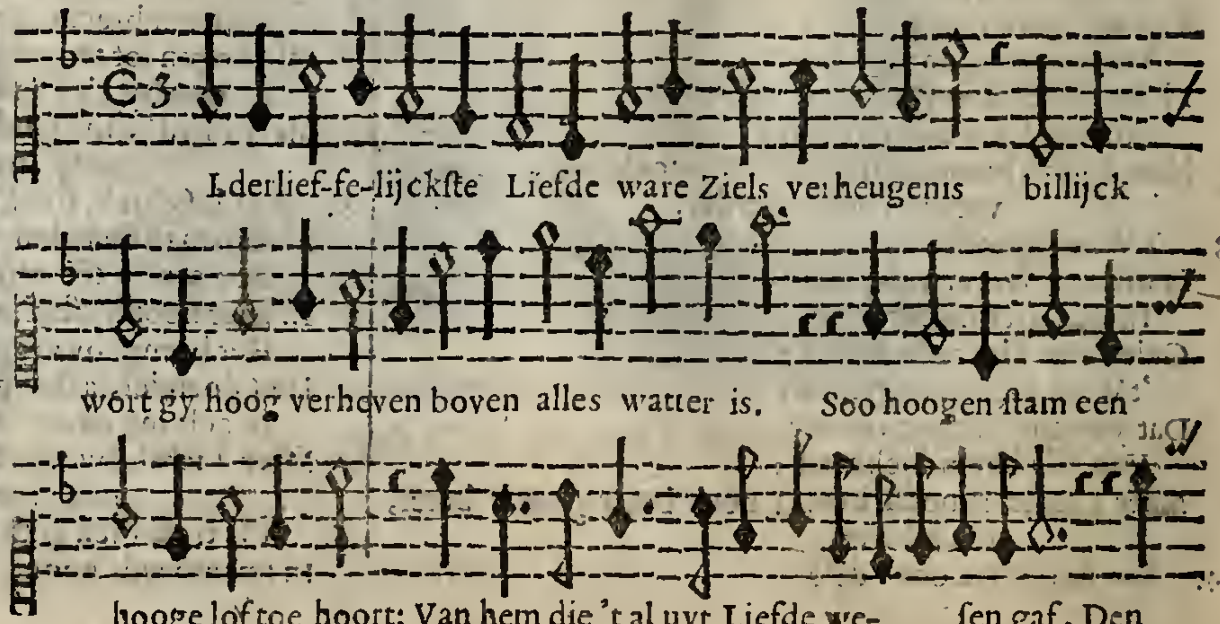

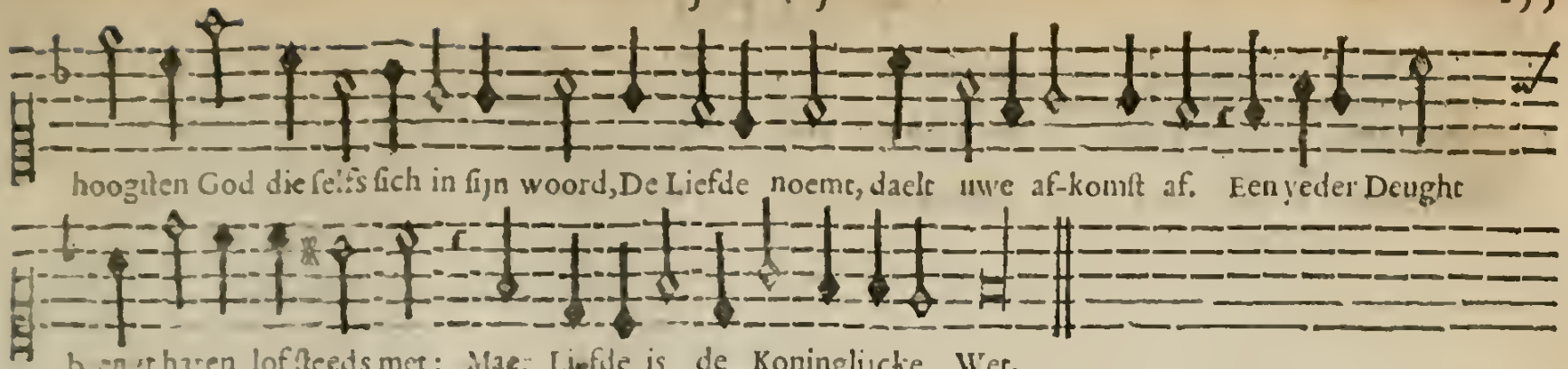

2. Sonder Liefd' is in den menſche alles krachte-loos en doof:
Liefde is de ziel en 't leven van de Hoop' en van 't Geloof.
Rom. 13. 8. 8. 9. 10. Wat Moyſis Wet God-hevligs in haer heeft:
Al 't goed verwart in 't woord der Prophecy:
Die na 't gebod van Chriſti liefde leeft,
Vol-brengt het al en noch veel meer daer by.
'T Is al vol-maeckt wat God gebied en ſet:
Maer Liefde is de Koninglijcke Wet.

1 Joh. 4. 8. 18. 3. In de Liefd' en is geen vreeſe die den menſch in weldoen ſtuyt;
Daer de Liefde is vol-komen, moet de vrees ter herten uyt.
Door ware Liefd' word menig bloode, koen.
Noch angſt voor dood, noch bangheyd voor gebreck
(Wanneer hy maer ſijn naeſten wel mach doen)
Verſwackt in 't hert daer Liefd' is, wel-doens treck
'T Heel Deugden-pad is door-gaens ſchoon en net:
Maer Liefde is de Koninglijcke Wet.

4. 'T Is wel ſoo, door vrees en poogen doet m' oock goet, doch meeſt met moeyt':
Liefde maeckt dat alle Deugde, ongeſocht, van ſelver vloeyt.
Daer Liefde is, daer is oock 't hert beluſt
Dat ſich maer ſtof van wel-doen op en doe,
Waer 't geen men doet des Ziels begeerte bluſt
Daer word m' in 't doen of noyt of ſelden moe'.
'T Is goed al wat Deugd ſtijft en ſond belet:
Maer Liefde is de Koninglijcke Wet.

5. Alle Banden, alle Banden die men onder Menſchen vind,
Zijn vergheefs als ware Liefde d'herten niet te ſamen bind
Coloſſ. 3. 12. 14. Een goed, een bloed, een ſtand, een vader-land,
Een diſch, een heer, een bed, een wet, een dack,
(Sonder de Liefd, Vol-maecktheyds ware Band)
Of binden niet, of binden al te ſwack.

Al 't ſchoon' is ſchoon; al 't reyne onbeſmet :
Maer Liefde is de Koninglijcke Wet.
6. God is Liefde : door de Liefde heft de ſlijck ſich uyt den ſlijck,
En word (ſelfs hier op der aerden) Gode naeſt in aerd gelijck.

Die vaſten grond, door Liefd', in Chriſto leyt
Begrijpt (met alle daders des gebods)
Diept', Hoogte, Breed' en Lengt der ſalicheyt
En word vervult met alle volheyd Gods.
Wel aen, die uyt den dood wilt zijn geret,
Vol-brengt de Liefd', de Koninglijcke VVet.

SANG:

III.

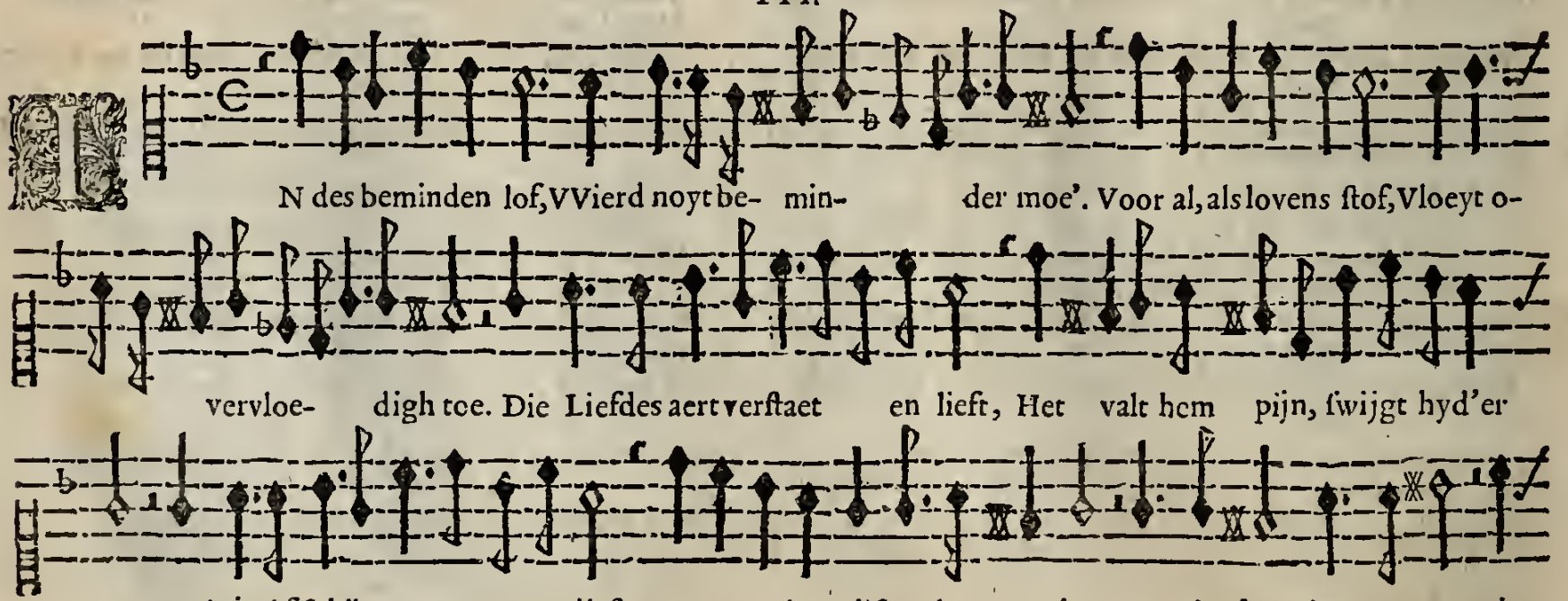

naers

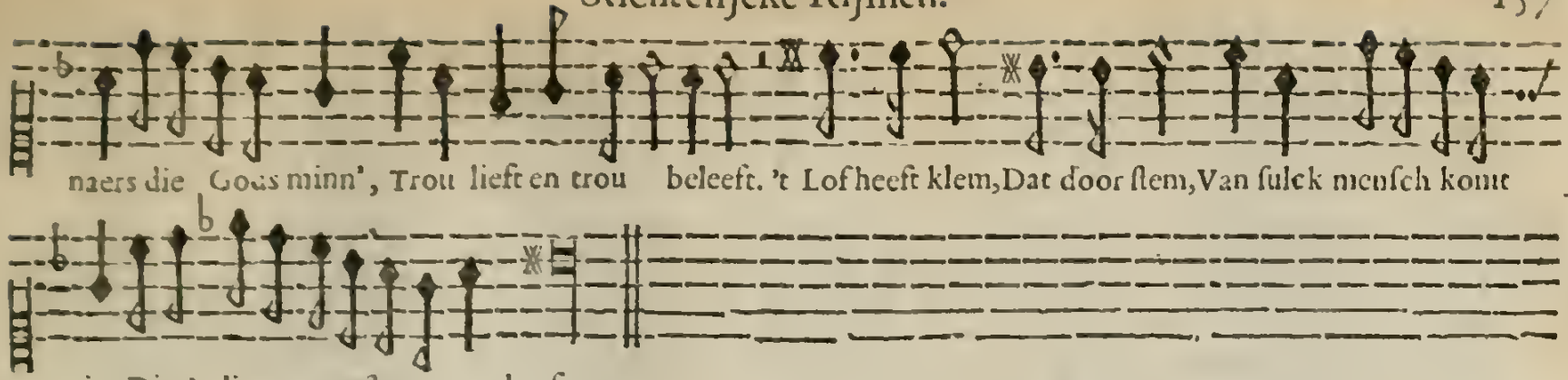

1 Col. 13 & 4. 2. Vol van lanckmoedicheyd
Is 't hert daer Liefd' heeft ſtee.
Vriend'lijcke goedicheyd
Brengt ſy geduvrig me'e.
VVeech ſlugheyd, wraeck, en hert-geſtoor
Daer ſich de ware Liefde vind.
De minnaer doet en lijd veel Voor
En Van de gene die hy mint.
Kom dan by etc.

Deze. 4 3. d'Onmenſchelijcke aert
Die luſt heeft en verblijd
In 's naeſtens qualijck-vaert,
En anders, ſmerte lijd,
Groeyt noyt daer Liefde heeft haer zaed.
Kracht'-loos is alle nijds venijn.
Die Chriſt'lijck lieft, acht goed en quaed
Sijns even-menſches voor het ſijn.
Kom dan by etc.

Deze. 4 4. Liefd' lijd geen ſlimme daed;
Geen trotz' hoog-aerdigheyd;
Geen argerlijck gelaet,
Noch ſott' ael-waerdigheyt.
Noyt de'e de Liefde 't Lieve leyt.
't Beminde acht de Minner zeer;
Die acht, eert in ootmoedicheyd.
Op-rechte Liefde luyſtert teer. **Kom dan by etc.**

Deze. 5 5. De taeye Eygen-baet.
Die anders ſich vertoont
Dan zy in 't herte ſtaet,
Moet weeh daer Liefde woont.
O alder-goddelijckſte Deugd!
Al waer 't met eygen ſcha'e en ſmert,
't Beminde wel-doen, is een vreugd
In eens op-rechten minnaers hert.
Kom dan by etc.

6. Geen op-ger uy noch praet,
Daer ſich de Liefd' aen ſtoort:
De Liefd' vermoed geen quaed

Dan

Dan daer sy 't siet en hoort;
En als sy 't al ten vollen weet,
Soo schrijft sy 't niet in 't herte op.
Quaed moeten dencken, is Liefs leet.
En ware Liefde heeft geen krop.
Kom dan by etc.

Vers. 6. 7. De Liefd' verblijd haer niet
VVanneer-se een vyand
In sond gevallen siet,
En by elck een in schand.
Die Liever gunt ('t zy hoe gering)
Aen die hy lieft geen quaed met al,
Veel min de sond, soo vuylen ding
En stof van 't hoogste ongeval.
Kom dan by etc.

Vers. 6. 8. Een vreugde is 't voor dien
Die Christi Liefde heeft,
Dat VVaerheyd ('t zy van wien)
Gelooft word en beleeft.
Lief gunt aen Liefde lust, 't vermaeck
En alles wat het goeds bedenckt,
Veel meer de Deugd, soo waerden saeck,
En daer God 't hoochste Goed voor schenckt.
Kom dan by etc.

9. Liefd' is der Deugden hooft, Vers. 7.
Haer krachten sonderling:
VVant sy verdraegt, gelooft,
Hoopt, duldet alle ding.
Daer sy geen quaed met allen, merckt.
Gelooft sy gecne alle Goed;
En daer men 't quaed oog-schijnlijck werckt,
Houd sy tot bet'ring noch al moed.
Kom dan by etc.

10. Dees Deugden, en noch meer
Doet rechte Liefd' al doen.
Die haer niet heeft, blijft veer
Van ware hoop te voen:
Hy is gelijck als een metael
Dat hel en schel is van geluyd:
Maer onderscheydelijcke tael
Of sang, en geeft het nimmer uyt.
Kom dan by etc.

SANG:

IV.

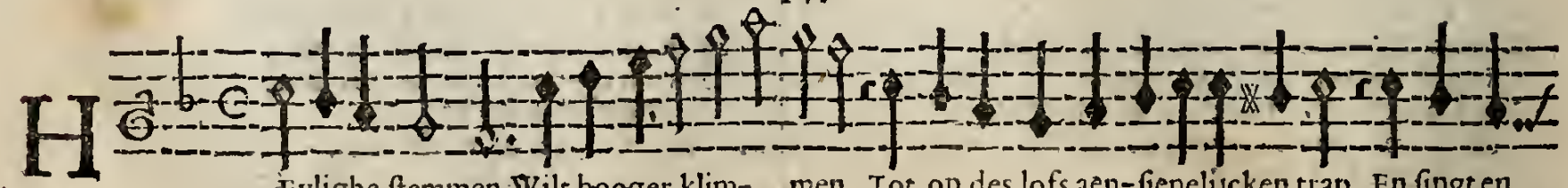

1 Cor. 13. v. 8. Eylighe stemmen, Wilt hooger klim- men, Tot op des lofs aen-sienelijcken trap, En singt en singt

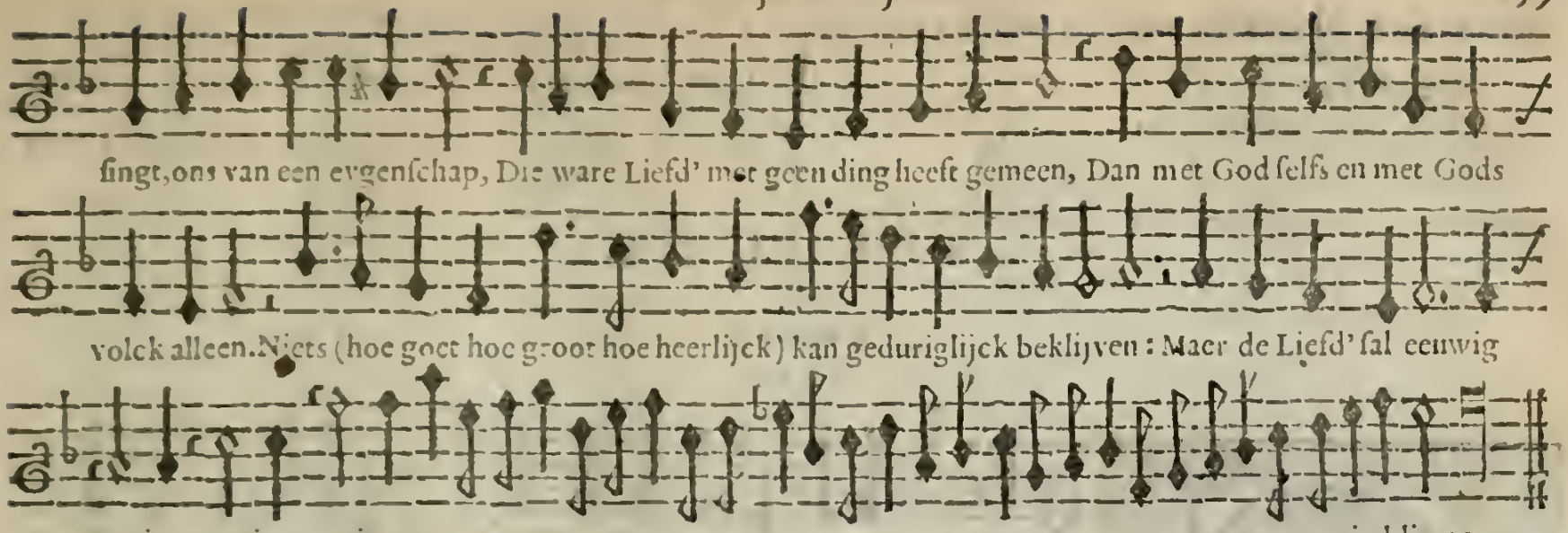

2. De gav' en wercken
In Christi Kercke
In haer begin soo menig-vout geschied,
En siet of hoeft nu Gods Gemeente niet,
Nu VVaarheyts Leer genocgsaem is versterckt,
En, sonder sien, 't VVoord na sijn aert best werckt.
Tijden en gelegentheden konnen selfs oock 't goed' verdrijven:
Maer de Liefd' moet eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig blijven.

3. Hoe wel het veel is,
Ia hoog en e'el is
Dat hier de mensch, door VVoordelijck bescheed,
Uyt Godes Leer van God en 't Godlijck weet:
Dat al nochtans sal, als onnoodig, vlien,
VVanneer de oog' het wesen selfs, sal sien.
't Al-vol-maeckt aen-sien vernietigt 't onvol-maeckt geseg en schrijven:
Maer de Liefd' sal eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, blijven. Werk. 13.

4. Geloof en Hope,
Die 't pad doen loopen
Waer door men raeckt ter Goddelijcker vreugt,
Zijn prijsens waerd, en 't zaed van alle Deugd:
Sy blijven staeg; doch sullen me'e vergaen
Als m' eens By God sal tegenwoordig staen.
Daer men siet, behoeft men 't hertte door Geloof noch Hoop te stijven:

5. Daer

Maer de Liefd' sal eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, blijven.

5. Daer God en 't Goed is;
Daer 't vroom gemoed is,
Onmog'lijck is 't of Liefde is daer me'e.
Geen heyl of lust is sonder rust en vre'e;
Geen rust of vre'e houd sonder Liefde plaets:
De Liefd' is 't al: sy stopt de deur des Quaeds.
Sing, ter eeren van de Liefd', God-geleerde Mans en Wyven:
Eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig sal de Liefde blijven.

BESLUYT.

V.

Canon a 3.

SANG:

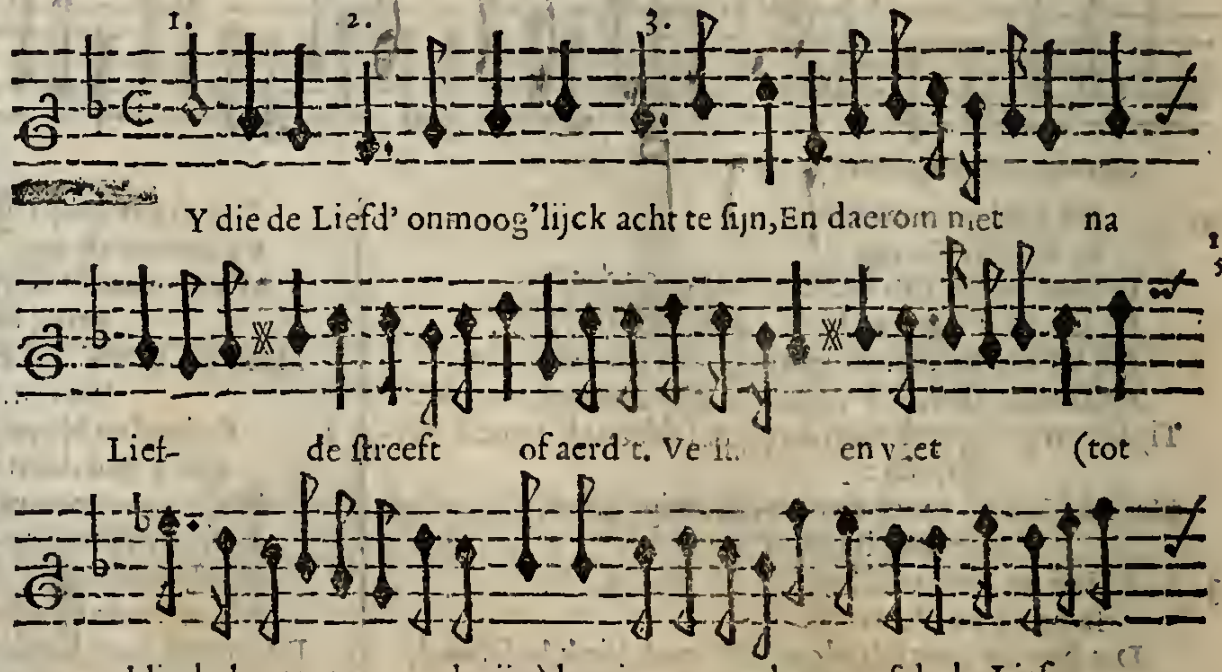

de

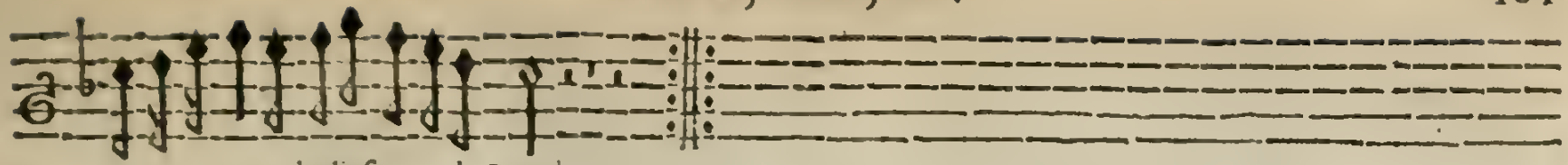

de, lief- de Baerdt.

1. De goede God, uyt reyne Liefdes drift,
Wil dat de menſch met hem onſterflijck leef
In heyls genot; doch dat voor deſe gift,
De Menſch aen God het ſijne weder-geef.
3. Aerds Eenicheyd en weder-liefd', is 't geen
Dat God in ſijn geliefden Menſch wil ſien.
God is vol-maeckt: wel-daden hoeft hy geen;
En van geen Menſch en kan hem goed geſchien.
4. Wat is 't nochtans dat God' in menſch behaegt?
Dat Menſch aen Menſch ſijn Liefde Gods betoon:
't Goed dat geſchied aen dien-ſe Liefde draegt
Acht ware Liefd' als tröff 't haer in perſoon.
5. De Liefd' die God van Menſch aen Menſche wil,
Strijd, door qua' waen en domme eygen ſin,
Mer 's Menſchen luſt: dies rijſt in 't hert geſchil.
De weg ſchijnt ſwaer nochtans men moet hem in.
6. Al wat'er leeft, bemint ſijns Weſens duur;
Verderf en dood ſchout het als hoogſt' ellend:
De menſch, die Leerſaemheyd heeft by Natuur,
Voelt dieper ſchrick van ſijnes Weſens end.
7. Dies Eygen-Liefd' die aen d'een zy' belet,
(Beſtraelt met kracht van Goddelijcke re'en)
Aen d'ander zijd' haer ſelfs te rugge ſet,
En port den wil om 't noodig pad te tre'en.
8. De Liefde tot een eeuwig Hemelſch goed
Maeckt dat, met kracht, de Aerdſche onder raeckt,
En dat m' (hoe-wel met pijn) ter Deugd ſich ſpoed:
Door Eygen-liefd' word Eygen-liefd' verſaeckt.
9. Door kennis word eeuwicheyds-Liefd' geteelt;
Door deſe Liefd' krijgt het Geloove kracht;
't Geloove baert de Liefd' die God beveelt.
So word d'een Liefd' uyt d'ander voort-gebracht. Matt. 11 Q. 30
10. EN als de Menſch ſich nu op weg begeeft
En werck begint, bevint hy in het gaen
Dat Liefs gebod, ſoo 't God gegeven heeft,
Niet is ſoo ſwaer als hy ſich voor liet ſtaen.
11. Veel-doen baert konſt: en konſt maeckt licht: te met
Bevind de Menſch, van Waen door Waarheyt vry
Dat in ſich ſelfs 't gebod van Chriſti Wet
Een lieflijck jock en lichten arbeyd zy.
12. Aldus ſoo krijgt't ſelfs-willig paerd de ſpoor.
By Eygen-Liefd' komt Liefde tot de Deugd.
Een dubb'le drift ſtouwt krachtelijcker door,
Eerſt was 'r met pijn, nu gaet het werck met vreugd. Luc. 8. v. 16.
13. DIe heeft, ontfangt: getrouheyt word beloont.
Gods heym'lijckheyd is by dien die hem vreeſt.
Hoe Waerheyds licht in 't hert ſich klaerder toont,
Hoe meerder kracht tot deugde, in den geeſt.
14. God vind hem trou; dies doet Hy hem meer goed:
Hy ſmaeckt meer goed; dies toont hy meerder trou:

De meerder trou, maeckt dat God noch meer doet :
Gods ſtercker gunſt, ſterckt we'er des Deugds gebou.
15. Hoe trouwer hy, hoe trouwer oock God is ;
Hoe meer God hem, hoe meer hy God bemint
Hoe tuſſchen twee meer aerds gelijckenis,
Hoe nauwer ſich de een aen d'ander bind.
16. Dus ſtraelt'er ſtaeg van hem, na God; en we'er
Van God op hem, een liefden-weder-ſchijn.
VVaer Meer ſtaeg-a'n een oorſaeck is van meer,
Daer kan geen werck (hoe ſwaer) onmog'lijck zijn.
17. 'T Is ſotte waen en doffe eygen-minn'
Die u, ô menſch, houd voor den in-gang ſtaen,
Daer feylt geen kracht, maer wil, en goet begin :
Noyt raeckt hy voort die noyt en wil beſtaen.

SANG:

I.

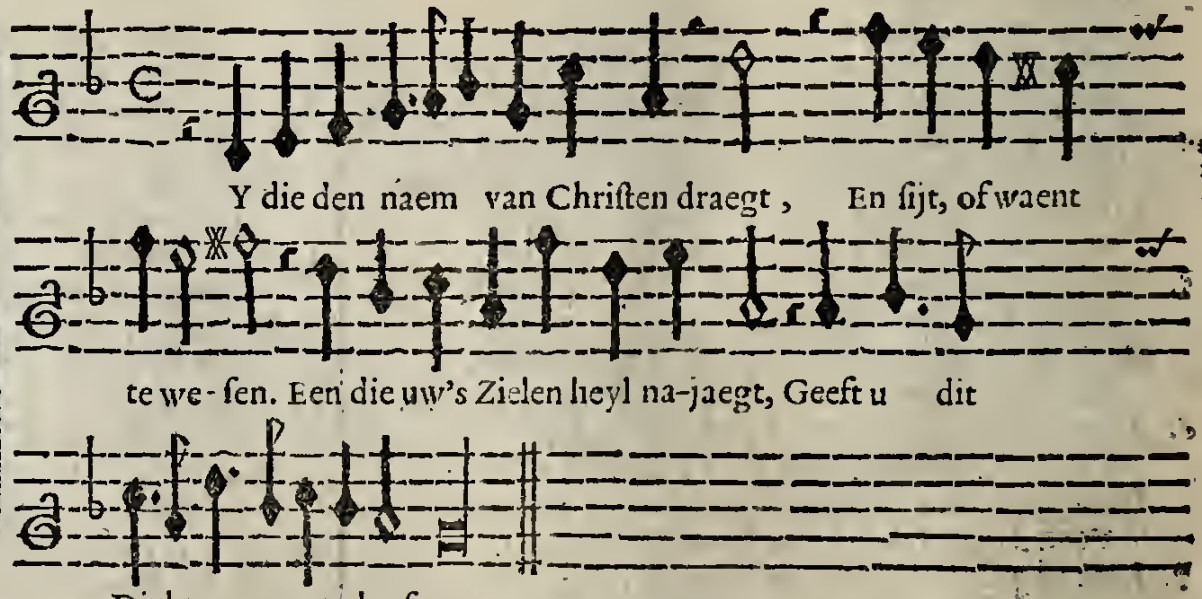

Siem. 12 & 19. 21.

2. G'ontred u die u redden wilt
Door hand-geweld of ſtrijden :
De beſte redding vind m' in ſtilt'
En onverdroten lijden.
3. Heeft u een kloecker pen of ſtem
Die Leſz' wel meer doen hooren :

De

LIIDSAEMHEYTS ERINNERING.

Veeltijdts wort ſoo gele'en, men kan het niet ontkomen,
Ons Paert, en Swaert, en Boog, en macht, is te gering:
Erinnering wel op! ſulck lijden ſal niet vromen,
Wil'gh lijden, lijden is, ſiet hoe 't ons Meeſter gingh.

De Rijmtjes hebben me'e haer klem
In veler menſchen ooren.
4. (God, oorſpronck van des VVaarheyds licht,
Klaer meer en meer de oogen
Van die het leeſt, en die het dicht,
Dat VVaerheyd gaet voor Logen.)
5. 't Is waer, hy heeft niet onrechts veur
Die uyt ellend wil raken:
Maer licht'lijck doolt men in de keur
Van Hoe en Door wat ſaken.
6. De reden-ſchijn, die of bedriegt,
Of ſou bedriegen konnen,
VVilt gy verſtaen hoe grof die liegt:
Volgt ware Redens-Sonne.
7. Is 't eygen wrake die u port
Uw' vyand te bekrencken
De wreker komt al-tijd te kort
In al ſijn doen en dencken.
8. Voor al, als uyt gerechticheyt
De wraeck (als rechts, genomen:
De wreker na verdienſt van 't feyt
De ſtraffe wil betoomen.
9. Doet gy in 't wreken dan te veel
Te veel, laet 's herten ruſt niet.
Doet gy de wrake maer ten deel:
Te weynig, boet den luſt niet.:
10. Hy mengt vergif met medecijn,
Die wraeck aen re'en wil laſſen:
VVaer dolle ſinnen meeſter zyn
Daer kan men 't ſelden paſſen.
11. Dat ſchielijck met gevaer toe-gaet
VVie mickt het daer ſoo effen?
En in een ſake ſonder maet
Kan niemand mate treffen,
12. En ſchoon gy treft het al na waen:
(Na waarheyd treft gy 't nimmer)
VVat nut of voor-deel komt u aen
Door 't ydel breyn-getimmer;
13. Laes! wat geniet men uyt een Niet?
U ſmert moet ſmerte blijven.
En dat een ander quaed geſchied,
Kan 't uwe niet verdrijven.
14. De arme wraeck en kan noch 't quaed?
Noch 'squaeds geheugnis weeren.
En die-ſe willig van hem laet
Komt beſt tot ſijn begeeren.
15. Geen reden-looſer luſt noch tocht
In 't gantſche Menſchen herte,
Dan dat ſmert-koeling wort geſocht
In eenes anders ſmerte.
16. Door drijving eenes dollen luſts
VVord een ellendig wreker
Sijns naeſtens en ſijns eygen ruſts
En Chriſti VVets verbreker.
17. Doet gy de wrake voor 't Gemeyn:
Gy gaet des niet te vaſter.
Die laſt is ſwaer, de wel-luſt kleyn,
En 't minſte quaed, 's volcks laſter.
18. Geluckt de voor-genomen daed:
't Loon ſal een hand vol wind zyn;
Lof-tuyting en een eeren-praet
Van die met u geſint zijn.

19. Maer

19. Maer soo gy in 't voor-nemen sneeft:
Gy blijft en selfs verlegen;
En die 't geluck maer tegen heeft,
Krijgt heel de VVerelt tegen.
20. Den algemeynen haet en spot
Hebt g' in d'ellend te wachten.
Of over-boos, of al te bot
Sal u een yeder achten.
21. Als iek des VVerelts doen bepeyns,
VVat is haer Luck, een dwelm-luck!
Geluckt den aen-slag, 't heet Roomeyns;
Mis-luckt hy, 't is een schelm-stuck.
22. 't Gevaer is groot, de vruchten kranck,
De scha'e meer dan 't genot is.
En schoon 't waer alle man te danck:
VVat is 't als 't niet na God is?
23. Het quaed eyscht straf; het ong'lijck wraeck:
(VVat Menschen seyt daer neen toe;)
Maer wie-se doen sal, dat 's de saeck.
God eygentst' hem alleen toe.
24. 't Is waar hy wreeckt som-wijlen 't quaed
Door Menschen, selfs door snooden:
Maer al wat God geschieden laet
En heeft hy niet geboden.
25. Die wreeck-stof geven, maken 't slecht;
Die 't wreken, maken 't grover:
Dat alder-hoogste Wrake-recht
Geeft God aen niemand over.

SANG:

II.

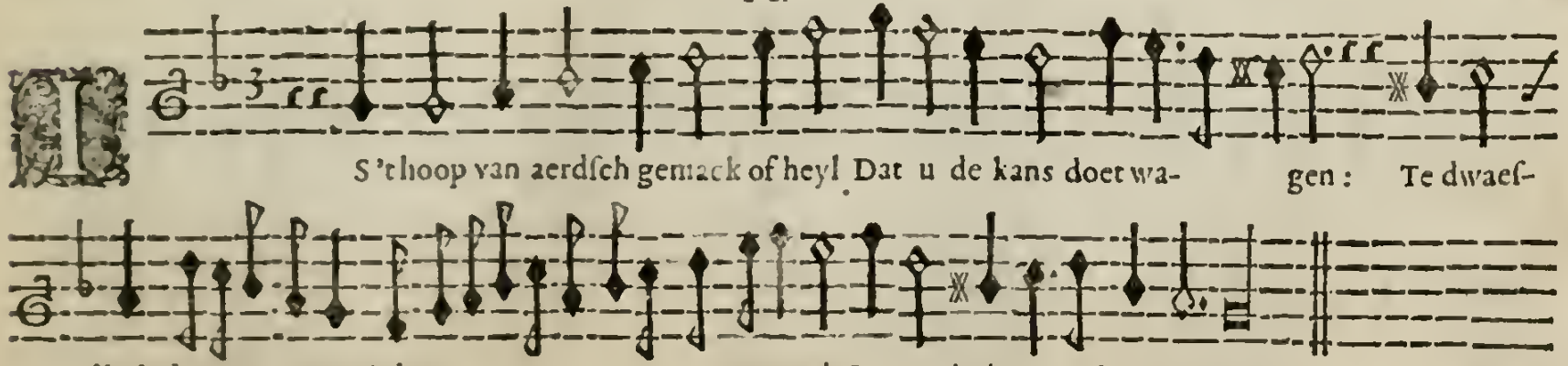

2. Is 't Staat of Eer-luſt die u drijft:
Te ſotter is het poogen:
Die willig in de laegte blijft
Komt mack'lijck tot verhoogen.
3. Laet ſotte waen en redens ſchijn
U 't hert niet onder-delven:
Wilt gy de meeſte Meeſter zyn:
Word Meeſter van u ſelven.
4. Mis-haegt u de vernederheyd?
Neen: laetſ' u wel gevallen:
Die op het aller-laegſte leyt,
Heeft niet om af te vallen.
5. Het Aerdſch' en is maer of end' an,
VVeeſt vaſter heyls beſorger.
Laet heerſchen al wie wil en kan;
VVord gy een Hemels-borger.
6. Daer gelt geen Geld, geen gift, geen gaef;
Geen vleyen, ſluypen, nijgen;
Geen gunſt-gehuer, heen hof-gedraef,
Geen one'el-hertig ſwijgen.
7. Daer is geen onder-ſluypery,
Geen woelig Staats bepijnen,
Geen ver-door-ſteken kuypery,
Geen liſtig tegen-mijnen.
8. Daer hoeft geen ſmertig hert-gepeyns,
Geen om-gekoop van mannen,
Geen nare wreeck-krop, geen geveyns.
Geen angſtig t'ſamen-ſpannen.
9. Om Liefde, om Geloof, om Hoop,
Om ongevalſchte Deugden,
Is 't alles en alleen te koop
Dat eenwig kan vervreugden.

SANG:

III.

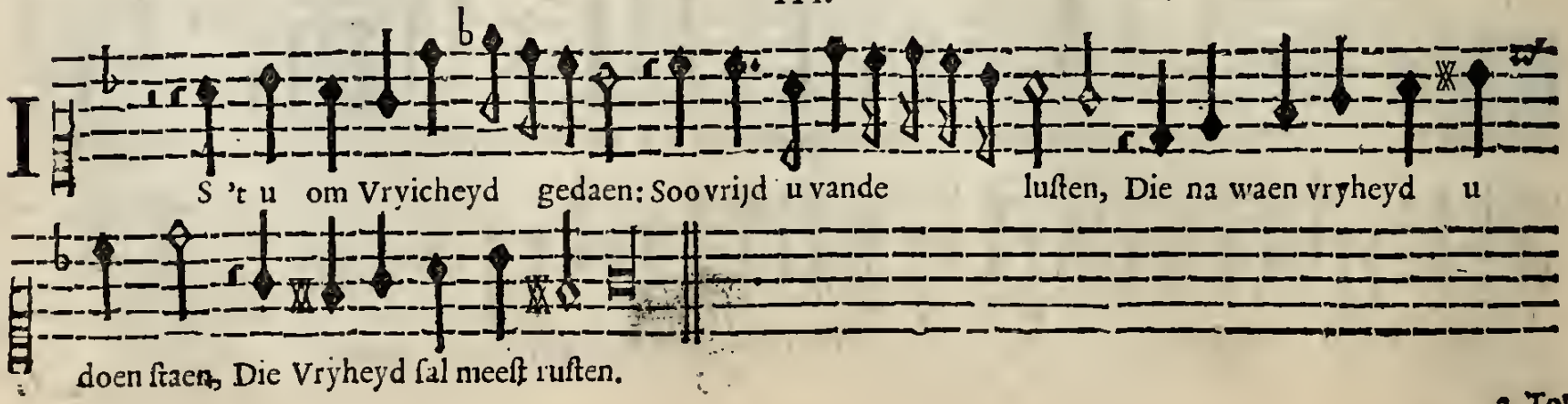

1 Pet. 2. ℣. 16.

2. Tot

2. Tot vryheyd komt hy nimmer-meer
Die aen luſt blijft gebonden.
Hebt gy na ware Vryheyd geer:
Onllaeft u van de ſonden.
3. 't Hand-redden acht de VVerelt braef,
En noemtet Vryheyds-minnen:
Maer 't is voor-waer een arme ſlaef
Die ſlaef blijft van ſijn ſinnen.
4. Soeckt daer meeſt aen gelegen is.
War baet wel-ſtand uyt-wendig
Als 't binnen nier ter degen is?
Qua'e wil maeckt ons ellendig.
5. 't Is onvaſt en verdeelt gemoed,
Vervult met damp en winden,
't Welck menig menſche ſoecken doet
Daer hy het noyt ſal vinden.
6. Die tot het Beſt' of heeft geen moed
Of na waerdy noyt achten
Verbeeld ſich 't Bitter,honig-ſoet,
En vleyd ſijns ſelfs gedachten.
7. Die ſonder herts benoegen leeft,
VVil ſich daer toe bekloecken.
VVie 't dan in 't ware niet en heeft
Die ſal in 't VVaen-goed ſoecken.
8. De Deugde-looſe flauwicheyd
Doet menig menſch door-vloeyen.
Ach! 't komt uyt enckel lauwicheyd
Met ſtaet ſich te bemoeyen.
9. Dunckt u dat m' u tyranniſeert:
Verand'ring is te ſchroomen.
't Keert al ten beſten niet, wat keert.
Licht kander arger komen.
10. Al waer die grond en regel ſtaet:
Dat m',om 't gemeen te mijden
Niet ſien moet op Beſonder quaed;
Heeft licht de Deugd te lijden.
11. Die 't roer in hand heeft,houd het vaſt.
Snoo' daed word licht Staats keten.
Geen ſtuck ſoo quaed,als 't daer toe paſt.
Of 't kan 's Lands wel-vaert heeten.
12. Nood, Gods-dienſt,VVenſt, Genegentheyd
Sijn 't die een Staat formeren.
Na Staats en Lands gelegentheyd
Zijn ſachtof harde Heeren.
13. VVie op dat Rad ſich heeft geſet,
Die moet ſijn rol uyt-rollen.
Soo 't wel en mack'lijck gaet, hy met;
Soo 't holt hy moet oock hollen.
14. De tweede golf ſtout d'eerſte door:
Het eene quaed het ander.
En wil men niet uyt 't oude ſpoor.
Men moet al met malkander.
15. Die 't Hooch geern hiel' dat hy beſit,
Moet ſich daer heel na ſchicken.
Niet meer dan na een eenig VVit
En kan men teffens micken.
16. Die nau na ſijn Geweten gaet
En wel wil t'aller uren,
Of ſtijgt ſchier nimmer-meer tot Staat
Of kand'er niet in duren.
17. Komt een die ſcherp let op Gods ſtem,
In 's VVerelt doen te raken;

Ach! hy sal haer niet, maer sy hem
Gemeenlijck anders maken.
18. De VVereltheeft geen ding vol-maeckt.
Haer menschen blijven menschen.
En waer men licht tot arger raeckt,
Wie weet wat hy sal wenschen?
19. Acht soo den Staet best, zoo hy is.
Licht kan men 't onrecht laken.
Die heyl beschaeft uyt hindernis
Staet aen het roer der saken.
20. Hy die den Scepter neemt en geeft,
Die Kroonen op en af set,
Die volle macht en wijsheyd heeft,
Die steedts op loon en straf let:
21. Der Goden aldergrootste Godt,
Weet alderbest hoe 't best is.
Den sijnen spaert hy 't waerdste lot.
Alleens hoe 't om de rest is.
22. Soo 't Godt goet is, soo zy 't ons me'e.
Ons beste werck is stil-zyn.
De Dienaer en de Heer zyn Twee.
Doch moeten eens van wil zyn.
23. Heeft Godt geen haest, hebt oock geen haest.
Wanneerm' is op 't benerste,
Is dickmaels hulpe aldernaest;
En alsse naest schijnt, verste.
24. En schoon men nooyt tot redding quam:
Noch waer een Mug geen Kemel.
Want of men 't u hier al benam,
Noch blijft de wegh ten Hemel.
25. Geen liefde tot het Vaderlandt.
Moet ons soo ver vervremen
Dat wy, in plaets van Godt, ons handt
Tot toevlucht souden nemen.
26. Die door Godts Geest van sond' is vry,
Heeft geen Tyran te schromen.
Dit 's Vryheyds wegh. Hier door moet ghy,
En elck, tot vryheyd komen.
27. Geen Roomsche Brutus, maer Godts Soon
Is 't voorbeeldt van Godts kind'ren:
Kruys lijden, brengt ons tot de Kroon;
Kruys doen, salz' ons verhind'ren.
28. De Overheden dieder zyn, 1 Pet. 2. 13.
Moet yeder Christen eeren,
Gehoorsaem wesen, niet in schijn,
Maer na 't bevel des Heeren.
29. Oprechtelijcken niet nae 't oogh;
Op alle plaets en tijden;
In alle dingen (laeg en hoogh)
Die met Gods wil niet strijden.
30. Waer blijft gy nu Philosophy,
En aller menschen Wetten,
Die nooyt de Wraeck of Muytery
Kont juyste palen setten?
31. Een Lesz, die ons Godts Wijsheydt gaf,
Kan alles alles stuyten,
En snijdt den Christen teffens af
De wraeck-en Staet-dispuyten.
32. Eenvoudige gehoorsaemheydt
Is eens voor al geboden; Rom. 13. 1.
Want alle Macht, (heeft Godt geseyt)
Hoez' is, zy is van Gode.

33. Dit

33. Dit wijſt een Chriſten menſch ſijn padt
Dat hy recht uyt moet treden.
Hy ſlaet ſijn oog op Dit noch Dat,
Op oud gebruyck noch zeden :
34. Op Wettig-noch Onwettiche'en,
Op Lands Gewoont noch Vryheyd,
Op Dus noch Soo : Hy is te vre'en
Die willig in de ly leyt.
35. In Regen wacht men Sonne-ſchijn ;
Stil Weer, als 't hard en ſuer is :
Godt, ſooder yet gered moet zijn,
Sal 't doen als 't tijd en uyr is.

SANG:

IV.

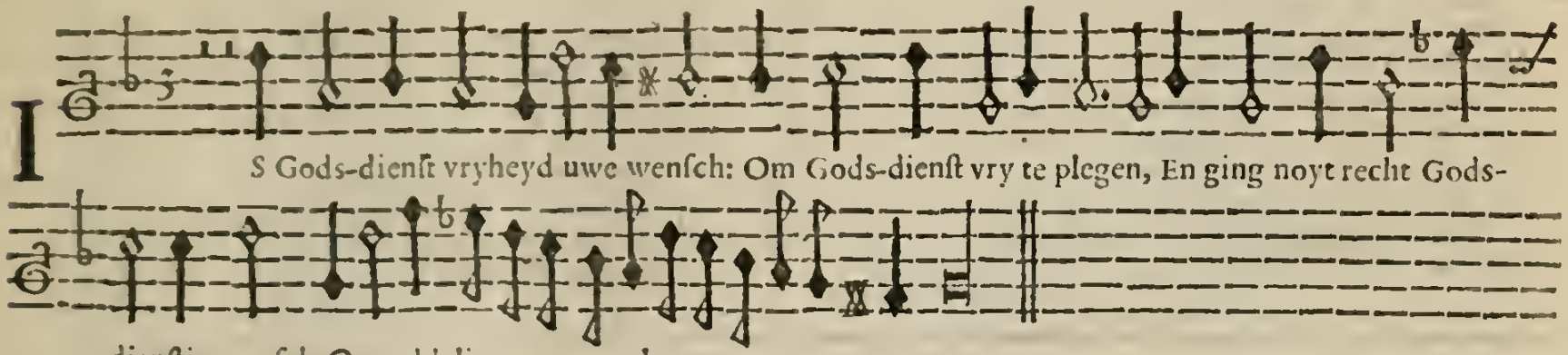

2. Is 't u belet, in vryheyt dy
Aen Godſ-dienſt te verſaden :
Soo ſtaet dan noch d'onvryheyd vry
Door 't manlijck quaeds verſmaden.
3. Die 's Goeds gevolg (kruys, ſchaed', en leyd)
Sich trooſt in alle ſaken,
Geen uyterlijck' onvryicheyt
Kan hem yets onvry maken.
4. Een Wijſe neemt hot-na de tijd.
Gunt God de ruymt; die bruyckt hy :
Is 't harder uur; ſoo lijd, ſoo ſtrijd,
Soo kruypt, ſoo ſchuylt, ſoo duyckt hy.
5. 't Heeft al zyn reden (laet ſich 't heit
Aen dit of dat niet veſten)
Waer-om 't aldus gehenget werd.
Den Goe'en is 't al ten beſten.
6. Benautheyd is des Deugdes roem :
Sy kand'er tegen groeyen.

Al ſtaet den doorn ronds-om de bloem,
Noch kan ſy luſtig bloeyen.
7. Sy word geprangt, dan doch met een
Bewaert voor d'heete Sonne,
Die haer, ſtond ſy in ruymt alleen,
Licht ſou verdorren konnen.
8. Door 't lang onthouden van de ruymt.
Ia ſelfs de hoop' te miſſen,
VVort dick-maels Gods Gemeynt geſchuymt
Van vele argerniſſen:
9. Van ſchijn-en waen-heylige lie'n,
Die by 't getal ſich vinden;
Van die op Eer en Staten ſien;
Van enckel-aerdſch-geſinde:
10. Van die ſich geven by de ſchaer,
Doch na haer oog-wit loopen,
En dick met alle-mans gevaer
Haer Grootheyd willen koopen:
11. Van die men of nieus-gierichеyd,
Of 't ſien op vriend' en magen,
Of eene domme vierichеyd
Meeſt na den hoop ſiet jagen:
12. Van die den Gods-dienſt doen uyt ſleur,
Uyt ſpijt, en uyt par thijſchap:
Van al die anders hebben veur
Dan deugd' en 's Hemels blijſchap.
13. Hoe nauwer prang en ſwaerder kruys
Op 't Gods-dienſts plegen ſtaen ſal
Hoe meerder ſuyv'ring in Gods huys
Van 't nutte-looſe waen-tal.
14. Een groot' en water-looſe wolck
Verdwijnt doch al ten leſten.
In vryheyd krijgt men 't grootſte volck,
Maer ſelden 't alder-beſte.
15. Op-rechte Deugd' is ongemeyn;
Een ſeldſaem ding, God vreeſen:
Als 't God wil, beter kleyn en reyn
Dan groot en ſnood te weſen.

SANG:

V.

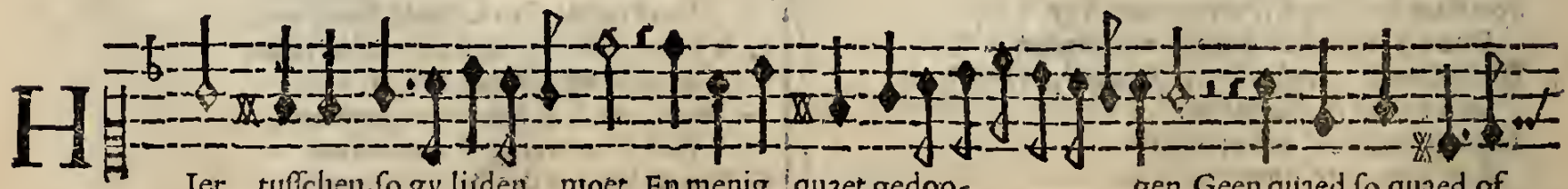

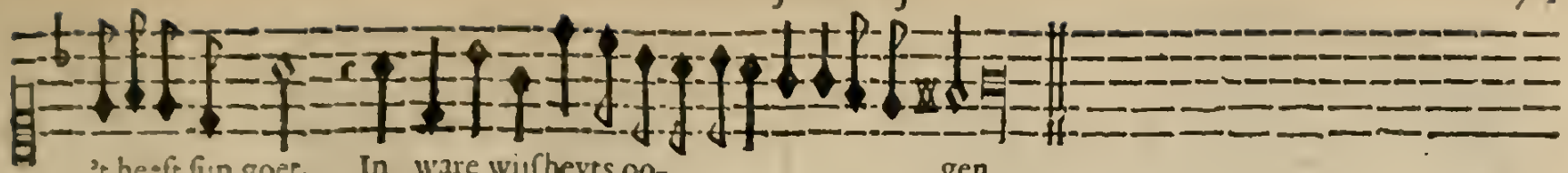

't heeft sijn goet, In ware wijsheyts oo- gen.

1 Cor. 11. 8. 32. 2. Het lijden dat uyt-wendig raeckt,
Maeckt geen goed menisch ramp-salig.
't Is d'onwil die ellendig maeckt,
Door lusten, sot en dwalig.

Bib. 11 8. 10. 3. In 's VVinters harde koudigheyd
Kan m' oock al nut besinnen:
De warmte te wijd van 't hert verspreyd,
Gaet des te meer na binnen.

4. De ramp, die ons hier weder-vaert,
Door 't Aerdsch gemacks onthalen,
Drijft dick den geest na binnen-waert
Die al te wijt ging dwalen:

5. Geeft menig menisch hem selven weer,
En doet hem naerstig letten
Om uyt den rechten streeck niet meer
Soo wijd sijn loop te setten.

6. VVanneer de moeder 't lieve kind
VVil van de borsten weeren,
Met roed, of 't bitterst dat-se vind,
Sal sy de speen besmeeren.

7. Als God ons om een Hemelsch-Soet
Het Aerdsch wil doen versaken,
Komt hy ons door des Lijdens-roet
Het schijn-soet tegen maken.

1 Pet. 4. 7. 8. Al word schoon Isa'c uyt-geleyd
(Soo 't schijnt) ter offerhande;
Al staet d'Altaer en 't hout bereyd
Om t'offer te verbranden:

9. God even-wel en heeft niet voor
Van 't leven hem t'ontvremen,
Maer van sijns Knechts geloof hier door
Een wisse proef te nemen.

10. Isa'c verrijst als uyt den doodt,
De Ram alleen moet sterven:
Het lijden doet den Geest geen noodt,
Qua'e Lust moet slechts verderven.

11. Al zwiert 't Kompas schoon gins en heen;
Of baren 't schip al decken:
De Naeld, gestreken aen Zeyl-steen,
Sal staêgh ten Noorden strecken.

12. Of schoon de vroome swerven moet,
En kruys op kruys verwachten:
Na reyne Deucht en 't eeuwig goet
Staen stadig zyn gedachten.

13. Daer is een vloedt die onder d'aerdt
Dwers door de zee komt zijgen,
Doch sonder ('t is verwond'rens waerdt)
Yet zouts aen sich te krijgen.

14. Een Christen, dwers door wederspoedt,
Van Godt hem opgezonden,

Omringt met quaedt, blijft even goet
En onbesmet van sonden.
15. Een albedreven Konstenaer
Blijft steedts zyns Konsts bewijser:
Ontbreeckt hem goudt of dierbaer waer,
Hy werckt in loodt of yzer.
16. Een vrome, als 't hem tegen gaet
Hoeft niet van 't goedt te wijcken:
Soo wel in slecht' als beter staet,
Kan hy zyn Deucht doen blijcken.
17. Ia soo gereeder als het is
In Hout dan Goudt te snijden,
Soo lichter is 't in kommernis
Dan ruymheydt, zond' te mijden:
18. Soo veylighlijcker kanmen gaen
Den wegh na 't Godlijck leven.
Dat dickwils 't meeste schijnt te scha'en
Kan 't grootste voordeel geven.
19. Een Christen is niet als het glas,
Dat licht'lijck raeckt in stucken;
Of als het al-fatsoenig was,
Dat steedts sich laet herdrucken:
20. Maer als den Diamanten ring,
Die, en vry is van breken,
En in een yder druckbaer ding
Laet sijn fatsoen en teecken.
21. Dat buyten is, dat moet na hem;
Niet hy na 't geen is buyten.
Die d'oore scherp heeft na Gods stem
Laet nergens door sich stuyten.
22. O! die 't voor eere achten kan
En voor een groote vreuchde;
Wanneer hem Christi kruys komt a'n,
Raeckt licht ter hoogster Deuchde,
23. Hoe swaerder lijden God u sendt
Hoe meer hy kondt wil maken
Dat ghy ofwat besonders bent,
Of wel toe kondt geraken.
24. Hoe meer de Zondt-vloedt wast, hoe d'Arck
Sich hooger moet verheffen:
Te hooger roem heeft Godes Kerck
Hoe haer meer ramps komt treffen.
25. Sijt ghy een Ioseph: 't is niet vreemt,
Hoe seer gh' op 't Deuchden padt zijt,
Datm' u en eer en ampt beneemt
En vanck'lijck in een gat smijt.
26. Sijt ghy een David: licht krijgt ghy
Dat Saul al sijn dagen
U houdt in kruys en swervery,
En nooyt rust van na-jagen.
27. Sijt ghy een Paulus: siet of 't dy
Daerom te sachter gaen sal.
Licht krijgt gy d'Engel Satan by,
Die u met vuysten slaen sal.
28. Sijt ghy sijn Goudt: 't kan u niet scha'en
Al wordt gh' in 't vuer bedoven
Om sevenwerven uyt te staen
De hit van 's Goudtsmidts oven.
29. Die Godes goede wil verstaet,
En sich in 't laeg wil geven,
Hy leyt op aerden, 't zy hoe 't gaet,
Een rustigh lustigh leven.

30. Hy

30. Hy ſlaeht d'ervaren Muſicijn,
Die d'oorvreugt niet wil ſchenden:
Breeckt hem een ſnaer, 't en geeft geen pijn,
Hy ſingt het liedt ten enden.
31. Moet hy een moevelijcke rol
In 's werelts toon-ſpel ſpelen:
Een hert van Godt en Deughde vol
Kan 't quaedt niet licht vervelen.
32. O! die maer trouwlijck Godt betrouwt!
(Sijn Goedtheydt kan 't ſoo voegen!)
Dat hy aen aertſch gemack onthout,
Vergeldt hy door genoegen.
33. Soo hem de ſmaedt van menigh menſch
Wtwendigh komt beſtrijden:
Die willigh lijdt, geniet zijn wenſch,
Trots alle die 't benijden.
34. De ſmaedt lijdt geen grooter ſmaedt
In 't diepſte van ſijn ſinnen,
Dan dat hy 't hert van dien hy haet
Niet mede kan verwinnen.
35. Daer 't bolwerck van geduldicheyt
Steeds leyt voor 's vvands oogen,
Hy merckt in 't eynt, al is 't hem leyt
De ſotheyt van ſijn poogen.
37. Dwang-werck verdient geen lof: ô neen!
De Vroom' in lijdens ure,
Valt willig en van ſelfs daer heen
Daer God en 't Lot hem ſturen.
37. 't Onlijdſaem hert (door valſch beſluyt)
Wil leet met leet wech drijven:
Een lijdſaem menſch geraeckter uyt
Door willig in te blijven.
38. O Lijdſaemheyt volmaeckte Deugd
En band van alle Deugden,
Die u maer heeft, kan ſtaeg in vreugd
't Geperſte hert verjeugden.
39. O wenſchelijcke wenſch'lijckheyt,
Daer 't hert in Gods gehengen
Sich ruſt, en boven menſch'lijckheyt
Den ſwacken menſch kan brengen!

SANG: Forſters Droom. Of: Phœbus is lang, &c.

I.

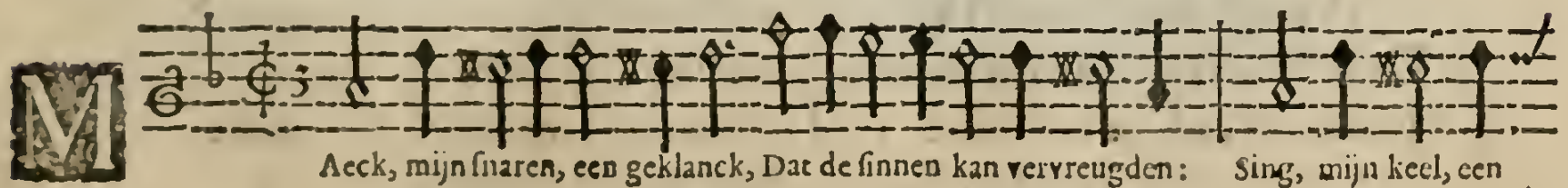

Aeck, mijn ſnaren, een geklanck, Dat de ſinnen kan vervreugden: Sing, mijn keel, een nieu

OOTMOEDIGHEYTS LOF.

Wie ſal die groote Deugt; Ootmoedigheyt vol-roemen?
Den Schrijver van dit Boeck, heeft veel daer toegedaen,
En toont, als in een Hoff, veel ſchoone Ootmoets Bloemen,
Siet oock wat Teecken-konſt, hier Konſtelijck wijſt aen.

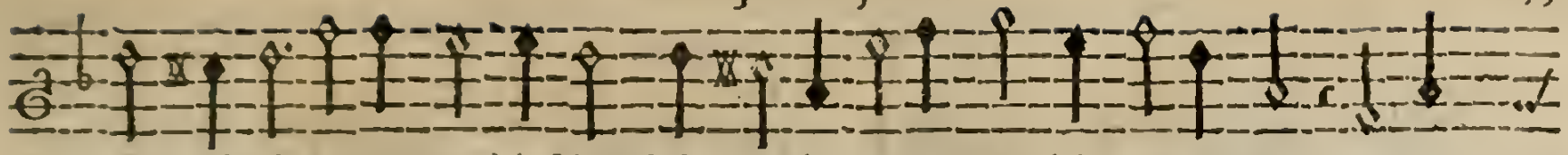

nieu gesanck, Van een Deugd de schoonst' der Deugden; Van een Deugd die Ootmoet hiet, Daer men

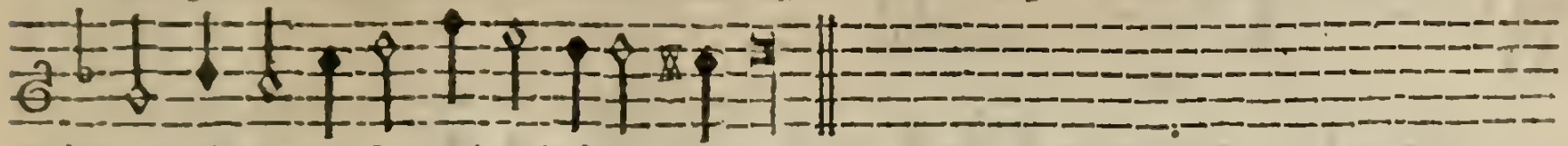

't voor-beeld klaer van siet, In hem dies' ons gebied.

2. Hem, die, nu der Heeren Heer,
Jac 4. 6.10. Diep in ootmoet ne'er-gestegen,
Heeft der eeren hoogste eer
Door vernedering verkregen.
'Al wie, sat van aerdsche min,
't Hemelsch soeckt met hert en sin,
Moet desen weg oock in.
3. Door Ootmoet en Ned'richeyt
Word de hooghste Hoogr' gevonden:
('t Hert door hoogheydts lust verleyt,
Blijft hier vast om laeg gebonden.)
Hoe de leeder die hoog gaet,
Lager inde Aerde staet,
Hoe minder dats' om-slaet.
4. Ootmoet leyt niet, in, het lijf
Met onnoodich quaed te quellen,
Noch in 't waen-heylig bedrijf
Daer veel menschen Deugd' in stellen.
Deugd hangt niet aen 's menschen breyn:
Maer Gods heylig Woord alleyn,
Is Leers en Deugds-Fonteyn.
5. 't Is oock d'Ootmoet niet die geld,
Dat men (om in sond te blijven)
Sich, als rechts, ootmoedig stelt,
En soo sondig gaet beschrijven
Of men staeg moest zyn in sond.
Dit 's geen Deugd, maer leygen-vond,
Op Ootmoets schijn gegrond.
6. Ootmoet leyt gants niet in schijn,
Oock niet heel in slechte kleeden:
Uyt het hert, daers' in moet zijn,
Moet-se stralen door de Zeden.
Schijn-deugd krijgt wel 't lijf tot haer,
Maer Deugd, lijf en ziel te ga'er;
In 't hert, en openbaer.

SANG: Als op 't voor-gaende.

II.

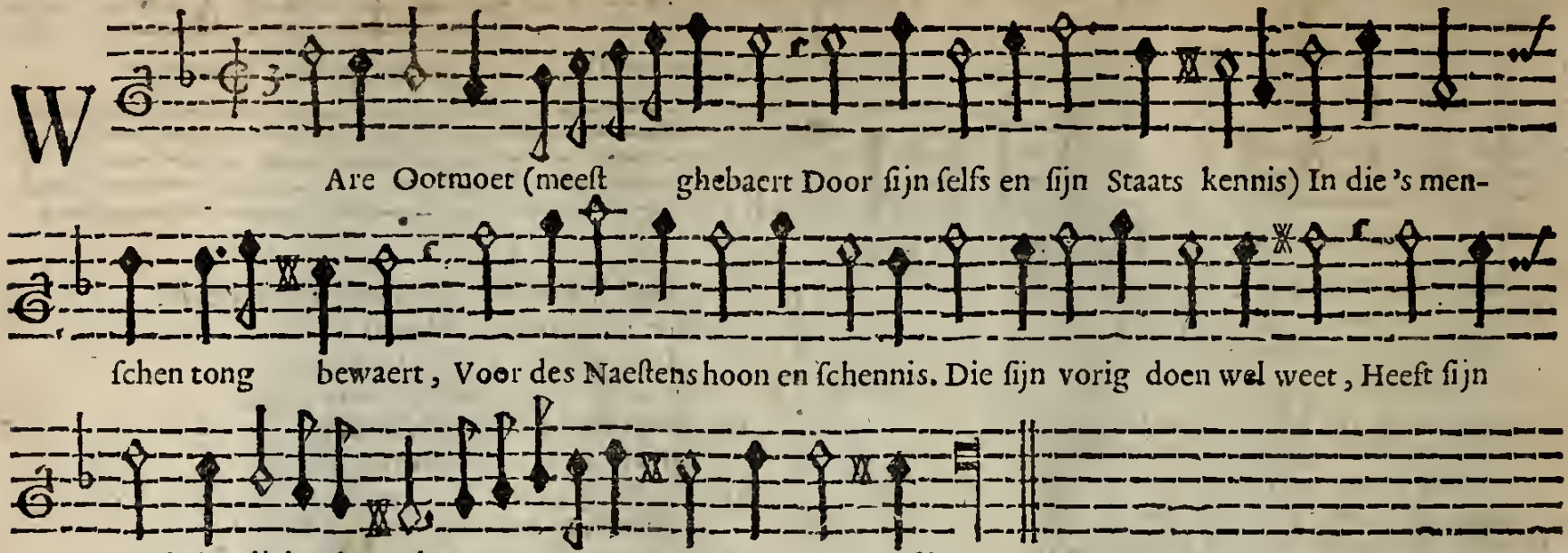

2. 't Chriſten hert, door Ootmoets geeſt
Sterck verandert en gedreven,
Wetend' hoe 't ſelfs is geweeſt,
Wil oock al-tijd geern vergeven:
Komt tot wrake noch vonnis,
Phil. 2. Q. 3. Deckt al wat te decken is,
En ſiet veel feylen mis.

3. Ootmoet doet de menſch dief' heeft,
Boven ſich, een ander achten.
't Hert daer d'eer-ſucht niet in leeft,
Voed geen nijdige gedachten;
Gunt een a'er wel 't geen het miſt;
Doet op 's naeſtens faem geen liſt;
Maeckt onvre'e nochte twiſt.

4. Ootmoet, Moeder en oorſaeck
Van 's gemoeds bedaerde ſachtheyt,
Weert verbolgentheyd en wraeck,
Toorn, gekijf, en onbedachtheyd.
Die door Gods Geeſt onder-richt,
Kleyn is in ſijn ſelfs geſicht,

Acht

Acht alle ong'lijck licht.

5. Ootmoet, Suſter van de Liefd,
Doet in vriend'lijckheyd verkeeren:
Dat-ſe elck dient en gerieft,
Is haer luſt en ſtaeg begeeren.
Die hem ſelven kent te recht,
In ſijn eygen oogen ſlecht,
Word geern eens yeders knecht.

6. Ootmoet, Voeſter van Gedult,
Helpt het angſtig murmureren
Als God 's Lijdens maet vervult)
Krachtig uyt het herte weeren.
Die recht kleyn is van gemoed,
Meynt in alle tegenſpoed,
Dat hy 't noch heeft te goed.

7. Ootmoet, Mati cheyds Vriendin,
Weert ſorg-vuldicheyd en truren,
Als m', in 's lijfs behoeft, heeft min
Dan den eyſch is der naturen.
't Hert van Ootmoet wel door-ploegt,
Dat hem ſelfs niet veel toe-voegt,
Is oock met 't minſt vernoegt.

8. Een op-recht Ootmoedich hert
Staet ſijn God in all's gelaten:
Wel-kom vreugde; wel-kom ſmert;
Wel-kom alle lot en ſtaten.
Die ſich en den Sender kent,
Heeft ſijn hert, 't zy wat hy ſend,
Tot danckbaerheyd gewend.

9. Ootmoet kenſter van gebreck
En van 't eygen onvermogen,
Neemt de Ziel den luſt en treck
Om hier oyt te ſluymer-oogen,
Doet de Ziel op ſchilt-wacht ſtaen,
Om noyt door 's vleeſchs ſchalcke pa'en
In ſond te ſijn verra'en.

10. Ootmoet, Toonſter van armoed
In de Goddelijcke ſaken,
Maeckt dat ſich de menſche ſpoed
Om door bidden God te naken:
Bidden, 't welck uyt 't hert ontſpringt,
En, met ſterck Geloof om-ringt,
By God met kracht door-dringt.

11. Ootmoet, Weckſter van de wil,
Doet in all's gehoorſaem weſen,
Laet in Deugde 't hert noyt ſtil:
Want waer Ootmoet is, is vreeſen;
Waer vrees is, wort ſcherp gelet
Niet op een maer alle wet
Die 's VVets voorſtelder ſet.

SANG: Als op 't booy-gaende

III.

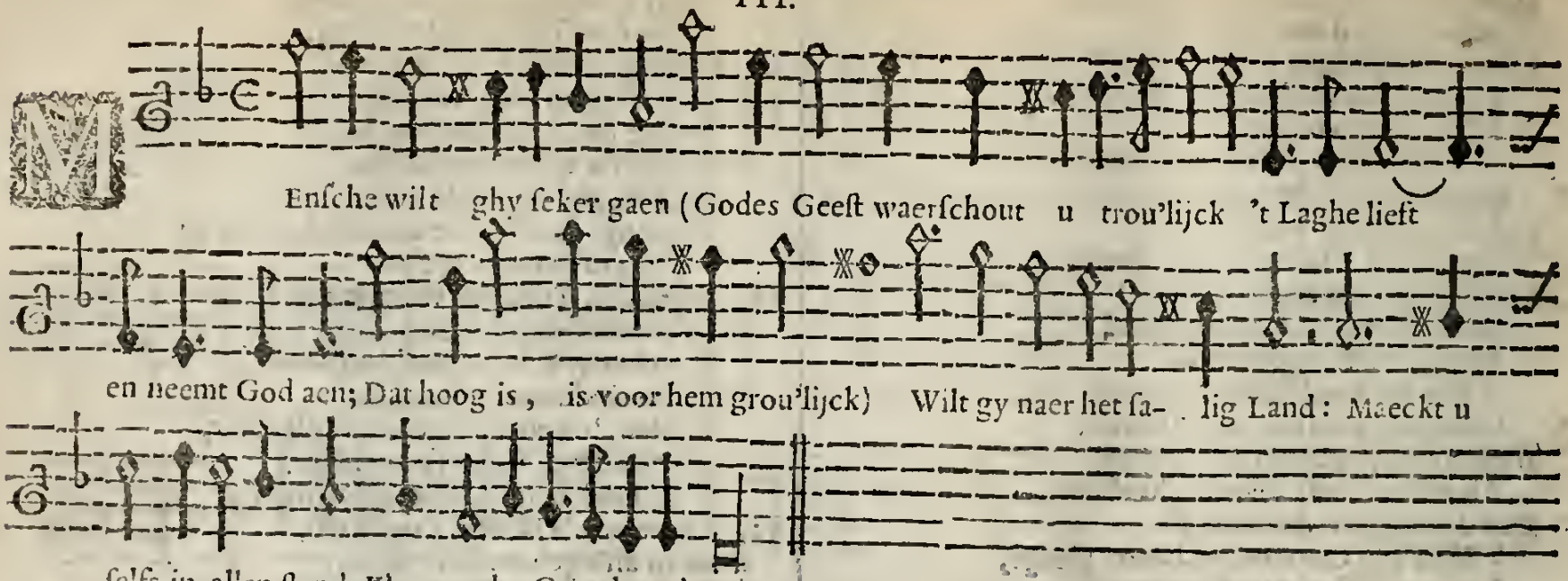

2. Smal is 't pad, eng is de poort
('t Sijn Gods reden die 't beuygen)
Welcks in-gang ten leven hoort:
Wieder door wil moet ſich buygen;
Aerdſche grootheyt moet om veer;
Aerdſche hoogte moet ter ne'er:
Die wel hoopt, hoopt niet eer.

3. Ootmoet is een vrucht en ſpruyt
Van Gods Geeſt, die Deugd doet groeyen,
En ſond drijft ter herten uyt:
Van Gods Soon komt hy af vloeyen.
Die dien miſt, 't zy wat hy doe,
Maeckt vergeefs hem ſelven moe:
Gods Soon komt hy niet toe.

4. Salig menſch, die dit Iuweel,
Die dees Peerle hebt verkregen:
't Geen gy hebt is groot en veel:
Aen 't wel houden is gelegen.
Maer die 't niet hebt: ſtat'e na
Schut u ſcha': Die niet komt dra.

Licht

Licht komt hy wel te spa'.

5. Voor 's gemoeds bedriegery
Moet g'u selfs voor al vermanen :
Agur. d'Alder-sotste hoovaerdy
3. 8. 17. Is, hem selfs ootmoedig wanen :
Wanen, al men 't noch niet is.
Mijd dees herten duysternis ;
Meynt niet, of hebt eerst wis.

6. Die daer siet door Wanens glas,
En va: meynt, hy heb bekomen,
A.beyd niet, blijft die hy was ;
Paeyt hie tusschen 'thert met droomen ;
En, door eygen-liefde sot,
Stelt sich tot sijn selfs Af-God,
E.. die het sien, tot spot.

7. d'Eerste trap des waer' Ootmoets,
Is Ootmoet en diep verne'eren :
Van God, Gever alles goeds,
Moet m', in Ootmoet, kracht begeeren.
Door Gebed vangt sy aen ; krijgt schoot ;
Komt tot haer vol-komen groot',
En blijft tot in der dood.

Voor een jonge Dochter M. G. *in haer langdurige en sware Sieck-quale.*

SANG: Fortuyn' helas pourquoy.

Of:

Mijn droefheyt moet ick &c.

1. TEn is niet alle-tijd van vreugde, dat men singt :
Ick sing, hoe wel met pijn, smert en ellend om-ringt.
By menschen schijnt geen hulp : waer sal ick henen gaen?
Tot hem, daer vreugd' en pijn en alles komt van daen

2. Ach ! God, die alle doen en lijden klaer aen-schout !
Die my, op 't schoonst' der Jeugd, in 't tranen-leger houd :
Siet op my, uw geschep, dat onder d'harde tucht
Van uwe strenge hand veel laren heeft gesucht.

3. Siet op my, u Dienerss', welck gy met droefheyt spijst,
Die nochtans, mids in druck u dickmaels eert en prijst,
En angstig in haer geest, geen ding' soo seer beklaegt
Dan dat sy 't pack al-tijd niet even lustig draegt.

4. Hart-dringend' is de noodt; door-dringed' myne smert.
De Geest, met 't Lijf te ly', beangstigt en beneert :
Ach Vader ! (mach het sijn) gunt dat dees quale vlie :
Dan doch de Mijne niet, maer Uwe wil geschie.

5. Ick geef my onder u, al valt het over-bang :
U Wijsheyd weet waer-om ; u Goedheyt schickt hoe lang ;
U Goddelijcke wil en kan niet zijn dan goed :
't Is wel, Goedheyds-fonteyn, 't is wel al wat gy doet.

6. Is 't uwe goede wil, dat ick noch langer ly',
En van des Werelts vuyl gants klaer geloutert zy,
Geloutert, door het vuyr van druck en tegen-spoed :
't Is wel, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.

7. Of is 't, op dat g' in my een proeve nemen meugt
Van mijn geloof, gedult, en vastheyt in de Deugd,
En daer-om my begiet met droefheyts overvloed :
't Is wel, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.

8. Of wilt gy dat ick staeg in desen stand sal zijn.
Om dat ick, in mijn leet en ongemeene pijn,

CHRISTELIICKE GELATENHEYT.

Dat is Gelatenheyt, dat m' in ſulck pijnlijck weſen ;
Bid ! Heere, ſoo gy wilt, ſo kont ghy my geneſen;
Dat is Gelatenheyt, oock allerley ellendt,
Voor lief te nemen, ſoo 't ons Godt Almachtig ſendt.

Van Ellend en Gedult een ſpiegel weſen moet:
't Is wel, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
9. Of is'er yet, ô God! (u bet dan my bekent)
Waer-om gy hengen wilt dat ick in dees ellend
Tot aen mijn end ſal ſijn: 't is ſwaer voor vleeſch en bloed.
Nochtans, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
10. Mijn God, ick bid niet meer dat gy van ramp ontſlaet,
Alleen bid ick dat my uw' hulpe niet verlaet:
Wat ſchaed een harden ſtoot, wat deert een fellen ſlag,
Als 't hert van binnen heeft daer 't ſich aen houdē mag.
11. Uw's Geeſtes by-ſtant is 't die ick alleen begeer,
Op dat ick regen u noyt ſondig murmureer.
'k Wil willen wat gy wilt: maeck dat des willens wil,
Vol-komen in mijn hert, noyt van de u verſchil.
12. Of ſchoon het Lichaem dan, door ſmerte die het lijd
Maeckt dat de ooge traent, d'Borſt ſucht, de keele krijt,
De Geeſt nochtans, getrooſt, getrooſt door u gena'e
En 't ſelſchap van dijn Geeſt, keert alle zielen-ſcha'e.
13. Nu tuſt, mijn Ziel, in God, u God, die ſoo goed is;
Die niet dan goed kan zijn; Die uwe droeffenis
Of wiſſ'lijck enden ſal, of ſend hy noyt een end,
Tien-dubbelt reden heeft, waer-om hy 't niet en ſend.

Of van Tweederley heerſchen.

Aen

d'Ontheerde Staat-beminders.

SANG:

O ſlaep, ô ſoeten ſlaep.

Of:

Heyl-gierig menſch &c. *Pag.* 2.

I.

HOogheyts-minnaer, die 't acht voor lij'en
Berooft te zijn van heerſchappye;
Wiens hert den ouden Staet
In hoop na gaet:
Laet u luſt ſoo veer,
Na een vluchtig' eer,
Laet u luſt ſoo veer niet loopen:
't Beſt is na by, en ſtaet noch open.
2. Ick weet een Staat, die wis en vaſt is,
Wiens laſt niet ſwaer en ſonder laſt is;
Daer niemands wil of wet
U oyt van ſet;
Waer by alle hoogt'
Die gy denecken moogt,
Waer by alle hoogt' op Aerden,
Hel-laeg is, van geender waerden.
3. Dees Staat, ſoo waert en uyt-geleſen,

't SWAERD IN SIIN PLAETSE.

Had Petrus, ſijn ghemoed in dwangh ?
Och neen; hy ging ſijn ouden gangh.
Wat was hier op ſijns Meeſters beede ?
Hou Petre ! 't Swaerd moet in ſijn Scheede.

Beſtaet in Waerlijck dat te weſen
't Welck menig waenlijck roemt,
En ſich me'e noemt;
Waer van elck den ſchijn
Sich genoeg laet zijn:
Waer van elck den ſchijn wil dragen,
Maer 't ware weſen niet bejagen.

4. Die Chriſten niet mond, heer, en daed is,
Die is 't alleen die in dees Staet is.
Of hy ſchoon, hier veracht,
Beſchimpt, belacht,
Voor den waen-wijs, ſot,
Arm, gering, en bot;
Voor den waen-wijs, ſot moet lijcken:
Waarheyd ſal beter vonnis ſtrijcken.

5. Een Chriſten, die, recht weder-boren,
1 Joh. 4 8. 1. 't Aerdſch heeft verſaeckt, 't Hemelſch verkoren,
Die is (en niemand meer)
Vol-komen Heer:
Die is Heer van 't geen
Waer van yeder een,
Waer van yeder een is ſlave,
Hoe groot van heerſchappy en have.

6. Den Chriſten, door ſijns ſelfs verwinnen
Nu Heer en Meeſter van ſijn ſinnen,
Houd alles ne'er-gerelt
En in gewelt
VVat op Aerd' onruſt,
Smert en tegen-luſt,
VVat op Aerd' onruſt in-voeren
En 's menſchen ziele kan ontroeren.

7. Geen aerdſche hoop pijnt door verlangen.
Geen aerdſche vrees en maeckt hem bange.
't Zy hoe 't hier woelt en raeſt,
Hy, onverbaeſt,
Met ſijn Schat te vre'en,
Treed al moedig heen:
Met ſijn Schat te vre'en, is Koning
In ſijnder Zielen ruyme wooning.

8. Daer heeft en draegt hy ſteeds den Scepter;
Niets tegen ſijnen wil en repter.
Haet, tooren, trots, en ſpijd.
VVreeck-ſucht en nijd,
Met al wat'er neygt,
(En ziel-ſmerte dreygt)
Met al wat'er neygt tot ſonden,
Leyt krachte-loos, en als gebonden.

9. Gods VVoord, dat Leers en VVaerheyts-Son is,
Dat ſpreeckt en wijſt daer alle vonnis;
Gehoorſaemheyd voert uyt
't Geen 't hert beſluyt;
Vrees en liefde Gods
Zijn Leers en Gebods,
Zijn Leers en Gebods betrachters,
En voor de Ziel gelijck denr-wachters.

10. VVaer blijft gy nu vermaerde Helden
Die Monſters en Tyrannen velden,
Maer 't Monſter noyt verſloegt,
Dat gy ſelfs droegt;
En van Tyranny
Noyt in 't hert waert vry;
En van Tyranny der luſten

U door begeerten liet ontrusten.
11. 't Geen gy niet kond, hoe hooch uyt-steeckent,
Dat kan een mensch, geen mensch gereeckent;
Die hier in laegheyd leeft,
Geen faem en heeft,
Schild noch Swaerd gebruyckt,
In versmaetheyt duyckt:
Schild noch Swaerd gebruyckt uyt-wendig:
Na 't oog, ramp-salig en ellendig.
12. Sijn oogen walgen van 't geringe,
En sien nau eens op aerdsche dingen:
Haer wijsheyt is hem geck;
Haer Schoonheyt, dreck,
Roock acht hy haer goed;
Wind, al haer hoog-moed;
Bitterheyt, haer soeticheden;
Onrust, al haer gewaende vrede.
13. Een Christen (ô! hoog-waerde eere!)
Is Heer van aller Heeren Heere:
Heer van begeerlijckheyt,
Die 't al verleyt:
Heer van dwasen wil,
Oorsaeck van geschil,
Oorsaeck van geschil en onlust
En al des Werelts ramp en onrust.
14. O schoone Kroon! waer op noch schoonder
Gegeven word van 's Deughds Beloonder:
Van God, die hem, die 't al
Verwinnen sal,
In onsterff'lijckheyd,
't Rijck, voor hem bereyd,
't Rijck, voor hem bereyd, sal schincken,
En eeuwig als de Son doen blincken. 1 Cor. 9. 25.
15. Sulck Heer, die dees Kroon heeft in d'oogen,
Hoe kan, hoe wil, hoe sal die poogen
Na een verganckelijck
Gewelt of Rijck?
Waer toe Staat of Sweerd,
Die los van begeert',
Niet behoeft in d'Eerd te wroeten,
En heel de Werelt treed met voeten?
16. Dit is het Een, alleen van nooden;
Hier na te staen heeft God geboden.
Dees hooge Heerschappy,
Dees Monarchy,
Daer kont gy noch aen,
Door het recht in-slaen
En gedurig gaen der paden,
Gewesen in 't Woord van Genaden.
17. Van 't schijn-hoog heeft u God gestooten,
Om u door kleynheyd te vergrooten,
Vergrooten met dees groott',
Die na de dood,
Na de dood noch blijft,
En in rust beklijft:
Na de dood noch blijft bestendig.
Niet soeter, dan Wel, en On-endig.
18. God maeckt u 't pad ten Leven, gladder:
Op gladde paden loopt men radder.
Nu kont gy, wilt gy maer;
Waer toeft gy naer?
Nu g' in 't lage bent,

Daelt al voor ten end :
Nu g' in 't lage bent getogen,
Wijckt, wijckt met lijf en ziel van 't Hooge.
19. God die d'Af-Goden af wil houwen,
En in u hert sijn Tempel bouwen,
Doet u Staats losſen ſtand,
Eers snelle schand,
Schijn-goeds haestig vlien
Klaer met oogen sien :
Schijn-goeds haestig vlien bevinden
Op hoop of gy een Beter minden.
20. Een Beter : niet met wanck'le sinnen,
Die 't Aerdsch en 't Hemelsch teffens minnen ;
Niet met een dubbelt hert,
't Welck, hier verwert,
Na des lijfs wel-vaert,
Door geweld en swaerd,
Na des lijfs wel-vaert wil loopen,
En noch op 't Eeuwig mede hopen.
21. Maer met een hert, 't welck, klaer en suyver,
Niet hengt dat gy (als kruys af-schuyver)
VVan God wil dat gy lijd,
Bijt die u bijt ;
't Quade weder-staet ;
We'er-slaet die u slaet :
't Quade weder-staet door 't quade ;
Schut schade met een anders schade.
22. Maer met een hert, 't welck, in-genomen
Met Liefd' op 't geen dat Na sal komen.
Door waarheyd vry gemaeckt,
't Aerdsch heel versaeckt,
En, in God verneugt,
Niet en soeckt dan Deugd :
En, in God verneugt ten vollen,
De Werelt haren rol laet rollen.
23. Verbreeckt in 't hert al 't dwaes getimmer.
Zot zijn, is quaed; sot blijven, slimmer.
De nacht is heen gegaen,
De dag komt aen.
Blijft doch aen de Aerd
(S'is geen lievens waerd)
Blijft doch aen de Aerd niet hangen.
God jaegt u Ziele : laet-se vangen.
24. Neemt niet al mochtf' u we'er gebeuren.
Houd rust : mijd stof van meer te treuren.
Voor al soo merckt en let
Scherp op de Wet,
Die op 't nieu verbond,
Door Gods Soon, gegrond,
Plaets in hert en mond moet vinden,
En nu alleen de Ziel kan binden.
25. Al nieu, al nieu, 't Oud is verstreken.
Geen Moses heeft nu meer te spreken :
Sijn heel' Wet die hy gaf
Is dood en af.
Sint de Sonne scheen,
Moest de schaduw' heen :
Sint de Sonne scheen soo helder.
Gods Soon alleen nu Wetten-stelder.
26. Des Vyands Zaet (het volck der boosheyd, *Matt. 23. 4. 29. 30.*
De plegers van quaed en Godloosheyd)
Laet nu Gods Wet niet toe

Dat menſch uyt-roe':
Als de endiging
Komt van alle ding,
Sald'er ſuyvering geſchieden,
Die God ſijn Eng'len ſal gebieden.
27. Is noyt de Aerd vry van d'onvrome:
God ſal wel d'een door d'ander toomen:
Die God, die ſelfs oock 't quaed
Dat hy toe-laet,
Schickt, beſtuert aen-ſchout,
En in palen houd:
Schickt, beſtuert, aen-ſchouwt ſijn handen
Bereycken alle hert' en landen.
28. Al wat in macht in hoogt' geſtelt is,
Al wat in uyt-ſteck en gewelt is,
Hoe quaed of Godde-loos,
Verkeert en boos:
't Is (wanneert'er is)
Door Godts hengenis:
't Is (wanneerter is) al-ſamen
Van God, die wil men ſal't g'hoorſamen,
29. Die licht uyt duyſternis kan trecken,
Kan alle quaed tot goed doen ſtrecken:
Geen Vorſt of Heer altoos,
Hoe deugde-loos,
Of hy ſoeckt noch me're
(In ruſt, ſtilt', en vre'e)
Of hy ſoeckt noch me'e te ſchaffen
Den goeden, loon; den quaden, ſtraffen.
30. Laet God de wer'lt door wer'lt regeeren.
Die God ſelfs heeft, wie kan hem deeren?
Geen quaed, als hy ons ſtut,
Of 't word te nut.
Of komt ons we'er-ſpoed,
In verlies van goed,
Leven, lijf, en bloed te voren:
Die God hout, heeft niet veel verloren.

SANG: Als op 't vooz-gaende.

II.

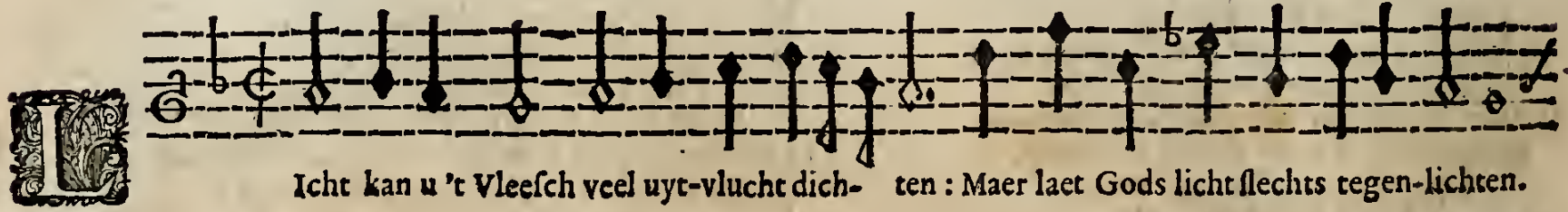

Icht kan u 't Vleeſch veel uyt-vlucht dich- ten: Maer laet Gods licht ſlechts tegen-lichten.

Al

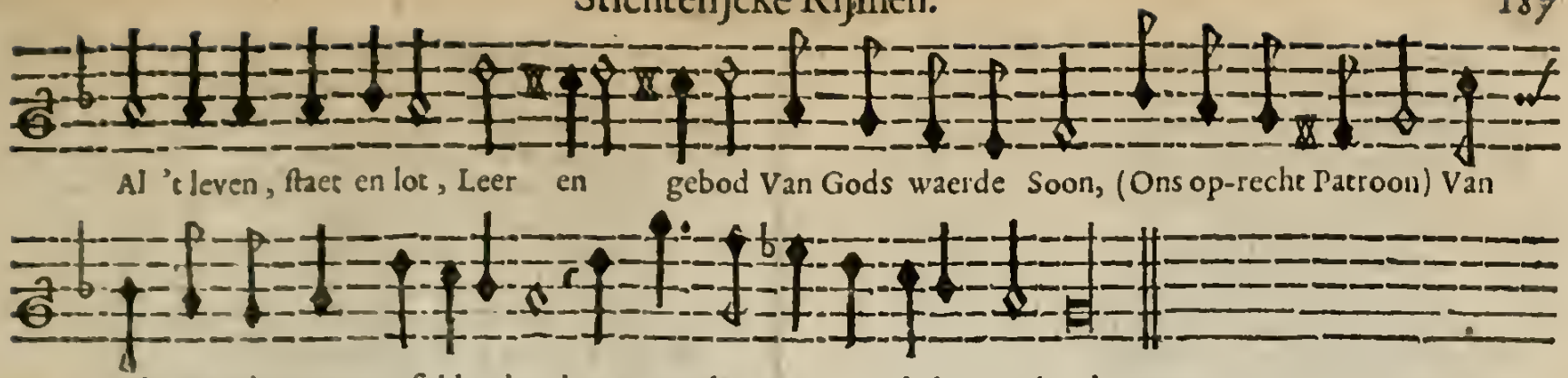

2. Merckt op ſijn Woord, 't Woord der genaden,
Laet los: ſchelt quijt: vergeeft miſ-daden.
Verwijſt niet; dat u niet
Soo me'e geſchied.
So als gy uyt-meet,
Staet Gods hand gereet,
Staet Gods hand gereet t'in-meten,
Laet Chriſtus in ſijn Woord ons weten.
3. Sijn vyand leert hy overwinnen;
Niet door gewelt, maer door beminnen.
Gods gantſche Wapening,
Schild, Helm en Kling,
Met al wat'er voort
Tot ons Krijg behoort,
Kan men in ſijn Woord klaer leſen,
Niet Aerdſch, maer Geeſtelijck te weſen.
4. Sijn kompſt en was niet om verderven,
Maer om behoud'nis te doen erven.
Noyt wraeck of vonnis quam
Van 't weer-loos Lam.
Of hy ſchoon getergt,
En daer toe gevergt,
Of hy ſchoon getergt wel konde; Verſ. 21.
Noyt had hy ſulcks in hert of monde.
5. Een Voor-beeld heeft hy ons gelaten.
Waer in? In willig 't kruys t'aen-vaten;
In lijden ſonder ſchuld;
In ſterck geduld;
In wraeck en oordeel
Aen ſijn God geheel,
Aen ſijn God geheel en eygen,
En, doen hy leed, niet eens te dreygen.
6. Een Heer, een Leer, een Naem, een Leven
Word allen Chriſt'nen toe-geſchreven.
't Woord treft haer al gelijck:
Dat m' in Gods Rijck
Door vervolg en ſmaed,
En uytwendig quaed,

1 Pet. 2. 23.

Door vervolg en ſmaed moet raken:
Wie durf de weg noch anders maken?
7. De Leerling (ſeyt ons Ziel-bekeerder)
En is niet boven ſijnen Leerder;
De Dienaer oock niet meer
Dan ſijnen Heer.
Lijd de Knecht gequel:
't Moet hem ſoet en wel,
't Moet hem ſoet en wel gevallen,
Sijn Heer gelijck te zijn in allen.
Joh. 15.6 18.19. 8. De booſe Werelt kan niet laten
't Geen haer ſoo ong'lijck is te haten.
Die ſoo met daed als woord
Haer ruſt verſtoort,
En de duyſternis
Acht voor 't geen-ſe is:
En de duyſternis durft ſchouwen,
De duyſternis ſal hem verſpouwen,
9. Een Chriſten is tot kruys geboren;
Een Chriſten is tot kruys verkoren
't Is God, die 't ſoo begeert
En ordineert:
't Beeld ſijns Soons wil hy
Dat gedragen zy,
Dat gedragen zy in ſmaedheyd
Van al die hy tot beter ſtaet leyd.
10. Vergeefs ſoeckt dan 't vernuft uyt-wegen:
Het kruys, het kruys moet zijn gedregen,
Gedregen: niet wanneer
Uw' tegen-weer
Nu geen ſchut meer geeft,
En geen nut meer heeft:
Nu geen ſchut meer geeft in 't quade,
Om dan gedwongen 't kruys te laden:
11. Niet juyſt alleen in ſulcke tijden
Als niemands Swaerd voor u wil ſtrijden,
Of, ſoo 't al ſtrijd en ſlaet,
Nochtans niet baet,
En gy 't lijden moet,
('t Zy oock wat gy doet)
En gy 't lijden moet gedogen:
Noemt gy dit Kruys, gy zijt bedrogen;
12. 't Is kruys, maer niet van God verkoſen;
't Is kruys, maer oock gemeyn den booſen;
't Is kruys, maer 't welck dien 't naeckt
Geen Chriſten maeckt:
't God-behaeglijck kruys,
(Als 't de Heer ſendt t'huys)
't God-behaeglijck kruys der vromen
Word willig, willig op-genomen.
13. Word op-genomen, als men 't lijden,
In-dien men wou', wel kan ontglijden,
't Zy door de tegen-ſtand
Van weldig' hand,
Of door van vroomheyd
Die ons God voor-leyd,
Of door van vroomheyd te deynſen,
En met de Wer'lt te doen of veynſen.
Pſal. 2. 6.7. 8. 14. Sulck lijden doet ten Hemel raken.
Soo leed de Heer, wel-lijdens Baken:
Doe hy, in Gods geſtalt,
En als bewalt

Met

Met macht boven macht,
Alle tegen-kracht,
Alle tegen-kracht kon ſtorten,
Ging hy ſijn kruys gewillig ſchorten.
15. Doe hy door ſijns gebeds op-ſtijgen,
Had hy gewilt, te hulp kon krijgen
Veel duyſent Hemel-Bo'on
Uyt 's Vaders throon;
Wat heeft hy gedaen?
Niet met quaed we'er-ſtaen.
Wat heeft hy gedaen? Geleden.
En ons in lijden voor-geſtreden.
16. Laet ware re'en nu 't heer eens vragen:
Wie kan ſulck Kruysen 't Swaert ſaem dragen?
't Swaerd trotſt en port tot ſtrijd,
't Kruys duyckt en lijd;
't Swaerd bedient het vleyſch,
't Kruys beneemt ſijn eyſch;
't Swaerd bedient het vleeſch in luſten,
't Kruys neemt gemack en aerdſche luſte.
17. Wie kander Vier met VVater mengen?
Den Hemel aen de aerde brengen?
VVat deel heeft 's vleeſchs bol-werck
Met Chriſti Kerck.
Die op 't ſchoonſte groeyt,
En vrucht-baerlijckſt bloeyt,
Die op 't ſchoonſte groeyt in nooden,
En jagen, bannen, vangen, dooden?
18. Geens waren Chriſtens hert of oogen,
Die oyt na d'Aerd of 't aerdſche vlogen:
't Is beter dat hy wacht;
Dat hy betracht;
Daer ſijn hert aen-hangt;
Daer hy na verlangt;
Daer ſijn hert aen-hangt geheelijck;
Op-rechte liefd' is onverdeelijck.
19. 't Is Hemelſch daer hy na moet trachten;
't Is Hemelſch daer hy op moet wachten;
Hoog en groot is ſijn loon,
Doch in Gods woon:
Vaſt heeft hy hier niet
Van al wat men ſiet;
Vaſt heeft hy hier niet; ſijn ſegen
Op Aerd, word in vervolg verkregen.
20. Om 't pad na 't Noodig Een te treden,
Hoeft hy geen aerdſche ſalicheden.
Gunt God wel-ſtand of vre'e,
Hy neemt'et me'e:
Doch bruyckt Swaerd noch dwang.
Om het Aerdſche lang,
Om het Aerdſche lang te houden.
't Aerdſch Canaan was voor den Ouden.
21. 't Schijnt wel niet quaed, ja Gods begeeren,
Sijns naeſtens quaed door quaed te weeren.
Maer waer is Leer, of Wet;
Wenſch, of gebed;
Toe-ſeg' of belooft',
Die 't eyſcht, of oorlooft;
Toe-ſeg' of belooft' beſchreven,
En in Gods Nieu Verbond gegeven?
22. Hoe draegt hy 't Swaerd voor ſich of and'ren,
Die 't kruys-pad niet alleen ſelfs wand'ren

Maer and'r' oock op die baen
Moet leeren gaen ?
Wie is vry hier van ?
Geen, wanneer hy kan.
VVie is vry hier van ? Geen Zielen
Die Chriſtum oyt voor Heere hiel'en.
23. Hoeft gy, om 't Hemelſch te bekloecken,
't Aerdſch niet voor u door 't Swaerd te ſoecken :
(Gelijck geen menſch behoeft
Die 't Hemelſch proeft)
VVaer toe (ô ! bedroch !)
Voor een ander doch ?
VVaer toe ? (ô ! bedrog der ſinnen !)
Een Heyl-pad moeten wy all'inne.
24. Om dan 't Onnoodig te bejagen
Durft gy der quaden Zielen wagen.
Ach ! 't is te veer, te veer
Van Chriſti Leer ;
't Is te veer van 't pad
Na God's vreugden-ſtad ;
't Is te veer van 't pad getreden.
Bedrie[illegible] u niet door ſchijn van reden.
25. Is ons hier levens tijd van nooden,
Om leven 't Leven ons geboden :
Ons leven tijdt en maet
Staet aen Gods raed.
Die elck oogen-blick
Voor de ſond' heeft ſchrick,
Die elck oogen-blick leeft heylig,
Hoe kort hy hier oock leeft, leeft veylig.
26. Van leven is geen wet gegeven,
Maer van wel-leven t'wijl wy leven.
Ons Leſz' is Godes ſtem,
't A'er ſtaet aen hem.
De geweldenaer
En Swaerd-yveraer
De geweldenaer en ſtrijder
Is niet meer ſeker dan de lijder.
27. 't Is waar, 't ſchijnt wreed, voor wijf of kind'ren
't Quaed niet door 't quade te verhind'ren.
Maer was God ſelfs dan wreed
Wanneer hy leed
Dat ſijn Eenig Kind,
Soo van hem bemind,
Dat ſijn eenig Kind moeſt lijden
Met ſoo veel vrome t'allen tijden.
28. Door liefde tot Gods Soon bewogen,
Heeft eer-tijds Simon 't Swaerd getogen :
En gaf de liefd' oyt recht
Om door gevecht
Vrienden Voor te ſtaen,
Hy de'e wel daer aen :
Maer wat was 'tvermaen des Heeren?
't Swaerd in ſijn plaets te moeten keeren.
29. Wat was de re'en ? Om dat-ſe alle
Die ſlaen met Swaerd, door Swaerd we'er vallen:
Wat noch : om dat wanneer
Door tegen-weer
't Kruys wierd wech gedaen ;
En door Swaerd en ſlaen,
En door Swaerd en ſlaen ſou wijcken,
Gods Phrophety niet waer kon blijcken.

Matth. 26. 52. 53.

30. VVat

30. VVat was het woord der Phrophetijen ?
Dat Christus wel sou' moeten lij'en.
Maer 't selve dat Gods stem
Eertijds van hem
Had gepropheteert,
Even 't selve leert,
Voor-seyt en begeert hy mede
Van alle sijne ware Leden.
31. Gods Liefd' is aller Liefde mate :
God lieven, is, Gods wil niet laten ;
Oock dan, als treck van bloed
Sterck in 't Gemoed,
Door de Ziele dringt .
En inwendig wringt,
Door de Ziele dringt, en 'therte
Door-steeckt met over-groote smerte.
32. Doe Abraham sijn Soon wou' slachten,
Sturf doe de Liefd' uyt sijn gedachten ?
Neen : Door een hooger geest
Weeck 't minst voor 't meest;
Liefde tot sijn God
Sach maer op 't gebod :
Liefde tot sijn God (ô wonder !)
Hiel' der naturen liefde onder.
33. Gods Kruys, behalven eygen pijnen,
Bestaet oock mee in 't leed der sijnen.
't Sy dan hoe 't komt, als 't koomt,
Wie 't dan soo schroomt
Dat hy 't door gewelt
Yet ter sijden stelt,
Dat hy 't door gewelt wil weeren,
Volgt Christum niet in Kruys en Leere.
34. Niet (segt g') in mijn', maer 's naestens sake,
Doe 'k, ongeeyscht, straf; niet uyt wrake,
Maer dat d'onnoosle vry
Van onheyl zy,
En 't Gemeene best
Daer door werd bevest :
En 't Gemeene best mach bloeyen
En in geruste wel-standt groeyen.
35. 't Heeft schijn: Maer die geweld en dooden,
Soo wel als Moses, heeft verboden :
Doch noyt (als Moses doet)
Verlof of voet
Yemand dieder leeft
Weder daer toe geeft :
Yemand dieder leeft op Aerde,
Acht desen schijn van geender waerden.
36. Is 't doen van eenig leet of pijne
Van Hem veroorlooft aen den Sijnen ;
Soo wijs my juyste straf
(Als Moses gaf)
Tot een yeder quaed
Daer straf over gaet :
Tot een yeder quaed en sonden.
Waer word die in sijn VVoord gevonden ?

SANG: Als op 't voor-gaende.

III.

Lleen niet 't kruys van Godes Sone, Maer oock sijn Ootmoet staet

ten too- ne. Wie 't hert aen Hoogheyt hecht, Volgt hem niet recht, Die

de aerdsche kroon, Ernstig aen-gheboo'n, Die de aerdsche kroon Joh. 6. v. 15.

versma- den, En 't schandig kruys ging op hem la- den.

2. Wie wanckelt noch als hy sulck blijck siet?
Van dese Werelt was sijn Rijck niet.
Gelijck hy sprack, soo de'e
En was hy me'e.
Die wil zyn, als hy,
Eeuwig wel en bly,
Die wil zijn, als hy, verheven,
Moet hier, als hy, in Ootmoet leven.

3. Hy quam hier niet om dienst t'ontfangen,
Maer and'ren dienst te doen erlangen
Des VVerelts pronck en pracht,
Staet, eer, en macht,

Derfd'

Derfd' hy niet alleen,
Maer begeerd' oock geen:
Derfd' hy niet alleen alt-ſamen,
Maer oock verbood hy hoocheyts namen.
4. Gelijck hem 't Rijck in deſen leven
Van ſijnen Vader was gegeven,
Soo heeft hy 't we'er beſet
Na Ootmoets wet:
VVe'er beſet aen al
VVie hem volgen ſal:
VVe'er beſet aen al ſijn leden.
Wel voor te gaen, doet wel na treden.
5. In 't hert bedampt door d'aerdſche miſten,
Waent ſich de ſtaetſuchtig' een Chriſten:
Matt. 20. 8. 26. Maer 't Lam, gants vreemt van wraeck,
Spreeckt ander ſpraeck.
Wie ſich voor de meeſt,
(Seyt des Waerheyts Geeſt)
Wie ſich voor de meeſt wil achten,
Is d'alder-minſt' in Gods gedachten.
6. Wat ſich verneert, wil God verheffen;
Wat ſich verhoogt, ter neder treffen.
De Meeſter die voor-ging
Kent geen leerling
Dan die in Ootmoet,
Vreemt van 's Werelts voet,
Dan die in Ootmoet na-wandelt,
En tegen Ootmoets wet noyt handelt.
7. Wat, hoog in 't oog, in eer aen-ſchouw'lijck
By menſchen is, is voor God grouw'lijck.
1 Joh. 2. 16. 's Vleeſchs luſt, begeert van 't oog,
Herts-treck na 't hoog,
Die (vergeefs al-ſaem
Met een ſchoonen naem,
Met een ſchoonen naem bepeerelt)
Sijn niet uyt God, maer uyt de Werelt.
8. Der Heyd'nen Vorſten geeft men eere; Matt. 20. 9. 25. 26.
Die noemt men oock Genadig' Heeren;
Die voeren heerſchappy:
Maer onder dy
Daer en ſal 't alſoo,
(Seyt Gods laetſte Boo')
Daer en ſal 't alſoo niet weſen.
Wie moet de Hoocheyd dan niet vreeſen?
9. 't Woord eerſt geſproken tot den genen
Die Chriſtum volgden, bind met eenen,
Bind, even ſoo als haer,
Elck wie hier naer,
Eeuwelijck verblijd
En uyt alle ſtrijd,
Eeuwelijck verblijd, wil erven
Het recht van noyt te ſullen ſterven.
10. Niet onder u, ſeyt Godes reden;
Wat menſch wil hier hem ſelfs uyt-ſcheeden?
Die wil, hoe kan hy doch?
Hoe durf hy noch?
VVie ſtelt yemand vry?
Menſchen fantaſy,
Door bedriegery van herſſen,
Die tegen waerheyt aen komt perſſen.
11. Nu ſtrijckt (en wijckt Gods toorns onweder)
Strijckt Hoocheyts zeyl in 't hert heel neder.

Volgt Chriſt' ons Capiteyn,
Doch hem alleyn;
Volgt hem in het laeg,
Doch op-recht en ſtaeg;
Volgt hem in het laeg verne'eren:
Soo word en blijft gy eeuwig Heeren.

SANG: La Princeſſe.

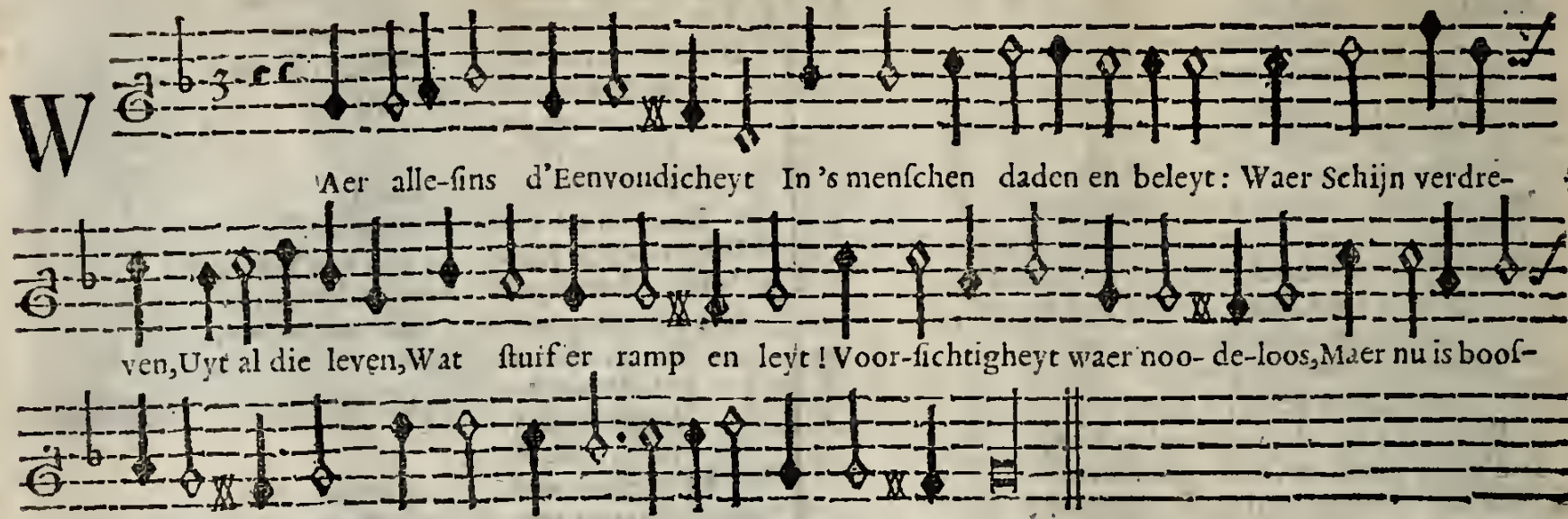

Matt. 10. v. 16.

2. De Hov'ling, die (quanſuys al heel)
Sich ſtelt als menſchelijck en e'el,
Zijn leed' en zeden,
Vol heuſſicheden,
Beloven vry wat veel;
De tong is vol dienſt-vaerdicheyd,
Maer 't herte vol onaerdicheyd,
Liefd'loos en krom:
Lijckt hy yet: hy gaet voor Mom.

3. De Man die ſich ſoo deftig toont;
Wiens baert eerbiedicheyt af-troont;
In welckers treden,
Aen-ſicht, en kleeden
Een Wer'lt vol wijſheyt woont;
Daer School of Kerck op word geboud,
Leeck half ſoo wijs niet als m' hem houd,
Waer 't volck niet dom
En hy niet en ging voor Mom.

4. De

VOORSICHTIGHE EENVOVDIGHEYT.

Die ſoo Gods huys betreet, eenvoudigh en voorſichtigh,
Niet uyt gewoonte en ſleur, maer yv'righ Chriſten plichtigh:
Die heeft het wit getreft, en kan verſtandigh wand'len,
Waer men van Godſ-dienſt, en ſijn waerheyt ſoeckt te hand'len.

4. De menſch, in praet ſoo net en juyſt,
Wien heel de Werelt ſchijnt gekruyſt;
Op welckers lippen,
Die noyt miſ-glippen,
De Deugd heel ſchijnt verhuyſt;
Die 't hooft laet hangen als een bies:
De'e by de menſchen groot verlies
In naem en ro'm,
Ging hy niet ſtaeg-uyt voor Mom.
5. De Staet-na-gaende Phariſe,
De Kerckelijcke Staats-man me'e,
Al is in beyden
Die tong vol vleyden,
't En heeft in 't hert geen ſte'e:
Al ſchijnen ſy meeſt Lammer-ſacht,
Sy toonden Wolfs-aert, ſoo haer macht
Na wenſchen klom.
Al de Werelt gaet voor Mom.
6. Die al des Werelts Mommery
Sou gaen verhalen op een ry,
Met al d'Ellenden
Die ſy kan ſenden,
Wanneer voleynden hy?
Sy is des Satans grootſte kracht:
Sy paſt de kind'ren van den Nacht;
Die vlieden 't licht,
Of begoochelen 't geſicht.
7. Speelt al de Wer'lt dan Momme-kans:
Laet gy, ô Chriſten-hert, nochtans
U doen en weſen.
Een-voudig weſen.
Deugd is haer ſelfs een ſchans.
Zy ſoo gy ſchijnt; ſchijn ſoo gy zijt.
Met een ſie toe: maeck dat al-tijd
De waer' Een-voud'
Om-ſicht tot geſelſchap houd.
8. Door d'algemeyne Momme-ſchijn
Moet Eenvoud 't on-eenvoudig zijn;
Doch niet ten quaden,
Of om verraden,
Maer mijding van 't venijn:
Niet in haer praet, gelaet, of daedt,
Maer in haer dencken om 't verraedt
Des wer'lts t'ontgaen
Dat of lijf of ziel kan ſcha'en.
9. Te dencken dat'er quaedt kan ſchien,
(En door ſulck dencken, om te zien)
En is van Gode
Ons niet verboden:
Sond moet, ramp mach men vlien.
Daer Liefde noch geen quaed en ſiet,
Denckt ſy ook noyt dat quaed geſchied,
Maer neemt wel a'n
Dat'er quaed geſchieden kan.
10. Sond moet men vlien; en dat al-tijd:
Ramp mach men vlien; als 't vlien niet ſtrijd
Met Godes eere;
Of Waarheyts Leere
Daer door geen laſt en lijd.
VVaer Deugd met VVijſheyt is verſelt,
Daer hindert arg'-liſt noch geweld:
En wijſheyt daelt

Dieper dan de ooge ſtraelt.
11. In 't kort: Serpent en Duyf gelijck,
Moet gy den weg na Godes Rijck.
Een-voudig hand'len,
Om-ſichtig wand'len
Geeft een gewiſſen wijck,
De ſchijn-deugd is ziel-ſchadelijck;
Het ſchoon gelaet, verradelijck;
't Heel pad, onveyl:
Slecht en recht: maer oog in 't zeyl.

SANG: Doulants Almande.

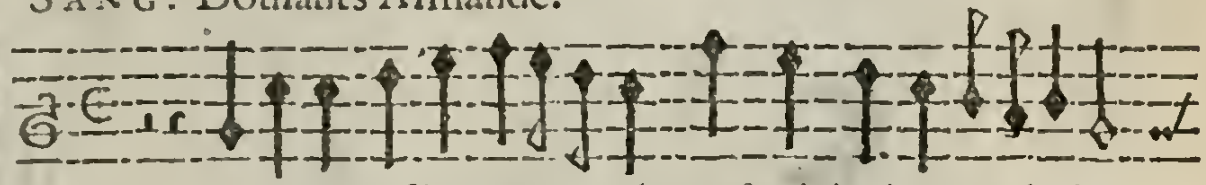

Oor eygen Liefdes op-ge- weck, Dat ſteeds het herte by is,

Komt licht-geraecktheyt; een ge- breck, Daer niemand ſchier van vry is:

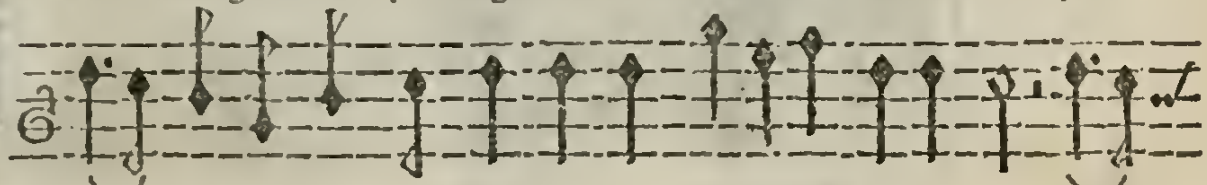

Door licht-geraecktheyt, toornicheyd; Die of in 't herte ſmoockt, En

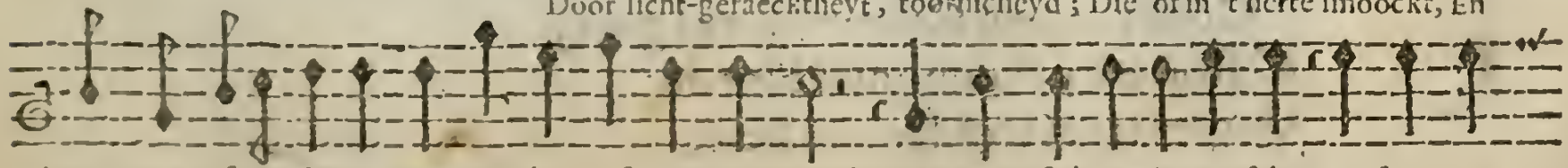

haet broet, of, in-dienſe ſcheyd, In daed' of woord uyt-roockt. Hier weert ſich menig menſche; Meeſt met een

RAED TEGEN TOORN.

Gods raet aen Caïm was wel goet,
Al ſtorte hy t' onnooſel bloedt:
Abigaels raet trof Davids hert,
Dat ſijnen toorn beſadigt wert.

ledig wenſchen. Som-tijds oock door een vaſt op-ſet; Somtydts door overleg, Van Philoſophen raed en

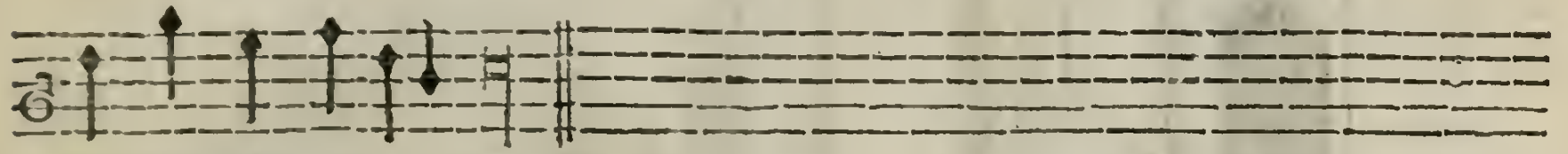

wet: Maer 'k weet ons nader weg.

Matt. 12. 8. 29.

2. Betracht de Leſz', ons voor-geleyt
Van Gods hoog-waerde Sone:
Laet ongeveynſd' Ootmoedicheyt
Uw's Zielen grond bewoonen.
Waer d'eerſte aen-drift word geſtuyt,
Is van qua' buy geen nood.
En 'tquaed moet heel ter herten uyt
Als gy ſijn wortel dood.
Hoog-moed is gramſchaps ader:
Daer die ruymt, ruymt te gader
Het neſt van toorn, wraeck, en gekijf,
Met al wat ruit verderft.
Dan heeft de ruſt een wis verblijf
Wanneer qua'e luſt verſterft.

3. Dat gy u toorn beklaegt, beſucht,
En anders wenſcht te weſen.
Is maer een ijdele toe-vlucht.
Qua' ſalf doet niet geneſen.
Dat gy een vaſt voor-nemen maeckt,
Is, of gelijckt, noch yet:
Maer als de pijl noyt wit en raeckt,
Wat baet het ſtaeg ge-ſchiet?
Toorns uyt-berſt willen keeren
Door Philoſophen Leere,
Is ſoo ver wel: maer (laes!) 't verſtand,
Licht loom en ongereed,
Heeft ſteeds de re'en niet by-der hand:
Meeſt leyt m' al eer nien 't weet.

4. Der Philoſophen, raeckt het breyn;
Maer Chriſti Leſz', het herte.
Die Ziele van qua' tochten reyn,
Voed ſond noch ſonden-ſmerte.
VVaer reden maer het breyn bevat,
Daer kan geen wiſheyd zijn;
Daer komt geen werck: of komt'er wat,
't Is ſober, en met pijn.
O leer van onſen Heere!
Die 't quaed ſoo wis kont weeren:

CIERAET DER VROVWEN.

't Omhang van Peerl of Goudt, is geen Cieraet der Vrouwen,
Rampſalig, ydel, dwaes, zijn zy die 't daer voor houwen;
Maer zeedicheyt van Geeſt, verciert met Deugdes Lampen,
Welck hun gemoed verlicht, in 's Werelts donck're Dampen.

Gy toont dat 't geen 't welck onbesint
En sot den sotten is,
Haer wijste wijsheyt over-wint
Als 't licht de duysternis.

SANG: La Durette, Of: Gy wreede Harderinne.

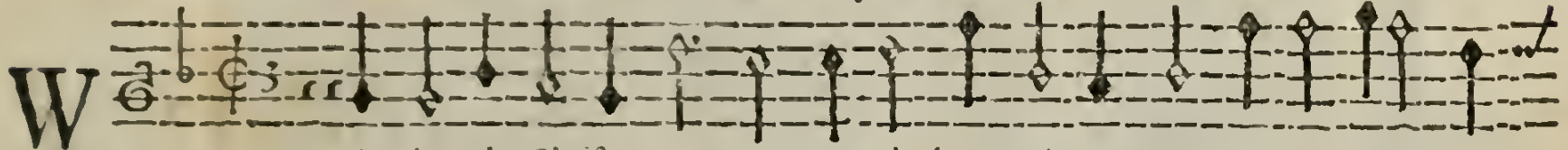

At ciert ghy Christen-Vrouwen, 't geen doch geen cierens waert, Van Aerd is en we'er

1 Cor. 11. 2. 9. 10.

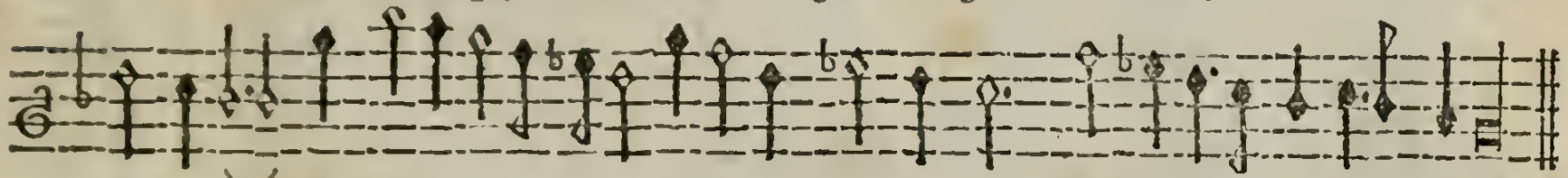

moet tot Aerd? Vercier u soo dat ghy in 't schoonste schoon, Blincken moogt voor Go-des Throon.

1 Pet. 3. 3. 4.

2. Verciert in u, ô menschе, de rechte menschlijckheyt
Die voor het oog verborgen leyt:
Verciert het hert en dat met een cieraet
Daer de glans noyt van vergaet.
3. Verciere dy inwendig, met stilheyd van gemoed,
Daer niet uyt kom dan sacht en soet;
Die le'en en ze'en heb onder haer gebod:
Een hooch-waerd cieraet by God.
4. Die 't lichaem veel wil proncken, schijnt hier van noch seer vert.
't Uyt-wendig doen verraed het hart.
Die sijnen geest met God'lijck voedsel voed
Hangt geen hert aen Poppen-goed.
5. Door 't ledig leden-pronckſel; meynt gy (in daed of schijn)
Wat meerder dan gemeen te zijn:
(Of, soo 't besluyt van mijne reden mist,
Waer toe tijdt en geldt gequist)
6. Nochtans vind gy gestadig, hoe gy 't oock legt of heft,
Noch yemand die u over-treft.
De snoodste Hoer (hoe cierlijck 't cierſel zy)
Kan dit alsoo wel als gy.
7. Maer 't e'el cieraet, gelegen, in stillicheyd van geest,
Is eertijds het cieraet geweest
Van Vrouwen, heylig in hares levens loop
En vol Goddelijcke hoop'.

Vers 5.

8. Haer dochters sult gy wesen, so ghy, gevest in 't Goed,
Haer prijsselijcke wercken doet,
Door hoogen moed en neder-slachticheyt.
Noyt van 't rechte pad geleyt.

9. Trots en bang zyn, is menschen, (doch veel-tijds Vrou-[wen) aert.
Geluckig die sich soo bewaert
Dat geen van tween, door vleesch'lijck af-gewijck,
Doe verliesen Godes Rijck.

Bruyloft-Rijm voor R. S. *en* A. V.

SANG: La Serbande.

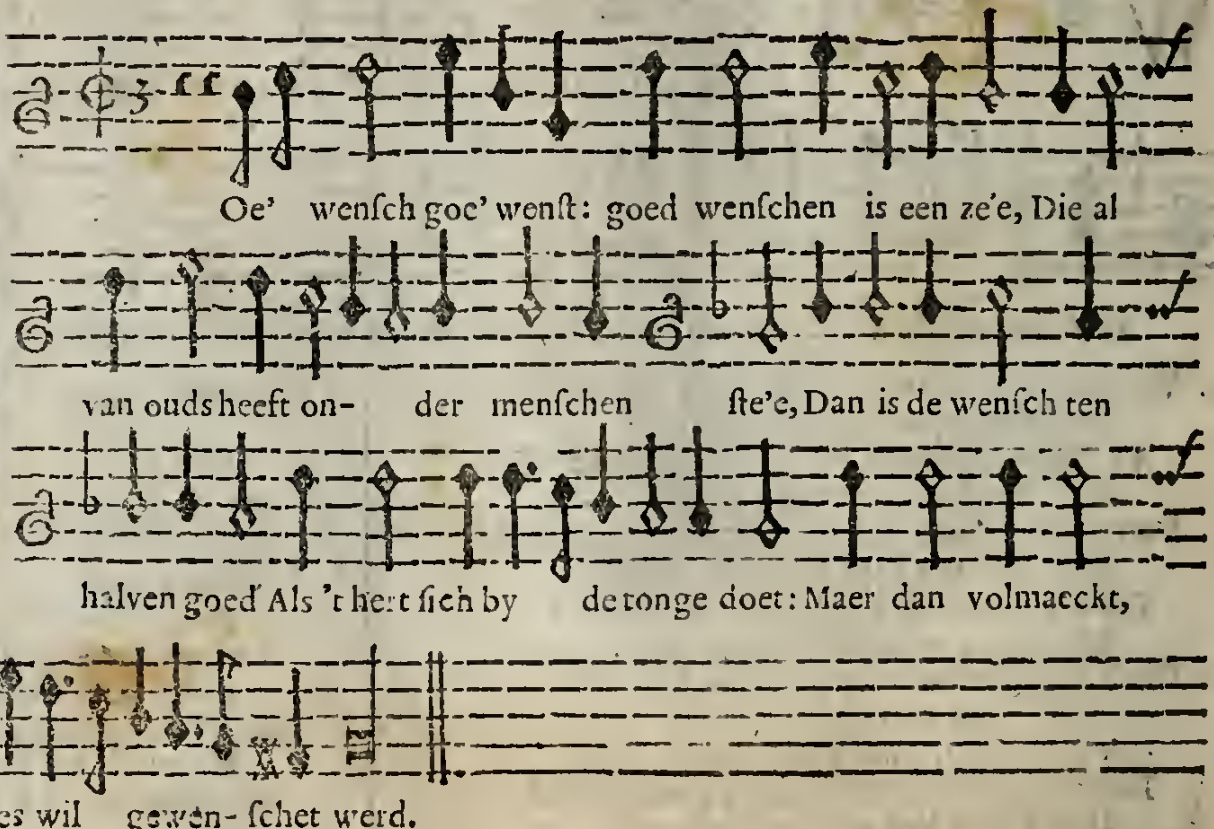

2. Uyt-

CHRISTELIICKE WENSCH.

Maria, Jeſus, en ſijn Jongeren gheraeckte,
Ter Bruyloft, daer wel haeſt elck riep hier is geen Wijn:
Maria wenſchte; ſtrack haer Soon de beſte maeckte.
Wy wenſchen die, die ons doe eeuwig vrolijck zijn.

2. Uytnemend' Paer, 't welck nu een Staat aen-gaet
Die in hem ſelfs noch goed en is noch quaed,
Maer dubbel ſtof tot beyden geeft
Na dat de menſche dien beleeft:
Ick wenſcht' u geern wat goets en waerds:
Wat wenſch ick beſt van al het Aerds?

3. Veel geld en ſchat? Het mocht u Ziele ſcha'en
En 't heyl-loos pad bedrieglijck in doen ſlaen.
De Rijck-dom is vol van gevaer;
Die wijs is ſtat'er nimmer naer.
Die hier vaſt vol is en verſaed',
Sijn ſalicheyd hangt aen een draed.

4. Geweld en Staat? En ſtaet geen Chriſten vry;
En is daer toe vol van bedriegery,
Vol loſſicheyd, vol moeyt' en pijn;
Daer niet ſchier a'n en is dan ſchijn;
Dat menig wereltſch menſch ſelfs haet
Om ſijn by-gaend' ellend en quaed.

5. Gunſt by het volck? Die is van kleynder waert.
Kan oock by Deugd niet ſtadig ſijn gepaert.
Die leeft en ſpreeckt gelijck hy moet,
En anders dan de Werelt doet,
Krijgt 's VVerelts haet; oftoont-ſe gunſt:
't Is ſchijn-liefd' en vermomde kunſt.

6. Vleeſchlijcke VVeeld' die is uyt Gode niet,
En heeft daer by haer ſchade en verdriet.
De Ziel die na 's vleeſch weeld' haer ſet,
Is geen goe' blijf-plaets voor Gods VVet.
In weelde word geen maet gepaſt,
En d'onmaet is Natuur' een laſt.

7. Den over-vloed van onverboon vermaeck?
Het is (ick ken 't) een aen-gename ſaeck:
Oft wenſch'lick ſy, daer twijff'l ick a'n.
Licht bout m'er me'e een Hemel van;
Licht huyſt men 't in ſijns herten grond,
En maeckt van Middel-matig, ſond.

8. Veel Kind'ren? Neen. De Chriſten, die veel ſtrijd,
Veel lijden wacht, krijgt lichtelijck een tijd
VVaer in het wijs en ernſtig woord,
VVel eer uyt 's Heeren mond gehoort,
In hem waarachtig ſich betoogt:
Gelucklig die noch baert noch ſoogt.

9. Lang leven? Neen: 't Is ons niet toe-geſeyt; Luc. 23. 29.
En 't Chriſten hert, dat op d'Onſterff'lijckheyt
Sijn ooge heeft, acht alles kort
Dat eens in 't end vernietigt word;
Dies doetet noyt lang-levens eys:
Een beter t'Huys, maeckt graeg op reys.

10. VVat wenſch ick dan van al het Aerdſch' u toe?
Dat Godt daer in met u ſijn wille doe,
En u of geve of onthou'
Na 't u of ſcha'en of vord'ren ſou':
Of ſcha'en of vord'ren ſou' in 't geen
Dat goet en noodig is alleen.

11. VVat wenſch ick noch? 't geen ick wel wenſchen derf:
Vereyſchte Deugd, en 't wis-beloofde Erf:
Dat gy getrou in Godes VVet
Soo als-ſe Chriſtus heeft geſet,
Hier Heylig; na Onſterff'lijck leeft.
't Leſt volgt, wanneermen 't Eerſte heeft.

12. VVat wenſch ick meer? dat ſteeds by u hou' ſte'e
De ſmaeck van Gods, 't vermaeck van Houlijcks Vre'e Heb. 12. 14.

Van

Van Houlijcks vre'e : niet alderhand,
Maer die in God heeft grond en ſtand.
Daer is wel vre'e by menig paer,
Daer nutter geenen vrede waer.
13. VVanneer de Twee bey' ſoos en aerdſch geſint,
Nature ſich in haer een-zedig vind:
(Als 't wel, hoe-wel niet veel, geſchied)
Soo is'er vre'e, maer VVare niet.
Soo is'er vre'e, maer ſonder duur,
En die licht breeckt in harder nur.
14. Als d'een het ſlim, d'aer 't rechte pad op wil,
Soo raeckt het huys vol kruys en vol geſchil.
Kruys draegt de geen die deugd-waerts ſtreeft
Twiſt maeckt de geen die 'tvleeſch toe-geeft.
VVaer ruſt is in verſcheydenheyt,
Beleeft men niet 't geen dat men heyt.
15. Oneenicheyt en twiſt blijft wel te rug:
Nochtans wat is 't De Vrede ſtreckt een brug
VVaer langs de een de ander leyd
Ter eeuwiger onſaligheyt.

Als een van Tween ('t heeft noyt gemiſt)
Sijn plicht verricht, maeckt Chriſtus twiſt.
16. Hy baert en brengt (doch niet uyt wil of aerd,
Maer door gebreck der Menſchen) Twiſt en Swaerd;
Alleen niet ruſtſchen wijf en man,
Maer al waer 't woord heen reycken kan,
En d'een het met geloof aen-neemt
En d'ander daer van blijft vervreemt.
17. Maer daer de twee, die door des Houlijcks band
Een lichaem zijn, door een-dracht in verſtand,
In wil en wit, in ze'en en ſin,
Het ſalig pad bey willen in,
En nu in Chriſto ſijn Een Geeſt:
Daer 's band by band; daer houd Deugd feeſt:
18. Daer is de vre'e gans Goddelijck en goed;
Daer is de vre'e beklijffelijck en ſoet.
O! onuyt-ſeggelijcke vreugd!
O Paradijs van Ziel-geneugd!
Daer, wenſch ick dat gy nu in raeckt,
En na dees tijd in 't Al-vol-maeckt.

SANG: Lætæ Lacrimæ. Of: Ceſſez des pleurs.

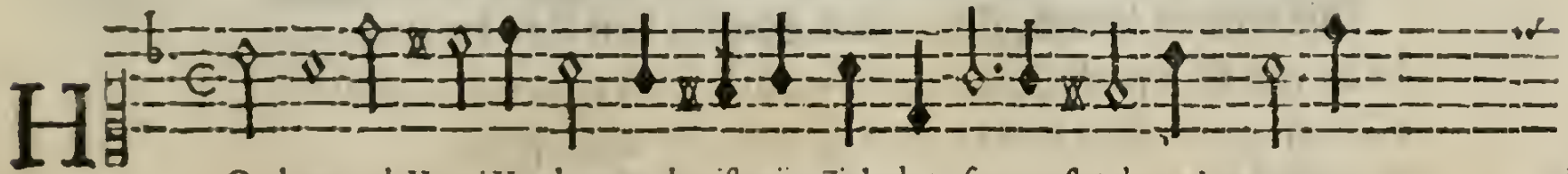

HOe lang, ach Heer! Hoe lang noch miſt mijn Ziel den ſoeten ſtandt van 't waer ver- Pſal 1. V. 25.

LVST OM ONTBONDEN TE SIIN.

Dit nietig leven, daer niet-goedts van is te hopen,
Was van d' Apoſtel, en doorwandelt en door-kropen:
Gewin my 't ſterven is, ſoo ſprack hy inde pijn.
'k Heb luſt ontbonden, en den Heere by te zyn.

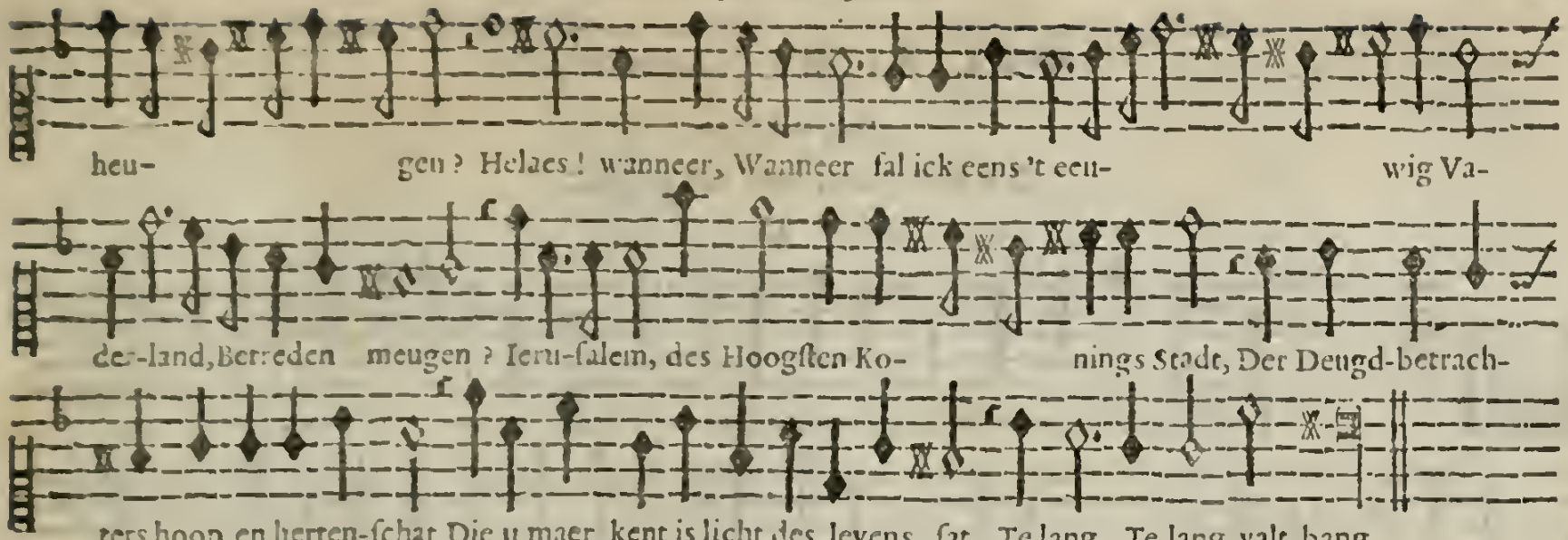

2. Ach kon het zijn
Dat ick niet meer door d'aerdſchen lichaems band
Om laeg gehouwen,
Dat klaer geſchijn
Van Godes licht (nu ver en in 't verſtand)
Dicht mocht aen-ſchouwen.
Als ick maer denck om 't Hemelſche geklanck,
En aller Eng'len Goddelijck en ſanck
Soo toef my ſchier de dood al veel te lanck,
En 'k acht,
En 'k acht
Haer ſacht.

3. Wat hebt gy doch,
VVat hebt gy, VVerelt, waer-om dat m' in dy
Sou' willen blijven ?
Niet dan bedroch,
Niet dan ellend, gemengt met ſotterny,
Is u bedrijven ;
Uw alder-beſt voed ſijn verborgen quaed
Uw alderſchoonſte heeft zijn bedeckt verraed.
Geluckig die ſich uw's in tijds ontſlaet,
En mijd,
En ſtrijd,
En lijd.

WEL-RIIMENS WET.

Brief aen N. N.

SANG: Nu leef ick in, &c.

I.

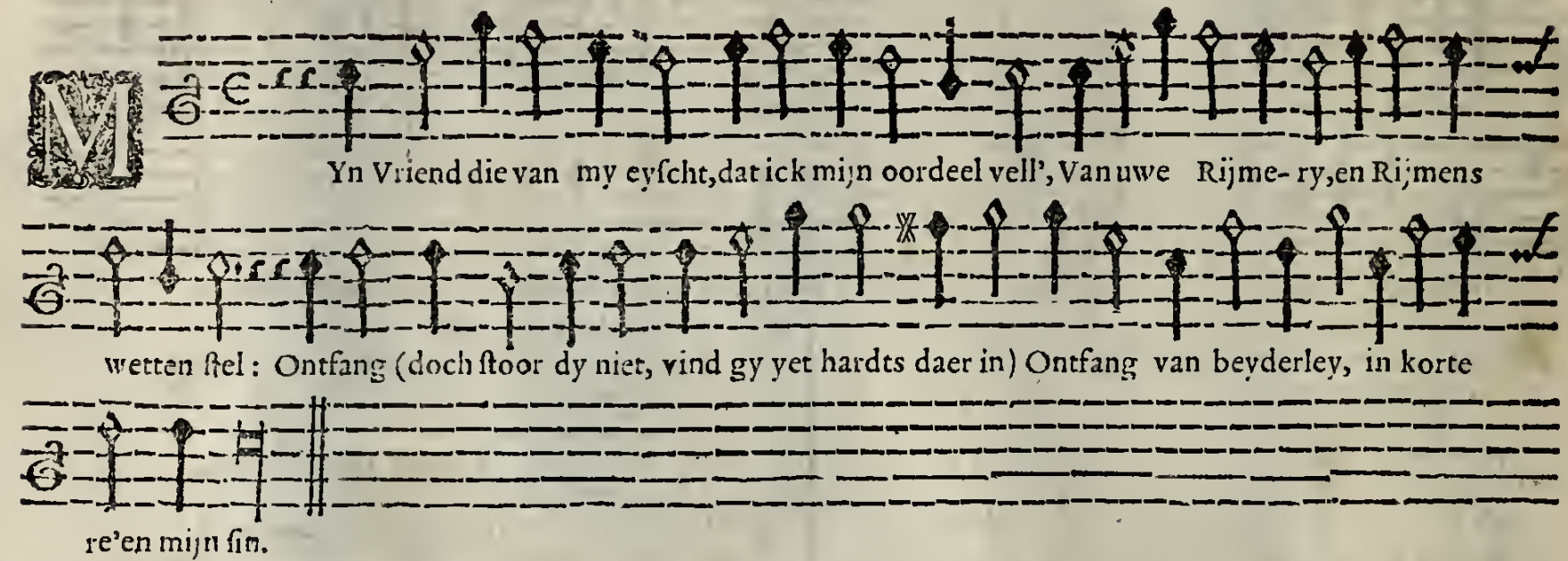

2. 'k Verneder en verhef, ick laeck en prijs u Dicht:
De Konst daer in, vermaeckt; de stof, daer in, ontsticht.
Ach! Reden-rijcke Geest, dien 't aen geen gaef ontbreeckt,
U penne is te e'el dat gyz' in modder steeckt.

3. VVat batet of een schoon, (gelijck men nu vast siet
Dat al-hoe-wel noch dun, van sommig geest geschiet)
Een rijm-dicht schrijven kan, dat ront is en beknopt,
Vol-mondig, kort en klaer, indringend, ongestopt?

4. Dat, matelijck geciert, scherp, aerdig, soet en net,
En op gewisse Maet en Voeten neer-geset,
Met onverkrachten stijl bevalliglijcken vloeyt,

En

4. En ſelden hort of gaept, of 's Leſers oor vermoeyt?
5. Dat geen verſleten viſcht, geen onduytſch woord en wraeckt,
Als 't door gewoont en tijd tot Duytſch al is gemaeckt:
Daer m' in geſpell' of woord geen vieſen-angſt en ſpeurt,
En niet nieuſ-wijſelijck op leuren ſiet gekeurt?
6. Dat even-drachtig loopt; dat woord na ſaken leyd.
En houd ſich binnen 't perck van 's dings betamelijckheyd:
Dat nergens is gevult met muffe lymery,
En novt, door al te veel, de Y maeckt tot een Fy?
7. Dat nergens met Latijnſch' of Grieckſche g'leertheydt praelt,
En geen geſocht geſwets oyt voor den dag en haelt:
Dat namen van Goddinn' en Goden ſtadig mijd,
Met al wat onſe tael en 't Ne'erlandſch oor niet lijd.
8. Dat rechte ſneed en klem, dat ſtandſel heeft een pit:
Dat ſteeds wel paſt en ſlaegt op 's Dichters ſtof en Wit:
Daer niet verwreeckts, niet mancks, niet lafs, niet hards in is.
Maer Een-voudt en Natuur heeft tot ſijn beeltenis?
9. Dat ſpraeck-en ſpreuck-rijck is, dat ſin en zenu heeft,
En, wat de konſt betreft wel waerd is dat'et leeſt?
Wat batet? (ſeg ick we'er) wat is 't (helaes!) wat is 't
Als een ſoo ſchoonen lijf een deege ziele miſt?
10. Als 't loffelijcke rijm, door d'in-houd als verra'en,
Voor yeder ooren oog niet durften toone ſtaen?
Daer feyl is van goe' ſtof en waerdig oogen-merck,
Hoe meerder geeſt en konſt, hoe ſchadelijcker werck.
11. De ſtof is in 't gemeen of vunſche ſotterny,
Of geyle minne-klagt en Venus-janckery,
Of fieltſche aerdiche'en, of and're ijdelheyt,
Die licht Ondeugde teelt of 't pad daer toe bereyd.
12. 't Is waer, daer komt ſom-tijds een Rijmer voort-getre'en
Die ſtichten wil, (ſoo 't ſchijnt) en bruyckt veel wijſe re'en:
Maer mengt'er onder des, ſoo veel by van den Zot,
Dat hy in daed en kracht, ſelfs met ſijn Wijſheyd ſpot.
13. Hy prijſt en roemt de Deugd: Doch ſoo ghefocht en blau,
Dat die 't maer half en is word licht in Deugd heel lau:
Hy laeckt en doemt het quaed: maer ſoo, dat, t'wijl hy laeckt,
Hy 't hert meer heet daer toe, dan van af-keerich maeckt.
14. In 't kort: hy maket ſoo, dat, heeft ſijn Dicht yet goed,
't Vliegt vruchteloos daer he'en, en ſchampt voor by 't gemoed;
Maer 't quaed daer hy 't me'e ſpeckt en ſoet door wil doen zijn,
In 't hert, of min of meer, uyt-ſchiet van ſijn venijn.
15. Het quade dichtens ſtof komt uyt 't quaed oogen-wit
En d'ijdelheyt die meeſt elcks Dichters hert beſit.
't Gemeene oogen-merck, is, lof en roem van konſt,
Het dwaſe oor-gejeuck, de wind van menſchen gonſt.
16. Niemand bekent dit gaern, elck leyt ſich hier van verd',
Niet by de luyd' alleen, maer by ſijn eygen hert.
Vergeefs doch maeckt men ſich uyt enckel, dubbel ſot:
Haer eygen werck en doen verraed-ſe al te bot;
17. Diet' mall' en blinde volck te paſſe kouten ſal,

Richt niets ter werelt uyt, of hy moet ſelfs aen 't mal
Of in het Wijs en Goed dat hy te voor-ſchijn brengt,
Moet Wijs en Goed met Quaed en Sotheyt zijn ghemengt.
18. Gemengt? Neen, dat alleen en is noch niet genoeg.
Hy moet ſien dat hy 't Wijs en 't Sot ſoo t'ſamen voeg,
Dat yeder voelen kan dat hy het Sot meeſt meent,
En 't Wijſ', om wel-ſtaens wil, de tong of pen maer leent.
19. Soo gaet het, waerde Vriend: Beweegt u 't geen ick ſeg:
Soo kies, (noch is het tijd) ſoo kies een beter weg.
Schrijft anders, anders niet dan dat in Deugde ſticht.
Hou voor de ijdelheyt al-tijd u Dichten dicht.
20. Rijm noyt yets ongerijmts. Gebruyckt in alle ſaeck,
Door onvergifte pen, onſondelijck vermaeck.
Weeſt ſteeds u ſelfs gelijck, hou een wit, dat gy ſchiet.
Verhuer de ed'le kouſt den ſotten ooren niet.
21. De Deucht heeft ſchoons genoeg: ſy hoeft geen pronck uyt quaet:
De wijſheyt ſoets genoeg. Sy hoeft geen ſot cieraet.
Bly-geeſtig, aengenaem, bevallig, kluchtig, ſoet:
Kan wel de reden zijn, en dat noch al in 't goet.
22. Scherp, aerdig, ſennig, ſoet-vloeyend', en ſo voort,
Kan 't ſijn, al heeft het Dicht niet een aen-ſtoot'lijck woort.
Behaegt gy 't volckjen niet: 't en zy u gants geen pijn:
God en uw eygen hert ſult gy behaeglijck zijn.
Jer. 4. 23. Met wien had gy, ô menſch, het liefſte wel te ſtaen:
C. 4.
Met die, daer ware vreuchd en droeſ heyt komt van daen;
Of dat, 't welck nut noch ſcha', 'twelck eer noch ſchande geeft
Dan ſlechts door eygen waen die elck inwendig heeft?
24. Een VVijſe ſoeckt gheen eer, oock als ſich ſtof aenbiedt.
Meeſt volgt de eer van ſelfs den genen die-ſe vliedt.
Maer dat-ſe, ongeſocht, ſal volgen, moet in 't hert
't Niet-ſoeckens wit niet zijn. Die doling liep te vert.
25. Die ſoo vloot, ſocht-ſe meeſt; doch met een ſchoonder ſchijn,
d'Eer-ſucht ſou' eenderley, de weg ſlechs anders zijn.
De eere volg of niet, het eenig oogen-punt
Zy 't ſtichtelijck Vermaeck dat gy u naeſten gunt.
26. Voor al (meeſt als u naem by uwe ſchriften gaet)
Soo doe ſelfs eerſt het geen dat gy een ander raet.
Die prijſt, en ſelfs niet doet, (wat konſt hy oock bewijſt,
Wat ernſt ſijn ſchrijven heeft) miſ-prijſt meer dan hy prijſt.
27. Wat batet of de pen veel ſchoone reden quiſt,
Als in den ſchrijver ſelfs, de Leſer 't wel-doen miſt?
Wat is het of de tong veel wijſe woorden maeckt,
Wanneer het doen, ſo 't ſchijnt, de tonge leugē-wraeckt?
28. Daer hebt gy mijn verſtant. Door-grondet, ſpoortet naer,
(De ſaecke is 't wel waert) en volg het, voelt gy 't waer.
Daer hebt gy dat gy eyſcht. Dicht-loon begeer ick geen
Dan dat u hert hier in met 't mijne ſich vereen.

IDO-

IDOLELENCHVS.

't Iſraëlijtſche volck, verlaet den Heer der Heeren,
En 't Kalf gemaeckt, van Goudt (aenbiddende) gaenſ' eeren.
O grouwel! Moyſis quam, van Godt met grammen moet,
En deed' hun went'len, elck in 's and'ren Broeders bloet.

Aen I. G. over sijn *Idolelenchus* of Beelden-straf.

SANG:

Valsche hert waer is dijn sweeren.

I.

DIchter, die de blinde Werelt, door een ongehoorde Leer
Haren lieven dreck komt roeren, en durft raken op haer zeer;
Die dy hard en scherp gaet kanten tegen 's Werelts doen en loop:
U bestaen (ick kan 's niet veynsen) streckt sich wijder dan mijn hoop'.

2. Wie durf dencken dat de VVerelt VVerelt laten sal te zijn?
Zelden viert het quaet van 't quade, dan gedwongen, of in schijn.
d'Ongeneugelijcke Waerheyt, meest te spade op de baen,
Rept-se maer: de heele Werelt sal ter-stont in 't harnas staen.

3. d'Hardt-geneckte Dwingelanden, Volg-lust VVenst, en d'oude Meen
Zijn flucx met een gantschen leger tegen VVaerheyt op de been
't VVas oyt soo, en sal soo wesen: (maeckt geen ander rekening)
Waerheyt is en blijft op aerden een veracht en onwaert ding.

4. [']t Malen! ey, wie kan dat wraken sonder al-gemeyn op-roer?
't Malen is der ijdelheden al-gemeyne malle Moer.
VVaer is schier of konst of ambacht, in dees soo verquanste tijdt
(Hoe een-vuldig in voor-tijden) dat sich sonder Malē lijt?

5. Slaet op huysen, huys-raet, kleeren, en al om, u oogen he'en:
Van graveren, trecken, malen hangt de heele VVer'lt aen een.
Zedert dat vertaerde quel-lust is op nootdrufts stoel geraeckt
Neemt-men Mael-konst tot vol-tooyster van al wat de hand schier maeckt.

6. 't Malen is 't gewoone lock-aes voor 't verseeuwerd, hert vol keurs,
Dat (in spijt van noodts behoeven) 't gelt ontgoochelt uyt de beurs:
't Malen schijnt de saus van alles wat uyt menschen hersens spruyt:
't Malen is de potse-maker in des VVerelts sotte kluyt:

7. 't Malen, voort-geteelt uyt mallen van het wispeltuyrig breyn,
Is den dwasen ooghen-lusten een steets-vloeyende fonteyn.
't Malen, maeglchap van 't vermommen, past de VVerelt. En waer-om?
't Kluchtig spreucken sal 't ons seggen: **Al de Werelt gaet boos mom.**

8. O! die aen wilt tegen 't Oude, en haer van hun rust berooft
Die noch geern een poos boeleerden met de sonde, wacht u hooft!

Dat

Dat men u voor Nau-gesette, Mugge-sifter, VVaen-wijs-acht;
Voor een Neus-wijs, Schijn-deugd, Viese, Iool, Fantast, dat 's noch al sacht.
9. Broetsche, Nar, en soo vast henen, krijgt gy in de selve koop;
Loopter dan een Ketter onder, dat 's noch toemaet op den hoop.
Dan tot hier toe zyn 't maer woorden. VVoorden gaen niet in het Lijf.
VVaerder tijdt en macht tot meerder, 't bleef by woorden noch gekijf.
10. 't Is wel soo, daer 's menig Dichter die des VVerelts vuyl ondeckt
En haer sotte schand'lijckheden met een stoute pen aftreckt
Die nochtans door 't vrye schrijven, noch haer eer noch gunst en derft:
Wel geseyt. Maer Waerheyts een-voudt heeft het licht by haer verkerft.
11. In 't verdragen van straf-nepen heeft de Werelt vry al keur.
Steken scheelt van 't slap'rig klouwen; meynen van ghemaeckte sleur.
Teffens straffen en oock streelen, dat is recht des Werelts vly;
Geerne wil-s' haer onwil hooren, maer daer moeten plaesters by.
12. 'k Sagt gemaeckt, waert gy een Dichter die me'e 't oude deuntjen song,
En beneffens vele and're, maer gemeyne sprongen sprong
't Baerd geen haet, 't geen selfs de Werelt quaet noemt,
En nochtans niet laet,
Als men slechs op oude wijse, senuwloos daer tegen gaet.
13. Nieuw' en geern verhoolen wonden op te bijten, ay! dat smert:
't Smerten doet den straffer haten in een onghehoorsaem hert.
Valsch-gegronde rust moet wijcken door de kracht van klare re'en:
Elck, hoe boos, is nochtans geerne met sich selven wel te vre'en.
14. 'k Sagt gemaeckt, waert gy een Dichter als'er nu zyn alle daeg,
Die, terwijl-se d'ondeucht laken, maken 't hert tot ondeucht graeg:
Wiens af-wijsen, is, aen-wijsen; tegen-maken, 's vleeschs vermaeck:
Die door smakelijcke woorden, 't quaet doen plegen met een smaeck:
15. Die 't gebreck wel me'e ontplaest'ren, dan doch geven 't soo een kreuck.
Dat de stanck der sonde-wonden in-vliegt voor een soeten reuck:
Die door laffe tegen-reden laten 't onwijs hert onwis
En in twijffel dat al 't preke meer uyt ze'e dan waerheyt is.
16. O vermomde Satans Bode! die de ziel so schalck bekruypt
En in d'onbedreven herten so schijn-heylig binnen sluypt:
Wijs en salig die u kennen, en verstaen dat gy, in schijn
Van heyl-same wonde-drancken, schenckt een droevig Ziel-benijn.

17. Wech verlepte vijghe-bladen daer ſulck vuyl me'e wort bedeckt.
Valſche ſang wort niet recht-toonig, wat regiſter datm' oock trèckt
Vuylicheden zijnder, waer van niet alleen 't doen niet betaemt,
Maer oock onder heyl'ge Zielen niet eens mogen zijn genaemt.
18. De vermeynde medecijne die men (rechts) daer neven geeft,
Is een tegen-gift (ach-armen!) dat dan kleyne krachten heeft
Als door 't quaets aen-minnig voor-ſtel 't hert de wond ſoo diep ontfangt
Dat'et meeſt, in plaets van vlieden, na meer ſulcks-ghelijcke janckt.
19. Deftig ſtraff', en meyn-loos ſchertſen, hebben al te wijden ſcheel.
Ach! laet ons geen onkruyt ſaeyen: 't waſt van ſelfs niet dan te veel.
d'Ongewiſſe teere ziele vint ſo licht 't geen haer verſeert.
Door het ſlechte hooren noemen wort ſom-wijlen 't quaet geleert.
20. 'k Sagt gemaeckt, waert gy een Dichter die maer gonſt en voor-deel ſocht,
Of (als menig) om een eertjen uwe konſt te voor-ſchijn brocht;
Die de ſtof naemt om de woordeu, niet de woorden om de ſtof;
En uyt eenen ſelven rocken wiſt te ſpinnen fijn en grof:
21. Die uyt eene ſelve borne ſoet en bitter water ſchonckt;
En van daeg ter eer van Chriſtus, morghen we'er van Bachus ſongt:
Die, als ſtrenge Wijſheyts-liever, deuchd en heyl'ge zeden dreeft,
En ſtracx met deſelve penne ſotte minne-rancken ſchreeft.
22. Ach! wat tijden! waer in Wijſheyt, Deuchde, Godt en 't eeuwig goet
Eens verwaenden Werelts-minners Pen en Mont-ſtof weſen moet.
Doch vergeefs beſpot men God niet. Dies of uwe Penne'er-legt;
Of, wilt gy van deuchde redden, meynt en doet eerſt 't geen gy ſegt.
23. Lijdelijcker is 't en nutter dat men al-tijdt ſotheydt ſchrijft,
Dan ſijn Penne wijs laet weſen als-men ſelfs noch onwijs blijft.
Waer is ſtercker tegen-tuyge en meer leerlings-hindernis
Dan daer of gemoedt of wercken roepen dat'et leugen is?
24. Grondt by mondt. En daet by praet. VVant waermen anders doet dan ſeyt
Wort de Waerheyt ſchelmſch verraden van de Man wiens tong haer vleyt.
Vrucht'loos preeckt men van de Deuchde, ſoo lang 't leven tegen preeckt.
Uyt, en In, moet eenig weſen, Schijn voor Sijn, bouwt niet maer breeckt.
25. 'k Sagt ghemaeckt, waert ghy een Dichter, die, na 't ſtraffen van het quaet,
Selfs beleedt geen kans te weten tot des Ondeuchds tegen-daet;

Of ten minſt', om 't quaet te mijden beter raedt niet gheven kondt,
Dan, onreyn van buyten zijnde, reyn te blijven in ſijn grondt;
26. 't Quaedt uytwendig niet te volgen, doch met pijn en tegen-luſt.
Dat 's een Meere-minne ſanckje! dat 's een kuſſentje dat ruſt!
Sou' dat ſoo? Neen. Goede dingen levert 's herten goede ſchat.
Quade vrucht komt van qua' Boomen. 't Wijn-gaert-hout geeft Druyven-nat.
27. Ziel en Lijf moet eenig weſen. 't Deuchdig hert haet ſond', en vliedt.
t'Onrecht kan men deuchdig lijcken. Met de ondeuchd is 't too niet:
Alle deuchd-ſchijn is geen deuchde: (dick-wils ſiet-men dat 't et miſt)
Maer die, door 't quaets lijflijck plegen, quaet voor d'oogen lijckt, die is 't.
28. Sulcke Dichters mogen dichten, mogen met de Werelt me'e:
Maer voor u en uw's gelijcke leydt de pees en kluppel ree.
Sulck gedicht heeft geur op tonge, klanck in keel van alle man:
Die de Wer'lt te danck ſal praten, moet met haer me'e in 't geſpan.
29. Nochtans ſchoon uw ed'le penne t' onrecht ongheedelt blijft,
En op 't hert in quaet verſopen, geen' of kleyne kracht bedrijft,
Sal dit klare Waerheyts toonen (wenſch en hoop' ick) alte-mer
Een God-waerde Ziele treffen, die, door onkond van Gods VVet,
30. In 't verborgen quaedt onſondig heeft gedoolt: maer dan (met leet
Over 't quade, vreuchd in 't goede) 's Heeren wil graeg wel-kom heet.
Veel gedaen, die in een eeuwe daer men nau gheloof in merckt,
Al waer 't ſlechs in eene Ziele, 's Heeren werck met vruchten werckt.

Tegen 't Geeſtig-dom

Der

SCHILDER-KONST, STRAF-RYMEN.

Ofte anders

IDOLELENCHUS.

II.

Beeld-rijcke Schilder-hand / na-aapſter van Gods hand/
Dw wil ick door gedicht / af-ſchild'ren voor 't verſtand;
Verlept-Ster van 't geſicht dat ſich verſtaart op 't ſterffelijck/
Dw toveriſch vergif is mee al Ziel verderflijck.

Dijn

Dijn lof weet elck genoeg. Dit lof voeg ick'er by/
Dat gy uyt moeder waart van vele sotternye:
Hoe! steeckter soo een kracht in Verwen en Pinselen
En 't hangend' muyr-cieraet van blacke Tafereelen?
Een werck dat in hem selfs maer treck en schaduwi' is/
Behupst dat eenig quaet of ziel-verderfenis?
Wel aen/ hoort na 't bewijs. Doch ghy die door 't genaacken
Uws geests/ in 't goede helpt / en kont het beter maachen:
Gun dat mijn tong en pen/ door Reden-schildery/
In 't Schilder-straffen sterck en onverwinn'lijck zy.
De Wet op Sinai in duyr en blam gegeven/
En met den vinger Gods wel eer twee-werf geschreven
Veroordeelt alle slag van maaksel ofte beelt
Door konstelijck vernuft uyt eygen drift geteelt
Een dier-gelijck bevel (doch 't welck de beelden meerder
En krachtiger verdoemt) geeft onse groote Leerder
De Heere Godes Soon / wanneer hy 't beelden blien
Door pen van sijn gesant wel duytlijck laet gebien.
Dit 's klaer. Nochtans wat sond' en wort niet tot geen sonden (vonden?
Door neus-wijs onderschept van 't listig breyn ge-
't Is (seyt-men) 't Heydens-Beelt dat Godes Wet verbiet/
Maer 't maaksel van dees tijt/ strijt met sijn wille niet.
Door oock d'Arcke Cherubijns/ op 't Goddelijck begeeren?
Was door sijn beelden-konst Besaleel ineeren?
Stont Mosis kopre slang tot hulp vã die-s' aensag?
Had oock den tempel Beeld'? waer-om/ ten minsten mag
Der Heyligen gedaent'/ gelijck een leerlijck teecken.
Niet worden door-gestelt tot boeck en schrift der leecken?
Stae stil. Kant Mosem (knecht) niet tegen Christum (Heer.)
Richt Christi nieuwe niet na Mosis oude Leer.
't Is soo dat Moses selfs/ die 't Beeld-werck had verboden/
Na beelden heeft gemaeckt. Maer hoe? door last van Gode/
Van Gode die de Wet/ waer na moet zijn geleeft/
Hem selven niet / maer 't volck tot stuur en reghel geeft. (daemen/
Doch Christus, die soo wel als Moses, 't beeld gaet
Waer hoort men in sijn Wet 't hem opt geoorloft noemen?
Waer vint-men dat hy 't opt als Moses last of raet/
En ('t zy in wat geval) ons daer toe byghept laet?
Met 't oud is 't nieuw verbond in, t beeld-verbieden eenig: (nig.
In 't geven van verlof nochtans niet even-mee-

En

Enalle Wet blijft Wet/ſoo lange die niet bzeeckt/
Of anders dapo die-ſ eerſt upt laſt van Gode ſpzeeckt.
Daert eenig ouo gebod ſoo duert het om t'herha-len
Van hem die nu alleen in alles ſtelt de palen/
Alleen ons Meeſter is/ aleen moet zijn gehoozt.
Die beelden ſtraft noyt pzijſt/ noch vzp ſtelt in ſyn woozt.
't Geld met des Keyſers munt gebied hp voozt te langen
(Wil oock dat d' over-heer het ſyne ſal ontfangen)
Doch niet dat hp daer dooz't beeld-maken goet betupgt;
Maer wil dat onder 't jock de Jode willig bupgt;
Dit iſt al om ſoo vo van deſe ſtomme lengen;
Dat nau een heylig oog kan op-ſien met verheu-gen.
Te handlen met de Wer'lt/ in/en dooz't geen vzp ſtaet;
Oock dat-men in het hups eens beelden-dienaers gaet/
Of geeft ſich in een ſchip als Pauli Keys-geſel-len)
Daer Caſtor en Pollux 's ſcheeps naem een teycken ſtel'en/
Sulcx al en ſtraf ick niet/ 't heeft oock geen lof bp mijn/ (zijn.
Beeld-ſtozmen tegen danck van wiens de beelden
Dpt noot-dwanck bzuycken wp/ na 's Werelts dingen loopen/
Een ſtuck gebeeld metaals/in 't kooper en verkoo-pen.
Oock iſt de gelts natupr/te ſwerven niet te ſtaen/
Maer als een vluchtigh pant/ van heer tot heer te gaen;
Niet moplijck van cieraet. In 't kozte noch den Joden/
Noch pemant was van God dat Keyſer-beeld ver-boden.
Dies ſtel ick ſond' noch quaed in 't handelen van gelt.
Als 't hert noch op bedzogh noch gelt-liefd' is ge-ſtelt.
En binnen ſulck een perck is 't gelt-beeld van die ſaken
Die wel een Chziſten-hand onſondig kan genaken.
Maer datmen 't beeld ('t zp hoe) tot oog-luſt maeckt en hout
Is (meyn ick na Gods wil niet wel het beeld ge-ſchout.
Dan werck in hout of ſteen/gegoten of geſneden
En roert mijn pen nu niet. Dan 't ſchild'ren is mijn reden:
Dan weynig dan die ſlag (want wie dooztelt-ſe al?)
Dan weynig/ en de beſt/ iſt dat ick ſpzeken ſal.
Hier tuſſchen vint-men vzp pet gheſchilders van ſonden
Ick waack noch oozdeel niet 't geen mp is onbe-vonden. [ſin!)
In dees verdurven Eeuw (wat dullichepd dan

Daer maelt-men 't Paradijs en Eva naeckt daer in.
Ist nu of tijt of plaets/der Oud'ren schaamt t'ontdecken?
('t Was oock Chams deeg'lijckheyt / doch die tot vloeck kon strecken)
Daer doch soo menig oog/ vol over-spels ontrent/
Sulck sien een hit van lust in 't diepst van 't herte sent?
't Is waer men deckt som-tijts des lijfs verborgen deelen/
Om 't geen beschaemd'lijck is voor 't gepl gesicht te helen/
Doch dan wort boos tot bot (siet hoe sich d'hand versiet)
Der ouden naeckt' een-voudt en past het deckscl niet.
Ist nu een tijt en plaets/als kluckt-tooncels personen
Den Vader met sijn Kint in bloed-schand te vertoonen?
Siet hoe men d'oude acht! de nacht / die eertijts 't sept
In doncker heyd verborg/had meer eer-biedichept.
De nagel van Iaël en Iudiths swaert vol eeren/
Zijn bey' geverruwt in 't bloet van slapende veldheeren.
Maer sint-men neffens 't boeck de stille mommery
En 't swijgend' toon-spel krygt/door's Schilders phantasy:
De nagel van Iaël en Iudiths swaert vol eeren (ren.
Doen menig waekend man van wijs in sot verkeeUrias had wel eer een schaap; maer nu soo veel
Dats' al nauw telbaer zyn / door milthept van 't pinceel.
Dat eene niet te min beheerschte Davids sinnen.
Hy/dien de sterche Reus niet konde over-winnen/
Dien noch des Coninchs toorn/noch eenig krijgsgewelt
Noch hongerige Leeuw/noch Beyr en heeft ghevelt/
Is door een teder schaep (een vroulijck beeld) verwonnen
Wat oegst van ongeval heeft dit in-brengen konnen?
't Welck soo 't met recht verschrickt/wien lust dan noch te sien
't Geen leelijck in der daet/'t gesicht behoort te vlien?
Dan doch de schoone glimp vergoelijckt vuyle daden.
Men doet een naeckte vrouw sich tusschen minnaers baden;
Tot Kancker van goe seen' en schoubaer oogh fenijn:
En dat sal noch Susann'/ een kupsche vrouwe sijn.
Wie kan/ô Schilder-list/al u Mariaes tellen?
Die gy Gods Moeder noemt/ siet nu ten besten stellen/
Lichtvaerdig op-gesmuckt/ voor 's volcks hoerachtig oog?
Maeckt dan de naem tot deurhdt 't geen in hem selfs niet doog?

Is

Is dat een Maegt ge-eert/ een maegt te gaen op-
proncken
Op soo verscheyden wijs / en maken d'ooghe
droncken ?
(Des Hemels Koningin/daer d'oud' af-godery/
Wel eer op was verdwaest quam [meyn ick] niet
eens by.)
Kan dat een eerb're Maegt goet Maegden-lof ver-
strecken
't Bedrieg'lijck aen-gesicht in volle Kerck t'ont-
decken ?
Doch dat s' onschamel zijn/geef ick haer toe/die/
niet
Dan verw en schim zijn min / dan 't oog meynt
dat'et siet.
Wort soo u moeder Gods van u gelijck de snollen/
(Beeld-minnaer) uyt-gebootst/ tot locking van de
pollen ?
Wort soo de Moeder Gods / wiens eer gy niet en
acht/
Van u (Beeld-haetsche geest) met bitter spot be-
lacht ?
O klocken huylt van rouw. 'T is jammer dat
men milder
Voor u dan voor dees pop/ dees dochter van den
Schilder/
Haer niet so wel als dy/het heylig doopsel schenckt.
Wech hoeren-oog/wech kelck, die 't hart met dul-
heyt drenckt.
De wijn werckt op het breyn / en d'uyt-gegulpte
glasen,
Doen als een dwerrel- windt / des menschen sin-
nen rasen.
Soo oock de schoon gedaent/begeerlijck aengesien/
Maeckt droncken in den geest en sinneloose lien.
Haer kracht/die als een pijl/tot in het merch komt
raken/
Dringt door in 's menschen ziel/en kan hem 't hert
ontschaken. (in
Schoont is een oogen-wijn/ al siende drinckt-men
Den sin verwoesten brant/ de beestelijcke min ;
Die Samsom (sterck van leen / onsterck in 't oogen
toomen)
Doorliefs aen-sien/sijn sin en leven heeft benomen.
En schoon gy u Goddin/ demoedig van gelaet ;
Som-tijts/o Schilder/kleet in statelijck gewaet :
Nochtans na-dien door haer de deucht al heeft te
lyen/
Is 's erger dan den hondt of rav'nen doode pryen.
In 't quaet schaed heyl'ge schijn. 't Kus-vaerdig
aen-gesicht
Lockt aen/ als is schoon 't kint en hooft omstraelt
met licht.
Wort niet een geest'lijck man/ in schildery bevon-
den/
Die tusschen 's moeders borst en 's kints heylsame
wonden/
Ontmaegt wort van de maegt / en heeft in 't hert
geschil
In twijffeling' of hy sijn heer begeven wil ?
Was 't snooder daet gedaen/des smorgens 't hooft
te keeren

Na 't nieuwe sonne-licht den rug na 't huys des Heeren?
En nochtans wort sulck doen een swaere sond' genoemt/
En in Gods oude volck wel hart en scherp verdoemt.
Gaet heen nu hoop vol hop/en bromt met voller keelen/
Marias groot en lof op 't opper-smits bevelen.
Des Heeren moeder was genaden-ryck by God:
Dit lof 't welck haer behoort/strijt niet met Gods Gebod.
En haer/ wien God sijn Soon te baeren waerdig kende/
Behoort-men niet aldus met Venus-pronck te schenden.
Nu wort door lof op lof/ Maria hooch gestelt/
Op dat Marias-beeld te hooger sy van gelt.
Schaf op waan-heyl'ge tong uyt uw' Out-vaders keucken/
En help tu krancke Goon/ schaf op gecierde spreucken.
Dat slechts de maalder maal/ geeft gy 't gemaalde grijn
Dees of diens Heyl'gens naem; sal 't u een gelt-aes zijn;
Een gelt-aes maer geen spoor tot deugt. Dat doode wesen
En geest het loflyck doen der Ouden niet te lesen.
De twaelf gesanten Gods/ Pilaars van Christi kerck/
Wat anders waren die dan sulcke poppen-werck:
Hoop/ liefd'/ en vreese Gods bewoond' het hert dier mannen
't Welck broedelyck vereent/in God was 't saem gespannen.
Met sulcken ziel-cieraet/ (dat noch Apelles hand/
Noch enig konstenaer/hoe maal-ryck van verstant
Door beruw te voor schyn brenght) heeft dese schaar gedronken
De waerde gaef des wijns/hun van haer heer geschonken.
Waer toe dan dese grijs met sleutels op sijn sy?
En ront geschoren top? slechts om de schildery?
Der Jaren statigheyt/die eertijts (soo wy lesen)
Niet sonder strenge straf gehoont heeft moghen wesen
(Getuyge sy de waerck door Beiren tand gedaen)
Heeft die in 't mal fatsoen van soo een krupu bestaen?
Of had hy sulck gelaet/ die onverschrickt den Joden
In haren Priester-raed het aen-sicht heeft geboden/
En vast gelyck een steen/ haer dreiging niet ghevreest?
Hy die eerst Saulus was/ na Paulus is geweest/
Hiel voor een snoode last sijn vleesch/'t welck doen hy raesden
Na 't vrome Christen-bloed) hem pdelyck op blaesden. [snood:
Soo was dan 't levend' hups in 't oog sijns heeren
En

En 's gevels dood vertoont acht u verstant dat groot?
Behaegt u Pauli lyf/ waer-om niet meer syn oordeel:
Die doch in vleesch of vel noch achting stelt noch voordeel;
Ja Iesum selfs na 't vleesch (door dien sich 't hert af-went
Van al wat vleesch'lijck is) van nu niet meer en kent.
Niet dat hy blind of dom, der sijner niet gedachte;
Maer wist dat God alleen/ alleen 't inwendig achte.
De stichtelijcke deucht/ des herten oood' en oog;
Die/ maer geen lyfs gedaent, was hy hem waerd en hoog.
Syn Onesiphorus, stond hem in 't hert geschreven;
Als oock Timothus: doch om haer heylig leven.
Syn Titum wild' hy sien/ maer niet om slechte reen:
Haer lyden en haer doen/ haer hart en sin was een.
Den vroomen by te zyn/ is allen vroomen heuglyck;
's Lyfs lyfbeloose schim noch dienstig noch gheneuglyck.
Nochtans leeft schildery/ en siet haer siender aen;
Maeckt [segt gy] veel uyt een; doet door noch levend' staen. (waken/
Ist soo? ey. waer toe dan u wacht-hond? laet dees
Die nimmer slaep bevangt; die niemand ang'lam maken;
Die niet uyt vleesch en bloed/ maer gom en aerde zyn;
Waer toe men nopt behoeft of kock of medecyn.
Veel oogen op een planck laet die de dieven schricken/
En d'uytgebeelden dag in 't donckre licht beschicken.
Dat een Erasmus-beelt de bedel-hoop vermaen/
Gelyck Erasmus selfs in 't leven heeft gedaen.
Stelt maer dit platte goet (dat Heeren sacht mach slapen)
En tegen het bedrogh des ketters in de wapen.
Dat maer 't geschildert nat den brant lesch en verjaeg/
En even soo de muys voor 't katten-beelt vertsaeg.
Doch dit lijckt malle klap: want wie g'looft nu aen dooden?
Wie hoopter schuur of scherm van dese mall' hupsgoden?
Waer waer toe dan de lust van 't sot en kindsch gesicht/
En midden op den dag een keerse sonder licht?
De Sonn' is op: weeg nacht. 't Verlevend' heerlyck leven (ben?
Straelt in/ hoe? sal ick my tot doode schaduw' g-
kecht upt. Gelijckenis der Heyl'gen geeft geen baet,
Dan dat men heylig leert gelijcken sonder daet.
Deucht maeltmen als een wijf; doch met een hoeren wesen:

Dit is geen deughden-lust maer hoeren-minn' gepresen.
Sulck dier laet David (niet Iesse maer Ioris soon)
De Werelt openlijck in klaren druck ten toon.
Sijn roem-rijck wonder-boeck/vol waen-verborgenthèden/
Doorspeurt/met upt Gods-woort-kracht-aen-gedane/ reden/
Heeft een versierde Maegt voor aen in schilderij;
Die haer vpanden trapt/doch dood/soo wel als sy.
Dees heeft ter weder-sijds (verhalen doet my schamen)
Gepast op yder lid hoogh-waerde hepl'ge namen.
Een beeltenis van 't vleesch / die 't vlees vol upt vermaeckt/
En (met een woort gesept) vrouw Venus moeder naeckt.
Draegt op 't beschaamd'lijck deel [ô droeve schand lijckheden!]
Den aen-genamen naem van weeld' en salicheden.
Wat durf en doet den mensch! door dit syn lieve werck
Beeld hy (als rechts) ons of de waerde Bruydt Gods Kerck.
Voor-waer verborgenthe'en! doch die (om niet te stijven. (blijven.
In 't quaed) wel eeuwiglijck verborgen mochten
Voor-waer een eerb're bruyd! wel waerdig voor een man;
Die buyten buyck en keel geen hemel vinden kan;
En achter het gardijn dã schoone woord verhaling
't Inwendig wesen deckt van sijn vergifte dwaling.
Men maalt dan wat men maelt / van 't beste blijft men beer.
Deught/ liefde/ hoop/ geloof/en maelt men nimmermeer.
Gods Helden treckt men af; doch die sich meest gebaren
Met aen-gesicht en lijf/of 't kamer-speelders waren.
(Soo draegt oock wel een gupt/doch trots en stijf van keel
Tobi's of Abrahams persoon op 't speel-tooneel.)
Een Wijsen maalt-men oock; sijn wijsheyt nopt.
Wat reden?
Het maecksel self is sot/ gelijck de makers mede.
Nu seg die lustig bent om af-gemaalt te zijn/
Wat grond heeft uwen lust om voort te staen in schijn?
Ist om te zijn bekent als 't leven is ten enden/
(Op selfs dan onbekent) voor die gy nopt en kenden?
Of dat het na-geslacht/wanneer 't sijn oogen set
Op sulck gevernst vertoon / besmet word door 't smet?
Een saem-streep en een smet/geen e'elen aarts bewijsing/
Is 't waen-cieraets geklad': waer toe veel lof en prysing/
Van menig kloecke geest gehaelt van na en veer?
't Geen sot en pdel is/ en krijgt nopt ware eer.

Wat

Wat baet geleert gedicht by schildery geschreven?
Kopt hun een doot fatsoen onsterff'lijck eere geven/
Waer toe dan? 't is 't gedenck [segt gy] van mynen
stam:
Siet/ dits mijn vader; dat 's mijn moeder / daer
'k van quam.
'k Siet wapen wel in verw/ maer niet in daet en
wesen
De waerde deughd-livrey in Christi woord gepresen.
Dees verw' dit leef-loos ding/daer niet dan schijn
is an/
Is dat u vader wie de over-vader dan?
En wie voort d'ouders van dees hangend' over-
ouders
Wat oorsprong deses diensts/ô domme stam-aen-
houders?
Gy pronckt met uwes stams op hangsels aen de
muyr/
Als eer-(ja schand)-tropheen van 's levens korten
duyr.
Want lepter eenig eer in sulck geslachts op-han-
gen:
De Doot; maer niet u stam / moet s' al te mael
ontfangen;
De Doot/ die gy te meer en duyd'lijcker verheft/
Hoe ghy meer luyden toont die van haer zyn ghe-
treft.
O groove sotterny! waer sal men wijshept leeren/
Wanneer men eere soeckt in schandelijck verneeren?
Weck Stumm' en schimmen-werck/ met al wat
vleesch'lyck is:
Gy t'saem met naem en faem/ moet ter verderfe-
nis.
En schoon gy na de dood 't gemaald' her-maalt/ ô
Sotten!
't Is nieuw en meerder aas voor wormen en voor
motten.
Den adel aen de want/gemeen den goe'n en quae'y/
De schorff' ist die gy soeckt. Uw' oordeel is el-
le dig:
Recht anders onse God: die siet maer op 't inwen-
dig.
Een Jongelinck of Maegd in kostelijcke kle'er/
Een braef of wreet Soldaet / een groote Vrouw/
een Heer.
Die d'hand aen-treck lijck treckt / zyn fraey in 't
oog en wonder:
Maer wacht u voor de konst: daer speelt bedrieg-
konst onder.
't Geen d'oogen wept en lept / bevalt den sinnen
soet/
En d'pd'le beeltenis beheert het swack gemoet.
So komt het dat gy (t' wijl 't gesicht sich laet be-
driegen/
En 't hert verwondert staet door 't schoone schil-
derliegen)
Soo als ghy alles geern in schildery aen-schout/
Alsoo ook in der daet geern doen en hebben sout.
Dus krijgt d'onwijse lust door schildery sijn voet-
sel.
En ondeugt wort geteelt door 't sotte breyns upt-
broetsel.

't Ge-

't Geprijs uyt schijndeuchds mont en schaft de deucht geen goet/
Ghelijck oock doeck of planck met verw' besmeerd/niet doet;
't Beeld is een lompig boeck dat sonder nut of sin is:
't Welck niet leerachtigs heeft: daer spraeck noch letter in is:
Een vleyend' oog bedroch/ 't welck naackt t'aenschouwen geeft/
Hoe dat hy is in 't hart die 't maeckt en die het heeft.
Kan dit doot-loome tuyg des levens werck verklaren/
En 't verw-geklad de deuchd van Faam-geklad bewaren?
't Beeld is een redenaer/ [eylaes!] al t'onbespraackt.
Wat prijst hy dien sijn selfs gebreck onprijs'lijck maeckt?
Nochtans 't heeft mee [segt gy] sijn nut. Men kan 't uytleggen/
En leven naem en daet al t'saem doen sien / door seggen:
Maer [och!] wat uytleg en wat lof kan veylig staen/
By toonsels die 't gemoet uyt eygen aart beschaen?
Ey tolck van stomme goon! u ampt (merkurialig,)
Maeckt traeg en goede ze'en en van de deuchd afdwalig. [beelt/
Gy uyt't der mannen lof / doch die ghy toont in
En door sulck lof/ voor 't beeld den halven lof ontsteelt.
Door prijsing' met gedeylt aen snoode popp' en leuren/
En kan een brave ziel/geen waren lof gebeuren.
En noch/ ô Schilder/ komt u konst in konst te kort.
't Geschiede dat som-wijl van u geschildert wort/
Of deckt of breeckt gy af/en geeft steeds oog-verleyding:
Al wat u hand vermag/toont slechs/ of voor-bereyding
Tot yet dat schieden sal/of datter is geschiet:
Maer 't recht geschieden selfs/ en toont ghy nimmer niet.
Dus broeyt u dwaes pinceel gedurig mis-verstanden:
Door u is metter tijdt (ô weenens waerde schanden!)
Gods dienst tot spel veraert / door u is deur en deur/
't Geen ernst behoort te zijn/verandert inde sleur.
Gy bootst den jongsten dag/ en neemt t'onrechter stonde
(Soo veel in u is) 't Recht den Rechter uyt de monde.
Der levendig' en do'on toe-komstig loon en straf
Meynt leerlijck uwe konst met verw te beelden af:
Maer [och!] al ydelheyt/door 't kamer-speelsche wesen [vreesen
Van 't koude vuyr uws Hels/ verdwijnt het ware

Wacht

Wacht daer na / dat de Ziel die 's Heeren Woort niet acht
Door beeld of schildery tot boete werd' gebracht.
Oock is uw hand niet trouw, die loono en straffs oorsaken/
In 't loon of straf baer volck niet schynbaer en kan maken.
Vaeck strelg' uws selfs gedaant (want immer doch zijt gy
Uwe stommen rechters heer) aen 's Rechters rechter zy:
Den Duyvel geeft gy oock het Beuls-ampt in der Hellen.
Om op verscheyden wijs 't onsalig volck te quellen.
Recht of 't verteerend vuyr / den boosen toe-gelent
Den Duyvel selfs niet mee van Gode waer berent.)
En om door geyl vermaack de oogen te geraken/
Soo stelt gy mans en wyfs met moeder-naackte lyden:
Wat ist? gy maakt wel 't lyf: maer niet 's lyfs eenwighedt/
Noch 't sterck basuyn-gheklanck / noch 't geesten onderscheydt.
Monstreus doch sportelyck/gaet ghy den Duyvel malen:
Meynt ghy dat hy soo laet / als hy verlockt tot dwalen?
Neen: als een Engel Gods komt hy by-wylen aen/
(Een konst die van sijn volck hem kloeck wort nagedaen.)
Maer door u mal gemael is 't volck in waan gekomen/
Dat 't als 't met leelycks siet/ niet quaeds behoeft te schroomen:
Daer nochtans menig-mael sulck leelyck droes-gebaer
Gepronckt heeft op de borst van menig martelaer/
Van menig vroom Gods-helt/die met sulck hoon bestreden/
Des Heeren wisse komst en oordeel heeft beleden.
Kort af: dese argernis en ydel nuyt-cieraet/
Sy sijn dan wat-se zijn/ zijn argerniss' en quaet.
Het is wel soo/ uw vreyn / o Schilder/ is vernuftig/
En maeckt (ick kent) uw hand in schijn-konst kloeck en kluftig:
Maer (laes!) wat baet verstand: Jad'heel natuyr te vrient/ (dient?
Als 't daer toe dient dat God daer nyde is ontVaeck helpt den mensch 't verstant in list en schelmerven;
Die hoe-se kloecker zyn te meerder schae doen lyen.
't Vernuft geeft God den mensch / maer niet tot sulcken endt/
Als daer 't (mis-bruyckelijck) den mensch toe bruyckt en wendt.
Verstandelheyd /niet konst: denck-krachten/ niet denck-vonden.

Zijn van hem die nopt pooft / in 't haten van de
ſonden :
Die 't dier/dat/ upt ſelfs keur/ na nieuws en kon-
ſten blaackt/
Een-voudig/ſlecht en recht/ wel eer-tijts heeft ge-
maeckt.
Wilt g'uw verſtand doen ſien? wel aen ſoo laet uw
handen
Sich ruſten van een werck quaet vooz de teer' ver-
ſtanden.
Mits in af-godiſch volck en gzove beelden-eer
Geſeten / haten wp (na 't lijckt) d'af-good'ſche
Leer/
Hier tuſſchen d'pd'le konſt (van pd'le menſch en
Goden
Vzuchtbaer) beſlaet ons 't hups/als hupſ-raet hart
van noden.
Een konſt / die/ ſoo men ſich pet wpphepts daer in
geeft/
Noch palen van hoe veel/ noch maat van pzijs en
heeft.
In 't hups van kleyn en groot (d'erbinding kant
ons toonen)
Sal veel-tijds meer gebeeld dan levend' volck in
woonen.
De muur / baack bet-gepzonckt dan haren ſchra-
len Heer/ (niet meer/
Wat geeft-ſ' hem weder-om? oog-wepding / en
Wat nut kan ſchildery op 't glaſen venſter geven/
Dan dat daer doozhet licht ten hups wozd upt-ge-
dreven?

Dees oog-quaal is gemeen/ bp eel en bp oneel;
Soo wel in 't eerlijck hups als in het bupl bozdeel:
Soo wel in kerck als kroeg : recht of ten waer de
oogen
Het hadd'/de deuchd dooz 't ooz niet in het hert ſou
mogen.
Wat wil dit Gzijſe grijn / 't welck lang van
kleet en baert/
Komt kijcken upt t gewolck? dat 's God / Die
God? die d'Aerdt
Met alles wat'er is in ſtuer en toom kon houwen?
Wiens hepl'g Hooch-waerdighe'en geen aerdtſch
geſicht kan ſchouwen?
Fp dzieſte dommichepd! nochtans leert ſchildery
Ten minſten 't ſlechte volck van datter een God
zp.
Ellendige Meeſterſſ. die 't aller weſens weſen/
't Welck nopt aen-dachtig hert bepepnſde ſonder
breſen/
Die 't al-verſlindend' bupz / die ons den gzooten
God
Bp leuren vergelijckt en leelijck geeft te ſpot.
Wat baet het nu of 't bzepn hem dicht als onom-
ſchzijff'lijck?
En in elck minſte ding nochtans geheel verblijff'-
lijck? (meer
Vepnſt niet/ gelijckenaer / vepnſt niet/ of immer-
God waer van uw geſien: uw oog ſtraelt niet ſoo
veer.
Sp ſtrijden met Gods wil / die God te bootſen
trachten.

Ge-

Getuyg' / ô Schilder / zijn uwe dwasen hoofts mis-drachten.
Soo-wijlen brengt ghy God gelijck een Sonne voort /
Die in haer midden heeft 't *Hebreeusch* vier-lett'rich woort:
Som-wijlen doet ghy hem in verw te voor-schijn komen
Met een drie-dubb'le kroon / gelijck de Paus van Romen.
En als hy al te met getogen is op glas /
Staet hy met dubb'le le en recht oft een *Janus* was.
Rust / rust / verwaende hand: niet Gods gedaent / maer rotzen;
Niet lof / maer plagen stof wort door u konst geboren.
'k Heb een drie hoofdig lijf (waer loopt de losse wil!)
Sien staen / 't had mee een naem: maer / ô mijn pen / swijg stil.
Ach! dwaesheyt al te groot van den gewaenden Christen!
Wel waert om sijn belacht van Jood' en Mach'-meristen.
Ach! sonden / waert beweent van al die sonden vlien!
't Geween past d'oogen best / dan schildery te sien.
Dan och of's Schilders hand alleen so stout flechs waren /
En sy 't niet na en de'en / die 't volck / Gods woort verklaren.

Want op papier / door pen; in kerck door mont-ge schal /
Maeltm' in een / veel-tal / en weer in drie-tal / geen tal.
Een onverdeelijck punt door-snijt-men tot drie malen /
En gaet weer drie de grootst in eenig punt bepalen.
Waer blijft *Euclides* nu / wiens breyn (hoe seer versmist)
Nopt van sulck reken-werck / nopt van dees meet-konst wist.
't Waer een-sijn van de drie (door-waer verborgentheden;
Waer op mijn g'loof gegrondt verwacht Gods salicheden)
Ont'ken of waeck ick niet. Wel hem die hier soo leeft /
Dat hy tot Vader God / tot Heylant / Jesum heeft /
Tot trooster Godes Geest. Gods eer moet Gode blijven.
Alleen is dit mijn wensch / door waerheyd te verdrijven
De dolle dooling-vlaag / die schier ten Hemel 't hooft
Verheven heeft / en God sijn ware eer ontrooft.
't Vermeten breyn-gedicht doet sich mijn geest ontroeren /
't Welck 't lijf en twist-ziel-hert / scheur-suchtig / in komt voeren.

Een yeder wil een nieuw en naerder vinder zijn
Van 't jupste wesen Gods / dies gaet hy tot het schrijn/
Van sijn droom-rijcken kop / en Fabel-swang're herssen
(Om and'ren oock hem selfs door sijnen vond te perssen)
En beeld sich 't wesen Gods: Gods wil (waar van de weet
En doen Gods kennis zijn) blijft by hem in 't vergeet.
Soo hebben (na men schrijft) twee Leeraers/*Alexander*
En *Arrius*, eer-tijdts/ de eene tegen d'ander/
Gods Soon na eygen hooft/ niet na Schriftuyr/ gebeeldt:
Wat heeft dat Vader-twist en ongeval geteelt!
De *Keyser*, die 't Papier en Boecken der geschillen
Al t'samen gaf ten vuyr/kon geen van beyden stillen.
En schoon hy d'yd'le twist wel hart en scharp verboot/
't Hielp niet: de God-mael-lust was in dees twee te groot.
Wie ist die 't al verhaelt 't geen menschen wel versieren? (nieren:
d'Een wil in God drie Goon/ en d'ander drie ma-
Dees dat sijn wesen een/nochtans drie-namich is.
In veelen is oock 't breyn soo diep in duysternis/
Dat sy 't heel wesen Gods in 't minste stofjen stuyten/
En seggen hem nochtans onendig/in/en buyten
Al wat er leeft en is. Sulck rasen past de Leer/
Die God na-bootsen wil/doch weynig tot Gods eer.
ô! Kercker g'lijcke Kerck/die u gaet Moeder noemen;
Bespot hem niet alsoo dien gy durft Vader roemen.
De bruchten die ghy geeft en uwe mael-geest vind/
En zijn de bruchten niet van een op-recht Gods kind.
Doch dit 's Geleerden kost: de konstelijcke deercken *Parrhasij* verbergt dees wond'ren voor de leercken:
Die geern onwetend' zijn (en meynen 't zy so goet)
In alles wat m' haer niet door beeld aen-schouwen doet.
De Beelden [sept men] zijn tot slechten volcks gerijven/
(Dies worden-'s oock gekust van oude suffe wijven)
En baren (na dat ons de beeld-voor-pleyter sept)
Als letter en Schriftuyr / in 't hert aen-dachtigheyt.
O Gods Geest en woort / dat opt soo snedich poorden
Tot deuchde/sint wanneer zijt ghy soo stomp geworden/
Dat ghy (soo waant den mensch) kracht loos te zyden schampt/
En 't Schilders handen-werck moet treden in 't ampt?

De

De dood dan Godes Soon/ is ons te nut beſchreven
Van vier dooꝛ eenen Geeſt een dꝛachtelijck gedꝛeven.
Onkunſtig en op-recht wooꝛt alles daer vertelt/
En klaerder dan den dag 't geſchiede vooꝛ-geſtelt:
(Hoe hy aen 't ſchandig hout den dood heeft moeten lijden
Dooꝛ liefde tot den menſch en booſheyd ſijner tijden)
De gantſche letter Gods / licht-ſtroomig als een vloet/
Is vol van deſen dood, die leven erven doet.
Daer hooꝛt m' in naakt een-voud de ongevalſchte monden
Dat Paaſch-lam meer dan jupſt op Paaſſchen-tydt verkonden/
't Helpt niet. Dooꝛ ſchildery wil 't oog bedꝛogen zijn:
Als lag des kruces kund' in 't ſien van kruꝛpees ſchijn.
Is dan in ſchildery meer pits dan in Godts reden?
Of is 't Geloof geveſt op ſtoumme dommicheden?
Een doode mouume grim kan die doen dat men weet
Hoe Iesus ſonder ſchult en niet onwillig leet?
Of hoe hy engen wil vrand van kruys en ſchande/
Verwon dooꝛ g'hooꝛſaemheyt; een waerde offerhande?
Of 't nedrig ſterck geroep? of 't bitter weeet geſpot
Met ſijnen naren dooꝛſt en bang gebedt aen God?
Kan 't ons doen ſien de ſtof van ſoo veel wreed' hert-pijnen;
En hoe gedult in leed bewijs van ſchuld moſt ſchijnen?
O! verr' van daen: hier/hier is d'apen-konſt geſtuyt/
En 't onrecht ſmijt de hand dees dood ſoo pd'lijck uyt.
Doch t' wijl ick mijn bepijnhet quaedt te weder-leggen/
Hout/ die dit leeſt/ te goe 't geen ick hier toe ſal ſeggen.)
Men beeld den Heer aen 't kruys in fooꝛm van grieckſche T:
Was dit ſijns galgo fatſoen? hing hy ſoo doe hy le'e?
In 't uyt geſpannen lijf (na 't klaaglijck vooꝛ-vertellen
't Welck *David* daer van doet) kan 't oog de beenders tellen:
Nu gaet dooꝛ beyde voet een ſelve nagel heen.
Een deckſel maeltmen ooek vooꝛ een vā ſijne le'en:
Dooꝛ dees ſchijn-eerbaerheyt wil (kap) de konſt haer waren
Behaghelijck doen zijn vooꝛ d'eerb're Chꝛiſten-ſcharen.
En nochtans onder dees naem-vrienden / meeſt doch al
Vol *Venus*-jauckery / heeft ſchaamte gants geen val.

Vooz-waer een and're ſchaamt heeft hem / die/ niet gereken̄t
Vooz menſch/ een wozm geleeck/het aen-geſicht geteeckent:
Doe hem als 't wit / waer na de ſmaat ſijn pijlen ſchoot/
Verand're ſtof van ſchaamt ſijn wangen maeckte root.
Men achte hem of ſchelm/ja aller ſchelmen ſnoot-ſte/
Of ſchandelijcke narr'/ja aller narren grootſte.
De walgelijcke dreck die m' op der ſtraten giet/
't Verachtſte dat men vind/was ſoo veracht noch niet.
De ſomm'ge keerden hem verſmadelijck haer neck-ken:
De ſomm'ge ſchudden 't hooft en vielen aen 't be-gecken.
Wat heeft de duyſternis / wat heeft-s' al niet be-ſtaen/
Die midden op den dag den dag heeft doen ver-gaen?
Lieg/lieg niet/ Maalders hand: want mach men 't krups af-trecken/
Soo moet m' aen 't krups geen deel des lijfs vooz 't oog bedecken.
Heeft niet 't beſneden vleeſch aen 's krups verbloet-te hout (ſchout?
Als open hand-geſchrift bloot moeten zijn aen-
Bloot moeſt het zijn aen-ſchout / op dat ſulck ſien ons leerden
Den dood des Wets / die 's vleeſchs beſnijdenis begeerden.
Ock was 't onthuydde lid den ouden Abraham
Een teecken van het ſaat 't welck upt het ſijne quam:
Van't ſaet/'t welck dooz het doen geens menſchen voozt-gekomen/
Den dood dooz ſijnen dood haer krachten heeft benomen:
Soo waſt ock ſijn geſlacht een teycken van de ſond/
Daer 't in dood-ſchuldichepts hepl-looſen ſtand dooz ſtoud/
En eeuwige livrey van 't jock der Wett' en Zeden
Dooz Chriſtum af-gelicht/na dat hy had geleden:
Geleden op een hout/'t welck eyſcht een ſchielijck graf/
Daer hy/na kozten tijdt verweckt/ſich upt begaf.
Waer-om waſt dat wel eer der deuren beyde poſ-ten
En'topper-drempels-hout beſtreken weſen moſte/
(Beſtreken met het bloet des Paaſch-lams) in die nacht
Doe Gods geſtrenge boo' ſoo menig menſch om-bracht?
De ſtijlen 't boven hout/ die 'sgalgs fatſoen upt-maken/
Verbeelden ons de poozt waer dooz men moet ge-raken
In 's Hemels hooge hups/ daer Chriſtus booz-getre'en

Dooz

Door sijnen dood en bloed in leyd zijn ware le'en.
Want waer om wil men doch aen d'oude doling hangen
En aen 't gegroli van u o Af-godist/ontfangen?
In 's Heeren Avont-mael / daer wort van u verdwaalt
(Door veruw de Dis-genoot al sittend' af-ghemaalt;
De bange lijdens-kelck / die Christo 't hert de'e vreesen/
Die moet in 't tafereel een Papen mis-kelck wesen.
Oock lacht de medecijn dat in u schildery
Het bloed en water vlied juyst uyt d onrechte sy:
't Latijnsch I.N.R.I. tot op-schrift aen-gesmeeten
Wat wil dat? heeft dan 't kruys Hebreeusch en Griecx vergeten?
Of ist om dat de Stadt en moeder van die spraack
Den Heer in sijne le'en is lijdens meest' oorsaack?
Doch waer toe wil ick lang in beelden feyl aenwijsen/
Die heel al sonder feyl/nochtans niet zijn te prijsen.
H[illegible]as heeft de slang wel eer door Gods vermaen/
Tot noot-hulp op-gericht/uyt yver wech-gedaen:
(Door 's volcks af-godery en domheyt wast van nooden
Wat eyscht dan onse eeuw' die galgen maeckt tot Goden?
Nochtans gy die ('t zy wie) yet sichtelijcks begeert (meert:
't Welck ons soo waarden doot ten naesten effor-
't Gebroock en broot en wijn/ na 's Heeren woort genomen/
Sijn Christi vleesch en bloets beteyckenis vol-komen:
Sijn tot geheugeniss' des Leven-rijcken doods:
Syn voor 't God-lievend' hart wat sonderlings en groots:
Sijn teyckens van het lam/t'welck veruw niet aen kan wijsen;
Door dien 't niet was een veruw'/ maer voor de ziel een spijse.
En nochtans brengt noch woort noch teyckens 't kruys in 't hert/
Soo lang des Heeren joch noch wech geschoven wert.
Lijdt wat u God op-leijdt. Geduldt in eygen lijden
Sal u een bee'd'nis zijn van Christi lijd'lijck strijden.
Treet Christi treden na/ in daat en niet in schijn:
Voor and're en u selfs sult gy 't beeld Christi zijn.
Lijdt niet die leed aen 't kruys: hy sal u ziele naken.
En onvergetelijck/sijn kruys u hert doen raken.
Dat 's heyl'ge schildery als liefde blijcken doet
Dat gy Gods Soons gedaant' draegt levend' in 't gemoet.
Maer zijt ghy vriend van 't vleesch; haets/tegen die u haten/
Of stemt u hert om pleyt of wrake aen te vaten;
Of draegt ghy 't kruys (doch niet ghelijck het kruys betaamt) (naemt:
In 't vendel tegen Turck/ of die men Christen

Of

Of is 't ghekrupste ghelt op aerd' uw troost en heeren
Of is u geest bevzucht met dupl onkups begeeren;
Of is de bnyck u God; Werelts eere u Godin;
Of voet u hert of hier of daer in aerdsche minn';
't Zp hoe veel lofs of gy/ of and're u toemennen:
't Is wis/des Heeren doot en soeckt ghy niet te kennen.

Ach Chzisten dien ick my voor den anchzisten schaam
Wat hebt ghy Chzistelijcx? behalven slechts den naam.
Ach Chzisten! die / terwijl ghy volcht u blinde lichten
Berooft blijft van het licht 't welck u gesicht moet richten.

STICH-

STICHTELYCKE

RYMEN.

DERDE DEEL.

Ghewillighe Patientie,

Ofte:

Lijdens Remedie.

Het gedicht spreeckt:

Ey wets, of Woorden-pronckery,
En vint gy, Lesers, niet in my:
D'Autheur acht sulcks voor nuts bekiesel;
En heeft, al had hy 't schoon vermocht,
Niet dat maer krachts van stof gesocht:
't Natuyrlijck schoon heeft geen blanckesel.

Ps. 30 v. 36.

GEtrouwe herten, die nu lijdt,
En wacht mis-schien noch swaerder strijdt:
Daer al de Werelt 't oog op heeft,
En, hoe-wel kleyn en slecht, voor beeft:
Die vast tot noch toe hebt geweest,
En 't quaedt, doe't ver was, niet gevreest:
Een ding hebt gy voor al van doen,
Daer hert en sin sich na moet spoen:
Gedult, een schoon en e'el Kleynoodt,
Van Prijs gering, in krachten groot,
Daer al des Werelts beste goet
Ver in waerdy voor wijcken moet:
Dat, als 't in 't hert wel is geraeckt,
In ongeluck geluckig maeckt;
En als 't eens vast sit in 't gemoet,
In druck geen druck gevoelen doet:
't Welck yeder niet verstaet die 't noemt,
En elck niet heeft die daer op roemt.
Dit is 't daer u dit Dicht van spreeckt,
Op dat gy 't soeckt, soo 't u gebreeckt;
Of soo gy 't hebt, sorg-vuldig houdt,
En vaste Ziel-rust daer op bouwt.
Geduldt is een gewilligheyt
Om al te lij'n wat God opleyt;
Door een oprecht Geloof gebaert,
En in een Ziel vol hoop bewaert:
Een onaf-roovelijcken schat;
Een steun-staf op der deughden padt;

Een toom van eygen ſinlijckheyt ;
Een muyr van onverwinlijckheyt;
Een bed waer op de ſwackheyt ruſt ;
Een water dat quae luſten bluſt;
Een deught,daer wan-hoop door verteert,
Die 't angſtig murmureren weert,
Die 'twaerde Woort,Gods edel ſaet,
Niet leven-loos in 't hert en laet.
Dees is 't waer met men ſich voor-ſiet
En alle lijden 't hooft moet bien.
Nu is het dat den ſtrijdt begint :
Wiebeſt verdraegt,wie meeſt verwint.
Geen leedt moet u te rug doen gaen.
Iſt groot: dringt dies te ſtercker aen.
De deughdt krijgt nu haer rechte ſtoff :
Hoe ſwaerder deucht, hoe meerder loff :
Iſt konſt te zeylen voor de windt ?
Verwindt hy die geen vyandt vindt ?
Vindt hy oock vyandt dien 't wel gaet,
En al-tijdt blijft in eenen ſtaet ?
Sa, nu iſt lijden voor de deur,
Lijdt wel of qualijck,gy hebt keur.
Die menſch lijdt wel die ſonder ſchult,
Sijn lijden af-lijdt met gedult.
Geern lijden maeckt het lijden min,
En God heeft meerder luſt daer in.
Maer ſoo m' onwillig lijdt en ſwicht,
't Walgt God,en 't noo doen maeckt niet licht.
Wie willig is,wie vrees verſwackt :
Wie ongeern doet (wie licht ſlabackt.
Goe wil,maeckt kloeck,en kloeck neemt toe:

De blood' is in 't begin al moe.
De kloeck', hoe-wel van buyten ang,
Heeft ruymt' en ruſt in 's herts bevang:
De bloode (onvaſt in 't Geloof,)
Die geern wel 't lijden van ſich ſchoof,
Maer toont hem als die 't niet en doet,
Miſt trooſt by elck, en in 't gemoet.
Waer toe in 's ſtrijdts begin dan mat ?
Het Eng' is doch het Zalig padt.
Gedenckt waer voor gy wort geacht.
Van and'r en van u ſelfs gedacht.
Gy voert den hoogen naem van Chriſt
Hebt gy op lijden niet gegiſt :
Soo heeft u breyn maer windt gevat,
En letters ſonder ſin gehadt.
Wilt gy zijn 't geen gy wort genaemt :
Of lijden paſt op u, of ſchaemt.
Hier lijden, ſoo gy trouwlijck dient :
Voor God ſchaemt, wort gy 's Werelts vrient.
Soeckt hoe gy wilt;kijckt om end' om :
Lij'n is de Ziel van 't Chriſtendom.
Sijt gy een lit van Godes Kerck :
Veel lijden is u meeſte werck.
Gods Kerck is een gedultſaem huys,
Sy maeckt het noyt,maer draegt wel kruys.
Verſchuyft dan 't lijden niet t'onty :
Veel beter eeuwig dan vroeg bly.
Ontſluypt het niet door ſnoo geveyns.
Vermijd het niet door bloo gedeyns.
Verſmaekt het niet, (hoe ſeer gevercht,
Hoe ſeer genoodt-perſt en getergt,

Iac. 4. v. 7-8. 9.

Hoe

Hoe ſchoonen kans ſich daer toe biedt,
Hoe ſchoonen ſchijn gy daer toe ſiet)
Verſmackt het niet (ach! Chriſten, neen)
Door dreigement en latter-reen,
Noch daedt lijckheyt noch tegen-weer:
Maer wacht tot dat de Hoochſte Heer,
Of ſelfs ſijn pijl ter wraake ſcherp,
En 't jock van uwen hals af-werp;
Of u, als een uyt-nemend knecht,
Ter doodt toe laet in ſijn gevecht.
Den laſt neemt niemand tijdig af,
Dan die hem eerſt te dragen gaf.
Die ſekerſt weet waer-om, waer toe;
Weet alder-beſt hoe lang en hoe.
Van God is geen geduldt begeert
Dan willig en ongeforceert.
Als God ons lijdens ſtoff beſcheydt,
En 't padt van lijdſaemheyt in-leydt;
Die dan wel lijdt, maer gee n niet wou,
En too hy kon, niet lijden ſou:
Draegt 't kruys niet dat een Chriſten draegt
En willig ſchort alſt God behaegt.
Dat kan, ja moet, elck wie hy zy,
Hoe ſnoodt en boos, ſoo wel als hy.
Dat doet wel die na 't Aerdſch heel haeckt
En in 'tgemoedt van wraecke blaeckt,
Dat doet (en moet wel door de noodt)
De vaſt in 't hert zijn vyandt doodt.
Maer gy, O Chriſten, niet alſoo;
Die oft ſchoon hoop en tijdt ſich boo;
On 't quaedt door 't quade te verho'en
En 't lijden uyt te weeg te doen,
Veel liever u God-hoorig ſtelt,
En onder 't pack van 't lijden ſmelt.
Kort af; hoe lang, waer, en van wien,
Daer heeft ons oog niet op te ſien:
D'uyt-kip van bly of droevig lot
Staet niet aen ons maer heel aen God.
Soo oock de keur van 't Inſtrument,
Waer door hy ons het lijden ſendt.
Ons over-leg en Aerdſch verſtandt,
Als 't lijden komt, moet aen een kant.
God in ſijns Soons hooch-waerdig woordt,
Moet ſteets en alleen zijn gehoort.
In 't lijden geen uyt-vlucht, dan vlucht,
Om-ſicht, Gebedt, en Noodt-geſucht.
Soo gy dit wapen-tuyg gebruyckt,
En noch in lijden blijft ſoo duyckt,
En denckt dat van Gods laeſſenis
De tijdt noch niet voor handen is.
Dit is de les. Nu hoort de re'en:
Die 't lijden oyt geern lijden de'en,
Waer door in 't hert de kracht ſich ſtort,
Waer door m' in 't lijden lijdſaem wort.
Gods waerde Soon, 't onſchuldig Lam,
Dat door de doodt den doodt ontquam,
En, door ſijn lijden dat hy droeg,
Het lijden eeuwig van hem joeg.
Dat 's 't Oorlogs-teycken van ons Vaen,
Daer wy 't geſicht op moeten ſlaen:
De Ster, die ons voor-heenen licht,
En maeckt eens reen en klaer geſicht:

Heb. 12. v. 2, 3.

De Pilaer die ons onder-ſtut,
En alle lijden maeckt te nut.
Hy Veld-Heer is voor uyt getreen,
En heeft ſijn lijden door-geleen:
Ons was ons deel oock wech-geleyt:
Nu is 't ons beurt. Weeſt nu bereyt.
De Meeſter ſelfs is voor-gegaen:
Hoe derff de Leerlinck blijven ſtaen?
Noyt blijckt des Dienaers trouw ſoo ſeer
Dan als hy lijdt met ſijnen Heer.
Wat Oorlogs-man (ten zy verſaegt
En die na trou ofeer niet vraegt)
En leedt niet geern al wat hy mach
Soo hy maer op ſijn hooft-man ſach
Wie is'er die met recht verflouwt,
Wanneer hy IESUM, 't Hooft, aen-ſchouwt,
Wie houdter noch een duyſter oog,
Als hy bemerckt wat hem bewoog?
Sijns Ziels natuyrlijck neygen haets,
Gaf hy ſijn eygen wil geen plaets:
Maer God, wiens wil ſijn Lijden wou,
Gaf hy ſijn wil, en was getrou.
Des levens glorieuſe Kroon
Blonck oock in ſijn geſicht ſoo ſchoon
Dat hem al 't quaedt geen quaedt geleeck,
En, doe hy kon, voor 't quaed niet weeck.
Op 't Eeuwig was ſijn oog geveſt;
En daer-om koos hy 't quaedſt als beſt.
Wel op dan Chriſten, kloeck Soldaet,
Siet hoe u Hooft ten ſtrijdt-waert gaet.
Denckt, als hy dacht, lijdt als hy leedt,
Soo leyt ſijn Kroon u oock gereedt.
Denckt: Wat God wil, daer moet ick aen,
Veel liever geern als noo gedaen.
Lijdt, al waer God van lijden ſpreeckt.
Buygt ras. Al wat niet buygt dat breeckt.
Niet maeckt den laſt ſoo goet en ſoet
Als geern te lijden wanmen moet.
Dan moeten wy, als 't God ons geeft:
Dan geeft het God, wanneer men 't heeft:
Dan heeft men 't recht, en op ſijn tijdt
Wanneer men, als een Chriſten lijdt;
Wanneer men ſijnes doens gewis,
Onſchuldig en verduldig is.
Verdrijft dan, eer 't de Ziel vervuylt,
Al 't ongeloof dat in u ſchuylt.
Verjaegt het uyt u, is'er yet
Dat anders wil, als God gebiedt.
Maeckt u geen wil als Godes wil:
Soo lijdt gy willig, wel, en ſtil.
Een hert dat willig lijdt, is e'el;
't Siet ſlechs waer-om en niet hoe veel.
En of 't niet wiſt waer-om 't verdroeg,
Gods wil waer hem waer-oms genoeg.
Hoe willig moet het dan geſchien,
Nu God ſoo veel waer-om laet ſien?
Soo veel waer-om, die ſulcken kracht
Wel eer in Gods-Beminde wracht,
Dat ſy, ſelfs in de hoochſte pijn,
Stil en doorduldig konden ſijn.
God ſend ons 't quaedt. Maer om wat ſaeck?
Op dat hy ons te ſtercker maeck.

Hy

Hy heeft'geen sterckt, die noyt en leedt.
Noyt hielt hy't veldt, die noydt en streedt.
Noyt streedt hy strijdt, dien, sonder moeyt,
Het leven na sijn wenschen vloeyt.
't Is eygentlijck, wat God op-legt,
Geen ongeval, maer slechs gevecht.
Geen ramp; maer uws krijgs avontuyr,
Som-tijdts wat soet, somtijdts heel suyr.
Geen ware ruists of heyls verlies;
Maer vrucht-rijck arbeyts uyt-gekies.
Geen ware goeds of lusts af-breck:
Maer manlijck loopen in het steck
Na 't prijs-stuck dat God selfs op-hangt,
En die kloeck loopt, alleen ontfangt.
Naeckt u dan lijden, houdt u koen;
God wil u daer met eer aen doen;
Hy stelt u op sijns lijdens Veldt;
Verdraegt gy wel: gy zijt een Heldt.
Een Heldt, dien Godt met vreughden toont
Aen 't Hemelsch volck dat met hem woont.
Een Heldt: dien God met lof verhoogt,
En voor sijn heylig heyr op boogt.
Ons treft by wijlen tegen-spoedt:
Wy achten 't quaedt, God acht het goet.
Waer-om? hy wil dat 's weelds gebreek
De Werelt ons al het ontreck.
Op dat wy vry sijn voor 't gevaer
Van na 't verderf te gaen met haer.
Wat schaedt het doch al wort men quijt
't Beletsel van sijn hoogst profijt?
Wat batet oock, al houtmen 't lief
't Welck dijdt tot eeuwig ongerief?
Merckt slechs in alle quaedt op 't endt:
Soo is 't geen quaedt al wat God sendt.
Daer is voor 't vroom en lijdsaem hert
Soo swaer niet dat niet licht en wert.
Dies dubbelt hy sijn lijden dan
Die deynst en niet ontgaen en kan.
Daer-om ist 't een waerachtig woort,
Uyt een Onchristen mondt gehoort:

Toont my een mensch die wijsheyt heeft/
Ick toon u een die lijdsaem leeft.

Wat doet hy die gedult verwerpt
Dan dat hy 's lijdens wee verscherpt?
En, suchtend om vermindering,
Krijgt minderings verhindering.
Oock, als men Gods getrouwen raedt
Met dieper ernst ter Ziel in-laet,
Wiens lijden, als hy lijdt, is 't meest?
Dien d'ongedult raeckt in sijn geest.
Wiens lijden, als hy lijdt, is 't minst?
Die 't willig lijdt, en achtet winst.
Wie achtet winst? Al die 't wel vaet.
Wie vaet het wel dien 't eynd verstaet.
Wie is des eynds gants wijs en wis?
Die wel weet wat een Christen is.
Wie weet dat wel? die 't oog af-treckt,
En verder dan op de Aerde streckt.
Bekent slechs, Christen, wat gy zijt;
Soo is 't u niet al wat gy lijdt.
Hier is geen Canaan voor dy,
Daer aerdtsche weeld en vreughd in zy:

Daer gy in mackelijcke luſt,
In vleeſchelijcke ſachte ruſt,
In uyterlijcken over-vloedt
Soud leven ſonder tegen-ſpoedt.
Hier is voor dy geen ſulcken ſtandt.
Hier is voor dy geen ſulcken landt
Dat waerd zy dat'er 't hert aen-kleef,
Of dat men voor 't verlieſen beef:
Dat waerd zy datm'er ſlag om ſla,
Of immer in 't geweer om ſta:
Dat gy met forts beſchermen moet,
En houden 't in door menſchen bloedt.
O neen: dit 's u noch toe-geleyt,
Noch van God ſeker toe-geſeyt.
Dat was voor 't volck van d'oude Wet,
Dien 't eeuwig niet was voor-geſet.
Haer was een landt van ſaligheyt
Op deſe Werelt toe-bereyt:
Een ſaligheyt en ſeeker lot,
Als 't leven was na 's Wets gebodt:
Een ſaligheyt van God vergoſt,
Maer die nochtans eens eynden moſt.
Heel anders, Chriſten, iſt met u:
Want doe was doe, en nu is nu.
Doe was het nacht, nu licht den dag;
Nu ſiet men datmen doe niet ſag;
Nu heeft het ſchadu-werck heeluyt;
Nu ſlaet Gods ſtem een nieu geluyt;
Nu heeft het kinder-doen een endt
't Oud zy dan 't Oud: merckt wat gy bent.
Gy bent een vreemde gaſt op Aerd

Heb. 13. & 14.

Hier vreemt: hier laſtig en onwaerd.
Hier vreemt: hier niet dat u behoort.
Hier Pelgrim: hier geſtadig voort.
Den Hemel is ons eygendom.
Hier gaetm' als vreemde met ons om.
Wat oorſaeck dan van veel verdriet?
't Heyl dat wy ſoecken is hier niet.
Geen ſchat: geen angſt: geen winſt: geen ſcha.
Al 't geen ons komt, komt eerſt hier na.
VVat doet hy dan, die, als hy ſiet
Dat ſich nu lijdens ſtof aen-biedt,
Voor 't lijden ongeduldig ſchroomt?
Hy wacht hier meer dan hem hier koomt.
VVat doet hy oock, die, als hy vaſt,
Begint te voelen 's lijdens laſt,
In 't lijden ſich te ſeer bedroeft?
Hy ſoeckt hier meer dan hy hier hoeft.
Als 's VVerelts quaedt is hem geen quaedt,
Die al des VVerelts goet verſmaedt.
Het quaedt heeft op ſijn hert geen macht,
Die hier op Aerd geen goedt verwacht.
VVat noodt is 't dat hy 't quaedt ſeer vliet,
Die geen verlies van goedt en ſiet?
't Verlies van eygen doet maer ſeer:
't Verlies van 't Vreemde geeft geen deer.
Schroomt gy nochtans voor 's lijdens pijn?
Ten kan niet meer als 't quaedſte zyn.
Maeckt u het alder-quaedſte bang?
Het alderquaedſte duyrt niet langh.
Al wat m'hier lijdt, is lijdelijck:
Waerom? 't is al t' ſaem tijdelijck:

Phil. 3. v. 20. 21.

't Is

't Is kleyn wat hier geleden wort:
VVaer-om? 't Is tijdelijck en kort.
Allencken mindert u de ſmart,
En door veel hardens wort men hart.
Hoe meer gequels en droeffenis,
Hoe meerder vreuchd als 't over is:
Hoe eerſt meer laſt, hoe na meer luſt:
Veel arbeyds, volgt de ſachte ruſt.
't Quaedt dat men lijdt, is eens gedaen:
't Goedt daer m' om lyt ſal noyt vergaen.
Dit heeft ons Hooft en Heer gedacht,
En daer-om heeft hy 't al veracht:
Nu heeft hy 't eeuwig dat hy ſocht,
En draegt de Kroon daer hy om vocht.
Soo u dees reden 't hert ſoo raeckt
Dat gy daer van de kracht wel ſmaeckt:
Soo acht gy 't Aerdſche min dan min,
En 't lijden wort u een gewin.
Heyl-looſe VVerelt, die ons dringt.
En noch hoe lang hoe meer beſpringt:
Die u verſtand tot liſten ſpitſt,
En 't hert tot nieuwe wreedheyt ritſt,
Die op d'onnooſle woedig raeſt,
En vuyr en dreigementen blaeſt:
Verdruckt, vervolgt, doet wat gy wilt:
Geduldt is ons een Scheut-vry Schilt.
Noyt was een hert voor quaet verveert,
Dat al begeert wat Godt begeert.
Hengt God het quaedt niet dat gy denckt:
VVat is 'er doch dat ons dan krenckt?
Geeft God verlof tot u gequel:
Doet wat gy wilt, het is ons wel.
't Is niet, al wat gy op hem tracht,
Die 't lijden voor geen lijden acht.
VVat hebt gy met de quelling voor.
Gy meynt gy doet ons druck daer door.
Vergeefs brengt gy ons in den druck:
Druck is den in-gang van geluck.
Voor druck een weynig tijdts beſuyrt,
VVijckt ongeluck, dat eeuwig duyrt:
Voor vreuchd, een weynig tijdts gederft,
Komt vreuchde, die men eeuwig' erft.
Vergeefs beſtrijdt gy onſen naem;
Vergeefs ſchendt gy ons goede faem;
Vergeefs ſoo ſtelt gy ons de ſpot:
Daer is geen eer als eer voor God.
Vergeefs beneemt gy haef en goedt;
Vergeefs ſoo dorſt gy na ons bloedt:
VVat vraegt hy na 't bederffelijck,
Die 't oog heeft op 't Onſterffelijck?
Vergeefs is al 't bedroch en liſt
Dat Satan uwe Prins oyt wiſt,
En uyt des boos heyts af-grond haelt:
Ons hert is met gedult verſtaelt.
Maer gy ô God, die 't nu behaegt,
Dat u Gemeynte veel verdraegt:
Is lijden dan het rechte padt
Na uwe groote vreuchden-ſtadt:
Laet dan geduldt ons al-tijdt by,
Dat s' op dien weg ons teergeldt zy,
En breng als trouwe leyderin,
Al lijdend' ons ten Hemel in.

God:

God de Wraeck.

Ofte:

Trooſt der Schriftuyre in tegenheyt.

Begrepen

In een korte uyt-legginge eeniger Pſalmen Davids.

Mitſgaders andere Gedichten ten ſelve propooſte.

Tot den Leſer.

SOo gy hier uyt niet anders voelt
Dan dat u hert zijn wreeck-dorſt koelt;
En dat het ſich daer in vermaeckt
Dat ſijnen vyandt wordt geraeckt:
Soo doet u't leſen weynig nut;
Soo neemt gy u een krancken Stut;
Soo ſiet gy dat gy niet en ſiet;
Soo vaet gy Dichters meyning niet;
Soo maeckt gy goede Medecijn
V ſelven tot een Ziel-ſenijn.

Over den LXXIII.

DE vyant mach te velde zijn: de Trommel mach alarme gaen;
Het ſwaerdt mach op de kele ſtaen:
De lucht mach klaer van blixem zijn; de heel natuyr mach zijn ontſtelt,
En doen haer eygen ſelfs gewelt.
Daer mach geſchieden wat het wil: Een reyn vroomhertig Iſra'lijt
En raeckt het al te ſamen niet.
Om dat hy God, die meerder is dan al wat dat'er is en leeft,
Tot ſijnen trooſt en ſteunſel heeft.
Geen ding ſoo wis. En ick nochtans, door 't vals beſluyt van my gemaeckt,
Was op den dool-weg ſchier geraeckt.
Het ſmerte my, doe ick 't geſicht op d'op-geblaſe Booſe ſloegh,
En ſach hoe haer 't geluck toe-loeg.
Het avontuyr dat wanckel is, en yeder een ſoo licht verraſt,
Is haer docht my) getrou en vaſt.
Een ander wort geſieckt, geplaegt; zijn korte leven valt hem bang:
Sy zijn geſont, en leven lang.
Een ander komt in ongeval, en ſlijt ſijns levens tijt in druk:
Op haer en heeft geen ongeluck.
Een ander ſucht ſoo veel geſuchts, en weent ſoo menig droef geween:
Haer leven vloeyt haer ſachtjens heen.
Dit baert in haer de hovaerdy, daer 't hert hem ſelven in verblindt,
En recht als met een kleedt om-windt.
In d'over-laſten die ſy doen, na haren hooch-verwaenden ſin,
Flatteren ſy haer ſelven in.
De oogen puylen haer van vet, en aen haer lijf tuygt yeder lit

Wat weeld en trots haer hert beſit.
Geen ding ſoo hooch, of 't luckt haer al. Al wat ſy dencken en beſtaen,
Soo haeſt gedacht, ſoo haeſt gedaen.
Al wat ſy ſien, 't Is haer te ſlecht; 't vernoegt haer niet, en in haer oog
Is niemand, dan ſy ſelver, hooch.
Sy ſpreken quaed van alle ding, en van haer ſtoute ſpotterny
Is oock den Hemel ſelfs niet vry.
Haer woort heeft by de menſchen macht, haer reden die valt aen-genaem,
Recht of-ſe van den Hemel quaem.
Het volck vloeyt haer, als water, toe, en ſchouwt-ſe aen als aerdſche Goon;
En bidt ſchier aen voor haren throon.
De vrome ſien 't, en ſijn verbaeſt, en dencken in haer hert: Wel hoe?
Siet God dit al, en laet hy 't toe?
Heeft hy oock van den vromen menſch, die hier ſoo laeg verſchoven wert,
Wel eenig dencken in ſijn hert?
Dat 's immers volck dat Godloos is, en niet en paſt op Gods bevel:
En nochtans gaet het haer ſo wel.
Sy hebben geldt, ſy hebben goedt, ſy leven hier geruſtelijck,
In leegheyt en wellufteliick.
Wat baet het vrome leven dan? wat helpt het onbevleckt gemoedt,
En dat men niemand quaedt en doet?

Waer toe dan ſoo veel leedts geleen? waer toe, helaes! dan alle daeg
Te ſchroomen voor een nieuwe plaeg?
Ick had ſchier oock alſoo geſeyt, en haer, uyt onverſtant, geſlacht,
Maer ick verbeet my ſelfs en dacht:
't En is niet alles goedt dat goedt; niet alles quaedt dat quaedt gelijckt,
Na 't oordeel dat de Werelt ſtrijckt.
Waer 't anders: al Gods heylig volck, van welcker lijden dat men leeſt,
En waer Gods volck dan niet geweeſt.
Ick maeckten mijn gedachten moe, en had ſoo geern den grondt gevat,
En 't recht verſtandt hier van gehadt:
Maer al vergeefs. 't Was, my te ſwaer, en ſchampten op de ſinnen af,
Tot dat ick my tot God begaf;
En in-tradt in ſijn heyligdom; daer uyt ſijn Woort my wiert geleert,
Hoe wonder dat het met haer keert.
Daer ſach ick, Heer, hoe gy-ſe ſtort, hoe los en onvaſt dat-ſe ſtaen,
En plotſelijck te gronde gaen.
Hoe gaen ſy doch ſoo haeſt te niet, het hert is haer doortreft met ſchrick,
En eynden in een oogen-blick. [ders ſchijnt
Haer weſen is als eenen droom, die in den ſlaep wat won-
Maer als m' ontwaeckt, daer heen verdwijnt.
Dat groot geleeck, is niemant-al; dat eerſt gevreeſt wierdt, wort belacht?

En dat m' eerſt prees, daer na veracht.
Eylaes! hoe wee is my in 't hert, dat ick voor u, ghy wijſe God.
My heb gedragen als een ſot;
En 't domme Vee by na gelijck, heb van der dingen eynd en loop
Geoordeelt met den dwaſen hoop;
En met mijn al te kleyn verſtandt (niet ſiend op 't geen dat was, maer ſcheen)
Ben in u oordeel in-getreen.
Nochtans hoe wel ick tegen u met mijn gedachten heb gefaelt,
Ben ick van u noyt af-gedwaelt.
Ick hang aen u, hoe dat'et gaet, ick hou my al-tijdt vaſt aen dy,
Want gy houdt u al-tijdt aen my.
Gy zijt my al-tijdt by met raedt, gy zijt my al-tijdt by met kracht,
Daer ick tot eer door word gebracht.
Wanneer ick u maer hebben mach, ſoo is my al de reſt onwaerd;
En pas op Hemel noch op Aerd.
Of 't lichaem al uyt-teeren mocht; of 't hert ſijn kracht al heel ontging,
En boven 't hooft de doodt al hing:
Gy even-wel, gy zyt het, God, daer ick op ſta, en hoop op ſchep:
Gy zijt het al wat dat ick heb.
Wie van u wijckt op ſulcken weg, die niet van uwe wegen is,
Dien is den onder-ganck gewis,
Want gy doodt elck die u begeeft, en, als een vrou haer man verlaet,
Van u tot vreemde Goden gaet.
Het alder-beſte dat ick kan, mijns herten alder-hoochſten luſt,
Mijns Zielen alder-wiſte ruſt,
Dat is, dat ick aen God my hou, en mijn betrouwen op hem ſtel,
En ſijne daden voort-vertel.

Een Chriſten/als hy ſijn geſicht
Begint te ſlaen op Gods gericht/
Of hem de wraeck ſchoon beuren mocht/
De wraeck wordt niet van hem geſocht:
Gods wraeck/ en 't angſtig herts-gewroeg/
Die ſijn hem meer dan wraecks genoeg.
Ja als hy ernſtig merckt op 't endt
Dat God de booſe over-ſendt:
Dinckt hem haer oordeel groot en ſwaer:
In plaets van wraeck bidt hy voor haer.

Over de 7. laetſte *Verſ.* des VII. Pſalms.

GOd is een rechte Richter, die niet terſtont komt plagen,
So haeſt de menſchen feylen; maer dreygt-ſe alle dagen:
Wilt gy u niet bekeeren? hy ſal ſijn ſwaerdt gaen wetten
En doodelijcke pijlen op ſijnen boge ſetten.
Vol-hard gy noch in ſonden? hy mickt de: ſcheut is vaerdig.
Den boog is in-getogen. Verſmaet gy hem onwaerdig;
So ſnort de pijl daer henen: dies naeckt ghy u verderven
En.

En komt, door u niet-achten, in een onſalig ſterven.
Hy die geern met een ander yets quaedts wil gaen beginnen,
En met ſijns naeſtens onheyl bevrucht is in ſijn ſinnen,
Is als een ſlapend menſche, die door de valſche dromen
In hoop van groote dingen al ſlapend is gekomen,
Maer 's morgens gaen de oogen t'ſaem met de ſinnen open,
Een ydel na-bedencken blijft hem van al ſijn hopen:
Hy meynt wat quaets te brouwen; maer 't ſal ſijn eyghen quaet zijn;
Hy heeft verraedt op handen; Maer 't ſal ſijn ſelfs verraedt zijn;
Hy is gelijck de menſchen die ſomtijdts kuylen delven,
En meynen 't voor een ander, maer komt haer op haer ſelven.
Haer eygen quade liſten die komen haer beſluypen
En doen haer haren moet-wil op hare koppen druypen.
Nu danck ick God mijn Heere; want hy is goedt en billick:
Des hoochſten naem te loven, dat wenſch ick, en dat wil ick.

Niet dat een Chriſten ſoo behaegt
Dan dat God ſijn parthij verdraegt/
En lang blijft toeven met den ſlag;
Op dat hy ſich bekeeren mag.
Soo dan de booſ' op God niet paſt/
En van de ſtraffe wordt verraſt:
Het vonnis dat dien Richter wijſt
Dat doet hem wee/hoe-wel hy 't prijſt,

Over den XLII. Pſalm.

EEn dorſtig hert dat voor de Honden vliet,
Verlangt ſoo ſeer na 't verſche water niet,
Als mijn gemoed, dat trooſt van u verbeydt,
Na u mijn God, inwendig ſucht en ſchreyt.
Gods reyne minn' heeft my op 't diepſt geraeckt,
Soo dat het hert geſtadig dorſt en haeckt,
(En in de Liefd hem ſelfs geen maet en heeft)
Na mijnen God, dien God die eeuwig leeft.
Ay my, wanneer? wanneer ſie ick dien dag
Dat ick mijn God ſijn aen-ſchijn ſchouwen mach?
Een droef geween dat my de wangen net,
Is dag en nacht in plaets van mijn baincket:
Om dat men vraegt: u God waer is hy nu?
U God en trooſt, waer-om verlaet hy u?
Maer als 't gemoedt weer-om aen u gedenckt,
En uwe gunſt den geeſt te voren brengt;
Soo voel ick trooſt (daer druck van 't hert door glijdt)
In 't voor-gepeyns van dien gewenſchte tijdt;
Dien blijden tijdt! wanneer 't gebeuren ſal
Dat ick eens keer en 't volck, ſteyck in getal,
Met lof en danck, en heugelijck geſchrey,
Na Godes huys ſal weſen mijn geley.
Reyn minn' tot God maeckt dat ick dick-wils ſteen,
En in mijn hert uyt-ſpreeck al ſulcke re'en:
Waer-om, mijn Ziel, zijt gy ſoo ongeruſt?
Waer-om verſterft al uwe vreuchd en luſt?
Wacht trooſt van God; dien ick (ick ben 's gewis)
Noch loven ſal, als 't quaedt geeyndigt is.
Dees hoop verquickt en geeft een moedt in 't hert,
Dat nu (helaes!) door-droncken is met ſmert:

Dees hoop houdt op. Al moet ick ballinck gaen
In Hermonim, langs henen de Iordaen,
En nu (: ch my !) een treurig Pelgrim zijn
Die eenſaem dool door berg en door VVoeſtijn :
Dees hoop geeft kracht, of 't ſchoon nu al miſ-luckt,
En my de ramp ſoo ongenadig druckt,
En ſoo benert, gelijck een diepe vloet,
Door 't ſtaeg gegolf den ſwacken oever doet.
Siet my mijn God maer eens genadig aen,
De nacht van druck, die moet dan haeſt vergaen.
Troost is na by. Gods groote goedicheyt
Is my van God goed-gunſtig toe-geſeyt.
Dies my noch nacht, noch ſorg, noch eenig ding
Belet ſal doen dat ick ſijn lof niet ſing,
En mijn gebedt na mijnen God niet ſen',
Door wiens gena ick noch in 't leven ben.
Hoe meenig-mael ſpreeck ick tot God, en ween :
O gy mijn ſtut, en vaſt gegronden ſteen,
VVaer-om doch is 't dat ick ſoo treurig gae,
En mijn party tot een beſpotting ſtae ?
VVaer-om (eylaes !) is 't dat gy mijns vergeet ?
't Is als een doodt die my 't gebeente vreet,
En als een vuyr, dat my van binnen brandt,
Als (dag aen dag) mijn trotſer en vyandt
Mijn ſtaet belacht, en vraegt uyt bitter ſpot :
VVaer is hy nu, dien gy vertrout, u God ?
VVaer-om mijn Ziel, zijt gy ſoo ongeruſt ?
VVaer-om verſterft al uwe vreuchd en luſt ?
VVacht troost van God : dien ick (ick ben 's gewis)
Noch dancken ſal als 't quaedt geeyndigt is.

Een Chriſten die God ſuyver mint,
Als hy ſijn hert onruſtig vint,
Soo is de lichting van ſijn pijn :
Met God, en ſonder wraeck te ſijn.
Een Chriſten als hem noodt om-ringt,
En hem ſijn vyandt volgt en dringt,
Die heeft noch wapen, noch geſchut,
Daer hy 't gewelt met van hem ſchut :
Geen ding daer hy ſijn troost op ſet,
Dan op ſijn God, en ſijn Gebedt.
Of doet hy ſom-tijdts noch wet meer,
De tranen tot den hoochſten Heer,
Dat is ſijn alder-ſcherpſt geweer.

Over de 3. laetſte *verſ:* des CXXXVIII. Pſalm.

DE Heere ſit wel hooch, en boven al die leven
Is ſijnen Throon verheven:
Nochtans ſoo ſiet hy laeg, en geeft de kleyne ſegen,
En ſtaet de grootſche tegen.
VVanneer ick om end' om van 't quaet ben over-rompelt,
En diep daer in gedompelt :
VVat quaedt kan 't quaedt my doen ? wat lijden is my 't lijden :
Als gy we'er komt verblijden
En maeckt mijns vyandts toorn, en ſijn hoovaerdigh pogen
Te niet en onvermogen ?
Ick weet, Heer, en vertron, dat gy al mijn ellenden
Uyt liefde noch ſult enden.
Gy eeuwig goede God, wilt doch u werck niet ſtaken,
Maer tot den eynd vol-maken.

Een

Een Christen die ootmoedig leeft/
En in sijn kleynheyd vastheydt heeft/
Treckt uyt sijn ootmoedt dubbel baet:
Want hy ontwaerdigt niet in 't quaet/
Maer acht het sijn rechtveerdig lot:
Dat maeckt hier rust/ na lust by God.

Over LXXVII. Psalm.

ICk send' en sal al-tijdt tot God mijn stemme senden
In alle mijn ellenden:
VVant als ick mijn geschrey nae sijnen Throon laet gaen,
Neemt hy mijn tranen aen.
Doe my 't quaet avontuyr geweldig aen quam tasten,
En met veel drucks belasten:
Doe was 't dat ick met ernst aen mijnen God eerst docht,
En by-standt by hem socht,
En tot hem al den nacht mijn handen op ginck steecken,
Gedurig in het smeecken.
VVant mijn gequelde hert, met droefheyd over-laen,
VVou tot geen troost verstaen.
Tot u alleen, ô God, soo streckten mijn gedachten,
Mijn tranen, en mijn klachten.
De droefheyt, die my 't hert van binnen klemd' en sloot,
Benam de stem haer schoot.
Mijn oogen (door den angst, en 't ongerustig schromen,
Voor 't quaedt dat noch mocht komen:
En, als ick lag tot rust, niet woud uyt mijnen sin:
Daer kon de slaap niet in.
Doe dacht ick om de tijdt en mijne soete jaren,
Die hennen sijn gevaren.
En in den stillen nacht, wanneer de *phantasy*
Op 't kloeckste was in my,
Quam my mijn snaer-gespel, de vreuchde van mijn ooren,
In mijnen geest te vooren.
Dies ick door sulck gepeyns, verdubbelt in de smert,
Aldus sprack in mijn hert:
Sal dan de Heer al-tijdt, al-tijdt my dus verstooten,
En van sijn gunst ontblooten?
Of mach men op sijn VVoort en goetheyt niet meer staen?
Is 't heel daer mee gedaen?
Heeft God, die goet moet zijn, en sulcks oyt is gepresen,
Vergeten goet te wesen?
Of is dan God het geen, dat God geen-sins kan zijn,
En geeft voor vreuchde pijn?
Hy die genadig is, wil hy genade laten:
En toorn daer voor aen-vaten?
Is daer een sulck besluyt by onsen God geschiet?
Ach neen, 't en is soo niet.
Nu lijd ick: 't moet soo sijn: wel aen, ick wil sijn slagen
Geduldelijck verdragen.
Sijn hooch vermogen, hand die alle ding beheert,
Kan doen dat alles keert.
In desen grooten troost, doen u voor-leden wercken
't Gemoedt, mijn God, noch stercken,
VVaneer sy, die soo veel en seltsaem zijn gewracht,
My vallen in 't gedacht.
VVat God kan sich in macht by u, mijn God, gelijcken,
Die niet in macht moet wijcken?
De wercken die gy doet, de wegen die gy gaet,
VVie is 't die die verstaet?
Gy zijt het groote God, die aen u volck, voor desen,
Groot wonder hebt beweesen:

Die onder 't vreemde volck u macht hebt laten sien,
En groot gewelt geschien:
Doe ghy Israel holpt, en haer in vreemde Landen
Ontlosten van haer banden.
De Zee sag u, sag u, en schrack voor u, haer Heer,
De diepten dreunden seer:
De wolcken goten nat: den Blixem liet sijn stralen
Op Aerden neder dalen:
Het groote Firmament gaf donder, krack op krack:
De heele lucht ontstack:
De Aerd, van 's Hemels-vuyr ront-om beschittert, beefden
Met al dat daer in leefden.
Gy gaeft u volck in Zee door 't water eenen padt
Daer ghy voor-heenen tradt.
Een padt: waer van (doe nu de stroomen 'tsamen dreven.)
Geen teyckens na en bleven.
Door *Moses* en *Aaron* bracht gy-se door de Zee,
Ghelijck een Herder 't Vee.

Wanneer de Ramp of Wordt gevreest/
Off versch bespringt/so druckt hy meest/
En toont een leelijck aen-gesicht;
Maer in het lijden wort hy licht.
Wilt gy dan troost denckt op de Tijdt/
Die alle dingen licht en lijt.
Wilt gy 's noch meer: denckt op die Man
Die ramp geeft en weer nemen kan.

Over den LXXXVIII. Psalm.

ICk roep tot u gestadig, God, daer mijn hoop op staet,
't Zy dat de lichte Son of op of onder gaet,
De beden die ick bidde, de klagten die ick doe,
En sluyt doch uwe ooren of hert daer voor niet toe.
't Gemoet, dat af-geslaeft is, door jammer en verdriet,
Dunckt dat het voor sijn oogen de dood vast dwalen siet,
Het lichaem heeft geen krachten, de geest is sonder moet:
Ick ben als die vast sterven, die niemand hulp en doet.
De dood komt my bespringen, het hert is kleyn en laf;
En denckt in al sijn dencken niet anders dan op 't graf.
Ick ben gelijck de dooden, die gy wel haelt vergeet;
De dooden in den graven, daer niemant van en weet,
De doode daer in 't leven geen levens hoop voor is,
Maer eeuwig sijn bedolven in diepe duysternis.
Ick ben als een gevangen, die diep in 't duyster leydt,
En van d'een uyr tot d'ander een wreede dood verbeydt.
Gy druckt, en blijft my drucken: 't schijnt voor 't Gemoedt, 't welck schroomt
Dat gy met al de stroomen van gramschap op my koomt.
Mijn Vrienden, die mijn Vrienden gheweest zijn (laes!) wel eer,
Die vluchten voor my henen, en zijn geen vrienden meer.
Sy schouwen my al-t'samen, niet anders als een klip,
Die door 't beleyt des Stuyr-mans geschout wort van een schip.
Want 't is met my niet anders als met een heyl-loos man,
Die, vast beboeyt met ysers, niet uyt-geworst'len kan.
Mijn wesen, door de plagen die 't hert ter neder slaen,
Is deerlijck om aen-schouwen, en schier al heel vergaen:
Hier tusschen, Heer, mijn Heylandt, verduur ick in 't geklag,
De handen na den Hemel, en roep al dag aen dag:
Wat wacht ghy van de dooden, die weder gaen tot stof?

Of

Of ſullen die noch komen, en ſpreken uwen Lof?
Of ſal dan in de graven u goetheyt zijn gemelt?
Wie is'er onder d'Aerde die uwe trou vertelt?
Ach, in die duyſternissen wie merckt of ſchouwt daer yet?
Daer ſiet men uwe daden en wonderheden niet.
Wie kan daer van u weten, daer 't al raeckt in 't verdwijn?
Wie ſal daer om u dencken, daer geen gedachten zijn?
Ick roep dan tot u, Heere, en daer is tijdt noch ſtee
Die ledig is van roepen, en ſonder mijne bee.
Waer-om bergt gy, mijn Vader, u aen-geſicht voor my,
En laet mijn in een Helle van ſware *phantaſy*?
Van mijne eerſte Iaren ben ick verdruckt geweeſt;
En heb of ramp geleden, of al-tijdt ramp gevreeſt.
Steeds word' ick door u toornen, geſchrickt, geperſt, gekrenckt,
Om-ringt als met een water waer in het Landt verdrencke.
Om ſulcke mijn ellenden, en al te grooten noodt,
Bevind ick my verlaten, en heel van Vrienden blooc.

't Is ſelden dat een Chriſten-menſch/
Al derft ſchoon 't vleeſch al ſijnen wenſch/
Met ware herts-bedroeftheyt treurt:
Nochtans kan 't weſen dat het beurt
Dat God hem in ſijn droeven ſtaet/
Noch hulp/ noch ſchijn van hulp en laet.
Waer 't aengeſicht ſoo veel als ſchuylt;
En maeckt dat hy wan-hopig huylt.
Dit ſchijnt een plaeg/ maer 't is er geen/
Hy meynt et/ maer is niet alleen.
Een wiltjen weeck/ en dan weer-om/
Dat maeckt den vriend het welle-kom.
Hoe 't hert mijn aerdſche hoop bevangt/
Hoe 't oock aen God te vaſter hangt.
Want een die niet op aerden heeft/
Daer hy met daedt of hoop aen kleeft/
Om dat hem all s hier ontvliedt/
En hy geen trooſt altoos en ſiet/
Die neemt in 't eynd een ander pas/
En wordt (wat hy in 't eerſt niet was)
In al wat aerdſch en ydel is/
Heel ſonder vreughdt en droeffenis/
Vermaeche-loos en wrake-loos/
Begeere-loos en weere-loos/
God en de goede aen-genaem/
Tot hier en tot hier na bequaem.

Over den XXXIX. Pſalm.

Ick beſloot in mijn gedachten,
Doe ick mijn God-looſe Vyandt voor mijn oogen moſt ſien ſtaen,
Dat ick my met vlijt ſou wachten,
En geen heftig woort met allen van mijn tonge laten gaen.
'k Hiel my ſtil en ſonder ſpreken,
Even of ick voor mijn lippen eenen breydel had gehadt;
En, om 't op-ſet niet te breken,
Sweeg ick 't goed' oock; dies ick 't lijden in mijn eygen hert op-at.
't Hert en kon 't niet lang verdragen, (ſtack,
Door de in-geſloten droefheyt die 't gelijck een vuyr ontSoo dat ick, door 't hittig knagen,
Van mijn ſinne over-meeſtert, een al-ſulcken reden ſprack:

Heer

Heer, hoe wilt gy 't met my maken?
Laet my weten wat mijn leven voor een eynd noch hebben sal;
En of ick noch eens sal raken
Uyt den moeyelijcken Kercker van mijn druck en ongheval.
Onse Iaren die wy leven,
By de uwe vergeleken, zijn gelijck een hand-breet stee,
(In een korten rinck om-schreven,
En gestelt by uwe dagen, als een drop by al de Zee.
Hoe gants niet, zijn alle menschen?
Die nochtans gelijck sy meynen, hier soo vast en seecker zijn,
Als 't haer gaet na 's herten wenschen:
Maer gaen wech, gelijck een schadu wech gaet met de Sonne-schijn.
't Nietig, dat sy hier genieten,
Maken sy haer selven pijnlijck, door veel nutte-looſen luſt:
Trots doet haer haers staets verdrieten,
Hope sleept-se, toorn ontroert-se, vreese maeckt-se 't hert onrust:
Sy beloopen, sy berinnen,
Sy door-reysen land en water, sy door-rotsen berg en woudt,
Sy versamen, en sy winnen, (houdt.
Sonder dat sy (arme menschen) weten wie 't na haer be-
Waer sal ick my henen wenden?
Waer in sal ick my vertroosten, en mijn ziele rust ontsaen.
wie sal mijn benautheyt enden?
Niemand, dan gy, Heer mijn hulper, die 't soo dick-wils hebt gedaen,
Maeckt my los van al mijn sonden;
Geeft dat ick den dwasen menschen haren spot niet wesen moet.
'k Heb my selfs tot stilt' verbonden:
Want gy sult het doch wel maken, die 't al wel doet wat gy doet.
Houdt eens op van my te plagen:
Want u straf doet my beswijcken, en sy valt mijn hert te wreedt.
Uwe tucht en sonde-slagen
Schenden al des menschen schoonheyt, als een mot een kleedt op eet.
Ach, hoe niet, hoe niet met allen,
Ach! hoe niet sijn alle menschen, die haer staet hier schijnt soo wis,
Maer soo haest tot niet vervallen;
Wie kan in sijn hert bedencken hoe gantsch niet de mensch hier is?
Heer, hoort mijn gebedt en klachten,
Let op mijn geduyrig schreyen; en de tranen die ick stort;
Laet u hert die niet verachten:
't Zijn de tranen van u Pelgrim, die hier soo verschooven wort:
Die al-tijdt heeft moeten dwalen,
Recht als alle sijne Vaders. Hout u strenge handt van my,
En laet my eens adem halen,
Eer ick dan van hiet moet varen, en (helaes!) niet meer en zy.

Al-waer men sich niet t'een end' al/
In alle menst helijck geval/

Soo

Soo wel in 't druevigh als in 't blp.
Bupgt onder Godes heerſchappp/
Maer epgen keur in 't hert noch lept;
Daer vindt men geen geſtadigheyt;
Dan is het niet/ dan is het wat;
De vaſte ruſt en krygt geen vat.
Hebt ghp dan Chriſtum wel geleert/
Soo is u hoogſten hertg-begeert
Dat Godes wil al tydt geſchiedt/
Al wiſt ghp oock de reden niet.
De beſte wil is gants geen wil:
Selfs willen laet den geeſt niet ſtil.
Soo ghp daer van ontledigt zijt/
Ghp bent u grootſte vpandt quijt.
Stelt Godes Wil Heer van u saeck/
En 't zp u wel hoe dat hp 't maeck:
Want hoe t hier gaet/of niet en gaet/
't Staet wel als 't wel van binnen ſtaet.

Over de 5. eerſte Letteren des XXXVI. Pſalms.

ALEPH.

ONtſtelt u hert daer over niet,
Als ghy 't geluck der booſen ſiet,
Benijdt-ſe niet in haren ſtaet,
Die doch ſoo haeſt daer henen gaet.
Gelijck een bloeme die nu bloeyt;
En ſlus ter neder leydt geſnoeyt:
Of die met vreucht nu wort beoogt;
En ſlus verſlenſt is en verdroogt.

BETH.

Wilt ghy gheluck en goeden ſpoet?
Soo hoopt op God en volgt het goet,
Begeert ghy eenen vaſten ſtandt?
Leeft wel. ſoo leeft ghy lang in 't Landt.
Wilt ghy onwanckelijcke ruſt?
Soo neemt in God al uwen luſt.
Al wat u hert gewenſchen kan,
Wenſcht ghy maer wel, ghy raeckter a'n.

GIMEL.

Beveelt het al aen God den Heer,
U lijf, u leven, en u Eer.
Laet uwe hoop vaſt op hem ſtaen;
Hy ſal 't al t'ſamen wel doen gaen.
Moet u nu ongelijck geſchien:
Hy ſal hier na u recht doen ſien,
Doen ſien ſoo klaer gelijck den dag,
Dat yeder daer van weten mag.

DALETH.

Is 't nu een quade uyr: weeſt ſtil.
Stelt uwen wil in Godes wil.
Weeſt niet ontruſt in u gemoedt,
Maer hoopt op God, wacht wat hy doet.
't Geluck van 't volck, dat niet en doog,
Beſchouwt dat met geen toornig oog:
Mort niet, al wort het hem verhengt
Dat hy ſijn moet-wil heel vol-brengt.

HE.

Gevoelt gy toorn in uwen ſin,
Soo laet den toorn niet lang daer in,
Op dat ghy, ſoo ghy mee verbolgt,

Uw's vyands sonde niet en volgt.
Want God-loos volck (of snel of traeg)
Moet wech, en krijgt doch wel sijn plaeg:
Maer vrome lien (of lang of ras)
Het landt daer al haer hoop na was.

Niet wraecks; is deugt/ en komt te sta'e/
Het wraecks is quaedt en dubbel scha'e.
Want een die quaedt door quaedt verhoedt/
Of in sijn hert noch wreeck-lust voedt/
En sach sijn vpandt geern geplaegt
Als God nochtans hem noch verdraegt:
Die treedt in Godes heerschappy/
En wort soo quaedt als sijn party.
Wraeckt ghy ooch geern/en kont ghy niet;
Soo meerdert ghy u selfs verdriet:
In plaets van een/die 't eerst maer dee/
Soo wort ghy nu verbolgt van twee:
Van hem/die u het lijden doet/
En van u eyghen selfs gemoet.

Over den LXII. Psalm.

'T Zy wat de Werelt poogt, 't zy hoe de menschen woeden,
Mijn hert, in God gerust leeft sonder pijnlijck vreesen:
In God, mijn hulp en troost, die my soo sal behoeden.
Dat my geen quaedt hoe quaedt dat quaedt sal konnen wesen
Hoe lang beloert ghy doch een eenig met u allen?
Segt my hoe lang sal 't zijn, dat sich u sinnen scherpen,
Om hem, gelijck een muur, die nu vast dreygt te vallen,
In ongeluck en druck van boven neer te werpen?
Haers herten valschen grondt bedecken sy behendig,
Terwijl dat mijn verderf vast broeyt in haer gedachten:
De mondt is soet van Tael het hert dat vloeckt inwendig,
En port hem selven aen mijn onheyl te betrachten.
Wat schade kan 't my doen, nu God mijn eenig stut is,
Waer op dat mijn gemoedt sijn vastheyt heeft genomen?
Nu hy mijn troost, mijn heyl, mijn eer, mijn sterckt, mijn schut is
Waer achter ick my berg, en niet behoef te schroomen?
O menschen, wie ghy zijt, wilt ghy u hoop vast leggen?
Soo legts' op God alleen. Is angst in uwe herten?
Hem moogt ghy onbeschroomt u hert heel uyt gaen seggen:
Geen toe-verlaet dan God in alle noodt en smerten.
Maer menschen wat zijn die? met recht voor niet te achten:
De grootste onder haer en alder-hoochst gekomen,
Die sullen uyt haer doen wat groots en wonders wachten:
En als 't al is gewacht, so sijn 't maer dwase dromen.
Hoe ydel zijn sy doch al t'samen met malkander,
Wilt ghy verstaen hoe seer? neemt twee gelijcke schalen,
En legt den mensch in d'een de Ydelheyt in d'ander,
Wat gelt het, d'Ydelheyt die sal den mensch op-halen.
Op onrecht of gewelt, door uwe handt bedreven,
Verlaet u daer niet op, noch op u slimme gangen;
En komt u ongesocht de rijckdom toe-gedreven,
Soo laet, als waer 't een God u heit daer niet aen hangen.

Och,

Och, wat een troostsaem woort heeft God van sich gegeven:
(Een woort, dat ick som-tijdts heb hooren na-verhalen)
Dat geen, dan hy alleen, van alle died'er leven,
Macht heeft, en goedt noch quaedt na waerde kan betalen.

't Is een waarachtig woort dat ghy ons hebt gesproken:
Want ghy Heer (ick bekent) zijt goedig en genadig.
't Goet wort van u geloont, het quaet van u gewroken:
Ghy doet elck na hy is, 't zy deugdig of mis-dadig.

Begeert ghy dat des Werelts quaet/
En al dat u hier tegen gaet/
U hert geen weedom aen en brengt.
Soo siet wie 't doet/en wie 't gehengt.
Die 't doet al waer 't de grootste Heer)
Is Aerde en die wort hy weer:
Die 't hengt/ dat is een die niet en sterft/
En syn vermogen nopt en derft.
Die 't doet/ dat is een mensch als ghy:
Die 't hengt/ is God/die 's meer als hy.
Die 't doet die is gants niet-met-al.
Maer die het hengt/die is het al.
Wilt ghy dan 't best: acht Niet voor niet:
Maer vreest die 't Al is en al siet.

Over den XIV. Psalm.

DE menschen die een Godheyt noemen met de mont,
Maer niet en toonen wat'er schuylt in haren gront:
Die sotten (niet uyt eenvoud, maer uyt moet-wil sot)
Die seggen in haer herten: daer en is geen God;
Maer 't licht geloovigh volckjen heeft een Godt bedacht,
En in 't gemoedt een ongegronde vrees gebracht.
Daer nochtans alle dingen loopen by geval.
Dit seggen zy. en dengen dies oock niet met al,
En weat'len sich in grouwelijcke schelmery.
Daer is niet een van allen daer wat goedts in zy.
De Heere liet sijn oogen van den Hemel gaen,
En sagh der Menschen kinders doen en laten aen,
Op dat hy uyt haer leven zien en weten moght,
Off yemant van haer allen wijs waer, en hem socht,
Wat sagh hy daer? Niet anders, dan dat onder haer
Niet een en was die deugdigh leefd', of stonter naer.
Van waer sou haer de deught doch koomen, dien 't gemoet
In boosheyt is vergiftight, en soo gants verwoet,
Dat zy mijn volck verslinden, even als het Wilt
Het Vee verscheurt, en sijnen wreeden honger stilt?
Hoe kan hy deugt beminnen, dien sijn dwase hert
Van God dien hy noyt bede doet, soo is verveert?
Nochtans de tijdt sal komen dat haer Godes schrick
Het hert dar nu niet grouwelt, in een oogen-blick,
Gelijck een snellen Hemel-blixem tretten sal,
Als hy sijn volck een eynde maeckt van 't ongeval,
En haer sal aen doen hooren dit gestrenge woort:
Ghy hebt den slechten vroomen in sijn doen gestoort,
En sijn Gods-dienstigheden bitterlijck belacht;
Sijn hopen en sijn bidden, en sijn ernst veracht.
Nu heeft dien God, daer alle sijne hoop op stont,
't Geluck dat hy verhoopten hem in 't eynd vergont.
Nu heeft hy dat ghy missen moet, en hebt versmaat,
Van sijnen God, der vromen menschen toe-verlaet.

Och, of die tijdt eens quame dat Göd hulpe sandt,
Uyt Zion, op Israel, en in 't vreemde Landt
Niet langer haer in droeve slafernije liet:
Hoe haest waer 't dan een eynde met al ons verdriet,
Soo waer dan u Israel in sijn hoochste vreugt.
O, met wat dieper vroheyt waer sijn geest verheugt!

Soo dick-wils als een Christen-hert
In sijn verschoventheyt en smert/
Uyt Godes oordeel troost ontfangt/
Dat 's niet om dat het juyst verlangt
Na sijnes vpands ongeval:
Maer om dat God recht richten sal.
Dat Gods gericht hem soo verheugt.
Is enckel liefde tot de deugt.
Hy wil dat al de Werelt vint/
Dat deugt niet t'onrecht wort bemint;
En dat des deugts op-rechte vrient
God nimmer-meer vergeefs en dient/
En dat de Werelt/die hem haet/
En hem om haren 't wil versmaet/
Door onder-vinding eens versta/
(Of in sijn leven/of daer na)
Dat sy niet wel geoordeelt heeft/
En hy niet dwaesselijck geleeft.
En sijn partij niet straffen sou/
Dat waer hem liefst: doch soo 't soo moet:
Al wat God wil dat is hem goet/

Over den LII Psalm.

WAt roemt, ghy trotse Dwingelant.
Op u bedriegerijen?
En dat ghy, door u arg verstant
Den vromen brengt in 't lijen,
Of schoon de vrome onder leyt,
En menschen troost moet derven,
Noch leeft dien God, wiens goedigheyt
Den goeden niet kan sterven.
Ghy hebt u tong daer toe geset,
Dat sy slechs schade dede.
Een scheer-mes, op sijn best gewet,
Is niet soo scherp van snede.
Het goet dat wijckt by u voor 't quaedt,
De waerheyt voor de leugen:
Dat doet de tong die vaerdig staet
Tot dingen die niet deugen.
Dies sal u Gods gestrenge handt
De straf noch een-mael geven,
En nemen huys, en nemen landt,
En nemen u het leven.
Gods volck sal 't sien en vreesen hem
Die 't onrecht soo kan wreken,
En met verwonderende stem
Al-sulcke woorden spreken:
Dat is hy die niet God, maer 't goet
Tot troost sijns herten stelden,
En, op sijn rijckdom hooch van moet.
Gods volck soo dapper quelden.
Nu eyndigt hy, wy vangen aen;
Nu moet hy wech, wy blijven,
En sullen in Gods wooning staen
Als spruyten van Olyven.
Gods goetheyt is den toe-verlaet

Daer ick my aen wil houwen,
En ſoecken troost en ſoecken baet,
En eeuwig op betrouwen.
Ick danck (en 't is u volck een luſt)
U, die 't ſoo wel kond maken,
Ick danck u, ſonder eynd, en rust
Op u, in al mijn ſaken.

De keur is groot van deſe twee:
Eerſt Wee/ na Wel; eerſt wel na wee/
Siet op het eerſt siet op het leſt:
Het beſt in 't eynde dat is alder-beſt.

Over den LXXXII. Pſalm.

SY dien het hooch gebiedt op Aerden is gegeven,
En onder haer gemeynt als kleyne Goden leven,
Die hebben boven haer een grooter God als zy:
Den Alder-hoochſten God, die 't oog heeft op haer wercken,
Om alles door te ſien, en uyt haer doen te mercken
Het goedt of quaedt gebruyck van hare heerſchappy.
Hoe lang (ſeyt hy tot haer) ſult ghy quaet vonnis ſtrijcken?
Hoe lang ſal 't goet voor 't quaedt, het recht voor 't onrecht wijcken?
Hoe lang doch richt ghy vaiſch, en ſiet perſoonen aen?
Hoe lange maeckt ghy noch dat ſich de goede ſchroomen
Om voor de ſnoode banck van u gericht te komen.
Wanneer ſy 't Godloos volck in uwe gunſt ſien ſtaen?
Siet op u arm gemeent': weeſt langer geen verſmaders
Van vrouwen ſonder mans, van kinders ſonder vaders:
En laet geens armen hert, by faut van recht, bedroeft.
Laet u ontfangen macht, de macht der booſen vellen,
Die 't arm en ſlechte volck met over-laſten quellen:
Doet hulp die hulp begeert, en recht daer recht behoeft.
Maer neen, 't is al om niet: niet een van haer die luyſtert:
Mijn woordt wort niet geacht; 't verſtandt is haer verduyſtert;
Sy blijven die ſy zijn, en gaen den ouden ganck;
En haer verſteende hert ontſet ſich niet met allen,
Of ſy den ſtaet des Lands elendig ſien vervallen,
En 't recht daer uyt geweert, en tyranny in ſwanc
't Is waar, ghy draegt door my den grooten Naem van Goden;
Het volck (door mijn gebodt) gehoorſaemt u geboden;
U af-komſt is van my, en heerſcht al t'ſaem in 't mijn:
Maer nu ghy deucht ontbeert, en mijn gebodt laet varen,
Behalven dat de doodt u mede niet ſal ſparen,
Sal noch u eynd als 't eynd der Dwinge-landen ſijn.
Nadien dan, groote God, het recht al is geweken,
En Dwinge-landerij heel door begint te breken
Soo neemt nu een-mael ſelfs de ſaken by der handt.
Ghy zijt de Hoochſte Heer van al die d'Aerd bewoonen,
En deylt na uwen wil de Scepters en de Kroonen:
Na-dien ons recht ontbreeckt, doet ghy dan recht in 't Landt.

Een Chriſten/ als hy bidt om recht/
En eyſcht niet dat God voor hem vecht;
Of in ſijn toorn en ongena/
Sijn vpand voor hem neder-ſla/
Of upt ſijn landt en ſtaet verjaeg;

Of ſendt hem d'een of d'ander plaeg:
Maer dit is 't wit van ſijn gebedt:
Dat God den booſen't hert verſet/
Op dat hy niet meer onrecht doe:
Of mach het ſonder ſtraf niet toe;
Dat die dan hem tot goedt gedy/
En ſijns gelijck een ſpiegel zy.

NA-REDEN.

Tot den Leſer.

SOo Gods bevel u niet beweegt,
Dat ghy 't gemoedt van wraeck ontleegt,
Maer enckelt-ſins weer yet wilt doen:
Soo moet ghy dan geen wraeck meer voen.
Geen dinck dat u party meer deert,
Dan dat ghy gantſch geen wraeck begeert:
Want knaegt u hert, door luſt van wraeck:
't Is u een pijn en hem vermaeck.
Maer heeft-ſe in u hert geen ſtee:
Soo hebt ghy ruſt en 't doet hem wee.
Neemt, dat ghy yet tot wraeck verſint;
Of 't komt'er toe, of 't is maer wint,
Soo 't niet geluckt: dat 's nieuw gequel.
En 't maeckt u vyandt blij en fel.
Maer luckt de wraeck aen u party:
Dat kan hy weer ſoo wel als ghy.
Doet yet dat hy niet weer en doet:
Daer met geraeckt hy onder voet.
Een vyandt heeft geen meer verdriet,
Dan dat hy ſich verwonnen ſiet:
Dan iſt dat ghy hem gants verwint,
Als hy geen ſtof van leet doen vint:
Dan vindt hy niet waer in hy krenckt,
Als ghy noch wreeckt, noch wraeck bedenckt,
En maeckt het hert daer van ſoo klaer,
Of al ſijn quaedt geen quaedt en waer.
Of hy u dan veel tercht en quelt:
Hy deert niet die geen hert ontſtelt.
Maer die 't geern dee, doch niet en kan;
Is een benaut verwonnen Man.
Maer is'er dan (gelijck 't wel gaet)
Dat u party 't oog op u ſlaet,
En merckt u wraecke-looſigheyt,
En oock wijckt van ſijn booſigheyt,
En gaet weer vrientſchap met u aen:
Soo kond ghy dubbel nut ontfaen:
Met hem en met u ſelven vree,
En d'eere van den vrede mee,
De wraeck altoos is nut geſtaeckt.
Wie weet hoe 't hert eens werd geraeckt.
Wil 't nu niet, 't mach een ander reys.
Een wel te vreen, is halve peys.
Wech dan met wraeck en wrekens luſt;
Een dingh dat noyt in 't hert en ruſt,
Vol ongemacks en weynigh nuts,
Een hert vol vuyrs; een hooft vol duts;
Iſt niet om dattet God ſoo haet;
Ten minſten om ſijn eyghen quaedt.

VICTORIA VICTIS.

Dat is:

Den waren zegen Gods,

Ende

Lijdens nuttigheyt:

Dienende tot een vol-komen Lijdens Remedie.

Geschreven tot vastichept ende troost van alle verdruckte, doch op-rechte ende wtalie-loose Christenen.

Als oock

Tot op-weckinghe ende waerschouwinghe van alle die met den naem ende waen-Christen zijnde, haer noch niet vol-komentlijck tot dienst van God hebben over-gegeven.

GY *Godtlijck Geslacht*, dat al des Werelds haet,
Tot dienst van uwe *Heer*, kloek-moedig op u laet:
Dat hier verschovē leeft, in smaet, en sonder eer,
En wacht van dag tot dag, *om wel-doens wil*, noch meer.
Hoe groot is u geluck (oock selfs in desen Tijdt)
Soo ghy maer wel verstaet dat ghy geluckig zijt!
S.. die niet meer verwacht, en oock niet meer en heeft,
Dan 't geen sy hier aen-schout, en daer sy hier in leeft,
De *Werelt*, u party, die spreeckt'er anders van.
Helaes! wat sou sy doen, die anders niet en kan?
Maer ghy die 't *Eeuwig* mint, en dat met ernst bejaegt,
En in het hooft alleen de oogen niet en draegt;
Ghy weet wat dat ghy zijt; daer rest maer dat ghy waeckt.
En ront om u *Geloof* een eeuwig bol-werck maeckt.
Gy weet wat dat gy hebt; daer rest maer 't goed gebruyck,
Op dat des *Werelds* slaap u d'oogen niet en luyck.
't Is waer, haer heyl is kleyn, haer list nochtans is groot;
En quam sy soo sy is, soo waer 't te minder noot:
Maer door een valschen waen verlockt sy ons 't gemoed,
En nimmer nimmer-meer ontbreeckt haer schijn van goed.
Begeert ghy dan een hert, dat gants onwinbaer zy,
En oabedwelmt besta, voor 's Werelts tooverij:
Geeft yeder ding den naem die yeder dinck toe-staet:
Den Naem maeckt quaed van goed, en dick-wils goed van quaet.
Het is den sotten Naem, op schalcke schijn gebout,
Die dwase Liefde baert, en ons in dooling hout.
Siet wat de *Wereld* is, en wat-se t'onrecht schijnt,
't Bedrog en heeft geē plaets wanneer dē schijn verdwijnt
Wat is de *Wereld* doch? *Een selfs gesocht ellent*;
En nieman d heeft-se lief, dan die-se niet en kent.
Een ongestadig dinck, dat al-tijdt jaegt en woelt,
En in sijn swaerste last, sijn last nochtans niet voelt:
Een ongeluckig dinck, dat sacht in onheyl slaept,
En wel-lust in sijn pijn, en rust in onrust raept.
Een valsch en listig dinck, dat rust en heyl belooft;
En, alst wel is besien, van rust en heyl berooft.
Som-wijlen waerd belacht, som-wijlen waerd beschreyt:
En nergens van soo vol, als van haer ydelheyd;
En nergens in soo dwaes, als daer sy wijst gelijckt;
En nergens in soo slecht, dan daer sy meest mee prijckt.
Wat heeft hy die-se heeft? Veel snooder als een *Niet*:
Want *Niet* en geeft geen pijn, de *Wereld* veel verdriet.
Daer word des levens tijd met doolen door-gebracht,

En

En 't eeuwig ziel-verderf met moeyten in geſocht.
Daer wordt de *Edel Deugdt* (het beſte dat men vind,)
Hoe-wel in 't hert gehaet, ſlechts met den mondt bemint.
Matth. 22. 9. 2. O, die hier onwaerd ſijt, en *Pelgrimagie* gaet,
Siet toe dat ghy by haer geen deel van 't hert en laet.
Ghy hebt-ſe wel verſaeckt, en weygert haren eyſch,
Nochtans blijſt ſy al-tijd vriendinne van u vleyſch,
Verſaeck-ſe nu van daeg, en haet-ſe noch ſoo ſeer,
Soo ghy niet angſtig waeckt, ſy komt wel morgen weer,
Wanneer mens' al verlaet, ſoo volgt en lockt-ſe noch,
En als-mer minſt op peynſt, ſoo ſchuylt'er dick bedrog.
Iſt liefde tot de deugd, waer-om ghy van haer deynſt?
De liefde tot de deugd word me'e van haer geveynſt.
Door deſen looſen treck houdt ſy den *Pelgrim* op;
En geeft hem, naeckt, hy yet van haer vergiftig ſop.
Den yver tot *Gods Wet*, word van haer na-geaept,
Waer door een deuchdig menſch te lichter hem vergaept.
Dien ſy, als hy te met yet vriendſchap met haer krijgt,
De liefde tot haer goed allencken inne ſijgt.
Siet dan na haer niet om, maer gaet u weg recht uyt:
Haer ſang is wel een ſoet, maer ſchadelijck gel uyt.
Haer weſen toont wel ſchoon, maer bruyckt ſlechs klaer
So houd ghy u gemoed een-parig in 't gewicht. [geſicht,
Sy roemt wel van *Geluck*; Maer (ſoo-ſe ſelfs belijdt)
Vermengt met veel verdriet veel tegenheyd en ſtrijdt.
Sy roemt wel van *Geluck*; maer dat geen luſt verſaet,
Geen ruſt geeft niet vernoegt, niet ſaligt in der daedt.
En wie maer 't Aerdſch geluck met goed geſicht beſiet,
Als dat ſijn loon ſou ſijn, al quaemt, ghy nam het niet.
Dies is 't een ſoeten rooſt voor een geloovig hert
Dat ſijn verhoopt *Geluck*, hier niet vergonnen wert,
En dat hy 't aerdſche *Wel* voor't rechte *Wel* niet hout,
Dat maeckt dat ſijn *Geloof* een ander *Wel* aen-ſchout.
Een Wel, dat ſijn gemoed te meer met luſt ontſteeckt,
Hoe dat hy meer bevind dat hem hier ruſt ontbreeckt.
De Wereld loopt en draeft; maer al op 't ongewis,
En ſoeckt een *fondament* daer geen te vinden is.
Wat is het, *dwaſe Menſch*, dat u ſoo jaegt en drijft?
't En is geen ſoeckens waerd, dat niet al-tijd en blijft.
Wat iſt dat ghy een ſchijn met ſoo veel arbeyd koopt?
't En is geen loopens waerd, dat u ſoo haeſt ontloopt;
't En is geen bly ſijn waerd, dat niet al-tijd vermaeckt;
't En is geen luſtens waerd, dat ghy niet eeuwig ſmaackt.
Al wat de Werelt geeft, is *Welluſt, Eer, en Schat*;
En daer die ſijn geweeſt, daer heeftmen 't al gehad. Prov. 2. 9. 16.
Dit, dit, *Gods Dienaer*, is 't, daer ſy op pogt en boogt;
De melck daer ſy me lockt en hare kinders ſoogt.
Dit heeft zy meer als gy, en roemt het openbaer:
Maer oordeelt wat ghy doet, met God, en niet met haer.
Bemerckt het lijfs-vermaeck, 't ſterckſt daer ſy mede trekt,
En menig Werelts-kind al ſijnen luſt na ſtreckt:
Scheydt noot-druft daer van uyt, ſoo blijft het niet met al,
Of, ſod'er noch wat blijft, dat 's ſtof van ongeval.
Het hebben en gebruyck van luſten boven noot
Haet ons natuyre ſelfs, en 't is haer eenen doodt.
De *Wereld* doet hier in de e'el Natuyre ſchand:
Aen-ſchout het *domme Vee*, dat toont hier meer verſtand.
Komt dan, door lichaems luſt den menſch yet ſaligs aen:
Soo moet dat yet altſaem in noot-behoef beſtaen.
Derft ghy 't onnoodig dan? Weeſt daer-om niet onbly;
't Beſt dat de Wereld heeft, hebt ghy ſoo wel als ſy,
Of ſoo ghy 't voor een tijd, doch niet met onwil, miſt,

Of

Of geen of kleyne ſmert, maer niet onſalig iſt.
Des nood-behoefs-genot en geeft geen ſaligheyt,
En geen verſtandig hert dat daer ſijn liefd op leyt.
Soo 't lichaem door den nood, waer door 't wel moet, niet wou,
Geen Edel-moedig menſch, die 't eene betrachten ſou.
En ſoo 't geniet daer van geluckig worden dee,
Soo waer dan 't meeſt geluck by *'t ongodſ-dienſtig Vee*.
Kort af: de Lichaems luſt, 't zy veel gebruyckt, of min,
Daer is geen waer geluck, noch ziel-vernoeging in.
Geen menſch voelt recht gebreck, dan die, die God niet heeft.
Daer is geen waren luſt dan die God eeuwig geeft.
Nochtans (die 't wel bemerckt) 't is waen-goed met de reſt,
En van al 's Werelds heyl, is lijfs vermaeck noch 't beſt.
Lijf-luſt word noch gevoelt, hoe ſlecht en cleyn ſy zy:
Maer met de *Eer en 't Goeds* is enckel *phantaſy*.
Wat iſt dat hy ontfangt die 's Werelds Eere krijgt?
Niet dan 't gedenck van Eer, dat hem in 't hert op-ſtijgt;
Niet dan dat hy hem ſelfs war in ſijn *Eer-luſt* ſtijft;
En ſoo een *Pop* van Eer door ſijn gedachten drijft.
Want ſoo hy 't ſot gepeyns van Eere van hem doet:
Of yemand hoont of eert, 't en valt noch ſuer noch ſoet.
Daer is geen eer of ſchand, die voordeel doet, of ſchaedt,
Soo ghy de waen daer van in u niet in en laet.
Nu dan al 's Werelds Eer aen eygen duncken hangt:
Wat is her dat hy doet die luſt uyt Eer ontfangt?
Niet dan dat hy, verſot, ſich rot hem ſelven keert,
En met ſijn eygen hert inwendig af-godeert.
Wat is 't er meer ellend, en'gi over ſotterny,
Dan dat de menſch ſich quelt, en ſteeckt in woelery
Om 't hebben van een dinck, daer hem geen luſt van koomt
Dan die, die hy hem ſelfs uyt eygen liefde droomt?
Maer ghy, *Gods trouwe Knecht*, paſt doch op geenen ſchijn,
Daer is maer eene ſchand. Dat 's, ſonder deugd te zijn.
Aerds Eer, is maer een Beeld dat door de ſinnen ſwiert,
Een Eer is ware Eer: Met deugd te zijn verciert.
Waer-om is 's Werelds Eer de ware Eere niet?
Om dat-ſe niet van die, die Eerlijck zijn, geſchiet.
De Werelt word met recht voor Eere-loos geacht:
Want by haer is noch deugd, noch word oock deugd betracht.
Wat is dan al haer Lof, waer mee d'een d'ander prijſt?
Een Eere ſonder Eer, die dwaes aen dwaes bewijſt.
En of 't al Eere waer, dat ſy voor Eer Bekent,
't Genot van al die Eer en heeft geen fondament.
De wenſchelijckſte Eer, daer menig hert na ſucht,
Is een vermaerden Naem, een loffelijck gerucht,
Die yeders pen en mont als een trompet uyt-blaeſt,
En brengt den menſch, ſoo 't ſchijnt, d'onſterffelijckheyd naeſt.
Maer wat een ſlechten trooſt, en heel niet-waerdig heyl,
Soo 't luckt, om kleynen prijs vind ghy 't al ſamen veyl:
Soo niet: dat yemand poog, dat yemand hoop en wenſch,
Hy blijft (wat dat hy doet) een ſlecht vergeten menſch.
En neemt nu al, de faem en ſweeg ſijn lof niet ſtil:
Het deuren hangt al t'ſaem aen 's menſchen loſſen wil.
't Is niet: en't geeft geen heyl noch vaſte herten ruſt,
Al 't geen men niet en heeft, dan alſt een ander luſt,
't Is wat, al 't geen gy hebt, niet juyſt als 't yemand ſchenckt.
Maer oock als 't niemand geeft, en u niet toe en denckt.

Aen-ſchouwt des Werelds doen. Nu geeft ſy grooten lof,
En ſtracks, als 't haer maer luſt, is 't haer tot roock en ſtof
Al 't lof hangt aen de tong van yemand die'r looft.
En als hy niet meer wil, ſoo iſ-mer van berooft.
Dan of nu yeders mondt u ſteedts al eere gaf:
Hoe wel en lang ge-eert, d'eer moet met u in 't graf.
Ghy meent, ſy volgt u noch na deſes levens tijdt:
Laes! wat geniet ghy doch als ghy niet meer en zijt?
Maer eer uyt deugd, blijft eer; en geeft een vaſt genot:
Want, of-ſe niemand gaf, men houd-ſe ſteeds by *God*.
By *God*: dient, als den menſch, aen 't oordeel nier *faelieert*;
En 't geen niet eerlijck is, ook niet, als eerlijck, eert.
By *God*: die als de menſch niet licht of wanckelbaer,
Geen eer weerom en haelt, blijft ſlechs haer ooorſaek daer
By *God*: die lijf en geeſt, naer deſe tijd, weer paert,
En d'eere van ſijn volck onſterffelijck bewaert.
Hy eert wanneer hy eert, om 't hebben van de deugd.
Is 't hert daer van bewuſt ſoo is 't niet ſonder vreugd.
Hy eert om 't geen wat is, en 't geen hy in u merckt:
Dat 's dan alleen een Eer, die ware vreuchde werckt:
En die met recht verdient, (om datſ' ook noyt en ſterft)
Dat elck, uyt luſt tot haer, al 's Werelds Eere derft.
Wat baet dan 't groot gerucht, als God niet van u weet?
Wat ſchaed ook 't kleyn gerucht, als God u niet vergeet?
Wel aen nu, ſlaet het oog op 't Aerdſche goeds beſit,
Des Werelds Af-godin, die elck om ſeerſt aen-bidt:
Die 's lichaems luſt en eer, en alles hebben doet;
En maken d'ander dwaes, ontſint maeckt en verwoet.
Daer elck, of meer of min, geern van geſegent waer,
En loopt-ſe als 't hem miſt, met ſijn gedachten naer.
VViens dienſt ſo menig menſch met ſijnē mond verſaeckt;
Maer als 't wel is beſien, in 's herten grond na haeckt.
VViens liefde menig-mael ſoo diep verborgen woont,
Dat ſy haer voor 't gemoed daerſ' in is niet en toont.
VVaer door dan 't *Niet* geweet, dat anders alles weet,
Blijft ſtil ſtaen in ſijn werck, en 't Klagers-ampt vergeet;
En in hem ſelfs te met ſoo in den menſch verdooft,
Dat, ſegt hem wat hy is, 't wordt niet van hem gelooft.
Geen dinck dat hy hem ſelfs ſoo weynig toe-betrout,
Dan dat hy *'s Werelds-God* in 't hert een Altaer bout.
Soo hooch loopt dit bedrog, dat een hem ſelfs bedriegt,
En voor ſijn even-menſch, en voor hem ſelven liegt.
Is dan de ruſt ſoo groot, die yemand daer uyt haelt,
Dat daer door in het hert ſoo ſtercken liefde daelt?
Een liefde die de menſch in 't hert voor 't hert verbergt,
Om dat hy ſich ſoo noo 't verlaten daer van vergt?
Neen: 't Is geen recht geluck dat tot de liefde brengt,
Maer waen, met Aerdſche ſorg, en wan-geloof vermengt.
Stelt yemand noch ſoo rijck en groot van heerſchappy:
Die arm is, maer niet ſoeckt, beſit veel meer als hy.
En dat heeft elck die wil door recht natuyrs beſtuyr:
Maer 't goed, hoe ſeer geſocht, hangt noch aen 't avontuyr.
En dat houd elck die 't heeft, door ſorg en goeden vlijt:
Maer 't goet hoe nau bewaert, geraekt mē licht weer quijt.
Het hebben boven noodt, maeckt menig 't leven ſuyr:
Nochtans en iſt geen luſt, maer laſt van ons natuyr.
Al 't geen, men ſoo bemint, betracht, beloopt, bereyſt,
Is over-vloedt van haeſ, die 't leven niet en eyſt.
Dus doolt een gierig menſch, en prangt-ſich met een VVet
Die hem noch van *Natuyr* noch *God* en is geſet.
Stelt een die 't meeſte goet op Aerden ſoeckt en wint:
Een deeltjen van de aerd, dat 's al dat hy hier vindt.

Dat

Dat ſoeckt en krijgt hy hier, dat dunkt hem groot en veel:
Wan-gunt hem d'Aerde niet, de aerde is ſijn deel.
Ach! *ongelucksig Menſch*, dien *God* geern 't beſte gaf.
En ſtaet (en zijt noch blv) ſoo met de ſnoodſte af,
't Waer yet, (hoe-wel ſeer kleyn) ſoo ghy 't geſtadig hadt,
En d'aerde die ghy hebt, ſlechs ſonder eynd beſat:
Maer als 't al is geſocht, vergaert, bewaert, geſpaert,
Soo raeckt ghy d'aerd dan quijt, en ſelver word ghy aert.
Vliedt dit, o *Menſchen Gods*, en 't zy u hert een ſchrick,
Dat luſt na 't aerdſche goed u nimmermeer verſtrick,
Haer net leyd ſteeds geſpreyd, haer tijd die is al-tijt,
En raeckt ghy aen haer vaſt licht word gy 't eeuwig quijt.
Is uwen luſt na goed: God heeft voor u een Stadt,
Heft daer u hert na toe, daer is een beter Schat.
Soo uwen geeſt daer van een klaer aen-ſchouwen krijgt:
De Wereld (want ſy moer) met al haer ſchatten, ſwijgt.
Soo 't hert daer boven woont, ſoo wort u d'aerde dreck,
Matt. 6. 24. En acht het aerdſche goed geen rijckdom maer gebreck.
Maer ghy, die noch u ſelfs aen God en 't Goed verdeelt,
En God, die 't heel behoud, het halve hert ontſteelt:
Wiens hert in deſe Aerd noch geern een Hemel hiel:
U Gods-dienſt is niet reyn, en hebt een valſche ziel.
't Is niet dat ghy u ſelfs voor recht Gods-dienſtig houd,
En dat een ander menſch ſulcks oock van u vertroud.
Zijt ghy des Werelds goed oock maer de minſte vriendt:
Hoe weynig dat ghy 't dient, ghy dient ter-wijl ghy dient.
Dan dient ghy noch al yet (hier word het aen beproeft)
Soo 't hebben of verlies, noch bly maeckt of bedroeft:
Dan niet (wan Godes eer, of 's naeſtens liefde dringt)
Als ghy 't ſoo geern verlaet, ſoo geern als ghy 't ontfingt.
Gy dient (al gaeft gy veel) als 't Aerdſch ſo veel beweegt,
Dat ghy geen volle liefd' aen uwen Naeſten pleegt:
Dan zijt ghy ſonder dienſt, als 't hert met luſt verlangt
Na 't vinden van die 't hoeft, en weer van u ontfangt.
Dan is'er noch al dienſt, als ghy om 't Aerdſch profijt,
In 't een dat noodig is, yet, yet, verſuymig zijt:
Maer dan niet meer, als gy (ſchept eer op God geen trooſt)
Om 't minſt dat God aen-gaet, al 't Aerdſch verachte-looſt.
Dient ghy de Wereld yet: ſoo dient ghy God niet recht:
De alder-hoochſte Heer, wil geen verdeelde knecht.
Wat raed? wat wilt ghy doen? van beyden moet ghy een:
Of dienen 't Aerdſche goed, of 's Hemels God alleen.
Half werck, en is geen werck. Laet God, of dient hem heel:
Gods liefde is te waerd, en 't Chriſten-hert te eel.
Een Chriſten ſoeckt hier niet, noch luſt, noch ſchat, noch ſtaat;
En 't noodig dat hy heeft dat acht hy over-maet.
Maer valt hem meerder toe; dat heeft hy (na Gods ſtem)
Voor ſijnen even-menſch ſoo eygen als voor hem.
Ghy ſijt dan wie ghy ſijt, ſijt ghy de deugd niet haets,
En zijt ghy recht een menſch, ſoo geeft de reden plaets.
Roert u de reden yet, houd u gedachten ſtil;
't Is 't roeren van Gods Geeſt, hoort wat hy ſeggen wil.
Maer ſoo-ſe naerder treft: maeckt doch u ſelfs niet blind;
Hoe ghy-ſe meer door-grond, hoe ghy-ſe klaerder vind.
Schijnt u de waerheyd klaer: vat aen, ontknoopt, ontwert,
En maeckt u ſelfs voor God een recht een-voudig hert,
Ruymt God de heele ziel: doet vlytig onder-ſoeck:
De Wereld, ſoo ghy ſlaept, houd hier of daer een hoeck.
Doch, houd gy 't hert noch valſch, en paeyt u met dē toon:
Verwacht dan anders geen als valſcher knechten loon.

Soo ghy de ſlechte pen haer dreigen niet en vreeſt :
De waerheyd even-wel is voor u deur geweeſt.
Na-dien dan al 't geluck, waer op de Wereld roemt,
Niet waerd is met den naem van 't recht geluck benoemt:
Wat is'er dan, *Gods volck*, daers' u in over-treft,
En boven u (oock hier) met recht en heyl verheft ?
Wat is het, *kleyne ſchaer*, (hoe-wel ſy triumpheert)
Dat ſy hier ſaligs heeft, en dat ghy hier ontbeert ?
De Wereld acht dien menſch God alder-meeſt gelijck
(Om dat hy goed kan doen) die machtig is en rijck.
Iſt hier-om dat ſy 't wint ? weeſt hier-om niet bedroeft :
Hy is God alder-naeſt die alder-minſt behoeft ;
Maer die hoeft alder-minſt, die niet begeert of kieſt,
En alſt hem al ontgaet, noch niet-met-al verlieſt.
Doch ſoo 't wel-dadig zijn den menſch geluckig maeckt,
Om dat hy Gods natuyr daer door op 't naeſt genaeckt :
So blijckt dat in die ſaeck een nood-druft-hebbend man
Een rijcke, ſoo hy wil ver over-treffen kan.
't Is waer, men ſiet dat God, die 't al heeft in gewout,
Zijn dienaers nu en dan des lijfs behoef onthout ;
En dat hy, alſt hem luſt, natuyres VVetten breeckt,
Om dat'er in 't gebreck een meerder wel-daed ſteeckt.
Maer ſonder dit heeft God den noot-druft elck beſcheert,
En als een Soon van d'Aerd, op d'Aerd geordineert.
Den nood-druft is het al, dat yeder dag aen dag,
Na Godes wil alleen als eygen houden mag.
Om dit is recht dat elck een goeden arbeyd doe :
VVant dit, na Gods beſtel, komt hem als eygen toe,
Hy heeft ſijn eygen dan: die 't van ſijn nood-druft neemt :
Maer die van rijckdom geeft, die geeft het van het vreemt.
't Is ſoo, ghy hebt u lof, die uyt een reyn gemoed
Een ander liefde toont van uwen overvloed :
Nochtans niet ſulcken lof, of ghy 't van 't eygen nampt,
Maer om u trouwigheyt in 't Rente-meeſters ampt.
Die gever komt dan naeſt, die ſelfs maer noot-druft heeft,
Om dat hy, recht als God, reyn-uyt van 't ſijne geeft,
Of is 't om 's VVerelds haet, af-keerigheyd, en ſpot,
En dat ghy menig menſch moet weſen als een ſot ?
't Is waer 't is ydelheyd, daer ghy hier onder bent ;
Maer die uyt eygen kracht, geen herten-ruſt en ſchent
't Geen daer den dwaſen hoop u dwaesheyd door beſluyt,
Beſluyt ghy, iſt om 't goed, daer uwe wijsheyd uyt: [ſtand,
Die ſelfs noch deugd en heeft, noch wijsheyd noch ver-
Sijn prijſen is geen eer, ſijn hoonen is geen ſchand.
Verſmaethevd, ſpot, en haet, blijft al in 's haters hert ;
En, ſoo ghy 't niet en acht, 't is hem, maer ú geen ſmert.
Of is het, om dat ghy wanneer ghy quaed-doen vlied,
En niet en volgt dat ſy, maer dat u God gebied,
't Geen ſy te veel beſit, en in haer luſt verdoet,
Tot noodig lijfs-behoef ſom-tijds ontbeeren moet ?
Sulck lijden (ick bekent) komt u ſom-wijlen aen,
Maer blijft niet, of ſoo 't blijft, iſt lijden haeſt gedaen.
Gebreck is geen gebreck, wanneer ſich 't hert vernoegt,
En neemt het ſoo voor beſt alſt ſijnen meeſter voegt.
't Geluck beſtaet alleen in 't achten van 't geluck,
En in een rijcken ziel is armoe kleynen druck.
Of is het om de pijn, die 't ſwacke lichaem voelt,
Waneer de Tyranny den bloed-luſt op u koelt ?
Dit moet al me ſoo gaen, alſt uwen Heer behaegt :
Dan 't is een ſoete pijn, diem' om de deugd verdraegt.
Al wat een Chriſten lijd, in dienſt van God, ſijn Heer,
Lijd dik een Werelds ſlaef, in 's duyvels dienſt, noch meer.

Een

Een recht-geloovig menſch, die wort ſiin pijn verſacht,
Om dat hy geern verdraegt, en op een beter wacht,
Niet een ſoo ſlechten ſucht, die God vergeten blijft,
Niet een ſoo kleynen traen, die God niet op en ſchrijft.
Maer die de wereld dient, getreft van pijn en ramp,
Die kampt wel met de pijn, maer eenen droeven kamp:
In't lijden dat hy lijd, ſiet hy geen lijdens end,
En ſijn ellendig zijn, is ſtof van meer ellend.
Oock, alſt al is geſeyd, wat kan de Tyranny?
Het lijf en is maer ſlaef, de geeſt blijft al-tijd vry.
Die't lijden lijd, lijd minſt, die lijden doet, lijd meeſt:
De een lijd maer aen't lijf, en d'ander in den geeſt.
Natuyr haet wel de pijn, en vliet-ſe immer-meer:
Maer die ghy dient, is God, die is Natuyres Heer.
Geeft hy maer eenen wenck: wie krenckt u 't minſte lit?
Het ſwaert en heeft geen ſcherpt, en't vuyr is ſonder hitt'.
't Is God, die u ſoo mint, dat hy u 't beſte gunt:
Hy laet u in geen quaed, dat ghy niet dragen kunt.
Of iſt, om dat ghy meeſt in deſe wereld ſwerft,
En ſeker plaets en goed, en't lichaems wel-ſijn derft?
't Kan niet geloochent ſijn: dit ſiet men veel in u,
En 't maeckt de Wereld bang en voor u ſelven ſchu.
Nochtans ſoo komt ſy hier in 't oordeel ver te kort;
't Is 't geen waer in ghy meeſt van God geſegent wort.
Hoe kan dat quaed gezijn, of daer in ramp geſchien,
Daer God, in ſijnen raed, ſijn volck toe heeft voor-ſien?
't Is 't beeld dar ſijnen Soon hier ſelfs op aerden droeg:
Al wie 't met met hem draegt, die is ſijn hoop te vroeg.
En oock op dat de menſch God ſoeck, en noyt en flou,
Heeft hy een vuyr van doen dat hem ſteeds ſuyver hou.
Alſt hier niet wel en ſchijnt, begint het wel te gaen,
En God komt ons in ernſt, gelijck een Vader, aen.
Hy ſend het lijden t'huys, het ſchijnt, maer is geen laſt:
't Verſwakt des vyands rijck, en 't maekt ons ſterck en vaſt.
De Wereld geeft geluck en 't is maer eenen droom;
God geeft de tegenheyd, en 't is maer eenen toom.
't Is beter dat God ſlaet, en door de ſlagen baet,
Dan dat de Wereld kuſt en heymelijck verraet.
Dat weer-wil goed ſou ſijn, luyd ſeldſaem in ons oor:
Nochtàs die 't wel door-ſiet, die hout het geern daer voor.
Een onbekende ſaeck, daer liefde door ontbrand,
Om dat-ſe boven waerd geacht word in 't verſtand,
Soo lang noch als mens' heeft, die kent men ſelden recht:
Het hebben voed de min: de min maeckt u een knecht:
't Beminde dar men dient, en daer het hert op ſtaet,
Ter-wijlen dat men dient, en achtmen niet voor quaet:
Daer geen quaet achten is, daer word gejaegt getracht:
En na een ander goed niet eens met ernſt gedacht.
Twee liefdens in een hert en worden niet geleen
In-dien-ſe ſtrijdig ſijn: dan blijfter ſteeds maer een.
Die d'Aerd heeft, heeft-ſe lief, en blijfter aen gehecht:
En aen het ſnoodſte vaſt, dunckt hem het beſte ſlecht.
De reden die hy hoort, ſtuyt krachte-loos weer-om,
En 't hebben van de luſt houd ſijne ſinnen dom.
Of ſoo hy yet-wat ſiet, ſoo iſt als door een miſt,
Daer 't hert niet door gelooft, maer 't breyn vã verren giſt,
Daer-om ſo word de menſch bequaemſt van God geleert,
Niet als hy noch al heeft, maer als hy nu ontbeert:
't Ontbeeren leert het hert de nietigheyd verſtaen:
't Verſtaen dat doet den luſt allencken over gaen:
Die geenen luſt en heeft, die heeft al wat hem luſt:
Die al heeft wat hy wil, die heeft eerſt ware ruſt:

Soo is het woort dan waer, dat ons de *waarheyd* seyd:
Hier arm en kleyn te zijn, maeckt rechte saligheyd.
Maer 's Werelds goeden spoed die is voor 't hert een slot:
Soo 't daer van ledig is, soo staet het op voor *God.*
Matth. 27. Door ramp-spoed krijgt de mensch 't geen aen 't Geloof ontbreeckt,
Op dat sijn hert oock voel daer sijnen mond van spreeckt.
Een hert, door druck bereyd, laet goede leering in;
En vaet, en stemt hem toe, en volgt Gods rechten sin,
Een hert, dat eerst een slaef des Werelds is geweest,
Dat word door, leed geploegt, een herberg van Gods Geest.
Wannner het dight geswerm van aerdsche *phantasy*
Het hert niet meer beset, soo kander God eerst by:
Dan ist dat sijnen Geest des menschen geest genaeckt,
En dat in 's hertē grond Gods waerheyd word gesmaeckt.
Soo geeft dan 't kruys verstand: en schort het aen de kracht,
Daer hy, die nu verstaet, aen 't werck door word gebracht:
Het kruys maeckt dat de mensch (die dom is, als 't wel gaet)
Na 't heyl dat krachtig treckt, sijn oog aen-dachtig slaet.
De mensch, door veel ellend, verdrucking en gequel,
Verlaet in 't end de aerd, en valt op 't eeuwig *Wel.*
Sijn ziel (wiens leven is dat hy yet soeckt, yet hoopt,
Yet mint, en ergens op met sijn gedachten loopt)
Lijd niet dat in sijn hert geen troost of liefde stae:
Dat hy dan hier niet heeft, dat had hy geern hier nae.
Door veelderley ellend maeckt God hem d'Aerde moe,
En dringt hem door den nood, van hier na boven toe.
Wat kan hy beter doen, dan dat hy d'Aerd versaeck,
(De Aerd die hem begeeft) en na een beter haeck?
Wat kan hy anders doen (na-dien doch sijn gemoet
Noodwendig hier of daer sijn troost op hebben moet)
Dan d'Aerde, die hem vlied, dat hy die weder vlie,
Met lichaem en begeert; en na een hooger sie?
Hoe hy eerst losser word, en bet van 't aerdsch berooft,
Hoe hy na vaster word, en 't eeuwig meer gelooft.
Hoe God hem d'aerdsche hoop door weer-wil meer belet,
Hoe hy sijn nieuwe hoop dies oock te vaster set.
't Is 't liefste dat hy doet, dat hy die hoop al stut;
En alles wat 'er is, dat word hem daer toe nut.
Dus word allencken 't hert al meer van twijffel leeg;
En doet sich al 's Geloofs beletsels uyt de weeg;
't Gesicht word goed, word klaer, siet over al door her;
En werpt des Werelds Throon in 't hert geheel om ver.
Maer wordt 'er by versuym wat nieuws weer op-gericht:
Den prang van 't nieuwe kruys maeckt hem weer reyn gesicht;
Daer 't vuyr der liefde Gods al-tijd wel blijft ontvlamt,
En 't geen de Wereld poogt, als roock daer henen dampt.
Soo is dan Godes tucht, geen vloeck, maer nutte gaef;
Niet voor een yegelijck hert-neckig Werelds-slaef;
Maer voor een buygsaem hert: doch 't welck niet buygen sou,
Soo 't God alsoo hier liet, als 't hier wel wesen wou.
VVant wat een kouden lust, na God, en 't eeuwig goed,
Is in een dubbelt hert dat aerdsche liefde voed,
In 't aerdsch, hoe-wel seer kleyn, daer sijn de sinnen gau:
In 't Hemelsch doch soo groot, verdrietig, loom, en flau.
Het kleyn dat haest verdwijnt, word pijn om uyt-gestaen:
Het groot dat eeuwig is, word weynig om gedaen.

Ia,is'et maer een luſt, die 't hert wat anders ſtuyrt,
VVie treed ſchier eene ſtap,om't geen dat eeuwig duyrt?
't Schijnt yet ,ſo lang de deugd ſelfs van natuyren vloeyt,
En God (ſoo 't Gods-dienſt is) ghedient word ſonder moeyt:
Maer komt het op den dood van ſulcke ſinlijckheyt,
Daer 't hert noch yet in leeft,en aen-gebonden leyt:
En hy niet aerdſch en vind,waer door hy daer na tracht:
Soo blijft de menſch de menſch, en 't eeuwig heeft geen macht.
Ach! *uyt-genomen Stadt*, waer in men ſonder pijn,
In alder-diepſte vreuchd,onſterffelijck ſal zijn,
Hoe vurrig word de Aerd hoe traeg word ghy geſocht,
VVaer-om? daer treckt na u met een recht herten-tocht.
VVaer-om? u groote heyl, word niet genoeg geacht.
VVaer-om? u waerdigheyd,word niet genoeg bedacht.
VVaer-om? het aerdſche *Wit* heeft menigh menſch te veel;
Dat wint het heele hert,en laet u nau een deel:
Daer is een ander lief,die baert een ander min;
VVaer mee 't gepeyns boeleert,en maeck-ſe Koningin.
Die houd de ſinnen doof,en bind-ſe by haer ſterck;
En geeft ſchier heel de ziel,en al haer krachten weick.
O jammerlijcken ſtaet! wat raed dat hy ontdroomt,
En uyt dien langen ſwijm weer tot ſijn herte koomt?
Een dinck ontbreeckt hem meeſt: Gods Vaderlijcke hand.
Den ſegen-rijcken vloeck: de Eerelijcke ſchand.
Den waerd geachten ſmaet: den vreuchdelijcken druck.
't Al-hebbende gebreeck: en 't ſalig ongeluck.
Onſterffelijcke God, door wiens beleyd, en raedt,
De aerdſche Heerſchappy van d'een tot d'ander gaet;
Die ſomtijds goede weert,en quade machten lijd,
't Zy dat ghy toornig plaegt,of Vaderlijck kaſtijd:
Die 't al bevoogt en draeyt,wat is of weſen ſal;
En hebt een ſtadig oog op heyl en ongeval.
't Is wel al wat ghy doet, en wat ghy hebt gedaen.
Beſtuyrt,ſtelt op, ſtelt af, wy nemen 't willig aen.
Geeft noot-druft, geeft gebreck, geeft levens tijd, geeft doot:
Soo ghy maer wilt en helpt,geen nood is ons te groot.
Geeft winning, geeft verlies, geeft Vader-land, geeft geen:
Het eeuwig Landt van ruſt daer ſijn wy me'e te vreen.
Geeft eenigheyd, laet twiſt, geeft wel-ſtand, geeft ellend,
Geeft wat ghy geven wilt: wy nemen 't ſoo ghy 't ſend.
Alleen laet ons u Geeſt en u Al-machtig Woordt,
En houd ons op den weg,en helpt ons daer op voort,
VVeeſt ghy ons een *Piloot* in deſe woeſte Zee,
En brengt in 't eynd ons hoop tot 's levens vaſte Ree.
Geeft oock dat menig menſch,die met de VVereld dwaelt,
Aen wiens gemoed ghy klopt, maer niet word in-gehaelt,
Soo dat des levens leer niet diep in 't hert en ſinckt,
En hy niet recht en gaet, maer op twee zijden hinckt,
En uyt de ſnoode aerd met kracht niet uyt en breeckt,
Om dat hy al te diep in 's VVerelds welheyt ſteeckt:
Geeft dat hy, door u tucht, de oogen open doe,
En 's VVerelds dolen ſadt met luſt ſich t'u-waerts ſpoe.
Op dat ghy *eenig Heer en alder-trouwſte Vriendt*,
Van ons,en haer gelijck,op-recht meugt zijn gedient,
En in ons aller hert een offer-vuyr op-ga
Van eeuwig lof en danck,eerſt hier,en dan *Hier na*.

DEN

DEN YVER TOT GODS WET.

Siet hoeſe vrolijck gaen, uyt't midden vanden Raet.
Den yver tot Gods Wet, doet haer de handen heffen,
Ten Hemel, vol van vreught, met ſoet, en bly gelaet,
God danckend' dat haer Cruys, Vervolgh'en Roeden treffen.

Poetiſche Uyt-breydinge over Pſalm C X I X.

I.

ZAlig, in en na dit leven, die daer leven onbeſmet,
En het leven, dat-ſe leven, leven na des Heeren Wet,
Zalig die den Heere ſoecken, ſoo als hy te vinden is,
Door hert-grondig onder-houden van ſijns wils getuygenis,
Zalig ſijn-ſe, want een yder die op ſulcke wegen gaet,
Mijdt de ſond, die ſelfs een quaed is, en ſonteyn van alle quaet;
't Is u wil dat m' u bevelen vlijtig onder-houden moet:
Kond ick doch: ick ſal wel konnen, ſoo ghy my ſlechs hulpe doet:
En mijn gangen ſoo helpt ſtuyren, dat wanneer ghy ſpreeckt mijn God,
Ooren, hert, verſtand en leden vaerdig ſtaen tot u gebod.
Gunt my dat ick met mijn oogen immer-meer niet af en dwael
Van het minſt van u geboden; dat ick doch geen ſchand behael,
Uwe Wet, op-recht en billijck, word my van u uyt-geleyt:
Dies word u uyt rechter hertē lof en danck van my geſeyt.
Uwe Wet die wil ick volgen, met gepeyns met woord en daedt:
Wilt my, Heere, noyt verlaten, die u Wetten noyt verlaet.

II.

HOe ſal doch de jeugt, wiens herte midden in begeerten ſwemt
Alſoo leven dat de reden 't hert in ſijne luſten temt?
Hoe ſal ſy, wien al haer wegen glibb'rig en gevaerlijck ſtaen,
Hare paden, ſonder miſſen, veylig mogen henen gaen?
Veylig ſal ſy henen treden, ſoo ſy op u woorden acht.
En daer 't leven na wil richten. Hier toe is het dat ick tracht;
Dit ſoeck ick uyt al mijn ziele. Heer, maeckt ghy my doch ſoo vaſt
Dat ick in u Wet niet ſtruyckel, en noyt ſonde my verraſt.
Daer-om ſluyt ick uwe woorden in mijn hert ſorg-vuldig in,
Om geen quaed te mogen plegen in al 't geen dat ick begin
Hooch gelooft, Heer, moet ghy weſen: Leert my doch u rechten wel
Dat ick met mijn mond de woorden uwes monds al-om vertel:
Dat ick die in waerden hebbe, boven 't alder-waerſte goudt,
En al 's Werelts groote ſchatten, die men meeſt in waerden houdt:
Daer van ſpreeck; en vlijtig pooge dat ick haren ſin verſtae;
En 't verſtand zijn luſt laet rapen; en noyt in 't vergeet en ſlae.

III.

DOet my wel, en laet my leven, my, u toe-geeygent knecht,
Dat ick na u woorden leve, die ghy my te voren legt.
En, op dat ick voorts de wond'ren uwes Wets doorgronden mach,

Soo doet my mijn oogen open, dat ick klaer ſie als den dag:
Dat het oog alleen niet leſe, en de mond alleen niet ſpreeck:
Maer 't verſtand oock tot in 't binnenſt haers verborgentheyds door-breeck.
Wat heb ick hier op der Aerden? Niet, gants niet, dat my behoort.
Maer een dinck wenſch ick te hebben. Wat? niet anders als u Woort.
't Hert, door liefde tot u Wetten, queelt inwendig, en verlangt
Na u woorden, als na 't eenig daer 't al ſijnen luſt aenhangt.
Ghy, die uwes Wets kleyn-achters, maeckt veracht; vervloeckt, en haet,
Vrijd my, uwes VVets groot-achter, van verachting, ſpot en ſmaet:
My, u Dienaer, die der grooten tegen-ſtreven hooren moet,
Om dat hy ſpreeckt van u rechten, en daer al ſijn doen na doet;
En uws wils getuygeniſſen luſt en ruſt hem weſen laet;
En in alle tegenheden daer toe loopt om hulp en raedt.

IV.

't Hert, verſlauwt, onluſtig, quellijck, is benauwt, en vol van pijn!
Daer en is geen trooſt by menſchen: Laet u woort mijn trooſter zijn.
Ick Heb u, Heer, mijn hert geopent, en al wat'er binnen ſat:
Opent, en geeft my t'aenſchouwen uwes Wets dierbaren ſchat.
Leert my die, ſoo ſal ick leeren; En, als ghy my hebt geleert,
Van u groote wond'ren ſpreken, en u eere zijn vermeert.
Droevig ben ick en verſlagen; 't hert is my by-nae verſmacht.
Laet u woord mijn hulper weſen, en verleenen nieuwe kracht.
VVendt mijn voeten van den af-weg, die gewis ter doodwaerdt leydt,
Gunt m' u VVet, die ick mijn liefde met mijn hert heb toegeſeyt.
Uwes wils getuygeniſſen, in-geſchreven in 't verſtand,
In-geſneden in het herte, zijn mijn alder-duyrſte pand.
Heer mijn God, wilt my behoeden voor een dinck dat ick ſoo ſchroom.
VVat doch? Dat ick voor de menſchen nimmer-meer in ſchand en koom.
Geeft my hoop; en ick ſal hopen: trooſt; en wech is mijn gequel:
Gaet met weldaed voor; ſoo volg ick, en neem acht op u bevel.

V.

Leert my, Heer, leert my de wegen en den aert van u Verbond:
Op dat ick ſe neer laet dalen in mijns herten diepen grond
Op dat ick-ſe daer laet woonen, niet voor eenen korten tijd,
Maer ſo lang ick hier ſal weſen, en ghy my in 't leven lijd.

Leert

Leert my, dat ick s' onder-houde, en van gantſcher herten doe.
Leyd my doch op ſulcke wegen: Want ick heb een luſt daer toe.
Buygt mijn hert tot u geboden; maket u ſoo onderdaen,
Dattet met des rijckdoms liefde nimmer-meer en zy bevaen.
Mijne oogen, wilt die lijden en beſtuiten of miſſchien
Mijne oogen na des VVerelts ſnoode dingen wilde ſien.
Als 't gemoed van u gaet doolen, en ick in u VVet verſlap,
Maeckt ghy my dan weer-om wacker, en op uwe wegen rap.
Geeft my uwe vrees, ſo houd ick u gebod vaſt en alt-tijdt.
VVend van my den ſmaet, dewijl ghy een ſo goeden Richter zijt.
Heer; wat wilt ghy meer? Mijn eenig dat ick boven al begeer,
Is u VVet; Laet trooſt dan komen, want ghy zijt een billijck Heer.

V I.

DOet gena, ſiet my met oogen, vol van mededoogen, aen:
Doet my hulp denckt aen de woorden my, ô Heer, van u gedaen,
Op dat ick de laſter-monden, u ter Eer, en haet ter ſpijt,
Doe verſtommen, en met waerheyd ſtuyten mach in haer verwijt.
Rechte Richter, op wiens waerheyd ick mijn hope heb ghegrond,
't Heyligh woord van uwe waerheyd neemt dat niet van mijnen mond.
Uwe wetten wil ick houden, 't is mijns herten vaſt beſluyt,
Alſoo lang als my den adem gaet de neuſe in en uyt.
Vrolijk wandel ick mijn ſtraten: want ick u bevelen ſoek.
Dies word my den geeſt ſoo vaerdigh, en het hert ſoo overkloeck,
Dat ick ſonder my te ſchamen, noch beangſt voor ongeval,
Voor de trotſe Scepter-dragers uwe waarheyd ſpreken ſal.
'k Heb een luſt tot u Geboden; en daer was noyt eenigh dinck
Dat mijn hert en al mijn ſinnen met ſijn liefde ſo bevinck.
Deſe min, en ſal ick minnen; Hier toe ſtreck ick mijne hand; (verſtand.
Dees houd mijne lippen beſich, en bekommert my 't

V I I.

LAet u in gedachten komen u verbond, het fondament
Van de hope, die ick hope, die my trooſt in mijn ellendt.
Of ick ſchoon den ſtouten menſche dwaes ben, en tot ſpotterny:
Uwe VVet nochtans daer blijv' ick ſuyver en onwanckel by.
Als den geeſt van ander dingen af-getogen, ſom-tijds ſiet
Op u oordeel, van des werelds aen-begin al-tijdt gheſchiet:
Hoe de vrome ſijn verheven, en de booſe neer-geſtort:
Voel ick dat mijn ziel inwendig in haer diepſte vrolijck wordt.
Als ick ſie uw's Wets-verlaters, ſchrick ick met mijn heel ghemoed,

En een heylig vuyr van yver doet my ſieden al mijn bloet.
Uwe Wet, die ſy verlaten, en in't minſt op achten niet,
Die is my, en ſal my weſen in mijn huys mijn eenig liet.
Die door-wandelt mijn gedachten, als het lijf tot ruſten leydt,
En de dicke duyſterniſſen over 't Aerd-rijck zijn verſpreyt.
Is dat wonder? 't is geen wonder: want te doen na u Gebodt,
Is mijn grootſten ſchat op Aerden, en mijns levens hoochſte lot.

VIII.

EEns heb ick een woord geſproken, Heer, daer denck ick al-tijd om:
Uwe wegen te betreden, kies ick voor mijn eygendom.
Mijne lippen zijn vol ſmeeckens, even als de grond van 't hert:
Lieve, gunt dat u belofte, my gedaen, vol-togen wert.
Ick beſin, beducht van ſinnen, hoe ick in mijn eerſte leugt
Hebt geleeft, noch leef, en 't leven dat my reſt, vervoeg ter deugt;
Om daer uyt te mogen weten, of ick dood of levend ben;
't VVelck ick (rechts als in een ſpiegel) uyt u VVetten klaer beken.
Daer-om houd ick my al wacker, en verſuym niet een van dien;
Laet-ſe oock te genen tijden uyt mijn ſinnen henen vlien:
Of al ſchoon der Godde-looſen woeſten en verdwaeſden hoop.
Arbeyd; en my geern ſach loopen ſijnen roecke-looſen. [loop
Midden in de droeve nachten, als een yeder leyt in ruſt,
Laet ick 't bed, om u te dancken: daer in heb ick dan mijn luſt.
Ick bemin-ſe, die u minnen, en u VVetten komen na.
Leert my, Heer, die al de VVereld vult met goedheyd en gena'e.

IX.

DOet my, Heer, na u beloften. Leert my ſoo, dat ick doch leef
Na al u heylſame zeden, en daer 't hert toe over-geef.
Doe ick noch niet was vernedert door ellend en tegenſpoet,
Ginck ick onbedachtſaem doolen, als meeſt al de VVereld doet:
Maer nu ghy my hebt door lijden mijnen hooch-moedt neer geſet,
Voel ick, dat ick op u woordeu en bevelen beter let,
En ſorg-vuldig onder-houde. Ghy, fonteyn van alle goet:
Leert my, wat'er goed en recht is, uyt uws goedheyds over-vloedt.
't Op-geblaſen volck dichtleugens, en daer druckt het my med' neer;
Ick, uyt ongeveynſder herten, voeg mijn leven na u leer.
VVaer-om dat? haer hert is weeldig, door het vet daer 't ſacht indrijft;
Mijn hert niet, en daer-om is'et dat u VVet daer in beklijft.
Dat ghy my hebt verootmoedigt, is my lief en aen-genaem:
VVant om uwe VVet te leeren, vind ick my daer door bequaem.

Daer-

Daer-om is-se my veel soeter, en word meer van my bemint,
Dan al 't goudt en al het silver dat men op der Aerden vindt.

X.

VVIt my, die ghy hebt geschapen door u Goddelijcke hand,
't Hert her-scheppen door u leering, en formeren het verstand.
Die u vreesen, sien mijn leven, en het is haer ziel een vreught,
Dat mijn ziel op u beloften so vry-moedig haer verheugt.
Uw' oordeelen zijn gerechtig, en mijn leven, Heer, was quaedt:
Dat ghy my dan hebt vernedert, is een over-trouwe daet:
Doch, dewijl ick uwe Wetten nu laet zijn al mijn vermaeck:
Geeft dan (als ghy my beloofden) dat ick uyt de quelling raeck.
Laet op my u mededoogen vloeyen als een soeten dou.
Op dat ick mijn leven, 't leven, dat so soet is noch behou.
Hoont de trotse die my hoouen door haer valsche leugentael. [hael.
Om dat ick, haer ooren lastig, al-tijdt van u VVet ver-
Och | of ick-se, die u vreesen, soo aen my verbinden kost
Dat haer vriendschap, en haer by-sijn my gestadig waer vergost:
En mijn hert gheheel recht-schapen in u VVetten blijven mocht,
Soo dat ick, tot mijn verkleyning, noyt in schande wierd gebrocht.

XI.

'T Hert, geprangt, verlangt na hulpe, 't hert is angstig en bedut,
't Hert waer over lang besweken, waert door hoop niet onder-stut,
d'Oogen sien na u beloften: 't hert swaermoedigh en beschroomt,
Doet de tong sorg-vuldig spreken: Heer wanneer ist dat ghy koomt,
't Lichaem is my uyt-gemergelt, al de leden, laf en swack,
Zijn niet anders als een droogen en verschrimpten leder-sack.
Ick nochtans u trouwe Dienaer, midden in ellend en druck,
Ben bekommert met u VVetten, en wacht van u mijn geluck.
Sal 't niet eens een eynde wesen, toeft ghy noch al met u straf?
Spaert ghy noch mijn wreede vyandt, die soo geern my had in 't graf?
Die niet past op uwe Wetten? (die doch vast zijn en gewis)
Die my lastert? helpt mijn hulper 't leven dat in my noch is:
Hebben sy my schier benomen: En of 't schoon met my soo staet,
Houdt ick nochtans u bevelen, die ick nimmer-meer verlaet.
Komt dan by met u genade, en verquickt het angstig hert,

Dat doch uwes monds betuyging, van my onder-houden wert.

XII.

HEer, u woord is onbeweeglijck, uwe waerheyd heeft geen endt,
Alsoo lang de klare sterren flick'ren aen het Firmament,
En de kruyden d'Aerd' bekleeden, en de heel natuyre duyrt,
Die ghy houd in haer gebeurten, en na uwen wil bestuyrt.
Had u Wet my niet verlustigt, soo had droefheyd my versmacht:
Om dat sy my heeft verlustigt, denck ick om haer dag en nacht.
Ick ben dijne; weest ghy mijne: Helpt u dienaer, ghy mijn Heer:
Soeckt mijn Heyl; ick soeck mijn leven in te stellen na u Leer.
't God-loos volck, om my te dooden, loert al vast, en houd hen stil:
Ick nochtans merck op die dingen die ons leeren uwen wil.
Noyt en hebbē mijne oogen op de Wereld yet aen-schout
Dat bestendig kan geduren, en sijn oude wesen houdt:
't Gaet al, volgt al, vlucht al, sterft al, dat de schoone Son beschijnt:
Niet soo soet, soo schoon, soo seker, dat in 't eynde niet verdwijnt:
Niet en is'er, niet en is'er, of de dood in 't eynde, naeckt:
Maer u Wet is vast en eeuwig, die u Dienaers eeuwig maeckt.

XIII.

VVAer-om is 't dat ick u Wetten sulcken stercken liefde draeg,
Dat ick, sonder moe te wordē, daer van handel alle daeg?
Om dat sy my wijser maecken dan mijn schalcke weerparthy:
Want een schat van rechte wijsheyd, en van kennis sijnse my.
Om dat sy geleerder maken, ja veel meer dan al de geen
Die wel eer mijn Leeraers waren: Want uyt haer zijn al mijn re'en.
Om dat sy my kloecker maken, meer dan eenig Ouder-Man:
Hier-om sijn-se my soo waerdig; hier-om wijck ick noyt daer van.
Om daer na te mogē wand'len, wend ick mijne voeten af.
Af van alle boose wegen: 't woord dat uwen mond my gaf,
Daer by blijf ick: uwe Rechten, daer ghy my in onderricht,
Blijven stadig in mijn sinnen, en in mijn verstands gesicht.
Honig is wel soet om smaken; maer noch is hy niet soo soet, [doet.
Niet soo lieflijck op mijn tonge, als u heylig VVoord wel
Door u VVoord word ick ervaren, wijs, geleert, en vol van raet;
Daer-om ist dat ick van herten alle valsche wegen haet.

XIV.

HEer u, VVoord is mijn lantaerne, die door haren glans belet

Dat

Dat ick nimmer-meer mijn voeten op onrechte wegen
ſet:
't Is my even als een fackel, die men voor my henen
draegt.
En wiens licht de duyſterniſſen, van den weg, voor my
verjaegt,
'k Heb my ſelfs een eed geſworen, die ſtaet vaſt in 't hert
geprent,
Dat ick u bevel wil volgen. Heer, die mijn vertroofter
bent,
Trooſt my eens na u beloften, my dien 't heyl-loos avon-
tuyr
Al te ſwaer komt over-vallen, en maeckt hem ſijn leven
ſuyr.
Neemt in danck het willig offer, dat ick op mijn lippen
ſlacht,
Onderwijſt my in u Wetten, dat ick die te recht betracht.
Of mijn leven ſchoon al wanckelt, en de dood van ver-
ren dreygt,
Noch vergeet ick noyt u Wetten, ſoo is 't hert daer toe
geneygt.
Of ick ſchier al ben gevangen in der booſer menſchē net;
Midden in gevaerlijckheden dwael ick noch niet van u
Wet.
Want ſy is mijn vreuchd, mijn erve, watter is, ſy is't my al:
Die te houden ſal ick trachten, alſoo lang ick leven ſal.

XV.

VWe Wetten, draeg ick liefde; wanckelbare menſchen
haet.
Heere, ghy zijt mijn beſcherming, en u woord mijn toe-
verlaet.
Wech van my, ghy booſ-geaerde: 't is mijns herten vol-
len wil,
In al mijn bedrijf en hand'len ſo te wand'len als God wil.
Laet u woord mijn ſtutſel weſen, dat ick leef, en niet en
loop,
Tot mijn eygen ſpot en ſchande na een ongewiſſe hoop.
Geeft my kracht dat ick geneſe: dan ſo ſullen toe end' aen
Luſt en liefde tot Gods Wetten levend in mijn herte ſtaen.
Ghy vertreed-ſe die haer geven tot de ſond, u vyandin,
En een ydel dencken dencken, diep verydelt in den ſin:
Die af laten u te dienen, die alleen moet zijn gedient,
En haer d'onbeſinde Wereld gaen verkieſē tot een vrient.
Ick min u getuygeniſſen: en daer is de reden of,
Dat ghy haer, die die niet minnen, doet vergaen tot nie-
tig ſtof.
Als ick denck aen uwe ſtrengheyt, en al mijn voor-leen
bedrijf.
Vrees ick, en door 't angſtig vreeſen ſchiet een koude
door mijn lijf.

XVI.

NOyt en heb ick af-geweken na de een of d'ander zy:
En in 't Recht, noyt gunſt gedragen of tot dees of die
parthy:
Laet my die noyt onrecht dede, laet my niet tot eenen
roof
Van een ongeſtuymig volcxken, bloot van trouw en van
geloof.
Neem my, uwen knecht, in hoede, maeckt hem ſijn be-
nautheyd quijt;
Geeft dat hy van booſe menſchen geenen over-laſt en lijt.
Hoe begeerig ſijn mijn oogen om u heyl te mogen ſien!

d'Oo-

d'Ooren om u Woord te hooren, Heer, laet my gena geſchien.
Onder-rihtc my van u Rechten, my die u ten dienſte gae,
Dat ick door u onder-richten haren gantſchen grond verſtae.
Die u Wet ſoo weynig achten, hebt ghy lang genoeg gedult.
Nu ſoois de uyr gekomen dat ghy die eens ſtraffen ſult.
Daer-om ſijn my u geboden uyter maten lief en waerd;
Boven goud en e'el-geſteente, 't waerdſte van de gantſche Aerd;
Daer-om ſonder uyt te ſtellen, ſchick ick 't leven daer na aen:
Daer-om haet ick alle paden die van 't rechte padt afgaen.

XVII.

VVe VVet, daer ghy de menſchen uwen wille door betuygt,
En den wil van vrome menſchen ſoet tot uwen wille buygt,
Die is wonder! meer dan wonder, als men haren grond door-grondt:
Hier-om is het dat mijn ziele die al hare liefde gont.
Als u VVoord dat vaſt en klaer is, openbaer is, iſt een vreugd.
En een licht voor ſimp'le oogen, om te poogen na de deugd.
Mijnen mond ſnackt na u woorden, met alſuck een luſt en treck,
Als ick 's levens lieven adem uyt de lucht tot my-waerts treck.
VVeeſt my goedig en genadig, als ghy zijt tot aller tijdt,
Al die uwen naem beminnen. En, op dat ick blijf bevrijdt
Van der ſonden heerſchappye, ſoo beſtuyrt ſoo mijnen tredt
Dat ick nimmermeer mijn voeten buyten uwe wegen ſet.
Hoed my voor der menſchen laſter, ſoo doe ick dat ghy gebiedt.
Laet u aenſchijn op my lichten; heelt my uwe Rechten niet.
d'Oogen (als twee beecken) leecken: waer van daen ſoo men'gen traen,
Dat de menſchen, na u wenſchen, niet op uwe wegen gaen.

XVIII.

HEer, mijn God, ghy zijt rechtvaerdig, en u Godlick woord is recht,
Uwe VVet vol-komen billick, uwe waerheyt vaſt en hecht.
Hard en ſtreng zijn u Geboden eertijds van u in-geſet,
't Is u ernſt dat yeder menſche vlijtig daer op merck en let;
't Is u ernſt, dat 's menſchen leven daer na aen-geleydt ſal zijn:
Dies ontbrand mijn hert in tooren; tooren, die 't vervult met pijn:
Pijn, die 't vorder brengt tot knaging; knaging, die my 't hert op eet,
Als ick ſie hoe dat mijn vyand uwe VVet ſo licht vergeet.
Heel u woord dat is in-ſuyver; En bemint van my u knecht,
Die aen u bevel blijf dencken, al-hoe-wel veracht en ſlecht.

Vaſt

Vast is uwe VVet en eeuwig, die den menſch tot deughde dwingt,
Uwe waerheyd is een waerheyd, die gedurig waarheyd blijft.
Soo wanneer ick, ongeluckig, diep in droefheyt ben geraeckt.
Blijven u Geboden 't eenig, daer mijn hert ſich in vermaeckt.
Eeuwig u Gerechtigheden, eeuwig u getuygenis:
VVat my dagt in onder-wijſen, ſoo ben ick mijns levens wis.

XIX.

HEer, tot u, wanneer de ſinnen, door den druck zijn overleên,
Leet ick mijn gebeden ſtemme door de wolcken henen gaen.
Hoort my eens uyt heelder herten tot u roep, met droef gelaet,
Dat ick uwe VVets bevelen immers onder-houden mag.
Tot u roep ick; hoort, en helpt my, dat ick ongeveynſt en trou,
Uwes wils getuygeniſſen al mijn leven onder-hou.
Op u woord ruſt mijn betrouwen: 's morgens, voor het Sonne-licht,
Zijn mijn oogen en mijn handen, en mijn ſtem tot u gericht.
Diep noch in de ſtille nachten, als men niemand wacker hoort, (woort.
Leer ick 't roepe 't ſlapen varen, om te dencken aen u
Hoort mijn ſtem, verfriſcht mijn leven, als ghy hebt gedaen das lang.

Mijn party, uw's VVets verſaker, volgt m' en maeckt my 't leven bang:
Hy komt nader; komt oock nader, Heer, en weert het ongeval;
Heer, mijn God, in wiens geboden waarheyd is en blijven ſal:
VVieus getuygeniſſe ſeker, en niet om bewegen ſtaet,
Maer beſtendig ſonder eynde: daer mijn ziel haer op verlaet.

XX.

SIet my aen, vol van ellenden, en verloſt my uyt den noodt: (groot
VVant in nood ſoo blijft mijn liefde tot u VVet noch even
U beveel ick, Heer, mijn ſake; voert-ſe ghy geluckig uyt,
Helpt my, na u woord, dat vaſt is, en gegrond op u beſluyt.
Godde-looſe booſe menſchen, die u VVet geen acht en ſlaen,
En geen dinck ſoo ſeer ter VVereld als u heylig VVoord verſmaen:
Wat ſijn deſe te verwachten? ſy zijn baſtaert van geluck.
Maer u Goedheyd is oneyndig: Trooſt my, ſo ghy pleegt, in druck.
Die my haten en vervolgen zijn ontellijck in 't getal:
Noch en kan 't my niet bewegen dat ick van u Woord af-val.
Ick ſie uwes naems verachters; en 't is my een wreede ſmert
Dat ſy na u woord niet leven, en een bitter wee in't hert,
Heer, aen-ſchouwt hoe u bevelen van my zijn bemint geweeſt;

Niemand oyt van al die leven, die u woordt op leugen vandt:
Uw's gherechtigheyds gherichten houden al en altijdt ſtandt.

XXI.

KWord t'onrecht vervolgt van Vorſten; haer vervolging valt wel ſwaer:
En nochtans, Heer, uwe woorden vreeſt mijn hert veel meer als haer,
Uwe woorden ſijn mijn ſinnen ſulck een aen-genamen ſaeck,
Dat ick dick-wils my daer over in my ſelven vrolijck maeck;
Vrolijck maeck, en 't hert verheffe, recht of my een grooten ſchat
Tot mijn deel waer toe gevallen. 'k Heb een haet in 't hert gevat
Tegen alle leugen-monden, daer 't gemoedt ſich voor vergrout,
En gelijck als een vergiftig en onreyn gebroedſel ſchout.
Maer u wet alleen iſt eenig daer mijn hert ſijn liefd op leydt.
Seven-mael des daegs ſoo ſing ick 't lof van u gerechtigheyt.
Vrede, vrede boven vrede, vrede ſonder tegen-ſpoet
Is 'er voor uws wets beminners, die geen dooling dolen doet.
Tot u loop ick, op u hoop ick, na u wet ſtel ick my aen.
't Heit houd u getuygeniſſen; en is heel met liefd bevaen.
Ick voeg my na u bevеelen, en waer-om en ſoud ick niet?
Want ick weet het dat ghy klaerlijck al mijn doen en laten ſiet.

XXII.

MOcht mijn klachte tot u komen, mochtſe dringen door de Locht,
Op dat ghy de ware kennis uw's Verbonds my leeren mocht.
Mocht mijn ſmeken voor u komen, mocht het gaen door 't Firmament!
Op dat ghy na u beloften, my verloſſen mocht in 't endt.
Mijne lippen en mijn tonge (maeckt my in u wet maer wijs)
Heeft mijn hert u toe-geeygent, uwe wet tot lof en prijs:
Want in alle haer Geboden is ſy goed, en ſonder feel.
Staet my by: want, ſiet, ick heb-ſe my verkoren tot mijn deel.
My verlangt ſeer (en 't verlangen doet my loſſen men'gen ſucht)
Na u heyl: want tot u wetten heeft mijn hert geen cleyne zucht.
Laet my leven, dat ick love, en u Eer al-om vertel:
Om te loven ſoeck ick 't leven: Daer toe help my u bevel,
'k Ben als een verlooren ſchaepken van den rechten weg gedwaelt:
U mijn Heer en Herder bid ick, dat ghy ſoeckt en weder-haelt;
Soeckt en weder-haelt u Dienaer, die in al ſijn herte-leet,
En al 's werelds teghenheden, uwe wetten noyt vergeet.

GO-

GODT

Wonderlijck, Machtig, Goet.

Poetsche uyt-breydinghe over eenighe Psalmen Davids.

Over Psalm CIV.

MYn Geest, die swanger zit van Godes lof, giet uyt,
En deelt de stomme tong 't geen ghy in 't hert beluyt.
Ghy, ô myn Heer en Godt, voor wien elck zijn gemoet,
Wanneer 't aen u gedenckt, eer-biedig grouwlen moet,
En als u Majesteyt sijn Geest te voren koomt,
Met meer dan aerdsche vrees eer-biedig voor u schroomt.
Hoe schoon, ja over-schoon is u cieraet en schoon 't!
Het kleedt dat u om-vangt, ist licht daer ghy in woont:
Uw koninckelijck Tapijt, is 's Hemels Firmament:
Uw Koninckl[ijck]en Throon zijn wat'ren als een Tent
Gespannen door u macht; soo dat-se, vast en hoog,
Staen als het hol gewulft van een gemetselt boog:
De wagen die u voert, zijn wolcken, door de kracht
Van 't heete Sonnen-licht, hoog in de Lucht gebracht:
De vleu'ren daer g' op sweeft, zijn 't lichste dat men vindt,
En 't snelste dat 'er vliegt, de wanckelbare windt:
De Boden die ghy sendt, zijn storm en sterck gerucht;
De Dienaers die ghy bruyckt, vuyr-vlammen door de Lucht.
Wat lof ontbreeckt'er noch, dien ick u geven sal? (u al.
Aerd, Hemel, water, Lucht, windt, Vuyr. Het dient
De wichtige Aerd, die los rondt-om in 't ijdel hangt,
Of (soo yet om haer is) een dunne lucht om-vangt,
Die staet nochtans, door konst van uwe hand, soo vast
Dats' eeuwig blijft en rust op haren eygen last.
Die eer-tijds, doe dit al noch niet en was gereedt,
Met water was bedeckt gelijck als met een kleedt.
't Was niet dan Zee en lucht; men sach noch berg noch dal;
Maer met dat uwen Mondt uyt-bromden sijn geschal,
En uwe heersche stem quam als een donder-slag;
Het water, als ontroert met Goddelijck ontsag,
Moest af, en metter haest na sijnen af-grond vlien.
Doe liet het hooch-gebergt ter-stond sijn toppen sien,
En eer sich 't oog verroert, lag yeder ding van een;
't Gebergt steyl in de lucht; de dalen vlack beneen.
De wat'ren, op dat sy den Aerden-kloot niet meer
Met golven, gants en al, bedecken (als wel eer)
Hebt ghy een perck geset; haer oevers, daers' op slaen,
Maer in bedwongen zijn, en binnen moesten staen.
Ghy maeckt dat uyt de diept het vast sijn ad'ren schiet,
En door de bergen heen na 't dorstig landt toe vliet,
Op dat een yeder Dier ('t zy dat het leeft in 't veldt,
En onder sorg en suyr des Bou-mans is gestelt;
't Zy dat het swerft in 't wildt, en kent geen Heerschappy)
Wanneer 't natuyr begeert daer van ontdorstig zy.
Daer is dat sich onthoud, en in sijn weelde leeft
't Gedierte dat de lucht tot sijn vermey-plaets heeft,
't Gevogelt, dat aldaer van tack op tackje springckt,
En sijnen vryen sanck onkunstig henen singht.
De heuvels en het veldt bevocht en maeckt ghy sat,
Als ghy-se uyt de hoocht door-suygt met Hemels-nat;

Soo dat het doode saedt gesegent word met kracht
Waer door het nut gewas te voorschijn word gebracht;
En 't lieffelijcke gras de VVeyden over-kleet,
Soo dat het grage Vee daer sijnen lust van eet;
En op 't gebouwde Land soo menig eetbaer kruyt
Tot noodig onderhoud van 's menschen leven spruyt;
En 't Kooren word geteelt, daer ons het brood van wert,
't Welck nieuwe krachten geeft, en sterckt des menschen hert;
Den VVijn-stock druyven heeft, en geeft den ed'len wijn,
Die 's menschen hert vervraeyt en doet vol vreuchde sijn;
d'Olijf-boom vruchten draegt, en brengt ons over-vloet
Van Oly, die in schoon 't den mensch toe-nemen doet.
Dat oock op Libanon de boomen, door 't verstandt
Of toe-doen van geen mensch, maer van God-selfs geplant,
Vol van een sappig merch, schoon, blader-rijck, en groen,
's Aen-schouwers oog en hert een soet vermaeck aendoen.
Daer staet den Ceder in, op wiens vermaerde hout
Soo menig vogel rust, en sijne wooning houdt.
Daer wast den steylen Den, op wiens verheven top
Den Reyger nesten maeckt, en queeckt sijn jongen op.
Den Das, het bloode dier, vergunt ghy 't scherp gebergt,
Daer hy, als in een schants, hem veylig, in verbergt.
De holen in de rots (door u al-wijs bestier)
Daer legert sich 't Conijn, een swack onweerbaer dier.
Ghy maeckt oock dat de Maen, nu meer, dan min van licht,
Rondt om de Wereld gaet, en haren loop soo richt
Dat sy het ronde Iaer in sijne deelen deylt.
Ghy maeckt oock dat de Son in haren loop niet feylt,
En dat-se achter-een niet alle menschen licht,
Maer onder d'Aerde gaet, dan vliedt voor ons gesicht
Al 't geen sich eerst liet sien; de duysternis heeft macht,
En deckt het halve deel des Aerd-rijcks met de nacht.
Het ongetemt gediert, 't welck 's menschen ooge schout,
Verlaet dan elck sijn hol; de donckerheyt maeckt stout.
Dan derf den jongen Leeu, die daegs verborgen sit,
En 's nachts, met heesch gebrul, van u sijn voeder bidt,
Verlaten 't eensaem woudt, en tot den roof gestelt,
Op 't voordeel van de nacht, gaen doolen door het veldt.
Maer 's morgens als de Son haer stralen weer vertoont,
Soo ruymens', en elck soeckt sijn holen daer 't in woont.
Dan is het dat den mensch uyt sijnen slaep ontwaeckt,
En weer-om na gewoont sich aen den arbeyd maeckt;
Tot dat den avond komt, die hem het werck belet.
Dus geeft ghy yeder dinck zijn tijd, zijn beurt, en Wet.
Hoe wonder zijn, ô God, de wercken die ghy doet,
Hoe wijsselijck geschickt, hoe veel, hoe groot, en goet.
De Aerd ist niet alleen die uwe gunst gevoelt:
De Zee, soo diep en wijdt, daer siet men dat het woelt
Van groot en kleyn gediert, dat niet om tellen is,
En om de schepen heen swemt menig grouwsaem Vis.
U wonderbaer geschep, den Walvisch is al-daer,
Die als de Zee niet stormt, maer effen is en klaer,
Nu sich 't gesicht vertoont, dan weder-om ontsteelt;
Nu boven komt, dan duyckt, en soo in 't water speelt.
Al, al wat leven heeft in 't Water of op 't Land,
Ver-wacht, elck op sijn tijd, sijn spijse van u hand,
Geeft ghy, soo hebben sy: Is uwe hand haer milt,

Soo,

Soo worden sy versaedt, en haren lust gestilt.
Neemt ghy den Adem uyt, soo ist met haer gedaen,
En moeten weder-om tot metig stof vergaen.
Blaest ghy den geest weer in, soo komt het leven weer,
d'Aerd krijgt een nieu gestalt, en alles neemt sijn keer.
De Heer, den grooten God, en aller dingen vriendt,
Wat is het voor een lof die hy hier voor verdient?
De eere die hem komt, hem, die 't al t'saem bestuyrt,
Dat moet een eere zijn, die eeuwig-eeuwig duyrt.
Sijn wercken, groot en kleyn, die zijn hem aen-genaem;
Hy onder-houd-se staeg, en mint-se al tesaem.
Roert hy de Bergen aen, de Bergen geven roock;
Siet hy de Aerde aen, de Aerde davert oock,
Dies sing ick sijnen lof soo lang ick adem schep,
De borst my noch beweegt, en ick de lippen rep.
Och! of maer mijn gesang den Heere wel geviel,
Den Heere, mijnen lust en vreugde van mijn ziel,
En dat eens alle sond een eynd op Aerden nam,
En des God-loosheyds saedt noyt meer te voor-schijn quam,
Hier tusschen, o mijn Ziel, die vol zijt van Gods eer,
Looft, en word nimmer moe, mijn Ziele looft den Heer.

Uyt den Psalm CXXXIX.

DAer en is niet in mijn leven, daer en is, Heer niet in my
Dat verborgen is voor dy.
Ghy door-grond het, ghy bekent het; al wat is, of wat geschiet,
Merckt u Oog, 't welck alles siet.
Sit ick, sta ick, leg ick, ga ick, waer dat ick my keer of wend;
Alle dinck is u bekent.
Is'er yet soo diep verborgen in mijn diepste *phantasy*,
Dat voor u verholen zy?
't Hert en kan soo ras niet dencken, of ghy voelt'et oock ter-stont,
En begrijpt sijn diepsten grondt,
Doet den nacht het lichaem rusten; maeckt den dag de sinnen moe;
Ghy door-siet al wat ick doe.
Van de tong, die licht kan falen, glipt niet een soo kleynen woort
Dat van u niet werd gehoort.
Want ghy zijt het die mijn leden, en al wat men in my vindt,
Soo gants seltsaem hebt versint;
En soo kunstig hebt geschapen, dat mijn al te kleyn vernuft
Uyt-gedacht daer over suft.
Waer soo wil ick henen vluchten, daer ick mocht verscholen sijn
Voor u Goddelijck aen-schijn?
Waer doch wil ick my versteecken, in wat hol of wat Foreest,
Heer, mijn God, voor uwen Geest?
Vaer ick op-waerts na den Hemel, boven alle Aerdsche stee:
In den Hemel zijt ghy mee.
Dael ick neder in der Hellen, by der doode bleecke schaer:
Siet, soo sijt ghy oock al-daer.
Of ick dā de vleugels hadde van de schoone Morgen-rood,

En daer met na 't VVeſten vlood:
't Waer vergeefs voor u gevloden, en een dwaſe daed gedaen;
VVant waer kan men God ontgaen?
Sprack en wenſcht' ick by my ſelven (of ick ſoo miſſchien ontginck)
Dat den nacht my heel om-vinck.
't VVaer vergeefs gewenſcht, geſproken, en een ſot gedacht gedacht,
VVant de nacht is u geen nacht.
In de dicke duyſterniſſen ſien u oogen ja ſoo klaer,
Of den nacht geen nacht en waer.
En wat ſal ick meer verhalen? 't Hert dat is in u gewelt,
En ghy weet hoe 't is geſtelt.
Alle ſijn verholentheden, die geen ſchepſel ſien en mag,
Siet ghy klaerder als den dag.
't Is groot wonder, doch geen wonder, als ick denck, hoe ghy mijn Heer
Met my doende waert wel eer,
Hoe dat ghy my *fatſoneerden*, eer ick 's Hemels Lucht aenſag,
En in 's Moeders lichaem lag.
Dat's een wonder meer dan wonder, dat ghy my ſoo hebt bereydt;
Daer mijn Ziel u lof voor ſeydt.
VVonder zijn al uwe Wercken, die 't verſtand wel niet en (vaet,
En nochtans niet tegen-ſtaet.
Doe de onvol-maeckte ſtoffe, daer dit lijf van is geteelt,
In 't verborgen wierd gebeelt:
En natuyr my 't eerſte maeckſel in mijns Moeders lichaem gaf,
Daer ick lag als in een graf:
Geen ſoo kleyn van al mijn leden, geen ſoo rou en ongedaen,
Of u Oogen ſagen 't aen.
Eer ick was dat ick ſou worden; Eer ick had dat na, eerſt quam
Doe natuyr in my toe-nam:
VViſt ghy al wat ick ſou weſen; en ghy wiſt' et ſoo gewis
Als yet dat beſchreven is.
Als my deſe uwe VVercken in het herte vallen in,
Soo ontſet ſich hert en ſin.
Sould ick die al t'ſamen tellen? Eerder teld' ick al het Zandt
Dat 'er heen ſtuyft aen den ſtrandt.
Ick en kan-ſe niet getellen, of ick ſchoon al noyt en ſliep
En 't gepeyns daer ſteeds toe-liep.
Na veel giſſen, na veel dencken, na al wat ick weet of kan,
Ben ick daer ick eerſt began.

Pſalm CXLVII.

LOoft God den Heer: want hy is lovens waerdt,
En 't is een heerlijck dinck van ſijnen lof te ſpreken.
Ieruſalem eer-tijds ſoo hoóch vermaert
Maer na ſeer fel verwoeſt, doet hy weer 't hooft opſteken,
Hy bout-ſe op, en 't volck daer uyt verjaegt,
Oock hier en daer verſtroyt in veer en vreemde Landen;
Brengt hy te ſaem, en die 't hert is verſaegt
Geneeſt hy hare pijn, en loſt haer hare banden.
Het klaer geſternt, aen 't hooge Firmament,

Telt

Telt hy van een tot een, en noemt het met sijn namen.
Sijn kloeckt is groot, sijn macht is sonder endt.
En geen vernuft soo kloeck, dat daer van 't endt kan ramen.
't Ellendig volck vertrooft en helpt hy op,
Wanneer het heel maer kleyn, en tot hem is genegen:
't Hoovaerdig volck druckt hy den grootsten hen kop;
Gelijck hy 't lage mint, soo staet hy 't hooge tegen.
Singt dan den Heer, singt al die singen kond,
En laet u hert voor hem sijn danckbaerheyd verklaren.
Looft hem, en singt, alleen niet met den mond,
Maer laet sich 't geklanck van 't Harpen-spel met paren.
Hy deckt en neemt den Hemel uyt ons oog,
Door swaer en swart Gewolck; en send ons sijnen segen
Die 't Landt bevocht, als 't dorstig is en droog,
En geeft den Bergen gras door een bequamen regen.
't Gras-gierig Vee beschaft hy sijne spijs;
En voedt in sijnen nest den ongepluymden Raven,
Die tot hem roep (natuyr maeckt hem wijs.)
Hy past op sterckt des Paerts, noch op sijn moedig draven.
Hy heeft geen lust aen yemands kloeck gebeent,
Of vaerdigh, versien met ongemeyne krachten:
Maer sijn vermaeck en die hy gunst verleent,
Zijn die die hem ontsien en op sijn goedheyd wachten.
Prijs dan, o ziel, Ierusalem prijst Godt,
Want hy is u een Heer, en Toornen een beforger;
Hy sterckt 't een deel en sluyt doenlijck slot,
En seegent u bevrijt 't gebiet van yeder borger.
Hy geeft en leeft ront-om in u gebiet,
Het aenlijckste goedt, den aen-genamen Vrede;
Hy is die u met voedsaem Koorn versiet,
d'Al-gevende natuyr die luystert na sijn rede.
Hy sendt den Snee, die vlockig neder valt,
En strooyt den scherpen rijm, gelijck als asche, neder.
Hy geeft den vorst, daer 't water door bestalt.
Wat staet'er voor de kouw' van 't felle winter-weder?
Ist sijnen wil, en spreeckt hy maer een woordt,
Ter-stond versmelt het Ys, en laet het water schieten:
Sendt hy den windt uyt eenig warmer oordt,
Ter-stond sal 't water gaen, en 't oude vlieten vlieten.
Sijn Woordt en Wet, waer in sijn Rechten staen,
Heeft hy aen Iacobs-huys verkondigt en gegeven,
Geen ander volck heeft hy sulcks oyt gedaen,
Geen mensch van al die geen die op der Aerden leven.

Psalm CXXXV.

GY Knechten die den dienst des Heeren is betrout
En in sijn Heylig huys de wacht gestadig houdt;
Die 't is vergunt van Godt, te staen in sijne hoven?
Wel op: laet hert en mondt den naem des Heeren loven,
Prijst Godt, en geeft hem lof, die vriend'lijck is en goedt:
Looft sijnen Naem met sang, die lieflijck is en soet.
Hy heeft sich Iacobs-huys vry-willig uyt-verkoren,
Op dat hem dat geslacht als eygen sou behooren.
Des Heeren hooge macht en Goedheyt is bekaemt
Meer dan al 't Geen dat Godt, van menschen wordt genaemt.
Hy doet al wat hy wil, 't zy boven of beneden,
In Hemel, Aerde, Zee, en diepe duysterheden.
Van onder uyt de Aerd treckt hy het swarevocht,

Dat

Dat hy tot wolcken maeckt en hangt het in de Locht.
Hy is 't die wonder doet, die Blixem voort kan brengen,
Wiens felle Vuyr hy temt, en gaet met Regen mengen,
Die uyt een heym'lijck oort de Winden waeyen laet,
Waer van geen menſch, hoe kloeck, de konſt en gaēck verſtaet.
Die 't eerſt-gebooren ſaed, van 't minſte tot den meeſten,
In gants Egypten ſloeg, in menſchen en in beeſten:
En Pharo met al 't volck, daer 't Landt van was bewoont,
Tot ſchrick, in groot getal, ſijn Wond'ren heeft getoont.
Die Steden t'onder-bracht, die menig menſch verſtoorden,
En menig machtig Vorſt en Koninck de'e vermoorden.
Sihon den Amorijt, een groot en machtig Heer;
En Og gekroonden Vorſt van Baſan; met noch meer
Van het vervloeckte volck der ſtoute Cananiten,
Die ſag men dat al t'ſaem als doen haer leven lieten.
Haer goedt en al het Landt, 't welck was in haer geweldt
Heeft hy (na dat hy haer ſoo ſchandig had gevelt)
Aen ſijn beminde volck Iſrael uyt-gegeven,
Om, als haer eygen Erf, daer in en van te leven.
Ghy die de grootſche ſtraft, de nederige ſpaert,
U naem is groot, en blijft, van tijd tot tijd, vermaert,
En ſal ſijn op de tong van ons na-komelingen,
Die dick-wils u daer voor u lof toe ſullen ſingen.
Af-goden, uyt-geboorſt van Silver of van Goudt,
(Die 't dom Af-godiſch volck voor ware Goden houdt)
Wat ſijn die anders doch dan dwaſe ſpotternijen. (*en?*
Gemaeckt van 's menſchen hand door menſchen *phantaſij-*
Sy hebben wel een mondt, maer die geen ſpraack en geeft:
Geſicht, maer dat geen licht noch geen geſicht en heeft:
Twee ooren aen het hooft, maer die 't geluyt niet vatēn:
Een Keel, maer die den geeſt noch in noch uyt kan laten.
Sy ſchijnen wat te zijn, maer zijn als windt en roock,
En ſoo als 't maeckſel is, ſoo ſijn die makers oock.
Sy ſchijnen wat te zijn, maer zijn doch Ydelheden,
En als de Goden zijn, ſoo ſijn de Dienaers mede.
Maer ghy die uw Naem van Iſrael af-haeld
En ghy die Aarons ſtam, en die van Levi daelt,
Looft, looft al t'ſaem den Heer, met alle die hem vreeſen,
En ſijne Majeſteyt oyt dienſt en eer beweſen.
Looft hem uyt Syons-Borcht, want hy is dobbel waerd
Die onder alle Ste'en van ſijn geheele Aerd
(Om dat hy aen ſijn volck ſijn gunſtig hert wou thoonen)
Ieruſalem verkoos, om ſteedts daer in te woonen.

Over Pſalm C X L V I I I

AL die woont in 's Hemels Throonen,
Daer niet ſterflijcks in kan woonen,
Prijſt den Heer, en geeft hem lof
Van den hoogen Hemel of.
Looft den Heer ghy al ſijn Boden.
Die op alle ſijn Geboden,
VVelck hy van ſijn Throon belaſt,
Vlijtig, en geduyrig paſt.
Alle ſijne Hemel-ſcharen
Die ſijn glory openbaren:
Met de Sterren, Son, en Maen,

Die

Die aen ſijne Hemel ſtaen.
Al des Hemels omme-gangen,
Met de War'ren die daer hangen
En van d'Aerd zijn op-gevlucht
Boven in de lichte Lucht:
't Moet al t'ſaem den Heere prijſen,
En ſijn Lof hooch op doen rijſen:
Die al-t'ſamen met een woordt,
Doe 't noch niet en was, bracht voort;
Die 't al t'ſamen moet beſturen,
En in weſen doen geduren,
En een vaſten ſtandt doen ſtaen,
En een wiſſen ganck doen gaen.
Looft den Heer ghy ſelle beeſten
In de holen der foreeſten.
En ghy monſters in de Zee.
Looft hem Hagel, Vorſt, en Snee,
Vuyr, en Damp, en ſtercke VVinden,
Die u ſteeds gereedt laet vinden
Om te paſſen op 't gebod
Van den Alder-hoochſten God.
Heuvels, Bergen, vruchtbaer Boomen,
Met die, daer geen vrucht' af koomen:
En al wat'er leeft in 't Houdt;
En wat ſich in 't Veldt onthoudt:
Alle Dieren die daer kruypen,
En langs d'Aerde henen ſluypen;
Met al wat'er ved'ren heeft
En de dunne Lucht doorſweeft:
Groote luyden met haer Kroonen,
Die op Aerden macht betoonen
En al wat hier hooch geſtelt
Recht verſchaft en weert gewelt:
Ionge Knapen, friſſche Maegden;
Kleyn van Iaren en bedaegden:
Moeten, moeten al te ſaem
Loven Gods verheven Naem;
Die men, onder al die leven,
Allen Lof, alleen moet geven.
Want in Hemel en op Aerdt
Is hy hooch en wijdt vermaerdt.
Alle die van Iacob dalen
Sullen ſijnen Lof verhalen:
Want hy heeft-ſe dick' verhoogt,
En na haer geluck gepoogt.

Uyt den XVIII. Pſalm.

HErt-grondelijcke min draeg ick in mijn gemoedt
Tot u mijn Heer, mijn God, mijn kracht, mijn hoop, mijn goedt;
Mijn Toorn die my beſchanſt, mijn ſchildt, die my bevrijdt;
Tot u die al mijn eer en eenig Heylandt zijt.
Soo haeſt als ick mijn tong tot uwen lof ontband,
Wierd ick van u verloſt uyt mijns Vyanden hand:
Doe ick geworpen was in onheyls diepſten grondt.
En mijnes levens ſtaat ſoo gants wan-hoopig ſtondt.
De ſtricken van de doodt was ick al in verwert:
De grouwel van de Hel beangſten my mijn hert:
De geeſt ſtont op 't vertreck: de Helſche duyſterheyt,
Die eeuwig duyrt, docht my, ſach ick my al bereydt.
Maer met dat mijn geſchrey en klagt haer gaf om hoog,

En door de wolcken heen na God ten Hemel vloog:
Heeft mijn benaut gebed ſijn Godlijck hert geraeckt;
En hy ſich tot mijn hulp ter-ſtont gereedt gemaeckt.
De Aerdt vernam ſijn komſt, en ſchudden door den angſt:
De Bergen ſijnen toorn, en beefden elck om bangſt:
Damp roockten uyt Sijn Neus; Vuyr vlamden uyt ſijn mond,
En blies en ſtack in brand al wat het om ſich vondt:
Des Hemels vaſt gebou boog ſich voor ſijnen Heer,
En weeck op ſijn gebod, en liet ſijn Schepper neer.
't Was duyſter onder hem, den Wagen die hy hadt,
Dat was den Cherubijn, die hem ſoo flucx en radt,
Heen voerden door de Lucht, en droeg hem ſoo ghe-ſwindt,
Als hadd' hy onder ſich de vleugels van de windt.
De dichte donckerheyd, al-waer hy heenen ginck,
Die was gelijck een Tent, die hem ront-om bevinck:
De Wolcken, dick en ſwart verborgen hem in haer:
Maer door ſijn klaren glants was hy haeſt openbaer.
De Wolcken braken op, en deylden haer van een.
Den Hagel goot op d'Aerd: den Blixem vloog daer heen.
En doe hy nu de ſtem liet gaen ten monde uyt;
Wat gaf den Hemel doe een ſchrickelijck geluyt,
Den Hagel klatſte neer, en maeckt' een droef gerucht:
Den Blixem, heen en weer door-ſchitterde de Lucht:
't Was niet dan ſtrael op ſtrael, de Lucht (ſoo 't d'oogen ſcheen)
Was enckel Vuyr en Vlam van boven tot beneen.
Wat was'er doe een ſchrick by 't Volck, dat eerſt ſoo koen,
Mijn leven had belacht, en gants te niet wou doen!
Dit was noch niet genoeg. Want ſijnes Adems kracht,
En 't dond'ren van ſijn ſtem, die hadden ſulcken macht;
Die deden ſulck geweldt, dat d'Aerde ſich ontſloot,
En midden uyt haer hert haer waterſtroomen goot,
En t' eene-mael ontdeckt voor 's menſchen ooge lag,
Soo dat men ver en diep in haren af-grond ſag.
Aldus quam my de Heer van boven af-gedaelt,
En heeft, als van de doodt, mijn leven weer gehaelt.
Gelijck men yemand treckt uyt eenen water-vloet,
Die anders, ſonder hulp, in 't eynd verdrencken moet.
Hy heeft my door ſijn hand, mijns Vyands hand ontruckt,
Die anders door ſijn ſterckt' my licht had onder-druckt.
Hy heeft te niet gemaeckt mijns haters bitt'ren haet,
Want in mijn ongeluck quam hy my ſnel te baet.
Hy heeft een eynd gemaeckt van mijn benauden noot:
Want ſijne liefd en gunſt is ſterck tot my en groot;
Tot my, die ſuyver ben, en die hy doet en geeft,
Na dat hy ſiet en weet dat ick hier heb geleeft.
Want God-loos ben ick niet; maer doe dat God begeert;
En daer is niet dat my van 't rechte padt af-keert.
Sijn Wet ſtaet in mijn hert, ſy ſtat'er dag en nacht,
En om ſijn Heylig Woordt wordt ſteeds van my gedacht.
Ick ben my ſelfs een wacht, op dat'er geen gebreck
Voor God in my en zy, en ben oock ſonder vleck,
Dies geeft my God de vrucht van mijn gerechtigheydt,
My, die mijns levens loop onſondig heb geleydt.
Want God, ghy zijt een God die billijck ſtraft en loont,
En ſoo als yeder is, aen yeder u betoont.
Die goet zijn en op-recht, zijt ghy goet en op-recht,
De vromen zijt ghy vroom: trouw Heer aen trouwe knecht.

Den

Den reynen zijt ghy reyn: den looſen zijt ghy loos,
En over-treft den lut met meerder lut altoos.
De laeg vernedert zijn, die helpt ghy vaerdig op:
En druckt-ſe dien 't geluck het zeyl treckt in den top.
Ghy zijt het die my hooch in eer hebt op-gericht,
En mijne duyſternis verander in een licht.
Met u wint ick den ſtrijdt, en ben een oorlogs-man:
Met u geen muyr ſoo hooch, daer ick niet over kan.
Dien God, daer al dat goet aen my van is gedaen,
Leert ons een heylig padt en reyne wegen gaen.
Daer is geen eenigh woordt dat hem de mondt uyt-vloeyt,
Of 't Is too reyn als gout, dat in het vuyr gegloeyt,
Geheel door-louteren is, en niet onreyns behout.
Hy is een ſtalen ſchild voor elck die hem betrout.
Nu ſegt af-godiſch Volck, die knielt voor hout en ſteen,
Waer is'er doch een God, dan onſen God alleen?
Waer is'er doch een God, waer op men vaſt mach ſtaen,
Dan onſen God alleen, die trooſt kan doen ontraen?
Dien God ſterckt my het lijf, en maeckt de leden ſnis,
En toont de Ziel een weg, die ſonder doling is.

Op den Meyſchen Morgen-ſtondt.

Geeſte-lijck Meditatie-Liedt.

Op de wijſe als 't begint.

1.

WAt is de Meeſter wijs en goedt,
Die alles heeft gebout,
En noch in weſen blijven doet
Dat 's menſchen oog aen-ſchout.

2.

Die 's Werelds wijden omme-ring,
Noyt nyt-gewaeckt, bewaeckt;
En door gepaſte wiſſeling,
Het ſoet noch ſoeter maeckt.

3.

Nu is de Winter, dor en ſchrael,
Met al ſijn onluſt heen,
En d'Aerde heeft voor deſe mael
Haer lijden af-geleen.

4.

Dies is de tijdt weer-om gekeert,
VVaer in natuyr verjongt,
Haers milden Scheppers goetheyt eert,
En met ſijn gaven prouckt.

5.

De May, wiens ſoetheyt ſoo verſtreckt,
Dat ſijn gedachtenis,
In 's menſchen geeſt al vreugd verweckt,
Eer hy voor-handen is.

6.

De May het ſchoonſte van het Iaer;
Daer alles in verfraeyt,
De Lucht is ſoet, de Son ſchijnt klaer,
't Gewenſchte VVintje waeyt.

7.

Het dautjen, in de koele nacht,
VVordt over 't Veldt verſpreyt,
VVaer door de heel natuyre lacht,
En is vol danckbaerheyt:

8.

De Aerd is met gebloemt geciert,
Het Biecken ga'ert ſijn VVas,
Het Leeuwerickjen tiereliert,
En daelt op 't nieuwe Gras.

9.

Het Bloempjen dringt t'en knoppen uyt,
't Geboomte ruygt van Loſ,
Het Veetjen ſcheert het Klaver-kruyt
Graeg van het Veldtjen of.

10.

Elck Diertjen heeft ſijn vollen wenſch,
En quel-begeert leyt ſtil,
Behalven in den dwaſen menſch,
Door ſijn verkeerden wil.

11.

De menſch van ware Deugden leeg,
En vol van ſotten luſt,
Hem ſelfs en and'ren in de weeg,
Vermoord ſijn eygen ruſt.

12.

Dit Leven, 't welck alleen niet end,
Maer kort oock is van duyr,
En licht van ſelfs ſlaet tot ellend,
Maeckt hy ſich dobbel ſuyr.

13.

't Vee word ont-zielt, ſijn eynd is ſnel
En ſijns doods-pijn niet groot:
De menſch, door menig ziel-gequel,
Sterft meer dan eenen dood.

14.

Ach had de menſch (ſoo waer ſijn ſtand
Vol-hert en ſinnen-vreugd)
Of ſonder deugde min verſtand;
Of by 't verſtandt, meer deugd.

15.

Ach! waren alle menſchen wijs,
En wilden daer by wel:
De Aerd waer haer een Paradijs,
Nu is-ſe meeſt een hel.

Ofte:

LOF DES VREDES.

Carmine Anacreontico **uyt-gedruckt / in ſorme van een** Paraphraſis, **of korte Verklaringe over den** CXXXIII. **Pſalm.**

Met noch eenige EPIGRAMMATA, *ter ſelvermaterie.*

AY! ſiet eens, hoe bequaem is 't,
Hoe ſoet en aen-genaem is 't,

DE BROEDERLIICKE EENDRACHT.

Hoe prijſt d'Eendrachtigheyt, den grooten Harpenaer!
Hoe is d'Eendrachtigheyt op 't Pinxter-feeſt bevonden
In Chriſti Iong'ren. ô! die uyt-verkoren ſchaer,
Is toen dat waerde pandt, den Heyl'gen geeſt geſonden.

Wat lieffelijcker vreugd is 't,
VVat dieper Ziel-geneugt is 't,
Dat menſchen ſich begeven
In een-dracht t'ſaem te leven:
Dat ſy eens Vaders Soonen.
Een wooning t'ſaem bewoonen,
En hare herten een zijn.
En nergens in verſcheen zijn,
En een gemoedt 't gemoedt is,
Gelijck het bloedt een bloedt is.
Daer ſietmen niet benijden,
Daer hoort men twiſt noch ſtrijden,
Daer is geen vuyl geknibbel,
Noch angſtig woort-geſtribbel,
Geen laſter-lievig ſnappen,
Geen hatig achter-klappen,
Geen quade na-bedencken:
Of yet dat ruſt kan krencken:
Maer Een-dracht, Liefd en Vrede,
Die hebben daer haer ſtede,
Die zijn daer Koninginnen,
En vrouwen van de ſinnen.
Geen toornigheyds-tempeeſten
Ontroeren daer de geeſten:
Maer Liefd' aen alle zijden
Doet yeders hert verblijden
In onderlinge goedheydt
En eeuwig-ſoete ſoetheyd.
Hier heeft de Ziel haer ruſt in,
En voelt'er ſulcken luſt in,
Als in den reuck, wiens deuchden
Neus, breyn, en hert verheugden
Doe Aâron, Gods edel
Groot-Prieſter, ſijnen ſchedel
Met Balſem liet begieten,
Die van ſijn hooft quam vlieten,
En toog met golven neder
Door al ſijn baert en kleeder.
Den Dau, die d'Aerd bewaeſſemt,
En gunſtig over-aeſſemt,
Wiens ſilver-klare droppen
Van Harmons vochte toppen
Op Zions bergen dalen,
Die als de Son haer ſtralen
Niet langer weg laet blijven,
Op 't kruyt als peer'len drijven:
Gelijck hy door Gods ſchicking
Streckt tot 's natuyts verquicking,
En 't Land, door hitt' verolijckt,
Met ſijn koel natjen vrolijckt:
Soo is 't oock voor de menſchen
Een ſaeck wel waerd om wenſchen,
Die koſtel is te achten,
Die waerd is na te trachten,
Die waren trooſt kan geven
Selfs in dit eyndig leven,
Als Een-dracht plaets kan vinden
Om hert aen hert te binden,
Om macht aen macht te knoopen,
En ruſt op ruſt te hoopen.
Dies mach ſulck huys wel roemen
En ſich geluckig noemen:

VVant

Want daer de Liefde Heer is,
En Onvre'e nimmer-meer is,
Sal 't leven al-tijd duyren
(Soo sal 't de Heer bestuyren)
Den Zegen noyt versterven,
Maer eeuwig daer aen erven:
't Woord, van God self gesproken,
Blijft vast, en onverbroken.

DE Een-dracht door Gods Geest eer-tijds soo hooch verheven,
En door eens Kommex Pen soo lieffelijck beschreven,
Nu in Neer-duytschen Rijm, op Grieckſche maet, gedicht,
En elck, tot nut en lust, gesonden in het licht,
Die God, die 't goede liefd, veel meerder kan vermaken
Dan offer op 't Altaer en duysend sulcke saken:
Die God, behalven 't heyl dats' in haer selven heeft,
Met meerder heyl beschenckt, en eeuwig segen geeft:
Of yemant, die misschien om hare schoonheyt minde,
Hy speck de Wereld door, maer sal-se nergens vinden
Dan daer elck and'ren doet gelijck hy selver wou
Dat in, gelijck geval, aen hem geschieden sou:
Daer eygen onverstandt oormoedig word geweten,
En wijse luyden raet niet dommelijck versmeten:
Daer een die wijsheyd heeft, hem selven niet behaegt,
Maer 's Naestens onverstandt, en swackheydt, geerne draegt:
Daer yeder neerstigh is sijns Naestens feyl te decken:
Daer elck des anders hert door wel-daet soekt te trecken:
Daer yeder op sijn Recht ten hoochste niet en dringd:
Daer elck sijn lust tot baet, en eygen Eer bedwingd:
Daer d'Onder-daen sich bind aen sijnes Heeren wetten,
Ia, schoon verongelijckt, niet tegen op gaet setten:
Daer Vreemdelingen raed gesocht wordt noch ghehoort,
Noch oock 't gemeyne best om eygen nut verstoort:
Daer d'Over-heer getroost van syne Onder-saten,
Aen God de Heer van al de gantsche wraeck wil laten:
Daer d'Over-heer ghedenckt (en thoont het metter daet)
Dat daer een Hooger is, waer onder dat hy staet,
Doch meest en boven al, als hy om geenen dingen,
In Godes Heerschappy hem selven in wil dringen,
Maer laet in syn Geloof een yeder, wie 't oock zy,
Aen God bevolen zyn, en elcks gedachten vry.

EPIGRAMMA.

VVAer heel de VVereld goed (soo edel is de deugd)
So moest'et vrede zyn, en eeuwig rust en vreugd
VVaer heel de VVereld quaedt (soo leelick zijn de sonden)
Soo waerder even-wel noch geenen Vree gevonden.
't Goed is hem selven goed, en beter dick noch 't quaet,
Daer 't quaedt noch met het goed, noch met hem selfs bestaet.
De VVereldt staet uyt tween, uyt goed en quade Menschen:
De quade zyn de meest: die gaet het veel na wenschen:
De goede Zyn de minst: haer op-set is na vree:
De quade doen 't te niet, en 't doet de vrome wee.
Der quader menschen lust, is kijven, twisten, krijgen:

Der

Der goeden, dat Trompet en Trommel eeuwig ſwijgen.
De goede ſtaen na vree, oock met haer eygen ſcha.
De quade achtent niet, en goedt doet niemand ſta'e.
De goede willen geern, uyt luſt tot vrede, duycken:
De quade zijn gewoon haer deugde te miſ-bruycken.
Kort af, hoe dat men 't draeyt, 't ſchijnt al vergeefſche pijn:
VVil Godt: de droes wil niet, maer plat af meeſter zijn.
VVat raedt? hoe kan 't dan zyn, dat yemandt van die leven
Dien wenſchelijcken Standt met recht zy toe-gheſchreven,
En 't groote heyl-geniet daer David ons van ſingt,
't VVelck uyt Een-drachtigheydt en Broeder-vreed ontſpringt?
God bidden, dat hy 't ſchick dat vele van de vromen,
De VVereld tot een licht, in Een-dracht t'ſamen komen,
Miſt ons den Vree dan noch: als elck het zijn maer doet,
Soo vinden wy hem wis by God en ons gemoedt.

Een ander tot Beſluyt.

'T Is niet dat ghy de Een-dracht prijſt.
En met den mondt ſlechs luſt bewijſt:
't Is yet dat ghy na Een-dracht haeckt.
En twiſt verlaet, en vrede maeckt:
't Is veel als ghy van Vrede houdt,
Als ghy met recht wel niet en ſoudt.
Het eerſte doen de booſe wel:
Het tweede doen de looſe wel:
Maer 't derde, en het beſte miſt,
Dat doet geen, dan een ware Chriſt.

XV.

WIe van de menſchen, Heere,
Sal hebben ſulcken eere;
Sal hebben ſulcken lot,
Dat hy met u, ſijn God,
Sijn Schepper, en zyn Koning,
Sal woonen in een wooning?
Wie is'er ſoo bemint,
En u ſoo lieven kindt?
Och! wie van al die leven,
Sal, na dit korte leven,
Gaen op de blijde reys
Na 't eeuwig Gods palleys?
Daer niet dan vreed' en luſt is,
En eeuwig-eeuwig ruſt is,
Om eeuwig, ſonder pijn,
In vreugde daer te zijn?
Die reyn en onbeſmet is?
Wiens hert tot deugd geſet is,
En heeft een klaer gemoedt,
In al wat dat hy doet.
Die God een ſtatig knecht is,
En doet al-tijdt wat recht is.
Die noyt, hoe ſeer verſocht,
Tot liegen is gebrocht;
Maer ſpreeckt al-tijdt dat waer is,
Of 't ſchoon al met gevaer is;
En in ſijns herten grondt
Soo is als in den mondt.
Die noyt van zyne lippen

Een eenig woort laet glippen,
Dat in de ooren gaet
Tot 's naeſtens ſchand of ſmaet.
Die niemands leet of quaet is,
Maer liever hulp en baet is.
Die niemands Naem bevleckt,
Maer liever ſchand bedeckt.
Die quade he'n noch prijſen,
Noch eere wil bewijſen,
Al zyns' oock groot van pracht,
En van meeſt elck geacht.
Maer vrome geern wil eeren,
En ſich voor haer verne'ren,
Al zijns' oock kleyn van ſtaet,
En van meeſt elck verſmaet.
Die vaſt is en vol trouwen,
En ſynen eed wil houwen,
Die van hem is gedaen,
En houd ſich hard daer aen.
Die geen vuyl rijckdoms ſoecker
Syn geld niet geeft op woecker;
Noch rijck van anders goet
Drinckt ſynes naeſtens bloet.
Die niemand oyt bekoorden,
Met giften of met woorden,
Om die geen ſchult en heeft
Te maken dat hy ſueeft.
Die ſoo is, ſal beklijven,
En in Gods wooning blijven;
En eeuwig vaſt beſtaen
Als 't al hier ſal vergaen.

Pſalm CXXVIII.

GEluckig boven maten;
Meer dan het hert kan vaten;
Meer dan de tong kan ſpellen;
Meer dan de pen kan ſtellen;
Meer dan 't verſtand kan weten;
Mach hy wel zyn geheeten,
Die, door Gods vrees bewogen,
Gods Liefde voor de oogen
Der menſchen derf doen blijcken,
En daer niet van wil wijcken
Door 's Werelds ſoete vleyding'
En liſtige verleyding'
Om 's VVerelds kromme wegen,
In 't groot of 't kleyn te plegen:
Maer in Gods wegen wandelt,
't Zy wat hy doet of handelt.
Wel u die ſulck een Helt zijt,
En ſoo in 't hert geſtelt zyt:
Wat weer-wil kan u drucken?
U doen ſal wel gelucken:
Wat quaet kan u beſtrijen?
U doen ſal wel gedyen;
U werck wort niet te ſchanden;
Den arbeydt uwer handen
En ſal u niet verdrieten:
VVant ghy ſult zyns genieten:
Met vreugde daer van eten,
En droevigheyt vergeten:
Met wel-luſt daer van drincken,

En o nluſt laten ſincken,
Met vrede daer van ruſten:
Als 't lichaem ruſt ſal luſten.
Uw's levens geſellinnetje,
U Huyſ-vrou, u vriendinnetje,
Den ſpiegel van u ſinlijck-heyd,
Sal u door hare minlijckheyd,
Aen-treckelijcke lieff'lijckheyd,
Bedienſtige gerieff'lijckheyd,
Bevallige bequaemheydt,
En zedig' aen-genaemheydt,
En duyſent ſoete dingen,
Het hert in vreugd doen ſpringen;
En door haer ſchoone deugden
Den Geeſt alſoo vervreugden,
Gelijck by Somer-tijden
Het oog ſich laet verblijden,
Wanneer het komt t'aenſchouwen
Den Wijn-ſtock, door 't wel bouwen
In volle groente groeyende
Van vruchten overvloeyende;
Sijn ranckſkens wijt verbreydende;
En 't huys heel over-ſpreydende;
Een koele ſchadu makende,
Wanneer de Sonne, blakende,
De leden onbequaem is,
En niet ſeer aen-genaem is.
Als jong' Olijven-boomen,
Die ſchoon en milt op-koomen,
Die op een rij geplant zyn,
En op een vruchtbaer landt zyn,
Haer loofjen weeldig uytende,
En daeg'lijcks hooger ſpruytende,
Wanneer des luchts onguyrheydt,
Of's Hemels droeve ſtuyrheydt
Den waſ-dom niet doet minderen;
Soo ſullen oock u kinderen,
Wanneer ghy zyt geſeten
Om drincken en om eten,
U tafel, ſoet, om-ringelen,
En, u tot vreugdt becingelen.
O! die van dat getal is!
Wien God zyn Een en Al is;
Wiens hert is goet en zedig,
En van Gods vrees noyt ledig!
VVat kan, wat kan hem krencken?
Met al ſijn doen en dencken,
Als een vrucht-rijcken regen,
Vermengt ſich Godes zegen.
O! die Godt recht gedient hebt,
En daer-om God te vrient hebt;
Sijns liefdens milde ſtralen
Die ſullen op u dalen,
En als gunſt-rijcke ſtroomen
Van Sion op u komen,
Met ſegen u verrijckende,
En nimmer van u wijckende:
VVant hy ſal al u leven
U aen te ſchouwen geven
Ieruſalems groot-machtigheyt,
Haer goeden ſtant, en prachtigheyt,
Hy ſal 't met u ſoo maken

(Een saeck die alle saken
In soetheyt gaet te boven,
En niet is om volloven)
Dat, als uwe meeste Iaren
Stil henen zijn gevaren,
En 't lichaem traeg en mat wort,
Waer door men 't leven sat wordt;
En 't bloedt gemeynlijck kout is,
Dies 't hert veel-tijds benout is;
Een nieu geneucht genaken sal,
Die 't hert alsoo vermaken sal,
Dat, in plaets van af-keerigheyt,
De lustige begeerigheyt
Om 't leven noch te houden
In u noyt sal verouden.
Want hy die 't al moet stuyren,
En die oock de natuyren
Versien moet met die krachten
Waer door dat de geslachten
Van stam tot stam toe wassen,
Die sal 't met u soo passen,
Dat uwe oude oogen
Met vreugd' aen-schouwen mogen
De Sonen van uw' Sonen,
Die u noch hier doen woonen,
Als hier den geest niet meer is,
Maer by des levens Heer is,
En u een Naem beerven
Die noyt en sal versterven.
En, om op alle wijsen
Met vreucht' u te door-spijsen
En 't hert u te verquicken,
Sal hy 't met u soo schicken
Dat g' in u laetste tijden
Een ongemeyn verblijden,
Geluckig sult genieten,
Wanneer ghy d'Israliten,
Een yder aen sijn stede,
Al-tijdt sult sien in vrede.

May-Liedt.

IESUS CHRISTUS *spreeckt tot sijn bedroefde* Bruyt.

Op de wijse van den LXVI Psalm.

Of:

Neri ô! schoonst van u Gebuyren.

I.

1. STaet op mijn Bruyt, mijn schoone Vrouwe,
Legt af u swart en treurig kleed.
Versmachtet niet in uwen rouwe
Daer in ghy steeds u tijd besteed.

II.

Siet hoe den winter is verstreecken,
En laat de soete Somer-tijdt,
Haer vreugdig groene hooft voort steecken,
Welck aller Dieren hert verblijdt.

III.

2. Ghelijck het groene kruyd verstorven
Door Hagel, Sneeuw, en lange vorst,
Niet al-tijds blijft in d'Aerd verborgen,

Maer ſchoon, vol krachten daer uyt borſt.

IV.

Soo ſult ghy oock niet al-tijds ſwerven
In Lijden, Kruys, of Tytanny,
Ghy ſult u Bruydegom verwerven
Tot trooſt aen uwe rechter ſy.

V.

3. Hebt goeden moet, vreeſt geen Tyrannen
Hoe machtig dat ſy ſijn, of ſterck,
Ick ſal-ſe doch als kaff uyt-wannen,
En doenſ' vergaen met al haer werck.

VI.

Tot u ſal ick met vreugd in-treden
Soo ghy lanck-moedelijck verwacht,
En tot mijn dienſt bereyd u leden,
My lievende uyt aller kracht.

VII.

4. Mijn hoven ſtaen voor u ontſlooten,
Mijn Kelder is u op-gedaen,
Treed in, ſoo werd ghy over-goten
Met heylſaem vrucht. Treed moedig aen.

VIII.

Vreeſt niet u Bruyd'gom te belijden,
Al woont ghy by een boos geſlacht,
Wilt vry voor my ter dood toe ſtrijden,
Soo toont ghy eerſt dat ghy my acht.

IX.

5. Dan wil ick u ſoo hooch weer eeren,
Dat ick u in mijns Vaders tent
Sal voeren en van u daer weeren
Vrees, droefheyd, pijn en ſwaer ellendt.

X.

Mijn ſchaduwe ſal u bedecken,
Mijn rechter-hand ſal u om-vaen,
Mijn liefd ſal tot u ſoo wijdt ſtrecken
Dat ghy ſult nimmer-meer vergaen.

Des Vereenighden
NEDERLANDS VERDERF.

Klagh-Lied.

Conſcientij-dwang, | Lands onder-gangh.

SANG,

Doulands lacryme.

I.

WEent Nederlant, weent: uwe ſchanden
Zijn nu voor-handen
Om dat ghy Sond'-maet overvult
Door ſchult op ſchult.
Weent: maer nae God, (wie weet) D'ellenden
Mocht God noch wenden.
Ach God! dat u ſlechs niet miſ-haeg
De ſpade Klaeg.

2. Ghy, met u Machten,
Wilt all's verkrachten,
Fier op uw's naems klanck.

Op

CONSCIENTY-DWANG | LANDS-ONDER-GANG.

Duckdalf, en 't Kalf, met Salf, wel half, gereet te ſmeeren
Oock 't koppen veerdig, om 't hervormen yder Chriſt,
Gaf Godt's Lands Hoocheyt holp, dees Tijrannye weeren:
't Vuyr raeckter in 't was tijdt, als all' de Werelt wiſt.

Op voor-spoet
U 't gemoedt
Trotsen doet:
Ghy denckt niet dat Babels-goet
Niet en is dan ebb' en vloet,
En gaet Babels ganck.
Zijt ghy verheven:
't Is u gegeven
't Is Gods goedigheyt,
Is u Macht
Hooch gebracht
En geacht
Wat beroemt ghy? 't is Gods kracht,
Roemen is als of men dacht:
't Komt door ons beleyt.

3. Hoe? eert God dan oock de snooden?
Hy wil nooden
Snel, en wel 't bevel te doen.
Genood doet 't aerdsche na 't eeuw'ch te spoen,
Maer (laes!) weeld' heeft u geraden
Sodoms paden:
Lotij bespot en sot moet zijn:
Als hy dit leyt, sijn loon is pijn.

II.

1. Wie had gedacht dat ghy sond-slaven
Weer soud op-graven
Duc d'Alfa (dat u weleer schrick gaf)
Gedempte straf?
Met Tyranny, by faut van reden,
Wilt ghy vertreden
Die niet en soecken (weet de Heer)
Dan sijne Leer.

2. Ghy broos' Aerd-wormen
Neemt voor te stormen
Op 's Hemels Vier-schaer
Uwe raet
Stout'lijck gaet
En versmaet
Al 't geween van trouw Lant-saet;
Stopt haer oor en met dees' praet:
Dzee/ Dzee/ geen gevaer.
God heeft mis-hagen
In u mis-slagen
Al voor lang gehad
Doch gespaert
Nae sijn aert
In wel-vaert
U tot lester uyr bewaert,
Op dat ghy, in 't lest bedaert,
Kiesen soud Deugds pad.

3. 't Helpt al niet, ghy gaet u paden
Na 's vleesches raden;
Staet, noch maet, in 't quaed ghy houd
Tot quaed gewent in 't quade stout
O! had ghy noch niet bestreden
's Gloofs vryheden;
't Woord van poort' en boort verjaegt:
Misschien bleef nae, dat u nu knaegt.

III.

1. 't Ging u doe wel, doe Gesintheden
Wienden geleden
Die niet en deden tegen wet

Hun voor-geſet,
Maer nu ghy taſt in Godes Gerechten ;
't G'loof gaet bevechten,
En 't Recht wilt wringen uyt ſijn hand;
Ghy moet ter ſchand.
5. Is 't oyt Tyrannen
Die haer hoog ſpannen
Op Gods God-lijckheyt,
Soo gegaen
Dat voort aen
Hare baen
Van de plaeg heel onbelaen,
Lang' en wel is blijven ſtaen ?
Vraegt d'ervarentheyt.
Ghy drinckt met Galle;
Maer licht kant vallen
Dat g' op-ſuypt 't gront-ſop;
't Nood-geſucht,
Welcks gerucht
Door de lucht
Tot God in den Hemel vlucht,
Sal dat niet eens, t'uwer tucht,
Gods wraeck wecken op ?
3. Of ſaelt Gode macht om wreecken
U qua'e treecken ?
Neen : in tween ſijn ſcheen hy ſtoot
Dief' op het ſtael wil prick'len bloot.
Waer iſt, God is wel lanck-moedig,
Wreeckt niet ſpoedig,
Doch te vroeg komt noch ſijn toorn
Voor hem die dien niet komt te voor'n.

IV

1. God is op-recht, en ſal vergelden
Na 't recht ſal melden :
Geen bloed perſoon hem oyt verneugd,
Maer 's perſoons deugd.
Is hy met u : Ghy moet in vreeſen
Oock met hem weſen
Boeleert ghy met een ander Bruyt,
't Verbond is uyt.
2. Ach uwe Leyders
En val-ſtrick-breyders
Hebben u verblind :
Haer Spnood
(Dat in nood,
Ize in dood
Landen, Luyden, Zielen ſtoot)
U met een Gout-appel boot
't Geen ghy nu bevint.
Sal men de Wolven
(Segt ghy niet dolven?
VVie is de VVolf; wie Schaep ?
Die verſcheurt,
Of dien 't beurt ?
Die luſt keurt,
Of die in onluſten treurt ?
Die verbant, of die om-ſleurt ?
Rijſt eens uyt u ſlaep.
3. Door haer (ſegt g') is 't Lant in roeren,
Laetſ' uyt-voeren :
Maer 't is waer en klaer, als 't licht,
Dat ſo all' Heyl'gen ſijn beticht

VVeent

Weent dan Lant, weent Lant ſlaet gade
't Geen ick raede:
Eert, als weerd, 't geen leert d'Heer Chriſt
Miſſchien of ghy ſijn toorn noch ſliſt.

SANG:

VVaer is nu mijn vryheyt.

OVVerelt die ons hert!
In veel Ydelheyt verwert,
En daer na beloont met ſmert,
Die u wel kent,
En van u went,
Sijns herten wenſch,
Hoe geluckig is de menſch!
2. De menſch die u bemint,
Segg'et mijn doch wat hy vind?
Anders niet als roock en wind
Al u vertoon,
Dat nu ſoo ſchoon,
En Heerlijck ſchijnt,
Morgen wel als roock verdwijnt.
3. Al 't goet dat ghy vervaet,
En daer met ghy ons verraet,
Is rijckdom, wel-luſt en ſtaet,
Dien ghy dit geeft,
Siet daer die heeft
Al wat ghy gunt,
En al wat ghy geven kunt:
4. De wel-luſt ſoo elck ſiet
Kan lang-duyrig weſen niet, Of ſy word van ſelfs verdriet,
Doet daer dan by,
Hoe ras dat ſy
In pijn en ſmert
Menig mael verandert wert.
5. Die nu is rijck van goed,
Krijgt licht morgen tegen-ſpoed,
En vaert ſchielijck banckeroet.
Schip-breuck of brand,
Of twiſt in 't Land,
Of ander noot,
U van Rijckdom licht ontbloot.
6. En die nu leeft in Eer,
Soo 't geval eens neemt ſijn keer,
Stoot hem lichtelijck ter neer,
Heden een Graef,
Morgen Slaef,
Nu in de Wet,
Morgen is men af-geſet.
7. Maer oft gebeurde al,
Dat het wanckel-baer geval,
U dien ſchijn-goed niet ontſtal,
Naer weynig tijd,
Komt God en ſnijd
U Leven af,
En men leyt u naeckt in 't graf.
8. Die dan door ſchijn verraen,
Na Gods Rijck niet heeft geſtaen,
En moet als het Gras vergaen,
Komt hy niet wel,
In groot gequel?
En heeft ſijn ſin

Niet

Niet gevolgt een dwaſe min ?
9. Na-dien de Werelt dan,
My niet anders geven kan,
Siet ick tooch mijn ſin daer van.
Waer toe gewroet
Om nietig goet,
En hem gepijnt
Om een ſchaduw' die verdwijnt ?
10. Waer toe ſijn ſinlijckheyt
Op een vluchtig Goed geleyt,
En hem pijn en ſmert bereyt ?
VVant die een ding
Heel ſonderling
In 't hert verkieſt,
Treurt wanneer hy dat verlieſt.
11. VVaer toe ſoo ſeer bemint,
Dat den menſche heel verblint,
En aen d'Aerde ſoo verbint,
Dat hy op God
En ſijn Gebod
Geen acht en ſlaet,
En in 't eynd verloren gaet ?
12. Ghy Goddelijck Geſlacht,
Die dit nietig goet veracht,
En na veer een beter tracht,
Telt my met u,
Ick heb een gru
Van d'Ydelheyt,
Die het aerdſche volck verleyt.
13. Ghy tracht alleen na deugd,
Die u meer dan d'aerdſche vreugd,
Meer dan geld en ſtaet verheugt.
VVant u geſicht,
Dat is verlicht,
Dies acht ghy recht,
't Aerdſche goed voor u reflecht
14. Die deugd, een Goddelijck goet
Die Gods gunſt verwerven doet,
Die is waerdig u gemoedt :
Die u 't geval.
Niet rooven ſal,
VVaer van de doot
Die 't al neemt, u niet ontbloot.
15. De deugd die is ſoo ſchoon,
Dat ſy is van ſelfs haer loon,
En na geeft ſy d'Hemelſche kroon,
Die haer bemint,
Die menſch bevint,
Dat ſy alleen
Stellen kan ons hert te vreen.
16. In-dien ghy armoet lijd
In veel ſwaricheyd en ſtrijd.
En dat Deugd is al u vlijd,
Die is u ſoet,
Want u gemoedt
Dat is gewis
Dat God u belooner is.
17. En valt u beter toe,
Dat ontſangt ghy oock in 't goe,
Maer maeckt u daer-om niet moe :
En als het vliet,
Ghy acht het niet,

Om dat de min,
Daer niet aen en hecht u sin
18. 't Geen dat ghy hebt te veel,
Hout ghy niet voor u geheel,
Maer de naeste krijgt zijn deel,
Oock is 't genot
Door Gods gebod,
Gerecht na maet',
Niet na weeld en over-daet.
19. Hoe dan 't geval hem keert,
En het aerdsche volck verveert,
Ghy blijft al-tijd onverseert,
Hier hebt ghy 't wel,
Want geen gequel
U rust berooft,
En u is Gods Rijck belooft.

VVAt is doch ongeduld in pijn?
't Is om zijn droef-heyt drochig zijn.
Soo wort hy dan met recht belacht/
En als een grooten dwaes geacht
Die/ om dat droef-heyt qualijck smaeckt
Sijn droef-heyt dies te grooter maeckt.

DAer moet veel strijdts gestreden zijn;
Veel krups en leeds geleden zijn:
Een nauwen weg betreden zijn/
En veel Gebeds gebeden zijn
Soo lang wy hier beneden zijn
So sal t' hier na in vreden zijn.

Psalm IIII.

GOdt die my placht te troosten, als ick in droef-heyt was,
En van mijn onschult weet.
Weest dit-mael oock genadig, en laet u ooren ras
Tot hooren sijn gereet.
Hoe lang verwacnde menschen, past gy niet op mijn leer?
Wat ist dat u belet?
De ydelheyt, en leugen, daer hebt ghy al te seer
U sinnen opgeset.
VVort wijs, en merckt eens over: Hoe God die stuert en leyt
Die hy verkoren heeft.
Roep ick hem aen tot hooren is hy terstont bereyt:
Die troost in lijden geeft
Schrickt dan, en hebt de sonden niet langer tot u Heer:
Maer 'snachts op't bet in stilt,
Spreeckt dan met u gedachten (en keertse heen, en weer)
Hoe dat ghy leven wildt.
VVilt ghy een offer slachten: daer Godt sich in verheugt
Ten is geen vleysch, of bloet
Geen vleysch, of bloet van beesten: maer ongevalschte deught,
Uyt een opreght gemoet.
Die sulck een offer offert, mach wel vrijmoedig gaen,
En hoopen vast op Godt:
Offschoon het dwase volck sken geen acht daer op wil slaen,
En dick-wils daer me' spot.

Geeft

Geeft ghy my flechs 't aenſchouwen u lieflijck gelaet,
Soo voelt het hert geen pijn.
VVilt ghy mijn vriendt flechs weſen; dat is den hoechſten ſtaet,
Daer ick in wenſch te ſijn.
Een ander magh ſijn kamers verſien van Koorn en koſt,
In 't hert beſorgt, en bangh.
Een anders mach ſijn Kelders verſien met wijn en Moſt,
En ſorghen ver, en langh:
Maer ick wil ſonder ſorgen (want Godt die ſorght voor my)
Gaen ſlapen met een luſt,
Gaen ruſten ſonder duchten (want God die is my by)
Een ſoet', en diepe ruſt.

Pſalm XXII.

MYn Godt, mijn Godt, wat iſſer dat ghy my hebt verlaten;
Dat ick om hulp moet huylen, en 't huylen niet mach baten?
Om niet is al mijn klagen, of roep ick al den dach,
Of 't al een nacht; u ooren ſijn doof tot mijn geklag.
Nochtans ſijt ghy de ſelve, die ghy eens plaght te weſen
Een Heyligh Heer in Sion, van Sion ſoo geprieſen.
Och, ſijt het daer ons Vaders op hoopten in ellendt,
En als ſy op u hoopten het quaet braght aen een endt:
VVanneer ſy tot u riepen los waren haeren banden;
VVanneer ſy op u verrouwden noyt wierden ſy te ſchanden:
Maer ick [illegible] wat ben ick? een worm, en niet een menſch,
Die niemand kan bewegen tot eenen goeden wenſch
Een ſpot van alle menſchen, een ſmaet van hoog, en lagen,
Die niemand helpt ſijn lijden door medelijden dragen,
Die my aenſchouwen, ſperren uyt ſpot haer monden op,
En die voor by wandelen, die ſchudden haeren kop.
Aeh! met wat wreder woorden word my mijn hert doorſneeden
VVanneer ick met mijn ooren aenhoor alſulcke reden,
Dat is hy die den Heere voor ſijnen hulper hiel,
En vont ſijn trooſt in lijden, ſoo hy in lijden viel:
Nu is hy ſwaer in lijden nu treffen hem de plagen:
Nu mach hy aen den Heere ſijn Cruys, en noot gaen klagen.
VVil Godt ons nu doen blijcken, dat hy ſijn Godt wil ſijn;
Soo laet hem Godt nu helpen, verloſſen uyt de pijn.
Dit ſpreecken ſy, en lachen, daer ghy nochtans my ſtadig
Van dat ick was geboren, ſoo goet waert, en genadich,
Doe ghy my deed aenſchouwen 't verheugelijcke licht,
En ick noch lach aen Borſten: waert ghy mijn toeverſicht,
VVeeſt nu, weeſt nu niet verre, nu angſt ſoo dicht na by is:
VVilt nu niet achter wijcken nu niemant meer met my is.
Mijn haters ſijn, als oſſen, die dreygen, en om-ringen:
Als vetgemeſtte Oſſen die om my henen ſpringen.
Sy hong'ren na mijn leven, gelijck een Leeuw, die dult,
Na 't vleyſch van and're dieren, en door de Boſſchen bruit
Het bloet is my als water ten wonde uyt-gedreven
't Gebeent beſwijckt, de leden, beginnen te begeven;
Het hert is my inwendig alſoo in 't lijf geſtelt,
Als 't was is, dat de Sonne door haere hitt verſmelt;
Wech ſijn al mijne krachte, verdroocht ſijn al mijn leden;

Gelijck een ſcherf, dat dor is van alle vochticheden.
De ſpraeckelooſe tonge blijft hangen aen den raeck.
Ick ſie hoe langs hoe meerder dat ick de doot genaeck.
Her rotte der godloſe is, als verwoede honden;
Die my rontom benarren, en jammerlijck deur-wonden,
Mijn handen en mijn voeten, die hebben ſy deur-boort,
En op mijn lijf bedreven wel meer als eenen moort.
Mijn lichaem door haer recken, en ongenadig quellen
Staat luchtig uyt-geſpannen, en laet de beenen tellen,
En als de raſernye geen nieuwe pijn meer weet;
Soo blijven noch de ſinnen van haet al even heet.
Dies ſy 't geſicht vermeyden, in my alſoo t'aenſchouwen,
En ſcheppen haer verheugen in mijn ſoo groot benouwen
Int eynd van ſulck ſpectakel vermoeyt, maer niet verſaet,
Soo deylen ſy, en werpen het lot om mijn gewaet.
In ſulcke bangicheden, moet ghy my niet beſwijcken;
Ghy Heer, mijn ſterckt, en hulpe, en gheenſins van my wijcken.
Komt ras, en weert de pijne, die my het herte breeckt.
En my als ſcherpe ſweerden, dwars door het herte ſteeckt,
Komt ras dat ghy de booſen haer wreede luſten ſtilt:
Die nae mijn leven ſnacken; gelijck een Leeuw na 't wilt.
Verloſt my vande wrede, die op my ſijn verbolgen,
En recht, als dolle honden alomme my vervolgen.
Verloſt my van my vyandt, die uyt is op mijn doot,
En my aen alle zijden gelijck een hoorn ſtoot.
Dan (als ick doot en helle te boven ben gekomen
Sal ick by mijne broeders, en ſchare vande vromen,
Dien lof uws naems doen hooren, en roemen overluyt
En ſpreecken uwe waerheyt en kracht vrymoedig uyt
O! al die oyt den Heere met trouwer herte dienden
En in ſijn vreſe leefde, als ongeveynſde vrienden.
Roemt hem, en ghy al t'ſamen, die Iacobs kinderen ſijt,
Doet eer, en ſchroomt den Heere, die ſoo na druck verblijt.
Want hy heeft niet verlaten, de eenſaemheyt des armen,
En hem oock niet verſmadicht, en ſijn geſchrey en karmen
Maer doe ſijn droevig ſchreyen, en ſtemme tot hem quam;
Terſtont ſijn droevich ſchreyen, en ſtem ter herte nam.
Daerom wil ick hem prijſen by vreemder volcken ſcharen
En 't lof van ſijne daden de Werelt deur vermaren:
De willige beloften, die van my ſijn geſchiet
Sal ick hem daer betaelen, daer 't heylig volck aenſiet.
De nederige herten, die van geen quaet en weten
Tot Gods Banquet geroepen, die ſullen vrolijck eten,
En lieffelijck verſadigt hem prijſen die daer leeft,
En alle goet, en vreuchde alleen de menſche geeft;
Die binnen in haer herten met ſulcken kragt ſal woonen,
En haer alſulcke teyckens van vaſte liefde toonen:
Dat haer ſoo lang ſy leven in 's Werrelts jammer dal
Geen vrees van eeuwig ſterven 't gemoet meer pijnen ſal.
De Wereldt ſal 't aen-ſchouwen tot aen haer verdtſte enden
En tot den Heer, die 't herte ſo trooſt en kan haer wenden,
Geen ſtamme noch geſlachte van volcken, wie ſy ſijn
Die niet en ſullen bidden voor s'Heeren klaer aenſchijn;
VVant niet alleen in Iacob ſal hem het rijck behagen:
Maer onder vreemde volcke ſal hy de kroon oock dragen;
Al watter op der aerden groot, en verheven is
Sal om ſijn ſpijs te nutten aen gaen aen ſijnen dis,
En als het lijf het voetſel nu tot ſich heeft genomen.
Aen bidden en gewillich tot ſijnen dienſt hem komen
Die arm ſijn en verſchoven die ſlechte vande lien;

Die

Die ſullen tot hem naecken, en buygen hem de knien :
Want hem gedient te weten ſal hem geen ſaet onbreecken,
Dat van hem ſijnen Heere, van kint tot kint ſal ſpreecken,
En ſijn ge.echte wetten indrincken in 't gemoet
Van 't volck, dat na ſal komen, op dat het daer nae doet.

Pſalm XXV.

ALEPH.

NOch op mijn lans noch ſweert,
Noch ſtrijdbaer mans, noch peert :
Maer Godt mijn Heer, en helt
Is al mijn hoop geſtelt.

BETH.

Maeckt, dat mijn hoop op dy
Gheen ijdel hoop, en zy,
Dat ick in ſchand niet raeck
Mijn vyandt tot vermaeck.

GIMEL.

Die op u ſtaet is vry
Van ſchand, en ſpotterny :
Maer al wie u niet acht
Wort haeſt te ſchandt gebracht.

DALETH.

Och inde duyſterheyt ;
Waer inde Wereldt leyt,
Maeckt ghy my Heer gewis,
Wat recht, en onrecht is.

HE.

De VVer'ldt is vol bedroch ;
Daer-om ſoo leert my doch
Dat ick de waerheyt ſie,
En voor de leugen vlie.

VAU.

Daer is niemant, dan ghy,
Die dit, kan doen aen my,
Godt, die my helpt, en hoet,
En ſtadich hoopen doet.

ZAIN.

Van dat de VVer'lt began,
Hebt ghy aen menich man
Bermhertigheyd gedaen
Gedenckt, ô Heer daer aen.

HETH.

De ſonden, en ondeught
In mijne wulpſche jeught,
Onwijſſelijck geſchiet,
Gedenckt ô Heer die niet.

THET.

De Heer is trouw, en goet ;
Dies klopt hy aen 't gemoet,
En leert den ſondaer gaen
Van 's doots op 's levens baen.

IOD.

't Eenvoudig hert, dat dwaelt
Daer iſt, dat God in daelt,
En onderwijſt, en leert,
VVat goedt is en verkeert.

CAPH.

De wegen, die Godt wijſt,
En s' menſchen hert aenprijſt ;
Sijn goed, getrouw, en waer

Voor Gods getrouwe schaer.

LAMED.

Vergeef my, mijn misdaet,
Mijn misdaet groot en quaet:
Soo wordt u naem bekent
Tot aen des Werreldts endt.

MEM.

VVie isser reyn van geest,
Die Godt van herten vreest?
Al wat hy doet of laet;
Godt is sijn stuyr en raet.

NUN.

Met rust in overvloedt,
Geniet hy alle goedt,
Syn saet door Godes handt,
Besit, en hout het landt.

SAMETH.

Gods wijs-heydt, en secreedt,
VVaer van geen waen-wijs weet,
Dat herbergt in een hert,
Daer Godt gevreest van wordt.

AIN.

VVaer ick my wend, of keer
'T gesicht is nae den Heer,
Die 't oog oock t'uytwaerts streckt,
En 's vyandts net ontreckt.

PE.

Ach! wendt het gunstich licht
Van 't vaderlijck gesicht
Op my, die eensaem sweeft,
En in ellende leeft.

Z.

Mijns herten angst is groot;
Helpt my uyt mijnen noot;
Merckt wat een hert al lijdt
En schelt mijn sonden quijt.

COPH.

Groot is mijns vyands haet,
Die om mijn heuen gaet,
Groot is hy van getal,
En dreycht groot ongeual.

RESCH.

Daerom mijn Godt kompt by,
Dat ick geen schandt en ly',
Vrijdt en komt my te baet;
Die my op u verlaet.

SCHIN.

Van buyten ben ick slecht;
In 't Hert ben ick oprecht,
En steun op uwe trouw,
Dat 's 't al daer ick op bouw.

TAU.

Helpt Iacob u geslacht,
Dat hulp van u verwacht
Uyt alle noot, en pijn,
En last daer sy in sijn.

Psalm XXXVII.

VAU.

VErblijt maer een geringe tijdt
En siet, de stoffe van den nijdt

De

De boose met al sijnen schijn,
Sal nergens meer te vinden sijn.
Maer hy die niet met allen scheen
En in sijn eenvoudt ginck daer heen
Beerft het lant, en houtter stee
En woonter in met rust en vree.

ZAIN.

De Boose leyt soo men'ge laagh
Daer hy den vroomen gaern in saegh
En knerst van spijt, en schudt den kop
En eet, van nijt, sijn hert schiet op
Godt siet het aen en lachter met
Want d'uyre, die hem is geset
En sijns geluckx een eynde maeckt
Die siet hy dat al vast genaeckt.

HETH.

De boose heeft sijn sweert ontscheedt
En op den boogh den pijl gereet:
Den armen, doch niet bosen mensch
Te treffen is sijns herten wensch
Maer 't sweert dat sal te rugge gaen
En sijnen eygen Meester slaen:
Een anders quaet dat wordt sijn wee
En zynen boogh die moet ontwee.

THETH.

Het kleyne dat een vroome heeft
Waer van hy met genoegen leeft,
Is beter dan den over-vloet,
En alder bosen groote goet,
Der goddeloosen goet en maght
Vergaet en wordt te niet gebracht.
Der vroomen goet en staet beklijft,
Door Godt die haer beschermer blijft.

IOD.

Daer is geen quaet of ongeval
VVaer in een vrome sneven sal
Om dat dien God die 't al bespiet,
En weet wat zyn sal, eer 't geschiet,
Haer goet en staet bestendig maeckt,
En altijt voor haer sorght en waeckt
Soo datter in den duyren tijdt
Niet een van haer gebrecken lijdt.

CAPH.

De boosen hier op Aerden groot:
Maer in Gods oogen kleyn en snoot
Die Godt voor sijn partyen kent,
Geraecken snellijck aen haer endt.
Gelijck het vet van d'offerhandt,
Alst door de vlamme wort verbrandt,
Niet anders is als een gesmoock
En in de lucht een dunnen roock.

LAMED.

Een godloos mensche die veel gelt
Vergadert en op woecker stelt,
Al wort hy schoon van tellen moe
Sijn hant blijft voor den armen toe
Een vroom al heeft hy selff niet veel
Den armen krijgt nochtans zyn deel
Dies oock zyn zaet het lant beerft
Maer des godloosen stam versterft.

MEM.

't Is godt die sulck een mensch behoet

En

En geeft zyn doen een gladden spoet
't Is Godt die voor hem sorge draegt
Om dat hem al zyn doen behaeght
In dient hem ergens in misluckt:
Hy wort niet voort ter ne'er gedruckt
Noyt soo en mist hem Gods by-standt
Want God die heeft hem by de handt.

NUN.

'k Ben jonck geweest nu ben ick out,
En noyt heeft mijn gesicht aen-schouwt
Dat eenig vroome bleef in noot.
Of dat zyn saet moest gaen om broot.
Want die noyt hart-en was of vreck
Hoe sou die komen in gebreck.
En die gaern yeder heeft geleent
Ist vreemt dat God sijn kinderen meent.

SAMEEL.

Dat goet is doet, dat quaet is schout,
Begeert ghy, dat ghy 't leven houdt
Want Godt bemint en heeft sijn vreugdt
In billickheyt en waere deugdt,
Die goet zyn en van zynen aert
Die worden steets van hem bewaert
Maer die af-keerig sijn en quaet
Die gaen te niet met al haer saet.

AIIN.

Al die recht-vaetdig sijn van geest
Daer Godt op-recht van wort gevreest
Die is het lant ten erf bereyt
Daer Godt soo veel van heeft geseyt.
En haer sal voor een korte stondt
't Besit daer van niet zyn vergont;
Maer 't sal haer zyn een vaste plaets
En eeuw'ge wooning hares zaets.

PHE.

Al wat de vroome denckt of seyt
Is wijsheyt en gherechticheyt
Daer denckt hy om daer spreeckt hy van
By yeder een al-waer hy kan.
Want in zyn hert daer staet Godts Wet
Daer hy geduyrig soo op let
Dat hy met sijnen wil en weet.
Noyt op verkeerde weegen treedt.

ZADE.

De boose leert en spreyt sijn net
Den vroomen is't daer hy 't voor set
Wanneer hy niet recht uyt en derf
Staet hy met list nae zyn bederf
Maer Godt die hem bewaert die maeckt
Dat hy niet in zyn handen raeckt:
Die aen-klaegt die bemintmen valsch.
En niemand mach hem aenden halsch.

COPH.

Verwacht op God en leeft slechs wel
Nae sijne wetten end' bevel.
Soo wordt ghy hooch van hem gestelt
En krijgt het landt in u geweldt
Maer 't endt van 't volck dat Godloos is
Is dight nae by, en gants gewis
En of ghy twijff'len moght misschien
Uw' eygen ooghen sullen 't sien

In

RESEN.

In mijne daghen nu en dan,
Heb ick gesien een Godtloos man
Die opgeblasen was en fier,
En groenden als een lauwerier:
Een wijl daer nae 'k gae weer voor-by,
Ick sie nae hem en weg was hy.
Sijn goet, zyn moet, zyn maght, zyn prael,
Verdweenen was het al te mael.

SCHIN.

Blijf vroom, o mensch, en hout u recht
Blijf Godt een trouw en stadich knecht:
VVant die soo sijn (of lang of haest)
Die sal 't gewis wel gaen in 't laest.
Maer die Gods wetten over-treet,
En snel is tot sijns naestens leet
Die wert met schanden uyt-geroeyt
Als nu zyn sondt Godt heeft vermoeyt.

TAU.

Godt helpt den vroomen en verstoort
Den boosen die hem komt aen boort
Hy is sijn sterckt en maeckt hem koen
En helpt als 't helpen is van doen.
Op Godt soo staet de vroome vast
Die hem verlicht in sijnen last,
Die hem verblijdt in sijnen druck
Van Godt wacht hy al sijn geluck

Psalm CXIII.

NU is mijns Heeren hooch-salige uyre gekomen,
Hy heeft den Schepter zyns rijcx in handē genomen,
De Heer gants Heerlijck vereiert, gaet moedige gangen,
Want sijnen schepter heeft alle d'aerde bevangen.
Sijn Heerschappye blijft t'allen tijden bestendich,
Gelijck sijn leven vast is, en nimmermeer endich;
Boose lieden persten 't rijck, dat desen Heere gelicht heeft,
Streckende soo wijdt, als de Sonne sijn helder licht geeft.
En naken fierlijck recht, als de geweldighe stroomen;
Want se met haer baeren, als bergen dreygende koomen,
En door de winden ontluyminge blasinge swellen,
En haere oevers vergeefs, al rasende quellen,
Groot is al haer poogen, hooch loopen al haer gedachten.
De Heer noch hoger, en van veel meerdere machten.
't Woort sijner lippen, kan d'ongeleerden vol-leeren,
En 's menschen leven van 't quaet ten goeden bekeeren:
d'Eeuwighe eeraeden, die hem zyn wooninge eeren,
Syn niet dan deugden en onbevleckte manieren;
Verschijnt Heer alderhoogste Godt die wreecken kont.
En niemand dan u selfs alleen de wraeck vergont.
O! ghy der quaden vyandt, en der goeden vrient,
Die yeder straft, oft loont, na dat hy hier verdient.
Ontwaeckt recht-vaerdig richter vande gantsche aerdt;
Vergelt de trotsen haere trotsheyt en hoovaerdt.
Hoe lang, hoe lang duyrt noch der boosen groots gepraal?
Hoe lang, noch hoortmen haer gesnorcken spitse taal?
Hoe lang, noch roemt den spotter van zyn spotterny.
Den eerloos van bedroch, den schelm van schelmery:
Siet ghy niet, Heer, hoe datse met u volck omgaen,
En in u eygen hand u onderdanen slaen?
De manneloose vrouwen worden omgebracht,
De Vaderloose kinders wort niet opgeacht,
De stedeloose vreemdelingen komen om,

Hier tuſſchen denckt haer hert(want ſy zyn blint,en dom)
Ten heeft geen noot al wat wy doen; wie iſt, die 't ſiet?
Of goet, of quaet, de Godt Iſraëls weet het niet.
O! beeſtich volck diep in onwetenheyt verſmoort.(hoort.
Kont ghy noch mercken; merckt: kont ghy noch hooren:
Hoe lang noch blijven uwe herten doff, en loom?
Wanneer wilt ghy ontwaken uyt dien ſwaren droom?
Sou die niet konnen hooren wiens alwijſe hant,
De ooren, om te hooren, ſelver heeft geplant?
Sou die niet ſien (ſoo wel als yemant, die der leeft)
Die d'oogen om te ſien den menſch gegeven heeft?
Sou hy niet ſtraffen om der godlooſheyt wil,
Haer die hy door ſijn woort verwitticht van ſijn wil?
Daer hy nochtans de vreemde volcken, ſonder Wet
Een regel in haer hert van doen en laten ſet;
En meynt dan niet, dat ghy voor hem verborgen bent
Die 't hert der menſchen, en al zijn gedachten kent;
Sijn vonden ſijn aenſlagen, diet inwendich drijft;
En al wat in eens menſchen hert verholen blijft,
Dies is hy wel geluckig, dien Godt ſelver leert,
En door 't inprenten van ſijn Wet het hert bekeert.
Alſt qualijck gaet ſoo is hy ſtil, en heeft gedult;
Tot dat (wanneer de maet der booſen is vervult)
De booſe komt ten val, en in ſijn onheyl leyt;
Als in een kuyl, die lang te vooren is bereyt.

Pſalm CVI.

GEeft lof, en danck aen onſen Godt, wie dat ghy zyt
Want hy is goet en ſijne goetheyt duyrt al-tijdt.
VVaer vint-men oyt een tonge wiens wel ſprekent-heyt,
Den lof van ſijne wercken nae haer waerde ſeyt.
Geluckig dan de menſche, die Gods wetten doet.
En die in al ſijn doen niet doet, dan recht, en goet
Bewijſt aen my de goedtheyt Heer (en denckt aen my)
De goet-heyt aen u volck belooft, en ſtaet ons by.
Geeft dat ick uw's verkoren volck geluck aen-ſchou:
Op dat ick haer in haere vreugt geſelſchap hou.
En mijnen roem met haeren roem te ſamen breng;
En mijne vreugt met haere vreugt in een vermeng.
Och! wy, en alle onſe vaders (ick bekent)
VVy hebben ons miſdragen en van u gewent.
De wonderen in Egypten lant van u geſchiet.
Bedachten noch en achten onſe Vaders niet.
Sy dachten niet aen uwe goedheyt, haer ſoo ree',
En waren ongehoor-ſaem aende roode Zee.
Ghy even-wel al waeren ſijt onwaert en hoos,
Om d'eer van uwen naem, liet haer niet hulppeloos.
Ghy wout de Werelt toonen, wat ghy al vermooght.
Dies dreygden ghy het roode meyr: en 't was verdroogt.
Des waters diepe gronden gaven eenen padt,
Daer leyden ghy-ſe door en niemant wierter nat,
Dus wierden ſy van hares haters hant bewaert
En ſy ontquamen hates vyandts wreede ſwaert.
De vyand' woud-ſe volgen, 't water viel te hoop;
De vyand' met ſijn heele macht, en heyr verſoop;
Doen wierden ſijne woorden eerſt van haer gelooft,
En hy met vrolijck lof geſanck van haer gelooft.
Maer ſiet wat waſt? een al te korten tijt daer aen,
Doe was het al vergeeten, dat hy had gedaen.
Sy wilden niet nae ſijnen raet, maer haer begeert:
Met ſchampre woorden hebben ſy den Heer onteert.

Inde

Inde woestijn, daer hy soo korts haer had gebrocht.
En heur gelijck een menschе haers gelijckx versocht.
Hy gaf den haer de spijse, daer sy hem om bâen,
En heeft haer haeren weelderigen lust vol-daen:
Tot dat in 't eynde haer de walge daer van stack,
En door Gods straffing al te bitterlijck op-brack,
Een tijdt daer-nae steeg haer den moet-willigen kop,
En maeckten sich in 't leger tegen Moses op,
En sijnen broeder Aaron (dat dede nijd)
Die Godt zich tot sijn heylich-priester had gewijd,
De aerde deed' haer keele op, die Abiron
En Dathan met den aenhang levendig verslon:
En onder den godlooſen hoop onstack een vlam,
Die hoofden en toe-staenders uyt het leven nam.
Dees en meer straffen hebben 't hert noch niet geraeckt:
In Horeb hebben sy een Kalf van Goudt gemaeckt;
't Beelt van een Os, een gras-verslindent domme beest
Dat baden saen, en eerdent, al waert God geweest.
Godt haeren heylant, wiert niet eens van haer gedacht:
Die in Egypten soo veel wonders had gewracht.
De schrickelijcke wercken die hy voor haer deê
Aen 't roode Meyr, die waeren wegh; dat deed hem wee;
Soo wee, dat hyse dooden wou van een tot geen,
En 't waer geschiet had Moyses niet voor haer gebeen;
Gods uyt-verkooren dienaer Moyses wiens gebedt,
Gods toorn heeft doen verkoelen, en 't verderf belet.
Wat deden sy noch meerder 't Lant van Zaligheyt
Van Godt belooft, en van Gods Dienaers aen-geseyt,
Noch achten, noch geloofden zy; en onder haer
Ginck een wantrouwich morren en, soo hier, soo daer.
Des Heeren waerde stemme wasser niet gehoort.
Doe was hy soo onmoedich, en op haer gestoort.
Dat hy sijn hant verheven heeft, en haer den doot
In 't woest te laeten sterven in sijn hert besloot.
En dat hy 't volck dat uyt haer was, en worden sou,
Uyt-landig onder 't heydensch volck verstroyen wou.
Maer 't kon al niet bewegen; sy vervielen weer,
En knielden voorden stommen Baël Peor neer.
Daer stond den Af-godt sonder leven en verstand;
Dien dooden Af-godt slachten zy haer offerhand.
Dit was een feyt, dat sijnen toorn te hoog op-joegh,
De plaeg ginck aen, die toe, en d'aen, in-at, en sloegh,
En deder menig sterven, tot dat Phineas
VViens hert met heylige toornicheyt ontsteecken was,
Te voorschijn tradt, en met sijn swaert de boosheyt wrack
Daer hy de straf door weerden, en Gods toorn brack.
Het heldisch feyt heeft zyn gerechtigheyt vermaert;
En hem by Godt, en menschen eeuwig lof gebaert.
Hier me wast noch geen eynde; want Godt haeren Heer
Vertoornden sy aen 't water van 't geschil: Zoo seer,
Dat Moses selfs om haerent wille lijden moest;
VVant al haer knorren heeft zyn sinnen soo verwoest,
Dat hem uyt mis-vertrouwigheyt een woort ont-viel,
't VVelck Godt tot sijner schade, in gedachten hiel
En doe sy het beloofde lant nu hadden in,
Verdelgden sy den volcken niet, nae Godes sin;
Maer hebben sich daer meê vereent: daer by verkeert;
Haer d'ongodts-dienstige Gods-diensten af-geleert.
De Goôn ge-eert die niet dan Goden sijn in schijn,
En geen God-loos-heyt haer te God-loos laeten sijn.
O! grouwelijcke dommicheyt! ô raserny!
Haere Kinderen; haer eygen saet; dat namen sy

En worpen het den duyvel tot een offer voor;
De aerde dranck het bloet; en wierter onreyn door
't Onnoſel bloet, dat haere wreede hant vergoot
En om den duyvel zynen al-taer henen vloot.
VVat reister noch te ſeggen? al haer doen (; ach ſy)
VVas leckheyt, en geeſtelicke hoerery.
Doe iſſer in Gods hert een vuyr van toorn ont-brant:
Hy kreeg een grouwel, van ſijn uyt-verkooren lant.
Hy liet-ſe vallen in haers vyandts Heer-ſchappy,
Die haer benauden met een ſware ſlaverny.
Daer 't ſtugge hert ſijn wildicheyt wat door verliet:
Dit ſag de Heer en; hy verloſtens uyt verdriet,
En dick-wils heeft hy ſulcken gunſt aen haer betoont:
En dick-wils hebben ſijt met quaet doen weer geloont.
Als zy geholpen booſ-heyt deen, en vielen af,
Sant hy vertorent, t'elcken weder-om ſijn ſtraf.
Die haeren hoog-moet velden, en vertradt-ſe drae;
Dan deen ſy weder-om boet, en hy weer-om genae:
Hy heeft haer klacht gehoort, en haer ellend aen-ſchout,
En 't quaet, hoe-wel recht-vaerdig, heeft hem ſtrax berout.
Soo groot was ſijne goet-heyt; die weer leven nam,
Als hem 't verbont, met haer gemaeckt, te voren quam.
Die haer gevangen hadde, maeckt hy ſoo gedwee,
Dat haer ellend en lijden 't wreede hert door-ſneê.
Sy wierden by haer aen-genaem, en lief-getal
En 't was haer een verlichting in haer ongeval;
Heer onſe God, nu bid ick, dat ghy ons behoet,
En uyt de vreemden volcken t'ſamen komen doet:
Op dat een luſt om looven in ons hert verrijs,
En elck dijn naem, die heylig is, verheft en prijs.
En alle volck, met luſt tot uwe eer beyaen
Alſulcke woorden van ſijn tong mach laten gaen.
Lof zy dien Godt, die Iacobs volck beheerſcht, en leyt.
Lof, prijs en eer van eeuwicheyt tot eeuwicheyt.

Pſalm. CIX.

NU allen menſchen ſwijgen, en ick van trooſt ont-ledicht,
Van niemant wort verdedicht;
Godt mijnen roem, ſwijght ghy niet laet waerheyt niet verdrijven,
En leugen meeſter blijven.
De Goddelooſe monden ſijn tegen my ontflooten:
VVat komt daer uyt-gevlooten?
Niet dan vergifte leugen, die haere tong vol valſcheyt?
Al-om my om den hals leyt.
'K heb liefd' aen haer beweſen, in plaets van trooſt in 't lyen:
Soo ſijn-ſe mijn partyen.
VVat kan ick doen? niet anders als my aen u verdragen,
En u de noot te klaegen.
Mijn goet doen, en mijn liefde beloonen ſy met quaetheyt,
Met haet, en met verſmaetheyt.
Al-ſulck een God-loos menſche, die wenſch ick inde handen
Van booſe dwingelanden.
Al-ſulck een godt-loos menſche, moet den verwoeſter by zijn,
En hy in 't hert noyt bly ſijn.
Int recht-huys moet ſijn ſake, niet goet maer quaet genoemt ſijn;
En hy voor ſchelm verdoemt zyn.

Sijn

Sijn reden moet den richter (: als 't vonnis hem doet
sitteren)
't gemoedt noch meer verbitteren.
Ontijdig moet hy sterven sijn ampt van hem genomen
Moet op een ander komen.
Sijn kind'ren moeten weesen, zyn huys-vrou weduw leven,
En jammer-lijck gaen sweven.
En ongetroost gaen doolen: en menig lant door swerven:
Maer nergens plaets verwerven.
En bedel-broot gaen knagen, beroyt, ontbloot uyt-landich
Voor al de wereldt schandich.
De woeckenaers als eechels, die moeten hem sijn goede;
Uyt-suygen tot den bloede.
En, om hem niet te laeten, sijn kisten gan door-snuffelen;
En alles nau beknuffelen.
Een vreemde moet besitten 't geen hy met vlijt vergaert
heeft.
En met veel anghst bewaert heeft.
Hy moet om hulpe smeeken; maer niemands hert verworven.
En blijven steedts verdorven.
Sijn Vader-loose Kinders die moeten treurich kermen;
En niemandt haers ontfermen.
Sy moeten, eerden stamme tot 't derde lit kan raken,
Den doot al t'samen smaecken.
Den naem van sijnder stamme, moet sijn van geender
waerden,
En niet geacht op aerden.
De mis-daet, die de Vaders begingen t' haren tijden,
Die moet haer noch doen lijden.
Die moet in Gods gedachten soo levend' staen geschreven,
Al-waerse vers bedreven.
Die mis-daet, die sijn moeder bedreef in haere daegen,
Die moet als noch hem plaegen.
Die moet uyt Gods geheugen te geenen tijdt verdwijnen,
Maer al-tijt versch verschijnen.
Hy moet (om dat het lijden van niemant hem oyt smerten)
Uyt aller menschen herten.
Hy sy, en blijf vergeten, om dat hy soo gants wreet was:
En niemandts leet hem leet was:
Om dat het pijnlijck suchten, en klagen vanden armen,
Sijn hert niet deed' erbarmen.
Om dat hy die benaude, die hulp en troost behoefden,
Noch totter doot bedroefden.
Den vloeck was al sijn wenschen, dat was 't daer 't hert
toe porden,
Den vloeck sal hem geworden.
Den segen van een ander was geen-sins zijn begeeren;
Die moet hy oock ontbeeren;
Een yeder moet zijns herten ontstelthеyt op hem gieten;
Elcks tong moet op hem schieten.
Met vloecken, nu van geenen, dan wederom van desen,
Moet hy om-cingelt wesen.
Niet anders, als een hemde, om 't lichaem me'e te kleden,
Gaet ront-om om de leden.
Een innerlijcke droef-heyt moet zijnen geest vermoeyen,
En al zijn hert door-vloeyen.
Niet anders als de beecken, die door haer water-tochten,
De drooge aert door vochten.
Wan-hopige benautheyt, moet hem 't gemoet bespringen,
En merg, en been door-dringen.

Niet

Niet anders dan den Oly, van buyten op-geſtreecken,
In-ſuycht, en 't vel doet weken.
De vloeck moet op hem komen, die hem aen alle ſijden,
Om-ſetten moet met lijden.
Niet anders, als een gordel den menſchen wat hy aen heeft
In ſijn begrijp omvaen heeft;
Dat is het quaet waer toe-ſe de Heere moet vervloecken,
Al die mijn onheyl ſoecken.
Wiens gefenynde tongen, en laſter-lijcke monden,
Tot in mijn ziel my wonden.
Maer ghy, ach Heer mijn hoope, laet my u hulp niet faelen
Soo ſult ghy eer behaelen. (ſeyt,
Laes! al den trooſt, en hoope waer van my mijn gemoet
Dat is alleen u Goetheyt.
Verloſt my door ellende, en armoe neer gedoocken;
En 't hert door ſmert gebroocken;
Gelijcker-wijs een ſchaduw, eyndt met de ſon moet nemen,
En 's avonts is verſwemen.
Soo gae ick oock daer henen, en naeck al vaſt mijn ende,
Door veel-heyt van ellende.
Of even als de ſprinck-haen waer van 't geboomt gheknaegt wort,
Met kleyne moeyt verjaecht wort,
Alſoo komt oock het lijden, dat ick ſoo veel moet dragen,
My nae mijn doot te jaegen.
Het lichaem, door al 't vaſten, begint zijn kracht t'ontſacken,
De ſlappe knyen ſwacken.
Het vleyſch neemt af, de leden verlieſen haer geſetheydt,
Haer vochticheyt, en vetheyt.
Hier tuſſchen, met al 't lijden, om my noch meer te quellen,
Komt ſich den ſpoet verſellen.
Den ſpot van mijn partyen, die als ſy my ſien quijnen!
En hant voor hant verdwijnen.
Den kop daer over ſchudden een al te haetig teecken,
't Welck my het hert doet breken.
Godt weeſt doch eens genadich, en laet my hulp geſchieden.
Een hulp waer doch dees lieden,
Waer door dees booſe mercken, Godt, dat het uwe kracht is,
Waer door dit werck gewracht is.
Wat pas ick op haer vloecken, als ghy my ſoet bejegent,
En voor haer vloecken ſegent?
Wat baet het dat ſy laſter en leugen-taël uytbraken,
En ſich mijn vyandt maken.
Als ſy te ſchande komen, met al haer doen, en leugen,
Sal ick u knecht verheugen
De ſchande en verſmaetheyt, die moetſe over-trecken,
En als een kleedt bedecken.
Ter-wijl ſal ick Godt dancken, en zijnen roem vermaeren
By grooter volcken ſchaeren.
Om dat hy voor den armen altijt tot hulp gereet is,
Als hy in herten leet is.
Als 't vonnis om te ſterven nu over hem gevelt is,
En hy in 's doots gewelt is.

Pſalm CXVII.

ALle ghy volcken
Onder de wolcken,

Gheeft

Geeft lof, ende eere
Aen Godt den Heere.
Laet uwe keelen
Sijn lof niet heelen.
Hy is genadig,
Hy is goet-dadich
Over ons menschen
Boven ons wenschen.
In eeuwicheden
Sullen de reden,
En alle woorden,
Diemen oyt hoorden,
Die hoope geven
Van 't soete leven:
Nimmer-meer liegen,
Of ons bedriegen,
Nimmer-meer mis zijn:
Maer altijt wis sijn.

Psalm CXXIII.

TOt u verhef ick mijn gesicht,
Ghy die ver boven 't sterre licht
U wooninge inden Hemelen hout:
Waer van ghy alle ding beschout,
Gelijck een knecht, die nimmer-meer
De oogen afwendt van sijn Heer:
Maer neerstig op sijn handen let,
En d'oogen vlugh daer nae verset:
Of als een dienst-maecht kloeck, en trouw,
Die 't oogh altijt heeft op haer vrouw,
En vlijtig merckt op haer gelaet:
En hoe dat al haer wesen staet:
Alsoo is oock ons aengesicht
Naer onse Heer, en Godt gericht
Met groot verlangen om te sien,
Oft hy nae lang vertoef misschien,
Ten laetsten sich niet eens sal spoen
Om ons sijn dienaers hulp te doen.
Ach Heer weest int vergeven mildt,
Laet uwen toorn, eens zijn gestildt,
Ey koompt ons, koompt ons doch te baet,
Die met een alte trotsen smaet,
Bespot en schandich uyt gelacht,
En van de grootse zijn veracht,
Getergt, gequelt, schier totter doot,
Het lijden valt het hert te groot.

Psalm CXXIIII.

VVAer Godt ons niet ontrent geweest,
(Soo segh Israël minst, en meest)
Waer Godt ons niet geweest ontrent,
Ons leven waer al langh geendt;
Als sy, die ons na 't leven staen,
Met gramp-schap swanger quamen aen:
Sy hadden ons gescheurt geplockt,
En levend by nae ingeslockt;
Bloet dorstich haddens ons vermoort,
In onheyl waeren wy verstmoort,
Gelijck wanneer het water koomt,
En boven 't hooft hooch henen stroomt

De menſch alſ-dan wanhoopig bangh
Sijn ziele looſt met ſwaer geprangh;
't Is recht, dat elck de Heere looft,
Die ons niet laet tot, eenen rooft
Van 't volck, dat gaern ons had verdruckt:
Maer uyt haer tandt, ons heeft geruckt.
Dies zijn wy bly in ons gemoedt,
Gelijck een wilde vogel doet,
Die door den ſtrick bedrogen is.
En weer den ſtrick ontvlogen is.
't Bedriegelijck net voor ons geſpreyt,
Den loſen ſtrick voor ons bereyt,
Die ſijn nu t'ſaem ontwee, en wy,
Gelijck te vooren leven vry
Geen menſch verwonder ſeer hier van,
De Heer die alles, alles kan,
Die 's Werelds rond geſchapen heeft,
Aerd, Hemel, en al watter leeft,
Doet ons in alle noot by-ſtandt
Door kracht van zijn vermogen handt.

Pſalm CXXVII.

'T Bouwen, dat de bouwers bouwen, is vergeefs aen
't huys geboudt,
Alſſer Godt ſijn handt van houdt.
't Waken dat de waeckers, waecken waer al niet ſoo Godt
de ſtadt
Niet in ſijn bewaringh hadt.
's Morgens vroeg uyt 't bed te rijſen, 's avonds laet na bed
te gaen
Is vergeefſche pijn gedaen.
Met een hert vol angſticheden, krijgt ghy nau den ar-
men koſt
Alſt van Godt niet wort vergoſt
Daer hy nochtans ſijne vrienden, die geen ſorgen ſijn ge-
went,
Een geruſten ſlaep toe ſendt.
Kinders voort te willen teelen, is vergeefs hem ſelfs ge-
queldt,
Alſſer Godt ſich tegen ſtelt:
Want het is een gaef des Heeren, die hy ſijnen vrienden
ſchenckt,
En ſijn dienaers me' gedenckt.
Den ervaren ſtercke krijger, die ſijn handt vol pijlen
draecht,
Wort ſoo veel niet nae-gevraegt,
Als een man, die vele ſoonen van ſijn ſaet heeft aen ſijn ſy,
Wort gevreeſt van ſijn party
O! wel hem die ſijne koker: vol van ſulcke pijlen heeft.
Die de Heer ſijne vrienden geeft.
Heeft hy in het recht te hand'len met een kloeck, en ſtout
vyandt.
Soo en raeckt hy niet te ſchandt.

Pſalm CXXXI.

MYn hert, als 't hert der dwaſen,
En is niet opgeblaſen,
Dies wordt ick niet gedreven
Om groots, en trots re leven,
En moedich op mijn krachten

Mijn

Mijn minder niet te achten.
En al de stoute rijcken,
Mijn meerder niet te wijcken ;
Ick laet De baetse sinnen
De reden niet verwinnen :
En 't hert my met bedriegen.
Om alte hooch te vliegen ;
Maer slecht, en recht behaegt my,
Ifanders Heer soo plaegt my,
Laet ongeval, mijn lot sijn,
En Godt niet meer mijn Godt sijn
Een kindt dat versch gespeent is,
En teederlijck verweent is,
Mach ick my by gelijcken,
Als die 't in my doe blijcken :
Een kindt dat kleyn en teer is,
En noch sijne lusts geen Heer is;
Alst onlangs heeft gesogen,
En naulijck zijn ontogen
Des moeders lieve borsten,
Daer 't keeltgen soo nae dorsten,
En 't hertgen door outfonckten,
En d'oogjes soo na lonckten,
De handjes soo nae grabbelden,
Het tongsken soo aen sabbelden,
De lipjens vast begreepen,
De tantjes soo beneepen,
Waer uyt het natjen haelden,
Dat door al 't montjen straelden;
Het natjen dat soo soet was;
En 't best van 's moeders bloet was,
Kan niet soo treurich steenen,
En nae zijn moeder weenen,
Kan niet soo seer verlangen,
En aen zijn moeder hangen :
Als ick Heer, steets gae trachten
Om alle mijn gedachten
Tot u alleen te senden.
U, hulper in ellenden
U trooster in het lijden,
U leyts-man in het strijden,
Die oorsaeck van mijn pracht zijt;
Die oorsaeck van mijn macht zijt,
U Gever van mijn kroone,
En 't huys, dat ick bewoone,
U gever van mijn leven,
En die 't all hebt gegeven.
Mijn landts-lie van den vromen
Israël afgekomen,
Dewijl Godt, die de helt is,
Dient al in zijn gewelt is,
Een heylandt inden druck is,
Een oorspronck van geluck is,
Wat soud u dan beletten,
U hoop op Godt te setten,
Wilt dan op niemand bonwen;
Maer hem alleen betrouwen;
Hebt hoop en laetse duyren
Van nu tot aller uyren.

Psalm CXL.

VAn menschen, Heer, die stout, en wrevel-moedig zijn,
Die boos van binnen, proncken met een vroomen schijn,
Die dagelijcx twist verschaffen, en verwecken strijdt,
Begeer en wensch ick ernstig, dat ghy my bevrijdt.
Haer tong is, als een slangen tong, en baert veel smart,
Haer steecken raecken tot in 't diepste van het hart,
Sy schiet venijn, als d'adders, en een yeder woort,
Dat van haer glijdt, is inde ziel gelijck een moort.
Geeft my Heer, in alsulcken volck haer handen niet,
Dat al mijn doen, en laten listelijck bespiet;
Dat mijne voeten kuylen delft, en stricken set,
En arbeyt in te werren in 't bedrieghelijck net;
Wat kan ick anders, Heere, dan te gaen tot u,
En seggen: Heer ghy zijt mijn Godt; helpt ghy my nu.
Verhoort mijn stem en neemt mijn treurich smeken aen:
Ghy die zoo dick in 't strijden my hebt by gestaen;
Laet doch den boosen zijnen boosen wil niet doen:
Breeckt zijnen aen-slagh, wilt zijn boosen wil niet voen.
Op dat hy soo 't hem luckt, verwaent en fier daer op,
Ten Hemel niet verheffe zijnen trotsen kop.
Het onheyl, dat nu zijn verschelmt gemoet vast brout,
En zijn vergifte tong, vast in 't verborgen spout:
Geeft Heere, dat, dat zijnen eygen meester raeck;
Op dat hy 't sop voor ons bereyt, eens selver smaeck.
De Heer salt doen, en straffen met een swaren straf,
En senden op haer vlammen van den Hemel af.
Met blixem straelen, sal hy haer te neder slaen,
En eeuwich, eeuwich, eeuwich, niet weer op doen staen;
Dus blijckt het dat een valsche tong, vol ongeval
Op aerden geen geluck van Godt beerven sal.
Maer na een korte tijdt met pijn ontsalicht wort,
En hooch gestegen laag ter neder afgestort.
Want Godt de Heer (dat moet gewis altijdt soo gaen)
Die neemt in 't eyndt der onderdruckten saeck eens aen,
En maeckt een eynd van al haer jammer, en verdriet,
En vrijtse van den overlast, die haer geschiet,
Dies dancken oock de vroomen haer en Godt en Heer,
En geven hem onsterffelijcken lof, en eer.

Psalm CXLVI.

LOoft, mijn ziel, den Heer van boven,
Die ick prijsen sal en loven,
Loven sal soo lang het leven
't Lichaem niet en sal begeven:
Stelt geen hoop op groote luyden,
't Sijn maer menschen kind'ren; huyden
Sijn sy iets, en hooch in waerde
Morgen niet, en weer tot aerde.
Huyden schijnen sy een wonder
Morgen moeten sy daer onder,
Al haer poogen en aen-slagen
Sal de wint daer heenen dragen.
Salich dan, die Godt te baet heeft,
En alleen tot troost en raet heeft.
Iacobs God, die van 't begin is,
Die dit al, met datter in is,
Heeft geschapen die noyt faelden
En zijn woort niet in en haelden;

Die

Die van onrecht kan bevrijden ;
En doet recht, die onrecht lijden.
Die men arme menſchen ſpijſen,
En veel goetheyt ſiet bewijſen.
Aen die,die de boeyen prangen
En in kerckers zijn gevangen.
Menſchen die niet ſien en konnen ;
Sietmen hem het licht vergonnen,
Hy verheft de neer geſlagen,
Vromen zijnt die hem behagen.
Over vreemt en over weeſen,
Laet hy zijne ſorge weeſen.
En de man verlaten vrouwen,
Laet hy oock zijn ooch aenſchouwen.
Maer de booſe doet hy wijcken
Met haer liſten en practijcken :
Hy is eeuwig Godt, en Koning.
En in Sion is zijn woningh.

Pſalm. XLIII.

GOdt die ick mijne Richter maeck,
Weeſt beſlichter in alle mijn ſaeck
Tegen 't booſe gebroet dat my
Wil verſtricken en helpt me ghy.
Godt mijn ſterckte mijn toeverlaet,
Daer het herte zyn hoop op ſlaet,
Godt mijn hulper hoeſkomet by
Dat ick ſonder u hulpe zy?
Waer-om laetge my inde pijn,
En ſoo treurig en angſtig zijn ?
Als die bloedige vyandt dringht ;
En my 't hoogſte gevaer omringht.
Sendt u waerheydt en heylſaem light
Dat ick al mijne gangen richt,
Om te wandelen op het padt
Naer u heylige vreuchde-ſtadt ;
Om te maecken aen u altaer.
In u Goddelijck huys, en daer
U Fonteyne van herts geneught,
U Fonteyne van alle vreucht,
By te weſen in herte-luſt,
En geduerige ziele-luſt :
Om met lieflelijck harp-geklanck,
En het edele keelgeſanck,
U te prijſen om al het goedt
Dat u gunſtige handt my doet.
Waerom ſijt ge ſoo ſeer ontſtelt?
Waerom ſijt ge ſoo neer gevelt ?
O mijne ziele nu quelt niet meer ;
Hebt betrouwen op Godt den Heer :
Die ick looven en eeren ſal,
Als mijn lijden en ongeval,
Eens ten eynde ſal zijn gebraght
Door zijn vaerdige hulp en maght.

Pſalm LXVIII.

SOo Godt maer eens ſijn hooft op ſlaet,
En ziet zijn vyandt aen ;
Sijn vyandt en al wie hem haet,
Daer iſſet me'e gedaen.

Sy ſtuyven rontom van hem heen!
En moeten op de vlucht:
Gelijck een roock die eerſt wat ſcheen
En weg dampt inde lucht.
Sy komen om met al haer maght.
Door onſes Gods gewelt:
Gelijck het was by 't vuyr gebracht
Door kracht des viers verſmelt.
Maer ſy die minnaers zijn van deught
Op-rechte vrome lien
Die moet haer herte zyn door-vreught
Als ſy Godts oordeel ſien
Nu heft een vrolijck liedtgen aen,
Daer Godt in ſy geroemt.
Verheught en effent hem de baen:
Den Heer is hy genoemt.
Hy iſt die heen ſweeft op 't gewolck.
Al is ſijn Hemel hooch;
Nochtans op al des werelds volck
Hout hy altijd zijn oogh.
Daer ſiet hy hoe 't de weſen gaet.
En wat de weduw doet,
Wie datſe me'e of tegen ſtaet:
En quaet bewijſt, of goet.
Die haer wel doet is vry van ſmert;
Die anders wordt geplaeght:
Hy toont dat hy eens vaders heit
Tot wees' en weduw draeght.
Daer merckt en acht hy op de pijn
Van 'r kinderlooſe paer
Die hy wel haeſt te niet doet zyn
En maeckt haer ſaet vrucht-baer
Dan zietmen dat het eenſaem huys,
Daer treurig wordt geleeft,
Van kind'ren woelt en al zijn kruys
Geheel vergeeten heeft.
Een menſche die in banden is,
En 's doots gevaer vaſt lijdt;
Verloſt hy uyt zijn duyſternis,
Iuyſt op den reghten tijdt.
Wanneer het volck komt tot af-val
Vervloeckt hy haer het landt
En overweldt het heel en d'al
Met een onvrught-baer ſandt.
Godt eertijdts doe ghy langs den hey,
In 't woeſt Arabiſch rijck,
U volck voor heen tooght als geley:
Doen waert ghy wonderlijck,
d'Aerd' beefden tot in haeren gront,
Door bangheydt die ſy leedt;
En voor dien Godt, heeft 's Hemels rondt
Van grooten angſt geſweet:
De groote droppen vielen neer,
En Sina was onſtelt
Voor Godt dien alder-grootſte Heer
Iſraels ſtercke helt.
Dus hebt ghy Godt wel een gedaen;
Maer nu ſoo koomt ghy ſoet,
Een over ons Heer laet ghy gaen
Een rijcken Hemel vloet:
Waer door het landt, voor heen verdort,
En jammerlijck geplaeght,

Gena-

Genadig weer geſegent worde
En ſchoone vrugten draeght
Op dat het ſoo voor al 't gediert
'tGediert 't welck koomt van dy
Van dy gemaeckt van dy beſtiert
Een kleyne wooning ſy.
De menſchen, door ellendt bedroeft
Wort daer van u vergoft
Het geen dat yeder een behoeft
Tot ſijnen dranck en koſt.
Wanneer de trompet ten allarme verweckt
En 't hert door vrees bevrieſt;
En ghy ons dan den doot ontraeckt,
En 't hert de vrees: verlieſt.
Dan krijgen de maegdekens Heerlijck ſtof
Tot een triumphiſch liedt:
Dan ſpreecken haer heldere keeltgens u lof
Voor 't goet van u geſchiet.
De Koningen is haer hoop gegrondt
Op kracht van haer ſlag-oort,
En op haer onderling verbondt:
Nochtans ſy moeten voort:
Sy moeten ſchandig op den loop;
En haeren rijcken buydt
Deyt onder haer den ſwacken hoop
Der ſtille maaghden uyt.
Of ghy een wijl ellendig duyckt,
En u ô. e'el geſlacht
Een bangen ſlaep de ooghen luyckt;
En hebt noch ſlaet noch pragt;
Of ghy bedruckt u neder ſet
In d'aſſche by den pot,
In 't aenſight leelijck en beſmet
Een yeder tot een ſpot:
Nochtans wanneer ghy uw vertoont,
O! uyt-geleſen ſchaer,
Soo wort u uytgenomen ſchoont'
De Werelt openbaer:
Gelijck eens duyven hals, als daer
Der ſonnen glans op ſlaet,
Weer-ſchijnig glinſtert en ſoo klaer
Als Goudt en Silver laet.
Wanneer dien Godt die 't al vermagh,
Die maght'ge Koningh ſloegh
En nae den vreeſſelijcken ſlagh
Verſtrooyden en verjoeg:
Doe weeck uyt ſijnes volcks gemoet
De naght van droevigheyt,
Die door voor-gaende tegen-ſpoet
Daer over was verſpreydt.
Doe lighten haer in haeren geeſt
Den ſoeten dagh van vreught,
Die 't hert eerſt door 't gevaer bevreeſt,
Naer droef-heyt heeft verheugt.
't Gelaet eerſt droef, ontverft verſchrickt
Dat ſiet nu friſch en wit
Gelijck de ſnee van verre blickt
Die Salmons top beſit.
Of Baſan ſich op haer geberght
Vermetelijck verheft
Of ſchoon zijn hooght' de wolcken terght:
Godts berg die overtreft.

Godts berg is vrught-baer: die heeft gras
En voet soo menig kruyt,
En geeft soo menig e'el gewas
Dat op sijn toppen spruyt.
Godts bergh in sijn bevanck is wijdt;
En op zijn Heerlijckst 't sop
Woont Godt met lusten; en altijt,
Altijt woont hy daer op.
Wie telt, wie teltse altemael,
Godts stercke ruytery?
Telt duysent duysent duysent-mael:
't Getal komt noch niet by.
Is't wonder dat hy wonder wragt
(Die sulcken Heyr bekeert?)
Op Sina?en met sulcke kraght
Noch by zijn volck verkeert?
Ghy zijt gestegen in de hoocht',
En hebt (een Heerlijck dinck!)
Gevangen,ten triumph vertoogt
Die eerst een ander vinck.
Ghy zijt in Godts palleys geraeckt
Daer kreegt ghy uwen wensch.
En werdt met gaven rijck gemaeckt
Tot nutheyt van den mensch.
De gaven hebt ghy uyt gestort,
En yeder een vergont.
Iae 't volck oock dat soo hadt gemort
En u eerst tegen-stondt.
Soo dat hy die eerst tegen u
Hart-neckigh was sig buyght,
En die eerst vlughten, blijst, en nu
Van dij als heer betuyght.
Lof moet hem sijn lof dagh op dagh,
Dien Godt die wel verdruckt;
Doch als mens' niet meer lijden magh,
Oock uyt verdrucking ruckt.
Hy is een Godt die hulp verschaft,
Als menschen hulpe draelt;
Die als de mensch niet waght dan 't graft,
Den mensch het graft onthaelt.
Hy isset die zijn weer party,
Vervreemt van zijn verbondt
Het hooft te mortel slaet, als hy
Een slaef blijft vande sondt.
Het volck dat Godt tot volck verkoos
Dat spreeckt hy aldus aen,
Als 't droevig is en troosteloos,
Om troost te doen ontfaen:
Ick sal u uyt de slaverny
Waer in dat ghy nu treurt,
Uyt haelen; en u maecken vry;
Als 't eertijdts is gebeurt:
Gebeurt is aen het diepe Meyr;
Gebeurt is te Basan,
Doen ick u door braght met u heyr
En dwong u den tiran.
En als den slagh nu is gedaen,
Soo sultge uwen voet,
Root-verwig maecken, en doen ba'en
In uwes vyandts bloet.
Daer salmen sien dat menig hondt
't Bloet eer 't in d'aerde treckt,

Dat uyt vloeyt uyt ſijns meeſters wondt,
Graegh van het velt opleckt.
Heer die ons Godt en Koning zijt,
Hoe Heerlijck treckt ghy heen,
Met uwen ſtaet die ſoo verblijt
Koomt naer u huys toe treen
De ſchoon triumph en pompery,
Die m' u ter eeren houdt,
Wordt vande goeden op een ry,
Aendagtelijck aenſchout:
De ſangers gaende eerſt voor uyt,
En loſſen ſoet geſanck:
De ſpeel-luy volgen, 't ſtem geluyt,
Smelt onder 't ſnaer-geklanck.
De maeghden dan, en haer gebom
Met ſancks en klancks gerucht,
Door bromt de herten om en 't om
En hommelt door de lught.
Aldus, iſt dat het lietge gaet,
Welcks re'en de ſtemme queelt
De Tamborijn den ſlag op ſlaet,
Het ſpel den toon van ſpeelt.
Looft Godt nu al ghy Iacobs ſtam
Voor Godt ſoo lief en waerdt,
Dat hy u tot zijn volck aennam,
Uyt al het volck der aerdt.
Looft Godt en geeft hem ſijne eer
Al die Godts kneghten bent,
En hem alleen voor uwen Heer,
En grooten meeſter kent,
Looft Godt daer 't looven meeſt betaemt,
By 't volck van Godt bemindt,
En met den waerden naem, benaemt,
Van ſijn verkooren kindt.
Looft Benjamin wel eer ſoo ſleght,
Maer nu door Godts weldaet
Uyt uwe kleynheyt op gereght
Tot een ſoo grooten ſtaet.
Looft u ghy vorſten Napthali,
Ghy vorſten Sabulon,
Ghy vorſten Iuda en al wie
Godt oyt zijn land vergon.
U Godt Iſraël, is de geen
Daer ghy ſoo hoog door ſtijght.
Soo ſterck door heerſchſt. hy iſt alleen
Daer gy die kroon door krijcht
Al watter is bekennen wy,
O Godt dat is u werck:
Van uw is 't rijck en Heerſchappy:
Daer om maeckt gy 't ons ſterck.
Ghy ſijt het die het eerſt begant
Volvoert het tot den endt:
Ghy ſijt die ons den ſtrijdt gewandt,
Blijft ons altijdt ontrent
Beſchermt u ſtadt Ieruſalem,
Als haer de vyandt naeckt,
Uyt uwen Tempel ſluyt ghy hem
Dat hy daer in niet raeckt.
Dan ſalmen menig Koning ſien
Van 't een en 't ander landt
Die u ſal gaven komen biên,
En doen ſijn offerhant.

Nu werpt het volck sijn hooghmoet om,
Dat op ons schelt en tiert,
En ongestuymig is en dom
Gelijck het wilt gediert:
Dat om ons heen als kalv'ren springt
En gaern had in den dwang
En tot ons in als stieren dringht
En maeckt ons 't hert e bangh.
Verstroyt en jaegt den hoop uyt 't veldt
Die op sich selven staet:
Die sich op sijnen schadt en geldt,
Als op sijn Godt verlaet:
Die moedig op sijn schildt en sweerdt,
Treurt als den oorlogh slaept
En, in het strijden onverveert
Sijn rust, in onrust raept,
De vorsten uyt des Weeldts kant
Alwaer de Sonne gloeyt,
En 's menschen lichaem swart verbrandt,
En die de Nijl bespoeyt:
Die sullen op de reyse slaen,
En haer tot Godt-waert spoên
En bidden deftig voor hem aen
En Offerhande doen.
Ghy Koninckrijcken wijdt en groot
In naem en faem verbreydt.
En langhs den heelen aerden-kloot
Met landt en sandt verspreyt;
Singht Godt den Heer een lof gedight
Die boven d'Hemel sweeft;
Den Hemel van hem selfs gestight
Daer hy den donder geeft,
Den donder die geschat'ren koomt,
En toont sijns meesters maght
En maeckt wel 't stoutste hert beschroomt,
En sijnen Heer geacht.
Wat voorspoet dat u ooge siet,
Of in of uyt den strijdt:
Wat daden datter sijn geschiet
Of voor of in dees tijt:
Al wat u hert bedencken kan
Van glory maght en goet
Geeft hem alleen de eer daer van
Die 't altesamen doet.
Israël ist, daer hy betoont,
Wat voor een Godt hy is,
Israël daer hy stadig woont,
Als in sijn erfenis:
Dewelcke sijn't, daer hy verklaert
Wat dat hy heeft voor sterckt;
En sijne Godt-heydt openbaert
Door 't wonder dat hy werckt:
Godt toont alom sijn Majesteyt,
Maer in sijn Tempel meest,
Een heylige ontsaghlijckheydt
Bevangt daer's menschen geest.
Van hem koomt maght en goede spoet,
Die is of wesen sal:
Van hem koomt kracht en goeden moet:
Van hem soo komt het al.
Niet voor die geen die hem verlaet
Op 's Werelts valschen schijn

Maer

Maer die op Godt geſtadig ſtaet
Gepreſen moet Godt ſijn.

Pſalm LXIX.

HElp help ach God! het water dat is tot aenden mont;
Help help ick gae te gronde:
De ziel ſtaet op de lippen; ten dient ten dient niet naeder
Help my mijn Godt en Vaeder.
Ick ben gelijck een menſche die in een diep moeraſch
Vergeefs maeckt veel geplas;
Vergeefs 't hooft op wil houden, als hy begint te ſincken,
En vaſt ſijn doot te drincken.
Mijn keel door ſtaedig roepen die ſlaet een heerſch geluyt
En laet de ſtem naeuw uyt.
't Geſight terwijl de Heere vaſt met zijn hulp blijft marren
Is moê door 't ſtadig ſtarren.
Mijn haters die my haeten met onverdienden haet,
En doen my 't onreght quaet,
Sijn meerder dan de hayren die op het hooft my groeyen;
Men ſiet haer 't volck toevloeyen.
Ick moet de ſtraffe dragen (en draeghſe met gedult)
Die ick noyt heb verſchuldt:
Reght of een menſch van dingen die hy noyt heeft geſtoolen
't Vergoeden wierdt bevolen.
Nochtans mijn onſchult Heere, die is u openbaer,
En voor uwe oogen klaer;
En of ick met de dwaſen ovt dwaeſelijck ging doolen
Dat is u niet verhoolen.
Laet mijn onſchuldig lijden, en onverdiende pijn
Geen ſtof van ſchaemte ſijn:
Geen ſtof van ſchande weeſen, voor haer, Godt der hayrkragten
Die op u goetheyt waghten:
Die door een heylig leven, geſtadig (als ick doe)
Sich ſpoeyen naer u toe.
Op dat het haer niet hinder die hoop te blijven hoopen,
Dien loop te blijven loopen.
Is 't niet om uwent wille dat ick veel ſpotterny,
En veel verſmaetheyt ly?
En dat my als ick peynſe waer voor ick ben gerekent,
De ſchaamt het aenſicht teeckent:
Mijn broers van eene Moeder met my ter Wer'lt gebragt;
Daer ben ick van veracht:
Sy houden my alt'ſamen als waer ick niet haer broeder
Haer Moeder niet mijn Moeder
Den yver tot u wetten doorkoockt nochtans mijn hert
Met innerlijcke ſmert:
Met doodelijcke quelling, als ickſe vanden quaeden
Lichtvaerdig ſie verſmaden.
Dat u gedaen wordt Heere, dat treck ick my ſoo aen
Als waer 't my ſelfs gedaen.
U ſchenders ſijn mijn ſchenders en u te ſien verachten
Door pijnight mijn gedachten
Ick ween; en door ontreckingh van 't noodelijcke broot
Benader ick mijn doot.
Sy lachen met mijn weenen, de wreedt geaerde gaſten
En ſpotten met mijn vaſten.
Beneem ick mijne leeden haer cierſel en gemack,
En windſe in een ſack,

Sy ſullen my haer ſelven gelijck een nar beſchrijven
En daer den ſpot me'e drijven,
't Wort door de Stadt een fabel een ſpot van alle man;
Elcks tonge gaeter van;
Men hoorter inde poorte van ſchimpen en van rallen
En by de wijn van kallen.
Terwijl bid ick u Heere en bidde u op die tijt
Als ghy te bidden zijt.
Wilt nu ghy Godt die Godt-heyt en trouw in 't hert hebt woonen
Trouw hulp aen my betoonen.
Verloſt my van d'ellenden waer door ick ſchier beſwijck
En ſmoor als inden ſlijck.
Verloſt my van mijn haeters, dat ſy my niet vernielen
Als grondclooſe wielen:
En dat ick in benautheyt als in een diepen vloet,
Doch niet verdrencken moet.
En ſonder hoop van uyt-koomſt als in een toe ſpeloncke
In ramp niet blijf verſoncken
Verhoort Heer want u goetheyt is trooſtelijck en ſoet
Voor trooſteloos gemoet.
Koomt by ach ſchuylt niet; haeſt u na dat u goetheydt groot is.
En uwen knecht in noot is.
Draeght ſorghe voor mijn leven, behoedt het my voor ſchandt
Van mijn verwaendt vyandt.
Ghy zijt in al's mijn tuyge: ghy weet van mijn verſmaetheydt,
En van mijns vyandts quaetheyt.
De ſmaedt doorſtack my 't herte; en in al 't ſwaar gequel
Was niemandt mijn geſel.
Ick ſag of 't yemandt ſmerten doen my de pijn verteerden
Daer was geen menſch die 't deerden.
Ick wachten oft my yemandt een trooſtig woortge gaf
Maer elck was even ſtraf.
Gal was mijn ſpijs, en edick den dranck die ſy my gaven
Om mijnen dorſt te laven.
Dies moet haer aen haer tafel den koſt vergiftigt ſijn,
Met doodelijck fenijn.
Een onver-waghte plaege moet haer de maeltijt ſtooren,
En alle vreugde ſmooren.
Hel' duyſter moeten d'oogen en blindt moet ſijn 't geſicht
In 't alderklaerſte light.
De leeden ende rugge die moet haer ſijn gebroocken,
En 't lijf haer t'ſamen kroocken.
U ongena als water dat uytgegoten wordt
Moet op haer zijn geſtort.
U aldergrimmigſt toornen moet over haer verdueren,
En eeuwig haer doen treuren.
Haer wooning daer ſy woonden verlaeten en om veer,
Sy niemandts wooning meer;
Hout alle haere ſonden op eenen hoop vergaert,
In u gemoet bewaert:
Op datſe haer beletten 't rechtvaerdig loon der vroomen
Van u oyt te bekomen.
Geeft haer Godtlooſe namen tot loon van ſoo veel quaets
In 's levens boeck geen plaets.
Laetſe in 't getal der vroomen die inde deughdt volherden
Niet aengeſchreven werden.
Ick ſteeck in diep ellende mijn hert door druck ontwee,

Is in mijn soo wee.
Ghy Heere moet my helpen, en my daer heen verheffen,
Daer 't quaet my niet kan treffen.
Ick wil een liet gaen dichten, en richten mijne stem,
Tot lof en prijs van hem,
Van hem die mijnen Godt is tot lof en danck des Heeren
Om sijnen naem te eeren.
Dat sal hem liever weesen, en aengenamer saeck,
En van veel meer vermaeck,
Dan ofm' een os een beeste, met hoorns en klauwe brachte
En hem ten offer slachte.
Den armen sal 't aenschouwen; en bannen al 't getreur,
En nemen vreught daer veur,
Godts Dienaers wordt het herte, 't welck droefheyt hadt ontrustigt
Met vreugde heel doorlustigt,

Want Godt verhoort de kleyne al sijnse slecht van staet,
En is haer toeverlaet.
Sijn volck soo swaer gevangen stelt hy haer noot en lijden
Niet sorgeloos besijden.
Daerom moet Hemel aerde met al dat daer op leeft,
Met al dat daer in sweeft:
De Zee en alle dingen die haer daer in verroeren
Sijn loften Hemel voeren.
Want hy sal 't waerde Zion nae al de pijn en druck
Herstellen in geluck.
En Iuda sal haer steeden, te vooren gants vervallen,
Sien leggen in haer wallen.
Sien bouwen sien hermaecken, op datmen daer verwerf
Een seeker plaets en erf.
Al die Godts naem beminnen, die sullen daer in woonen:
En met haer haere Soonen.

STARTERS BOECK-BESTRAFFING.

Het wroegende gemoet, wat iſt een wreede Beul?
Te ſpade; vind men trooſt, noch hulp, noch heyl, noch heul.
't Verwecke een yder dan zich ſelven wel te quijten,
In deugdes baen te gaen, noyt vrucht'loos tijdt verſlijten.

KLAGTE
Van
JAN JANSZ. STARTER,
Gedaen, als uyt het Graf, over ſijn dertel, en ontuchtig Lied-boeck

OP DE WIISE: Ick vrijde op een tijt een ſoet Menniſte &c.

HIer leg ick nu in't Graf, die met mijn geyle dichten,
En fieltſche liedtjens plag gantſch Nederlant t'ontſtichten,
Hier legh ick nu int Graf, der wormen ſpijs en ſpel,
En waght den jongſten dag, die my voor 't oordeel ſtel.

2. Godt wil genadelijck de zonden my vergheven,
Die ick en groot en veel, op aerden heb bedreven.
Want ſoo hy voor's ſtrijckt na dat ick heb misdaen,
Hoe ſal ick eenigſins het helſche vier ontgaen?

3. Foey my dat ick mijn Pen en wel beſpraeckte reden,
Den Duyvel heb' geleent tot ſtichting van quaa zeden,
En recht of niet genoegh verijdelt waer de jeught:
Heb geyle vryery geleert in plaets van deught.

4. VVat ſeg ick vryery? och waer 't daer by gebleven,
En had mijn ſnoode hant noyt arger iets geſchreven!
Maer laes! mijn dertelheyt, dat alder-meeſt my druckt,
Heeft na, tot guytery en ontucht my verruckt.

5. So gaet het. Niemand is van ſtonden aen de quaetſte:
Maer is men 't niet terſtont, men wort het wel in 't laetſte,
Wanneer men hem, die ons by trappen ſchalck beſtrijt,
(Den Helſchen vyand) niet terſtondt de weg af-ſnijt.

6. Van geyle vryerij ben ick dan voort getreden
Tot fieltſche Guyterij en tot oneerlijck-heden;
Soo datter in mijn boeck verſcheyde liedtjens ſtaen,
Die d'ontucht eens Bordeels by na te boven gaen.

7. Gy maegden, die de naem van eerbaer gaern ſoudt dragen,
Laet dit oneerbaer Boeck u nimmer-meer behagen.
Denckt, als ghy dat maer met u teere hand aenraeckt,
Dat ghy daer med' genoeg u eerbaerheyt verſaeckt.

8. En gy die door verſtant en lang verſoeck van jaeren
U onervaerēn jeugt voor onheyl moet bewaeren,
Onthout haer doch voor al dit boeck! want booſe reen,
Gelijck d'Apoſtel ſeyt, bederven goede zeen.

9. Wilt u Godt-vruchtig huys van deſe blaem bevryen,
Dat ghy daer lijden ſout bordeelſche fielteryen.
Denckt vry, als in u huys dit boeck gevonden wort,
Dat ghy u goede naem doet grootelijcks te kort.

10. Hoe meynt gy dat de geen, die ſucht tot vroomheyt dragen,
Uyt u onachtſaemheyt niet ſcheppen groot mishagen?
Als ghy u jonge jeugt, ſoo buygelijck tot quaet,

In plaets van 't heylig woort, die vuylheyt leſen laet.
11. Ghy overheyt die 't ſwaert gekregen hebt in handen,
Om ſelfs door ſchrick en ſtraf te weeren uyt u landen
Godloosheydt, ſchendery, onkuysheyt en al 't quaet,
Dat een verdurve ziel door ſlimme luſt begaet.
12. VVilt dit oneerlijck boeck, een peſt der jonge lieden,
Voor al niet laten toe, daer ghy hebt te gebieden.
Stelt ſware boeten in voor die verkoopt en prent
Of dit, of eenig boeck, dat goede zeeden ſchent.
13. Daer wort wel meenig boeck tijranniglijck verboden,
En ſulcken ſmet moet zijn van u met ernſt gevloden:
Maer oock wort meenig boeck godtlooſelijck gedooght,
En ſulcken ſmet ghy oock met recht wel vlieden mooght.
14. Auguſtus heeft wel eer Ovidium verdreven,
Om dat hy had te geyl, de minne-kunſt beſchreven:
Siet toe dat u, die lijdt ſoo meenig vuyl gedicht,
Dees Heyden niet verdoem' in 't algemeen gericht.
15. Gy oock wie dat gy zijt, die Chriſti volck wilt weſen,
Denckt niet dat u dit boeck geoorlooft ſy te leſen!
1 Pet. 1. 15. 16. Eph. 5. 3. 4. VVant ghy moet heylig zijn, en d'heyligen betaemt,
Dat geen oneerlijckheyt zy onder haer genaemt.
16. Ghy moet in 't ſuyver licht een heylig leven leyden,
VVilt ghy niet zijn van hem, die 't licht is af-geſcheyden. 1. Joh. 1. 5. 6.
O, die onheylig leeft, wilt u verderf ontvlien:
VVant ſonder heyligheyt en ſal God niemand ſien. Hebr. 12. 14.

EYNDE.

GOet-gunſtige Leeſer: dat Ian Ianſz Sterter alleen klaegt over ſijn Liedt-boeck, en geſchiet niet, als of daer geen meer en waeren van gelijcke ſtoffe (och daer zijnder al veel meer, gelijck hy in dit gedicht ſelfs te kennen geeft in de aenſpraecke tot de Overheyt in 't twaelfde ende veertiende veers,) maer hy klaegt over 't ſijne in 't beſonder, om dat hem dat in 't byſonder meeſte aengaet, ende om dat het ſelve aldergemeenſte is, ende meeſt over al gevonden wert, oock ſelfs dick-wils in ſeer treffelijcke ende ('twelck te beklagen is) anderſins Godt-vruchtige huyſgeſinnen. De Liedtjens aen te wijſen, daar in dit gedicht voornamelijck op geſien wort, acht ick ende onnoodig, dewijl ſy veel en niet dan te veel bekent zijn, en onbehoorlijck, dewijl ſy al te ſchandelijck ſijn.

REGI-

REGISTER.

A

Middelen tot Heyl en Deugde.

AY my! wat plagen &c. 15
Als een Herder sijne schapen &c. 80

Toe-verlaet der Rechtveerdigen onder 't Nieuwe Verbondt.

Al wie God-saliglijck na Christi Wil wel leven, 81

Een noodig.

Al 't oudt en 't self; altijdt segt ghy van goed, 84

Schadelijckheyt der valschen tongen.

Als de hooge noodt, by tijden, 91
Alder-lieffelijckste Liefde ware Ziels verheugenis, 154
Alleen niet 't kruys van Godes Sone, 192
Al die woont in 's Hemels Throonen, 280

De Broederlijcke Een-dracht.

Ay! siet eens, hoe bequaem is 't,
Alle ghy volcken onder de Wolcken. 284

B.

Benaude mensch, die, by 't veel-vuldig lijden, 35

Schilder-konst Straf-rymen. Ofte Idolelenchus.

Beeld-rijcke Schilderhant &c. 215

D.

Noodiging tot Deugde.

De soete Meere-minne, 9
Dus aen-ving ick vast met vreugden, 20
De Kroon is niet soo waerd en soet, 30
Dit lang (door sieckt vertraegt) &c. 34

Deugde-loosheyts Ellendt.

De mensch, door al sijn leven, 39
De mensch in 't quaed door qua' gewoont &c. 71
De mensch, die, niet in 't quade gants versopen, 71
De mensch wiens hert gelijck een vruchtbaer &c. 72
Lie 't al, met reden, eyscht, &c. 74
De Geest en kan in kruys niet ongevoelijck wesen; 83

Goddelijck ontsagh.

Doe Israël, na veel slavens, uyt Egypten schied, 87
Dees groote woorden sprack Israëls Macht &c. 105

Van vol-maeckte Regering.

Daer wordt gereden-sift, hoe-danig heerschappy, 110

Deugds middel-padt.

Die door des Werelts woeste baeren, 136

't Lof van Liefde.

De Liefde, voort-gebracht &c. 151

Raed tegen Toorn.

Door eygen-liefdes op-geweck, 197

Idolelenchus, Of Beelden-straf.

Dichter, die de blinde Werelt, 212

Godt de wraeck.

De Vyandt mach te velde zijn: 240
De Heere sit wel hooch, &c, 244
De menschen die een Godtheyt noemen &c. 251
Doet my wel en laet my leven, &c. 265
Doet gena, siet my met oogen, &c. 267
Doet my, Heer, na u beloften. 268
Daer en is niet in mijn leven, &c. 277
De Een-dracht door Gods Geest. 287

Wel-

E.

Weldoen en vrolijck zijn.

Eer ghy, Vrient van hier vertreckt, 33

De wijſe Koop-man. Of Van de ware verſakinge ſijns ſelfs.

Een Koop-man, die het e'el-geſteent beminden, 69

Spels mate.

Elck heeft ſijn by-ſonder drijven; 137
Een dorſtig Hert dat voor de honden vliet, 243
Eens heb ick een woord geſproken, Heer, 268

G.

Voor-nemens Bekrachting.

Gy klaegt dat ghy al-tijdt, verwonnen word &c. 32

Ongelijcke ſtandt der Vroomen en God-looſen.

Geluckig wiens gemoed noch Goddeloos &c. 43

Ondoodelijcken Doodt.

Gelijck de Salamand'r in 't vuyr kan ſweven, 115

Deugd-ſoeckers oog-punckt.

Gy vraegt my of ick ſelfs beleef &c. 190
Ghy die de Liefd onmog'lijck acht te zijn, 160

Lijdſaemheydts Erinnering.

Ghy die de naem van Chriſten draegt, 162

Chriſtelijcke wenſch.

Go'e wenſch, go'e wenſt: 202

Gewillighe Patientie.

Getrouwe Herten, die nu lijd, 233
God is een rechte Richter, 242

Victoria Victus, **Den waren zegen Gods.**

Ghy Goddelijck Geſlacht, &c. 255
Ghy Knechten, die den dienſt des Heeren &c. 279
Geluckig boven maten; 289
God die my plach te trooſten &c. 298
Geeft lof en danck &c. 306
Godt die ick mijn richter maeck. 314

H.

Onnutt' en ſchadelijcken arbeyt.

Hou op die geyl gedicht of minne-klachten &c. 2

Richt-ſnoer der begeerten.

Heyl-gierig menſch, wiens grondts gedachten 4

Godſalicheyts genoegſaemheyt.

Heeft yemand, door geſtadig draven, 6
Het beſt heb ick verkoren, 23
Hoor na my, en merck ghy Volcken, 57

Heylupt onheyl.

Hoe ongelijcken lot, 87
Heylige ſtemmen, 158
Hier tuſſchen, ſoo ghy lijden moet, 170

't Swaert in ſijn plaetſe. Of van tweederley heerſchen.

Hoogheyts minnaer, die 't aght voor lij 'en 181

Luſt om ontbonden te ſijn.

Hoe lang, ach Heer! &c. 205
Hoe ſal doch de Ieugt, &c. 265
Heer, u Woord is onbeweeglijck, &c. 270
Heer u Woord is mijn lantaerne, &c. 270
Heer, mijn God, ghy zijt rechtvaerdig, 272
Heer, tot u, wanneer de ſinnen, &c. 273
Hertgrondelijcke min draeg ick in mijn gemoet, 281
Hier leg ick nu in 't graf. 324
Help help ach Godt &c. 321

I.

Ick hoor Trompetten klincken ; 79
In des bemínden loſ, 156
Is 't hoop van aerdſch gemack of heyl 165
Is 't om u vryicheyd gedaen : 166
Is Gods-dienſt vryheyd uwe wenſch : 169
Ick ſend en ſal altijt tot Godt mijn ſtemme ſenden, 245
Ick roep tot u geſtadig, Godt, 246
Ick beſloot in mijn gedachten, 247

K:

'K wordt t'onrecht vervolgt van Vorſten ; 274

L.

Chriſtelijcke Onſondigheyt.

Licht werden in den menſch door quade re'en 129
Licht kan u 't Vleeſch veel uyt-vlucht dichten : 186
Leert my Heer, leert my de wegen &c. 266
Laet u in gedachten komen u verbondt. 267
Looft Godt den Heer : 278
Looft mijn ziel den Heer 314

M.

Dolings Eynde.

Mijnen geeſt voel ick my dringen, 18

Voor-ſchaduwing van 't Lijck Chriſti.

Mijn hert ontvonckt : &c. 103

Om-keering des Herts-beweging.

Moetmi' in alles ſich verſaken. 131

Ootmoedigheyts Lof.

Maeck, mijn ſnaren, een geklanck, 173
Menſche wilt ghy ſeker gaen, 178

Wel-rijmens Wet.

Mijn Vriend die van my eyſcht, 208
Mocht mijn klagte tot u komen, 274

Godt/ Wonderlijck/ Machtig/ Goet.

Mijn Geeſt, die ſwanger zijt van Godes loſ, 275
Mijn Godt, mijn Godt, wat iſſer 299
Mijn hert als 't hert der dwaſen. 312

N.

Gebed in tegenwoordig en toe-komſtelijck Lijden.

Na-dien het Bitter gaet voor 't Soet ; 92

Doot-Troſt.

Nu treurt mijn Ziel in deſen droeven ſtandt, 119
Noyt en heb ick af-geweken &c. 271
Noch op mijn lans &c. 301
Nu alle menſchen ſwijgen. 308

O.

Lof van Deugde.

O Deugd, ghy zijt ſoo ſchoone &c. 7

Tijdelijck loon van quaed en goed doen.

O Ruſte-looſen ſlaep, Daer de arme menſch in leyt, 64
O Grootheyt van Gods Liefd' &c. 84

Ongerustigheyts Oorſprong.

Onbeſtendig droef gemoedt, 196
Ontſtelt u hert daer over niet, 249
O Werelt die ons hert 296

S.

Der God-looſen nietigheijt.

Sy hebben my (ſoo ſegge Iſraël, &c. 57

Joodſche blijtſchap.

Salige ure vruchtbaer van verblijden, 96

Aen-merckinge des Doots.

'S menſchen ſterven, in ſich ſelven, 100
Sy dien het hooch gebiedt op Aerden is gegeven, 253
Siet my aen, vol van ellenden, &c. 273

Map-Liedt.

Staet op mijn Bruyt, &c. 291
Soo Godts bevel u niet beweegt. 254
Soo Godt maer eens ſijn hooft. 315

T.

Aenvechtings Op-merckinge.

'T hert is my benout, Benout (helaes!) 12
'T Geloof allencken kleynder 22
'T Wapen dat ghy aen moet hebben, 28

Chriſtelijcke Klagte.

Traen, oogen traen, en word fonteynen 44

Beklag over d'ydele Weet-en Eer-luſt.

Ter-wijl men hier van alles ſoeckt te weten, 77

Chriſtelijcke Blijtſchap.

Tot vrolijck leven, word hy gedreven, 98

Chriſtelijcke Gelatenheyt.

'T en is niet al-tijdt van vreuchde, dat men ſingt: 179
'T zy wat de Werelt poogt, 250
'T hert, verflauwt, onluſtig, quellijck, 266
'T hert, geprangt, verlangt na hulpe, 269
'T is niet dat ghy de Een-dracht prijſt, 328
Tot u verhef ick mijn geſicht 311
'T bouwen dat de bouwers bouwen. 312

V.

Chriſtelijck Gevecht.

Van te ſtrijden wil ick ſingen, 24

Qua' Gekenings onruſt.

Verlies van heyl komt uyt de ſondt; 149
Uwe Wetten, draeg ick liefde; 271
Uwe Wet, daer ghy de menſchen uwen wille &c. 272
Verblijt maer een geringe tijt. 302
Verſchijnt Heer alderhoogſte Godt. 306

W.

Waer-om was het, ô mijn Ziele. 21

's Werelds Ydelheyt.

Werelt, met uw' ſchijn, En vermomde dingen. 60

Van 't Laetſte Oordeel.

Wanneer de groote dag, die eens moet zijn, 66

Toe-verlaet der rechtveerdigen onder 't Oude verbondt.

Wat winden dat'er ruyſchen, &c. 79
Wat heeft ons hert een vreugd' ontfangen 97

Kaſtijdings Salicheydt.

Wel aen, ô alle vroomen, &c. 107

Vreugde en rou in 't af-ſterven der Rechtveerdigen.

Waer toe, mijn Ziel, waer toe geſteent? 116

Niet Nieuws onder de Sonne.

Wat is 't onvernoegde menſch, 122

Noodige Koſten-beſinning.

Wie ſich ter hooger Schole geeft 126

Qua'e Toever-laets Bedrogh.

Waer-om maeckt ſich menig moe, 132

Nood-

Noot-saeckelijcke wacht.
Wanneer het hert nu klaer van sonden &c. 134
VVare Ootmoed meest gebaert 176
Voor-sichtige Een-voudicheyt.
VVaer alle-sins, d' Een-voudigheyt 194
Cieraet der Vrouwen.
VVat ciert ghy Christen-vrouwen, 201
VVat roemt ghy, trotse Dwinge-landt, 252
VVilt my die ghy hebt geschapen &c. 269
VVaer-om is 't dat ick u VVetten &c. 270
Mayschen Morgen-stond.
VVat is de Meester wijs en goedt, 283
VVaer heel de VVerelt goet &c. 287
VVie van de menschen, Heere, 288
VVeent Nederlant, weent : uwe schanden 292
VVat rester noch te seggen 308
VVaer Godt ons niet ontrent geweest. 311

Z.

Wissen ingang in 't Rijck Gods.
Zijt ghy in angst en schroomen, 128
Den Yver tot Gods Wet.
Zalig, in en na dit leven, 265

E Y N D E.

No. 29.

Shall I bid her go — 4.
Sang — Echo 12
Frogs galliarde 24
Sang — 43.
Pavaen Doulants lacrimæ 44
Sang 54.
Do — 81.
Sang — 92
* Sang — 98
Pypers pavane 110
La Doulphine 132
Wilder dan wilder 136
Essex lamentie — 146
* Uyt-breyding 103.
over Ps. c 110. — 105.

Doulant's Almande 197.
Galliarde Essex — 66.
Sang. Oruste Loosen slaep 64.
Sang — Doulants melody 18.
Sang curious — 131.
Sang Essex lamentation, or Watifadaye 146.
Sang IV. — 158.
Besluyt. V. Canon 3. 160.
Forster's doom, or Phœbus is lang. 173.
Sang: la Princesse — 194.
Sang: Doulants Almande 197.
at 42 ou leaf wanting.

WILLIAM SALLOCH
Pines Bridae Road
Ossining, N.Y. 10562